ALEXANDER PUTYATIN FOC ȘI SABIA RUSIA ÎNTRE "VULTURUL POLON" ȘI "LEUL SUEDEZ" - Moscova VECHE UDC ( ) BBC ( ) P Putyatin, A Yu P Cu foc și sabie Rusia între "vulturul polonez" și "leul suedez" - / Alexandru Putyatin - M : Veche, - p : bolnav - (De la Rus' la Imperiu) ISBN - - - - Semn de produse informative + În "Foc și sabie Rusia între "vulturul polonez" și "leul suedez" - " Alexander Putyatin descrie evenimentele unei perioade fatidice pentru țara noastră, care i-au determinat locul în istoria lumii timp de secole Campaniile de la Smolensk ale lui Vasily al III-lea, Războiul Livonian al lui Ivan cel Groaznic, lupta poporului rus împotriva invadatorilor polono-lituanieni în timpul Necazurilor, campania nereușită a lui Mihail Shein - apar în fața cititorilor sub forma unui singur armat conflictul care a durat mai bine de un secol din marele război, în care Rusia și-a apărat independența pentru totdeauna a pus capăt visurilor alianței polono-lituaniene de hegemonie în Europa de Est UDC ( ) LBC ( ) ISBN - - - - (c) Putyatin A Yu , (c) SRL Editura Veche, INTRODUCERE Ne este greu să ne imaginăm, dar Napoleon Bonaparte nu a auzit niciodată de Războiul de o sută de ani din - Pe vremea când a trăit, nici măcar istoricii profesioniști nu știau despre asta Acest lucru pare ciudat doar la prima vedere Regula "față în față - nu poți vedea fața " se aplică ori de câte ori oamenii întâlnesc lucruri, fapte sau acțiuni cu adevărat la scară largă De aceea, cele mai importante fenomene istorice, de regulă, trec pe lângă contemporanii lor Chiar și descendenții au nevoie de secole pentru a realiza adevărata semnificație a unor evenimente militare și politice Oamenii au nevoie de timp pentru a ieși din grămada de fapte mărunte și, ridicându-se deasupra lor, să vadă punctele de cotitură ale peisajului istoric, la fel cum ne este mai ușor să vedem un lanț de munți de la fereastra unui avion decât din orice punct suprafața acestuia Până la publicarea în a Istoriei Franței a lui Henri Martin, vechiul conflict anglo-francez a fost studiat de ambele părți ale Canalului Mânecii ca o serie de patru războaie separate Primul dintre ele data din - și se numea Edwardian Al doilea a acoperit perioada - și a fost numit Carolingian Al treilea, Războiul Lancastrian, a durat între și și a fost marcat de cele mai mari progrese în armamentul englez Apoi a urmat Campania de Eliberare din - In spate ALEXANDER PUTYATIN În acest moment, francezii au cucerit de la britanici toate teritoriile disputate, cu excepția portului Calais * Dacă abordăm cu strictețe terminologia, atunci Războiul Edwardian și ostilitățile care au avut loc între Anglia și Franța după nu pot fi considerate un singur conflict militar În anii - , între țări era în vigoare un tratat de pace, semnat la Bretigny de regele englez Edward al III-lea și delfinul Franței** De dragul obiectivității, trebuie menționat că anul nu a fost data legală pentru încheierea ostilităților La urma urmei, după ce au încetat lupta, părțile în acel moment nu au putut să cadă de acord asupra păcii Treizeci și nouă de ani de scurte explozii de activitate militară urmate de armistițiu lungi Și abia la noiembrie , reprezentanții Angliei și Franței au semnat în cele din urmă Tratatul de la Étaples Deci, de ce, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, majoritatea istoricilor europeni au fost de acord să reunească mai multe etape ale confruntării anglo-franceze de secole? Și care este motivul pentru a alege aceste intervale de timp specifice (-) ale Războiului de o sută de ani? Multă vreme, viața triburilor care locuiau pe teritoriile Angliei și Franței moderne a curs de-a lungul unui singur canal galo-roman Și după cucerirea regatului englez în de către ducele normand William, aceste țări au devenit și mai apropiate Astfel, în perioada dintre și , se poate vorbi mai degrabă de o singură

istorie anglo-franceză decât de istoria a două țări diferite Până în , pe teritoriul acestui conglomerat politic s-au format o pereche de domenii regale, în fiecare dintre ele s-a stabilit o stăpânire monarhică directă În Anglia și Ile-de-France, cavalerii au depus jurământul nu numai stăpânului feudal superior, ci și stăpânului suprem - rege Și, în primul rând, s-au angajat să rămână credincioși suveranului și abia apoi - signorului În restul graficului * A rămas sub stăpânire engleză până în ** Viitorul său rege Carol al V-lea FOC ȘI SABIA În ţinuturi şi ducate, vechea stăpânire feudală a continuat: "Un vasal al vasalului meu nu este vasalul meu" Și întrucât acest teritoriu "disputat" aparținea în mod oficial regelui francez, începutul centralizării l-a pus pe rivalul său englez înaintea unei alegeri: să-și cedeze toate posesiunile continentale colegului său sau să revendice coroana franceză Însă prima variantă a însemnat pierderea unor spații uriașe care au adus la trezorerie mai mult de jumătate din venituri Desigur, conducătorii Angliei nu au vrut să facă astfel de sacrificii În același timp, stăpânii Franței nu au avut ocazia să subjugă puterii lor pământurile conților și ducilor semiindependenți atâta timp cât pe teritoriul țării exista un "al doilea centru de greutate" - posesiuni gravitând spre coroana engleză Este această situație, în care ambele case conducătoare revendică același titlu și acest titlu nu este o frază goală pentru ele, ci înseamnă dreptul de a controla teritorii vaste, ceea ce a dus la un conflict atât de lung și tensionat O astfel de situație politică a împiedicat încheierea oricărei păci durabile până când coroana în litigiu a fost de fapt repartizată uneia dintre casele conducătoare Astfel, pe toată perioada - , pretențiile legale ale regilor englezi la tronul francez, precum și invadările franceze asupra stăpânirii Aquitaniei și a altor ținuturi stăpânite de la Londra, au făcut imposibilă ajungerea la un compromis Autoritățile britanice mai devreme decât franceze au început tranziția de la miliția feudală la armata profesionistă Comandanții englezi au fost mai buni decât au putut colegii lor continentali să folosească punctele forte ale trupelor "noului sistem" și sistemele de arme moderne într-un război continuu Nu este de mirare că au învins armatele inamicului multă vreme și au ocupat un județ după altul Și numai atunci când francezii s-au simțit urâți de străini în britanici, iar războiul a trecut de la feudal la național ALEXANDER PUTYATIN eliberarea, fericirea s-a îndepărtat de Marea Britanie Armata populară sub conducerea Ioanei d'Arc a început să recucerească judeţele capturate de invadatori În , trupele ei au ridicat asediul Orléans-ului După aceea, comandanții francezi au recucerit oraș după oraș, provincie după provincie, de la inamic, până când în a capitulat ultimul dintre marile detașamente engleze - garnizoana cetății Bordeaux Din acel moment, eforturile coroanei franceze s-au concentrat pe lupta cu ducii de Burgundia și cu alți "principi suverani" ai țării De aceea, luptele de după sunt excluse de către istoricii englezi și francezi din Războiul de o sută de ani Deci, să rezumam Adoptarea titlului de rege al Franței de către monarhul englez Edward al III-lea în a marcat o schimbare fundamentală în relațiile dintre cele două țări Condițiile pentru compromisuri politice au dispărut Plantageneții nu au lăsat de ales dinastiei Valois Acum Filip al VI-lea și moștenitorii săi aveau doar două opțiuni demne: să determine partea britanică să renunțe la titlu sau să pună mâna pe toate pământurile franceze aparținând Angliei Doar Carol al VII-lea a reușit să ia posesiunile continentale ale Plantageneţilor după un război dificil de ani Până în , doar portul Calais a rămas de la vastele teritorii foste franceze până la coroana

engleză Războiul de o sută de ani s-a încheiat aici Titlul de "Rege al Franței" a continuat să fie purtat de monarhii britanici până la Tratatul de la Amiens din Ca toți locuitorii URSS, am "trecut" la școală istoria Războiului de o sută de ani din - și mi-am amintit doar de Jacquerie și de isprăvile Ioanei d'Arc din ea Când, la maturitate, am început un studiu detaliat al acestui conflict anglo-francez, gândul mi-a găurit constant în cap: "Undeva am întâlnit deja ceva asemănător!" După ceva timp, nevoia de a mă aprofunda în istoria străină a dispărut și am trecut din nou la intern Dar FOC ȘI SABIA un vag presimțire nu-nu da și-a amintit de sine, nu a plecat în pace Și apoi, într-o zi, în cartea lui Kostomarov, unde era vorba despre lumea Polyanovsky, ochiul a dat peste o frază interesantă: "Această lume era în timpul sa un eveniment extrem de important, pentru că de fapt nu a existat pace între Moscova și Polonia de pe vremea lui Ivan al III-lea "* O verificare superficială a arătat că unul dintre cei mai mari istorici ruși este ușor inexact în detalii - în timpul domniei lui Vasily al III-lea a existat o perioadă de patru ani de "pace eternă" cu Lituania (acordul încheiat la octombrie a fost valabil până la toamna anului) Cu Polonia sub Ivan al III-lea și Vasily al III-lea, Rusia nu a avut niciun contact Nici militar, nici politic Până la formarea Commonwealth-ului, statul moscovit a luptat doar cu Marele Ducat al Lituaniei și a negociat cu acesta Cu toate acestea, Kostomarov nu s-a înșelat în principal - toți conducătorii Moscovei de la Vasily al III-lea la Mihail Romanov din până în au participat la un război continuu de de ani, mai întâi cu Lituania și apoi cu Commonwealth-ul unificat A fost ușor de verificat acest lucru urmărind istoria bătăliilor și armistițiilor din secolele XVI-XVII Desigur, am început imediat să caut aceleași semne în conflictul ruso-lituanian care i-au forțat pe istoricii francezi și englezi din a doua jumătate a secolului al XIX-lea să unească patru războaie succesive într-un singur - Războiul de o sută de ani Și în curând a devenit clar că toate erau caracteristice confruntării est-europene din - în aceeași măsură ca și războiul anglo-francez din - La fel ca ceaunul galo-roman, care pentru o lungă perioadă de timp "a contopit" teritoriile Angliei moderne și Franței într-un singur conglomerat cultural și politic, omologul său slav a funcționat în estul Europei timp de multe secole Popoarele statului moscovit, ale Marelui Ducat al Lituaniei și ale Regatului Poloniei * Kostomarov N I Veche controversă Ultimii ani ai Commonwealth-ului M , S I ALEXANDER PUTYATIN ca limba, obiceiurile si cultura erau si mai apropiate unele de altele decat locuitorii din judetele engleza si franceza Ca și cel vest-european, conflictul ruso-lituanian a început ca unul feudal-dinastic Și dacă noul titlu al lui Ivan al III-lea, care pentru prima dată s-a autointitulat "suveranul întregii Rusii", partea lituaniană a rezistat mai mult sau mai puțin, atunci sub Vasily al III-lea i-a devenit clar lui Sigismund I că Moscova revendică în mod serios pământurile al vechiului stat Kiev Regele Poloniei și Marele Duce al Lituaniei s-au confruntat cu o sarcină foarte asemănătoare cu cea care i-a inspirat pe monarhii englezi la o luptă fără compromis împotriva omologilor lor francezi Într-adevăr, acceptând să-i recunoască lui Vasily al III-lea titlul de "suveran al întregii Rusii", regele polonez a confirmat prin aceasta în mod indirect legitimitatea atacurilor Moscovei asupra "moștenirii Kievului" La fel ca britanicii, autoritățile poloneze au început trecerea de la o miliție feudală la o armată profesionistă înaintea rușilor Pentru o lungă perioadă de timp, generalii regali au fost mai capabili să folosească trupele "noului sistem" și sistemele de arme moderne în bătălii Rusia, ca și Franța din

secolele XIV-XV, în a doua și a treia etapă a luptei în ceea ce privește progresul militar-tehnic, a acționat ca o parte de recuperare Armatele Commonwealth-ului au câștigat o victorie după alta pe "câmp", până când Skopin și Pojarski au stăpânit noile principii ale războiului Pentru dreptate, trebuie remarcat că există unele diferențe între cele două războaie vechi de secole Deci, dintre perechea cheie de probleme - teritorii disputate și un titlu disputat - Franța a decis prima în timpul războiului, iar Rusia a doua Conform păcii Polyanovsky din , Commonwealth-ul a păstrat acea parte a statului Kiev, care făcea parte din Lituania înainte de război Cu toate acestea, Rusia a rezistat mulți ani de atac occidental, și-a păstrat independența statului și i-a asigurat monarhului său dreptul de a fi numit "suveranul întregii Rusii" Între cele două războaie, unele discrepanțe sunt vizibile și în durata ostilităților În anglo-franceză FOC ȘI SABIA În războiul tsuz din - , părțile au fost în stare de pace sau armistițiu pentru mai puțin de de ani, iar peste de ani au luptat Participanții la confruntarea ruso-lituaniană au luptat oficial timp de mai puțin de de ani, iar în restul timpului au existat acorduri de armistițiu între ei Cu toate acestea, nu trebuie uitat că atât Marele Ducat al Lituaniei, cât și succesorul său, Commonwealth, erau state descentralizate În aceste țări, magnații și, mai târziu, anumite grupuri de nobili, aveau dreptul legal de a-și conduce propriile campanii militare împotriva vecinilor străini În lupta împotriva Rusiei, inamicul a folosit în mod activ aceste oportunități Trei dintre războaiele "magnate" sunt cele mai cunoscute: lupta lui Mniszek, Rujinski și alții împotriva guvernului de la Moscova de partea primilor doi Dmitri falși în - , operațiunile militare ale lui Hetman Sapieha împotriva lui Ivan cel Groaznic din Livonia în - și conflictul dintre Adam Vishnevetsky și Boris Godunov din Seversk Ucraina la începutul secolului al XVII-lea - datarea exactă a acestuia este dificilă, deoarece prințul Adam a anunțat de multe ori sfârșitul războiului, iar apoi s-a dovedit din nou că " "Micii cazaci ruși ai hoților nu acționau singuri, ci erau pe salariu În toate cele trei cazuri, armate private în număr de la câteva mii la două sau trei zeci de mii de războinici s-au opus Rusiei Iar trupele moscovite au fost nevoite să lupte cu ei în anii armistițiilor interstatale Raidurile detașamentelor mai mici ale nobilității în ținuturile rusești au devenit atât de obișnuite în anii "armisticii", încât istoricii le menționează doar în treacăt când vine vorba de nivelul de pregătire de luptă a nobililor din județele limită Lituania și Polonia Și în același timp, în mulți dintre anii "militari" ai conflictului anglo-francez, confruntarea dintre armatele inamice a fost de natura "bătăliilor de însemnătate locală" De exemplu, una dintre cele mai mari bătălii din este considerată a fi "bătălia celor treizeci" Pe martie, un detașament de treizeci de cavaleri și scutieri englezi a învins treizeci de cavaleri și scutieri francezi Este clar că ALEXANDER PUTYATIN o asemenea "bătălie mare", dacă s-ar fi întâmplat undeva lângă Smolensk sau Novgorod-Seversky, chiar și în timpul celui mai calm armistițiu, nu ar fi ajuns niciodată în paginile unui manual Printre cele mai semnificative coincidențe ale celor două ciocniri interstatale se numără și faptul că Franța și Rusia au ajuns într-un punct critic cam în același timp, numărând de la data încheierii fiecăruia dintre războaie: în , cu de ani înainte de capitularea orașului Bordeaux , britanicii au asediat Orleans; în , cu de ani înainte de încheierea păcii Polyanovsky, armata lui Zholkievsky a intrat în Moscova În cel mai dificil moment pentru Rusia și Franța, popoarele țărilor noastre au scos din mijlocul lor perechi "mixte" de

lideri, un aristocrat și un plebeu Ei au creat și au condus armatele de eliberare care au schimbat valul fiecăruia dintre războaie În Franța, aceștia erau țăranca Jeanne d'Arc și baronul Gilles de Rais, în Rusia, orășeanul Kuzma Minin și prințul Dmitri Pojarski De asemenea, este interesant că și-au scos țările din criză aproape simultan: în , cu de ani înainte de încheierea confruntării anglo-franceze, trupele Ioanei d'Arc au spart blocada de la Orleans, iar în , cu de ani înainte de încheierea conflictului ruso-lituanian, armata lui Pojarski a eliberat Moscova de polonezi Încoronarea lui Carol a avut loc la Reims în , cu de ani înainte de încheierea Războiului de o sută de ani Mihail Romanov a urcat pe tron în , cu de ani înainte de încheierea păcii Polyanovsky Pe de altă parte, francezii au fost nevoiți să aștepte mai mult decât ai noștri pentru eliberarea capitalei lor - Parisul a intrat sub controlul lor abia în , cu ani înainte de încheierea conflictului, în timp ce la noi Moscova a fost eliberată de polonezi cu de ani înainte de începerea păcii Astfel, evenimentele cheie care au avut impactul maxim asupra rezultatului a două ciocniri seculare, în ambele cazuri, se încadrează într-un interval de șapte ani: cu - de ani înainte de încheierea fiecăruia dintre războaie Toate acestea, împreună cu o periodizare similară și coincidențe în cele mai importante detalii, ne permit să argumentăm că în conflictul anglo-francez și omologul său est-european, există mult mai multe asemănări decât diferențe Și probabil că va fi corect dacă începem să numim și războiul ruso-lituanian descris în această carte "o sută de ani" FOC ȘI SABIA Capitolul CAMPANIILE SMOLENSK LUI VASILY III Războiul a început în toamna anului Regele polonez și Marele Duce al Lituaniei Sigismund I a primit "scrisori de hârtie" de la vecinul său estic În ele, Vasily al III-lea a reproșat frontierei lituaniei că a încercat să ridice hoarda Crimeea Mengli-Girey împotriva Moscovei, drept urmare, în mai , "doi fii ai lui Mengli Gireev cu numeroase mulțimi au atacat Ucraina, Belev, Odoev, Vorotynsk , Aleksin, a luptat, a luat prizonieri "* Astfel, "pacea veșnică" încheiată în între cele două state - pretendenți la "moștenirea" Rusiei Kievene - a durat doar patru ani În toamnă, rușii au început războiul nu întâmplător Guvernatorii plănuiau să finalizeze campania lituaniană într-o iarnă pentru a exclude posibilitatea unui atac la granițele de sud ale tătarilor din Crimeea Scopul principal al regimentelor din Moscova a fost orașul Smolensk, care se afla în mâinile lui Sigismund Trupele ruse avansate au pornit în campanie pe noiembrie De la Vyazma, un detașament al prințului Repnya-Obolensky și al călărețului Chelyadnin s-a mutat pe ținuturile lituaniene Regimentele prinților Odoevski și Kurbski au părăsit Velikiye Luki și, în același timp, pișhalnicii din Novgorod și Pskov ai prințului Vasily Shuisky au pornit într-o campanie Detașamentele avansate urmau să curețe inamicul de la periferia Smolenskului, iar apoi să acopere principalele forțe ale armatei ruse din vest de un posibil contraatac al regelui Sigismund Pe decembrie, după ei, regimentele mari ducale conduse de însuși Vasily al III-lea s-au mutat de la Moscova Conducerea operațională a ostilităților a fost efectuată de un voievod experimentat Daniil Vasilyevich Shchenya * Soloviev S M Istoria Rusiei din cele mai vechi timpuri Carte III Volumul Cap unsprezece ALEXANDER PUTYATIN Pe decembrie, principala armată rusă a sosit la Mozhaisk, unde i s-au alăturat ratii din Dmitrov, Volokolamsk și Gorodets La începutul lui ianuarie , trupele moscovite au luat Smolensk într-un inel În același timp, regimentele avansate rusești au făcut raid în zonele Orșa, Drutsk și Borisov Detașamente separate de cai ușori au ajuns chiar și la Minsk și Vitebsk În același timp, regimentele Seversk,

conduse de prințul Vasily Shemyakich, au făcut un raid distractor asupra Kievului, unde au jefuit și au ars suburbiile orașului Raidurile la distanță lungă au fost concepute pentru a îndepărta trupele lituaniene de obiectivul principal al campaniei și pentru a permite principalelor forțe ruse să se concentreze asupra capturarii Smolenskului Cu toate acestea, atacul nocturn al lui Shchenya asupra orașului s-a încheiat cu un eșec Pishchalnikov din Pskov, Novgorod și alte orașe s-au luptat aproape o zi, mulți dintre ei au murit din cauza incendiului ținutei orașului (tunurile garnizoanei Smolensk) și toate fără niciun rezultat Nu a fost posibil să luați o fortăreață de primă clasă dintr-o lovitură de rati rusești Șase săptămâni mai târziu, Vasily al III-lea a ordonat ridicarea asediului Smolenskului La începutul lunii martie, cea mai mare parte a trupelor s-a întors la Moscova La Vyazma, la granița cu Lituania, a rămas doar "regimentul mare", condus de Daniil Shchenya Prima călătorie la Smolensk a arătat clar lui Vasily al III-lea că pentru succesul întreprinderii a fost necesară întărirea artileriei de asediu Este mai bine să transferați ostilitățile în timpul verii (când este mai ușor să găsiți hrană pentru numeroși cai) și pentru a proteja mai întâi granițele sudice de invazia tătarilor din Crimeea Decizia privind a doua campanie împotriva lui Smolensk a fost luată la o ședință a Dumei, imediat după întoarcerea în capitală În conformitate cu acest plan, la iunie , Vasily al III-lea și-a condus armata la Borovsk Dar atacul a trebuit să fie amânat Din sud s-au primit informații că detașamentele trupelor Crimeii aflate sub comanda țareviciului Muhammad Giray cercetau apărarea granițelor ruse Ciocnirile au început cu stepele de lângă Bryan FOC ȘI SABIA skom, Putivl și Starodub Tătarii cu greu au fost alungați Dar chiar și pe tot parcursul lunii iulie, mici încălcări au continuat în "Ucraina Crimeea" Cinci regimente rusești au fost de serviciu până în toamnă în regiunea Tula și tot atâtea pe râul Ugra "Oamenii de trecere" și "copiii boierilor" păzeau vadurile și "urcăra" peste Oka În ținuturile principatului Starodub, altă direcție posibilă de atac al Hoardei, au fost concentrate și forțe mari Abia la începutul lui septembrie stepele au plecat acasă Și imediat trupele rusești au pătruns în pământul lituanian Armata Marelui Duce a aderat practic la scenariul de anul trecut Regimentele de cai ușori au ars așezările Smolensk și au mers mai departe, urmate de principalele forțe rusești de la Borovsk pe septembrie Sub Smolensk, Vasily al III-lea a sosit pe septembrie cu o armată de de oameni De la o treime până la jumătate din această armată uriașă erau "oameni de complot" care erau chemați să efectueze lucrări de terasament și să deservească parcul de artilerie Guvernatorii ruși au ținut cont de lecțiile primei campanii - pentru asaltul asupra orașului, armata a avut vreo două mii de "mari scârțâitori" La acel moment - un "pumn de artilerie" foarte solid Acest lucru ar putea "ciocăni" în zidurile oricărei cetăți Totuși, sarcina trăgarilor nu a fost una ușoară: Smolensk era considerat pe merit o fortăreață de primă clasă, iar garnizoana avea una destul de mare Între timp, timpul se scurgea Miezurile rusești au străpuns zidurile, unul dintre turnuri, Krynoshevskaya, a fost spulberat de focul de artilerie Dar ceea ce a fost distrus la lumina zilei, Smolensk a reușit să restaureze noaptea Timp de mai bine de o lună, trupele ruse au încercat fără succes să ia cetatea Iarna venea Din nou, ca și în anul precedent, au început problemele cu furajele Și atunci a venit vestea că regele a adunat o armată de de oameni pentru a debloca Smolensk Vasili al III-lea a trebuit să se retragă Pe noiembrie s-a întors la Moscova Dar deja în februarie a anului următor, Duma a decis ALEXANDER PUTYATIN despre a

treia călătorie Guvernul rus a ținut cont de lecțiile primelor două campanii Acum s-a hotărât: să nu așteptăm sfârșitul verii, ci de îndată ce noroiul de primăvară s-a uscat, să plecăm cu armata principală la Smolensk Ei plănuiau să înființeze o barieră puternică lângă Tula împotriva Crimeei Vasile al III-lea și-a pus mari speranțe în tratatul recent încheiat cu Sfântul Imperiu Roman Prințul Moscovei spera că, sub influența imperiului, Turcia, aliată și patronă a Crimeei, îl va redirecționa pe Mengli-Girey către "ucrainenii" polono-lituanieni Regele Sigismund I a încercat să facă pace cu Moscova în condițiile status quo-ului, dar Vasily al III-lea a refuzat La mai , a avansat regimente avansate la Dorogobuzh Principalele forțe ruse, conduse de însuși Marele Duce, au pornit de la Moscova pe iunie Aproape simultan cu aceasta, trupele din Novgorod s-au îndreptat spre Orsha Astfel, deja la începutul verii lângă Smolensk, aproximativ aceleași forțe rusești s-au adunat ca în toamna precedentă Numai timp pentru bombardamente și atacuri, acum aveau destule Pe iunie, "marele arme" au început să vorbească Prima lovitură a lovit ținta, distrugând una dintre cele mai puternice arme de fortăreață Explozia de praf de pușcă a ucis pe toți cei din turn Alte bombardări au arătat că primul succes nu a fost întâmplător Noua "ținută" de la Moscova (după diverse surse, de la la de tunuri) a zdrobit ziduri și turnuri Unele dintre pistoale au tras "ghile de tun mici, legate cu plumb" (cel mai probabil, vorbim de bombă) La câteva ore după începerea bombardamentelor, un steag alb a apărut peste turnul porții al orașului: guvernatorul Smolenskului Iuri Sologub și episcopul Varsonofy i-au cerut prințului Moscovei un armistițiu de o zi Ca răspuns, Vasily al III-lea a cerut predarea imediată a orașului și, după ce a primit un refuz, a reluat imediat bombardamentul Sub presiunea "oamenilor negri" din Smolensk, care nu mai doreau să lupte cu rușii, autoritățile orașului au fost de acord să se predea Prințul Moscovei a dat dovadă de generozitate: condițiile de capitulare erau foarte blânde Noul proprietar al orașului s-a angajat să-l administreze "conform FOC ȘI SABIA vechime", "neintervenirea" în moșiile boierilor și mănăstirilor Marele Duce a interzis prin puterea sa să accepte micii burghezi și "oamenii de culoare" drept "ipoteci" Nu era permis să strângă vagoane de la poporul Smolensk sub solii mari ducali * În plus, Vasily III s-a angajat să accepte în serviciul rus pe toți cei care doreau și să le dea fiecăruia două ruble și o bucată de pânză englezească El s-a angajat să plătească salariul suveranului tuturor celor care au rămas să slujească la Smolensk și, în același timp, să le păstreze moșiile și moșiile; a promis că va da bani "pentru a se ridica" acelor războinici care doresc să se mute la Moscova; ieșire gratuită garantată în Lituania pentru oricine nu dorește să rămână în Rusia O asemenea generozitate avea motivele ei A fost important pentru Vasily al III-lea să realizeze capitularea Smolenskului înainte de apropierea principalelor forțe lituaniene El a ținut cont și de pericolul reprezentat de Hanatul Crimeei În plus, prințul Moscovei a dorit ca Smolensk să servească drept exemplu pentru toți locuitorii Lituaniei care se gândesc să treacă la cetățenia rusă Și de aceea, pe lângă alte favoruri, Vasily al III-lea i-a eliberat pe smolensk de unele dintre "vechile" taxe Ambasadorii orașului au acceptat vestea cu recunoștință A doua zi, iulie, grefierii moscoviți i-au copiat pe orășeni, iar voievodul Shchenya i-a depus jurământului La august , Vasily al III-lea, însoțit de episcopul Barsanuphius, a intrat solemn în Smolensk Oamenii, auzind despre "favorurile de la Moscova", l-au întâmpinat cu strigăte de bucurie Marele Duce l-a numit pe boierul Vasily Shuisky guvernator al Smolenskului Yuri Sologub, care

dorea să se întoarcă la rege, a fost eliberat de toate cele patru părți Cu toate acestea, Sigismund I nu i-a apreciat loialitatea: pentru predarea lui Smolensk, Sologub a fost acuzat de trădare și i-a fost tăiat capul Totuși, nu a fost fără trădare în această campanie Prințul Mihail Lvovici Glinsky a fost ofensat de faptul că * O îngăduință foarte importantă pentru oraș, care stă în calea misiunilor diplomatice și a detașamentelor militare care se deplasează de la Moscova la Vilna și înapoi ALEXANDER PUTYATIN nu el a fost numit guvernator local al Smolenskului Fostul "zbor" lituanian a decis să se întoarcă și a intrat în negocieri cu Sigismund I în acest sens Cu toate acestea, evident că în obiceiurile Moscovei nu era să-i lase pe dezertori "fără vedere" Unul dintre slujitorii lui Glinsky a raportat prințului Mihail Golița despre zborul stăpânului său și chiar a indicat drumul pe care s-a mutat în Lituania În aceeași noapte, Glinsky a fost prins și capturat Iar scrisoarea lui Sigismund ridicată de la el s-a transformat dintr-un document de securitate într-o dovadă de necontestat Dar guvernanții care l-au prins pe Glinsky, prințul Mihail Golița și boierul Ivan Chelyadin, păreau să aibă doar talente de detectiv După ce au primit o armată mare sub comanda lor, au pierdut bătălia generală de la Orsha La septembrie , la confluența râului Krapivna cu Nipru, o armată lituaniană de de oameni sub comanda prințului Konstantin Ostrozhsky i-a învins complet După aceea, orașele Dubrovny, Mstislavl și Kayuchev au trecut de partea lui Sigismund Adevărat, acolo nu erau garnizoane rusești feudalii locali, care dezertaseră recent de partea "moscoviților", s-au întors la rege de îndată ce norocul s-a întors să-l înfrunte din nou La Smolensk, susținătorii lui Sigismund au organizat o conspirație, condusă, în mod ciudat, de episcopul Barsanuphius Și-a trimis nepotul la rege cu o scrisoare de hârtie Totuși, detectivul din Moscova și aici au funcționat perfect Unul dintre locuitorii Smolenskului i-a denunțat pe conspiratori lui Vasily Shuisky Guvernatorul a ordonat să pună mâna pe trădători și să-i raporteze Marelui Duce Judecând după faptul că Sigismund a reușit să trimită doar un detașament de șase mii la bine fortificatul Smolensk, victoria Orsha nu a fost ieftină pentru lituanieni Ostrozhsky, care a condus acest raid, a fost întâmpinat de oraș cu porți încuiate și cadavre proaspete care "decoreau" zidurile cetății Potrivit cronicarului, Shuisky FOC ȘI SABIA a ordonat ca conspiratorii* să fie spânzurați în așa fel încât " oricine dintre ei a primit o haină de blană de la Marele Voievod, a fost atârnat în haina de blană în sine; care primea un cărucior de argint sau un farmec, aceste daruri erau legate de gât "** În zadar, Ostrozhsky a trimis scrisori "încântătoare" poporului Smolensk; printre ei nu mai erau susținători regali Asaltul întreprins în curând a arătat că restul locuitorilor din Smolensk nu numai că au rămas fideli jurământului, ci au și luptat din greu Și când Ostrozhsky a ridicat asediul, războinicii de la Smolensk și Moscova și-au urmărit detașamentul, recapturând aproape întregul convoi lituanian de pe drum Astfel, victoria Orsha a făcut puțin pentru Sigismund Smolensk a rămas în spatele moscoviților Nu ultimul rol l-a jucat aici faptul că nobilii ortodoxe, atât de origine rusă, cât și lituaniană, nu au manifestat o mare dorință de a lupta împotriva lui Vasily al III-lea Există multe dovezi că în acei ani s-au sustras masiv de "serviciul guvernamental" Acest lucru este valabil mai ales pentru regiunile sudice care suferă de raidurile tătarilor Trebuie spus că "factorul sudic" de-a lungul celor de ani de război a fost de o importanță capitală: cel care a reușit să-l câștige pe hanul Crimeei de partea sa a primit un mare avantaj Și, prin urmare, ceea ce istoricii vor numi mai târziu

"licitația Bakhchisarai" a început imediat: ambasadorii Moscovei și lituanieni s-au întrecut pentru a oferi conducătorului Crimeei cadouri și condiții pentru o alianță mai bună unul decât celălalt Khan, "schimbând periodic frontul ", a încercat să slăbească în egală măsură ambele părți Așa că în vara anului , observând că cântarul a început să se încline spre Vasily al III-lea, Muhammad Giray a trimis o armată de de oameni lângă Tula Cu toate acestea, guvernatorii Vasily Semyonovich Odoevsky și Ivan Mikhailovici Vorotynsky, care au fost responsabili pentru această secțiune a "liniei notch", au reușit să se pregătească bine pentru apărare Al lor * S-a făcut o excepție doar pentru un singur Barsanuphius ca duhovnic ** Shirokorad A B Rus' şi Lituania M , S ALEXANDER PUTYATIN rati de infanterie i-a întâmpinat pe tătari cu scârțâit și foc de tun în crestături, i-a epuizat cu bătălii Și apoi cavaleria rusă a ajuns din urmă pe Hoarda care se retrăgea în stepe Puțini s-au întors în Crimeea În septembrie , Sigismund, după ce a stabilit anterior relațiile cu împăratul Maximilian, a trimis ambasadori la Moscova cu propuneri de pace În același timp, armata lui Hetman Ostrozhsky s-a mutat în suburbia Pskov din Opochka Se pare că regele a decis să impună pacea "moscoviților" dintr-o poziție de forță Acest gol trebuia să servească încă o victorie strălucitoare, după Orsha Cu toate acestea, asaltul lansat pe octombrie a eșuat Trupele lituaniene au suferit pierderi grele Ostrozhsky nu a rezistat Lăsând o parte din forțele sale la Opochka, el a desființat detașamentele pentru a ataca Voronach, Vil'e și Krasny Evident, aceasta nu a fost cea mai reușită mișcare În curând, regimentele de la Moscova care au ajuns la Opochka i-au învins pe lituanieni pe părți Puțin mai târziu, guvernatorul Ivan Lyatsky a învins complet detașamentul trimis de Sigismund pentru a-l ajuta pe Ostrozhsky și, în același timp, a capturat toate armele și scârțâiturile La octombrie, la Moscova s-a primit vestea despre această victorie, iar deja pe , Vasily al III-lea, în prezența reprezentantului imperial Sigismund Herberstein, i-a primit în palat pe ambasadorii lituanieni Shield și Bogush Cursul acestor negocieri ar trebui descris în detaliu, deoarece ele reflectau toți acei factori interni și externi datorită cărora acest război, acum aprins cu o flacără fierbinte, acum ușor stins, a durat mai mult de un secol Boierii moscoviți au cerut de la Lituania restituirea tuturor pământurilor rusești: Kiev, Polotsk, Vitebsk și altele Din punctul lor de vedere, aceste teritorii, care inițial făceau parte din vechiul stat rus, aparțineau de drept "suveranului întregii Rusii", al cărui titlu a fost preluat de Ivan al III-lea Această poziție a "moscoviților", care a fost exprimată pentru prima dată în mod deschis la aceste negocieri cu Lituania, va fi apoi reprodusă de mai multe ori După cum a scris S M Solovyov cu această ocazie, " la Moscova s-a considerat necesar de fiecare dată în prealabil să se prezinte drepturile Marelui Duce sau Țarului, un descendent al Sf Vladimir, către toate pământurile rusești care au aparținut acestuia din urmă FOC ȘI SABIA Mu, temându-se de tăcerea asupra acestor drepturi pentru a da motive să creadă că suveranul Moscovei le-a uitat, le refuză Cu toate acestea, drepturile lui Sigismund I, recunoscut de Europa drept "Rege al Poloniei, Mare Duce al Lituaniei și Rusiei", asupra acestor pământuri nu au fost mai puțin din punctul de vedere al societății feudale Ceea ce ambasadorii regali nu au întârziat să arate boierilor din Moscova Și apoi au cerut ca Vasily al III-lea să returneze Smolensk Herberstein i-a susținut pe lituanieni, referindu-se la faptul că suveranul său, într-o situație similară, a dat Verona venețienilor Răspunsul lui Vasile al III-lea a fost categoric: "Ai spus că fratele nostru Maximilian a dat Verona

orașului veneților: fratele nostru însuși știe ce obicei a dat Verona veneților, dar noi nu avem acest obicei și nu vrem să fie nevoie să facem dă-ne patriile noastre" ** Astfel misiunea lui Herberstein s-a încheiat în zadar Dar a fost, de asemenea, tipic pentru întregul curs ulterior al războiului: aliații europeni ai Moscovei, de regulă, nu au considerat necesar să se țină de cuvânt dat "blestemaților schismatici" și au încheiat cu ușurință acorduri separate cu comunul polono-lituanian dusman Deci imperiul a ieșit din război Ordinul teuton, după cum au arătat noile negocieri cu reprezentanții săi din martie , nu era pregătit pentru o nouă campanie Cu toate acestea, după ce a primit o subvenție de la Moscova pentru angajarea a o mie de soldați în plus, Marele Maestru Albrecht a început totuși ostilitățile în vară Cu toate acestea, Vasile al III-lea a trebuit să se bazeze în principal pe propriile forțe Prinții Vasily și Ivan Shuisky cu regimentele Pskov și Novgorod au pornit în campanie la Polotsk Apropiindu-se de oraș, trupele au organizat tururi și au început să tragă cu tunuri în ziduri Curând li s-a alăturat un detașament din Moscova sub comanda lui Mihail Kislitsa Cu toate acestea, garnizoana Polotsk a respins atacurile rusești Detașamentele lituaniene care i-au venit activ în ajutor * Soloviev S M Istoria Rusiei din cele mai vechi timpuri Carte III pp - ** Shirokorad A B Rus' şi Lituania M , S - ALEXANDER PUTYATIN împiedicat hrana Foametea a început în lagărul rusesc Shuisky a trebuit să ridice asediul Situația s-a îmbunătățit abia în În primăvară, ambasada Crimeei i-a adus lui Vasily al III-lea scrisoarea mult așteptată a lui Muhammad Giray despre o alianță împotriva lui Sigismund I și a "copiilor Ahmatov" Chiar și un mic indiciu al renașterii Marii Hoarde în regiunea inferioară Volga s-a dovedit a fi un factor serios de îngrijorare pentru Crimeea Și hanul și-a amintit imediat că numai Moscova l-ar putea ajuta în lupta împotriva acestui inamic Vara lui a fost un coșmar pentru regele Sigismund Hoarda Bogatyr-Saltan din Crimeea de de oameni a atacat Volyn, a devastat regiunile Ljubljana și Lvov Pe august, lângă Sokol, lângă râul Bug, tătarii au învins total armata poloneză de de oameni În același timp, detașamentele ruse au invadat pământurile lituaniene Prințul Mihail Kislitsa cu novgorodieni și pskovenii au făcut un raid de la Smolensk la Molodechno, detașamentele prinților Vasily Shuisky, Mihail Gorbaty și Semyon Kurbsky au mers la Orsha, Mogilev și Minsk Alți guvernatori ai Moscovei - la Vilna, Vitebsk și Polotsk Luând un plin mare, rușii s-au întors la Vyazma în septembrie Încurajat de succesele Moscovei și Crimeei, în noiembrie Ordinul teuton a intrat în război cu Polonia În acest moment dificil pentru rege, Vasily al III-lea a propus reluarea negocierilor Se aștepta, și nu fără motiv, la o deteriorare bruscă a afacerilor din est și s-a grăbit să facă pace cu vecinul său din vest Sigismund I a fost de acord Regele a înțeles că nu va putea lupta pe trei fronturi mult timp: cu Rusia, Crimeea și Ordinul În această rundă, ambele părți au vorbit din aceleași poziții de principiu ca în urmă cu trei ani, dar în mod obiectiv atât Lituania, cât și Rusia aveau nevoie de un respir Negocierile au fost lungi și dificile Partidele aşteptau sfârşitul bătăliilor care se desfăşoară în nordul Poloniei şi Ordin Abia pe septembrie , când a devenit clar că balanța de acolo s-a înclinat în favoarea lui Sigismund, Rusia și Lituania au încheiat un armistițiu în condițiile status quo-ului și au convenit să continue negocierile în februarie FOC ȘI SABIA După cum au arătat evenimentele ulterioare, Vasily III nu a fost îngrijorat în zadar În primăvara anului , nobilimea din Kazan l-a alungat de pe tron pe Shigalei, protejatul Rusiei În cei trei ani care au trecut de la

moartea tatălui său, Muhammad-Emin, Shigaley s-a arătat a fi un conducător mediocru și rău Dar i se potrivea destul de bine lui Vasily III: Shigalei provenea din dinastia Ordukhid *, iar această familie era în mod tradițional în dușmănie cu conducătorii Crimeei Desigur, lui Vasily III, care l-a înlocuit pe Shigaley, nu i-a plăcut Sagib-Giray Și în primul rând cu orientarea sa crimeo-turcă Prințul Moscovei nu avea de gând să renunțe la Kazanul, "îmblânzit" sub Ivan al III-lea Muhammad Giray a acumulat și pretenții împotriva Moscovei În primul rând, hanul a fost extrem de nemulțumit de faptul că Vasily al III-lea a încheiat un armistițiu cu Lituania fără acordul său În al doilea rând, conducătorul Crimeei a aflat că diplomații moscoviți încercau să negocieze direct o alianță cu sultanul turc deasupra capului său Cu toate acestea, conducătorul Crimeei nu și-a exprimat public indignarea față de politica Moscovei În schimb, la iunie , armata sa a traversat Oka Muhammad-Giray nu a plecat singur într-o campanie: detașamentele din Crimeea au fost completate cu "întreaga Hoardă a Trans-Volgăi" și "picioare" Există dovezi că tătarii din Kazan au participat la raid Istoricii estimează că numărul total de trupe care avansează la de mii de oameni - o forță uriașă la acea vreme În ciuda dimensiunii mari și eterogenității armatei, Muhammad Giray a reușit să asigure surpriza atacului Când tătarii au traversat Oka, principalele forțe ale lui Vasily III se aflau încă în zona Serpukhov și Kashira Avanposturile de la crestături nu au putut rezista asaltului forțelor inamice superioare și au fost aproape complet exterminate Dintre voievozi, Lopata-Obolensky a fost luat prizonier, grav rănit, iar toți ceilalți au murit Pătrunderea hoardei în adâncurile Rusiei a fost însoțită de pogromuri și incendii teribile Panica a izbucnit în rândul populației Mulți locuitori din sate și sate au fugit la Moscova Vasily III cu frații Yuri și Andrei s-au ascuns de * Strămoșul acestei dinastii a fost Hanul Hoardei de Aur Temur-Kutlu ALEXANDER PUTYATIN Tătari în Volokolamsk Timp de două săptămâni, capitala a fost asediată Abia pe august, după ce a aflat că regimentele Novgorod și Pskov se apropie din nord, Muhammad Giray s-a retras de pe zidurile Moscovei Crimeii au mers în stepă cu o mulțime mare La întoarcere, trupele Hanului au încercat să asalteze Ryazan Orășenii, conduși de Ivan Khabar, s-au apărat ferm și cu pricepere Cu toate acestea, o parte din aurul Ryazan a fost totuși luată de locuitorii stepei: prințul Khabar l-a cumpărat pe Lopata-Obolensky abia în viață de la ei Retragerea rapidă a hanului din Moscova a fost explicată simplu Unitățile sale mobile erau ideale pentru raiduri rapide, dar în lupte au pierdut în fața trupelor ruse Cu toate acestea, pagubele erau deja considerabile Muhammad Giray a devastat împrejurimile Kolomnei, Kashira, Borovsk și Vladimir Suburbiile metropolitane au fost grav afectate Multe sate și sate au fost arse și depopulate Pe august, Vasily al III-lea s-a întors la Moscova Acum el, și nu Sigismund I, avea nevoie de o reglementare rapidă a relațiilor ruso-lituaniene Cu pericolul reprezentat de Crimeea și Kazanul, sudate între ele printr-o alianță puternică, prințul Moscovei a trebuit să-l ia în serios Era și mai alarmat de amenințarea unificării sub stăpânirea Girey-ilor din fostele țări ale Marii Hoarde Dar acum ambasadorii regali au început să stoarce la maximum din situație Negocierile au continuat În cele din urmă, la septembrie , Rusia și Lituania au semnat un armistițiu pentru cinci ani Vasily al III-lea a trebuit să facă concesii în multe probleme, dar a păstrat Smolensk În carta tratatului, acest oraș a fost inclus în numărul de țări pe care s-a extins puterea Rusiei La martie , Sigismund I a ratificat acordul Statul rus cuprindea un teritoriu de de mii de

kilometri pătrați cu o populație de aproximativ de mii de oameni Următoarea întâlnire dintre Vasily al III-lea și reprezentanții lui Sigismund I a avut loc în octombrie la Mozhaisk De data aceasta, ambasadorii papali și imperiali au luat parte la negocieri Ca o condiție indispensabilă pentru "pacea eternă", delegația lituaniană a înaintat o cerere pentru întoarcerea Smolenskului Partea rusă a respins aceste afirmații și, prin urmare, negocierile s-au încheiat cu încheierea unsprezece FOC ȘI SABIA un alt acord interimar La februarie , regele Sigismund a ratificat un nou armistițiu * și a intrat în vigoare Pe de o parte, rezultatele acordului Mozhaisk pot fi considerate o victorie pentru diplomația rusă, deoarece Smolensk a rămas din nou cu Moscova Pe de altă parte, acțiunile ambasadorilor papali și imperiali au arătat încă o dată că orice mediere europeană, chiar dacă acest mediator este considerat oficial un aliat al Rusiei, nu face decât să întărească poziția Lituaniei Au mai trecut cinci ani La martie au început noi negocieri la Kremlinul din Moscova Și din nou, părțile, oricât s-au străduit, nu s-au putut pune de acord asupra păcii Chiar și condițiile armistițiului, fiecare a văzut în felul său Sigismund a fost de acord să prelungească contractul pe cinci ani doar dacă Cernigov și Gomel i-au cedat Vasile III a respins categoric afirmațiile lituaniene În cele din urmă, armistițiul a fost prelungit cu un an - până la decembrie Ambele părți își puneau speranțele în următoarea rundă de discuții Dar el nu era destinat să aibă loc La sfârșitul lunii septembrie , Vasily al III-lea s-a îmbolnăvit grav La acea vreme avea deja de ani, după acele standarde - o vârstă înaintată Două luni mai târziu, în noaptea de spre decembrie, Marele Duce a murit, lăsând tronul fiului său Ivan, în vârstă de trei ani capitolul ANII DE COPIĂRIE LUI IVAN IV RĂZBOIUL ELENEI GLINSKAYA CONSILIUL BOIER Pentru a înțelege ce pasiuni au izbucnit în camerele Kremlinului la sfârșitul anului - începutul lui , va trebui să ne întoarcem cu câțiva ani în urmă Istoria celei de-a doua căsătorii a lui Vasily III este necesară pentru * De această dată timp de șase ani - de la decembrie până la decembrie ALEXANDER PUTYATIN înțelegerea situației periculoase în care s-au aflat după moartea lui văduva Elena și moștenitorul Ivan, care au primit porecla Groaznicul până la sfârșitul vieții În , Vasily al III-lea a împlinit de ani și încă nu a avut copii Atât suveranul Moscovei, cât și soția sa Solomonia Saburova au fost foarte îngrijorați de acest lucru S-a ajuns la punctul în care o femeie disperată a apelat la vindecători și ghicitori pentru ajutor Boierii și mitropolitul încercaseră de mult să-l convingă pe Vasily al III-lea de necesitatea divorțului și recăsătoriei Desigur, au insistat asupra unei "căutări de vrăjitorie" a Marii Ducese Curând, lui Vasily III i s-au prezentat suficiente dovezi pentru a aduce Solomonia la curtea bisericii ca vrăjitoare În Europa luminată, ea putea fi trimisă pe rug, dar "moscoviții sălbatici" au încercat să se descurce fără extreme în astfel de chestiuni La noiembrie, Marele Voievod a poruncit ca soția sa să fie dusă la mănăstirea Nașterea Fecioarelor de pe Trâmbiță, unde a fost tunsurată Puțin mai târziu, noua călugăriță Sophia a fost alungată din capitală la Mănăstirea de Mijlocire din Suzdal Între timp, boierii găsiseră deja o mireasă pentru Marele Duce - Elena Glinskaya Au existat zvonuri că consilierii lui Vasily al III-lea, Zakharyins și Shuiskys, au avut ultimul cuvânt în această alegere Boierii aveau mai multe motive pentru a o prefera pe Elena În primul rând, această mireasă nu și-a amenințat în niciun fel poziția de mare ducal favorit - o fată tânără, un tată într-un mormânt, un unchi în închisoare, frații sunt încă prea mici pentru intrigi palatului În al doilea rând, familia

Glinsky a fost foarte populară și influentă în Lituania Unchiul ei Michael a fugit în Rusia după ce a pierdut lupta pentru coroana lituaniană în fața lui Sigismund I În plus, familia Glinsky descendea direct dintr-unul dintre hanii Marii Hoarde, o rudă a dinastiei Ordukhid Așa că viitorul fiu al "bietului orfan" ar putea, dacă este posibil, să revendice și tronul Kazanului Astfel, la ianuarie , la două luni după tonsura Solomoniei, Vasily al III-lea s-a căsătorit cu nepoata lui Mihail Glinsky, care la acea vreme se afla încă în închisoare tineri FOC ȘI SABIA frumusețea s-a dovedit a fi departe de a fi atât de simplă pe cât credeau Zakharyinii și Shuiskyi Și-a fermecat repede soțul în vârstă de de ani La cererea soției sale, Vasily al III-lea s-a retras din obiceiurile bunicului său și (primul dintre domnitorii Moscovei) și-a bărbierit barba În efortul de a-i face pe plac Elenei, consilierii au început să-l bombardeze pe suveran cu cereri: să-l elibereze pe socrul mare-ducal din închisoare sub garanția lor În cazul evadării lui Mihail Glinsky, Gorbaty, Zakharyins și Shuiskys s-au angajat să contribuie cu cinci mii de ruble la trezorerie, o sumă uriașă pentru acele vremuri Vasili III, desigur, a fost de acord Dar după nuntă, a trecut un an, urmat de al doilea Dar Elena încă nu a avut copii Și nu au fost semne de sarcină Cuplul Marelui Ducal s-a rugat cu fervoare pentru un moștenitor, a adus contribuții bogate la mănăstiri Nu a ajutat Între timp, la Moscova circulau zvonuri că fosta soție a lui Vasily, Solomonia, ar fi născut un fiu, George, la Suzdal Acolo, se presupune că s-a odihnit curând în mormântul secret al Mănăstirii Mijlocire Și, prin urmare, când la august , Glinskaya i-a dat în cele din urmă soțului ei moștenitorul Ivan, nu toată lumea a perceput acest lucru ca rezultat al ajutorului de sus, trimis în jos ca răspuns la eforturile "evlavioase" În oraș s-a vorbit despre cunoștința prea apropiată a împărătesei cu Ivan Fedorovich Ovchina-Telepnev-Obolensky Potrivit acestor zvonuri, sora tânărului guvernator, Agrafena Chelyadnina, l-a adus la Elena, care era disperată să rămână însărcinată Este greu de spus cât de mult adevăr există în această poveste, dar la mai puțin de patruzeci de zile de la moartea lui Vasily al III-lea, toată Moscova a început să vorbească despre favorita împărătesei văduve Unii istorici sunt încă interesați de întrebarea: a fost Ivan cel Groaznic fiul legitim al Marelui Duce? Nu cred că vom ști vreodată răspunsul exact Cu toate acestea, este greu de imaginat că o tânără legată de etichetă ar putea înșela un detectiv din Moscova La urma urmei, a dezvăluit cu ușurință conspirațiile unor politicieni atât de înțelepți și plini de resurse precum Mihail Glinsky și episcopul Barsanuphius Și, în același timp, este ușor de înțeles cât de mult au încercat frații mai mici ai lui Vasily să umfle aceste zvonuri, cu ce zel toți cei care se considerau atât ALEXANDER PUTYATIN încasări în premii și numiri Și erau cei care erau nemulțumiți de autorități în acele zile Testamentul lui Vasily al III-lea nu a fost păstrat în arhive Judecând după documentele care ne-au ajuns, esența sa a fost următoarea: Ivan, în vârstă de trei ani, a devenit moștenitorul tronului, Dmitri Belsky și Mihail Glinsky au fost numiți cei mai apropiați consilieri ai săi, Marea Ducesă Elena Vasilievna a fost declarată tutore a fiului ei până la maturitate Fratele mai mic al moștenitorului, Yuri, l-a primit pe Uglich ca moștenire, iar fratele mai mic al lui Vasily al III-lea, Andrei Staritsky, Volokolamsk, ca "creștere" Este ușor de observat că printre cei mai apropiați prieteni și rude care au primit numiri și "dachas", nu există cel mai mare dintre frații lui Vasily al III-lea, Yuri Dmitrovsky Pentru el, acesta a fost adevăratul anunț de rușine Trebuie să recunoaștem că Yuri

Ivanovici a meritat-o pe deplin La un moment dat, el a ignorat sfidător ceremonia de botez a moștenitorului lui Ivan Evident, nașterea unui nepot mai mare a fost o lovitură puternică pentru planurile ambițioase ale lui Yuri Nu este de mirare că a fost luat în arest la doar opt zile după moartea lui Vasily III Detaliile arestării au indicat în mod clar că Yuri Dmitrovsky nu va ieși niciodată din închisoare În primul rând, a fost plasat sfidător în "aceeași secție" unde și-a încheiat zilele nepotul lui Ivan al III-lea, Dmitri Ivanovici Și în al doilea rând, împreună cu Yuri, toți boierii lui au fost arestați În acele zile, acesta era cel mai sigur semn al intențiilor serioase ale guvernului Elena a acționat la fel de decisiv în continuare: foarte curând Mihail Glinsky a ajuns în închisoare Conducătorul l-a acuzat pe unchiul ei că a încercat să pună stăpânire pe tron, a ordonat ca acesta să fie legat și orbit La mai puțin de un an a murit În urma lui Glinsky, prinții Ivan Belsky și Andrey Shuisky au intrat în închisoare Astfel, dintre cei cărora Vasily al III-lea i-a încredințat cu custodia moștenitorului, pe tron a rămas doar Elena însăși Dar favorita împărătesei văduve Ivan Ovchina a urcat brusc în sus Deja în , a primit gradul de boier, iar după aceea, regimentele moscovite sub comanda sa Dintre cei care puteau contesta drepturile Elenei la regent FOC ȘI SABIA Personajul slab Andrey Staritsky a rezistat cel mai mult în sălbăticie S-a purtat "mai liniştit decât apa, mai jos decât iarba", practic nu şi-a lăsat moştenirea, nu s-a urcat în treburile guvernării ţării Cu toate acestea, până în , Elena a fost distrasă de la cumnatul ei mai mic luptând la granițele de vest ale Rusiei În acel moment, când a murit Vasily al III-lea, Rusia a avut un armistițiu pe termen scurt cu Lituania Mai mult, contractul a expirat după de zile Pentru a discuta probleme de război și pace, Sigismund I și-a trimis trimisul Klinovski la Moscova, dar nu l-a mai găsit pe Vasily al III-lea în viață De ceva vreme, boierii care luptau pentru putere nu au mai avut timp de negocieri Regele a fost înțelegător pentru asta Dar lună după lună a trecut și deja șase luni mai târziu situația "fără pace, fără război" a încetat să mai fie potrivită părții lituaniene În vara anului , hatmanul Yuriy Radziwill, cu ajutorul trupelor tătare aliate, a devastat împrejurimile Cernigov și Bryansk Apoi, în toamnă, detașamentele lituaniene ale lui Andrei Nemirovici și Vasily Chizh au invadat ținutul Seversk Au luat și au ars Radogoshch, dar au fost învinși lângă Starodub și Cernigov Armata lui Alexandru Vishnevetsky, trimisă de rege la Smolensk, s-a întors în Lituania fără săruri În timp ce garnizoanele orașelor rusești respingeau atacurile inamicului, principalele forțe moscovite stăteau nemișcate lângă Serpuhov În primul rând, strângerea de trupe a fost foarte îngreunată de luptele interne și tulburările Și în al doilea rând, era neliniștit la granița de sud Iar guvernanților de atunci se temeau mai mult de raidurile din Crimeea decât de loviturile din Lituania Sigismund a încercat la început să acționeze cu forțe mici pentru a nu interfera cu "conflictul rusesc" Au ajuns la el zvonuri că boierii de la Moscova erau într-un asemenea conflict între ei, încât uneori ajungeau la înjunghiere În urma acestei știri, primii fugari au venit în Lituania - prinții Semyon Belsky și Ivan Lyatsky Regele i-a răsplătit cu generozitate El aştepta ALEXANDER PUTYATIN exod în masă de la Moscova a aristocraților și a copiilor boieri * Cu toate acestea, aceste speranțe nu erau justificate Și în loc de noi dezertori, până la sfârșitul lunii octombrie , întreaga armată a Moscovei s-a mutat în Lituania Regimentul avansat era comandat de favoritul împărătesei Ivan Ovchina Un mare regiment era condus de prinții Mihail Gorbaty și Nikita Obolensky Din nord, detașamentele din

Novgorod conduse de prințul Boris Gorbaty au mers să se alăture forțelor principale Dar dacă vara nu existau trupe moscovite "pe câmp", acum Sigismund I a ocolit bătălia generală Regimentele ruse au devastat regiunile lituaniene aproape până la Vilna Neîntâlnind armata regală în tot acest timp, guvernanții cu pradă bogată au plecat acasă În anul următor, rușii au încercat din nou să provoace inamicul la o luptă "directă" După ce a aflat în prealabil despre pregătirea detașamentelor regale pentru campanie, principala armată a Moscovei a pornit în întâmpinarea lor De data aceasta, un mare regiment a fost condus în luptă de prințul Vasily Shuisky Iar frontul era din nou condus de Ivan Ovchina Această armată a fost instruită să ia Mstislavl, în timp ce războinicii Pskov și Novgorod urmau să construiască un oraș pe teritoriul lituanian lângă Lacul Sebezh Cu toate acestea, guvernanții regali, ca și în , nu și-au asumat riscuri Trecând la sud de Mstislavl, armata lui Sigismund I a atacat regiunea Gomel, Pochep și Starodub Gomel s-a predat fără luptă, iar garnizoana Starodub, condusă de prințul Fiodor Ovchina, a rezistat cu înverșunare Cu toate acestea, inginerii germani au reușit să aducă în liniște subminarea Când minele terestre au explodat, s-a format un gol larg în zid Păstrând în oraș, detașamentele lituaniene au ucis nu numai războinici, ci și mulți civili Din armată, un guvernator a fost luat prizonier, bazându-se pe un bogat * Copii boieri - categorie de mici feudali aparți în Rus' în secolul al XV-lea, îndeplineau serviciul obligatoriu, primind terenuri - moșii de la prinți, boieri sau biserică, pentru care mai târziu au fost numiți "moșieri"; spre deosebire de proprietarii de moşii, proprietarii de terenuri nu aveau dreptul la "plecare" din serviciu FOC ȘI SABIA răscumpărare Orașul Pochep, nesperând să-l păstreze, rușii au plecat și au ars înainte de sosirea lituanienilor După ce a examinat cenușa, armata regală s-a întors Între timp, principala armată rusă a încercat fără succes să cuprindă Mstislavl Posad a fost capturat rapid, dar cetatea a respins constant atacurile Câteva săptămâni mai târziu, după ce a devastat împrejurimile, armata Moscova a plecat acasă În acest moment, oamenii din Novgorod și Pskov, sub conducerea majordomului Buturlin, au reușit să construiască un oraș fortificat, care a primit același nume cu lacul pe malul căruia a fost ridicat - Sebezh Lui Sigismund I, desigur, nu-i plăcea apariția unei cetăți rusești pe pământurile sale Și deja în februarie , detașamentele guvernatorului Andrei Nemirovici s-au apropiat de zidurile Sebezh Pe traseul de iarnă, lituanienii au adus cu ușurință artileria de asediu Cu toate acestea, tunurile lor nu au putut distruge fortificațiile Nemirovich a ordonat să mărească încărcăturile cu pulbere, dar acest lucru a dus doar la ruperea mai multor țevi de armă Și în curând garnizoana rusă a intrat în atac Lituanienii au fugit peste lac Gheața de sub ei s-a prăbușit, iar apa i-a înghițit pe unii dintre războinici care se retrăgeau în dezordine În primăvara și vara acelui an a urmat un contraatac Armata Moscovei a invadat ținuturile lituaniene Voevodas ruși au devastat multe sate și sate, au jefuit și au ars așezările din Vitebsk și împrejurimile lui Lyubech S-au întors acasă cu prada bogată În același timp, a doua armată rusă, inspirată de succesul de anul trecut de la Sebej, a construit încă două fortărețe în granițele Lituaniei: Velizh în districtul Toropetsky și Zavolochye în Rjevski În plus, Pochep și Starodub, abandonați de lituanieni, au fost restaurați Succesele regimentelor ruse i-au arătat clar lui Sigismund I că necazurile de la Moscova ajunseseră la capăt Asa ca, cu speranta unei victorii usoare, este timpul sa ne luam la revedere Și deși guvernatorii lui Ivan al IV-lea nu au reușit să impună o bătălie

generală regelui, cântarul se înclina din ce în ce mai clar spre Rusia în fiecare lună ALEXANDER PUTYATIN În iulie , guvernatorul Krevei, Nikodim Tekhanovsky, a sosit la Moscova cu propuneri de pace Negocierile au fost lungi și dificile Abia la februarie , părțile au reușit să ajungă la o înțelegere A fost semnat un acord privind un alt armistițiu pentru cinci ani, începând cu martie Potrivit acestuia, Gomel a rămas cu Sigismund I, dar rușii au câștigat controlul asupra orașelor disputate din stânga Niprului: Krichev, Roslavl, Mstislavl și Cernigov Cetățile nou construite din Sebezh și Zavolochye au rămas și ele în mâinile Moscovei După ce a eliminat amenințarea din Lituania, Elena a revenit la politica internă Când Yuri Dmitrovsky a murit în închisoare la august , Andrei Staritsky a rămas ultimul unchi în viață al lui Ivan al IV-lea, în vârstă de șase ani S-a comportat destul de liniștit, dar cumva la nesfârșit: fie a bătut-o cu umilință pe Elena cu fruntea și a cerut o creștere a moștenirii, fie a plâns public soarta fratelui său Yuri și a hulit din neatenție pe domnitor Sfârșitul acestor aruncări a venit la începutul anului , când Elena și-a invitat cumnatul să vină la Moscova pentru sfaturi Desigur, Andrei Ivanovici a bănuit răul și a început să se scuze de boală Ordinea categorica care a urmat - sa plece imediat - nu a facut decat sa intareasca suspiciunile printului specific Luându-și soția și fiul, s-a mutat din Staritsa la Novgorod Pe drum, Andrei a trimis "scrisori răzvrătite" orășenilor și copiilor boieri "Marele Duce este un copil! el a scris "Slujiți doar boierii!" Vino la mine - te voi favoriza! Destinatarii s-au comportat diferit Cineva a fost de acord să-l ajute pe Andrei Staritsky în lupta pentru tron Dar mulți au trimis pur și simplu scrisorile lui la Moscova Guvernul lui Helen a acționat rapid și hotărât Ivan Ovchina cu armata Moscovei i-a depășit pe rebeli de lângă Staraya Russa Andrei Ivanovici s-a comportat ca de obicei: laș, fără spinare și prost La început a fost de acord cu negocierile, apoi a crezut în jurământul lui Ovchiny că, dacă vor merge împreună la Moscova, atunci nu va cădea niciun fir de păr din capul Prințului Staritsky oche- treizeci FOC ȘI SABIA se pare că Elena și-a iubit foarte mult favorita, pentru că nu a permis încălcarea jurământului Mai mult, ea și-a îndeplinit condițiile la propriu: când prințul Andrei a fost pus în lanțuri, i s-a pus pe cap o "pălărie grea de fier", predecesorul celebrei "măști de fier" din vremea lui Ludovic al XIV-lea Sase luni mai tarziu, Andrei Ivanovici a murit in inchisoare, fara sa lase nici un fir de par din capul lui rebel pe podeaua de piatra În ceea ce privește boierii, sfetnicii și servitorii săi, Ivan Ovchina nu a făcut promisiuni și, prin urmare, au fost torturați și executați fără ceremonie De exemplu, acei copii boieri care au venit la chemarea lui Andrei Staritsky au fost spânzurați ca trădători pe drumul Novgorod Vorbind despre acea vreme, N M Karamzin a scris: "Astfel, în cei patru ani de domnie a lui Elenin, doi frați vitregi ai tatălui său și ai unchiului mamei au fost uciși în numele tânărului Mare Duce Elena s-a răsfățat în același timp tandrețea iubirii fără lege și ferocitatea răutății însetate de sânge !"* Represaliile mamei regente împotriva rudelor apropiate ale lui Ivan al IV-lea nu au eliminat amenințarea la adresa puterii ei Doar că candidații la tron au fost înlocuiți cu pretendenți la regență Clanurile conducătoare ale boierilor moscoviți, în primul rând, prinții Shuisky și Belsky, au trecut în prim-planul luptei fără principii La aprilie , Elena Glinskaya a murit brusc Baronul german Herberstein, care a locuit la Moscova în acei ani, a susținut în notițele sale că ea a fost otrăvită Această versiune pare a fi destul de rezonabilă: mama lui Ivan al IV-lea era încă o femeie destul de tânără și nu s-a plâns

niciodată de sănătatea ei Dar cu acțiunile ei prost concepute, ea a distrus sistemul de izolare reciprocă a clanurilor boierești care se dezvoltaseră sub Ivan al III-lea Rezultatele nu au întârziat să se urmărească - fiul ei, Ivan al IV-lea, în vârstă de șapte ani, nu numai că a rămas orfan, ci a căzut și în toiul unei lupte acerbe pentru putere De acum înainte, în viața băiatului nu a mai existat dragoste și afecțiune maternă, șchiopăt grijuliu de bone și educatoare Dar * Karamzin N M Istoria guvernului rus Carte IL T VIII Ch I C ALEXANDER PUTYATIN A intrat iadul intrigilor palatului, unde toată lumea era dușmănată cu toată lumea, unde zilnic și din oră trădau și defăimează, unde nu era nimic permanent decât răutatea bestială, cearta, trădarea, tortura și moartea Primii care au preluat puterea asupra statului au fost Shuiskys, cel mai mare dintre descendenții prinților Suzdal-Nijni Novgorod, care au condus "clanul descendenților lui Rurik" Deja în a șaptea zi după moartea Elenei, la ordinul lui Vasily Shuisky, doi oameni cei mai apropiați ei au fost arestați: Ivan Ovchina și Agrafena Chelyadnina Fosta favorită a fost înlănțuită în "fier" și a murit de foame într-o temniță, iar Chelyadnina a fost dusă la mănăstirea Kargopol pentru tonsura În același timp, prințul Ivan Belsky, care conducea "clanul urmașilor lui Gediminas" boieresc, a intrat în închisoare Noul regent nu mai are concurenți adevărați Cu toate acestea, triumful Shuiskys s-a dovedit a fi complet, dar de scurtă durată După moartea lui Vasily, fratele său mai mic Ivan a preluat rolul de conducător Nu avea nici inteligența, nici previziunea unui bărbat mai în vârstă Și cel mai important, nu știa să construiască relații cu asistenții și aliații Destul de repede, Ivan Shuisky s-a certat cu boierii Dumei și cu mitropolitul Bineînțeles că i-a frânat pe boieri și l-a îndepărtat de la putere pe mitropolitul Daniel, punându-i în locul lui pe egumenul Treimii Ioasaf Cu toate acestea, acest lucru a realizat doar ca nemulțumiții să treacă de la murmur zgomotos la conspirații liniștite Ioasaph a părăsit curând tabăra lui Shuisky și și-a sprijinit dușmanii Drept urmare, în , Ivan Belsky, care a fost eliberat din închisoare, a preluat puterea Shuisky a fost forțat să plece la Vladimir Doi ani mai târziu, s-a întors la Moscova cu un detașament armat de oameni loiali Ivan Belsky a intrat la închisoare la Beloozero, unde a fost în curând sugrumat Susținătorii săi au fost împinși în exil Ioasaf și-a pierdut rangul, iar Șuiskii l-au ridicat pe domnul Novgorod Macarius la metropolă Toată această luptă acerbă pentru putere a avut loc în fața tânărului Ivan al IV-lea Istoricii diferă în evaluările lor: cât de mult a influențat formarea caracterului primului rus FOC ȘI SABIA rege Cineva crede că cele mai multe lovituri de stat nu au rănit în niciun fel sufletul copilului, deoarece băiatul nu putea înțelege ce se întâmplă exact în jurul lui Cu toate acestea, mulți sunt de acord că nici una dintre poveștile urâte nu a fost în zadar pentru psihicul tânărului suveran Și este greu să nu fii de acord cu asta Dacă tânărul Ivan nu ar fi putut vedea scenele sângeroase din timpul "domniei" Elenei, atunci după moartea lui Glinskaya și-a pierdut mama-educatoare, Agrafena Chelyadnina, de care practic nu mai fusese separat niciodată Întregul anturajul domnitorului Helena a dispărut din palat, iar un copil de opt ani nu a putut să nu observe acest lucru La fel ca majoritatea copiilor supradotați, Ivan al IV-lea a fost foarte impresionabil Potrivit contemporanilor, a trecut cu ușurință de la bucurie la furie, de la distracție la melancolie surdă și a luat totul la inimă Era necesar să ai grijă de un astfel de copil cu atenție și atenție, la timp pentru a-i reține temperamentul fierbinte și dur Dar boierilor care au preluat puterea nu le păsa decât de beneficiile de

moment pentru ei și familiile lor Păstrând în palat, un alt grup de conspiratori a apucat, bătut și uneori chiar ucis oameni apropiați tânărului suveran, în ciuda cererilor sale de a cruța cutare sau cutare boier În prezența lui Ivan, lucrătorii temporari au insultat memoria părinților săi decedați, și-au însușit lucrurile familiei grand-ducale Toate acestea au dat naștere supărării, mâniei, mâniei ascunse în inima copilului, au provocat dorința de a se retrage de la boieri, de a lăsa această viață ticăloasă într-o altă lume, mai perfectă Ivan a început să citească devreme, iar în curând cărțile au devenit o adevărată pasiune pentru el O sete iremediabilă de cunoaștere, combinată cu abilități naturale remarcabile, l-au făcut mai târziu pe țarul Ivan Vasilievici unul dintre cei mai educați conducători ai secolului său Între timp, a venit momentul pentru noi negocieri cu Lituania Termenul armistițiului de cinci ani încheiat în se apropia de sfârșit Ambele părți au respectat-o cu strictețe în tot acest timp Rusia era preocupată de problemele interne și, în plus, era adesea deranjată de treburile vecinului Kazan Lituania și Polonia au suferit foarte mult de pe urma raidurilor din Crimeea, mai mult, Sigismund I era bătrân și bolnav El Cu foc și sabie ALEXANDER PUTYATIN obosit de campanii și bătălii Tigăile nu au fost contrarii să facă război, dar au refuzat categoric să strângă bani pentru armată Ca urmare, la exact o zi de la expirarea contractului, la martie , ambasadorii regali au semnat la Moscova un acord de prelungire a armistițiului pe șapte ani Ivan al IV-lea în acel moment era deja în al doisprezecelea ani Și el, desigur, a fost prezent la ceremoniile oficiale Un adolescent observator nu s-a putut abține să nu observe modul în care lucrătorii temporari urâți sunt transformați în acest moment Ascultarea lor publică l-a determinat pe Ivan al IV-lea la ideea că puterea îi aparține de drept, și nu boierilor, că și-au însușit ilegal dreptul de a dispune de ea, profitând de vârsta fragedă a Marelui Duce Până atunci, reușise deja să se obișnuiască cu scenele de violență și arbitrar Răzbunarea și furia celor din jur nu l-au mai speriat pe Ivan, ca înainte Tânărul care a crescut în toiul intrigilor a devenit indiferent la durerea celorlalți La început a torturat pisici și câini Puțin mai târziu, a început să se distreze strivindu-i cu calul pe trecătorii care se apropiau, amuzat de frica și țipetele lor Educatorii apropiati si mercenari nu l-au ferit pe tanar de o asemenea "distractie" Dimpotrivă, l-au lăudat pentru "curaj" și "curaj" Este foarte probabil ca boierii să-și "antreneze" în mod special tânărul lor suveran, aprins în el instinctele de jos Au vrut să folosească cruzimea copilărească a lui Ivan ca armă împotriva dușmanilor lor personali Rezultatele "educației" nu au fost lent de spus Ivan al IV-lea a pronunțat prima pedeapsă cu moartea din viața sa când avea doar ani Fascinați de lupta împotriva "clanului descendenților lui Gediminas", Șuiskyi au uitat complet de Glinsky, care se liniștiseră o vreme Și au așteptat în liniște în aripi Și așteptat! La sfârșitul anului , la instigarea rudelor mamei sale, Ivan al IV-lea a ordonat ca Andrei Shuisky să fie sechestrat și predat câinilor pentru a fi sfâșiat Lucrătorul temporar, să fiu sincer, merita pe deplin o asemenea soartă: nu trecuseră nici măcar șase luni până când el și susținătorii săi (chiar în Duma și în fața Marelui Duce) au încercat în același mod FOC ȘI SABIA se ocupa cu boierul Vorontsov* Dar nu trebuie să creadă că după această crimă s-a încheiat domnia boierească Deloc Doar că Glinsky i-au înlocuit pe Shuisky la cârma statului Ca urmare, a devenit doar mai rău La curte, servilismul și fărădelegea au înflorit și mai mult Abuzurile de putere au atins proporții fără precedent Între timp, nemulțumirile față de intrigile și

cearta boierească au crescut în popor Țăranii și orășenii au fugit din ce în ce mai des de arbitrar fugind la periferie Numărul cazurilor de "tateb" și "tâlhărie" a crescut brusc în centru și în regiuni Guvernarea era dominată de prostie și incompetență Ei s-au manifestat deosebit de clar în ultimele zile ale domniei Glinsky, în timpul incendiului de la Moscova din , cel mai distructiv din întreaga istorie a existenței sale Cât despre Ivan al IV-lea, după uciderea lui Shuisky, a mers într-un pelerinaj la Mănăstirea Kalyazin Și după aceea, monarhul în vârstă de paisprezece ani a plecat într-o călătorie lungă prin cele mai venerate mănăstiri ale țării: mai întâi la Mănăstirea Trinity-Sergius, iar de acolo prin Rostov și Yaroslavl până la Kirillo-Belozersky, Feropontov, Korniliev-Komelsky și mănăstirile Pavlov-Obnorsky Călătoria a continuat câteva luni Se poate argumenta că Ivan a fost motivat doar de dorința de a se ruga pentru un păcat involuntar (și chiar și cei mai înflăcărați nedoritori au recunoscut că adolescentul a dat ordin de a-l ucide pe Shuisky "la instigarea boierilor")? Într-o oarecare măsură, acest lucru este incontestabil adevărat - oamenii din secolul al XVI-lea erau foarte religioși Dar au existat și alte motive pentru ieșirea îndepărtată Pe drum, tânărul monarh putea să ia o pauză de la intrigile palatului și de la ceremoniile dezgustătoare Trecând de la o mănăstire la alta, s-a amuzat cu vânătoarea de urs și prinderea animalelor De remarcat că monahii care l-au găzduit pe suveran nu prea aveau de-a face cu oaspeți distinși Așadar, Ivan și alaiul lui au ajuns la Mănăstirea Kirillov la căderea nopții Până atunci, călugării își terminaseră deja masa, iar proviziile au fost duse în pivniță "Mi-e frică de suveran, * Skrynnikov R G Ivan groznyj M , S * ALEXANDER PUTYATIN și trebuie să te temi de Dumnezeu mai mult decât atât!" - a spus podkelarnikul moralizator și a refuzat cina oaspeților de la Moscova, referindu-se la severitatea statutului mănăstiresc Capitolul tineretul suveranului CĂDEREA GLINCKY APARIȚIA RADEI ALESE În secolul al XVI-lea, vârsta adultă a venit la vârsta de ani În acest moment, copiii boieri intrau în serviciul militar ca "novice", iar reprezentanții familiilor nobiliare au primit funcții de instanță inferioară Conform planului lui Vasily al III-lea, gardienii trebuiau să-l pregătească pe Ivan al IV-lea pentru guvernarea țării până la vârsta de ani Dar oamenii desemnați de tată-suveran au părăsit de mult scena politică Iar lucrătorii temporari nu erau la înălțime cu educația Și așa s-a întâmplat că, începând din vara lui , în relațiile lui Ivan cu Duma au apărut serioase dezacorduri Tânărul monarh a vrut să scape de tutela boierească și să domnească singur Duma a rezistat energic Cineva a luptat cu suveranul din interes propriu, dar majoritatea a înțeles pur și simplu că Ivan, așa cum este acum, nu poate deține singur puterea În toamna anului , conflictul a atins punctul culminant Când suveranul "pentru cuvinte nepoliticoase" ia ordonat lui Afanasy Buturlin să-și taie limba, Duma și-a exprimat nemulțumirea colectivă Ivan al IV-lea a răspuns cu opaluri masive Prinții Kubensky, Shuisky, Vorontsov, Gorbaty și Paletsky s-au găsit simultan în dizgrație Ivan Kubensky la acea vreme era majordom și conducea de fapt Duma Ceilalți patru au ocupat o poziție proeminentă în ea Astfel, Marele Duce a pus în dizgrație întreaga conducere a Dumei Situația s-a rezolvat datorită FOC ȘI SABIA Mitropolitul Macarie A rezolvat treptat conflictul, iar în decembrie dizgrația boierilor a fost înlăturată Între timp, tânărul suveran a continuat să joace ciudat În , Ivan al IV-lea a condus personal marșul către granița de sud Ajuns cu regimentul său la Kolomna, a tăbărât lângă Mănăstirea Golutvin Întrucât vrăjmașul nu a apărut, tânărul plictisit s-a distrat cât a

putut de bine - "a arat pământul de primăvară și a semănat hrișcă și innas de distracție de la boieri, a mers pe piloni și s-a îmbrăcat în giulgi" În timp ce jocurile erau de natură nevinovată, curtenii au participat cu blândețe la ele Dar distracția cu giulgiul, adică cu o înmormântare imaginară, a fost în esență un divertisment blasfemiant Unul dintre participanți - conform cronicarului, el era însuși Ivan al IV-lea - a fost îmbrăcat într-un giulgi și așezat într-un sicriu După cum se obișnuiește la o adevărată înmormântare, sicriul a fost așezat în mijlocul colibei Rugăciunea de înmormântare "la ceremonie" a fost înlocuită cu mustrare selectivă Și până la urmă, fetele conduse în colibă au fost nevoite să-i sărute pe "morți" pe gură Nu exista abuz de sacramente religioase în obiceiurile Rusiei Ortodoxe Cel mai probabil, tânărul a fost învățat și provocat de rudele lituaniene Calculul s-a bazat pe faptul că boierii moscoviți nu vor rezista, vor începe să protesteze Și apoi Glinsky, cu ajutorul noilor execuții și a rușinii, își vor întări și mai mult pozițiile la curte Așa s-a întâmplat totul Prințul Ivan Kubensky, ca rudă mai în vârstă *, a încercat să raționeze cu suveranul Se pare că liderul Dumei nu a acționat singur, deoarece Ivan al IV-lea a ordonat capturarea nu numai a lui Kubensky, ci și a celor mai apropiați susținători ai săi: Fiodor și Ivan Vorontsov Împăratul a ordonat tuturor să le taie capul "la standul meu în fața corturilor mele" În aceeași zi, a fost arestat și mirele Ivan Fedorov-Chelyadnin Dar el, spre deosebire de ceilalți, "nu a vorbit împotriva suveranului, ci a reparat totul de vină" și, prin urmare, a scăpat cu exil * Era căsătorit cu una dintre surorile lui Vasily al III-lea și era unchiul lui Ivan al IV-lea ALEXANDER PUTYATIN Curând, mâinile Glinsky ale tânărului suveran au dat o altă lovitură vechilor dușmani Întors la Moscova, Ivan al IV-lea a ordonat executarea a doi dintre colegii săi: Fiodor Ovchin și Ivan Dorogobuzh Primul dintre ei a fost tras în țeapă, al doilea a fost decapitat Fedor era fiul aceluiași Ivan Ovchina, pe care clanul Glinsky l-a învinuit pentru toate necazurile lor Dorogobuzhsky era nepotul regretatului Ovchina O serie de crime nu numai că au întărit influența lui Glinsky, dar și-au adunat dușmanii Anterior, în principatul Moscovei, boierii nu fuseseră niciodată executați fără anchetă și judecată Ivan, la sugestia rudelor mamei sale, a încălcat această tradiție Începând guvernarea independentă cu represiuni, suveranul a subminat reputația puterii în ochii societății Glinsky și-au dat seama că era necesar să distorce atenția de la execuții și să întărească autoritatea monarhului Aceste obiective urmau să fie îndeplinite prin încoronarea lui Ivan al IV-lea și căsătoria lui Ambele evenimente au fost planificate pentru începutul anului Cronicile prezintă problema ca și cum deciziile ar veni de la însuși suveranul El și-a exprimat voința suverană, iar Mitropolitul și boierii l-au susținut O astfel de opțiune este puțin probabilă Tânărul Ivan de-a lungul anului a continuat să confunde guvernarea cu distracția copiilor și era încă o jucărie în mâinile celor apropiați De exemplu, după ce a apărut la Pskov în decembrie , Marele Duce "a urmărit totul de pe Yamsky", din care pskoviții au avut "multe protor și târâș", și, ca urmare, "nu a gestionat nimic din patrimoniul său" Locuitorii orașului sperau că suveranul va lua în considerare plângerile lor împotriva voievodului Ivan Turuntai Pronsky Dar Ivan al IV-lea a plecat la Moscova fără a-i accepta pe petiționari În curând își va da seama că nemulțumirea populară nu poate fi ignorată Între timp, tânărul suveran se grăbea spre o încoronare magnifică Conducătorii Moscovei s-au numit de mult "marii prinți ai întregii Rusii" Cu toate acestea, numai Ivan al III-lea a reușit să arunce jugul Hoardei și să devină un conducător

cu adevărat independent Când l-a încoronat pe nepotul lui Dmitri cu șapca lui Monomakh și i-a acordat fiului său Vasily titlul de Mare Duce de Novgorod, la Moscova FOC ȘI SABIA trei mari prinți au apărut deodată Vechimea lui Ivan al III-lea a fost subliniată prin adăugarea cuvântului "autocrat", care era o simplă traducere a titlului "autocrat", care era purtat de cel mai mare dintre împărații bizantini În ultimii ani, Ivan al III-lea a început să se autointituleze "Țarul întregii Rusii", dar s-a abținut să accepte oficial noul titlu, realizând că statele vecine nu-l recunosc Cu toate acestea, Ivan al III-lea a folosit uneori titlul regal în corespondența internațională - de exemplu, în relațiile cu Ordinul Livonian și unii prinți ai Sfântului Imperiu Roman Nepotul, care a decis să meargă mai departe decât bunicul său în această chestiune, nu s-a grăbit să informeze țările străine despre inovație Ambasadorii polonezi, de exemplu, au aflat abia doi ani mai târziu că Ivan al IV-lea a fost căsătorit tocmai cu regatul, și nu cu marea domnie După ce au auzit această declarație importantă, au cerut imediat probe scrise Boierii Moscovei au refuzat Evident, pentru a nu da motive inutile pentru a contesta drepturile lui Ivan al IV-lea la un nou titlu Ceremonia a avut loc la ianuarie în principala catedrală din Moscova - Biserica Adormirea Maicii Domnului din Kremlin Mitropolitul Macarie a pus solemn șapca lui Monomakh pe capul Marelui Duce și l-a proclamat pe Ivan Vasilyevici primul "Țar încoronat de Dumnezeu" din istoria Rusiei După cum a scris mai târziu N M pe acest subiect, Karamzin, "din acel moment, monarhii ruși au început să fie numiți țari nu numai în relațiile cu alte Puteri, ci și în cadrul statului, în toate treburile și actele, păstrând titlul de Mari Duci, consacrat de antichitate este de remarcat faptul că Patriarhul Iosaf al Constantinopolului, în semn al zelului său pentru purtătorul de coroană al Rusiei, în l-a confirmat în gradul de țar printr-o carte conciliară Această carte a fost semnată de treizeci și șase de mitropoliți și episcopi a Greciei Trebuie să spun că oamenii secolului al XVI-lea au reprezentat sistemul politic sub forma unei ierarhii stricte Din vremea Rusiei Kievene * Karamzin N M Istoria guvernului rus Carte IL T VIII Ch III pp - ALEXANDER PUTYATIN Miezul universului a fost Imperiul Bizantin, care a adoptat moștenirea Romei Antice Și multă vreme doar conducătorii săi au fost numiți țari de ruși După stabilirea puterii Hoardei de Aur, Vladimir Rus a devenit parte a Imperiului Mongol, care deținea la acea vreme jumătate din lume Și prinții, care au primit o "etichetă" de la hanii Hoardei, au început să-și numească conducătorii tătari "regi" Cu toate acestea, în a doua jumătate a secolului al XV-lea, acest sistem armonios s-a prăbușit Mai întâi, Imperiul Bizantin a pierit în , iar apoi în puterea Hoardei de Aur a dispărut Situația în Europa de Est s-a schimbat În locul fragmentelor slabe și fragmentate ale Rusiei Kievene, a apărut un puternic stat moscovit Conștiința politică rusă, chiar și sub Vasily al III-lea, a răspuns la aceasta cu o nouă doctrină ideologică "Moscova - a treia Roma" Acum, elita conducătoare a trecut de la cuvinte la fapte Și ca A A Zimin și A L Khoroshkevich, "adăugarea cuvântului scurt "rege" în titlul deja magnific al Marelui Duce L-a făcut pe purtător egal ca rang cu împăratul "Sfântului Imperiu Roman", a pus-o deasupra regilor europeni - danez, Engleză, franceză și mulți alții, inclusiv printre cei mai apropiați vecini și rivali - polonezi și suedezi, egalați cu vecinii estici - kazanii, hanii din Astrakhan - moștenitorii Hoardei de Aur, recenti conducători ai Rusiei Capitala statul, Moscova, era acum împodobit cu un nou titlu - a devenit "orașul regal", iar pământul - regatul rus "* Dacă Ivan al IV-lea, proclamat rege, a apărut

în fața supușilor săi ca succesor al Cezarilor romani și al unsului lui Dumnezeu pe pământ, atunci rudele sale lacome au câștigat beneficii materiale tangibile Bunica Anna Glinskaya și urmașii ei, suveranul a acordat vaste terenuri asupra drepturilor unui principat aparent * Zimin A A , Khoroshkevich A L Rusia pe vremea lui Ivan cel Groaznic M , S - FOC ȘI SABIA Prințul Mihail Glinsky a primit gradul de mire în ziua încoronării sale, fratele său Yuri a devenit boier Nici Vladyka Macarius nu s-a risipit Spre meritul mitropolitului, trebuie menționat că el nu căuta beneficii pentru el însuși, ci pentru întreaga Biserică Rusă Aceste calcule au fost pe deplin justificate Primirea de către țar a coroanei din mâinile mitropolitului a subliniat rolul deosebit al Ortodoxiei în stat Biserica a acționat ca "mamă spirituală" a puterii regale și a devenit astfel garantul ei Statul, ca răspuns, s-a ocupat de păstrarea drepturilor și privilegiilor bisericii După ceremonie, mulțumiți unul de celălalt, țarul și mitropolitul au mers fiecare în treburile lor Ivan al IV-lea a început să se pregătească pentru nuntă, iar Macarius - pentru reforma bisericii de mult așteptată Inițial, s-a planificat să acopere întreg statul în căutarea unei mirese Boierii și okolnichie au mers în orașele și județele țării pentru a organiza inspecții pe teren Fiecărui nobil care avea fete în vârstă de ani sau mai mult i s-a ordonat să le ducă fără întârziere la guvernator Este clar că cu off-road-ul rusesc, procedura amenința să se prelungească timp de multe luni Între timp, boierii vecini, fără să aștepte congresul mireselor de provincie, și-au adus la palat fiicele și nepoatele La aceste mirese cu celule înguste, Ivan a ales-o ca soție pe frumoasa Anastasia, fiica regretatului okolnichi Roman Yuryevich Zakharyin-Koshkin Glinsky a aprobat candidatura Nu s-au temut de rudele nobile ale miresei, de Zakharyin, dar în zadar În jumătate de an, mulți dintre lucrătorii temporari își vor pierde nu doar funcțiile, ci și viața Între timp, la nunta regală din februarie, soții Glinsky au jucat cele mai proeminente roluri, după tinerii căsătoriți Situația de la Kremlin a fost schimbată radical de incendiile de la Moscova din , care au devenit un adevărat dezastru pentru locuitorii capitalei "Cronicile Moscovei vorbeau adesea despre incendii, numindu-le grozave", a scris N M despre acest eveniment Karamzin, - dar focul nu a izbucnit niciodată în el atât de teribil ca în Pe aprilie, magazinele din China cu mărfuri bogate, curți de locuit deținute de stat, mănăstirea Bobotează și multe case de la Poarta Ilyinsky la ALEXANDER PUTYATIN Kremlinul și râul Moscova Turnul înalt, unde zăcea praful de pușcă, a zburat în aer cu o parte din zidul orașului, a căzut în râu și l-a blocat cu cărămizi Pe aprilie, toate străzile în care locuiau olari și tăbăcării s-au transformat în scrum în spatele Yauza; iar pe iunie, în jurul prânzului, într-o furtună cumplită, a izbucnit un incendiu pe Neglinnaya, pe strada Arbatskaya, în Biserica Înălțării; focul s-a revărsat ca un râu și în curând a izbucnit Kremlinul, China, Bolșoi Posad Întreaga Moscova a prezentat spectacolul unui incendiu uriaș sub nori de fum gros Descrierea arată clar că vorbim de două incendii separate, între care a fost o pauză destul de lungă Să ne uităm la evenimentele cronologic Când primul incendiu de la Moscova a izbucnit în aprilie, suveranul nu a reacționat în niciun fel la el Glinsky a rămas la putere Ivan al IV-lea a plecat în vacanță în satul Ostrov din regiunea Moscovei Acolo a fost vizitat de o deputație a locuitorilor din Pskov, aceiași care au încercat în decembrie anul trecut să se plângă de guvernatorul lor - prințul Pronsky, un protejat al lui Glinsky De ce o astfel de delegație reprezentativă (de persoane) nu a apelat cu asta la țar în timpul sărbătoririi nunții, când a împărțit

premii și favoruri, ci a târât cazul până în iunie, nu este foarte clar Acum reclamanții păreau deplasați Suveranul nu avea chef să-i asculte Ivan " i-a pârjolit pe pskovieni, i-a cărat revoltător, turnând peste ei vin fierbinte, le-a ars bărbile și le-a aprins cu o lumânare și le-a poruncit să-i pună goi pe pământ" ** Doar vestea unui nou incendiu la Moscova i-a salvat pe nefericiți Regele a plecat imediat în capitală Și acolo lucrurile deja se înrăutățeau Kremlinul a ars Incendiul a distrus multe case și biserici din centru și de la periferie O parte din fortificațiile orașului s-au prăbușit Peste de oameni au murit în flăcările incendiului Mitropolitul a scăpat în mod miraculos din Kremlinul în flăcări, dar a primit vânătăi grave când a fost coborât din frânghii * Karamzin N M Istoria guvernului rus Carte IL T VIII S ** Skrynnikov R G Ivan groznyj M , S FOC ȘI SABIA zidul de cetate Ivan al IV-lea s-a grăbit să-l viziteze pe Macarius Țarul a fost însoțit în călătorie de boierul Ivan Fedorov, care se întorsese din exil, și de prințul Fiodor Skopin-Șhuiski În prezența mitropolitului, Fedorov a anunțat că moscovenii din piețe vorbeau despre incendierea intenționată a cuiva ("ca prin vrăjitorie toată Moscova ardea") Faptul că zvonul îi vină pe Glinsky pentru incendiu, boierul a tăcut În această etapă, era important pentru el să primească ordinul regal de a începe căutarea În cele patru zile în care a avut loc ancheta, tulburările din capitală au continuat să se intensifice Și acest lucru nu este surprinzător Toată lumea îi ura pe Glinsky până atunci Sperând ferm în afecțiunea lui Ivan pentru ei, lucrătorii temporari au mers direct la obiectivele lor și nu au disprețuit niciun mijloc Susținătorii și slujitorii lor s-au comportat în capitala Rusiei ca într-un oraș cucerit Acum este timpul rambursării Oamenii rămași fără adăpost au ieșit pe străzile și piețele capitalei la sunetul clopotelor supraviețuitori A început o rebeliune Boierii Fedorov și Skopin au plecat de la Kremlin pentru a le explica rebelilor Yuriy Temkin și Grigory Romanov au mers cu ei în piață "Ei "încep să cerșească: cine a dat foc Moscovei?" R Skrynnikov scrie despre acest episod - Întrebarea era riscantă, dar boierii nu aveau de gând să-și cruțe deloc dușmanii Ei știau despre ce vorbește mulțimea și, probabil, ei înșiși au contribuit la răspândirea zvonurilor de rău augur Bineînțeles, ca răspuns, au fost auzite imediat numele "Volkhovs" ai Annei Glinskaya și ale copiilor ei, care, potrivit orășenilor, "au ars Moscova cu vrăjitorie" Mai târziu, Ivan al IV-lea, în postscriptele din marginea cronicii oficiale, a indicat în mod direct că boierii cu aceste întrebări au provocat oamenii la represalii pe lucrătorii temporari Este greu să nu fii de acord cu regele Mulțimea înarmată, care evident nu era formată numai din moscoviți, a învins rapid curțile muncitorilor temporari și și-a ucis militarii Unchiul țarului Yuri Glinsky a fost târât cu forța din Catedrala Adormirii Maicii Domnului și ucis cu pietre Bunica regelui Anna și al doilea fiu al ei, Mi * Skrynnikov R G Ivan groznyj M , S ALEXANDER PUTYATIN Grindină a reușit să scape în acel moment Dar în curând și-au pierdut în cele din urmă influența la curte: Mihail Glinsky, după o încercare nereușită de a evada în Lituania, a pierdut titlul de călăreț Astfel, la o examinare mai atentă, campania petiționarilor din Pskov și seria incendiilor de la Moscova din , în totalitatea lor, sunt foarte asemănătoare cu acțiunile concertate ale unui anumit grup din culise care și-a propus să-i înlocuiască pe Glinsky la cârma puterii de stat La început au încercat la Pskov să se plângă de lucrătorii temporari lui Ivan al IV-lea Nu a primit petiții Apoi a avut loc un incendiu din aprilie la Moscova - Glinsky au rămas la putere Apoi urmează o altă rundă de plângeri - suveranul ia din nou partea rudelor El bate și torturează pe

plimbători Există pericolul ca oamenii din Pskov să nu suporte, vor numi complici și organizatori Și apoi începe un al doilea incendiu la Moscova, chiar mai teribil și mai distructiv decât primul! Cu toate acestea, Ivan al IV-lea continuă să se agațe de Glinsky, nu îi îndepărtează de la el În curs este ultimul atu - revolta orășeanului - victimele focului Rebelii reprimă fără milă lucrătorii temporari și slujitorii lor Ivan al IV-lea, cu toată voința lui, nu-i poate proteja pe Glinsky de mânia populară Există o lovitură de stat bine organizată! Dar atunci apare întrebarea: cine au fost acești conspiratori și ce au realizat ei? Prima suspiciune cade în mod firesc asupra celor care au înlocuit guvernul Glinsky Prințul Kurbsky, într-o scrisoare către Ivan cel Groaznic, îi va numi mai târziu Rada Aleasă în maniera poloneză Totuși, nu totul este atât de simplu! Liderul recunoscut al noului guvern a fost mitropolitul Macarie, care a scăpat ca prin minune în timpul incendiului din iunie În eventualitatea morții sale, "Radoviții" nu au avut nicio șansă de a lua un loc în putere Ce este puterea?! Dacă ar fi organizat o groază atât de înflăcărată, fără Mitropolit, nimeni nu și-ar fi putut salva nici măcar capul de tocat Mai degrabă, cei pe care Glinskii i-au alungat cu încăpățânare și persistență de la jgheabul statului, vechile clanuri boierești ale lui Rurikovici și Gediminovici, sunt mai potrivite pentru rolul de conspiratori răsturnând FOC ȘI SABIA muncitori temporari, conducătorii Dumei se așteptau să restabilească puterea celei mai înalte aristocrații Dar Ivan IV, bazându-se pe ajutorul Mitropolitului, au format un guvern fără participarea lor În Rusia a început o perioadă de prosperitate rapidă: epoca publiciștilor nobili și a întâlnirilor reprezentative ale proprietății (Zemsky Sobors), o perioadă a victoriilor militare, a ideilor transformatoare și a reformelor îndrăznețe De fapt, prima dintre ele - biserica - a început iarna Cu două zile înainte de nunta regală, la februarie , Sfântul Sinod s-a întrunit la Moscova pentru a analiza problema canonizării asceților ruși În perioada fragmentării feudale, bisericile principatelor individuale s-au dezvoltat independent Fiecare țară avea propriile făcători de minuni, venerate doar în interiorul granițelor sale Statul centralizat avea nevoie de o singură listă de sfinți ruși Inițiatorul reformei Macarius a petrecut mulți ani în nordul țării și s-a obișnuit cu panteonul local Prin urmare, printre făcătorii de minuni canonizați întregi ruși, asceții din Novgorod au prevalat Influența lui Ivan al IV-lea asupra deciziilor Consiliului a fost minimă Acest lucru se poate vedea din faptul că ierarhii bisericești nu i-au canonizat pe niciunul dintre prinții moscoviți, strămoșii țarului, ca sfinți Dar această onoare a fost acordată celui mai rău inamic al lor - Mihail Tverskoy - care a fost ucis în Hoardă la instigarea lui Yuri al Moscovei Dmitri Donskoy, care a apărat țara și credința pe câmpul Kulikovo, nu a fost inclus în listă, dar prințul din Novgorod Vsevolod Mstislavich, care a fost venerat ca sfânt în Pskov, a fost canonizat Acum, reforma efectuată de Macarius poate părea o inovație minoră Cu toate acestea, pentru vremea lui a fost un fenomen revoluționar La Sinodul din , Biserica Rusă a găsit mai mulți sfinți decât în ultimele cinci secole Conform planului Mitropolitului, acesta era să arate că "soarele evlaviei", care se stinsese la Roma și Constantinopol, era gata să strălucească cu aceeași putere în noul centru al Ortodoxiei - Moscova Meritele incontestabile ale reformei includ faptul că nu a dat naștere la opoziții sau schisme nici în cercurile bisericești, nici în societate, așa cum este ALEXANDER PUTYATIN s-a întâmplat mai târziu cu reforma Patriarhului Nikon Talentul diplomatic incontestabil al lui Makary, capacitatea sa

de a găsi întotdeauna și în orice o soluție reciproc avantajoasă, deși nu ideală, dar acceptabilă pentru toate părțile implicate în dezvoltarea acesteia, aici afectate O altă calitate importantă a liderului spiritual al noului guvern a fost capacitatea de a împărți puterea și influența Este clar că această generozitate politică s-a extins doar asupra celor pe care Macarius îi considera oameni cinstiți, cunoscători și demni Printre aceștia s-au numărat cele mai influente trei figuri ale Radei alese: grefierul ordinului ambasadei Ivan Viskovaty, reprezentantul nobilimii provinciale Alexei Adashev și preotul Catedralei Buna Vestire Sylvester Componența Radei alese nu a fost nici permanentă, nici oficializată Alături de persoane de origine umilă, a inclus prinți și boieri: Kurbsky, Kurlyatev, Vorotynsky, Odoevsky, Serebryany, Gorbaty-Shuisky și Sheremetev Liderii Radei nu erau nicidecum atotputernicii lucrători temporari pe care îi apar în scrisorile lui Kurbsky În același timp, în stat a funcționat un alt organism apropiat țarului, care, spre deosebire de Rada, a fost oficializat - așa-numita Duma de Mijloc În ea, posturile de conducere erau ocupate de Zakharyins și Staritsky, rude ale țarinei și țarinei Liderii Radei s-au ciocnit adesea atât cu conducerea Dumei de Mijloc, cât și între ei Adesea în public În acest caz, disputele au fost rezolvate chiar de Ivan al IV-lea De exemplu, la celebrul Consiliu al Bisericii Stoglavy din , Mitropolitul Macarie i-a susținut pe iefiți în majoritatea problemelor, iar Sylvester, favoritul țarului, i-a susținut pe neposedatori În , în prezența țarului, șeful Biroului Ambasadoral, Viskovaty, l-a acuzat pe Sylvester că îi ajută pe eretici Dar aici Macarius l-a susținut pe preot, luându-l pe Sylvester sub protecție Deci influența Alesului s-a bazat nu pe coeziunea rândurilor și uzurparea puterii, ci pe munca eficientă Despre beneficiul pe care acțiunile lor l-au adus țării și suveranului Figurat vorbind, Rada a fost un "clip larg" al celor testați FOC ȘI SABIA cazul managerilor eficienți, pe care țarul Ivan al IV-lea i-a trimis în cele mai importante domenii de activitate Și regele avea multe misiuni importante și secrete la acea vreme Moscova a finalizat unificarea ținuturilor rusești la sfârșitul secolului al XV-lea - începutul secolului al XVI-lea Guvernarea unui stat vast cu ajutorul unor instituții arhaice care se dezvoltaseră în micile principate în perioada fragmentării feudale a devenit din ce în ce mai dificilă în fiecare an Era necesară o restructurare radicală a instituțiilor statului A fost necesară eficientizarea legilor și a structurilor de conducere, extinderea surselor de venit pentru trezorerie În același timp, interesele celor mai active secțiuni ale populației - boierii, nobilimea, negustorii și clerul - se contraziceau deseori, ceea ce însemna că era nevoie de manevre, compromisuri, găsirea unor soluții originale la problemele cu care se confrunta tara Dar mai întâi, au încercat să rezolve un complex de probleme în mod demodat: cu ajutorul unui război rapid și victorios În ultimii ani ai domniei lui Ivan al III-lea, Hanatul Kazan a intrat de ceva timp sub protectoratul Moscovei, dar apoi a început să manevreze între Rusia și Crimeea, în funcție de care dintre reclamanți a ocupat tronul hanului În , Safa-Girey, o Crimeea aliată, a ajuns la putere la Kazan Și raidurile pe pământurile rusești au reluat imediat Detașamentele mobile din Kazan au devastat districtele de graniță, au ajuns la Vladimir, Kostroma și chiar Vologda Conflictul din est a venit de folos Printre nobilii săraci în pământ, planurile de cucerire a ținutului "podraisky" Kazan au fost foarte populare Copiii boieri sperau că războiul le va aduce pradă bogată și moșii vaste Ierarhii bisericești au salutat lupta

sfântă împotriva necredincioșilor "Agarieni" Toată lumea știa că Khanatul Kazan a fost foarte slăbit de mulți ani de tulburări, iar popoarele din regiunea Volga cucerite de tătari: ciuvași, mordovieni, mari, udmurți, bașkiri - așteptau o oportunitate de a scăpa de hanul dicta ALEXANDER PUTYATIN decembrie regele a condus personal armata spre est Cu toate acestea, nu a fost o victorie ușoară Un dezgheț timpuriu a împiedicat transportul artileriei peste Volga La trecere, multe tunuri și scârțâituri au intrat pe sub gheață Și, deși armata de câmp a hanului a fost învinsă de regimentul avansat de lângă zidurile Kazanului, tătarii s-au retras mai departe spre cetate, care a fost luată cu asalt fără o "ținută" - nu era nimic la care să se gândească După un asediu de șapte zile, armata rusă s-a retras Ivan s-a întors la Moscova pe martie Eșecul primei campanii adevărate din viața lui l-a supărat foarte mult pe rege A fost deosebit de ofensator să realizezi că reluarea războiului de la Kazan va trebui să fie uitată multă vreme La mai puțin de un an mai târziu, armistițiul cu Lituania s-a încheiat Și țara nu a putut lupta pe două fronturi capitolul REFORMELE LUI IVAN IV CUCERIREA KAZANULUI SI ASTRAHANULUI În , Sigismund I cel Bătrân a fost înlocuit pe tronurile Poloniei și Lituaniei de fiul său Sigismund al II-lea August Ambasadorii regali Stanislav Koshka și Yan Kamaevsky știau despre eșecul Kazanului și se așteptau ca Ivan al IV-lea să returneze Smolensk Funcționarii de la Moscova au înaintat contracereri: au insistat ca Lituania să dea Rusiei nu numai Gomelul recent capturat, ci și Polotsk și Vitebsk Regele, desigur, nu a contat pe concesii atât de uriașe "În spatele regelui se află patrimoniul nostru etern", le-a explicat el boierilor poziţia sa - Kiev, Volinia, Polotsk, Vitebsk și multe alte orașe rusești, iar tatăl său Gomel ne-a luat în copilărie: este atât de convenabil să încheiem acum pacea veșnică cu regele? Dacă acum încheiem pacea veșnică, atunci nu putem aștepta cu nerăbdare moșiile noastre prin sărutarea crucii, pentru că nu vreau să încalc nicăieri sărutarea crucii * Shirokorad A B Rus' şi Lituania M , S FOC ȘI SABIA În final, părțile au convenit să prelungească actualul armistițiu Dar aici a apărut o dificultate cu titlul de Ivan al IV-lea, care a fost indicat de țar în hrisovul întocmit de grefieri Ambasadorii lui Sigismund au refuzat să ia hârtia semnată de partea rusă, declarând că "asta nu s-a mai întâmplat până acum" Boierii moscoviți au răspuns: da, nu se întâmplase, ci doar pentru că suveranul nu fusese încă încoronat Acum Ivan Vasilievici "a fost încoronat rege și căsătorit urmând exemplul progenitorului său Monomakh și a luat acest nume, nu al altcuiva" * Dar aceste cuvinte nu i-au convins pe ambasadorii regali Ei au refuzat categoric să semneze tratatul în această formă și au amenințat că vor părăsi Moscova Țarul Ivan nu a vrut să întocmească o nouă carte, fără titlul regal Boierii l-au convins că, cu o amenințare dinspre est și sud**, se putea uita pentru o vreme de noul titlu După lungi întâlniri, partea rusă a luat o hotărâre solomonică: "Scrieți titlul complet în carta dvs , pentru că această carte va fi cu regele în spatele sigiliului său Și într-un alt hrisov, care va fi scris în numele regelui și va rămâne la suveranul la Moscova, scrieți titlul pe vremuri, fără numele regal Este necesar să faceți acest lucru, deoarece acum țarul Crimeei este în mare ostilitate și Kazanul de asemenea: dacă vă rupeți de rege din cauza unui cuvânt din titlu, atunci va lâncezi împotriva a trei dușmani și dacă sângele creștin este vărsat pentru unul Nume și nu pentru pământ, nu ar fi păcat înaintea lui Dumnezeu Și dacă Dumnezeu începe să aibă milă, problema este tratată cu Crimeea și suveranul va fi transferat la Kazan, apoi rămâne ferm pentru titlul regal și nu face nimic cu regele fără el Această decizie a fost ținută

secretă de ambasadorii lituanieni până la urmă Și-au luat deja rămas bun de la negociatorii de la Moscova, s-au pregătit de călătorie, s-au urcat în sanie Și abia atunci au făcut boierii lor ruși * Skrynnikov RT Ivan groznyj M , S ** Nu exista nicio îndoială că Girey-ii din Crimeea își vor sprijini rudele din Kazan *** Shirokorad A B Rus' şi Lituania M , S ALEXANDER PUTYATIN s-a întors și a permis să scrie o carte regală fără titlu regal La februarie , toate actele au fost întocmite și semnate Dar Ivan nu s-a liniștit cu asta Boierul Mihail Morozov, plecat cu ambasadorii în Lituania, a încercat să obțină recunoașterea lui Ivan al IV-lea a titlului regal direct de la Sigismund al II-lea Regele a răspuns că " înainte, nici Ivan, nici tatăl său, nici bunicul nu foloseau acest titlu, iar în ceea ce privește Vladimir Monomakh, atunci, în primul rând, acestea sunt cazuri vechi, iar în al doilea rând, tronul Kievului este acum în mâinile regelui , iar apoi regele, și nu Marele Duce al Moscovei, are dreptul să fie numit regele Kievului Dar din moment ce acest titlu nu promite regelui nici glorie, nici folos, el nu-l folosește, mai ales că toți suveranii creștini îl numesc doar pe împăratul romano-german Dacă regele și Marele Duce al Moscovei îl numesc pe Hanul Crimeei și pe alți conducători tătari și murdari țari, atunci acest lucru este din antichitate, ei au început să fie numiți așa în limbile slave cu mult timp în urmă, dar ei înșiși nu se numesc pe ei înșiși acea Primele eșecuri nu l-au descurajat pe Ivan al IV-lea Energia din el a continuat să se reverse Și din moment ce odată cu atacul asupra Kazanului a fost necesar să se aștepte până iarna viitoare, țarul de optsprezece ani s-a cufundat cu capul cap în activități reformiste La februarie , Ivan Vasilievici a ținut un discurs "program" la primul Zemsky Sobor din istoria țării Cu toate acestea, la acea vreme nu era încă numit Zemsky Sobor, erau folosite și alte denumiri pentru această întâlnire reprezentativă a clasei: "Marea Duma Zemstvo" și "Catedrala Reconcilierii" La eveniment au fost prezenți în plină forță membri ai Dumei Boierești, întreaga Catedrală Consacrată condusă de Mitropolitul Macarie, conducerea militară și administrativă de vârf a țării: majordomi, vistierni și guvernatori, precum și aleși dintre copiii boierilor, nobililor și locuitorii orașului * Shirokorad A B Rus' şi Lituania M , S - FOC ȘI SABIA Toți la Lobnoye Mesto au ascultat discursul țarului "despre reconciliere", în care a rezumat rezultatele stăpânirii boierești din vremea copilăriei sale Ivan al IV-lea i-a condamnat aspru pe boierii hrănitori din ea, care au asuprit copiii boierilor și "creștinilor", care i-au jignit pe orășeni și pe oamenii de serviciu Despre dezordinea și revoltele din perioada anterioară, regele spunea: " este imposibil să îndreptăm răul trecut; Nu pot decât să te salvez de o asemenea opresiune și jaf Uită ce nu este și nu va fi! Lasă ura, vrăjmășia; Să fim cu toții uniți în iubirea creștină De acum înainte, sunt judecătorul și protectorul tău Aceste cuvinte nu erau o retorică goală Consiliul a luat decizii importante pentru extinderea drepturilor nobilimii și limitarea puterilor guvernatorilor Aceștia au rămas însărcinați cu procesul de judecată a copiilor boieri doar pentru infracțiuni grave precum omor, furt și tâlhărie în flagrant Toate celelalte procese împotriva militarilor au fost transferate administrației țariste Și pentru a preveni oficialii suverani să abuzeze de imperfecțiunea legilor, Consiliul a decis să corecteze actualul Sudebnik cât mai curând posibil Comenzile s-au pus imediat la lucru, iar până în iulie a anului următor a fost finalizată Sudebnikul din a simplificat adoptarea de noi legi, a limitat efectul normelor medievale învechite și a redus puterea și autoritatea boierilor Curtea guvernatorului prevedea acum participarea

indispensabilă a reprezentanților autorităților alese - bătrâni zemstvo din oamenii de serviciu local, precum și "tsolovalniks" ** dintre țăranii și locuitorii orașului * Zaichkin I A , Pochkaev I N istoria Rusiei Eseul popular al IX-lea - mijlocul secolului al XVIII-lea M , S ** Tselovalniks - ales dintre "poporul negru", un analog al "juriilor" europene; oameni care au depus un jurământ (au sărutat crucea) că vor judeca "în adevăr" ALEXANDER PUTYATIN Puncte foarte importante ale noului Sudebnik au fost: abolirea privilegiilor comerciale ale domnilor feudali și transferul dreptului de a colecta tamga * de la guvernatori în mâinile administrației țariste Acest lucru a ușurat și a simplificat povara negustorilor și artizanilor, sporind în același timp veniturile statului Același scop fiscal a fost servit de eliminarea beneficiilor fiscale pentru mănăstiri Poziția țăranilor nu s-a schimbat prea mult: norma de Sf Gheorghe a rămas în aceeași formă ca și în Sudebnik din "Catedrala Reconcilierii" a devenit prima instituție reprezentativă de clasă din istoria Rusiei moderne, ceva asemănător statelor generale franceze Singura diferență este că Zemsky Sobors nu au limitat puterea monarhului, activitățile lor erau, de regulă, de natură consultativă Cu toate acestea, având funcția lor principală - de a ajuta puterea supremă să manevreze între interesele aristocrației boierești, ale ierarhilor bisericești, vârful așezării urbane și ale nobilimii de slujire - Catedralele nu s-au descurcat mai rău decât omologii lor vest-europeni În , a început o reformă militară, menită să întărească forțele armate ale țării S-a efectuat în mai multe direcții deodată În primul rând, localismul a fost sever limitat în timpul ostilităților (dispute privind numirea conducătorilor formațiunilor și subunităților militare) În al doilea rând, pentru a crea o rezervă permanentă de personal în imediata vecinătate a capitalei, s-a decis "așezarea" în districtul Moscovei "o mie aleasă", adică de la cei mai buni reprezentanți ai nobilimii pentru a crea nucleul unei armate mobile, capabilă să îndeplinească orice ordine urgente la prima chemare a regelui În al treilea rând, pentru oamenii de serviciu au fost stabilite două forme, două proceduri pentru serviciul militar: "după patrie" și "după instrument" Slujba "în patrie" era ținută de nobili și copii boieri A început la vârsta de ani, când un tânăr a devenit "novice" dintr-un "tufăr", a continuat până la moarte și a trecut la * Tamga - taxă comercială FOC ȘI SABIA ancheta Această categorie de oameni de serviciu a constituit principala parte de șoc a forțelor armate - miliția de cavalerie Servitorilor militari "în patrie" li se asigurau salarii (de la la ruble pe an) și pământ - "dachas locale" (de la la de acri de pământ în trei câmpuri) Adesea, aceste salarii erau enumerate doar pe hârtie: de fapt, statul nu avea destui bani, apoi pământ, sau chiar ambele tipuri de securitate deodată Slujba "pe instrument" a fost efectuată în principal de arcași Trupele Streltsy, create în , erau înarmate cu arme de foc (scârțâit) și arme reci (berdyshes pe spate și sabie pe laterale) Din punct de vedere organizatoric, au fost reduse la "comenzi" de de persoane Inițial, toți cei trei mii de arcași erau gărzile personale ale regelui Dar până la sfârșitul secolului al XVI-lea, erau deja peste de mii de oameni în trupele streltsy și au slujit nu numai la Moscova, ci și în toate orașele mari ale țării Orice persoană liberă putea intra în serviciul "pe instrument" Cazacii, tunerii, gulere, fierarii de stat și alți artizani de stat de "specialități militare" erau de asemenea echivalați cu "oameni instrumentar" Slujind în diferite orașe și la granițele statului, "oameni instrument" s-au stabilit în așezări speciale Statul le-a pus (dacă este posibil) terenuri colective "dachas" Din aceste

"cabane" comune apoi au fost tăiate terenuri pentru uz personal "Oamenii instrumentelor" fără pământ au primit pâine și salarii în numerar Dar a venit neregulat și, prin urmare, li s-a permis să câștige bani în plus prin meșteșuguri și comerț Desigur, acest lucru i-a distras pe "oamenii instrument" de la serviciu și a redus eficiența în luptă a trupelor În vreme de război, proprietarii de terenuri de serviciu aduceau în armată "oameni prefabricați și de câmp", care erau expuși din curțile fiscale ale orașului și satului Cazacii liberi care locuiau pe Don s-au revărsat și ei în armată Datorită reformei, numărul total al armatei ruse în a doua jumătate a secolului al XVI-lea a depășit de mii de oameni ALEXANDER PUTYATIN În decembrie , războiul cu Kazanul a reluat Și aici vremea l-a eșuat din nou pe țarul Ivan: dezghețul timpuriu a împiedicat trupele rusești să înainteze dincolo de gura Sviyaga Din nou, ca și în cazul Smolensk, Rusia s-a confruntat cu o problemă "sezonieră": pentru succesul garantat al întreprinderii, operațiunile militare au trebuit să fie amânate pentru vară, dar apoi a fost necesar să se rezolve problema dificilă a livrării de artilerie grea sub zidurile Kazanului Și a fost, de asemenea, necesar să neutralizăm cumva amenințarea sudică pentru această dată Problema concentrării pumnului de artilerie a fost rezolvată simplu și într-un mod original: în primăvara anului , dulgherii regali au tăiat lângă Uglich, apoi au demontat și au plutit pe Volga, o fortăreață de lemn de dimensiuni mari A doua oară a fost strâns pe malul drept al Volgăi, la de mile de Kazan Astfel că Rusia a primit un bastion pentru organizarea de operațiuni militare împotriva capitalei inamice Artileria și proviziile puteau fi acum transportate în avans pe apă și depozitate în imediata apropiere a teatrului de operațiuni Și în curând problema comunicațiilor a fost în cele din urmă rezolvată - toate transporturile de-a lungul Volgăi, Kama și Vyatka erau sub controlul trupelor țariste, deoarece "muntele Cheremis" * a fost transferat voluntar la cetățenia rusă Acțiunile pregătitoare active lângă Kazan au provocat reacția așteptată a Hanatului Crimeea Daulat Giray a lovit dinspre sud Pe iunie, armata sa s-a apropiat de Tula și a început să ia cu asalt orașul Cu toate acestea, guvernanții ruși au prevăzut o astfel de dezvoltare a evenimentelor Și-au desfășurat forțele principale în zona Kashira și Kolomna Două zile mai târziu, aceste trupe s-au apropiat de câmpul de luptă Implicarea în bătălia cu "marile regimente" nu făcea parte din planurile Hanului Crimeei După ce a ridicat asediul cetății, a plecat acasă Și ce rost avea Daulat Giray să persiste? La urma urmei, înainte de asta, lupta pentru Kazan între Moscova și Crimeea s-a desfășurat numai în planul "dinastic": câștigătorul s-a așezat "al său" pe tron * Muntele Cheremis - Chuvash FOC ȘI SABIA "khanul lui" și s-a calmat cu asta Și acum murzasele din Kazan au acceptat în mod obișnuit să-l lase pe slujbașul rus Shigalei să intre în oraș În august , noul han a intrat în Kremlinul din Kazan, însoțit de boierul Ivan Khabarov și de grefierul Ivan Vyrodkov Au fost însoțiți de gărzi ruși de de arcași Dar de data aceasta guvernul de la Moscova nu avea să se limiteze la controlul fantomatic Primind tronul din mâinile țarului, Shigaley s-a angajat să "bătească poporul atrăgător și să scoată pe alți kazanieni și să strice tunurile și să scârțâie și să nu lase poțiunea"* Cu alte cuvinte, asistentul Kazan Khan a fost chemat să joace rolul de neinvidiat al unui "cal troian": să pregătească totul pentru capturarea viitoare a capitalei sale de către trupele ruse Desigur, avea nevoie de controlul și îndrumarea maeștrilor experimentați ai "războiului secret" Principalul "curator de la Moscova" al lui Shigalei a fost Alexei Adashev, care a vizitat de două

ori Kazanul cu misiuni importante și secrete În scurt timp, acești doi i-au tras pe cei mai mulți dintre nobilii tătari de partea Moscovei Rasul a avut loc în momentul în care Shigaley transfera deja puterea guvernatorului Moscovei, prințul Semyon Mikulinsky, pe care Ivan IV l-a numit guvernator al Kazanului Locuitorii capitalei tătare, după ce l-au eliberat pe Khan Shigalei cu gardieni de tir cu arcul de la Kremlin, au ucis copiii boieri care au rămas în cetate, iar voievodul și oamenii săi nu au fost lăsați să intre în oraș Judecând după cât de repede au apărut sub zidurile Kazanului peste de soldați ruși cu de arme de asediu și toate proviziile necesare pentru asalt, această dezvoltare nu l-a luat prin surprindere pe Ivan al IV-lea Dar Kazanul, chiar și în această situație dificilă, nu arăta deloc ca "băieți biciuiți" Yadiger-Muhammad, care a condus revolta, a acționat rapid și decisiv: în câteva zile, garnizoana capitalei a fost adusă la de războinici tătari și de picioare aliate De fapt, fiecare cetățean care este capabil * Skrynnikov R G Ivan groznyj M , S ALEXANDER PUTYATIN poartă arme Cel puțin de mii de războinici cu experiență au alcătuit armata de câmp a hanatului - hoarda În orice moment, din stepe îi puteau veni în ajutor detașamente aliate din Siberia, Nogai sau Crimeea Cu toate acestea, garnizoana și hoarda nu și-au putut coordona acțiunile Până când războinicii orașului au plecat la o ieșire, armata de câmp nu i-a mai putut ajuta Cu câteva zile mai devreme, prințul Alexander Gorbaty a învins-o în bătălia de pe câmpul Arsk După ce au ridicat fortificații de asediu, la august , trupele ruse au început un bombardament sistematic al Kazanului Mai ales mortal a fost focul tunurilor de la un turn cu trei niveluri de metri, instalat chiar vizavi de porțile principale, ale țarului, ale orașului De la înălțimea lui, întregul Kazan a fost la dispoziția trăgarilor ruși, dintr-o privire Țarist rozmysly * a condus cu succes săpăturile minelor Mai întâi, au săpat un pasaj subteran către o sursă secretă din care asediații au luat apă potabilă și au aruncat în aer butoaie de praf de pușcă Kazanienii au rămas doar cu o mică conductă împuțită Apa din ea era putrezită, mulți locuitori ai orașului erau bolnavi și mureau din cauza ei Lucrările de asediu au durat mai bine de o lună Abia pe septembrie un mare regiment a început asaltul asupra zidului exterior După ce au capturat turnul Arskaya, detașamentele din față au spart pe străzile orașului Voievodul Mihail Vorotinski a trimis soli la sediul regelui, cerând întăriri și insistând asupra unui asalt general Cu toate acestea, restul regimentelor nu erau pregătite să se bazeze pe succes Kazanienii au transferat rapid întăriri din zonele neatacate, iar războinicii lui Vorotynsky au fost nevoiți să se retragă din oraș Dar au ținut turnul Arskaya în spatele lor Următorul asalt urma să fie ultimul și decisiv Urmau să atace deodată din toate părțile, pentru ca garnizoana să nu poată, ca la septembrie, să manevreze forțe Sub zidurile cetății * Rozmysly - ingineri militari în statul rus din secolele XVI-XVII, care au supravegheat construcția de fortificații și tuneluri, precum și fabricarea pieselor de artilerie FOC ȘI SABIA a rezumat anterior mai multe pasaje secrete Adevărat, nu toate au fost finalizate În noaptea de - octombrie , cercetașii i-au raportat lui Vorotynsky că kazanienii aflaseră despre săpături Voievodul și-a dat seama că aceasta amenința cu eșecul întregului plan El a cerut să înceapă imediat atacul Cu două ore înainte de zori, regimentele rusești s-au mutat din toate părțile către cetate Explozii asurzitoare despart tăcerea zorilor În mai multe mine au explodat imediat de butoaie de praf de pușcă O secțiune a zidului de lângă turnul Arskaya s-a prăbușit În același timp, o tornadă de foc a spart Poarta Nogai în jetoane Trupele ruse au spart prin

goluri în oraș A început un atac decisiv Garnizoana a luptat până la urmă, fiecare casă a fost dată cu o luptă Detașamente au apărat cu încăpățânare în mod deosebit în palatul Hanului și moscheea catedralei Dar era imposibil să păstrezi orașul După o luptă aprigă de stradă, Kazanul a căzut Khan Yadiger-Muhammad a fost luat prizonier Aproximativ șase mii de oameni, încercând să scape din încercuire, au coborât de pe zidul orașului până la râul Kazanka, dar războinicii ruși i-au întâlnit cu foc de tun de pe malul opus Tătarii supraviețuitori au fost în curând înconjurați și dezarmați Astfel s-a încheiat istoria Khanatului Kazan, dar lupta împotriva rămășițelor hoardei a continuat încă cinci ani Raidurile detașamentelor individuale, care își găsiseră adăpost la hanii Astrahan și Nogaii, au tulburat garnizoanele rusești Aceste raiduri rapide au fost adesea însoțite de revolte din partea orășenilor și a zonelor rurale Dar țăranii și orășenii din regiunile de est și nord-est ale Rusiei puteau respira liber Raidurile pe aceste terenuri au încetat Și când în guvernatorii Moscovei au luat Astrahanul, situația din est s-a clarificat în cele din urmă Aproape imediat după aceea, Udmurtia și Bașkiria s-au alăturat voluntar Rusiei În , conducătorul Marii Hoarde Nogai, Murza Ismail, a jurat credință suveranului rus Astfel, râul Volga era la dispoziția completă a negustorilor ruși Ruta comercială internațională "de la varangi la perși" ALEXANDER PUTYATIN a revenit la limba rusă internă "Porțile Caspice"* s-au dovedit a fi închise pentru expansiunea Crimeeo-Turcă Acest lucru a schimbat dramatic echilibrul de putere nu numai în Europa de Est, ci pe întreg continentul eurasiatic Și, în primul rând, l-a transformat pe hanul Crimeea Daulat-Girey, care până atunci a manevrat între Uniunea Polono-Lituaniană și Moscova, într-un inamic implacabil al Rusiei Dacă în timpul lui Ivan al III-lea, Moscova și Crimeea au acționat ca un front unit împotriva alianței lui Khan Akhmat (și a moștenitorilor săi) cu Lituania și Polonia, atunci după căderea Kazanului în Europa de Est au existat doar doi concurenți pentru "moștenirea Batu ": Rusia și Crimeea Și ce s-a întâmplat în acel moment la granița de vest cu Rusia? La câțiva ani după încheierea armistițiului în , Ivan al IV-lea și Sigismund al II-lea au continuat să se ceartă în privința titlurilor Domnitorul polonez și lituanian nu l-a recunoscut pe Ivan ca rege, iar acesta, la rândul său, a încetat să-l mai numească rege pe Sigismund, motivând această schimbare prin faptul că comunică doar cu Marele Duce al Lituaniei, iar Rusia nu are nicio legătură cu Regatul Lituaniei Polonia Apoi, după ce au jucat destul în nerecunoașterea reciprocă, la septembrie , părțile au prelungit armistițiul dintre ele pe doi ani (odată cu intrarea în vigoare a noului acord la martie) După aceea, la februarie , conducătorii Rusiei și Lituaniei au semnat un alt acord, conform căruia a fost stabilit un armistițiu pentru încă șapte ani (până la martie) În același timp, nu au rezolvat problema titlului regal al lui Ivan al IV-lea Diplomații ruși nu au fost ajutați nici de referirile la "progenitorul" (în mod natural, fals) al țarului rus, împăratul roman Augustus, nici de argumentele lui Ivan Vasilyevici că "Dumnezeu ne-a pus titlurile regale ale statelor Kazan și Astrakhan" ** * "Porțile Caspice" - o zonă plată între pintenii sudici ai Munților Urali și țărmul nordic al Mării Caspice ** Shirokorad A B Rus' şi Lituania M , S FOC ȘI SABIA Interesant este că în partea rusă a avut ocazia să realizeze multe de la Sigismund în materie de pământ și titlu Faptul este că până în acest moment puterea regelui slăbise atât de mult încât în multe chestiuni s-a transformat într-o fantomă Regiunile sudice ale țării, suferind constant de raidurile din Crimeea, priveau cu speranță

și simpatie spre Rusia în creștere În martie , Ivan al IV-lea, fără să aștepte următoarea invazie a tătarilor din Crimeea, a trimis un detașament al funcționarului Rjevski într-un raid îndepărtat spre sud Războinici ruși pe pescăruși * au coborât de-a lungul râului Psel și au intrat în Nipru Aici li s-au alăturat de cazaci Cherkasy** sub comanda atamanilor Mlynsky și Eskovich Cherkas a fost trimis să-i ajute pe "moscoviți" de șeful Kanev *** Dmitri Vișnevețki Detașamentul a navigat către cetatea turcească Ochakov de la gura Niprului și a capturat-o cu furtună La întoarcere, Rzhevsky a trebuit să îndure o luptă de șase zile cu unitățile de cavalerie tătară care îl depășiseră în prag După ce au depășit rapidurile cu o luptă, războinicii ruși s-au întors la Moscova În vara anului , Vyshnevetsky a construit o fortăreață puternică pe insula Khortytsya, unde mai târziu avea să fie situat Zaporozhian Sich Și în septembrie l-a trimis pe Ataman Mihail Eskovici la Moscova cu o scrisoare în care "bate cu fruntea" și cere ca "Suveranul său să acorde și să se ordone să slujească" **** Trebuie remarcat faptul că, până în acest moment, sub controlul lui Vishnevetsky, un descendent al prințului Seversky Dmitri Kornbut, care a participat la bătălia de pe câmpul Kulikovo, se afla întreaga "Ucraina" poloneză de la Kiev până la Stepa Sălbatică Sub steagul lui, mii de cazaci au plecat în campanii împotriva Crimeei În plus, Vishnevetsky era un descendent al Marelui Duce al Lituaniei Olgerd și, prin urmare, conform ideilor polonezilor * Pescărușii sunt nave mici cu vâsle potrivite atât pentru navigația fluvială, cât și pe cea maritimă de coastă ** La vremea aceea, Micii cazaci ruși se numeau Cherkasy *** Șeful lui Kanevsky - conducătorul orașului și al împrejurimilor sale **** Shirokorad A B Rus' şi Lituania M , S ALEXANDER PUTYATIN și domnii lituanieni, aveau dreptul să se "mute" la alt suveran împreună cu pământurile lor Ceea ce diferă favorabil de nobilii fără rădăcini Hmelnițki Da, și a propus să anexeze un teritoriu mai mare decât Pereyaslav Rada în Desigur, a fi de acord cu propunerea lui Vishnevetsky a însemnat pentru Ivan al IV-lea un război cu Polonia Și este foarte posibil ca cu Crimeea Dar această ciocnire ar fi avut loc în condiții oarecum diferite decât infamul Război Livonian În sud, regimentele rusești, chiar luptând pe două fronturi, ar avea avantajul unor comunicații interne scurte În ochii Europei, ei ar apărea ca principalul inamic al Turciei și Crimeei, privând alianța polono-lituaniană de această imagine Cu toate acestea, Ivan al IV-lea nu a apreciat toate beneficiile propunerii prințului Dmitri După ce a convenit asupra păcii cu Crimeea, Ivan Vasilievici i-a ordonat lui Vișnevețki să predea regelui polonez Kanev, Cerkasi și toate celelalte orașe și teritorii controlate de el și să meargă însuși la Moscova Acolo, Vishnevetsky a primit de ruble "pentru a se ridica", precum și orașul Belev și mai multe sate din apropierea Moscovei "pentru hrănire" Logica țarului rus este simplă și de înțeles În Țările Baltice se pregătește o criză, acolo va începe în curând războiul din Livonia Hanatul Crimeei, cu care Ivan plănuia să facă pace în timp ce trupele sale erau ocupate în nord, nu trăia din agricultură, industrie și comerț, ca majoritatea altor țări Tătarii Murza au primit partea leului din veniturile lor din raidurile anuale pe pământurile vecinilor lor Întreaga economie a Crimeei a fost construită pe aceasta Lordii feudali de stepă pur și simplu fizic nu se puteau lipsi de jaf După ce i-a atras pe Vishnevetsky și militarii săi, țarul rus nu numai că și-a întărit serios apărarea propriilor granițe, dar i-a și făcut pe "ucrainenii" polonezi mai atractivi pentru Krymchaks, pierzându-și principalul apărător Ivan al IV-lea credea că prin aceste acțiuni a

asigurat loialitatea Hanului Crimeei Cu toate acestea, viitorul arăta că regele s-a înșelat Daulat Giray nu a iertat Moscova pentru capturarea Kazanului și nu avea de gând să suporte faptul că FOC ȘI SABIA că Volga a devenit un "râu rus" până la Marea Caspică Hanul Crimeei a visat la răzbunare și a așteptat doar o oportunitate favorabilă pentru o lovitură zdrobitoare Pentru a încheia cu perioada premergătoare războiului din Livonian, trebuie remarcat că transformările progresive începute înainte de campaniile de la Kazan au continuat cu succes în anii următori Deci, până în , în cadrul reformei militare, a fost pregătit Codul de serviciu A determinat toate subtilitățile trecerii de către nobili și copii boieri ai serviciului "în patrie", a reglementat numărul de iobagi de luptă pe care fiecare dintre ei ar trebui să-i poarte cu ei într-o campanie, în funcție de numărul de sferturi din pământul local Votchinniki a primit acum dreptul la moșii împreună cu alți oameni de serviciu, drept urmare principiul serviciului obligatoriu a fost extins la toate categoriile de proprietari de terenuri Astfel, sistemul local al noului Cod a nivelat întreaga clasă feudală a Rusiei în ceea ce privește serviciul În acest document, o atenție deosebită a fost acordată persoanelor care au apărut relativ recent în sistemul militar al statului - iobagii de luptă Încă din vremea Rusiei Antice, prinții specifici și boierii bogați își păstrau propriile echipe Până la începutul secolului al XVI-lea, aceste detașamente armate au început să fie completate nu numai de la luptători liberi (tineri), ci și de la oameni nu liberi - iobagii de luptă Spre deosebire de stradnikii (iobagii arabi), care lucrau pe câmp, iobagii de luptă făceau serviciul militar împreună cu proprietarul pământului Înainte de campanie, ei au primit de la stăpânul lor tot ce aveau nevoie în război: un cal de război, arme și provizii de hrană Totodată, servitorul, care a intrat pentru prima dată în serviciu, a dat un IOU (serviciu) pentru suma în care s-a estimat valoarea bunului care i-a fost pus la dispoziție Astfel de iobagi erau numiți "robiți" În cazul în care războinicul echipat de proprietar nu era liber nici înainte de aceasta, el era considerat un iobag "bătrân" sau "plin" ALEXANDER PUTYATIN Pe la mijlocul secolului al XVI-lea, procesul de ruinare a micii nobilimi s-a accelerat Iar proprietarii bogați nu au fost contrarii să includă acești războinici experimentați în alaiul lor înarmat Guvernul s-a confruntat cu o alegere între interesele micilor militari și ale marilor proprietari Și a doua opțiune, evident, părea mai atractivă Până la urmă, pentru a-l returna pe nobilul sărac în serviciul regal, vistieria a trebuit să cheltuiască o grămadă de bani: să-i ofere o moșie, să-l înarmeze, să-l doteze pentru o campanie În cel de-al doilea caz, când unui războinic sărăcit i s-a împrumutat tot ce era necesar de către un vecin-moșier bogat, statul a primit același număr de soldați, dar fără costuri suplimentare Menținerea pregătirii de luptă a miliției nobile a fost o prioritate în ochii guvernului și, prin urmare, au decis să neglijeze interesele micilor militari Decretul din , care a completat reforma, a confirmat legitimitatea tuturor sclaviilor de serviciu față de nobilii (copiii boierilor) peste ani care nu erau în serviciul regal Astfel, reforma militară, realizată cu participarea activă a lui Adashev, a întărit semnificativ armata rusă pe termen scurt Cu toate acestea, procesul de "răcire" a micii nobilimi, pe care a legitimat-o, a pregătit treptat terenul pentru războiul civil (numit de obicei Timpul Necazurilor), care a măturat Rusia la începutul secolului al XVII-lea CAPITOLUL ÎNCEPUTUL RĂZBOIULUI LIVONS CĂDEREA GUVERNULUI RADA ALESE Istoricii nu au ajuns încă la un consens cu privire la războiul din Livonian

Majoritatea o consideră o greșeală politică De exemplu, N I Kostomarov a văzut în această campanie doar dorința excesivă a lui Ivan al IV-lea de cucerire și nimic mai mult FOC ȘI SABIA În timp ce I A Zaichkin și I N Pochkaev este sigur că primul țar rus a fost nevoit să înceapă chiar lupta pentru "fereastra spre Europa" pe care a încheiat-o Petru I Strict vorbind, ambele poziții nu sunt fără cusur Rusia a avut acces la Marea Baltică la mijlocul secolului al XVI-lea, s-a pierdut mai târziu Și în mare parte datorită înfrângerii din războiul Livonian În iulie *, grefierul Ivan Vyrodkov a construit la vărsarea râului Narova " un oraș pentru o parohie de autobuz (navă) de către oameni de peste mări"** După aceea, țarul Ivan al IV-lea le-a interzis negustorilor săi să călătorească în porturile livoniene Narva și Revel Novgorodienii și pskovenii au fost nevoiți să aștepte străini pe teritoriul lor Cu toate acestea, decretul regal nu a schimbat rutele comerciale Negustorii străini mai ancorau în Livonia Desigur, asta l-a enervat pe rege A fost lung și costisitor să construiești o economie portuară dezvoltată și fortificații maritime puternice la gura Nevei Mi s-a părut mai ieftin și mai ușor de luat gata făcut de la vecini Mai mult, porturile locuite de pe coasta baltică nu erau deloc străine Aceste pământuri au fost luate recent din principatele Pskov și Novgorod de către Lituania, Ordinul Livonian și Suedia Regele a ales cu succes direcția loviturii: dintre trinitatea de infractori, Livonia avea cele mai echipate porturi și era cel mai slab adversar militar Ei au găsit, de asemenea, un motiv potrivit: trezoreria ordinului datora Rusiei "tribut Yuriev" de mulți ani În , ambasadorii maestrului au promis că vor plăti pedeapsa în trei ani, dar Livonia nu a trimis niciodată bani În schimb, noul ei maestru, Welhelm von Furstenberg, a încheiat o alianță secretă cu Sigismund al II-lea împotriva Rusiei În general, până la sfârșitul anului existau motive mai mult decât suficiente pentru război Iar Ivan al IV-lea a decis să lovească În ianuarie , o armată rusă de de oameni a trecut granița cu Livonia lângă Pskov Evenimentele s-au desfășurat exact așa cum era planificat * Adică cu șase luni înainte de începerea luptei din Livonia ** Skrynnikov R G Ivan groznyj M , S ALEXANDER PUTYATIN plan Ordinul a suferit o înfrângere după alta Trupele țariste au luat Narva și Dorpat Livonia, în care sentimentele centrifuge erau puternice chiar înainte de război, a început să se destrame După ce au depășit întreaga țară, în primăvara anului , detașamentele ruse au ajuns pe coasta Baltică, au apărut la granițele Prusiei de Est și Lituaniei Regele s-a bucurat În Palatul Kremlinului, în Marea Cameră, a aranjat un festin măreț În plină vacanță, Ivan al IV-lea a băut personal un pahar cu apă de mare adus de mesageri, iar cei mai apropiați consilieri, Sylvester și Adashev, au făcut același lucru la cererea lui Dar în curând situația de pe fronturi s-a schimbat dramatic Sunt date multe motive Iată subestimarea pericolului din Hanatul Crimeei și cererile excesive ale lui Ivan al IV-lea către Livonia, care a pierdut lupta, și o pauză lungă în ostilitățile din nord în vara lui Acum, dacă țarul rus ar fi continuat să se supună Radei alese, istoricii scriu unul după altul în cărțile lor, dacă nu ar fi împrăștiat guvernul lui Sylvester-Adashev De fapt, totul nu este atât de simplu Armata rusă, reformată de Adashev, a fost un instrument excelent de război În ceea ce privește raportul preț/eficiență în Europa de Est, ea nu a cunoscut egal Dar nimic în lume nu este perfect - trupele țariste aveau și puncte slabe Deci, o lungă pace a acestei armate a fost categoric contraindicată Când alături de - de mii de boieri și nobili în aceeași cavalerie grea galopează de mii de sclavi de luptă, sfârșitul războiului privează pe jumătate dintre războinici de perspectivele unei reveniri la libertate,

bogăție și noblețe Cu alte cuvinte, îi transformă pe acești războinici curajoși și experimentați din servitori loiali ai regimului în potențiali rebeli Dar asta nu este tot: jumătatea boierească-nobilă a miliției de cavalerie, care suportă costul întreținerii și echipamentului propriu al iobagilor de luptă, este interesată doar de campanii rapide și victorioase Războaiele de lungă durată de pe teritoriul său, unde este imposibil să obții trofee, îl amenință cu ruina În timp ce guvernul a reușit să mențină ritmul optim al ostilităților, care se potrivește ambelor jumătăți ale cavaleriei locale, FOC ȘI SABIA mecanismul militar al Rusiei țariste a funcționat perfect Dar primele încălcări ale ritmului nu i-au putut afecta capacitatea de luptă în cel mai bun mod De aceea, consilierii lui Ivan al IV-lea, la începutul războiului din Livonian, au încercat să-i atenueze fervoarea militară Țarul, care după Kazan a crezut în talentele sale strategice, a încercat să realizeze totul deodată Deci, după ce a primit informații în primăvară că hanul Crimeei pregătea o campanie împotriva Moscovei în vara lui , Ivan al IV-lea nu numai că a încheiat un armistițiu de șase luni cu Ordinul și a trimis cea mai mare parte a armatei la sud pentru a proteja "Ucraina" " El a trimis două mari detașamente rusești la raiduri îndepărtate: cel de-al opt mii sens giratoriu Danila Adashev și al cincilea mii prinț Dmitri Vișnevețki Adashev a capturat două nave turcești la gura Niprului, apoi a aterizat în vestul Crimeei, lângă Evpatoria modernă Soldații săi au devastat mai multe uluse tătare, au eliberat sute de sclavi ruși și s-au întors acasă de-a lungul Niprului Vishnevetsky a învins detașamentul din Crimeea de pe Don, mergând la Astrahan, apoi a asediat fortăreața turcească Azov Garnizoana a fost salvată doar prin apariția flotei sultanului a amiralului Ali Reis Este ușor de observat că ambele raiduri îndepărtate rănesc semnificativ interesele Porții Sublime Este de mirare după aceea că în rândurile trupelor Crimeii de la granițele de sud ale Rusiei au apărut foarte curând tunerii turci cu o "ținută" și detașamente de ieniceri? Victoriile din Livonia s-au transformat curând într-un uriaș eșec politic După înfrângerea armatei ordinului, noul maestru Gothard Ketler a apelat la Sigismund al II-lea pentru ajutor La august , Polonia și Ordinul au încheiat un acord aliat la Vilna Conform acestui acord, regele s-a angajat să protejeze posesiunile stăpânului de pretențiile Rusiei Drept răsplată pentru ajutorul său, autoritățile livoniene i-au dat lui Sigismund nouă parohii pe cauțiune Ordinul și-a păstrat dreptul de a le răscumpăra pentru de guldeni polonezi Odată cu vestea tratatului, ambasadorul regelui, Martin Volodkov, a plecat la Moscova În ianuarie , a predat grefierilor o scrisoare, Cu foc și sabie ALEXANDER PUTYATIN informându-l pe Ivan al IV-lea că Livonia s-a predat sub patronajul regal Ambasadorul a fost primit de Aleksei Adashev, care a protestat cu această ocazie în numele țarului De ceva vreme, între rege și rege s-a purtat o corespondență diplomatică plină de viață, în care părțile au încercat să-și demonstreze reciproc drepturile asupra Livoniei Atunci monarhii au încercat să îmbine treburile baltice cu cele "căsătoriei": să-l căsătorească pe Ivan al IV-lea, care a rămas văduv în august , cu sora lui Sigismund al II-lea, Ecaterina Această nuntă, în condițiile în care regele nu avea moștenitori direcți, i-a deschis regelui perspective dinastice strălucitoare Sora ultimului dintre Jagielloni a adus la Moscova drepturile la două coroane deodată: poloneză și lituaniană Regele părea să fie de acord cu această căsătorie Cu toate acestea, după ceva timp, ambasadorul său la Moscova, Shimkovich, în numele monarhului său, a declarat că înainte de începerea curtarii,

pacea trebuie mai întâi încheiată Desigur, în condiții favorabile pentru Lituania Trebuie remarcat că până în acest moment Suedia, care a anexat Revel și Estonia de Nord, și Danemarca, care a stabilit controlul asupra insulei Ezel, au intrat în lupta pentru Livonia Înainte de Rusia, în loc de un inamic învins, au existat trei noi, mult mai puternici Și din sud, hanul Crimeei a crescut presiunea Neaşteptând concesii de la Moscova, Sigismund a considerat că în această situaţie două-trei lovituri decisive l-ar obliga pe Ivan al IV-lea să încheie o pace favorabilă Lituaniei Trupele hatmanului Radziwill au încălcat armistițiul cu Rusia și în septembrie au luat cu asalt Tarvest Cu toate acestea, atunci Radziwill a fost învins de guvernatorii ruși lângă Per-nau și în curând situația a revenit la punctul anterior Întregul a fost petrecut în raiduri devastatoare de ambele părți Pentru a ieși din impasul politic, Ivan al IV-lea a decis să uite temporar de pretențiile celorlalți participanți la conflict În august , a semnat un alt armistițiu cu suedezii pentru de ani și a încheiat un tratat de alianță cu danezii Acest lucru a permis Rusiei să-și concentreze toate forțele împotriva lui Sigismund Ca obiect pentru un atac decisiv, Ivan al IV-lea a ales orașul antic FOC ȘI SABIA Polotsk este o fortăreață cheie de graniță, a cărei cădere a deschis calea armatei țariste către Vilna Potrivit lui Skrynnikov, la ofensivă au luat parte peste de luptători, inclusiv nobili (care erau însoțiți de aproximativ de iobagi de luptă), arcași și peste de tătari de serviciu* Armata sa mutat din Velikiye Luki în primele zile ale anului Drumul îngust Polotsk cu greu putea găzdui o asemenea masă de oameni (cu tunieri și convoai, numărul lor total se apropia de de mii de oameni), cai (cel puțin de mii în total) și piese de artilerie (peste de piese) Printre arme au existat și exemplare unice pentru vremea lor Cronicile menționează că un tun de berbec, care arunca ghiule de de lire, a participat la bombardarea Poloțkului Mișcarea armatei a fost în permanență blocată Regele și anturajul său s-au repezit de-a lungul drumului, "demontând" personal oamenii din ambuteiaje Abia pe ianuarie, armata rusă s-a apropiat de Polotsk și a început munca de asediu Orasul a fost construit pe inaltimi in coltul format prin confluenta raului Polota cu Dvina de Vest Fortificațiile constau din Orașul Mare (castel) și Ostrog Gardul cetate închisă de la Ostrog avea două ziduri: exterior și interior După ce a adus artileria pe zidurile Polotsk Ostrog, guvernatorii au început un bombardament intens Pe februarie, trupele ruse au pătruns în Ostrog prin găurile din ziduri Până atunci, toate suburbiile situate dincolo de râul Polota fuseseră arse Doar castelul a rămas în mâinile apărătorilor, în care deja lipsea alimente Comandantul lituanian al cetății Stanislav Davoyny a expulzat toți civilii din oraș, aproximativ de mii de oameni În același timp, în tabăra rusă au apărut informații că armata Radziwill, cu de oameni, cu un număr mare de arme, vine în salvarea orașului Polotsk Cu toate acestea, Ivan al IV-lea nu i-a fost frică Având înaintarea împotriva hatmanului lituanian (a cărui întreagă "mare armată" constă de fapt * Skrynnikov R G Ivan groznyj M , S * ALEXANDER PUTYATIN de de călăreți și de tunuri) un detașament al prințului Repnin, regele, de pe teritoriul Ostrogului capturat, a început bombardarea Orașului Mare Noaptea, în timpul unei ieșiri, garnizoana a încercat să captureze bateriile rusești, dar din regimentul avansat sub conducerea boierului Sheremetev și prințul Kashin au respins atacul Două zile mai târziu, în castelul Polotsk au izbucnit incendii Și în zorii zilei de februarie, când deja arsă de metri din zidul de lemn al Orașului Mare, garnizoana acestuia a capitulat Pe februarie, după ce toate incendiile au fost stinse, țarul

Ivan a intrat solemn pe poartă, și-a asumat titlul de principe de Polotsk și a ascultat slujba în catedrala Sfânta Sofia Apoi i-a scris ultimului Rada Aleasă, pe care încă îl putea considera prietenul său sincer, Mitropolitul Macarie: "Profeția sfântului rus, făcătorul de minuni Petru Mitropolit, despre orașul Moscova, că mâinile lui se vor ridica asupra stropii vrăjmașilor: Dumnezeu și-a vărsat mila Lui nespusă asupra noastră nevrednici, patrimoniul nostru, orașul Polotsk, ne-a dat în mâinile noastre Regele era foarte mândru de victorie, a cărei glorie nu trebuia să o împărtășească cu nimeni Până în , în jurul lui Ivan al IV-lea nu mai existau prieteni și asociați, au rămas doar slujitori Prima criză în relațiile cu Rada aleasă a avut loc în , când, după ce s-a întors din Kazan, Ivan Vasilyevici a fost culcat de o boală gravă Dându-și seama că era pe cale să moară, țarul a făcut testament în favoarea fiului nou-născut Dmitri Ivan al IV-lea a înțeles că poziția "țarului scutecului" ar fi foarte precară Prin urmare, a cerut ca toți asociații apropiați să depună un jurământ față de moștenitor Duma de Mijloc a fost dominată de rudele țariței Zakharyina, care, în cazul morții țarului, ar avea o regență colectivă La martie au depus de bunăvoie jurământul Dar când a doua zi prințul Vladimir Vorotynsky și * Shirokorad A B Rus' şi Lituania M , S FOC ȘI SABIA funcţionar Ivan Viskovaty, a existat o problemă neplăcută Boierul senior al Dumei, principele Ivan Shuisky, a refuzat jurământul sub pretextul că " ei (boieri - Auth) nu sărută suveranul (cruce - R S) nu este ud; înaintea cui să se sărute, dacă suveranul nu este aici? Cel de-al doilea Fyodor Adashev, care s-a apropiat de cruce, a vorbit și mai clar: "Dumnezeu știe și tu, suveran: sărutăm crucea pe tine, suveran, și pe fiul tău Țarevici Dmitri, și nu ne slujește nouă Danila și fraților cu Zakharyin; fiul tău, suveranul nostru, este încă îmbrăcat, iar Zakharyin Danilo și frații lui stăpânesc peste noi; si am vazut deja multe necazuri de la boieri pana la varsta ta Mai târziu, în acest demers al lui Fiodor Adashev, Ivan al IV-lea îl va acuza pe fiul său, Alexei, care, ca parte a Dumei de Mijloc, a sărutat fără rezerve crucea lui Dmitri în prima zi a jurământului Țarul a fost jignit de Sylvester, presupus pentru că l-a susținut pe Vladimir Andreevici Staritsky când boierii au încetat să-i permită să-l vadă pe țarul bolnav Cu toate acestea, cearta finală din dintre Rada aleasă și Ivan al IV-lea a fost cauzată de comportamentul lui Sylvester și Adashev în timpul crizei dinastice? Până la urmă, au trecut mai bine de șase ani de la această dată până la primele demisii! Un termen uriaș pentru nerăbdătorul și explozivul Ivan Vasilevici Este și mai interesant de urmărit modul în care comportamentul participanților cheie la criza din le-a afectat cariera în următorii doi sau trei ani Supușii loiali ai Zakharyins și-au pierdut curând cea mai mare parte a influenței la curte: în țarul a îndepărtat-o pe Danila Romanov de la conducerea Marelui Palat, Vasily Yuryev-Zakharyin și-a pierdut locul de majordom din Tver Susținătorii lor au coborât și ei: Ivan Golovin, rudă cu Zakharyins, și-a pierdut funcția de înaltă în Prikaz de stat, iar Funikov, un protejat al Danilei Romanov, a părăsit postul de tipografi Puțin mai devreme, în noiembrie , Alexei Adashev a devenit un viclean, iar Fyodor Adashev, care nu voia să-l slujească pe Zakharyin, a primit gradul de boier, în public * Skrynnikov RT Ivan groznyj M , S ALEXANDER PUTYATIN opinie nu i-a fost pusă de "artistică" Nici veriga de mijloc a Radei alese nu a fost lăsată degeaba: de exemplu, în , prințului Andrei Kurbsky i s-a acordat statutul de boier Dar asta nu este tot! Mulțumită conducătorilor Radei alese, în prințul apanat Vladimir Staritsky și mama sa Evfrosinya au scăpat de pedeapsă Dar nu numai că au refuzat să

sărute crucea moștenitorului regal Dmitri! În acel moment, Staritsky și-au chemat trupele la Moscova și au împărțit sfidător salarii războinicilor Toate faptele indică faptul că în - influența lui Sylvester și Adashev la curte a atins maximul Disputele și "întâlnirile" lor cu țarul erau de natură lucrătoare și se încadrau pe deplin în stilul conducerii de atunci Primul dezacord serios a avut loc în , cu o lună înainte de încheierea armistițiului cu Livonia Detașamentele de ordin au atacat apoi brusc trupele ruse de lângă Iuriev și le-au învins Țarul a trimis o armată de Kurbsky și Mstislavsky în ajutor Dar din cauza dezghețului care începuse, armata rusă a rămas blocată în noroi în drum spre Novgorod Și atunci au venit în capitală știri despre apariția unor grupuri mari de tătari la granița de sud Cuplul regal se afla în acel moment la Mozhaisk, într-un pelerinaj cu ocazia bolii Anastasiei Complicațiile militare care au apărut imediat în nord și în sud au provocat confuzie în Duma Sylvester și Adashev au insistat asupra întoarcerii urgente a țarului la Moscova Ivan al IV-lea s-a deplasat spre capitală cu toată viteza posibilă Este clar că călătoria obositoare de-a lungul drumurilor noroioase nu a avut cel mai bun efect asupra sănătății reginei grav bolnave Când cuplul a ajuns la Moscova, s-a dovedit că nu mai era niciun motiv de grabă: garnizoana lui Yuryev a respins cu succes atacurile livonienilor, iar tătarii s-au retras în stepă fără luptă Dacă îi este greu cuiva să înțeleagă în ce fel de furie a intrat țarul Ivan, lasă-l să se pună mental la locul lui Ea va simți durerea unui soț și tată grijuliu, în brațele căruia moare o femeie iubită La aceasta trebuie adăugate șase ani de conflicte constante între cifre FOC ȘI SABIA Rada și Anastasia (din cauza fraților ei Zakharyins) De asemenea, trebuie amintit că țarina i-a repetat constant, zi de zi, lui Ivan al IV-lea: Sylvester și Adashev o urăsc și încearcă să o extermine Este clar că consilierii nu au rămas datori Același Sylvester, în conversațiile cu Ivan al IV-lea, a comparat adesea Anastasia cu impioasa împărăteasă Eudoxia, persecutoarea lui Ioan Gură de Aur Au urmat imediat "Concluzii organizaționale" După întoarcerea regelui din Mozhaisk, unul dintre liderii Dumei și cel mai bun prieten al lui Sylvester, prințul Dmitri Kurlyaev, a plecat în provincia Yuryev-Polsky A echivalat cu o demisie onorabilă Cel mai bun comandant regal, prințul Alexandru Gorbaty-Suzdal, după , a încetat să primească numiri militare Dar Alexey Adashev a mers la armata activă Sylvester a încercat să-l convingă pe Ivan al IV-lea să îndepărteze rușinea de la camarazii săi de arme Dar nu a reușit Apoi, la sfârșitul anului , l-a anunțat pe rege că intenționează să se pensioneze Ivan Vasilievici nu l-a reținut pe bătrânul mentor și, după ce l-a binecuvântat, l-a lăsat să meargă la Mănăstirea Kirillov Poate că dizgrația s-ar fi încheiat acolo, dar la august , Anastasia a murit Ivan al IV-lea era de neconsolat Regele a crescut un orfan fără adăpost, iar iubita lui soție a devenit prima persoană cu adevărat dragă din viața lui Moartea ei nu numai că l-a șocat, dar l-a și schimbat radical pe Ivan Vasilevici În câteva luni, dintr-un conducător impulsiv, dar iute, s-a transformat într-un despot fără milă și răzbunător A devenit acel Ivan cel Groaznic, pe care îl cunoaștem din cărțile de istorie Desigur, noul mediu a jucat și el un rol, dar principalul lucru a fost o durere uriașă și de neconsolat, pierderea singurei femei pe care o iubea cu adevărat Frații reginei decedate, Zakharinii, au decis să profite de această situație Zvonurile s-au răspândit în jurul Moscovei la sugestia lor că Anastasia a fost "vrăjită" * de Sylvester și Adashev În realizarea directă a ritualurilor de vrăjitorie, poloneza Maria Mag- * Adică erau epuizați

de vrăjitorie ALEXANDER PUTYATIN Dalynya, unul dintre locuitorii casei lui Adashev Și trebuie menționat că liderul Alesului nu a aspirat niciodată la mângâiere și bogăție, dar nu a uitat să aibă grijă de suflet Și, prin urmare, odihna lui personală, cu o mulțime de oameni bolnavi în ei (în mare parte "leproși"), sfinți proști și trecători kalik, semăna mai mult cu o pomană monahală decât cu palatul domnitorului statului Dintre tot "contingentul" de acolo, Mary era cea mai potrivită pentru rolul vrăjitoarei ticăloase: în primul rând, ea purta, evident, porecla Magdalene dintr-un motiv; în al doilea rând, a venit în Rusia din Polonia ostilă; și în al treilea rând, a fost botezată din catolicism la credința ortodoxă la cererea directă a lui Alexei Adashev Curând, nefericita, a cărei vină a constat doar în dorința de a trăi pe cheltuiala altcuiva, a plătit pentru asta nu numai cu capul ei Împreună cu "vrăjitoarea și concurența lui Alekseeva"*, cei cinci fii ai ei au fost executați Adashev a fost membru al Dumei de Mijloc, a fost conducătorul de facto al țării Țarul putea priva o astfel de persoană de rangul și moșiile sale numai după curtea boierească Potrivit lui Kurbsky, soarta fostului favorit a fost discutată de Duma în prezența clerului superior Mitropolitul Macarie a cerut să i se permită să intre în capitala acuzatului pentru a-i oferi posibilitatea să se justifice Dar Zakharinii au insistat să se judece în lipsă Rechizitoriul, întocmit cu participarea lui Ivan al IV-lea, a fost aprobat imediat de Duma Adashev a fost luat în arest În a murit în închisoare de o febră nervoasă La fel, în lipsă, fără posibilitatea de a se justifica, consiliul bisericesc l-a condamnat pe Sylvester la închisoare la Solovki De îndată ce au terminat cu liderii Radei, au început execuțiile în masă, demisiile și dizgrația tuturor celor apropiați Susținătorii lui Sylvester, rudele apropiate și îndepărtate ale lui Adashev, mulți prinți și boieri, precum și familiile lor, inclusiv copiii adolescenți, au fost fie exterminați fizic, fie trimiși la închisoare, * Skrynnikov R G Ivan groznyj M , S FOC ȘI SABIA în ciuda meritelor lor în trecutul recent N M Karamzin a scris despre această perioadă: "Moscova era amorțită de frică Sângele a fost vărsat în temnițe, victimele se plângeau în mănăstiri!"* Pentru fiecare executat sau trimis la închisoare, au fost o duzină sau mai mulți dintre cei care cădeau în dizgrație: mulți au fost trimiși în orașe îndepărtate cu o retrogradare sau au fost complet concediați din serviciu Deci, de exemplu, "cancelarul" Viskovaty a plecat cu o ambasadă în Danemarca Doar câțiva foști "radoviți" au reușit să scape de persecuție Li s-a cerut să-și jure din nou credință suveranului și copiilor săi Aceștia s-ar putea considera norocoși După ce a eliminat oamenii urâți, Ivan al IV-lea și-a luat vama Tot ceea ce era considerat o formă bună sub Sylvester și Adashev era acum ridiculizat Orele de rugăciune și post plictisitor au fost înlocuite de sărbători zilnice și distracție în camerele regale Ivan Vasilevici i-a invitat pe boieri la palat și i-a obligat să bea "cești mari" Dacă unul dintre oaspeți s-a împotrivit și a refuzat să scurgă un alt pahar, ei au început să-i reproșeze că a păstrat "spiritul și obiceiurile" "nevoiților" suveranului Silvester și Adashev Astfel, destul de curând toți oaspeții regali au fost beți până la "moarte" Este clar că până și boierii care au scăpat de rușine și execuții au încercat să se disocieze de această companie violentă Un nou cerc de favoriți s-a format în jurul regelui Printre aceștia s-au remarcat viitorii eroi ai oprichninei: boierul Alexei Basmanov, fiul său Fiodor Basmanov, prințul Afanasy Vyazemsky, boierul Vasily Gryaznoy și nobilul Grigory Lukyanovich Malyuta Skuratov-Belsky Până acum, această companie toarnă vin la cinele

regale, dar ziua nu este departe în care toarnă sânge peste toată Rusia Așadar, Ivan al IV-lea a îndepărtat oamenii de încredere de la guvernarea țării și a armatei și a recrutat alții noi Acum era necesar să le testăm în acțiune Prima întreprindere importantă a erei "noii politici" * Karamzin N M Istoria guvernului rus ALEXANDER PUTYATIN s-a dovedit a fi campania Polotsk În toți anii războiului din Livonian, el s-a dovedit a fi cel mai de succes Această victorie răsunătoare a coincis în timp cu sosirea de la Constantinopol a scrisorii Patriarhului Iosaf privind aprobarea conciliară a suveranului rus în gradul regal Ivan al IV-lea a luat fără echivoc dublul succes: Dumnezeu însuși a fost cel care l-a ales printre alți monarhi pentru fapte mărețe, iar acum îl susține pe alesul său și îi dirijează acțiunile! De acum înainte, regele nu mai încearcă să-și rețină emoțiile Toate acțiunile lui le consideră preaprobate în rai Ivan al IV-lea percepe orice rezistență față de propria persoană ca pe o insultă la adresa Atotputernicului Și el atribuie eșecurile mașinațiilor diavolului și ale slujitorilor săi Ce oameni jalnici?! Ivan Vasilievici nu mai recunoaște nici măcar monarhii vecini ca fiind egali Enervat de faptul că suedezii au capturat castelul Paida de la granița "părții rusești" a Livoniei, țarul se adresează regelui Eric al XIV-lea cu o mustrare grosolană, scrie " multe cuvinte certate și batjocoritoare pentru a-i reproșa nebunia" * Acest mesaj în alte circumstanțe s-ar fi putut transforma în multe necazuri pentru Rusia, dar treburile regelui suedez în acel moment mergeau foarte prost și, prin urmare, el a înghițit în tăcere insultele Acest lucru l-a întărit și mai mult pe Ivan în convingerea că de acum încolo totul îi este permis După ceva timp, fiind nemulțumit de acțiunile danezilor, țarul rus i-a scris o scrisoare grosolană regelui lor și a folosit în ea rânduri atât de suculente, încât ambasadorul danez nu a îndrăznit să transmită mesajul lui Ivan Vasilyevici la destinația sa Aceste scrisori către monarhii vecini, precum și primele represiuni în masă, au devenit o nouă piatră de hotar în istoria domniei lui Ivan al IV-lea De acum încolo, în politica internă și externă, nu s-a mai bazat pe un calcul sobru Țarul rus a fost ghidat doar de propria nerăbdare și aroganță * Skrynnikov R G Ivan groznyj M , S FOC ȘI SABIA Capitolul APARIȚIA OPRICHNINEI FORMAREA COMUNULUI După ce a aflat că rușii au luat Polotsk, Sigismund al II-lea a trimis ambasadori la Moscova cu o propunere de armistițiu Ivan al IV-lea a fost de acord să întrerupă ostilitățile timp de nouă luni, până la decembrie Până la sfârșitul anului, părțile urmau să elaboreze condiții acceptabile de pace Între timp, regele s-a angajat în restaurarea orașului capturat În acest scop, Peter Shuisky și doi frați Serebryany-Obolensky, Vasily și Peter, au rămas guvernatori în Polotsk Toți trei au primit un ordin strict: " să întărească orașul în grabă, fără întârziere, ca să fie neînfricat Acolo unde este necesar, curățați șanțurile vechi și săpați altele noi, astfel încât șanțurile să fie adânci și abrupte Iar în închisoare, în care locul a fost ars, să se închidă ferm, pereții în trei-patru Lituanienii din oraș *, vizitatorii și copiii locali ai boierilor, pământenilor și negrilor nu ar trebui să fie îngăduiți sub nicio formă, dar într-o zi solemnă, într-o mare sărbătoare, lituanienii, burmiștii și zemstvii vor fi rugați să viziteze Sf Catedrala Sofia, apoi i-a lăsat în oraș încetul cu încetul, făcând mari economii în acest moment, adăugând capete în toate locurile Și sub nicio formă, fără știrea boierilor și fără executori judecătorești, nu a intrat în oraș o singură persoană, nici o noră, nici un orășean, în oraș ar trebui să locuiască numai preoți de lângă biserici cu familiile lor, iar oameni în plus nu ar trebui

locuiește cu preoții "* * Voevodas au îndeplinit întocmai ordinul suveranului: orașul a fost restaurat Fortificațiile închisorii, în conformitate cu instrucțiunile lui Ivan al IV-lea, au fost completate cu un al treilea zid Și până atunci venise perioada de negocieri În decembrie , ambasadorii Hodkevici și Volovici au sosit la Moscova de la Sigismund Regele a cerut din nou regelui recunoașterea noului său titlu și, prin urmare, legitimitatea * Însemnând "cetate" ** Shirokorad A B Rus' şi Lituania M , S ALEXANDER PUTYATIN pretenții asupra pământurilor Rusiei Kievene Boierii moscoviți, într-o discuție cu ambasadorii lituanieni, s-au referit din nou la o genealogie venită de nicăieri, producând Rurik de la împăratul roman Octavian Augustus Umorul situației a fost că Augustus a fost primul roman care a adăugat oficial cuvântul "divin" la numele său În anii domniei sale, cultul lui Venus, progenitorul, din care, potrivit legendei, a descins genul Julius, a primit o semnificație deosebită Desigur, Octavian (spre deosebire de tatăl său adoptiv Cezar) a fost un descendent al lui Julii doar pe partea maternă, dar romanii l-au proclamat pe Augustus însuși zeu în timpul vieții sale În provinciile estice (Egipt, Asia Mică), au fost construite numeroase temple pentru rugăciunile către el Și în Italia, până la sfârșitul vieții primului împărat, cultul Geniului Augustus s-a răspândit peste tot, de a cărui administrare erau responsabile colegiile sacre ale preoților augustali Adică, din orice parte te uiți, progenitorul mitic al lui Ivan al IV-lea se dovedește a fi un zeu păgân de un nivel înalt Și biserica lor creștină a fost mult timp declarată demoni Ambasadorii lui Sigismund, dacă ar fi mai bine educați (iar elita europeană nu mai studiază doar istoria romană la universități, ci iubește și miturile antice, se familiarizează cu panteonul păgân al zeilor), ar putea bine să îndrepte această "armă de pedigree" către Rusia, cheamă vecinii lor europeni să facă cruciada împotriva "descendentului diavolului" Cu toate acestea, Khodkevich și Volovici au văzut în declarațiile boierilor Moscovei doar ceea ce se afla la suprafață - pretenții la partea leului din pământurile lituaniene Negocierile s-au încheiat în zadar De îndată ce ambasadorii au plecat acasă, Ivan al IV-lea a reluat ostilitățile În ianuarie , două armate rusești s-au deplasat simultan spre vest Prințul Peter Serebryany a părăsit Vyazma cu regimente Și de la Polotsk a venit armata lui Peter Shuisky Aceste armate s-au întâlnit în regiunea Orsha Și apoi au trebuit să meargă împreună prin Minsk până la Vilna Dintr-un motiv necunoscut, rușii se mută FOC ȘI SABIA guvernanții au decis separat, la o distanță de câtiva mile unul de celălalt În timpul campaniei, nu a existat nicio comunicare operațională între ei Cu toate acestea, dacă suntem de acord cu presupunerea istoricilor că a apărut o dispută parohială între Shuisky și Serebryany, atunci ar fi trebuit să se urască cu înverșunare după aceea Nepăsarea lui Shuisky, ciudată în alte împrejurări, pare și ea logică atunci: nu a trimis patrule înainte, le-a permis soldaților să se miște ușor, lăsând obuze, scârțâituri și alte arme pe vagoane Se pare că prințul a fost atât de purtat de o ceartă cu un vecin, încât a uitat să se gândească la existența regimentelor inamice Răzbunarea pentru nepăsare nu a întârziat să apară În seara zilei de ianuarie, pe râul Ula, lângă satul Ivansk, armata lui Shuisky a fost atacată de călăreții hatmanului lituanian Nikolai Radziwill Rușii au fost complet învinși Însuși Shuisky și cei doi prinți ai lui Paletsky au murit pe loc Alți doi guvernatori, Pleșceev și Okhlyabin, au fost luați prizonieri de lituanieni Un convoi de trei mii de vagoane și artilerie a devenit prada câștigătorului Cu toate acestea, lucrurile s-ar putea schimba încă - armata a multor mii de Prinț Silver se

apropia de câmpul de luptă Aparent, armata lui Radziwill era mult mai slabă Dar hatmanul a mers după un truc El a trimis o scrisoare șefului local, unde a descris în culori noua înfrângere a rușilor din Orsha și a spus că acum va merge în spatele celei de-a doua armate pentru a-i tăia drumul de retragere Adevăratul prinț Serebryany s-a dovedit a nu fi la fel de bun ca omonim din romanul lui A Tolstoi A înghițit un simplu truc și a plecat repede spre Smolensk Cu toate acestea, Radziwill nu a avut puterea de a dezvolta succesul Când a asediat Poloțk, garnizoana condusă de prințul Peter Șceniatiev a respins asaltul Lituanienii, după ce au ridicat asediul, s-au retras la Vitebsk Ivan al IV-lea, după ce a primit un mesaj despre moartea armatei lui Shuisky, a intrat într-o frenezie Nu se știe de ce, dar țarul bănuia că boierii trădători i-au trădat planurile lituanienilor Fără a se obosi să verifice suspiciunile, Ivan Vasilievici a ordonat executarea imediată a prinților Repnin și Kashin Ambii erau comandanți experimentați, ALEXANDER PUTYATIN amândoi s-au remarcat în capturarea Poloţkului Trimișii lui Ivan l-au arestat pe Repnin în biserică în timpul priveghiului și l-au ucis de îndată ce l-au scos în stradă Kashin a fost ucis chiar la rugăciunea de dimineață Execuțiile extrajudiciare nu puteau aduce nimic bun Dar nu a fost nimeni care să-i explice acest lucru lui Ivan al IV-lea Ultimul care a putut mijloci pentru cei dezamăgiți, încearcă să potolească mânia regală - Mitropolitul Macarie - a murit la decembrie Succesorul său a fost călugărul Mănăstirii Pudovoy a Kremlinului, Atanasie, care anterior îndeplinise rolul mărturisitorului regal Noul mitropolit a îndeplinit implicit toate dorințele țarului și nu l-a contrazis în nimic Uciderea fără proces și investigarea a doi eroi ai capturii Polotsk a provocat reacția așteptată Dacă mai devreme doar persecutații au părăsit cordonul, atunci la aprilie , voievodul Andrei Kurbsky, unul dintre cei pe care țarul îi considera prieten personal, a fugit din cetatea Derpt în Lituania Regele Sigismund al II-lea l-a răsplătit cu generozitate pe dezertor Prințul rus a primit de la noul stăpân președintele Krevo, orașul Kovel cu un castel, orașele Vizha și Milyanovichi și de sate Tranziția lui Kurbsky era deja a doua la rând, după înfrângerea de la Ula, o lovitură pentru mândria țarului Nu numai că, din cauza disputelor locale, prinții și boierii pierd bătălii în fața unui inamic mai slab! Au îndrăzneala să treacă de partea inamicului într-un moment în care țara duce un război nu pentru viață, ci pentru moarte! Este imposibil să îngădui asemenea ultraje, dar nu se poate pedepsi adecvat Un singur lucru rămâne: înlocuirea acestor boieri cu alții, crearea unui alt sistem de guvernare a țării, creșterea și educarea adevăratei elite a statul! Dar cum se face în timp de război? Foarte simplu! Este necesar să se introducă noi comenzi nu simultan în toată țara, ci să se înceapă cu o parte relativ mică, selectată a acesteia Și apoi extindeți treptat această piesă, curățată de sediție, la dimensiunea restului Rusiei Deci ideea de oprichnina se naște în capul regal Dar înainte de începerea reformelor, Ivan al IV-lea trebuia să învingă un alt atac inamic În toamna anului , Sigismund al II-lea a trimis o mare armată la Polotsk Regele a fost nevoit să tragă urgent rafturile FOC ȘI SABIA până la granițele de nord-vest Între timp, hoarda Crimeea a invadat limitele sudice Barierele militare de pe Oka nu au putut reține o lovitură puternică Din fericire, hanul Daulat Giray de data aceasta nu a îndrăznit să meargă la Moscova, ci s-a întors spre Ryazan Știind că garnizoana din oraș este mică și, prin urmare, nu trebuie să ne fie frică de ieșiri, Murzas din Crimeea au desființat detașamentele pentru plin și pradă Din întâmplare, Alexei Basmanov, unul dintre noii

favoriți regali, a apărut în vecinătatea orașului După ce a adunat în grabă un grup înarmat, alăturându-se unor grupuri de voluntari de-a lungul drumului, guvernatorul a atacat patrulele tătare Parțial a întrerupt și a împrăștiat stepele, parțial capturate Și apoi s-a așezat cu detașamentul său în Ryazan Toate încercările de asalt s-au încheiat cu eșec Mai mult, Basmanov a reușit cumva să-i convingă pe tătari că așteaptă sosirea în curând a principalelor forțe rusești Hoarda s-a retras în grabă în stepă Armata regală, stând puțin lângă Polotsk, a trecut dincolo de Dvina fără luptă Se pare că Sigismund și-a planificat inițial campania ca o distragere a atenției Cam în același timp, guvernatorii ruși au respins atacul trupelor lituaniene asupra Cernigovului și au luat orașul Ozerishche de la inamic Astfel, Rusia a rezistat din nou ofensivei coordonate lituano-crimeea Iar rolul decisiv în succes l-a jucat "omul nou", Basmanov Acest lucru l-a întărit și mai mult pe țar în corectitudinea "proiectului oprichno" pe care l-a conceput Planul s-a bazat pe ideea de autocrație prezentată într-o scrisoare către Kurbsky: puterea țarului este nelimitată, este sancționată de Dumnezeu și de patriarh, toți supușii în orice condiții sunt obligați să se supună fără îndoială monarhului Pe aceste principii, Ivan al IV-lea a decis să construiască un nou stat Și pentru ca Duma boierească să nu se amestece în planurile sale, țarul a conceput o ipocrizie fără precedent - o prefăcută renunțare la tron La începutul lui decembrie , familia regală a început să se pregătească pentru plecarea lor din Moscova Suveranul a vizitat mănăstirile și bisericile capitalei, s-a rugat cu seriozitate în ele și, pe parcurs, a luat și a adus la Kremlin cele mai venerate icoane și altare Duminica a -a zi ALEXANDER PUTYATIN În decembrie, după slujba din Catedrala Adormirea Maicii Domnului, și-a luat înduioșător rămas bun de la Mitropolit, boieri, grefieri și toți ceilalți oameni Sute de vagoane stăteau deja pregătite pe piaţa din faţa Kremlinului Ivan al IV-lea împreună cu copiii și tânăra soție Maria *, însoțiți de paznici înarmați și un convoi mare, au părăsit capitala "nimeni nu știe unde" După ce a vizitat pe drum satul Kolomenskoye și Mănăstirea Trinity-Sergius, familia regală s-a stabilit în Alexander Sloboda O lună mai târziu, Ivan al IV-lea a trimis un mesager Polivanov la Moscova cu două scrisori Primul, "districat", era adresat mitropolitului Atanasie În ea, țarul a descris nelegiuirea vremurilor copilăriei sale, a enumerat tot felul de vinovății ale boierilor, copiii boierilor și funcționarilor și a acuzat clerul că îi ajută pe boieri Desigur, aceste vechi "vinovății" nu mai erau relevante și, de fapt, Ivan al IV-lea era îngrijorat de păcatele "proaspete" boierești Dar concentrarea atenției asupra "faptelor schimbătoare" general recunoscute i-a oferit țarului un mare avantaj în dispută: membrii Dumei nu i-au putut obiecta asupra episoadelor în care și-au recunoscut anterior vinovăția În timp ce boierii și ierarhii bisericești ascultau lista "furioasă" a păcatelor lor, grefierii au adunat o mare mulțime în piață și au anunțat-o că Ivan Vasilevici a abdicat de la tron Vestitorii le-au citit orășenilor cea de-a doua scrisoare regală "în lacrimi", în care Ivan al IV-lea le-a cerut "ca să nu aibă nicio ezitare pentru ei înșiși, să nu fie furie față de ei și rușine" Trucul a funcționat de minune Oamenii din piața palatului soseau oră de oră Comportamentul lui devenea din ce în ce mai amenințător Admiși în camerele mitropolitane, reprezentanții negustorilor și ai orășenilor le-au spus boierilor că nu vor recunoaște renunțările, ci vor cere țarului protecția "din mâinile celor puternici" și sunt gata în orice moment să "consuma" ei înșiși trădătorii suveranului * Maria este o Kuchen botezată circasiană, fiica

prințului Kabardian Temir-Guki FOC ȘI SABIA Duma avea în acel moment destulă forță pentru confruntare Dar boierii erau împărțiți în clanuri și aveau nevoie de cel puțin ceva timp pentru a se pune de acord asupra intereselor, pentru a conveni asupra împărțirii posturilor de conducere și a sferelor de influență Acesta este momentul în care țarul nu i-a părăsit Ivan și-a pregătit proiectul "oprichny" în secret, iar scrisoarea sa de renunțare la tron a fost o surpriză completă pentru aristocrație După puțină ezitare, Duma s-a alăturat părerii Posadului din Moscova O delegație reprezentativă de clerici, boieri, nobili, funcționari, negustori și artizani a plecat la Aleksandrovskaia Sloboda După ce i-a ascultat pe trimișii "întregului popor", Ivan cel Groaznic a acceptat să revină pe tron, dar în anumite condiții El a cerut pentru sine dreptul de a "executa fără restricții pe trădători prin dizgrație, moarte, privare de proprietate, fără nicio greutate, fără vreo dokuka dezgustătoare din partea clerului"* Regele și-a încheiat discursul furios cu cuvintele că înșiși trădătorii din anii copilăriei au vrut să preia tronul regal, și-au epuizat iubita soție și acum se străduiesc să-l distrugă Și acum este obligat să ia măsuri pentru a preveni nenorocirea iminentă Boierii au înțeles la ce făcea aluzie țarul Infractorii lui de atunci, cei mai în vârstă Shuisky, părăsiseră de mult scena Din acest clan, doar liderul Dumei, prințul Alexander Gorbaty, a rămas la putere În copilăria lui Grozny, el a fost pe margine, dar s-a înălțat sub Sylvester și Adashev Decizând că țarul a cerut puteri de urgență pentru a lupta cu clanul Shuisky și cu "radoviții" rămași, boierii nu s-au certat cu el Introdusă la februarie , oprichnina a fost organizată după principiul unui principat anume, care se afla la dispoziția personală a regelui În caracteristicile sale principale, semăna cu domeniul regal francez în urmă cu două secole Această parte a țării a fost condusă de o oprichnina Duma specială Firește, suveranul a încercat să preia cele mai bogate centre de comerț, strategic * Zaichkin IA , Pochkaev IL istoria Rusiei Ese popular din secolul al IX-lea - mijlocul secolului al XVIII-lea M , S ALEXANDER PUTYATIN avanposturi și cetăți importante Noul aparat avea și o armată oprichnina, numărând cinci mii de oameni Regele a ales personal fiecare războinic în ea Alăturându-se în rândurile acestei "gărzi suverane", viitorul gardian a jurat să nu mai cunoască locuitorii marii părți a țării și, de asemenea, să elimine "răzvrătirea" de pretutindeni A renunțat pentru totdeauna la rudele și prietenii săi, a promis de acum încolo că va sluji doar regelui și nimănui altcineva Acea parte a Rusiei care a rămas în afara oprichninei a fost numită Zemshchina De actualitatea de aici se ocupa încă Duma boierească Cu toate acestea, puterea supremă asupra zemshchinei, precum și asupra întregii țări în ansamblu, a rămas în mâinile regelui februarie , i e deja în a doua zi după introducerea oprichninei, a început o nouă perioadă de represalii crude Focul terorii, acum ușor stins, acum aprins din nou, a aprins până la abolirea oprichninei în Cu toate acestea, Grozny nu a lăsat în pace ideea "domeniului regal" după aceea Trei ani mai târziu, a renascut sub masca unui "destin", când Teribilul l-a ridicat pe tron pe prințul tătar Simeon Bekbulatovici, iar el însuși a devenit "Prințul Ivanets al Moscovei" Armata sa "specifică" semăna cu garda oprichnina desființată în , ca un frate geamăn Simeon a rămas pe tronul Moscovei aproximativ un an, după care s-a mutat la "marea domnie" de la Tver Dar nici atunci Groznîi nu a abandonat "domeniul" Locul "destinului" desființat a fost luat aproape imediat de "curte" Nu ne vom opri însă asupra episoadelor războiului nedeclarat pe care, la ordinul lui Ivan cel Groaznic, acest "corp

pretorian", care își schimba fețele, le-a purtat împotriva dușmanilor săi Să lăsăm deoparte "execuțiile Suzdal" în masă și faimosul caz al lui Fedorov, și moartea prințului apanat Vladimir Staritsky și binecunoscuta "rătăcire a lui Novgorod" Remarcăm doar că nu toate conspirațiile împotriva țarului rus au fost rodul imaginației sale bolnave Cel puțin unele dintre ele sunt destul de reale, ceea ce, însă, nu justifică în niciun caz teroarea în masă dezlănțuită în țară De acum înainte se va discuta doar despre Oprichnina și "moștenitorii" ei FOC ȘI SABIA în cazul în care aceasta afectează direct cursul operațiunilor militare ale armatei ruse împotriva Lituaniei și aliaților săi Și luptele cu inamicul extern nu s-au oprit nici în Adevărat, erau destul de leneși Din partea lituaniană, cea mai puternică a fost ofensiva de primăvară a armatei de de oameni a prințului Kurbsky pe Velikiye Luki Guvernatorul nu a putut lua orașele, s-a limitat la prădarea împrejurimilor Pe partea rusă în războiul cu Lituania, forțele și mai mici au participat la lupte Lupta din vest a căpătat treptat un caracter pozițional În următorii patru ani, părțile au alternat înțepături rare la graniță cu pauze lungi de negociere Ivan cel Groaznic era prea ocupat cu dușmanii interni pentru a lupta serios cu cei externi Între timp, de cealaltă parte a frontului, bătrânul Sigismund a abandonat treburile statului, transformându-se în cele din urmă în "Regele de mâine" Cu toate acestea, nu lenea lui a fost motivul principal pentru "letargia" militară a Lituaniei și Poloniei Ca S M Solovyov, " setea de pace, efeminația, luxul au pus stăpânire pe clasa superioară; și această sete de pace, această aversiune față de război a fost justificată de calculul politic - pentru a nu permite ca semnificația regală să fie întărită prin război "* Cu toate acestea, lituanienii au continuat să împletească intrigi politice cu o energie neclintită Nereușind să obțină condiții acceptabile de pace de la Moscova în , până la începutul lui au încheiat o alianță împotriva Rusiei cu Hanatul Crimeei Printre altele, Daulat Giray a fost influențat de mesajul că, la sfârșitul anului , trupele regale au învins armata Zemstvo a lui Peter Serebryany la de mile de Polotsk cu o lovitură bruscă În timp ce hoarda Crimeea devasta ținutul Seversk, Sigismund al II-lea și-a înaintat armata în orașul belarus Radoshkovici În același timp, nu a condus acțiuni active și nu s-a străduit pentru o luptă mare Demonstrația militară a lituanienilor a avut cu totul altceva * Soloviev S M Istoria Rusiei din cele mai vechi timpuri Carte III p - ALEXANDER PUTYATIN obiective Cercetașii l-au informat în mod constant pe Sigismund că tronul Teribilului era șubredă, iar nemulțumirea față de politicile sale era mare "Regele Mâine" spera că însăși prezența armatei sale la granițele ruse îi va împinge pe acești prinți și boieri care nu voiau să îndure ordinul oprichny să ia măsuri decisive De asemenea, țarul nu s-a hotărât asupra unei bătălii generale: se îndoia de loialitatea poporului Zemstvo și se temea de trădare Furia suveranului rus față de o campanie militară nereușită a dus în - la un alt val de execuții oprichnina Represiunile au fost însoțite de pierderi de recoltă în - Și în , li s-a adăugat o epidemie de ciumă Volanul crizei a început să se relaxeze, pe care istoricii o vor numi mai târziu "marea ruină a Moscovei": problemele din economie au dus la o scădere a populației și la o scădere a eficienței de luptă a forțelor armate, iar acest lucru a afectat imediat "permeabilitatea" frontierele sudice Pierderile tot mai mari de la raidurile tătarilor, la rândul lor, au înrăutățit și mai mult situația economică În timp ce Rusia slăbea, dușmanii ei erau din ce în ce mai puternici În ianuarie , la Lublin a început un Sejm unit polono-lituanian "Fără copii a lui

Sigismund-August", a scris S M despre acest eveniment Solovyov, "silit să grăbească soluționarea chestiunii unirii eterne a Lituaniei cu Polonia, pentru că până acum doar dinastia Jagellonilor a servit ca legătură între ei"* Dezbaterea a durat mai bine de jumătate de an Odată ce oponenții lituanieni ai fuziunii cu Polonia - liderul protestanților Krishtov Radziwill și prințul rus ortodox Konstantin Ostrozhsky - au părăsit Sejm cu susținătorii lor Cu toate acestea, polonezii, sprijiniți de mica nobilită lituaniană, i-au amenințat pe cei plecați cu confiscarea pământurilor Apoi s-au întors "dizidenții" Ca urmare, la iulie s-a semnat o nouă unire Regatul Poloniei și Marele Ducat al Lituaniei s-au unit pentru a forma Commonwealth - un stat cu un rege ales, un singur Sejm și un Senat Din acel moment vama * Soloviev S M Istoria Rusiei din cele mai vechi timpuri Carte III S FOC ȘI SABIA frontierele dintre Polonia și Lituania, pe teritoriul lor a fost introdus un sistem monetar unic Negocierile cu alte țări erau acum purtate în numele unui singur stat Gentry polonez a primit dreptul de a deține moșii în Lituania, lituanianul - în Polonia Lituania și-a păstrat o oarecare autonomie: dreptul propriu și curtea, administrația, armata, trezoreria, limba oficială rusă Dar ea a transferat (conform actului s-a spus că s-a "întors") Principatul Kiev în Polonia Era clar pentru toată lumea că elementul polonez a devenit forța principală în noul stat și, prin urmare, vecinii Commonwealth-ului au început imediat să numească Polonia și locuitorii săi - polonezi Pentru Rusia, încheierea Unirii de la Lublin însemna că conflictul militar-politic dintre Moscova și Vilna devenise acum ruso-polonez În primăvara anului , primii ambasadori ai Commonwealth-ului, Jan Krotoshevsky și Nikolai Tavlosh, au sosit la Moscova La tratative, s-au certat mult timp cu boierii și funcționarii pe marginea granițelor Poloțk și Livoniei, dar nu au ajuns la nimic Apoi polonezii au cerut o conversație cu regele, argumentând că lumea viitoare este deosebit de benefică pentru el La o recepție la Grozny, ambasadorii au spus: "Consiliile suveranului Coroanei noastre Poloniei și ale Marelui Ducat al Lituaniei s-au consultat împreună că suveranul nostru nu are copii și dacă Domnul Dumnezeu ne ia suveranul din această lume, atunci ambele bucuroșii nu cred că au un suveran pentru ei înșiși să ia din Busurman sau din alte pământuri, ci vor să aleagă un suveran din familia slavă, prin voință, și nu în robie, și se închină în fața ție, marele suveran, și pentru urmașii tăi Regele a răspuns diplomatic: "La noi, prin mila lui Dumnezeu și a strămoșilor noștri, starea noastră este deja plină de rugăciuni și de ce să-l dorim pe a ta? Dar dacă ne vreți, atunci este mai bine să nu ne iritați, ci să faceți ce le-am poruncit boierilor noștri să vă vorbească, pentru ca creștinismul să fie în pace Astfel, Ivan cel Groaznic nu s-a arătat interesat de "versiunea lituaniană" a uniunii Țarul a înțeles că unirea a trei state, dintre care două *Shirokorad A B Rus' şi Lituania M , S - ** Ibid S ALEXANDER PUTYATIN monarhul există ca o decorație, amenințându-l cu pierderea puterii și influenței chiar și pe teritoriul Rusiei Cu toate acestea, Ivan al IV-lea nu a fost deloc contrariu să folosească speranțele poloneze pentru a încheia un armistițiu avantajos La urma urmei, până atunci toate încercările sale de a semna tratatul anglo-rus au eșuat, alianța pe termen scurt cu Suedia s-a rupt după depunerea lui Eric al XIV-lea, iar presiunea din Crimeea și Turcia creștea în sud La iunie , la Moscova, Rusia și Polonia au semnat un armistițiu de trei ani în condițiile status quo-ului* Rusia avea într-adevăr nevoie de tratat, deoarece granița cu Hanatul Crimeei, care "arsase" cu câțiva ani în urmă, era deja literalmente "aprinsă" în acel moment Influența din ce în ce mai

mare a Turciei în regiune a fost o sursă de îngrijorare crescândă la Moscova La urma urmei, sultanul Selim al II-lea a fost pentru musulmanii din Crimeea, Kazan și Astrahan nu numai conducătorul unui stat vecin, ci și califul, liderul spiritual al lumii islamice Așadar, sub stindardele turcești, tătarii Murza puteau uita cu ușurință de dușmănia reciprocă de secole Spectrul unificării tuturor forțelor anti-ruse din Sud și Est sub stăpânirea Imperiului Otoman a căpătat contururi reale CAPITOLUL ORESIUNEA DE SUD PE RUSIA - MOARTEA LUI SIGISMUND II SI ALEGEREA NOULUI REGE AL COMUNULUI Până în primăvara anului , Turcia a concentrat o armată selectată de de oameni și de tunuri grele în Azov Aceste forțe aveau ca scop capturarea Astrahanului și alungarea rușilor din Nijni Povol * Această perioadă a fost calculată din momentul ratificării ei la Varșovia, care a avut loc la mai FOC ȘI SABIA zhya Vara, unindu-se cu detașamentele de Crimeea alese de Daulat-Girey, turcii s-au mutat în amonte de Don Aici s-au alăturat armatei nogaiii rebeli Numărul total al detașamentelor care înaintează pe Astrahan a crescut la - mii de oameni La trecerea dintre Don și Volga, traficul s-a blocat Timp de două săptămâni, turcii au încercat să sape un canal pentru a conduce galere cu artilerie grea prin el Dându-și seama că acest lucru nu se poate face, escadrila de canotaj s-a întors Armata rămasă fără artilerie a încercat să ia Astrahanul dintr-un raid Guvernatorii ruși au respins cu ușurință asaltul Pașa turcă a început asediul orașului, dar zece zile mai târziu ienicerii s-au răzvrătit Ei nu au vrut să petreacă iarna în flămânda regiune Volga Armata, care pierduse controlul, s-a retras de-a lungul stepelor fără apă ale Caucazului de Nord pe "drumul Kabardian" Destul de mult timp a fost "descărcată" Puțini s-au întors la Azov Moscova a sărbătorit victoria Dar aceasta a fost doar prima rundă a luptei Deja în primăvara anului următor, o hoardă din Crimeea de de oameni s-a apropiat de Ryazan și Kashira Cu mare dificultate, a fost alungată De menționat că în anii , sub Adashev, a fost creat un serviciu santinelă destul de bun la granițele de sud ale Rusiei Avanposturile erau de serviciu în adâncurile Câmpului Sălbatic, la mare distanță de granițe Acest lucru a permis guvernatorilor să urmărească toate mișcările hoardei Crimeii Acum, în mare parte datorită apariției oprichninei, sistemul a început să se clatine Santinelele se temeau să raporteze atât apariția nomazilor, cât și plecarea lor în Crimeea, deoarece costul unei greșeli ar putea fi foarte bine viața O altă derapaj a avut loc în toamna anului Paznicul a raportat despre apariția unei hoarde de la granițe Guvernatorii zemstvo au mărșăluit imediat spre Oka Curând li s-a alăturat regelui cu paznici Și apoi - fie tătarii au aflat despre sosirea "regimentelor mari" și s-au retras în stepe, așa cum cred majoritatea istoricilor, fie alarma a fost inițial falsă, așa cum bănuia Ivan În general, a decis să reorganizeze serviciul de pază Și a încredințat acest lucru unui specialist recunoscut în lupta împotriva stepelor, boierul Mihail Vorotinski Alegerea, desigur, a fost ALEXANDER PUTYATIN corect Dezvoltată de Vorotynsky, "Carta serviciului de supraveghere și stanitsa" va funcționa apoi timp de mai bine de de ani Dar momentul reformei nu a fost ales Când Daulat Giray a lansat o altă invazie în primăvara anului , a luat Moscova prin surprindere Fie sătenii nu au făcut față sarcinii, fie se temeau că vor putea plăti cu capul pentru o alarmă falsă Pe lângă armata Crimeea de de oameni, Hoardele Mari și Mici Nogai, precum și detașamentele de Cercasieni, au participat la invazie Toate acestea au crescut semnificativ puterea stepelor O altă caracteristică a campaniei din a fost numărul mare de ghizi dezertori, ceea ce nu se întâmplase înainte Represiunile

extrajudiciare au dus la faptul că chiar și Crimeii au început să pară unora dintre războinicii ruși un rău mai mic în comparație cu propriul lor țar Ivan al IV-lea nu se aștepta la o lovitură dinspre sud El a trimis principalele forțe ale armatei la Revel Pe Oka, pentru a-i păzi pe tătari, mai rămăseseră mai puțin de șase mii de soldați Dezertorul Kudeyar Tishenkov a condus Hoarda la Kroms de-a lungul Drumului Porcilor Aici, din cauza confuziei cu reorganizarea, în locul celor cinci sate de santinelă anterioare, a existat una După ce au aflat de la un trădător unde puteau fi găsite patrule rusești, stepele le-au neutralizat cu ușurință După ce au trecut râul lângă Kromy, tătarii s-au pregătit să lovească flancul armatei oprichninei, care îi aștepta lângă Serpuhov Țarul Ivan, realizând că armata sa în câmp deschis nu poate rezista loviturii forțelor inamice superioare, a părăsit în grabă sediul Cu un detașament de gărzi de corp, a plecat la Aleksandrovskaya Sloboda și de acolo la Rostov Zdrobindu-i cu ușurință pe paznici, tătarii s-au repezit la Moscova, amenințând că vor opri armata Zemstvo din ea Dar prințul Ivan Belsky, care a comandat-o, a acționat rapid și hotărât Regimentele Zemstvo s-au apropiat de Moscova cu o zi mai devreme decât Daulat Giray Cu toate acestea, în prima bătălie de lângă zidurile capitalei, Belsky a fost grav rănit Postul de comandant a trecut lui Ivan Mstislavsky Și a ales o tactică pasivă, bazându-se pe inexpugnabilitatea zidurilor Moscovei Daulat-Giray a împrăștiat tururi în apropiere pentru pradă și plin, iar el însuși, împreună cu forțele rămase, a ocupat capitala Rusiei FOC ȘI SABIA Tătarii nu aveau nici infanterie, nici artilerie de asediu Fără ele, străpungerea oricăreia dintre cele trei linii de apărare ale Moscovei a rămas un vis Dar în jumătatea de secol de la ultimul atac, multe așezări și curți s-au lipit de zidurile Orașului de Pământ Moscoviții nu au avut timp să le demonteze sau să le ardă înainte de începerea asediului Și acum așteptau pedeapsa pentru nepăsare Orientându-se rapid în situație, Crimeii au dat foc caselor părăsite Curând, un vânt puternic a purtat focul peste zid, iar bloc cu bloc flăcările au început să cuprindă orașul Sunetul alarmant al clopotelor s-a stins treptat în urletul sălbatic al furtunii de foc - focul a distrus clopotnițele una câte una Până la începutul asediului, mulți refugiați din satele din jur s-au acumulat la Moscova Oameni conduși de foc s-au repezit spre poarta de nord Pe străzile înguste din drumul spre ele erau blocaje Oamenii " umblau în trei rânduri unul peste capul celuilalt, iar cei de sus îi zdrobeau pe cei ce erau sub ei"* Mulți, fugind de foc, au murit în această groaznică fugă În mijlocul dezastrului, exploziile violente au început să zguduie orașul Unul după altul pudreiele aranjate în turnuri au decolat în aer Zidurile Kremlinului și Kitay-gorod în mai multe locuri s-au prăbușit la pământ Locuitorii prinși în capcane de incendiu au fost împinși în apă de căldura focului Până când incendiul a distrus capitala, șanțurile Kremlinului au fost umplute cu cadavrele oamenilor sufocați Pe râuri s-au format baraje din corpuri fără viață Trupele stabilite în oraș au suferit pierderi uriașe Prințul rănit Belsky, boierul Voronoi-Volynsky, mulți nobili și copii boieri au murit în incendiu Doar regimentul avansat al lui Mihail Vorotinski a supraviețuit Un voievod experimentat s-a orientat la timp în situație și l-a dus pe Lunca Tagansky A doua zi după incendiu, Crimeii au plecat Mihail Vorotynsky i-a "escortat" la Câmpul Sălbatic, a dat mai multe lovituri sensibile, dar voievodul nu a avut puterea să respingă din plin Vestea arderii Moscovei s-a răspândit rapid peste tot * Skrynnikov R G Ivan groznyj M , S ALEXANDER PUTYATIN împrejurimi Ea a ajuns și în regiunea Volga Tătarii din Kazan și Astrahan s-au revoltat imediat

Încurajată de succesele Crimeei, Marea Hoardă Nogai a rupt acordul cu Moscova Văzând ce devenise capitala lui, Ivan cel Groaznic a fost îngrozit Prin intermediul ambasadorilor, el l-a informat pe han că este de acord să-i cedeze Astrahanul dacă accepta să încheie o alianță cu Moscova Cu toate acestea, Daulat Giray a considerat concesiunea insuficientă El visa deja la cucerirea completă a Rusiei Türkiye a trimis artilerie de câmp și de asediu pentru a ajuta Crimeea Amenințarea din sud a forțat Moscova să caute un compromis cu Polonia Prin ambasadorul regal, țarul i-a transmis lui Sigismund al II-lea o propunere de alianță împotriva turcilor și tătarilor Nu se știe dacă Groznîi era într-adevăr gata să uite de "moștenirea Kievului" sau spera să-i lege pe polonezi pentru o perioadă, discutând termenii unui viitor tratat, dar țarul nu a primit un răspuns la propunerea sa iulie Sigismund al II-lea a murit În Polonia a început o "campanie electorală regală", care a durat mai bine de un an Astfel, armata rusă a trebuit să rezolve singură problema Crimeei În așteptarea invaziei, până în mai , aproximativ mii de nobili, două mii de arcași și de cazaci s-au adunat în direcția sudică Împreună cu iobagii de luptă și milițiile din orașele din nord, s-au adunat aproximativ - de mii de războinici Luând în considerare revoltele din Volga și războiul reînnoit cu Suedia, aceasta a fost limita capacităților de mobilizare ale Rusiei În același timp, Daulat-Giray putea conduce cu ușurință peste de mii de călăreți în câmp, fără a număra aliații nogaii și circasieni Astfel, raportul de putere a evoluat fără echivoc în favoarea Crimeei Adevărat, de data aceasta serviciul stanitsa a avertizat la timp asupra invaziei Ea a început să acționeze activ în toamna anului Avanposturile au ars iarba uscata in spatiul vast dintre Donkovo, Novosil, Orel si Putivl Astfel, nu a mai rămas hrană pentru caii tătari în Câmpul Sălbatic, iar Khan Daulat-Giray, vrând-nevrând, a fost nevoit să amâne spectacolul până la "iarba nouă" În aprilie au început lucrările la amenajarea liniei principale defensive de pe Oka, așa-numitul "țărm" În același timp FOC ȘI SABIA primele regimente ruse au avansat în "Ucraina" Crimeea "Plantarea de oameni" și țăranii locali i-au ajutat pe războinici să întărească "țărm": au săpat tranșee, au turnat metereze de pământ și au ridicat palisade Vizavi de vadurile și "stile" de pe partea rusă, au fost instalate arme Cea mai periculoasă direcție a fost considerată drumul direct către Moscova de la Ryazan Ea a fost acoperită de un mare regiment al guvernatorului șef rus Mihail Vorotinski Acești războinici au ocupat poziții lângă Kolomna Regimentul era format din peste opt mii de oameni cu o "ținută" și un "oraș de plimbare" Acesta era numele unei cetăți mobile făcute din scânduri groase de lemn doborâte în scuturi Între scuturi se aflau tunuri care trăgeau în inamicul care avansa Streltsy a lovit inamicul cu lovituri țintite prin lacune "Gulyai-gorod" ar putea deveni un bastion al unei formațiuni liniare, caz în care a acoperit de la doi până la zece kilometri de front Dacă exista o amenințare din partea dinspre flancuri și din spate, scuturile erau strânse împreună într-un inel După aceea, "orașul de plimbare" a continuat să lupte înconjurat, ca o fortăreață staționară obișnuită În războaiele cu Hoarda Crimeea, "orașele pe jos" s-au dovedit a fi o armă foarte eficientă Soldații de cavalerie nu le puteau lua, iar hanul nu avea infanterie Vorotynsky a considerat că al doilea din punct de vedere al pericolului este "cățărarea" peste Ugra, de-a lungul căreia Khanul a trecut ultima dată Pentru a acoperi această direcție, guvernatorul oprichny Dmitri Khvorostinin a avansat în regiunea Kaluga cu un regiment avansat de patru mii și jumătate de oameni Pentru apărarea râului, i s-a dat o "armata navei" - nouă sute de Vyatchans în

pluguri În plus, regimentul de pază al prințului Shuisky, în număr de de oameni, era situat în Kashira Sub Tarusa cu un regiment de mâna dreaptă (de luptători) stătea prințul Odoevski, pe Lopasna - cu un regiment de mâna stângă (de oameni) prințul Repnin Invazia a început pe iunie Trei zile mai târziu, detașamentele de avans ale tătarilor s-au apropiat de "țărm" în zona lui Senkin Ford (puțin mai sus decât Serpukhov), dar au fost respinse de avanpostul de gardă care stătea acolo ALEXANDER PUTYATIN raft A doua zi, Hanul a apărut la principalele puncte de trecere cu întreaga sa hoardă Dar întăririle rusești ajunseseră deja acolo Înainte de "urcarile" peste Oka, vizavi de cartierul general al khanului, a fost înființat în grabă un "oraș de plimbare" Tunarii turci au deschis focul asupra lui de pe malul lor Rușii nu au răspuns Vorotynsky nu a vrut să sperie inamicul, care se pregătea să atace Daulat-Giray până la apus s-a prefăcut cu înverșunare că "nu era speriat" În toiul nopții, între și iulie, cavaleria Nogai din Tereber-dei-Murza a atacat pe neașteptate vadul Senkin, a măturat un detașament de de nobili care îl păzea și a capturat trecerea Până dimineață, detașamentele de avans ale Crimeei sub comanda lui Divey-Murza s-au învârtit din ea în direcții diferite A început trecerea forțelor principale conduse de Daulat Giray Astfel, apărarea "țărmului" și-a pierdut sensul Până când vestea despre aceasta a ajuns la Vorotynsky, detașamentele Nogai din Tereberdey-Murza înaintaseră mult spre nord Nu era nimic de gândit la timp pentru Moscova înaintea lor În plus, retragerea în capitală nu a oferit nimic armatei ruse - zidurile orașului care suferise de incendiu nu fuseseră încă restaurate Vorotynsky a decis să întârzie înaintarea hanului la Moscova cu atacuri de flancuri și atacuri îndrăznețe asupra ariergardă Guvernatorul rus a înțeles că este necesar să se impună o bătălie generală tătarilor înainte ca aceștia să ajungă în capitala lipsită de apărare Prima lovitură adusă hoardei a fost dată de Hvorostinin S-a apropiat de vadul lui Senka în momentul în care forțele principale ale lui Daulat Giray trecuseră deja Oka După o scurtă luptă, guvernatorul și-a dat seama că inamicul era prea dur pentru el * și s-a retras Dar izbucnirea îndrăzneață a lui Hvorostinin l-a întârziat pe han și a ajutat regimentul de la mâna dreaptă, condus de Odoevski, să ajungă la râul Nara, înaintea cavaleriei tătare Nici la această cotitură nu a fost posibil să-l oprească pe Han Este de înțeles: până la urmă * Trei mii de războinici ruși fără tunuri și "iuliai-gorod" nu au putut rezista împotriva armatei de de oameni FOC ȘI SABIA Odoevski avea ceva mai mult de trei mii și jumătate de soldați Dar bătălia s-a dovedit a fi "fierbinte" Cu toate acestea, Daulat Giray a intrat pe drumul Serpuhov care duce direct la Moscova Luând în considerare acțiunile active ale regimentelor ruse ocolite, hanul și-a regrupat forțele Cavaleria Crimeea aleasă, condusă de "prinți" a luat un loc în ariergarda Această decizie a fost corectă și oportună Cu toate acestea, nu a salvat hoarda de la următoarea lovitură puternică Regimentul avansat al lui Khvorostinin a urmat inamicul, așteptând momentul aruncării În zona satului Molodi, la de verste de Moscova, guvernatorul oprichny a zdrobit ariergarda Crimeei cu un atac brusc "Principii" au fugit la cartierul general al hanului Ei l-au sfătuit pe tatăl lor să desfășoare toate forțele împotriva rușilor care au rămas în spate Daulat Giray a luat o decizie de compromis Continuând să se deplaseze spre Moscova cu o parte din detașamente, a trimis forțe noi împotriva lui Hvorostinin - mii de călăreți din Crimeea și Nogai Pentru a sparge regimentul înaintat, obosit de luptă, le-a fost suficient din belșug Dar până atunci situația se schimbase Un mare regiment al lui Vorotynsky s-a

apropiat de Molody din Kolomna Guvernatorii au elaborat rapid un plan de luptă Superioritatea triplă a inamicului asupra soldaților obosiți ai regimentului avansat a dus la un rezultat previzibil Guvernatorul Oprichny a dat porunca de a se retrage Totuși, stepele s-au bucurat în zadar După ce au început urmărirea, au intrat în curând sub focul masiv de la tunurile și scârțâiturile "orașului de plimbare" Hvorostinin, cu o manevră pricepută, i-a condus către pozițiile fortificate ale lui Vorotynsky Planul guvernatorului a fost un succes strălucit: salvele de tunuri rusești, care trăgeau aproape direct, au devastat rândurile cavaleriei tătare și i-au forțat să se întoarcă înapoi Când inamicul s-a retras, rușii au continuat să întărească poziția Vorotynsky credea: acum Daulat-Girey se va întoarce cu siguranță La urma urmei, fără a învinge armata rusă "atârnată de coadă", hanul nu va putea pleca în stepă cu pradă, oricât de mult reușește să jefuiască la Moscova ALEXANDER PUTYATIN În centrul formației, pe un deal, războinicii au înființat un "oraș de plimbare", în spatele zidurilor căruia s-a refugiat regimentul lui Vorotynsky cu toată artileria Restul guvernatorilor au aliniat trupele în apropiere, acoperind "orașul de plimbare" din flancuri și din spate Între timp, armata Crimeea a traversat Pakhra și s-a oprit la de mile de Moscova Regimentele rusești l-au așteptat toată ziua pe Daulat Giray A crezut că Vorotynsky se va grăbi să ajungă din urmă hoarda Nu a așteptat Și i-a ordonat să se întoarcă Astfel, intuiția nu i-a dezamăgit pe comandanții regali Dar asta nu le-a garantat victoria În ciuda pierderilor tangibile din zilele precedente, armata Daulat Giray mai avea un mare avantaj numeric Și bătăliile anterioare au arătat că stăpânul Crimeei este foarte capabil să joace această carte atu iulie nenumărate avalanșe ale cavaleriei tătare au lovit regimentele rusești Dar tunurile puternice și focul scârțâit au stins atacurile Hoardei unul după altul Detașamentele de copii boieri, lăsați de Vorotynsky "în afara orașului", au atacat inamicul de pe flancuri În timpul unuia dintre contraatacuri, războinicul regimentului de gardă Atalykin l-a capturat pe comandantul șef al Hanului, Divey-Murza În aceeași zi, liderul cavaleriei Nogai, Tereberdey-Murza, a murit în luptă Este greu de spus câți tătari de rând au pierit Dar judecând după faptul că Daulat-Giray a oprit atacurile și și-a pus în ordine armata dezordonată timp de două zile, pierderile s-au dovedit a fi semnificative Nici rușii nu erau într-o poziție bună Regimentele s-au rărit atât de mult, încât acum toți războinicii se potriveau în spatele zidurilor "orașului de plimbare" În plus, de la "țărm" trupele ruse l-au urmărit ușor pe Daulat-Girey, lăsând căruțe la treceri Stocurile de provizii s-au epuizat în prima zi A trebuit să măcel câțiva dintre cai și să mănânc carne de cal Părea că doar un pic mai mult, iar armata nu va putea lupta Cu toate acestea, Daulat Giray abia aștepta Guvernatorul Moscovei Tokmakov practic nu avea soldați, dar erau slujitori credincioși și ingeniozitatea soldaților Cu ajutorul acestor două lucruri, Tokmakov a reușit să livreze cu atenție un fals FOC ȘI SABIA o scrisoare cu un mesaj că "o mulțime din armata lui Novgorod vine în ajutorul lui Vorotynsky" Pe august, hanul a reluat asaltul asupra "orașului pe jos" Toate forțele disponibile au intrat în luptă "Principii" care au condus atacurile au primit un ordin de la Daulat-Girey: prin toate mijloacele, să-l recucerească pe Divey-Murza de la ruși Indiferent de pierderi, tătarii s-au încăpățânat toată ziua să răstoarne zidurile "orașului de plimbare" Spre seară, când atacul s-a mai uşurat puţin, ruşii au făcut o manevră îndrăzneaţă care a hotărât rezultatul bătăliei Vorotynsky a părăsit în secret "orașul de plimbare" cu regimente Mișcându-se de-a

lungul fundului golului, a mers în spatele armatei Khanului Khvorostinin, care a rămas cu un mic detașament de trăgători și arcași, la semnalul convenit, a tras o salvă din toate trunchiurile, apoi a "târât" din cetate și a lovit inamicul În același moment, regimentele lui Vorotynsky au căzut peste tătari din spate O lovitură dublă coordonată a zdrobit literalmente inamicul uluit Un zvon s-a răspândit în întreaga armată a Hanului că "marile regimente ale lui Ivan cel Groaznic" s-au apropiat Daulat-Girey, împreună cu cei apropiați, au plecat imediat în galop spre Oka, iar întreaga armată a Crimeei, uluită, a alergat după el Cavaleria rusă a început imediat urmărirea Mulți dintre tătari au murit în luptă în timpul retragerii și un număr și mai mare au fost capturați Printre morții în acea zi s-au numărat fiul hanului și nepotul său Pe august, la trecerea peste Oka, rușii au învins un detașament care acoperă evadarea lui Daulat Giray Victoria a fost completă Dacă moartea armatei turcești de elită, care a încercat să cucerească Astrahanul în , nu a făcut decât să modereze poftele sultanului, atunci înfrângerea hoardei Crimeii în bătălia generală de la Molodi a pus o limită expansiunii turco-tătare pe continentul european Dar Europa nu a observat acest lucru În acel moment, avea lucruri mai importante de făcut După cum am menționat mai sus, la iulie , a murit primul rege al Commonwealth-ului, Sigismund II August De când funcția sa a devenit electivă în , nobilii polonezi au început să caute un nou monarh De la cel care devine rege ALEXANDER PUTYATIN depindea de orientarea viitoare a Commonwealth-ului Prin urmare, fiecare dintre țările vecine și-a promovat propriul candidat, sperând cu ajutorul acestuia să subordoneze politica poloneză propriilor interese Principalii concurenți au fost: regele suedez Johan al III-lea, prințul german Ernest (fiul împăratului Maximilian al II-lea), prințul transilvanean Stefan Batory (candidatura sa a fost susținută activ de sultan) și țareviciul Fedor (fiul cel mic al lui Ivan cel Groaznic) Acum știm rezultatul, se pare că totul a fost stabilit dinainte Și la început, șansele candidatului rus păreau cele mai roz În primul rând, el era pe care locuitorii ortodocși ai Rusiei Mici și Albe voiau să-l vadă ca rege, adică aproximativ jumătate din regat În al doilea rând, asemănarea limbilor, obiceiurilor și obiceiurilor poloneză și rusă* a funcționat pentru acest candidat În al treilea rând, prezența inamicilor comuni a fost importantă: germani și suedezi în nord-vest, tătari din Crimeea și turci în sud În al patrulea rând, o parte a nobilității era împovărată de atotputernicia magnaților Iar victimele arbitrarului sperau că fiul lui Ivan cel Groaznic îi va stăpâni pe nobilii prezumți Susținătorii lui Teodor au citat exemplul prințului lituanian Jagiello, care, după ce a fost ales rege, s-a transformat rapid dintr-un dușman al catolicilor și un păgân într-un bun creștin și un conducător plin de milă Agenții papei sperau că Fedor se va converti la catolicism ceva timp mai târziu Panprotestanții, cu toate acestea, au preferat un candidat ortodox unui protejat al Romei Dar, în ciuda tuturor acestor avantaje, Fedor Ioannovich a renunțat rapid la luptă Oricât de ciudat ar părea, însuși Ivan cel Groaznic a devenit principalul vinovat al acestui lucru În loc să țese o pânză subțire de intrigi, țarul, la prima întâlnire cu ambasadorii Radei poloneză și lituaniană, s-a comportat ca un elefant într-un magazin de porțelan - a spus că Fedor era prea tânăr și "nu este posibil pentru el să conducă statul", după care a oferit pansilor propria candidatura O dată * Și trebuie să spun că atunci diferă și mai puțin decât acum FOC ȘI SABIA s-a dovedit că există multe întrebări la care prințul, înainte de a fi ales rege, poate răspunde cu fraze fără sens Monarhul conducător aflat

în aceeași situație trebuie fie să refuze ferm, fie să facă concesii unilaterale Și în numele întregii țări În special, polonezii și-au amintit războiul neterminat și și-au declarat dorința de a returna Polotsk și Smolensk În plus, au pus imediat problema finanțării alegerilor înaintea țarului Dacă magnații care i-au propus candidatura își puteau investi propriul capital în alegerea lui Fedor, atunci tatăl său autoproclamat trebuia să plătească el însuși totul, mai ales că existau legende despre bogăția suveranilor moscoviți în Europa Desigur, Ivan cel Groaznic nu a vrut să cheltuiască sume astronomice fără garanții de succes Iar tigăile, după cum știți, nu puteau da garanții Așadar, contestatorul rus s-a retras Johan al III-lea Vasa a fost inițial în acea poziție incomodă în care s-a pus Ivan cel Groaznic Polonezii au cerut subvenții uriașe și concesii teritoriale în Livonia de la regele suedez Astfel, arhiducele Ernest de Habsburg, fiul lui Maximilian al II-lea, a devenit favorit în cursa electorală După aceea, logica luptei împotriva unui inamic comun - Imperiul German - a forțat Turcia și Franța să coordoneze politica, propunând un singur candidat, Prințul Henric de Anjou Astfel, în turul final pentru coroana poloneză s-au întâlnit reprezentanți ai celor mai puternice două state europene: Habsburgii austrieci și Valois-ul francez În aceste condiții, la ianuarie a început o convocare Sejm, care trebuia să hotărască locul și ora Sejmului Electoral Participanții la convocare au convenit să aleagă regele care va promite să confirme sub jurământ nu numai toate drepturile, privilegiile și libertățile care există deja în regat, ci și pe cele care i se vor cere imediat după alegere Și întrucât chestiunea credinței a fost considerată cea mai importantă, participanții la dietă au jurat să devină garanți colectivi ai drepturilor egale pentru toate confesiunile creștine Cu foc și sabie ALEXANDER PUTYATIN Întrucât țarul rus nu a avut nicio șansă de a fi ales, nu a fost informat despre ora și locul Sejmului Tigăile se temeau că Ivan al IV-lea în ultimul moment va profita de "neregele" și va relua ostilitățile Prin urmare, când a început numărătoarea voturilor pe câmpul de lângă Varșovia, în aprilie , diplomații ruși nu erau acolo Spre marea bucurie a francezilor, Henric de Anjou a câștigat Ambasadorul Jean Manluc a depus imediat jurământul în numele principelui și a promis că va păstra toate libertățile noilor La septembrie , noul rege a confirmat personal aceste cuvinte În plus, el a promis că nu va declara război sau nu va face pace fără un senat și, de asemenea, s-a angajat să convoace o dietă la fiecare doi ani În cazul în care regele a încălcat oricare dintre promisiuni, nobilii erau eliberați în prealabil de jurământul de credință față de el și dobândeau dreptul la rokosh* Lordii polonezi au primit exact stăpânul pe care voiau să-l vadă După ce a împărțit toate libertățile posibile, Heinrich a început sărbătorile, "cupidonii" și un joc de cărți Dar dintr-o dată, la iunie , un mesager din Franța a urcat la Cracovia, unde se afla curtea poloneză Regina-mamă Marie de Medici l-a informat pe Henric despre moartea fratelui său mai mare Carol al IX-lea și i-a cerut fiului său să călătorească de urgență la Paris Aflând acest lucru, senatorii au propus să solicite Sejmului acordul de plecare Ce este Sejm-ul polonez și cât de repede ia decizii, Heinrich înțelesese deja la acel moment Prin urmare, pe iunie, sub acoperirea nopții, a fugit în secret din Cracovia În multe țări, lupta pentru tron a dus la faptul că solicitantul învins a fost forțat să părăsească țara Luați cel puțin același Glinsky și Shemyakichi Dar pentru ca un câștigător să scape de pe tronul regal - acest lucru s-ar putea întâmpla doar în Polonia! Totuși, chiar și acolo, senatorii au fost nedumeriți la

început Ce să facă? Așteptați întoarcerea lui Heinrich? Anunțați noi alegeri? * Rokosh (poloneză rokosz, literalmente - rebeliune, rebeliune) - o revoltă oficială împotriva regelui, la care nobilii aveau dreptul să-și protejeze drepturile și libertățile FOC ȘI SABIA Și Henry, între timp, a ajuns în Franța La februarie , a fost încoronat în Catedrala din Reims, luând numele de tron al lui Henric al III-lea Lupta pentru tronul Poloniei s-a reluat Dar acum vecinii nu s-au mai oferit și au cerut, ci au insistat și au cerut De la ultimele alegeri, la Sejm s-au format două coaliții: rusă imperială și turco-franceză-suedeză Șeful unuia dintre ei, Selim al II-lea, imediat după fuga lui Henric (și chiar înainte de anunțarea unor noi alegeri) a trimis o scrisoare senatorilor în care le-a cerut să nu invite Habsburgul la tron, pentru că el (un indiciu transparent) va implica cu siguranță Polonia într-un război cu Turcia Sultanul a considerat "candidați demni" pe guvernatorul Sadomir, Jan Kostka, pe regele suedez Johan al III-lea și pe prințul transilvanean Stefan Batory În lagărul imperial-rus a fost mai rău cu solicitanții Habsburgii austrieci, devotați fanatic catolicismului, aveau mulți susținători printre magnați, dar nu s-au bucurat de sprijinul nobilității Ivan cel Groaznic, care s-a plasat deasupra regilor din jur, a refuzat categoric să pretindă că vrea să devină "primul între egali" în Polonia Singurul lucru asupra căruia Rusia și Imperiul au convenit a fost dorința reciprocă de a împărți Commonwealth-ul, astfel încât Lituania și principatul Kiev să treacă la Ivan al IV-lea, iar restul la Maximilian al II-lea Dar nu vei merge la vot cu un astfel de program Până la urmă, Imperiul a prezentat candidatura arhiducelui Ferdinand (fratele lui Maximilian al II-lea) la Sejm și a promis că va contribui cu cea mai mare parte a veniturilor sale la vistieria poloneză (de mii de taleri anual) și alți de mii de taleri anual vor fi cheltuiți pentru repararea și construcția de cetăți Reclamantul s-a angajat să aducă cu el mai multe regimente puternice de infanterie germană pentru a respinge inamicul A doua dietă electorală a fost o altă victorie a absurdului asupra logicii Magnații care au condus întâlnirea au anunțat că nu arhiducele Ferdinand, ci însuși Maximilian al II-lea a fost ales ca rege În același timp, cei mai mulți dintre nobilii au continuat să insiste asupra candidaturii lui Batory Curând au ocupat capitala Cracovia și au capturat regalia regală Situația a alunecat spre război, în * ALEXANDER PUTYATIN care șansele partidului imperial-rus erau mai mari, întrucât Prusia susținea și candidatura lui Maximilian al II-lea Dar Batory nu a așteptat deznodământul Adunând o armată de mercenari, a invadat granițele poloneze fără ezitare La aprilie , prințul a intrat în Cracovia și deja la mai a fost încoronat solemn CAPITOLUL RĂZBOIUL PRIVAT LUI IVAN CEL TERRIBIL STEFAN BATORY ȘUNGE FORȚE ȘI MERGE LA Rus' Habsburgii au început să pregătească trupe pentru invazia Poloniei Dar în octombrie , Maximilian al II-lea a murit subit Austria nu a fost la înălțimea intrigilor internaționale Toate calculele lui Ivan cel Groaznic pentru o alianță cu Imperiul s-au risipit Poziția Rusiei a fost complicată de faptul că din ea reluase războiul împotriva Suediei Sarcina principală în această luptă a fost capturarea lui Revel În aprilie , un detașament al boierului Nikita Romanov a ocupat cetatea și portul Pernov Un an mai târziu, trupele ruse s-au stabilit în Gaspal Și în ianuarie , armata de de oameni sub comanda lui Fyodor Mstislavsky și Ivan Lesser Sheremetev, trăgând artileria grea de-a lungul căii de iarnă, a început asediul lui Revel Cu toate acestea, trupele țariste nu au reușit să ia cetatea Sheremetev a fost rănit și a murit la scurt timp după aceea Nobilul Mstislavsky nu a strălucit cu talente militare În martie, armata rusă

s-a retras de la Revel Neavând succes în nordul Livoniei, regele a decis să lovească partea de sud a acesteia Grozny a condus el însuși această campanie Ordinul de descărcare a adunat forțe destul de impresionante pentru suveran: copii boieri, arcași și cazaci, tătari Luând în considerare lacheii și milițiile de luptă, numărul total al armatei a fost de aproximativ - de mii de oameni Rusia, nevoită la acea vreme să mențină principalele forțe la granițele stepei, nu a putut aloca mai mult Cu toate acestea, în Livonia de Sud, unde lituanienii și polonezii aveau doar garnizoane mici, aceasta FOC ȘI SABIA armata părea imensă iulie Ivan al IV-lea a pornit de la Pskov la Marienhausen Țarul a fost însoțit de o suită strălucită, în care persoanele încoronate au devenit cele mai strălucitoare vedete: Marele Duce de Tver Simeon și Regele Livoniei Magnus În Marienhausen erau doar de soldați în acel moment și, prin urmare, garnizoana s-a predat fără luptă Războinicii castelelor vecine au urmat exemplul Groznîi i-a plăcut atât de mult acest marș victorios, încât lângă Dinaburg a eliberat și chiar a dat cadouri războinicilor predați Dar cei care au încercat să apere fortificațiile, Ivan al IV-lea nu i-a iertat Așa că țarul a ordonat ca mulți soldați din Chestvin * să fie "pusi pe țăruși", iar restul i-a vândut ca sclavi tătarilor Nobilii din Livonia de Sud, văzând că Lituania nu putea să-i protejeze de invazie, au început să treacă la învingători Dar nu către Grozny, ci către Magnus Acest lucru l-a înfuriat pe rege După ce a intrat în orașul Kuponos, care a fost ocupat de soldații lui Magnus, Ivan al IV-lea a ordonat brusc executarea mai multor consilieri ai regelui "improvizat", iar locuitorii să fie transformați în sclavi Curând, Magnus însuși a fost luat în custodie Adevărat, mai târziu regele a avut milă și l-a lăsat pe rege să meargă "la soarta lui" Dar Magnus, se pare, nu a uitat insulta În șase luni, el va trece de partea lui Batory Pe septembrie, în castelul Vol-mar capturat de la hatmanul lui Polubensky, țarul a dat un ospăț de rămas bun captivilor lituanieni bine născuți Înainte de a pleca în patria lor, au primit cadouri de la Ivan al IV-lea: haine de blană, căni și oală Groznîi spera că campania sa de succes îi va forța pe vecini - Polonia și Suedia - să încheie o pace favorabilă Rusiei Cu toate acestea, acest lucru nu s-a întâmplat Pentru a asigura Livonia, rușii trebuiau să-i ia cetățile cheie: Revel și Riga Dar Grozny nu a reușit să facă acest lucru După ce a terminat campania, țarul a plecat acasă cu o parte din trupe și, în loc de el, a părăsit guvernatorul Ivan Shuisky și Vasily Sitsky Aproape imediat după aceasta, luptele au reluat Pozițiile ușor capturate s-au dovedit greu de păstrat Dinaburg a căzut destul de repede În decembrie , lituanienii au capturat Wenden cu o lovitură bruscă * A fost unul dintre puținele castele pe care trupele ruse au trebuit să le cuprindă cu asalt ALEXANDER PUTYATIN În anul următor, în , trupele ruse au trecut la atac Pe iulie au luat orașul Oberpallen și au asediat Wenden Dar era deja prea târziu Încercările regelui de a lupta simultan atât în sudul, cât și în nordul Livoniei au dus nu numai la dispersarea forțelor Polonia și Suedia s-au adunat împotriva unui inamic comun În zona Pernov, detașamentele hatmanului lituanian Sapieha s-au unit cu armata suedeză a lui Boye La octombrie , această armată i-a atacat pe comandanții regali lângă Wenden Cavaleria tătară a fugit de pe câmpul de luptă, iar rușii s-au retras în tabăra de asediu Cu toate acestea, au înțeles că nu sunt suficiente forțe pentru apărare Noaptea, patru guvernatori - Ivan Golitsyn, Fyodor Sheremetev, Andrey Paletsky și Andrey Shchelkanov - au scăpat din încercuire cu detașamente de cavalerie, iar dimineața inamicul a luat cu asalt tabăra Lituanienii și suedezii au primit arme grele Cea de-a -

a armată rusă a pierdut mai mult de o treime dintre cei uciși Aici trebuie remarcat în treacăt că toate bătăliile ruso-lituaniene din această perioadă nu au avut în mod oficial nimic de-a face cu conflictul interstatal dintre Rusia și Polonia În ciuda faptului că acordul de armistițiu a expirat în , niciuna dintre părți nu a anunțat reluarea ostilităților Ivan al IV-lea credea că își pedepsește supușii rebeli (livonienii), iar tigăile care luptau cu trupele sale - formal - au purtat propriile războaie private împotriva țarului rus În ianuarie , Rusia a încheiat un armistițiu cu Stefan Batory pentru trei ani* Se pare că acesta a fost acel caz rar în diplomație când niciunul dintre semnatarii tratatului nu urma să se conformeze inițial cu acesta Regele, după ce a încheiat războiul cu supușii săi rebeli, locuitorii Danzigului, până în primăvara anului , au început imediat să se pregătească pentru o campanie împotriva Rusiei Pentru a face acest lucru, a recrutat mai multe regimente de infanterie și artileri cu experiență în Germania și Ungaria și a achiziționat, de asemenea, cele mai recente piese de artilerie din Europa de Vest La țar au ajuns informații că armata poloneză țintea Polotsk Dar Grozny nu le-a acordat nicio importanță În loc de pregătiri * Mandatul său a fost calculat din martie FOC ȘI SABIA ki la apărare, a decis să se atace singur La începutul lunii iunie , Ivan al IV-lea a trimis armata lui Vasily Khilkov din Novgorod în Curland Această lovitură a fost o mare greșeală În primul rând, a învinuit Rusia pentru eșecul armistițiului În al doilea rând, trupele țariste au fost împărțite în părți tocmai în momentul în care inamicul le-a dat o lovitură "accentuată" în locul cel mai vulnerabil La august , Ștefan Batory a condus armata la Polotsk, pe care o considera pe bună dreptate "cheia Livoniei și a Lituaniei însăși"* Potrivit datelor poloneze, trupele regale numărau soldați Această cifră este cel mai probabil apropiată de realitate, deoarece numărul de trupe de mercenari este direct legat de valoarea salariilor Suplimentările inevitabile datorate dorinței soldaților de a primi plata pentru tovarășii morți sunt echilibrate de servitorii nesocotiți ai nobilimii în slujba angajatorului lor bine născut, și nu a regelui Conform Ordinului de descărcare de gestiune, Rusia a putut să trimită împotriva acestei armate de cavaleri și de infanterişti Împreună cu tătarii, slujitorii militari și milițiile din orașele din nord, au participat doar de oameni Situația a fost complicată de faptul că, în iulie , flota suedeză a tras și a ars suburbiile Ivangorod și Narva În același timp, o armată de de oameni s-a mutat de la Reval la Narva Ivan cel Groaznic s-a confruntat cu o alegere dificilă În cele din urmă, a împărțit trupele, trimițând doar un detașament din Boris Shein și Fyodor Sheremetev la Polotsk Principalele forțe ruse, conduse de Timofey Trubetskoy și Dmitri Khilkov, au mers la Narva Chiar și pe drum, Shein și Sheremetev au aflat că toate drumurile spre Polotsk au fost blocate de detașamentele lui Batory și, prin urmare, s-au îndreptat către fortăreața Sokol din apropiere Cu lovituri îndrăznețe la comunicațiile inamicului, au început să interfereze cu livrarea de furaje și alimente către tabăra poloneză, evitând în același timp ciocnirile cu regimentele de cavalerie ale lui Krishtof Radziwill și Jan Glebovich trimise împotriva lor Așa că întărește garnizoana * Shirokorad A B Rus' şi Lituania M , S ALEXANDER PUTYATIN Polotsk înainte de începerea asediului, Grozny a eșuat Arcașii lui Peter Volynsky au trebuit să lupte singuri Sarcina lor nu a fost ușoară Infanteria maghiară din Bathory a acționat rapid și hotărât Focurile de tun furioase asupra zidurilor Ostrogului și a cartierelor adiacente au provocat multe incendii Curând a devenit clar că nu pot fi rambursate

Apoi arcașii și orășenii au încetat să stingă flacăra, dar, dimpotrivă, au aprins tot ce nu avusese timp să izbucnească în Ostrog și s-au retras în Orașul Mare Războinicii din Bathory au construit noi fortificații pe cenușă și au deschis focul cu armele de asediu de acolo Gurile de tun poloneze au străpuns pereții de lemn, dar apărătorii Poloțkului au reușit să închidă găurile De ceva vreme, tunerii regali au încercat să dea foc orașului cu ghiulele înroșite Dar, spre surprinderea lor, focul nu a izbucnit S P Solovyov a scris despre motivele acestui eșec în felul următor: " locuitorii, bătrânii și femeile s-au repezit oriunde izbucnea un incendiu și l-au stins, au coborât din ziduri cu frânghii, au luat apă și au dat-o la fortăreață stinge focul În același timp, mulți dintre ei au căzut din împușcături inamice, dar au apărut imediat noi muncitori în locul morților În curând au început ploile abundente, iar focurile asupra orașului au încetat În tabăra de asediu, războinicii lui Batory nu au putut găsi un loc uscat nici măcar sub corturi și, prin urmare, s-au udat până la piele Acțiunile detașamentelor lui Shein și Sheremetev, care au înșelat ferm comunicațiile, au început să aibă efect cu putere și principal: din lipsa de hrană în rândul polonezilor, caii convoiului au căzut, soldații au început să moară de foame Regele se gândea deja să ridice asediul Dar aici, după cum a vrut norocul, vremea s-a îmbunătățit Pe august, chiar în prima zi senină, infanteriștii maghiari au reușit să se strecoare pe furiș până la zidurile cetății și să le dea foc După izbucnirea incendiului, Batory a mutat cea mai mare parte a armatei pe drumul care duce la Soimul Regele avea o idee exagerată cu privire la dimensiunea detașamentelor lui Shein și Sheremetev A așteptat ca guvernanții ruși să părăsească cetatea și să încerce să pătrundă până la garnizoana pe moarte de la Polotsk În același * Soloviev S M Istoria Rusiei din cele mai vechi timpuri Volumul Capitolul FOC ȘI SABIA asediații priveau și ei în lateral cu speranța dispărută treptat Dar pereții au continuat să ardă, dar ajutorul nu a venit Volynsky a trimis parlamentari la Batory, dar mercenarii nu au vrut negocieri și capitulări, au vrut să cuprindă orașul cu asalt și să jefuiască "legal" casele În secret de la rege, ungurii i-au ucis pe negociatori, apoi au doborât fragmentele în flăcări ale zidului și s-au repezit la atac În spatele lor, războinici polonezi au intrat în breșă Cu toate acestea, arcașii au reușit să sape fortificații de pământ în spatele acelor zone în care buștenii au ars Tunurile montate în spatele meterezelor au tras salve prin șanțuri și au alungat atacatorii A doua zi, asaltul asupra breșelor a reluat Între timp, zidurile continuau să ardă și să se prăbușească Garnizoana nu a putut rezista mult timp în astfel de condiții , iar Peter Volynsky a trimis din nou trimiși la rege Guvernatorul rus a fost de acord să predea orașul cu condiția ca toți militarii să-l părăsească liber Batory a acceptat aceste cereri cu condiția ca rușii care doreau să rămână și să intre în serviciul său să nu fie forțați Cu toate acestea, doar câțiva au profitat de acest lucru Chiar și dându-și seama ce fel de despot îi guvernează și cum s-ar putea încheia întoarcerea în patria lor, arcașii lui Volynsky nu au vrut să intre în slujba inamicilor Rusiei După Polotsk, trupele din Batory au capturat o serie de orașe, fortărețe și castele din apropiere Pali Kozyan, Krasny și Turovl A venit rândul șoimului Cetatea, aflată pe un deal înalt, la confluența râurilor Nischa și Drissa, era înconjurată de detașamente de infanterie germană angajată și de cavalerie poloneză Gunierii au dat foc zidurilor cu ghiulele incinse Dându-și seama că nu va fi posibil să țină cetatea, detașamentul de cavalerie al lui Sheremetev a făcut o descoperire Timp de câteva

verste, războinicii regali au urmărit retragerea Mulți au fost sparți până la moarte, inclusiv Sheremetev însuși Între timp, arcașii de picioare sub comanda lui Shein s-au retras la castel Germanii au încercat să pătrundă acolo "pe umerii inamicului" Aproximativ cinci sute de luptători au reușit Cu toate acestea, atunci arcașii au închis poarta și i-au ucis pe războinicii care au căzut în capcană Dar forțele au fost și ele ALEXANDER PUTYATIN inegale, iar până la septembrie, trupele regale i-au distrus pe ultimii apărători ai castelului Când vestea căderii Poloțkului și Sokolului a ajuns la Grozny, țarul a trimis o scrisoare la Castelul Susha, unde a permis apărătorilor săi să se retragă Înainte de a pleca, războinicii au trebuit să strice armele și praful de pușcă și, de asemenea, să îngroape icoanele în pământ Acest ordin a întârziat - polonezii au sosit mai devreme În condițiile capitulării, garnizoana de de oameni a cetății s-a retras cu arme de mână, lăsând inamicul cu de tunuri mari, de tunuri*, de tunuri lungi, de butoaie de praf de pușcă și trei mii de ghiule de fier După ce a luat Sushi, Stefan Batory s-a întors la Vilna La jumătatea lunii septembrie, i-a trimis o scrisoare lui Ivan al IV-lea cu o propunere de negocieri și acum a combinat jocul diplomatic cu pregătirea următoarei campanii împotriva Rusiei Trucul a funcționat genial Considerând că nu va încheia pace cu Polonia azi, mâine, țarul rus a respins toate propunerile lui Johan al III-lea Iar șansele de a negocia cu suedezii în acel moment nu au fost rele Lângă Narva, lucrurile nu mergeau bine pentru armata lor Înconjurând orașul pe septembrie, războinicii lui Gorn au luat cu asalt în zadar cetatea timp de două săptămâni Din cauza dificultăților cu aprovizionarea cu provizii, suedezii au început să moară de foame Între timp, garnizoana rusă a luptat un atac după altul În curând, pierderile grele l-au forțat pe Gorn să se retragă Eșecul Narva a fost luat cu greu în Suedia Consiliul de Stat a recomandat regelui să încheie pace cu Rusia Dar Ivan cel Groaznic a refuzat să negocieze și a ordonat să pregătească regimente pentru o aruncare spre nord Ordinul guvernatorului a fost executat Dar armata nu a mărșăluit niciodată Trupele adunate erau epuizate și scurse de sânge, aveau nevoie de reînnoire și odihnă În cele din urmă, chiar și regele a înțeles asta * Acesta a fost numele în Europa pentru un pistol de încărcare prin bot de fortăreață cu un cârlig ("cârlig") sub țeavă, acest cârlig putea fi agățat de zidul cetății pentru a reduce recul la tras, în Rusia cârligele erau numite " zatynnye squeakers" (pentru împușcarea "din cauza tynei" sau a palisadei); chiuvetele erau împărțite în grele (duble) - pe un suport, deservite de două persoane; și plămâni, deserviți de o singură persoană (au fost numite și "manuale") FOC ȘI SABIA Între timp, Batory și-a concentrat forțele pentru a lovi și a încetat să mai joace diplomație Într-un mod nepoliticos și insultător, el a respins propunerile Rusiei Ivan al IV-lea s-a trezit într-o poziție dificilă El a crezut până la urmă în aspirațiile pașnice ale Poloniei și acum ignora complet planurile regelui Regele a trebuit să-și împrăștie forțele Regimentele sale din vest au acoperit Novgorod, Pskov, Kokenhausen și Smolensk în același timp Multe trupe rusești au îndepărtat alte direcții: era neliniștit la granițele sudice, iar la granițele de nord-vest a fost un război cu suedezii Slăbită de lupte și împrăștiată de-a lungul unui front larg, armata țaristă a trebuit să lupte cu un inamic puternic Fratele regelui Ștefan, care l-a înlocuit ca guvernator al Semigradului, a trimis detașamente de cavalerie și de picior ale maghiarilor în Polonia În efortul de a întări și mai mult unitățile de infanterie, Batory a introdus serviciul militar de urgență: la ordinul său, fiecare al

douăzecilea cultivator era dus la moșiile regale Astfel, când armata poloneză s-a mutat în Rusia, avea peste de luptători, inclusiv de infanterie Întrucât regele concentra forțele sub Chasniki, la o distanță egală de Smolensk și Velikie Luki, comandamentul rus nu a putut stabili unde vor merge regimentele inamice Stefan Batory a ales regia Velikie Luki Chiar și în timpul atacului asupra Poloțkului, el a apreciat foarte mult rezistența războinicilor ruși Regele știa că piatra Smolensk era bine fortificată și nu va fi ușor să o asalteze În ceea ce privește Velikie Luki, după anexarea Poloțkului la Rusia, semnificația lor a scăzut Deoarece cetatea a fost o cetate din spate timp de ani, practic nu au fost alocate fonduri pentru întreținerea ei Fortificațiile din lemn erau foarte dărăpănate În plus, garnizoana era mică, iar guvernatorul Fedor Lykov, care a condus apărarea, nu avea prea multă experiență - cu doar un an mai devreme a comandat o sută în regimentul regal După ce a capturat Velizh și Usvyat pe parcurs, la august , armata poloneză s-a apropiat de Velikiye Luki Superioritatea covârșitoare a forțelor ia dat regelui motive să spere la capitularea garnizoanei Cu toate acestea, centurionul de ieri nu a fost timid ALEXANDER PUTYATIN zece Chiar în prima zi a asediului, rușii au atacat detașamentul hatmanului Zamoyski și au capturat steagul regal Furios de îndrăzneala lor, Batory și-a aruncat trupele în asalt, dar nu a reușit Apoi polonezii și ungurii au început să bombardeze orașul cu ghiule înroșite Câteva zile mai târziu, în ea au izbucnit incendii Asediații au început negocierile pentru capitulare Ungurii nu au vrut însă să rateze prada Pe septembrie au pătruns în oraș și au început să taie pe toți cei care veneau la îndemână Dar, în loc de o pradă ușoară, mercenarii s-au confruntat cu o moarte rapidă - rușii au aruncat în aer pulberile, iar Batory a obținut doar ruinele fumegătoare ale cetății La două săptămâni după aceasta, cavalerii regali ai prințului Zbarazhsky au învins detașamentul guvernatorului Khilkov de lângă Toropets Nevel, incendiat cu ghiulele înroșite, s-a predat curând Lacul a capitulat fără să aștepte bombardamentul Apărătorii cetății Zavolochye au reușit să învingă primul atac al polonezilor, dar apoi au fost nevoiți să se predea O serie de înfrângeri de doi ani au rupt spiritul miliției nobile Moșierii au început să părăsească în mod arbitrar regimentele și garnizoanele Având în vedere acest lucru, regele le-a permis guvernatorilor să evite luptele de teren cu trupele din Batory, limitându-se la raiduri asupra cărucioarelor și avanposturilor inamicului Cu toate acestea, dacă s-a prezentat o oportunitate, "moscoviții" nu au ratat-o pe a lor Când armata a nouă mii a lui Philon Kmit a înaintat spre Smolensk, în satul Nastasino a fost întâlnită de detașamentul rus al guvernatorului Ivan Buturlin După ce au suferit o înfrângere într-o luptă deschisă, polonezii s-au refugiat în tabăra din spatele vagoanelor Noaptea, războinicii regali s-au retras Dimineața, constatând că tabăra era goală, cavaleria rusă a urmărit La de kilometri de Smolensk, în pajiștile Spassky, Buturlin a depășit inamicul Trofeele trupelor țariste au fost tunuri, de scârțâitori, mai multe bannere și de prizonieri Cam în aceeași perioadă, un detașament al lui Dmitri Khvorostinin i-a învins pe lituanieni lângă Shklov, în adâncul posesiunilor regale Un raid îndepărtat în spate îi răcori ardoarea lui Batory Armata sa a întrerupt ofensiva și s-a întors la Polotsk FOC ȘI SABIA Dar războiul nu s-a gândit să se stingă Succesele poloneze i-au intensificat pe suedezi și pe livonieni La noiembrie , trupele lui Johan al III-lea au ocupat cetatea de graniță Korela *, ucigându-i garnizoana rusă În Estonia, detașamentul guvernatorului Cikhaev a luptat timp de treisprezece săptămâni împotriva atacurilor

asupra orașului Padis În acest timp, rușii au mâncat toți caii, câinii, pisicile, fânul, paiele și chiar au încercat să mestece curelele din piele Abia în decembrie armata suedeză a reușit să cucerească Padis Apoi, la începutul anului , Delagardie a asediat orașul Wesenberg din Livonia În martie, garnizoana rusă a capitulat, primind dreptul la ieșire liberă În același timp, trupele poloneze au ocupat cetatea Kholm și au ars Staraya Russa În plus, în Livonia, trupele lui Batory au capturat castelul Schmilten și apoi, împreună cu războinicii lui Magnus, au devastat regiunea Derpt până la Neigaizen Nici guvernanții regali nu au stat degeaba În martie , ei au plecat de la Mozhaisk în ținuturile lituaniene: în regiunile Dubrovna, Orsha, Mogilev și Shklov În timpul raidului, războinicii au luptat cu trupele regale de mai multe ori Până în vară, toate detașamentele s-au întors în siguranță la Smolensk Regele Ștefan, între timp, se pregătea pentru o nouă campanie A împrumutat bani de la prinții germani: ducele Prusiei, alegătorii Saxiei și Brandenburgului La Dietă, adunată în februarie , delegații au convenit să introducă taxe suplimentare pentru nevoile armatei În aceste condiții, negocierile de pace nu s-au putut încheia cu succes De îndată ce partea rusă a făcut vreo concesie, Batory a înaintat cereri noi, și mai stricte Grozny și-a dat seama că doar o înfrângere majoră l-ar putea opri pe regele polonez Războiul a fost clar o criză, un punct de cotitură În acest moment, toate granițele Rusiei erau deja "aprinzătoare": din nord-vest, unde a continuat ofensiva suedeză, și spre sud-est, unde Hoarda Nogai s-a revoltat din nou Cu toate acestea, Stefan Batory a ramas cel mai puternic, mai consistent si mai incapatanat dintre adversarii Moscovei A fost necesar să se determine cu precizie și în timp util direcția următoarei sale lovituri La urma urmei, ambele · * Numele său suedez este Kexholm ALEXANDER PUTYATIN campaniile anterioare au avut succes pentru polonezi, în mare parte datorită faptului că regele a atacat acolo unde nu era așteptat Și apoi s-a întâmplat un eveniment puțin cunoscut, dar extrem de important În mai , chiar înainte de reluarea ostilităților, stolnikul regal David Belsky a fugit în Commonwealth Nu a fost doar un bine născut, ci și o persoană foarte apropiată de rege A avut legături extinse în rândul nobilimii moscovite Dar, mai important, Belsky era considerat unul de-al său în tabăra "nominalizaților oprichny", deoarece era rudă cu însuși Malyuta Skuratov Pe scurt, unul dintre cei mai bine informați reprezentanți ai Moscovei a ajuns în mâinile lui Batory Trădătorul a fost bine primit în Polonia Fostul steward i-a povestit lui Batory tot ce știa despre țar și anturajul său, despre starea trupelor ruse și despre planurile guvernatorului În plus, Belsky și-a oferit serviciile regelui și a recomandat o ofensivă urgentă În acest sens, el s-a comportat într-un mod tipic - la fel și mulți dezertori ruși Dar iată detaliile - cel mai interesant se ascunde în ele! Pentru lovitură, Belsky i-a recomandat regelui direcția Pskov "Nu sunt oameni în Pskov și ținuta a fost scoasă", i-a spus el lui Ștefan, "Pskov vă va fi predat imediat" * Trebuie remarcat că până în acest moment nu exista încă unanimitate în anturajul regal cu privire la problema locului atacului principal Mulți l-au sfătuit pe Batory să întoarcă armata către Dorpat Informațiile poloneze au raportat că țarul a trimis majoritatea trupelor și tunurilor din garnizoanele locale la Pskov Aceste informații, de altfel, sunt complet adevărate Comandamentul rus a început să se pregătească pentru apărarea Pskovului în vara anului În acest moment, guvernatorul Ivan Shuisky a primit sub comanda sa aproximativ șapte mii de copii de boieri, arcași și cazaci În plus, țarul a trimis câteva mii de tătari slujitori în regiunea Pskov Ei,

împreună cu o parte din copiii boieri, trebuiau să acționeze împotriva polonezilor în afara cetății: să spargă întăririle care mergeau la rege, să atace * Skrynnikov R G Ivan groznyj M , S DE FOC ȘI SABIA avanposturi, împiedică livrarea de hrană și furaje în tabăra de asediu Trupele din Batory, care vizau Pskov, erau, conform diverselor surse, de la la de mii de oameni Evident, prima cifră este mai aproape de adevăr, dacă ne referim la armata care a participat direct la năvălirea orașului Al doilea, cel mai probabil, denotă numărul total de unități implicate împotriva Rusiei De îndată ce tot acest colos s-a mutat, Grozny a lansat un contraatac preventiv Detașamentele sub comanda lui Dmitri Khvorostinin au traversat Nipru și au început să devasteze împrejurimile Dubrovnei, Orșei, Shklov și Mogilev Batory a fost nevoit să ia contramăsuri În timp ce regele polonez era ocupat cu Hvorostinin, la Pskov guvernatorul țarului Shuisky finaliza ultimele pregătiri pentru apărare El a trimis scrisori către satele din jur cu ordinul să ardă case, rezerve de furaje și hrană și să se ascundă în cetățile fortificate Drept urmare, polonezii care au venit în apropiere de Pskov vor fi forțați în curând să caute hrană la - de kilometri de lagăr, căzând adesea în ambuscade din pădure După ce a finalizat pregătirile pentru apărarea Pskovului, comandamentul rus a desfășurat principalele forțe în zona Volok Damsky și Zubtsov Dacă este necesar, aceste regimente ar putea fi folosite nu numai împotriva armatei lui Batory, ci și pentru a apăra Moscova de atacurile din sud-est Guvernatorul Pskovului, prințul Ivan Shuisky, nu a fost considerat în zadar un maestru al apărării Activitățile pregătitoare s-au desfășurat perfect El a "pictat" toți guvernanții și capetele în avans pe ziduri și turnuri Tunurile de artilerie și scârțâitoarele au fost instalate pe alocuri pe baza faptului că direcția operațională principală ar fi sud-est, unde un câmp mare se învecina cu orașul Acolo, pe zidul Marelui Oraș dintre râurile Velikaya și Pekovaya, mințile rusești au instalat două arme "mari": "Barsa" și "Shaketukha" Mai mult, le-au instalat astfel încât aceste arme să poată trimite miezuri la o milă depărtare și mai departe Pentru polonezi, o astfel de gamă va deveni în curând una dintre cele mai neplăcute surprize ALEXANDER PUTYATIN Trebuie spus că cetatea Pskov era potrivită pentru rolul de cetate, la zidurile căreia se decide soarta unei mari țări Inamicul aștepta o centură triplă de ziduri puternice de piatră: orașele Mari, Mijloc și Davmontov Înălțimea lor în unele locuri a ajuns la nouă metri, grosimea zidăriei - până la cinci Și chiar în centrul Pskovului, ultima sa graniță, fortificațiile Krom*, s-au ridicat la metri deasupra nivelului râului Zidul Marelui Oraș, în fața căruia se vor desfășura principalele evenimente ale apărării Pskov, întins pe aproape kilometri, avea de turnuri și de porți Comandamentul rus concentrase anterior stocuri mari de echipamente militare și alimente la Pskov Pentru a-i aduna pe apărătorii orașului, Ivan Petrovici Shuisky, chiar și în etapa pregătitoare, a atras pe toți cei capabili să poarte arme la măsurile de apărare CAPITOLUL APĂRARE EROICĂ A LUI PSKOV ACORDUL YAM-ZAPOLSKY DIN La august , în imediata apropiere a orașului Pskov, lângă râul Cherekha, au apărut detașamente poloneze Guvernatorii ruși au plecat imediat la o ieșire și au alungat inamicul la câteva mile depărtare Astfel, din prima zi, apărarea Pskovului a fost activă Războinicii lui Shuisky nu doar că au apărat zidurile, ci ei înșiși au atacat inamicul cu cea mai mică ocazie Activitatea apărătorilor l-a forțat pe Batory să recheme la Pskov detașamentele care au fost desființate în raiduri la distanță lungă Atunci, sutele sale de cavalerie au încetat să cerceteze împrejurimile lui Rzhev și Staritsa și s-au întors la regele lor În mod

ironic, în acel moment Groznî însuși se afla în Staritsa și chiar și cu familia sa După ce și-a trimis soția și fiul cel mai mic, regele a început în grabă să pregătească cetatea pentru * Așa că locuitorii din Pskov și-au numit piatra Kremlin FOC ȘI SABIA apărare La acea vreme, Ivan al IV-lea nu avea la dispoziție mai mult de șapte sute de nobili și arcași Cu toate acestea, războinicii regali, din fericire pentru garnizoana mică, s-au retras fără luptă Pe august, principalele forțe ale armatei poloneze, conduse de Batory, s-au apropiat de zidurile Pskovului Regele a ales un loc pentru tabără nu departe de oraș, lângă cimitirul lui Lyubyatov pe drumul Moscovei Și apoi, după cum povestește cronicarul în "Povestea venirii lui Stefan Batory în orașul Pskov", "suveranii boieri și guvernanții nu au poruncit să tragă în corturi în timpul zilei, ci au poruncit să pregătească toate uneltele pentru asta după-amiază Când s-au întins multe corturi și s-a lăsat noaptea, pe la ora trei, au poruncit să fie lovite cu tunuri mari Dimineața, nu au văzut un singur cort și, după cum spuneau limbile, aici au fost uciși mulți domni nobili Trebuie să spun că atacul de noapte cu artilerie nu era obișnuit în acele vremuri În orice caz, regele evident nu se aștepta la o asemenea surpriză A fost surprins nu numai de precizie, ci și de raza de acțiune a tunurilor rusești, deoarece corturile erau așezate la o distanță care era considerată inaccesibilă focului de artilerie Pentru a-și proteja trupele de astfel de surprize, Batory a ordonat ca tabăra să fie mutată în râul Cherekha, care se află la cinci kilometri de Pskov La septembrie, războinicii regali au început lucrările de pământ pentru a se apropia în siguranță de Pskov și a instala arme de asediu După cum spune aceeași "Povestea venirii lui Ștefan ", polonezii " au început să sape tranșee mari din taberele lor de-a lungul drumului mare Smolensk până la Poarta Mare și la biserica lui Alexei, omul lui Dumnezeu, și, de asemenea, de la el la oraș - la porțile Mare, Porc și Pokrovsky Și au săpat cinci tranșee mari și lungi în trei zile Și în tranșeele acelea, după cum au calculat cei care au mers acolo, s-au săpat în pământ pisoane mari, ca case întregi, și chiar cu sobe, o sută treizeci și două de bordeie mari și nouă sute patru mai mici Căpitanii și centurionii s-au stabilit în acele pirogă mari, haidukii s-au stabilit să locuiască în cele mai mici Și așa, înrădăcinat în pământ, într-un mod atât de viclean, destul * Povești militare ale Rusiei antice S W ALEXANDER PUTYATIN s-a apropiat de oraș, astfel încât între ei și zidul orașului era un singur șanț al orașului Cu răutate și foarte viclean s-au apropiat de oraș, săpând și săpând pământul ca alunițele; din pământul pe care l-au săpat din tranșee, au turnat munți uriași din marginea orașului, astfel încât mișcarea lor să nu se vadă din zidul orașului Nenumărate ferestre au fost străpunse în meterezele de pământ în vrac, destinate să tragă în timpul cuceririi orașului și ieșirilor din oraș împotriva lor Astfel, cu un atac de artilerie reușit, Shuisky a câștigat nu numai timp! Nevoia de a conduce tranșee lungi către oraș a îngustat involuntar frontul ofensivei lui Batory În aceste condiții, garnizoana putea transfera forțe din secțiunile "calme" ale zidului pentru a respinge asaltul Să nu credeți că guvernatorii ruși erau inactivi în acel moment În primul rând, conform mărturiei secretarului biroului regal, preotul Piotrovsky, au iluminat șantierele noaptea cu ajutorul unui turn de lemn iluminat, care a fost ridicat la amurg deasupra zidului cetății Cu ajutorul acestei iluminări, care ardea până la miezul nopții, apărătorii Pskovului au tras cu precizie în tranșeele poloneze cu ghiulețe și gloanțe, ceea ce a împiedicat semnificativ munca Dar cel mai important, după ce au observat, datorită iluminării suplimentare, locul în care au

fost instalate bateriile de asediu, războinicii ruși au avut ocazia să întărească direcția periculoasă în avans Apoi, după cum scrie autorul Poveștii , polonezii " luna septembrie, în a -a zi noaptea, s-au rostogolit și au pus la cale tururi Primul - la biserica omului lui Dumnezeu Alexei, la o distanță de aproximativ jumătate de câmp ** de orașul Pskov, apoi s-a hotărât să se mute în curte; de asemenea o altă curte * Povești militare ale Rusiei antice p - ** Câmp - o veche măsură rusă de călătorie pentru măsurarea distanțelor mari, așa cum a fost numită inițial distanța parcursă de la o tură a plugului la alta în timpul arăturii În manuscrisele secolului al XV-lea există o mențiune: "câmpul de stăpâni este de sute ", adică sazhens (m) lungime Conform altor date (dicționarul lui Dal), lungimea câmpului pe vremea Rusiei Antice era de de verste, dar aici această opțiune pare cu totul neplauzibilă FOC ȘI SABIA runde apărate, lângă primul, dar mai aproape de râul Mare; Da, au organizat turnee de luptă: unul împotriva Porții Porcului, al doilea - împotriva turnului de colț Pokrovskaya, al treilea tur de luptă - în spatele râului Mare împotriva aceluiași colț Pokrovsky Toate cele cinci tururi au fost parcurse în aceeași noapte cu pământ În a cincea zi a lunii septembrie, armele au fost târâte și plasate în trei turnee de luptă " Din această poveste se poate observa că Stefan Batory plănuia să asalteze un oraș bine fortificat într-o zonă îngustă - puțin mai mult de o verstă Pentru un guvernator cu experiență, care era considerat unul dintre cei mai buni generali din Europa, aceasta nu era cea mai bună soluție Cu toate acestea, împrejurările l-au forțat să facă acest lucru: acțiunile active ale garnizoanei și focul de zdrobire din ziduri l-au convins pe rege că, fără tranșee și un tur la oraș, era mai bine să nu se amestece și era prea greu și lung de realizat lucrări de asediu în jurul întregului zid Între timp, a mai rămas puțin timp până la frigul iernii Tunerii regali au petrecut încă o zi pregătindu-se Și apoi " luna septembrie în ziua a -a, joi, la prima oră a zilei, au început să bată din tunuri prin oraș - din trei ture, din douăzeci de scârțâitori; și au bătut orașul neîncetat toată ziua până în noapte În același mod, dimineața, timp de cinci ore, grindina a fost trasă de la arme și douăzeci și patru de sazhen ai zidului orașului au fost zdrobiți la pământ, iar turnul Pokrovskaya a fost complet doborât la pământ, iar la turnul Corner au distrus întregul okhab * - până la pământ, iar jumătate din Turnul Porcului a fost doborât la pământ, iar zidurile orașului au fost sparte pe alocuri cu șaizeci și nouă de teci Toate acestea au fost zdrobite și zidul orașului a fost spart în multe locuri"** Astfel, tunerii lui Batory și-au arătat cea mai bună latură Eficacitatea focului lor a fost fără precedent Dar, după cum se poate observa din evenimentele ulterioare, nu a fost o surpriză pentru guvernatorii ruși Chiar și pe vremea când războinicii lui Batory săpau tranșee, rușii instalau palisade de cealaltă parte a zidului de piatră, * Ohab - zidul interior al cetății, adiacent porții sau turnului de colț și, împreună cu zidul exterior, forma un fel de culoar de protecție, care era un fel de capcană pentru inamic ** Povești militare ale Rusiei antice S ALEXANDER PUTYATIN au săpat șanțuri, au turnat metereze Între timp, artileria regală distrugea zidurile și turnurile Orașului Mare dintre râurile Velikaya și Pekova, soldații țariști și locuitorii orașului instalau tunuri și scârțâituri luate din aceste ziduri pe o nouă linie de apărare În general, când trupele lui Batory au intrat în atac pe septembrie, nu doar o întâlnire fierbinte, ci și o întâlnire bine gândită îi aștepta În primul atac, polonezii au reușit să captureze două turnuri: Pokrovskaya distrusă și Porcul pe jumătate întreg Din a

doua, au deschis imediat focul asupra orașului Cu toate acestea, nu a durat mult Mai întâi, faimoasele "Baruri" au scuipat foc din rola Laudatory, iar apoi gândurile rusești au aruncat în aer praful de pușcă așezat sub turn S-a auzit un vuiet teribil și o grămadă informă de pietre a devenit mormânt pentru polonezii care l-au capturat pe Pig Și apoi, din praful ridicat de explozie, războinicii ruși au căzut peste inamicul uluit În prim-plan, călugării au umblat cu icoane: Arsenie, pivnița Mănăstirii Pecersk, Iona Naumov, vistiernicul Mănăstirii Snetogorsk, și egumenul Mucenic Toți trei "din lume" erau copii boieri și, prin urmare, participarea lor la ieșire nu poate fi considerată improvizație Odată cu creșterea preciziei de tragere, focul inamicului a fost din ce în ce mai concentrat asupra comandanților coloanelor care înaintau Pierderea controlului în condițiile unei asemenea superiorități numerice pe care o aveau polonezii, i-a amenințat pe apărătorii cetății cu o catastrofă Prin urmare, Shuisky s-a asigurat furnizând detașamentelor atacatoare o "rezervă de personal" Sfinții părinți, de altfel, s-au arătat în lupta corp la corp din partea cea mai bună (militară) În curând, războinicii ruși nu numai că i-au alungat pe polonezi din decalaj, ci au spart și în tranșeele inamice Bineînțeles, era imposibil să-i păstrezi, iar soldații nu aveau suficientă forță pentru a finaliza rapid destrama În acest moment, "Povestea ", ne spune, curajoase orășene au venit în ajutorul bărbaților: "Atunci toate femeile care erau la Pskov, care stăteau acasă, au învățat măcar puțină bucurie din tristețe, având a primit vestea bună, și uitând de slăbiciunea femeilor, și Fiind umplut de forță masculină, toată lumea a luat repede armele, care era în casă și pe care și le puteau permite Femeile tinere și de vârstă mijlocie, puternice la trup, purtau arme pentru a termina restul FOC ȘI SABIA shisha după atacul lituanienilor; bătrâne, slabe la trup, purtau în mână frânghii scurte, intenționând să le folosească pentru a aduce arme lituaniene în oraș Și toată lumea a alergat la gol și fiecare femeie a încercat să o devanseze pe cealaltă Multe femei au fugit la punctul de spargere și acolo au adus mare ajutor și uşurare soldaților creștini Unele dintre ele, după cum am spus deja, femei puternice, pline de curaj masculin, au luptat cu Lituania și au biruit Lituania; alții au adus pietre soldaților și i-au bătut pe lituanieni cu pietre din zidurile orașului și dincolo; încă alții au adus apă războinicilor obosiți, epuizați de sete și le-au stins inimile fierbinți cu apă "* Bătălia încăpățânată a durat mai bine de șase ore Pentru cea mai lungă perioadă de timp, nu a fost posibil să doboare inamicul din ruinele Turnului Pokrovskaya, pe care l-a fortificat în grabă Apoi, după cum spune "Povestea ", "suveranii boieri și guvernanții au cerut din nou ajutor lui Dumnezeu și au aruncat un strigăt creștin și, într-un singur impuls, toți, bărbați și femei, s-au repezit asupra lituanienilor care au rămas în mijlocire Turn, înarmat cu ce, cum a sfătuit Dumnezeu: unele dintre arme au tras, altele au ucis cu pietre Lituania; unii au turnat peste ei apă clocotită, alții au aprins torțe și le-au aruncat asupra lituanienilor și i-au distrus în diferite feluri Au pus praf de pușcă sub Turnul Pokrovskaya și i-au dat foc și astfel, cu ajutorul lui Dumnezeu, toți lituanienii rămași în Turnul Pokrovskaya au fost distruși și, prin harul lui Hristos, zidul de piatră din Pskov a fost din nou curățat de lituanienii murdari care o călcase în picioare ** Este puțin probabil ca cuvintele autorului să fie luate la propriu Cel mai probabil, în timpul ultimului atac, o încărcătură de mină lăsată în prealabil sub Pokrovskaya a fost aruncată în aer, asemănătoare cu cea care a doborât vecina ei, Turnul Porcului, în mijlocul bătăliei Astfel,

primul asalt asupra orașului a eșuat Potrivit datelor rusești, numai trupele lui Batory au pierdut peste cinci mii de oameni Nu există nimic cu care să compare această cifră Potrivit surselor poloneze, "nu a fost ordonat să se vorbească despre cei uciși în acea zi" Ce * Povești militare ale Rusiei antice S ** Ibid S ALEXANDER PUTYATIN În ceea ce privește partea de apărare, dintre apărătorii lui Pskov au fost uciși și au fost răniți Eșecul inamicului nu l-a atenuat pe Shuisky, apărarea era încă foarte activă Aproape în fiecare zi, războinicii din Pskov au plecat în ieșiri "Limbi" au fost duse în oraș, unde toți au fost interogați despre starea lucrurilor din tabăra inamicului Pe septembrie, în timpul uneia dintre luptele de la Poarta Varlaam, rușii au capturat un prizonier care a spus în timpul interogatoriului că zece tuneluri sunt săpate deodată sub zidurile Pskovului Cu toate acestea, nu a putut identifica locația lor exactă Guvernatorul Ivan Shuisky a ordonat imediat să sape "zvonuri" - contracare galerii subterane În curând, comandamentul rus a reușit să obțină informații mai precise despre minele poloneze Pe septembrie, un dezertor, fostul arcaș Polotsk Ignash, a apărut din tabăra regală El a putut nu numai să spună de unde săpau polonezii tuneluri, dar a arătat și de pe pereți în ce locuri urmau să fie duși Lucrările de contrafacere au fost imediat accelerate Și trei zile mai târziu, după cum scrie în Povestea , " pe septembrie, prin harul lui Dumnezeu, auditivul nostru rusesc a convergit cu tunelurile lituaniene dintre Pokrovsky și Porțile Porcilor și, cu ajutorul lui Hristos, intenţia ticăloasă a fost supărată În mod similar, o altă săpătură, sub Turnul Pokrovskaya, a fost interceptată, iar restul săpăturilor lituaniene din afara orașului s-au prăbușit de la sine Și astfel, prin harul lui Dumnezeu, acest plan lituanian a fost în cele din urmă zdruncinat Războiul minelor nu a adus succes polonezilor Între timp, armata lor a suferit zilnic pierderi din cauza atacurilor garnizoanei Pskov, iar detașamentele trimise după furaje și hrană cădeau în mod regulat în ambuscadele din pădure Era de neconceput să pleci acasă după atâtea eșecuri, iar Stefan Batory s-a hotărât la un nou asalt Acum soldații săi au plasat bateriile pe malul stâng al râului Velikaya Armele grele trase din cealaltă parte au distrus o parte a zidului de piatră, dar acest lucru nu a adus rezultatul așteptat bine * Povești militare ale Rusiei antice p - FOC ȘI SABIA Se părea că în timpul bombardamentului, în spatele acestui zid crescuse un alt zid, din lemn cu umplutură de pământ După ce a epuizat modalitățile obișnuite de a lua orașul, Stefan Batory a apelat la cele inovatoare Iată cum povestește "Povestea " despre asta: "Pe octombrie, din direcția râului Velikaya, sub zidul orașului, haiduks, mâncătorii de orașe și zidarii lituanieni și-au făcut drum și, ascunzându-se în spatele scuturilor special făcute , a început să taie cu târâi și tot felul de unelte pentru a sparge zidul de piatră de piatră de la turnurile de colț Pokrovskaya și până la porțile Pokrovsky de apă, astfel încât întregul zid, tăiat, să cadă în râul Velikaya Și au vrut să dea foc zidului de lemn care a fost construit pentru întărire lângă cel de piatră În același timp, din cauza râului Velikaya, au decis să tragă în oamenii care stăteau la zidul orașului și astfel au sperat să cucerească în sfârșit orașul Astfel, începând asaltul cu pregătirea artileriei, tunerii regali nu au încetat să bombardeze după ce infanteriei s-au apropiat de zidurile de piatră, ci l-au transferat pe linia a doua de apărare - vrac Aparent, acesta a fost unul dintre primele cazuri din istoria militară de tranziție de la pregătirea preliminară a artileriei la escorta artileriei a acțiunilor infanteriei în avans Ca răspuns la aceasta, guvernanții ruși " porunc Lituaniei

zdrențelor de gudron aprinse și le aruncă pe scuturile lor, astfel încât scuturile lor să ia foc din foc și ei înșiși să rămână fără fum sufocant de sub zid sau să ardă Acolo Războinicii lituanieni, forțați cu forța, au îndurat toate acestea și au stat în picioare, dărâmând cu încăpățânare și cu insistență zidul Judecând după descrierea ulterioară, apărătorii orașului au folosit tot arsenalul posibil împotriva războinicilor regali care săpat: împușcare prin lacune, grenade de mână improvizate (ulcioare cu praf de pușcă), gudron fierbinte, gudron și apă clocotită Așadar, și-au dat seama rapid că focul bateriilor inamice nu provoacă prea multe daune Este de înțeles: acuratețea tragerii nu permitea în acel moment să se efectueze un sprijin eficient de artilerie * Povești militare ale Rusiei antice S ** Ibid ALEXANDER PUTYATIN conducerea - regele s-a bazat probabil mai mult pe efectul psihologic Și, deși acest efect a încetat în curând să mai opereze, în acel moment " unii locuitori lituanieni au scobit zidul atât de adânc încât îl puteau deja tăiat fără scut și era imposibil să supraviețuiască fie cu apă fierbinte, fie cu foc foc, dar chiar și împotriva acestora, mai ales curajoși, suverani boieri înțelepți și guvernanți cu înțelepți prim-sfetnici creștini au venit cu următoarele pentru a salva orașul: au poruncit să se lege bice lungi de stâlpi și să fie legate de bețe de fier cu cârlige ascuțite capetele lor Și cu aceste bici, după ce i-au lăsat jos din orașul de dincolo de zid, au biciuit zidarii lituanieni și cu acele bețe și cârlige ascuțite au scos Lituania, ca șoimii de rățușă din tufișuri până la bălți cu ciocul " În cele din urmă, aproape toți cei care au participat la atac au fost uciși Între timp s-a instalat frigul Dându-și seama că în curând va fi posibil să se folosească suprafața înghețată a râului pentru un atac, regele a ordonat să echipeze poziții pentru bateriile de asediu pe malul stâng Timp de cinci zile, tunurile grele au tras asupra fortificațiilor din Pskov Pe noiembrie, de îndată ce o parte a zidului s-a prăbușit, trupele regale au atacat pe gheață Cu toate acestea, rușii au târât tunurile până la gol în avans Aceste arme nu au condus o luptă contra bateriei, ci au stat în adăposturi, bine camuflate Și numai atunci când războinicii din Batory au fugit la ruinele zidului, trăgătorii și arcașii din Pskov i-au întâmpinat cu foc de moarte de la mică distanță Potrivit autorului cărții Povestea , polonezii supraviețuitori s-au repezit înapoi, "lăsând un pod de cadavre pe gheața râului" Ultima încercare de asalt a eșuat Pe noiembrie, la ora trei dimineața, trupele poloneze au început să scoată în liniște armele de asediu din tur și tranșee Dintr-un asediu strâns, Stefan Batory a trecut la acțiuni de blocare Regele a fost nevoit să facă acest lucru deoarece armata sa nu era pregătită pentru campania de iarnă Retragerea trupelor din tranșee în lagăr și disciplina căzută nu au întârziat să afecteze starea de lucruri Curând * Povești militare ale Rusiei antice S FOC ȘI SABIA santinelele regale au "adormit" regimentul de tir cu arcul lui Fiodor Myasoedov, care au trecut pe lângă tabăra lor la cetate și au adus un convoi uriaș cu alimente și provizii militare la Pskov Polonezii i-au observat pe arcași abia în momentul în care porțile orașului se închideau deja în spatele ariergarda lor Din acea zi, blocada și-a pierdut sensul: asediatorii au suferit mari greutăți din cauza frigului iernii și a lipsei de hrană, în timp ce apărătorii au primit tot ce era necesar pentru o apărare reușită Dezertarea masivă a început din partea armata poloneză La decembrie, regele Ștefan a predat comanda hatmanului Jan Zamoyski și a plecat în Lituania În urma lui, un mare detașament de mercenari germani a părăsit lagărul, neprimindu-și salariile la timp Guvernatorii ruși au continuat să adere

la planul de apărare activă Ei făceau în mod regulat incursiuni, provocând în același timp pierderi semnificative inamicului Deci, de exemplu, la ianuarie , câteva mii de cavalerie și soldați de picioare au atacat zholkneri și haiduk polonezi nu departe de tabără, mulți au fost uciși sau capturați și, în același timp, au capturat prada bogată A urmat curând o reacție Pe ianuarie, un fost arcaș captiv a sosit în oraș din tabăra poloneză Pe un cal de vârstă, a adus un cufăr mare, ca mărime mai degrabă ca un cufăr Dezertorul a spus că i s-a ordonat să predea personal sicriul și scrisoarea voievodului Shuisky Într-o scrisoare, potrivit autorului Povestea , în numele unuia dintre germanii care obișnuia să slujească în Rusia, scria: "Gansumeller îl bate pe primul boier și guvernator suveran, prințul Ivan Petrovici L-am vizitat pe suveranul tău cu germanul Yuri Franbrenek și astăzi mi-am amintit de pâinea și sarea ta suverană și nu vreau să-i rezist, dar vreau să plec în numele lui suveran Și înaintea lui și-a trimis vistieria cu prizonierul tău în racla pe care ți-o va aduce Iar tu, prințul Ivan Petrovici, mi-ai fi luat sicriul de la acel prizonier și mi-ai fi examinat vistieria singur în acel sicriu și nu ai fi lăsat pe alții să se uite Și voi fi la Pskov în curând " Pe ce se baza Jan Zamoyski, chiar și în acest mesaj, care nu s-a obosit să-i scrie măcar un scurt titlu regal lui Ivan al IV-lea, este greu de înțeles - cu excepția, poate, a norocului orb Dar naivul lui ALEXANDER PUTYATIN trucul nu a mers Shuisky a declarat imediat că sicriul era "cu înșelăciune" și a ordonat să se găsească "maeștri care deschid sicriurile" Meșterul din Pskov a deschis mașina infernală departe de coliba voievodală În sicriu, el a găsit "douăzeci și patru de tunuri autopropulsate, încărcate pe toate cele patru laturi și stropite cu un pud de poțiune deasupra" Lacătele pistoalelor erau armate și legate cu curele de încuietoarea sicriului A fost nevoie doar să deschideți ușor capacul, deoarece declanșatoarele au coborât Simultan cu o salvă de pistol, a fost activat un mecanism care a aprins praful de pușcă Polonezii au încercat să efectueze oficial acest act terorist deja în timp nerăzboi, deoarece la ianuarie , în satul Kiverova Gora, a fost încheiat un alt acord de armistițiu între Rusia și Commonwealth pe o perioadă de zece ani A intrat în istorie sub numele de Yam-Zapolsky, după numele satului Zapolny Yam, situat pe drumul de la Novgorod la Velikiye Luki, unde ambasadorii ruși și polonezi s-au adunat la decembrie pentru a începe negocierile Polonia a fost reprezentată la această întâlnire de voievodul Janusz Shbarazhsky, hatmanul Kryshtof Radziwill și secretarul Mihail Garaburda Pe partea rusă se aflau prințul Dmitri Yeletsky și tipografia Roman Olferyev-Beznin Ca intermediar a fost prezent ambasadorul Papei Grigore al XII-lea la curtea țarului rus Antonio Possevino Ajunși la întâlnire, ambasadorii au văzut că groapa Zapolny a fost incendiată în timpul luptelor Și toate negocierile ulterioare au avut loc la kilometri distanță, în Kiverova Gora Discuția a fost atât de furtunoasă, încât au uitat să menționeze transferul locului de întâlnire în documente rusești și, prin urmare, acest acord a intrat în istorie sub numele satului ars unde a avut loc prima întâlnire Mai mult, satul, cu mâna uşoară a istoricului S M Solovyov, a fost de asemenea redenumit din Zapolny Yam în Yam-Zapolsky În condițiile armistițiului, Rusia a refuzat în favoarea Commonwealth-ului din toate achizițiile recente din statele baltice, precum și din posesiunile vasalilor și aliaților săi locali: din Curlanda, din de orașe din Livonia Polonia a primit și Polotsk cu districtul și Velez cu districtul Dar ea a întors țarului multe orașe rusești capturate de rege în ultimii trei ani de război: Opochka,

Porokhov, Velikiye Luki, Nevel, Kholm, Sebezh și alții FOC ȘI SABIA În copia rusă a tratatului, Ivan cel Groaznic și-a păstrat titlul de țar, în cel polonez nu era În versiunea regală, Ivan al IV-lea a fost numit și "conducătorul Livonianului și Smolenskului", în versiunea regală, Batory a fost menționat ca "Livonian", iar titlul "Smolensk" nu a fost menționat deloc "Pentru prima dată, am făcut pace atât de neprofitabilă, aproape dezonorantă cu Livonia", a scris N M despre acest eveniment Karamzin, - și dacă au fost încă ținuți în limitele lor străvechi, nu au renunțat și mai mult, atunci cinstea îi aparține lui Pskov: el, ca o fortăreață solidă, a zdrobit invincibilitatea lui Stefanov; luând-o, Batory n-ar fi mulțumit de Livonia Pskov sau Shuisky au salvat Rusia de cel mai mare pericol, iar amintirea acestui important merit nu va fi ștearsă din Istoria noastră până când nu vom pierde dragostea pentru patrie și pentru numele nostru * Cu tot respectul pentru Karamzin, nu pot fi de acord cu aceste afirmații Victoria de la Pskov, mi se pare, este în primul rând un merit al conducerii țării Acesta a fost, chiar și în faza preliminară, cel care a putut concentra în oraș și în jurul lui forțele necesare apărării Apoi, cu ajutorul "dezertatorului" Belsky, armata lui Batory a fost "adusă" cu pricepere tocmai în acel punct al apărării ruse, unde trupele țariste o așteptau în poziții pregătite anterior În ultimul moment, când direcția atacului principal a fost în cele din urmă determinată, raidul pe distanță lungă al lui Khvorostinin l-a forțat pe rege să suspende ofensiva până când Shuisky a terminat pregătirile pentru o întâlnire demnă cu armata inamică În momentul decisiv al asediului, când proviziile și echipamentele militare au devenit rare în oraș, comandamentul rus a organizat trecerea unui mare convoi la Pskov sub protecția unui regiment streltsy Toate acestea sunt meritul incontestabil al lui Ivan al IV-lea și al celor mai apropiați consilieri ai săi Mulți istorici împart domnia primului țar rus în două mari etape: epoca succeselor strălucite în politica externă și internă (când țara era condusă de Rada aleasă) și "perioada nebuniei" (vremurile oprichninei și analogii săi) * Karamzin NM Istoria guvernului rus Carte IL T VIII S ALEXANDER PUTYATIN O idee originală pe această temă a fost exprimată de R Yu Vipper: "Dacă Ivan al IV-lea ar fi murit în , în momentul celor mai mari succese ale sale pe frontul de vest, pregătirile sale pentru cucerirea finală a Livoniei, memoria istorică i-ar fi dat numele marelui cuceritor, creatorul lumii cea mai mare putere, ca Alexandru cel Mare Vina pentru pie În cazul unui sfârșit atât de timpuriu, la vârsta de de ani, Ivan al IV-lea ar fi rămas în tradiția istorică înconjurat de gloria unui reformator remarcabil, organizator al clasei de serviciu militar, fondator al centralizării administrative a statului Moscova Viciile, execuțiile lui i-ar fi fost iertate la fel cum posteritatea l-a iertat pe Alexandru cel Mare pentru depravarea și atrocitățile sale* Un studiu detaliat despre ce și cum a făcut Groznîi în ultimii patru ani ai vieții sale oferă, în opinia mea, temeiul unei presupuneri și mai îndrăznețe: dacă Ivan al IV-lea s-a întâmplat să trăiască cu zece sau cincisprezece ani mai mult, este posibil ca "teroarea oprichny " și Am percepe "catastrofa Livoniană " doar ca un mic decalaj între cele două vârfuri ale domniei sale "strălucitoare" din toate punctele de vedere Dar mai multe despre asta în capitolul următor CAPITOLUL DISPUTA DE LA MOSCOVA A LEGATULUI PAPAL SFÂRȘITUL RĂZBOIULUI LIVONIAN MOARTEA LUI IVAN CEL TERRIBIL După semnarea Tratatului Yam-Zapolsky, războiul din Livonian nu s-a încheiat În primul rând, luptele de lângă Pskov au continuat aproape o lună Abia pe februarie, când ultimele trupe poloneze au

părăsit tabăra regală, locuitorii orașului * Zaichkin I A , Pachkaev I N istoria Rusiei Eseul popular al IX-lea - mijlocul secolului al XVIII-lea M , S FOC ȘI SABIA dacă să deschidă în sfârșit porțile și să sărbătorească victoria În al doilea rând, chiar și după aceea, luptele cu trupele lui Johan al III-lea au continuat în nordul țării În vara anului , armata lui Pontus Delagardi a asediat Narva Pe septembrie, după un bombardament aprig, trupele suedeze au luat cu asalt cetatea Guvernatorii Ivangorod au încercat să-i ajute garnizoana pe moarte, dar detașamentul pe care l-au trimis a fost învins pe podul Narva Pierderea unui bogat port baltic a avut consecințe politice, economice și militare de amploare Tot timpul, în timp ce Narva a rezistat, vechile cetăți rusești - Ivangorod, Yam și Koporye - au fost considerate de comandă drept cele din spate Nu erau pregătiți pentru o apărare lungă și nu puteau oferi o rezistență serioasă inamicului Luându-i, armata lui Delagardie a început să amenințe Novgorod și Pskov Dar în acest moment, contradicțiile polono-suedeze au escaladat serios Stefan Batory a început să solicite de la Johan al III-lea transferul lui Narva și a altor cetăți, subliniind că armata poloneză a adus cea mai mare contribuție la victoria asupra Rusiei Neînțelegerile care au apărut s-au spulberat și apoi au distrus alianța suedeză-polonă Pentru Moscova, portul Narva a însemnat mai mult decât toate celelalte ținuturi livoniene Prin urmare, Ivan cel Groaznic i-a abandonat fără ezitare în favoarea Poloniei și și-a concentrat toate forțele împotriva Suediei Interesele comerțului rus cereau ca Narva să fie returnată cu orice preț Trebuie să admitem că aceste decizii nu au mai fost luate de același despot încrezător în sine pe care l-a fost țarul rus până relativ recent Loviturile grele ale soartei care i-au plouat continuu pe cap în ultimii trei ani l-au învățat pe Groznicul să măsoare scopurile și obiectivele politicii actuale cu capacitățile armatei și ale țării Și acum acest nou țar Ivan, învățat de o experiență amară, în răbdare și viclenie se putea certa chiar și cu un jder care mergea la vânătoare Schimbarea caracterului autocratului rus este clar vizibilă din istoria relației sale cu legatul papal Antonio Possevino, care a acționat ca intermediar la negocierile Yam-Zapolsky Reprezentantul Romei s-a ridicat atunci pe deplin și complet ALEXANDER PUTYATIN de partea Moscovei, crezând sincer că, drept răsplată pentru sprijinul său, țarul rus va recunoaște autoritatea marelui preot roman Această idee, după cum puteți ghici cu ușurință, a venit la Possevino nu întâmplător A fost insuflat îndelung și cu insistență ambasadorului papal de către Ivan cel Groaznic, care până atunci devenise Ivan cel Înțelept și Înțelept Tactica "prelucrarii" legatului italian luminează atât de viu schimbările în caracterul țarului rus, încât are sens să o luăm în considerare în detaliu - de la început până la sfârșit În august , după eșecul negocierilor regulate ruso-polone, mesagerul regal Istoma Shevrigin a părăsit Moscova la Roma I-a purtat un mesaj către Grigore al XIII-lea, în care țarul rus, amintindu-și de vechea dorință de a se uni cu împăratul german pentru războiul împotriva Turciei, susținea că este gata " de acum înainte cu tine, Papa Romei, iar cu fratele nostru Rudelph cu Cezarul, să fim în unitate și în cele din urmă și împotriva tuturor suveranilor Bessermen "* Mai mult, Ivan al IV-lea s-a plâns că numai războiul cu Polonia, pe care Batory îl ducea la instigarea sultanului și a altor dușmani ai Romei, i-a împiedicat intenția În această scrisoare, frazele se scurgeau una în alta atât de viclean și de bogat, încât se puteau lua toate indicii de "unitate" și "finalizare" pentru o dorință arzătoare a țarului rus, deși nu a fost exprimată din motive diplomatice, de a recunoaște Unirea Florenței

Firește, în această situație, papa a dorit imediat să-i împace pe cei doi monarhi creștini Pentru misiunea sa, Grigore al XIII-lea a ales un diplomat cu experiență, iezuitul Antonio Possevino La martie , după ce a primit puterile legatului papal, ambasadorul Vaticanului a pornit într-o lungă călătorie Până la sosirea lui la Vilna, solii țarului îi înmânaseră deja lui Ștefan Batory o scrisoare de la Ivan cel Groaznic cu discuții despre posibila unire a celor două ramuri ale bisericii, pe tonuri conciliante foarte necaracteristice unui "moscovit" Mesajul conținea afirmații că " papa și toți romanii și latinii au același cuvânt că o singură credință este greacă și latină" Grozny și-a fundamentat opinia cu referiri la faptul că a decis acest lucru în * Skrynnikov R G Ivan groznyj M , S FOC ȘI SABIA prezența Papei Eugen al IV-lea și a împăratului Ioan al VIII-lea Catedrala Paleolog din Florența, "unde era atunci mitropolitul Isidor din Rus' Batory nu a criticat argumentele ipocrite ale țarului despre absența motivelor de dușmănie între catolici și ortodocși Regele nu și-a amintit nici de execuțiile călugărilor dominicani din Polotsk, nici de biserica arsă în acest oraș La urma urmei, cuvintele smerite ale lui Ivan - " care în țara noastră păstrează credința latină, și nu-i luăm cu forța de credința latină și îi ținem în salariul nostru cu oamenii noștri exact, cine este vrednic de ce cinste , după patria și slujirea lor, iar credința păstrează ceea ce vor" - au fost în primul rând meritul său, regal,! El, Stefan Batory, a fost cel care l-a smerit pe mândru "moscovit" cu forța armelor și l-a obligat să-și îndoaie gâtul în fața Romei catolice Și, prin urmare, orice îndoială cu privire la sinceritatea cuvintelor mesajului regal a lovit în primul rând autoritatea regelui polonez însuși Pe ce, de fapt, conta Groznîi Desigur, o persoană atât de experimentată precum Possevino nu se putea baza pe o singură părere, nici măcar pe cea mai augustă În timp ce se afla la Vilna, a discutat și cu dezertorii ruși pentru a nu greși în interpretarea nuanțelor scrisorii regale La urma urmei, vorbitorii nativi înțeleg mai bine decât traducătorii profesioniști semnificațiile frazelor ascunse străinilor și posibilitatea interpretării lor duble Nu se știe sigur cu cine și când a vorbit Antonio Possevino, dar ambasadorul papal a părăsit Vilna cu încredere fermă: într-o scrisoare către Batory, țarul a recunoscut oficial că Rusia din timpul Sinodului Florentin a fost unită cu Biserica Catolică de o singură religie Că recent țarul a permis și va permite de acum înainte catolicilor din Moscovia să celebreze în mod liber slujbele divine în conformitate cu riturile lor Nu este clar dacă cineva ca David Belsky l-a sfătuit pe legat în aceste chestiuni sau dacă ostilitatea generală a emigranților moscoviți față de stăpânii lor polonezi a funcționat, dar nimeni nu i-a subliniat lui Antonio Possevino faptul binecunoscut că astfel de probleme în Rusia sunt rezolvate la Sfântul Sinod, și nu în corespondența privată, chiar regală Aceasta este poziția celor de ieri ALEXANDER PUTYATIN refugiații este ușor de explicat Prinții ruși, obișnuiți în patria lor să slujească sever pentru binele țării, s-au săturat repede de "oamenii liberi" ai Commonwealth-ului și foarte curând au început să tânjească după patria lor Ce putem spune despre alții, chiar dacă cel mai mare dușman al lui Groznîi, Kurbsky, care a condus regimentele regale în Rusia de multe ori, a scris disprețuitor despre polonezi: și de acolo sunt gata să o ia Și când se întind pe patul dintre paturi groase de pene, abia vor dormi până la amiază, se vor trezi puțin vii, cu dureri de cap Nobilii și prinții sunt atât de timizi și epuizați de soțiile lor, încât, auzind prezența barbarului, se vor ascunde în orașele grele și, înarmați, se vor îmbrăca, se vor

așeza la masă, în jurul paharelor și vor vorbi cu bețivii lor femei, nici măcar un pas de la porțile orașului Iar dacă pleacă în campanie, urmăresc inamicul de departe și, după două-trei zile, se întorc acasă și că bietii locuitori au reușit să salveze de la tătarii din păduri niște moșii sau vite, vor mânca totul și vor jefui ultimul Așadar, la Vilna, Possevino a primit exact informațiile pe care țarul dorea să-l inspire Ambasadorul papal a crezut cu ușurință ceea ce dorea cu pasiune să audă: Rusia a recunoscut în sfârșit oficial hotărârile Conciliului de la Florența și este gata să deschidă porțile larg pentru misionarii catolici Ei bine, ce zici de polonezi? De ce niciunul dintre ei nu i-a arătat lui Possevino o greșeală clară? Oare clarvăzătorii nu au ghicit că un oficial roman de rang înalt ** era păcălit atât de simplu? Ghicit, desigur Dar cei mai mulți dintre ei au reușit să se obișnuiască cu toleranța religioasă, care a prins rădăcini în ultimii ani în Commonwealth În calitate de oameni rezonabili, ei au înțeles că libertatea de credință este păstrată acolo în mare parte datorită poziției "limită" * Soloviev S M Istoria Rusiei din cele mai vechi timpuri Carte III S ** Înainte de a fi numit ambasador, Possevino a fost secretar al unui general al ordinului iezuit FOC ȘI SABIA ţări Și dacă puterea papei se extinde în Rusia, biserica poloneză va "strânge șuruburile" imediat În plus, întrebarea nu avea niciun sens practic pentru tigăi În momentul în care Possevino părăsea Vilna, campania împotriva Pskovului tocmai era planificată Polonezii nu aveau nicio îndoială că îi aștepta o victorie ușoară și, prin urmare, priveau printre degete excentricitățile legatului papal Credința lui nebună în "conversia" bruscă a țarului moscovit nu avea, din punctul lor de vedere, nicio importanță Ar putea deveni important doar dacă Polonia ar pierde campania militară Dar niciunul dintre domni nu credea într-un asemenea rezultat Doar Ivan al IV-lea știa că armata regală intră într-o capcană bine organizată El a cunoscut și a pregătit dinainte o bază diplomatică pentru a retrage Polonia din războiul din Livonian, oferindu-i lui Batory doar minimul necesar Așa că, părăsind Vilna ospitalieră, Antonio Possevino s-a mutat în misterioasa Moscovie Ivan al IV-lea a luat măsuri în avans pentru ca observațiile personale de la graniță să confirme speranțele și visele trimisului papal Deci, în special, arhiepiscopul Smolensk Sylvester a primit un decret de la țar pentru a-i permite lui Possevino să se închine în catedrală "Și ai fi fost în acele vremuri", i-a scris țarul lui Silvester, "în Preacurată Născătoare de Dumnezeu, tu însuți ai slujit cu toate catedralele elegant"* La august , legatul papal a sosit la Starița, iar două zile mai târziu s-a întâlnit cu Ivan al IV-lea Possevino i-a dăruit o bucată de cruce pe care Iisus Hristos a fost răstignit ca dar de la Grigore al XIII-lea și ia oferit un set de regulamente ale Catedralei din Florența în limba greacă Pe boltă era atașată o scrisoare, în care papa îi scria țarului rus: "Trimit Majestății Voastre o carte tipărită despre Catedrala Florentină; Vă rog să- l citiți singuri și să ordonați medicilor voștri să-l citească: mila și înțelepciunea lui Dumnezeu vor fi mari de aici și veți primi înțelegere Și un singur lucru vreau de la tine, ca sfânta și apostolică biserică cu tine într-o singură credință * Skrynnikov R G Ivan groznyj M , S Prin foc și sabie ALEXANDER PUTYATIN a fost și orice altceva va fi gata pentru măreția ta de la noi și de la toți suveranii creștini La audiența oficială, țarul rus nu a făcut decât să-i mulțumească călduros ambasadorului pentru discursurile sale înțelepte și darurile generoase Apoi, după cum a scris iezuitul, toată lumea a fost invitată la masă Și deja acolo, la o sărbătoare în cinstea distinsului oaspete, Ivan cel Groaznic " a ținut un discurs

foarte important despre unirea și prietenia strămoșilor săi cu Papa Romei și a declarat că papa este păstorul principal al Lumea creștină, vicarul lui Hristos, și de aceea supușii săi ar dori să se supună puterii și credinței sale"** *** Amânat de primirea afectuoasă a țarului, ambasadorul nu a acordat atenție faptului că Groznîi ținea aceste discursuri nu în camera Dumei, ci la masa de banchet, unde, conform obiceiurilor Moscovei, glumele și glumele practice erau considerate acceptabile În plus, Possevino nu vorbea rusă și nu putea să prindă nuanțele semantice de vorbire care erau de înțeles pentru ceilalți oaspeți Pentru boierii din jurul italianului le era clar că țarul pur și simplu juca o păcăleală pe oaspete și, prin urmare, ascultau cu calm discursurile amabile, neobligatorii, ale lui Groznîi despre unire Și legatul papal a comparat atitudinea "moscoviților" față de persoana sa cu vestea că, destul de recent, Groznîi a distrus bisericile luterane din așezarea "germană" de la Moscova, iar sufletul i s-a umplut de speranțe vesele În plus, nu trebuie uitat că Possevino a fost răsfățat la sărbătoare "din inimă", și nu numai cu mâncare, ci și cu "băutură" Probabil că această "ospitalitate" a jucat și un rol în autoînșelarea ambasadei După sărbătoare, legatul a locuit la Starița o lună întreagă și în acest timp a încercat de mai multe ori să reia conversația despre reunirea bisericilor Dar Grozny a ales o modalitate foarte originală de a "îngheța" problema unirii Potrivit mărturiei însuși ambasadorului papal, țarul rus "a interzis traducătorilor chiar și să traducă tot ce are legătură cu religia" * * * Un iezuit experimentat a înțeles corect sugestia: * Shirokorad A B Rus' şi Lituania M , S ** Skrynnikov RT Ivan groznyj M , S *** Acolo Din FOC ȘI SABIA Ivan al IV-lea crede că a făcut destul de multe concesii preliminare, iar acum nu va face niciun pas în chestiunea de interes pentru Roma până când legatul îi va oferi o pace favorabilă, sau cel puțin un armistițiu cu Polonia La negocierile de la Kiverova Gora, Possevino a făcut tot posibilul L-a convins pe regele Ștefan și pe ambasadorii săi că, după ce au pierdut puțin în fața Groznîului, polonezii vor îndeplini o mare misiune - vor realiza reunificarea bisericilor orientale și occidentale După o altă discuție cu Possevino, hatmanul Jan Zamoyski a notat în notițele sale că ambasadorul papal " este gata să jure că Marele Duce * este dispus față de el și va accepta credința latină pentru a-i face plăcere și sunt sigur că aceștia negocierile se vor încheia cu faptul că prințul l-a lovit cu o cârjă și l-a alungat Totuși, opinia este părere, iar după eșecul de la Pskov, polonezii nu au putut ignora poziția Romei La februarie , la o lună după semnarea armistițiului Yam-Zapolsky, Antonio Possevino a sosit la Moscova pentru a negocia o unire Era plin de speranțe strălucitoare Cu toate acestea, ambasadorul nu a putut obține o conversație privată de la Ivan al IV-lea Țarul a fost de acord doar cu o dezbatere oficială despre credință - în prezența Dumei Boierești și a "curții" Pe februarie a avut loc prima dezbatere la Kremlin Pe lângă boieri și prinți de serviciu, Ivan al IV-lea a lăsat în cameră doar nobili "peeri" și a ordonat stolnicilor și tuturor celor de sub ei să plece Atunci Ivan cel Groaznic i-a cerut ambasadorului să-și expună părerile religioase, avertizând în același timp că el însuși (deși era țar) nu are cler și, prin urmare, nu îndrăznea să vorbească despre credință la fel de liber O asemenea modestie în discursurile lui Grozny a fost o mișcare diplomatică inteligentă Forțându-l pe catolic să-și dezvăluie complet cărțile, Ivan al IV-lea și-a lăsat mână liberă atât pentru el - la urma urmei, a avertizat că nu va fi responsabil pentru întreaga Biserică Rusă - cât și pentru ierarhii ortodocși, care puteau pregăti

un răspuns fără grabă pentru următoarea întâlnire cu legatul papal * Adică Ivan cel Groaznic ** Skrynnikov R G Ivan groznyj M , S * ALEXANDER PUTYATIN Groznîi a început conversația pașnic, nu a atins în mod deliberat subiectul diferențelor dintre învățăturile catolicilor și ortodocși Ambasadorul, urmând tradițiile disputelor europene, a trecut imediat la întrebări fundamentale Possevino nu și-a dat seama că în jurul lui nu era un public bisericesc-catolic, ci oameni laici și, în plus, au fost crescuți într-o cu totul altă tradiție religioasă Dar țarul Ivan nu a uitat nici măcar o secundă de publicul său natal Refuzând să înceapă cu puține cunoștințe despre înțelepciunea bisericească, care era în interpretarea sa o viclenie evidentă, autocratul rus a început să-i pună lui Possevino întrebări meschine, dar sarcastice Este potrivit ca Papa să aibă o cruce pe pantof? De ce tata își taie barba? De ce îi atârnă crucea sub talie și de ce papa însuși este purtat pe targă în timpul procesiilor solemne? "Și papa nu este Hristos", și-a justificat Ivan pretențiile față de marele preot roman, "și tronul pe care este purtat papa nu este un nor, dar cei care îl poartă nu sunt îngeri; Nu se cuvine ca Papa Grigorie să fie ca Hristos și să fie co-tronul său!"* Iezuitul nu a rămas îndatorat În dezbaterea despre apostoli și originea bisericilor, el ia acuzat pe ortodocși că nu-i cinstesc pe marii preoți romani Groznîi a obiectat la aceasta că Biserica Rusă recunoaște autoritatea primilor papi, al căror comportament îl consideră impecabil, iar toți papii care au urmat, ducând o viață proastă și nedreaptă, și-au pierdut ei înșiși dreptul la respect: " cine este papă nu după învățătura lui Hristos și nu după tradiția apostolică începe să trăiască", și-a încheiat Ivan cu voce tare discursul, "și acel tată este un lup, nu un păstor!" Țarul rus a deschis trapa în fața picioarelor ambasadorului roman, iar acesta, dus de dispută, nu a ezitat să cadă în ea Operând atacul împotriva papilor, Possevino a făcut o aluzie transparentă la viața defectuoasă a lui Ivan cel Groaznic însuși "Aceștia sunt niște oameni din sat din piață", a strigat regele prefăcut de furie, "te-au învățat să-mi vorbești ca un egal și ca un roșcat!" Possevino a răspuns cu un refuz furios de a continua conversația * Skrynnikov R G Ivan groznyj M , S FOC ȘI SABIA cu cei care îl compară pe papa cu un lup Cei prezenți îl așteptau pe Ivan al IV-lea să-l pedepsească pe nesăbuitul italian, iar curtenii care stăteau lângă tron l-au amenințat pe iezuit că ei înșiși îl vor îneca în râu Dar până atunci Groznîi încetase să-și manifeste furia La urma urmei, el și-a atins deja toate obiectivele Terminând audiența, țarul, în semn de milă, chiar a mângâiat mâna ambasadorului papal Două zile mai târziu, Possevino a fost din nou invitat la palat, unde a primit scuze publice de la Ivan al IV-lea pentru că și-a numit tatăl un lup și un prădător în plină ceartă Iar boierii i-au cerut legatului roman să-și afirme în scris viziunea asupra diferențelor dintre credința ortodoxă și cea catolică Aceste teze ale lui Possevino au fost citite la martie , la un Sfânt Sinod improvizat, la care au fost prezenți Mitropolitul Dionisy și șase episcopi Dintre aceștia, episcopul David de Rostov și Iaroslavl a fost considerat cel mai apropiat de țar A preluat scaunul când Rostov era deja "capitala curții"* neoficială Prin urmare, nimeni nu a fost surprins că David a fost cel care s-a oferit voluntar să răspundă ambasadorului papal Potrivit lui Possevino, episcopul "a aprobat totul" în lucrarea sa Aceste cuvinte ale legatului papal sunt greu de crezut necondiționat Cel mai probabil, David a încercat, pe cât a putut, să netezească și să ascundă contradicțiile Cu toate acestea, spre deosebire de disputa anterioară de la Kremlin, discursul său ar fi trebuit să i se pară

ambasadorului exact ceea ce părea Pentru a spori și mai mult impresia cuvintelor lui David, toți ceilalți, inclusiv regele însuși, au rămas "modest" tăcuți Apoi, după plecarea lui Possevino, episcopul David a fost acuzat de erezie și, prin hotărâre a Sfântului Sinod, a fost exilat la o mănăstire Nu se știe dacă Groznîi și-a înșelat slujitorul credincios sau dacă el însuși s-a oferit voluntar să sufere pentru interesele țării și ale bisericii Cred că al doilea este mai aproape de adevăr Un alt lucru este mai important: dacă te uiți cu atenție la situație, devine clar că Grozny nu a pierdut nimic aici Mesajul lui către papă, scrisoarea către Batory și discursurile bătrânului la sărbătoare nu au făcut-o * "Curtea" - ultima dintre "clonele" oprichninei, un analog al domeniului regal al regilor francezi ALEXANDER PUTYATIN a primit și nu a putut primi o publicitate largă În disputele cu un catolic, țarul era singurul care s-a opus cu ardoare legatului papal, apărând ideile Ortodoxiei În același timp, autocratul rus a dat dovadă nu numai de un zel lăudabil în apărarea credinței, ci și de o liniște rară: mai întâi l-a iertat pe ambasador pentru indicii josnice care i-au fost adresate, apoi și-a cerut scuze public pentru propriile declarații critice despre persoana papală În ochii supușilor săi, țarul și-a ridicat prestigiul, întărindu-și reputația de apărător zelos al bisericii și de înflăcărat campion al Ortodoxiei Dar, în același timp, legatul papal nu avea ce să-i reproșeze lui Grozny Formal, a îndeplinit toate promisiunile date de Possevino În timp ce ambasadorul papal se certa la Moscova despre avantajele credinței catolice, comandamentul țarist a lansat o ofensivă împotriva suedezilor În februarie , guvernatorii Mihail Katyrev și Dmitri Khvorostinin au condus o armată către cetățile rusești capturate de Delagardie Pe drumul spre Groapă, lângă satul Lyamitsy, regimentul avansat al lui Hvorostinin s-a întâlnit cu trupele inamice Curând, un mare regiment al lui Katyrev i-a venit în ajutor Împreună, guvernanții i-au învins pe suedezi Cu toate acestea, nu au reușit să profite de victorie: Batory a cerut ca Ivan al IV-lea să retragă regimentele din apropierea Narvei În caz contrar, regele a amenințat că va încălca tratatul Yam-Zapolsky Groznîi a trebuit să suspende ostilitățile din nord În curând, a transferat majoritatea trupelor la granița de sud Johan al III-lea a decis să profite de situație În Finlanda, a ridicat o mare armată sub comanda lui Delagardie Pe lângă suedezi, includea detașamente de mercenari din Germania, Franța și Italia Scopul imediat al invaziei a fost Oreshek și Ladoga După căderea lor, Yukhan al III-lea urma să ocupe Novgorod și Pskov Astfel, regele suedez a căutat nu numai să separe Rusia de Marea Baltică, ci și să apuce o bucată uriașă din teritoriul său continental La septembrie , trupele lui Delagardie l-au asediat pe Oreshek După un lung bombardament pe octombrie, au lansat un asalt general Dar cetatea antică, situată pe o insulă în mijloc FOC ȘI SABIA Neva, a respins atacul inamicului Curând, armata navei ruse cu întăriri a pătruns în Oreșek După aceea, al doilea asalt suedez s-a încheiat și el fără succes În două luni de luptă, Delagardi a pierdut atât de mulți războinici încât nu a avut puterea pentru a treia încercare În noiembrie, suedezii s-au retras din Oreshok Lui Johan al III-lea i-a devenit clar că nu poate învinge Rusia singur Totuși, Ivan al IV-lea nu a putut profita de eșecul inamicului Pe de o parte, era legat de amenințările lui Batory cu privire la Narva, iar pe de altă parte, la acel moment, situația din sudul și estul Rusiei a escaladat din nou Atacul Marii Hoarde Nogai a provocat o revoltă puternică a popoarelor din regiunea Volga Raidurile au reluat din partea Hanatului Siberian În aceste condiții, Rusia și Suedia au început negocierile de

pace pe râul Plyussa Johan al III-lea a încercat să obțină de la Ivan al IV-lea concesiunea întregii coaste a Golfului Finlandei, dar țarul a ținut ferm pe ultimii kilometri de coastă Drept urmare, în august , părțile au semnat un armistițiu de trei ani În condițiile ei, suedezii au păstrat cu districte orașele rusești capturate Korela, Ivangorod, Yam și Koporye Moscova a păstrat doar o mică bucată de coastă cu gura Neva Astfel s-a încheiat următoarea etapă a luptei, în urma căreia Ivan cel Groaznic nu numai că a pierdut Livonia capturată anterior, ci a pierdut și cea mai mare parte a coastei rusești a Mării Baltice Totuși, regele nu a acceptat înfrângerea El a înțeles că refuzul Moscovei asupra țărilor baltice ar trebui să provoace o ceartă între dușmanii săi: Polonia și Suedia Pentru a se putea alătura luptei din nord până în momentul ciocnirii lor, Groznîi se grăbea să rezolve problema din sud-est În același timp, el negocia intens o alianță economică și militară cu Anglia Rusia a stabilit relații speciale cu Foggy Albion încă din , după ce o navă comercială expediționară sub comanda lui Richard Chancellor a ajuns la gura Dvinei de Nord Căpitanul englez a trecut în Rusia pe ruta maritimă de nord în jurul Norvegiei Traseul a fost dificil și periculos ALEXANDER PUTYATIN nym: din cele trei corăbii care au pornit, două s-au pierdut pe drum Ivan al IV-lea a acordat negustorilor care au sosit cu Cancelarul o scrisoare, conform căreia li s-a acordat dreptul la comerț fără taxe vamale în Rusia, li s-a acordat un "adăpost pentru nave" pe Dvina de Nord și o curte la Moscova Compania Moscova a fost înființată la Londra pentru a face comerț cu Rusia După aceea, trei sau patru nave englezești veneau anual în portul Arhangelsk, iar începând cu anii - - nave mari "Porțile spre Vest" ale Mării Albe erau folosite pentru a exporta blănuri, in, cânepă, untură, grăsime, potasiu și ceară din Rusia În principal, pânzele, cuprul, staniul și plumbul au fost importate în țară Pe măsură ce privilegiile acordate comercianților englezi din Rusia creșteau, Elisabeta I a îndeplinit din ce în ce mai des dorințele lui Ivan al IV-lea privind importul de bunuri militare: arme, obuze și alte arme Căpitani, arhitecți, medici, farmaciști și alți specialiști de înaltă educație au venit la Moscova și în alte orașe rusești din Anglia cu permisiunea reginei În timp ce tunurile bubuiau la granițele de vest ale Rusiei, privilegiile britanicilor creșteau constant În , Ivan cel Groaznic le-a permis să facă comerț liber și fără taxe vamale numai în Moscova, Hholmogory și Vologda, iar dintre angajații ruși, comercianții Companiei Moscovei puteau angaja doar funcționari și nu mai mult de unul din cele trei comerț yarzi Și carta preferențială din a permis britanicilor să construiască nu numai curți, ci și fabrici în orașele rusești Pentru întreprinderile lor, comercianții Companiei Moscovei puteau acum angaja muncitori ruși în orice cantitate De exemplu, în Vologda, centrul de atunci al creșterii inului din Rusia, țarul a permis britanicilor să construiască o fabrică de frânghii, iar în vecinătatea orașului să caute și să extragă minereu de fier În plus, în condițiile noii charte, la Moscova, Novgorod și Pskov li sa permis să circule monede engleze, pe care liderii companiei le puteau bate la monetăria rusă Comercianții britanici au primit dreptul de a trimite "comisii" armate pentru a-și proteja mărfurile de tâlhari și de a folosi cai de groapă pentru a călători prin țară FOC ȘI SABIA Nici o singură navă (chiar engleză), care să nu aparțină Companiei Moscovei, nu putea intra acum în Pechora, Ob, Kola, Mezen, Pechenga, Kholmogory sau Insula Solovetsky Nici un singur străin (chiar un englez care nu făcea parte din companie) nu avea dreptul să urmeze prin Rusia până în China, Persia, Bukhara sau India Compania din Moscova a primit dreptul

de a prinde în mod independent, fără participarea și consimțământul autorităților locale, toți călătorii europeni (contestabili pentru aceasta) și să le confisque proprietățile Este clar că aceste privilegii nu au fost date "pentru ochi frumoși" Așadar, în , în apogeul ofensivei lui Batory împotriva Pskovului, o escadrilă comercială impresionantă de nave engleze a sosit în Dvina de Nord, încărcate până la refuz cu plumb, praf de pușcă și cupru Cu toate acestea, imediat după încheierea războiului din Livonian, Groznîi a început să beneficieze unul după altul de la Compania din Moscova Și a început cu cea mai gustoasă bucată - cu monopol Curând, toți străinii, și nu doar britanicii, au primit permisiunea de a face comerț în nordul Rusiei Guvernul Elisabetei a vrut, desigur, să restituie negustorilor săi dreptul exclusiv la comerțul cu Marea Albă Ivan cel Groaznic a răspuns că nici măcar nu-l deranjează Totuși, în același timp, el a sugerat în mod transparent că nu numai supușii reginei ar trebui să beneficieze de noul tratat În august , ambasadorul rus Fiodor Pisemski a sosit la Londra, oferindu-le britanicilor să încheie o alianță militară cu Rusia, pentru ca aceștia "să stea împreună împotriva oricărui inamic"* Conform obiceiurilor de atunci, s-a propus sigilarea acordului prin căsătorie dintre țarul Ivan și nepoata reginei, Mary Hastings La început, Elisabeta I s-a făcut surprinsă - la urma urmei, țarul rus este căsătorit Cu toate acestea, Pisemsky a răspuns la aceasta că actuala regină (Maria Nagaya) nu se potrivește suveranului și, prin urmare, va divorța de ea imediat ce se termină potrivirea Ambasadorul rus a căutat cu insistență o întâlnire cu prințesa pentru a-i raporta țarului despre aspectul și manierele ei În cele din urmă, în vara anului , în timp ce se plimba prin grădină, i s-a arătat nepoata regală Pisemsky chiar acolo * Skrynnikov R G Ivan groznyj M , S ALEXANDER PUTYATIN i-a trimis lui Ivan Vasilievici o scrisoare în care afirmă că Mary Hastings era " înaltă, albă la față, nas drept, ochi cenușii, păr blond, degete lungi *" Grozny i-a plăcut descrierea Negocierile care au început la Londra au continuat în - la Moscova Din partea Elisabetei I, au fost conduși de ambasadorul englez Jerome Bowes, interesele țarului Ivan al IV-lea au fost reprezentate de trei persoane: boierul Nikita Romanov și grefierul Andrei Shchelkanov de la Zemstvo și Bogdan Belsky de la "curte" Rușii au insistat ca în textul tratatului de unire să fie inclusă o clauză privind operațiunile militare comune împotriva lui Stefan Batory Puțin mai târziu, au anunțat numele unui alt inamic regal - Johan al III-lea Conform planului lui Ivan cel Groaznic, Anglia trebuia să ajute Rusia să recâștige din Polonia și Suedia tot ceea ce țara noastră a pierdut în ultimii ani Bowes s-a oferit să negocieze cu Batory înainte de a începe ostilitățile Ambasadorii ruși au respins însă această opțiune "Numai un escroc cu dușman", au răspuns ei, "și un dușman în acele zile este un producător" ** Răspunsul a trădat adevăratele intenții ale regelui - nu era mulțumit de presiunea diplomatică a Angliei asupra Poloniei și Suediei Grozny avea să se pregătească pe ascuns pentru ostilități și apoi să zdrobească inamicul cu o lovitură zdrobitoare bruscă În schimbul ajutorului cu trupele și echipamentele, țarul rus era gata să restituie negustorilor englezi dreptul de monopol al comerțului prin porturile din nord și chiar să impună interdicția de a le vizita pentru navele din alte țări europene În urma rundei de negocieri de la Moscova, ambasadorul Elisabetei I a primit de la Ivan al IV-lea un proiect de tratat în care autocratul rus a fost de acord cu toate condițiile sale, iar partea engleză a fost obligată, împreună cu trupele țariste, să ducă război împotriva dușmanii săi pentru a "prinde

pământurile Livoniene" *** Astfel, "treburile de căsătorie" ale lui Groznîi s-au apropiat treptat * Zaichkin I A , Pochkaev I N istoria Rusiei Eseul popular al IX-lea - mijlocul secolului al XVIII-lea M , S ** Skrynnikov R G Ivan groznyj M , S *** Acolo S FOC ȘI SABIA deznodământ În mediul Reginei, Prințesa Maria era deja numită "Regina Moscovei" Femeile engleze de modă au început să se etaleze în rochii de soare și cizme rusești Pentru oficializarea finală a uniunii, același Jerome Bowes a plecat de la Londra la Moscova Dar, din păcate, a întârziat În seara zilei de martie , Ivan al IV-lea a murit în timpul unui joc de șah A trăit de ani, dintre care a petrecut o jumătate de secol pe tron În acest timp, primul țar rus a făcut multe lucruri bune și rele După ce a plecat într-o altă lume, a lăsat urmașilor săi material bogat pentru dispute și bârfe, ipoteze îndrăznețe și presupuneri contradictorii CAPITOLUL LUPTA PENTRU PUTEREA DUPĂ MOARTEA LUI IVAN IV SIGIZMUND III - NOUL REGE AL COMUNULUI SUCCESUL LUI GODUNOV IN POLITICA INTERNA SI EXTERNA Este greu de spus la ce ar fi putut duce tratatul dintre Ivan al IV-lea și Elisabeta I și care dintre țări ar fi beneficiat mai mult de pe urma acestuia Un lucru este clar: moartea țarului a îngropat planurile alianței anglo-ruse Trimisul reginei, Jerome Bowes, care a sosit la Moscova, a fost întâmpinat acolo cu o indiferență care a insultat rangul său înalt Timp de mulți ani, Groznîi a trăit cu frica de răzvrătirea boierească Consimțământul dintre grupurile domnești a fost coșmarul lui și, pentru a preveni această groază, țarul fie a doborât represiunile asupra demnitarilor, fie a înfruntat clanurile boierești unul împotriva celuilalt Cu toate acestea, după moartea în noiembrie a iubitului său fiu și moștenitor Ivan Ivanovici *, când a devenit clar că tronul era destinat să fie moștenit de slabul și bolnavul Fedor, Ivan al IV-lea a schimbat politica internă Cu o vastă experiență politică, Grozny * Potrivit unor surse, prințul a murit de o boală, după alții - dintr-o lovitură cu toiagul pe care i-a dat-o regele ALEXANDER PUTYATIN a înțeles foarte bine că numai cu sprijinul gândului fiul său, incapabil să guverneze, putea să țină coroana pe cap Prin urmare, până la sfârșitul vieții, Ivan al IV-lea a încercat să ajungă la un acord între clanurile boierești supraviețuitoare Grozny și-a pus speranțe speciale în "curte", ultimul analog al "domeniului regal" din istoria domniei sale Conform planului lui Ivan al IV-lea, acest grup de servitori devotați trebuia să înconjoare tronul cu un zid monolitic, asigurând siguranța personală a fiului său În timp ce boierii zemstvo vor deveni mai experimentați în aceste chestiuni pentru a guverna Rusia Iar pentru a echilibra puterea militară a "curții" cu influența civilă a zemstvos-ilor, Ivan al IV-lea a lăsat majoritatea în consiliul de administrație celor din urmă Ivan Mstislavsky, care a condus Duma Zemsky timp de ani, a devenit șeful guvernului boieresc Pe lângă el, primii patru au inclus Bogdan Belsky, Ivan Shuisky și Nikita Romanov Astfel, din primii trei lideri ai "curtei", doar Belsky a intrat în numărul de gardieni Încă doi - Afanasy Nagoy și Boris Godunov - au rămas în afara cercului îngust de conducere Groznîi avea motive întemeiate să nu-i includă în consiliul regenței A înțeles că Nagy dorm și văd cum să-l înlocuiască pe Fyodor cu tânărul Dmitri * ** Ivan al IV-lea s-a certat cu Godunov când a încercat să divorțeze de moștenitorul de soția sa * *, acuzându-și nora de infertilitate Boris, a cărui influență se baza în acel moment doar pe rudenia cu viitoarea țarina, a rezistat cât a putut de bine ideii lui Ivan cel Groaznic Astfel, în loc de pace și armonie, ura și suspiciunea domneau într-un cerc restrâns de conducători Cooperarea dintre boieri a durat câteva săptămâni Iar primii care au luptat pentru

redistribuirea puterii au fost "oamenii curții" Bazându-se pe gardienii de la Kremlin fideli lui, Bogdan Belsky, în mod neașteptat pentru toată lumea, l-a arestat pe Afanasy Nagogoy și l-a expulzat din capitală O ceartă evidentă în "curte" l-a împins imediat pe Zemstvo să decidă * Dmitry este fiul Mariei Nagoya ** Irina Godunova FOC ȘI SABIA Cu alte cuvinte, nu trecuseră nici măcar câteva zile înainte ca Pyotr Golovin să înceapă o îndrăzneală nemaiauzită până atunci - a început un litigiu parohial cu atotputernicul Belsky Cu doar câteva luni în urmă, sub Ivan al IV-lea, acest lucru era de neimaginat! Și acum, cu fiul Groaznicului, care încă nu urcase pe tron, Golovin și-a asumat un mare risc Dar forțe puternice stăteau în spatele prințului Peter Au reușit să adună în jurul lor întregul zemstvo Pentru Belsky, cu excepția grefierului Andrei Shchelkanov, doar câteva rânduri "curte" s-au ridicat - Trubetskoy și Godunov Dându-și seama că procesul nu poate fi câștigat în astfel de condiții, Bogdan Belsky a trecut la măsuri extreme: a chemat întăriri la Kremlin de la arcași loiali lui și a început să-l convingă pe Fedor să întărească influența "curții" cu puterea sa regală O nouă oprichnina a suflat peste țară Dar proprietarii de terenuri nu aveau de gând să cedeze Regenții Mstislavsky și Romanov s-au opus cu hotărâre planurilor lui Belsky: nobilii loiali lor și Shuisky, cu sprijinul orășenilor, au asediat Kremlinul și a început un schimb de focuri între poporul rebel și arcașii lui Belsky Curând, primul sânge a fost vărsat În bătălia de la Poarta Frolovsky, peste de oameni au murit și peste au fost răniți Rebelii au desfășurat un tun mare în direcția Kremlinului, care se afla pe Lobnoye Mesto Amenințând să tragă la porți, ei i-au cerut nu numai Belsky, ci și Godunov O astfel de întorsătură a evenimentelor nu făcea parte din planurile liderilor zemstvo Mstislavsky și Romanov știau bine că Fiodor Ioannovici, care și-a iubit soția până la uitare, nu va fi de acord să-și trădeze cumnatul mulțimii tulburate Boierii au rezolvat rapid criza: Belski a demisionat, Godunov și-a păstrat locul în Duma, iar Fiodor Ioannovici a fost încoronat solemn la mai Așa că prima criză a noii domnii aproape l-a târât pe viitorul conducător al Rusiei în abis Boris a trebuit să experimenteze frică și umilință Cu toate acestea, a supraviețuit și a făcut un pas uriaș în carieră: în zilele încoronării, Fedor și-a ridicat cumnatul în vârstă de de ani la rangul de călăreț Este naiv să explici acest succes doar prin rudenia cu regele ALEXANDER PUTYATIN familia skoy - în primul rând, Boris a fost ajutat de ingeniozitatea politică: dându-și seama că cazul Belsky a fost pierdut, a trecut imediat la câștigători Nikita Romanov a fost de acord cu o alianță cu Godunov, de asemenea, nu din simpatie personală Ambele familii au devenit proeminente datorită rudeniei lor cu dinastia conducătoare: în ochii Rurik Shuiskys și Gediminoviches din Mstislavskys, arătau ca "parveniți înțelepți" Reacția aristocratică a amenințat să-i măture nu numai pe Godunov, ci și pe Romanov din "Olimpul boieresc" Rudele țarului Fedor au trebuit involuntar să se ralieze în jurul tronului în fața acestui pericol La scurt timp, li s-a alăturat influentul funcționar Andrey Shchelkanov Încercarea lui Belsky de a reînvia teroarea oprichnina s-a încheiat cu un eșec Noii conducători au ținut cont de greșeală și au mers în direcția opusă: cu ocazia încoronării lui Fiodor Ioannovici, au anunțat o amnistie generală Nikita Romanov știa ce face În timpul domniei lui Ivan al IV-lea, boierul a fost unul dintre puținii care "plangeau" în mod constant pentru cei dezamăgiți Și acum aristocrații care părăseau închisori s-au alăturat rândurilor susținătorilor săi În acest moment, Godunov și Shchelkanov s-au angajat în reforma administrației publice:

funcționarii fideli lor i-au înlocuit pe acei judecători, guvernatori și guvernatori care au reușit să devină celebri pentru "extorcare" Pentru a preveni viitoarele abuzuri, noilor boieri și funcționari care au ocupat aceste locuri li s-au alocat moșii suplimentare și salarii majorate În efortul de a-i câștiga pe nobili, Shchelkanov, Romanov și Godunov, la iunie , în numele țarului Fiodor, aceștia au emis o lege privind eliminarea tarhanilor - beneficii fiscale ale boierilor și principilor bisericii Influența trinității conducătoare a continuat să crească Cu toate acestea, în curând liderul lor recunoscut, Nikita Romanov, s-a îmbolnăvit grav, iar povara guvernării țării a căzut pe umerii celui mai puțin experimentat Godunov Până atunci, în Duma și în țară se stabilise un echilibru relativ: susținătorii lui Shuisky și Mstislavsky erau încă suficient de puternici pentru a face presiune asupra guvernului, dar nu-și mai puteau dicta termenii De ceva vreme, cuvântul lui Fiodor Ioannovici a devenit decisiv și, prin urmare, ambele grupuri boierești FOC ȘI SABIA a încercat să-l cucerească de partea lor Regele nu era sănătos Cea mai mică suflare de vânt l-ar putea culca mult timp La începutul anului , Fiodor s-a îmbolnăvit grav din cauza grijilor și tulburărilor de zi cu zi Părea că i se termina ceasul În panică, Godunov a trimis ambasadori secreti la împărat S-a oferit să discute despre posibilitatea căsătoriei dintre sora sa Irina și prințul austriac, pentru ca acest cuplu să moștenească tronul regal Speranța de succes a intrigii era minimă, dar Boris nu vedea altă cale de a păstra puterea Matchmaking-ul pe care l-a început s-a încheiat cu scandal: planurile cumnatului regal au fost făcute publice Întreaga Duma s-a ridicat imediat împotriva Godunovilor Mitropolitul Dionisie a condamnat și negocierile "trădătoare" privind căsătoria țarinei în timp ce țarul era în viață Locuitorii din Moscova Posad erau indignați Situația lui Boris s-a deteriorat atât de mult încât a început să se pregătească să fugă în Anglia Godunov a fost salvat de un accident fericit: Fiodor Ioannovici a început brusc să-și revină, iar țarina Irina și-a anunțat soțului ei sarcina Aceste două evenimente au îndreptat atenția boierilor către familia regală Pasiunile în jurul domnitorului s-au domolit puțin, iar el nu a întârziat să profite de acest lucru Boris a dat prima lovitură în cel mai slab punct al Dumei: finanțele statului Principala dificultate care a împiedicat dezvoltarea țării a fost lipsa cronică de bani Tezaurul regal era de obicei în sarcina a doi reprezentanți ai grupurilor boierești în război Trebuiau să se privească cu gelozie și să nu permită abuzul Dar după înlăturarea lui Belsky de la putere, Piotr Golovin, cu ajutorul șuiskiilor, s-a asigurat că ruda lui, Vladimir Golovin, devine al doilea trezorier După ce a inițiat o verificare a trezoreriei, Godunov a bătut cu siguranță În condiții de lipsă cronică de bani, Duma nu l-a putut refuza Și în curând au fost dezvăluite furturi atât de mari, încât instanța boierească nu a avut de ales decât să-l condamne la moarte pe Piotr Golovin A doua lovitură a căzut asupra capului Dumei, prințul Mstislavsky Guvernul boieresc era îngrijorat de soarta dinastiei Membrii Dumei au discutat în mod repetat între ei planul: să divorțeze de Fyodor de Irina fără copii și să-i găsească o nouă soție Primul la rând ALEXANDER PUTYATIN potențiale mirese, desigur, a fost păducelul Mstislavskaya Dar în condițiile sarcinii anunțate a reginei, toate aceste conversații păreau o înaltă trădare Mstislavsky, condamnat de Godunov, nu s-a certat cu țarul, ci și-a dat demisia de bună voie, lăsând loc fiului său Fiodor ca șef al Dumei Dar el, spre deosebire de tatăl său, nu era printre paznicii regali În timp ce Boris se îndrepta spre culmile puterii, situația de la granițe a început să se încingă În

, tătarii au atacat regiunea Ryazan Voievodul Dmitri Hvorostinin a reușit să înainteze trupele la Șatsk la timp și i-a forțat pe Crimeea să se retragă Informațiile despre reluarea raidurilor din Crimeea asupra Rusiei și scandalul cu "matchmaking austriac" au activat Batory Dacă, după moartea lui Ivan al IV-lea, a amânat pur și simplu confirmarea Tratatului Yam-Zapolsky, acum a renunțat oficial la condițiile acestuia și s-a îndreptat către continuarea războiului În Rusia, ei se pregăteau și pentru bătălii împotriva Commonwealth-ului Ordinul de descarcare a întocmit o listă de regimente pentru campanie Trupele au început să se adune la Mozhaisk Dar curând a venit la Moscova vestea că la decembrie , Stefan Batory a murit La fel ca la alegerile anterioare, candidatul rus nu a fost printre lideri Principalii concurenți în lupta pentru tronul Poloniei au fost fiul regelui suedez Johan al III-lea Sigismund și arhiducele austriac Maximilian În timp ce discuția candidaților avea loc, hoarda Crimeea, formată din de oameni, a invadat zonele de graniță ale Rusiei Armata țaristă sub comanda lui Dmitri Hvorostinin a mers rapid în regiunea Tula Cu toate acestea, inamicul nu a îndrăznit din nou să "lupte direct" și s-a retras la propriile limite Era neliniştit la graniţa cu Suedia De două ori, în și în , lucrurile aproape au ajuns la un mare război, dar de ambele ori în ultimul moment părțile au reușit să se înțeleagă Între timp, în Commonwealth sa încheiat "evenimentele electorale" La august , un grup de susținători ai lui Jan Zamoyski l-au proclamat câștigător pe prințul Sigismund În același timp, clanul rival Zborowski l-a declarat rege pe arhiducele Maximilian Ambii "monarhi proaspăt aleși FOC ȘI SABIA ha" s-au grăbit să-și consolideze drepturile la tron cu ajutorul forței militare Maximilian împreună cu trupele austriece s-au apropiat mai întâi de Cracovia, dar orășenii au respins asaltul Între timp, Sigismund se grăbea deja dinspre nord cu armata suedeză spre capitala poloneză Pe decembrie a intrat în oraș și a fost imediat încoronat Puțin mai târziu, Jan Zamoyski și susținătorii săi au învins armata lui Maximilian, care s-a retras în Silezia, în timp ce arhiducele însuși a fost capturat În , Sigismund și-a înapoiat fratele împăratului, după ce a depus anterior un jurământ de la ambii că Maximilian nu va mai pretinde tronul Poloniei Părea că au venit vremuri întunecate pentru Rusia Alianța suedeză-polonă, care se prăbușise în ultimii ani, a fost restabilită la un nou nivel dinastic În condițiile în care imperiul s-a retras din război, iar confruntarea cu Crimeea a continuat la periferia de sud a Rusiei, țara a fost în imposibilitatea fizică de a rezista atacului coordonat suedez-polonez Johan al III-lea s-a pus imediat la treabă În Reval, flota sa a debarcat o armată de de oameni Împreună cu fiul lor, regele polonez Sigismund al III-lea, urmau să smulgă din Rusia Novgorod, Pskov și Smolensk În plus, Polonia a vrut să obțină și terenul Seversk Aliații sperau că acest lucru se va realiza fără un război major Dorind să prezinte un ultimatum, Johan al III-lea a cerut guvernului rus să trimită o "mare ambasadă" pe râul Narva În aceste condiții, Godunov nu putea juca decât pentru timp și spera într-un miracol Din fericire, conducătorul rus stăpânise până la acea vreme știința intrigilor mărunte și a întârzierilor diplomatice la perfecțiune Destul de recent, în ianuarie , cu ajutorul lor, și-a forțat oaspetele, Patriarhul Ieremia al Constantinopolului, să înființeze un nou patriarhat la Moscova și să-l ridice pe tronul său pe Iov, credincios Godunov Și din nou, Boris a avut noroc: în perioada în care scrisorile au fost schimbate, iar părțile au convenit unde și când se vor întâlni ambasadele, situația a reușit să se schimbe Manifestând dorința de a

invada Rusia, hoarda Crimeea, în mod neașteptat pentru Sigismund al III-lea, a atacat Commonwealth-ul cu toată puterea Tătarii la propriu ALEXANDER PUTYATIN sfâşiat regiunile sudice ale regatului Desigur, dorința de a lupta cu Rusia printre tigăi s-a evaporat imediat Și regele Yuhan a rămas singur Acum nu mai dorea nimic de la Moscova Pe de altă parte, încurajați de evoluția favorabilă a evenimentelor, ambasadorii ruși și-au înaintat contrapretențiile Aproape textual, repetând frazele ultimatumului suedez, ei i-au oferit lui Johan al III-lea să îi returneze voluntar pe Narva, Ivangorod, Yam și Koporye în Rusia Reprezentanții regali au întrerupt negocierile Comandamentul rus nu avea îndoieli cu privire la victorie A plănuit să folosească războiul pentru a ridica prestigiul regal Fedor Ioannovici a condus personal armata într-o campanie El a fost însoțit de țarina Irina și domnitorul Boris Godunov Prinții Mstislavsky și Trubetskoy au primit principalele posturi militare "după rasă" Experimentat și talentat, dar nenăscut Khvorostinin a fost numit comandant al regimentului avansat Totuși, în condițiile în care inamicul nu avea puterea de a ataca, acest post modest i-a permis lui Khvorostinin să joace un rol important în izbucnirea războiului La ianuarie , patrule ruse au pornit pentru recunoaștere Detașamentele de avans ale cavaleriei nobiliare au început să tulbure împrejurimile cetăților inamice cu raiduri îndepărtate Pe ianuarie, forțele principale au pornit din Novgorod Detașamentele s-au separat curând de ei, trimise la Yam și Koporye Trebuiau să asigure flancul trupelor care înaintează spre Narva Garnizoana Yamului asediat nu a rezistat mult: după două zile de bombardamente, a capitulat Imediat după aceea, un alt detașament rus a blocat în mod fiabil Koporye După ce au eliminat amenințarea de flanc, regimentele țariste s-au îndreptat către principalele obiective ale campaniei - Ivangorod și Narva Regimentul avansat al lui Dmitri Hvorostinin a fost primul care a stat la zidurile acestei duble cetăți Fără să aștepte apropierea forțelor principale, a atacat corpul suedez care acoperă abordările spre Ivangorod Bătălia încăpățânată a continuat până seara După ce au fost învinși, suedezii s-au retras în spatele Narovei *, iar în curând cei mai mulți dintre ei s-au retras la Rakovor * Narova este numele râului de pe malurile opuse ale căruia se află Narva și Ivangorod FOC ȘI SABIA Principalele forțe ruse s-au apropiat de zidurile cetății pe februarie Au început pregătirile pentru asediul și asaltul ambelor orașe Din februarie până în februarie a avut loc un bombardament intens al pereților de la tunurile "marilor ținute" S-au format goluri mari în pereții de vest și de nord ai Narvei Pe februarie, războinicii ruși au lansat un asalt Și apoi calcularea greșită a lui Godunov, care a condus acțiunile lor, a afectat Cumnatul țarului a fost dus de sarcina principală - de a perfora deschideri în ziduri - și le-a interzis trăgătorilor săi să tragă în turnuri Drept urmare, artileria cetății a rămas nesuprimată, iar acum tunurile suedeze au tăiat literalmente coloanele care urmau asalt Restul trupelor ruse au acționat impecabil Pentru a împiedica inamicul să poată transfera întăriri din sectoarele neatacate, ofensiva a fost desfășurată din mai multe părți deodată Dar, în același timp, forțe destul de mari au fost concentrate în direcția atacului principal: peste cinci mii de soldați au înaintat în golurile de la Porțile Rusiei Asta în ciuda faptului că întreaga garnizoană suedeză din Narva nu depășea de oameni În ciuda pierderilor grele din focul de artilerie, războinicii ruși în mai multe locuri au reușit să treacă prin goluri și să urce pe scări pe pereți Dar nu au putut să dețină pozițiile capturate Simțind că situația din Narva este critică, trupele suedeze, împinse înapoi la Rakovor, au trecut la ofensivă Cu

toate acestea, această direcție a fost acoperită de regimentul lui Khvorostinin, iar guvernatorul experimentat și-a confirmat încă o dată reputația ridicată Ajutorul nu a putut ajunge la Narva, iar Horn, care comanda apărarea, ia oferit lui Godunov un armistițiu Domnitorul a cerut suedezilor să predea Rusiei orașele Ivangorod, Rugodiv, Koporye și Korela Horn a fost de acord doar cu o întrerupere a ostilităților, astfel încât Rusia să poată discuta posibile concesii direct cu regele Răspunsul la încercarea de a juca pentru timp a fost focul armelor rusești Evident, l-a ajutat pe Gorn să se adapteze la un mod constructiv Acum suedezii au fost de acord să-l transfere pe Ivangorod în Rusia chiar înainte de începerea negocierilor Această opțiune nu i s-a potrivit lui Godunov și a ordonat reluarea bombardamentelor În următorul răgaz, Gorn a fost de acord să doba ALEXANDER PUTYATIN întoarce-te la Ivangorod Koporye Zile au urmat zile Bubuitul de canonade a fost punctat de runde de negocieri Suedezii și-au păstrat poziția Gorn a înțeles că timpul lucrează pentru el Rușii au început să aibă probleme cu mâncarea Primăvara se apropia constant, vremea raidurilor din Crimeea În cele din urmă, pe februarie, părțile au încheiat un armistițiu pentru un an În condițiile sale, suedezii au predat rușilor Ivangorod și Koporye, precum și coasta mării dintre râurile Neva și Narva Totuși, obiectivul principal al campaniei - restabilirea navigației baltice - nu a fost atins Atenția, care l-a ajutat atât de mult pe Godunov în intrigi, nu s-a justificat pe câmpul de luptă Un al doilea atac asupra Narva dărăpănată l-ar fi putut face un triumf, dar Boris nu a îndrăznit să-l ia Cu toate acestea, trebuie să admitem că Godunov a avut motive de prudență Și-a amintit că hoarda Crimeea a alternat atacurile asupra Poloniei cu raiduri asupra Rusiei Aceasta a însemnat că trupele mobile trebuiau păstrate și transferate la granița de sud în primăvară Prin semnarea unui armistițiu cu Moscova, regele Johan al III-lea a încercat să reînnoiască alianța cu Polonia Dar asta nu era la latitudinea suedezilor: în , imediat după raidul tătarilor, sultanul turc a cerut un tribut anual de la Sigismund al III-lea, iar ambasadorii polonezi nici măcar nu au fost de acord să discute problema războiului cu Moscovia La începutul anului , Commonwealth-ul a încheiat un alt armistițiu cu Rusia, de data aceasta pe o perioadă de ani Cu toate acestea, Crimeea a acceptat cu bucurie o alianță împotriva Moscovei Încântat, Johan al III-lea a realizat cea mai mare mobilizare de după războiul din Livonian Până la începutul unei noi campanii, el a concentrat o armată de de oameni sub comanda lui Fleming lângă granițele ruse Aceste trupe așteptau doar vești despre începerea ofensivei tătarilor Kazy-Girey nu a întârziat cu el În iunie , oamenii de stepă au aruncat în luptă toate forțele disponibile Pe lângă propria sa armată și Hoarda Nogai Mică, au mers cu hanul războinici din cetățile turcești Ochakov și Belgorod, ieniceri și artileria trimise de sultan Istoricii estimează forțele lui Kazy Giray la de mii de oameni Acest lucru pare să fie adevărat, pentru că guvernatorii ruși chiar FOC ȘI SABIA nu au încercat să oprească armata Crimeea la trecerile și vadurile "țărmului", ci s-au retras imediat la Moscova În regiunea Kotlov, la iulie , ratii ruși, care se retrăseseră din Oka, s-au alăturat întăririlor adunate în capitală Pe iulie, trupele lui Kazy-Girey au venit la Moscova Tătarii au împins cavaleria nobilă a lui Mstislavsky la Mănăstirea Danilov, unde războinicii lui Godunov au înființat un "oraș pe jos" Confruntările aprige între ruși și tătari au continuat până seara Ce s-a întâmplat după aceea, istoricii descriu în diferite moduri Una, o versiune favorabilă conducătorului, spune că noaptea Boris Godunov a ordonat ca regimentele

și o parte din artilerie să fie retrase din "câmpul de mers", iar apoi acest grup s-a apropiat în secret de tabăra hanului Din întunericul nopții, focurile grele de pușcă și tun au căzut asupra corturilor tătarilor, iar apoi cavaleria rusă a dat peste războinicii amestecați din Crimeea Neputând să reziste loviturii bruște, soldații lui Kazy-Girey au fugit la treceri Alte surse afirmă că șansa este de vină Tocmai în miezul nopții în "câmpul de plimbare" deodată a apărut o zarvă Tunerii care dormeau lângă tunuri, neînțelegând situația, au început să tragă mai întâi din lumină, iar apoi din tunuri grele În urma lor, tunurile montate pe zidurile Moscovei au deschis focul Tătarii s-au speriat de această canonadă de neînțeles Când din partea "câmpului de plimbare" câteva sute de călăreți, trimiși în scop pur de recunoaștere, s-au apropiat de tabăra hanului, hoarda s-a transformat într-o fugă Cu tot scepticismul meu cu privire la talentele militare ale lui Godunov, a doua opțiune pare chiar mai incredibilă decât prima La urma urmei, armata lui Kazy-Girey nu era formată din tineri care nu au fost împușcați, care ar putea fi speriați de sunetele unei canonade îndepărtate În urmă cu câtiva ani, ea a ars și a jefuit o mare parte din Polonia vecină Chiar și tinerii soldați au participat la mai mult de o bătălie, iar liderii - de la centurion și mai sus - au fost toți veterani înrăițiți în lupte A fost nevoie de mai mult de câteva aplaude puternice pentru a-i doborî și a-i conduce spre treceri ALEXANDER PUTYATIN Un alt lucru este că ideea unei greve de noapte bruscă nu i-a putut veni în minte prudentului intrigant Boris Un om curajos, cu experiență în afaceri militare, gândind în afara cutiei, cunoscând toate slăbiciunile și punctele forte ale inamicului, a fost capabil să vină cu asta Cum ar fi răposatul câștigător al lui Daulat Giray Mikhail Vorotynsky sau mâna sa dreaptă în bătălia lui Molodi Dmitry Khvorostinin Apropo, al doilea era încă în viață la acea vreme *, era în serviciul militar și destul de recent, în fața lui Godunov, s-a remarcat prin alte victorii în războiul cu Yuhan III Într-un fel sau altul, înfrângerea tătarilor de lângă Moscova a condamnat ofensiva suedeză la eșec Armata lui Fleming a asediat mica fortăreață Gdov, situată în vecinătatea orașului Pskov, dar nu a putut să o ia Detașamente separate ale suedezilor au mers la Novgorod, în unele locuri au jefuit regiunile de graniță și asta a fost tot Luptele au continuat la graniță încă un an, după care părțile au început negocierile În mai , ambasadorii rus și suedez au semnat un acord privind "pacea veșnică" la Tyavzin Conform termenilor ei, cetatea Korela, ultimul teritoriu capturat de suedezi în timpul războiului din Livonian, s-a întors în Rusia Cu toate acestea, flota lui Johan al III-lea și-a păstrat dominația în Marea Baltică, iar în acord părțile i-au fixat dreptul la o blocada navală a coastei ruse În asemenea condiții, renașterea navigației baltice era exclusă Cu greu poate fi considerată o greșeală de către Godunov Chiar și în timpul războiului din Livonia, cancelarul Commonwealth-ului, Jan Zamoyski, a declarat la Sejm din Varșovia că niciunul dintre porturile importante din Livonia nu ar trebui lăsat rușilor El credea că sarcina principală a războiului era să mute Rusia cât mai departe posibil de mare, datorită căruia ea putea primi echipamente militare și artizani Suedia și Polonia au dus politica de izolare a țării noastre de Europa în mod conștient și concertat Se poate spune că guvernele lor * Dmitri Ivanovici Hvorostinin a murit la mai bine de două luni după această bătălie - august FOC ȘI SABIA au fost primii care, în secolul al XVI-lea, au încercat să stabilească o "cortina de fier" la granițele Rusiei După ce a respins cu succes loviturile din sud și nord, Boris Godunov a abordat

problemele de politică internă La sfârșitul anilor , s-a certat cu clanul Shuisky și și-a trimis reprezentanții la închisori și mănăstiri Acum, când puterea lui Godunov a fost întărită, el ia returnat pe Vasily și Dmitri Shuisky la Duma Îndurările au atins nu numai nobilimea Suzdal Alături de Șuisky, aristocrații lituanieni în dizgrație, Kurakinii și Golitsyns, au ocupat cel mai înalt organism guvernamental Boris nu i-a uitat nici pe vechii boieri moscoviți: morozovii și pleșceevii, care părăsiseră Duma sub Ivan cel Groaznic "din cauza artei lor", s-au întors acolo în anii domniei lui Godunov De asemenea, domnitorul nu și-a ocolit numeroasele rude cu numiri Cele mai importante departamente ale Dumei erau în mâinile lor Deci, din , ordinul Streltsy a fost condus de boierul Ivan Vasilyevich Godunov După ce a realizat reconcilierea cu toate clanurile nobilimii capitalei, domnitorul și-a amintit aspirațiile și nevoile nobilimii provinciale La mai , autoritățile au emis un decret privind iertarea tuturor proprietarilor de pământ care s-au sustras de la serviciu, așa-numiții "netchiks" Nobilii și copiii boierilor, înscriși ca "plase" din cauza împrejurărilor grele de viață, au fost înapoiați la fostele moșii sau au căutat altele noi Grefierii au subliniat în mod expres că această măsură a fost dusă la îndeplinire de către ei "pentru a întrista pe slujitorul și pe călărețul și boierul Boris Fedorovich Godunov" * După ce i-a iertat pe cei neglijenți, domnitorul nu i-a uitat pe războinicii credincioși îndatoririi militare În primăvara anului , autoritățile de la Moscova au distribuit salarii în numerar nobililor și copiilor boieri Oamenii de încredere din Godunov s-au împrăștiat cu trezoreria în orașe și locuri de parcare Okolnichiy Semyon Saburov a plecat la regimentele care păzeau "țărmul" ** Ivan Gagin a mers la Ryazan Iar la granița de nord, la Novgorod și Pskov, s-au dus Peter Buynosov și Ignatius Tatishchev * Skrynnikov R G Boris Godunov M , S ** Adică crestături și stiluri pe Oka ALEXANDER PUTYATIN Cu toate acestea, lipsa banilor a fost doar una dintre cele două necazuri ale unui mic nobil A doua sa preocupare veșnică de pe vremea lui Ivan cel Groaznic a fost fuga țăranilor din pământurile moșierilor Introduse periodic de guvern, verile rezervate au oprit doar temporar procesul, dar nu l-au putut opri Această problemă a nobilimii a fost rezolvată radical de Godunov În același , în numele țarului Fedor, a emis prima lege cu adevărat iobag Nu, nu exista niciun paragraf în text care să desființeze definitiv Ziua Sfântului Gheorghe Însă în temeiul acestei legi, pentru prima dată, proprietarii de pământ aveau dreptul să-i considere fugari nu doar pe capii de familie responsabili cu plata impozitelor, ci și pe toți țăranii care părăseau moșia, indiferent de sex și vârstă În plus, timp de cinci ani fix, nu numai țăranii prinși înșiși, ci și toate proprietățile lor, erau acum supuse înapoierii Având grijă de mica nobilime, Godunov nu a uitat de nevoile orășenilor Așa că, în , a împărțit bani pentru construirea de case moscoviților, ale căror curți au ars din cauza incendiilor, care au cucerit o mulțime de oameni de rând Programele extinse de construcții din Moscova, Smolensk și alte orașe au oferit locuri de muncă pentru zeci de mii de orășeni Istoricii îl acuză adesea pe Boris de o politică externă pasivă Acest lucru nu este în întregime corect Godunov a încercat să evite doar acele conflicte care ar putea implica statul într-un război sângeros, dar nu a refuzat ocazia de a întări poziția Rusiei în regiunea Volga, unde a construit cetățile Țarițin, Saratov și Samara La granița cu Câmpul Sălbatic s-au construit, printre altele, Oskol, Kromy, Valuyki, Yelets, Kursk și Belgorod Orașul Terek a apărut în Caucazul de Nord în același timp Dacă ne amintim de țara Siberiei, atunci după moartea lui Yermak,

dominația rusă practic sa prăbușit, iar Boris a trebuit să ducă un război de doisprezece ani pentru a o restabili Rezultatul luptei armate a fost lichidarea finală a Hanatului Siberian În acești ani, aici au apărut orașele Tyumen, Tobolsk, Pelym, Berezov, Surgut, Tarai Narym Pionierii ruși au deschis căi libere în adâncul continentului asiatic FOC ȘI SABIA Capitolul RĂZBOIUL RELIGIOS ÎN DISCURSUL COMUN MOARTEA LUI FEDOR IANNOVICH ȘI CONSECINȚELE EI În timp ce Moscova își vindeca rănile după războiul din Livonian, pe teritoriul Commonwealth-ului aveau loc evenimente care erau destinate să joace un rol important în soarta Rusiei Spre deosebire de regii polonezi anteriori, Sigismund al III-lea s-a dovedit a fi un catolic fanatic Întărindu-se cu greu pe tron, a început o cruciadă împotriva Ortodoxiei Cazacii au fost primii loviti La Dieta din , imediat după grandiosul raid al Crimeei, regele a cerut ca numărul cazacilor să fie limitat la șase mii și chiar să fie subordonați hatmanului coroanei În plus, Sigismund al III-lea a declarat că este necesar să se interzică oamenilor obișnuiți din pământul Kievului să cumpere liber praf de pușcă, plumb și arme de foc Răspunsul logic a fost o revoltă grandioasă condusă de nobilii ortodoxe Christoph Kosinski La decembrie , cazacii, care se ridicaseră la luptă, au luat cu asalt Biserica Albă La scurt timp după aceea, au capturat Tripoli și l-au capturat pe Pereyaslav La ianuarie , lângă orașul Chudnov, detașamentele lui Kosinsky s-au întâlnit cu trupele lui Konstantin Ostrozhsky loiale regelui Luptele au durat o săptămână întreagă și s-au încheiat cu semnarea unui acord de pace benefic cazacilor Cu toate acestea, această opțiune nu i s-a potrivit lui Sigismund al III-lea Curând, sub influența regelui, Sejmul a adoptat o rezoluție prin care îi proclama pe cazaci "dușmani ai patriei" Vara , la negocierile de pace din orașul Cherkasy, Kosinsky a fost ucis cu trădătoare de un servitor al prințului Vyshnevetsky Mișcarea cazacilor a început să scadă Iar Sigismund al III-lea a dat următoarea lovitură iunie , la Brest, regele a adunat un Conciliu Ortodox, menit să rezolve problema unirii cu Biserica Catolică Consilierii lui Sigismund al III-lea, iezuiții, nu au ascuns în tratatele lor că ALEXANDER PUTYATIN uniunea nu este decât "un stat de tranziție necesar rușilor încăpățânați în credința lor" Zvonurile că, la Consiliu, susținătorii regelui împingeau cu nepoliticos decizia de care aveau nevoie au fost răspândite pe scară largă în rândul populației ortodoxe Acest lucru a provocat un nou val de revolte populare La octombrie , cazacii din Severin Nalivaiko au ucis nobilii care se adunaseră la Bratslav În noiembrie, rebelii au luat orașele Bar și Vinnitsa Totuși, acest lucru nu l-a oprit pe rege Pe decembrie, acoliții săi de la Consiliu au anunțat adoptarea uniunii Rezultatul nu a întârziat să apară: până în vara lui , detașamentele atamanului Nalivaiko au controlat întreaga Rusă Mică și Albă până la Mogilev Hetmanul Kryshtof Radziwill, loial regelui, s-a închis la Minsk Abia după sosirea întăririlor, a reușit să treacă la ofensivă și să-l alunge pe Nalivaiko din Mogilev Cazacii au trecut prin Rogaciov și Turov până în Volinia La martie , armata lui Stanislav Zolkiewski i-a atacat pe rebeli în apropierea tractului de Piatră Roșie Lupta a durat toată ziua Ambele părți au suferit pierderi grele Noaptea, cazacii s-au retras la Tripoli Zholkiewski nu a avut puterea să urmărească și și-a dus armata bătută la Biserica Albă De acolo, hatmanul a trimis o scrisoare Sejmului prin care cere ajutor După ce a primit întăriri, Zholkevsky a asediat lagărul cazaci din tractul Solonitsa în mai Cazacii au fortificat bine poziţia: pe trei laturi era înconjurată de cinci rânduri de vagoane, pe al patrulea se învecina cu o mlaştină de nepătruns În mai multe locuri ale taberei s-

au construit cabane din bușteni pline cu pământ Pe ele, ca și pe turnurile de cetăți, cazacii au instalat de tunuri Din exterior, tabăra era protejată de un șanț adânc și un meterez înalt Zholkiewski a reușit fără un atac A găsit trădători printre cazaci, care în noaptea de mai i-au capturat pe Severin Nalivayka și Matvey Shaula, apoi i-au lăsat pe polonezi să intre în tabără Trupele regale au distrus aproximativ de rebeli în acea zi Toți au murit, cu excepția dezertorilor și a liderilor cazaci arestați Nalivaiko și alți căpetenii au fost executați la Varșovia după torturi lungi mai , primind vestea victoriei FOC ȘI SABIA peste cazaci, regele Sigismund al III-lea a emis un manifest despre unirea bisericilor, în care a proclamat unirea un fapt împlinit Persecuția supușilor ortodocși, care și-au păstrat dependența de credința anterioară, s-a intensificat brusc în țară Preoții care nu respectau ordinele regelui au fost expulzați, iar templele le-au fost luate și transferate uniților Protestanții conduși de Krishtof Radziwill și nobilimea ortodoxă condusă de Konstantin Ostrozhsky au încercat să lupte împotriva încălcării drepturilor dizidenților într-un mod legal - prin Diete Totuși, acolo majoritatea era printre catolici, care de două ori (în și) au încercat să ducă la îndeplinire o decizie de desființare a uniunii Conflictul cu protestanții polonezi a slăbit foarte mult poziția lui Sigismund al III-lea în Suedia, al cărui rege a devenit în după moartea lui Johan al III-lea Drept urmare, puterea de acolo a trecut în cele din urmă la unchiul său, Karl de Zündermanland, care a luat oficial titlul de conducător al statului Ca răspuns, nepotul furios a început ostilitățile împotriva Suediei Cu toate acestea, în , armata poloneză a fost complet învinsă în bătălia de la Stongebro *, iar ducele de Sündermanland a devenit noul rege suedez, Carol al IX-lea Lupta a continuat până în , dar toate bătăliile ulterioare au avut loc în Estonia și au fost de natură limitată După înfrângerea de la Stongebro, războiul cu Suedia a încetat să-l intereseze pe Sigismund al III-lea Principalul lucru pentru el a fost lupta cu inamicul intern Și au mers nu numai pe câmpul de luptă Întregul teritoriu al Commonwealth-ului a fost mult timp acoperit de o rețea densă de școli iezuite Tinerii nobili au fost supuși unui îndoctrinare sever La sfârșitul secolului al XVI-lea, când clerul ortodox, zdrobit de persecuție, a pierdut cea mai mică ocazie de contra-propaganda, procesul de polonizare și catolicizare a tineretului nobiliar rus a căpătat un caracter de masă Toleranța arătată de autorități față de protestanți și uniați nu a schimbat tendința generală Noua generație de polonezi * Stongebro este un oraș din Suedia ALEXANDER PUTYATIN nobilii au crescut în credința fermă că locuitorii ortodocși ai regatului nu erau oameni și că normele societății umane nu li se aplicau Excesele sângeroase ale războiului intern împotriva cazacilor au insuflat ura națională și religioasă în noibilități Iar când, peste câțiva ani, această nouă generație de soldați ai Commonwealth-ului va veni în Rusia, slăbită de frământări, va fi cu totul diferită de războinicii lui Boleslav Viteazul și combatanții lui Vitovt În Marea Rusă, nobilii vor vedea doar teritoriul, iar în populația sa ortodoxă - animale sălbatice care ar trebui fie îmblânzite, fie distruse Cu alte cuvinte, repetați aici același lucru pe care l-au făcut destul de recent pe teritoriul Micului Rus Și la Moscova, până la acel moment, procesele erau deja în plină desfășurare care ar oferi condiții pentru sosirea acestor "noi cruciați" pe pământurile rusești Țarul Fiodor Ioannovici își trăia ultimele luni, iar cumnatul său, Boris Godunov, se pregătea să lupte pentru tron El a avansat deja mult pe calea către obiectivul său prețuit Mai întâi,

gardienii lui Fedor numiți de Groznîi au părăsit scenă, apoi rudele apropiate ale țarului, cei care puteau revendica tronul după moartea sa, au renunțat treptat la luptă (unii la mănăstire, alții în lumea cealaltă) Încă din , la invitația guvernului, nepoata lui Ivan cel Groaznic, Maria Staritskaya, văduva regelui livonian Magnus, s-a întors în patria sa La început, i s-a acordat o mare moștenire și a fost tratată cu amabilitate în toate felurile posibile Dar doi ani mai târziu, pământurile au fost confiscate, iar regina-văduvă însăși a fost nevoită să ia tonsura și să se retragă împreună cu tânăra ei fiică Evdokia la mănăstirea Podsosensky La martie , tânăra Evdokia a murit brusc Doi ani mai târziu, la mai , fratele mai mic al țarului Fiodor, Dmitri Ivanovici, a murit în circumstanțe misterioase la Uglich Acum, cei mai probabili pretendenți la tron în cazul morții suveranului au fost verii săi, Romanov Și nu se știe cum le-ar fi afectat acest lucru cariera și sănătatea, dar la mai , regina Irina a născut o fiică, Teodosie Godunov a făcut imediat totul pentru ca societatea să o perceapă drept moștenitoarea tronului Moscova nu a văzut niciodată sărbători atât de magnifice FOC ȘI SABIA cu ocazia nașterii unui copil în familia regală Nașterea Teodosiei a fost însoțită de acte care însoțesc de obicei doar urcarea pe tron a unui nou suveran În special, autoritățile au anunțat o amnistie pentru persoanele "care au fost condamnate la moarte, închise în temnițe"* ** Jubilația lui Boris este ușor de înțeles Odată cu nașterea nepoatei sale, a devenit rudă de sânge a dinastiei regale! Și, în consecință, nu numai Teodosia a deținut postul de principal moștenitor al tronului, ci și-a introdus și unchiul într-un cerc restrâns de persoane care ar putea revendica coroana dacă familia Kalita s-ar stinge Copiii lui Nikita Romanov s-au mutat imediat pe lista moștenitorilor de la prima la a treia linie și au încetat să amenințe planurile ambițioase ale domnitorului În următorii cinci ani, Godunov nu a întreprins nicio acțiune ostilă împotriva Romanovilor La urma urmei, în cazul morții fără copii a lui Fiodor* * Godunov avea acum mai multe drepturi la tron decât Romanov Pentru a spori acest avantaj, Boris a căutat constant să-și întărească prestigiul și să-și sporească averea personală Potrivit martorilor oculari britanici ai evenimentelor lui Horsey și Fletcher, clanul Godunov a primit un venit anual de până la de mii de ruble și putea strânge o armată de de mii de soldați cu banii lor În , "cancelarul" Andrei Shchelkanov s-a retras, iar toate firele de control au fost concentrate în mâinile lui Godunov Până în , titlul oficial de Boris dobândise o splendoare fără precedent pentru acele vremuri: "cumnatul regal și domnitorul, slujitorul și boierul grajd și guvernator de curte și moșierul marilor state - regatele Kazanului și Astrahanului" Dintre cele patru trepte care alcătuiesc titlul, trei (slujitor, boier de grajd și guvernator de curte) au fost cele mai înalte, iar al patrulea (conducător) a fost nemaiauzit și până acum fără precedent În ierarhia Moscovei, titlul de conducător a lipsit din cauza incompatibilității sale cu doctrina oficială a autoguvernării * Skrynnikov R G Boris Godunov M , S ** Singura lui fiică, Teodosia, a murit în ALEXANDER PUTYATIN Derzhavin Prin urmare, sensul unei astfel de "inovații" era clar pentru toată lumea din Rusia, fără excepție Când a devenit clar că țarul Fedor nu va trăi mult, Boris a dat o lovitură preventivă împotriva fraților Romanov În , cel mai mare dintre ei, Fyodor Nikitich, a fost repartizat la graniță ca al doilea guvernator al regimentului de mâna dreaptă În ciuda faptului că postul era relativ scăzut, plângerile locale au plouat din toate părțile Fiodor Romanov a fost "bătut cu fruntea" de oameni care nu posedau nici ranguri de duma,

nici merite speciale În prezența lui Fiodor Ioannovici, unul dintre ei, prințul Fiodor Nogotkov-Obolensky, a declarat că "ar putea fi șeful" nu numai al lui Fiodor Romanov, ci și al tatălui său Nikita și al unchiului Danila Ca răspuns, țarul s-a opus lui Nogotkov: "Danila și Nikita erau frații mamei noastre, unchi pentru mine; iar unchii mei au plecat de mult și de ce îi dezonorați pe unchii mei morți?"* În ciuda obiecției țarului, chestiunea a fost decisă în favoarea lui Nogotkov Numirea lui Fiodor Romanov a fost anulată, iar postul vacant a fost ocupat de Stepan Godunov Certându-se cu regele, Nogotkov, după ce a servit "cinci zile" în frig, a primit o promovare de la conducător cu mai multe grade deodată Romanovii au înțeles totul corect Și când Fedor Ioannovici a murit în noaptea de - ianuarie , ei nici măcar nu s-au bâlbâit despre drepturile lor la tron Pe de altă parte, principalele clanuri Duma s-au ridicat ca un front unit împotriva lui Godunov În acțiunile lor s-au bazat pe tradițiile și obiceiurile Marii Rus' Înalții Rurikovici și Gediminovici erau siguri că nimeni, în afară de ei, nu are dreptul la coroana regală Gândurile de a lăsa un "parvenit" obscur să treacă pe lângă ei la tron, chiar dacă el a condus țara sub dinastia anterioară, pur și simplu nu se potriveau în capul lor Acolo, din cele mai vechi timpuri, s-a înrădăcinat ideea că doar cei născuți din "rădăcina regală" au dreptul să stea pe tron Situația a fost complicată de faptul că Fedor Ioannovich nu a lăsat testament scris Majoritatea surselor susțin că Patriarhul Iov i-a amintit adesea de necesitatea de a numi * Skrynnikov R G Boris Godunov M , S FOC ȘI SABIA succesor Ca răspuns, regele s-ar fi referit doar la voința lui Dumnezeu Dar, potrivit martorilor oculari, Fedor i-a cerut în repetate rânduri Irinei după moartea sa "să-și ia o imagine monahală" și să-și pună capăt vieții într-o mănăstire Se pare că viitorul soției sale l-a îngrijorat pe rege mai mult decât soarta tronului După moartea lui Fedor, cumnatul său a continuat să conducă țara Nu a fost deranjat La urma urmei, Godunov purta rangul de boier stabil și el, conform tradiției care s-a dezvoltat în Rusia, a servit ca locum tenens al tronului în timpul suprimării dinastiei conducătoare Cu toate acestea, grăjdarul trebuia doar să organizeze alegerile și nu să le determine rezultatele În cazul respectării stricte a legii, Duma boierească a primit cuvântul decisiv, unde celebrul parvenit nu ar fi adunat niciodată o majoritate de voturi Și Boris a început să caute soluții Primul pas în această direcție a fost încercarea de a guverna în numele surorii reginei Irina obișnuiește să se supună fratelui ei în toate Ea a chemat la palat vârful suburbiei Moscovei - centurioni cu penticostali - și le-a promis recompense generoase dacă îl vor oferi lui Boris sprijinul populației capitalei A doua zi după moartea soțului ei, pe ianuarie, Irina a semnat un decret de amnistie generală Patriarhul Iov, credincios lui Boris, a trimis ordin tuturor eparhiilor să sărute crucea reginei Poate că această opțiune ar fi trecut, dar Boris era prea neîncrezător El însuși a ajuns la culmile puterii în intrigi și, prin urmare, i-a suspectat pe toți cei din jur și nu a avut încredere în nimeni În conformitate cu textul jurământului trimis prin țară, supușii au trebuit să depună un jurământ: Patriarhului Iov și credinței ortodoxe, țarina Irina, domnitorul Boris Godunov și copiii săi Trebuie să spun că, conform tradiției care s-a dezvoltat în Rusia, reginele nu au fost încoronate, nici măcar nu li s-a permis să participe la ceremonie Deși Irina a fost numită "marea împărăteasă", la un moment dat, ea a privit doar de la fereastra camerei cum era pusă pălăria Monomakh pe capul lui Fiodor Întrucât văduva nu era o persoană încoronată și nu avea putere regală, nu avea dreptul să ceară supușilor

să fie predată fratelui ei Rupe Boris jurământul în două etape, concentrarea pe câștigarea puterii prin Irina a avut șanse mari ALEXANDER PUTYATIN pentru succes Dar în acest caz, conducătorul de ceva timp a căzut în dependență de sora lui Boris nu a îndrăznit să riște și a pierdut Duma și-a exploatat alunecarea și a lovit înapoi Încălcând jurământul fără lege, boierii le-au amintit imediat moscoviților: înainte de moarte, Fedor a cerut soției sale să fie tunsurată Pe ianuarie, mulți indignați s-au adunat pe piața din fața camerelor regale Irina a fost nevoită să-și anunțe plecarea imediată la mănăstire "Aveți prinți și boieri", le-a spus ea oamenilor, "lăsați-i să conducă și să stăpânească peste voi "* Boris, care a vorbit după ea, a fost nevoit să anunţe că se retrage El a transferat îndatoririle locotenentului patriarhului Curând, în Mănăstirea Novodevichy, Irina a luat vălul de călugăriță sub numele de Alexandra Boris s-a mutat din camerele Kremlinului într-o chilie din aceeași mănăstire și a încetat să mai meargă la duma Cu toate acestea, el nu a considerat cazul pierdut În primul rând, odată cu plecarea lui Godunov, Iov, care i-a fost credincios, a început să joace rolul principal în guvernarea țării Și în al doilea rând, era speranța că clanurile boierești nu vor putea nominaliza un singur candidat la tron și se vor certa între ele Și așa s-a întâmplat Singurul lucru asupra căruia Duma a fost de acord a fost procedura de alegere a autocratului "Hotărârea consiliului cu privire la alegerea țarului" a fost adoptată, după cum se spune în textul său, " la cererea boierilor suverani, prințul Fiodor Ivanovici Mstislavsky și a tuturor boierilor suverani și a okolnichiului și a întregului sinclit regal , și toți guvernanții, și nobilii și stolnikov și funcționarii și copiii boierilor și șefii de arcași și centurionii de arcași și oaspeții, și negustorii și oamenii de culoare "** Iov nu și-a dezamăgit prietenul și patronul Folosind cu pricepere influența armatei și a populației metropolitane, el s-a asigurat ca Consiliul să includă nu numai boieri, ci și reprezentanți ai nobililor, orășenilor și negustorilor, iar acest lucru (dacă a limitat cu pricepere afluxul de alegători de provincie) a sporit brusc șansele de a fi popular printre moscoviţi Godunov La * Skrynnikov R G Boris Godunov M , S ** Ibid p - FOC ȘI SABIA starea de spirit a părții mitropolitane a alegătorilor nu s-a schimbat, patriarhul în cursul lunii, din ianuarie până în februarie, a organizat mai multe procesiuni la Mănăstirea Novodevichy La început, participanții lor i-au cerut "reginei-călugărițe Alexandra" să-l elibereze pe fratele ei Boris în regat Apoi l-au întrebat pe Godunov însuși când îi va face fericiți cu consimțământul său Ca răspuns, fratele și sora au răspuns că alegerea regelui ar trebui să aibă loc la Consiliu După cum a remarcat S M Solovyov într-una dintre lucrările sale, Boris, care a continuat să conducă țara din chilia sa, a înțeles că " numai în alegerea întregului pământ putea vedea o garanție completă pentru viitoarea sa fortăreață și pentru urmașii săi de pe tronul" * Zemsky Sobor a avut loc la Kremlin la februarie , de îndată ce timpul de doliu pentru Fiodor Ivanovici a expirat La întâlniri au participat membri ai Catedralei Consacrate sub conducerea Patriarhului Iov, Duma Boierească, condusă de Fiodor Mstislavski, rîndurile aparatului grefierului, nobilimea moscovită și acei reprezentanți ai "vârfurilor" provinciale care se aflau la Moscova la acel timp După părerea lui A A Zimin **, conform conceptelor și obiceiurilor secolului al XVI-lea, a fost un Zemsky Sobor complet legal, nu mai rău decât precedentele Cu toate acestea, nu toată lumea împărtășește acest punct de vedere Deci, R G Skrynnikov subliniază că "Determinarea conciliară privind alegerea țarului" adoptată de Duma

prevede o reprezentare mai largă a poporului Acolo s-a hotărât să se cheme "din fiecare oraș câte opt până la zece oameni, pentru ca toată țara să discute pe cine să pună pe tron" Având în vedere distanțele mari și starea deplorabilă a drumurilor, delegații "cuvenit" aleși s-au putut întâlni la Moscova abia după două-trei luni Catedrala a început lucrările mult mai devreme Există dovezi că chiar și alegătorii din orașele din apropiere au fost reținuți la avanposturi de arcași loiali lui Godunov Logica lui Boris este de înțeles: la consiliile anterioare, rolul delegaților a fost nominal, ei au aprobat doar hotărârile țarului "ales de Dumnezeu" Din moment ce toate funcţiile vicerege ♦ Soloviev S M op Carte IV M , S ♦* Zimin AL În ajunul unor răsturnări teribile S Foc și sabie ALEXANDER PUTYATIN erau în mâna nobilimii, orașele nu puteau trimite decât oameni loiali boierilor Era complet neprofitabil pentru domnitor să creeze condiții în care acești susținători ai Dumei să strige moscoviții loiali lui Godunov Încercările opoziției boierești de a-i convinge pe membrii Consiliului să depună un jurământ de credință Dumei au fost fără succes Cu sprijinul activ al lui Iov și al ierarhilor loiali lui, majoritatea a votat pentru Boris Dar Duma a rămas în opoziție, iar Godunov s-a întors la mănăstire Atunci patriarhul a organizat o altă procesiune la chilia domnitorului: în dimineața zilei de februarie, clerul a scos cele mai venerate icoane din biserici și, după ce a adunat mulți moscoviți, s-a mutat în procesiune la Mănăstirea Novodevichy Acum Boris a fost de acord să accepte șapca lui Monomakh, iar patriarhul, fără întârziere, l-a declarat țar pe Godunov aici, în catedrala mănăstirii Dar pentru victoria finală, Boris avea nevoie de recunoașterea Dumei Totuși, în zadar, Godunov a așteptat în chilia sa delegația boierească Liderii Dumei au continuat să persiste După ce a petrecut încă cinci zile în mănăstire, Boris a mers la Kremlin pe februarie Susținătorii i-au pregătit o întâmpinare solemnă: moscoviții purtau pâine și sare, boieri și negustori - sabeli și pahare de aur Godunov a acceptat doar pâine și sare, refuzând sfidător cadourile scumpe, apoi a invitat pe toți la masa regală După aceea, în Catedrala Adormirea Maicii Domnului de la Kremlin, patriarhul l-a binecuvântat pentru a doua oară pe Boris pentru a domni Cu toate acestea, nici delegația Dumei nu a apărut la Kremlin, iar Godunov s-a întors din nou la Mănăstirea Novodevichy Acum - sub pretextul postului și al bolii surorii Pe tot parcursul lunii martie și aprilie, Boris a continuat să locuiască în celula sa, vizitând doar ocazional capitala Și abia pe aprilie, după ce patriarhul a organizat o altă procesiune în masă a moscoviților la mănăstire, Godunov a intrat solemn la Kremlin pentru a doua oară Relocarea lui în camerele regale a intensificat opoziția Până atunci, grupurile boierești găsiseră un candidat alternativ Ei au devenit Simeon Bekbulatovici, hanul botezat al lui Kasimov, care a "șezat" pe tronul Moscovei de câțiva ani, după capriciul lui Ivan cel Groaznic Boierii aşteptau ce va răspunde Boris FOC ȘI SABIA Și a găsit o cale originală de ieșire din situație De îndată ce în martie au venit "informații" de la granița de sud despre dorința hanului din Crimeea Kazy Giray de a intra în război împotriva Moscovei, Godunov "a crezut" în gravitatea amenințării O "confirmare" și mai detaliată a sosit în curând La aprilie, guvernatorii cetății de graniță Oskol au raportat: hanul mergea "în Ucraina suveranului" și, pe lângă propria hoardă, conducea șapte mii de ieniceri Informația era falsă Prin acord cu sultanul turc, Kazy-Giray pregătea la acea vreme o invazie a Ungariei Dar la Moscova, din motive evidente, nu au ignorat pericolul Boris a condus personal armata Ordinul de descărcare a întocmit o listă a regimentelor care înaintau spre inamic La începutul

lunii mai, când trupele s-au adunat, boierii s-au confruntat cu o alegere: să continue confruntarea cu Boris (care, în condiții de război, ar părea deja ca o trădare a îndatoririi militare) sau să ia posturi de voievodat (și să se supună lui Godunov ca lor comandant șef) După puțină ezitare, liderii Dumei l-au ales pe acesta din urmă Cu toate acestea, în ultimul moment, ei au propus ca Boris să-l numească pe Simeon ca guvernator al unui mare regiment Această decizie a fost în spiritul tradiției moscovite Pentru a evita disputele locale, Ivan cel Groaznic punea adesea "regi" în serviciu în cele mai înalte posturi ale armatei Aceste numiri au fost, de regulă, nominale și au făcut posibilă transferul controlului real al trupelor către oameni talentați, dar nenăscuți Simeon avea deja încredere în cele mai înalte poziții ale armatei în războaiele cu țările occidentale Din motive evidente, au încercat să nu folosească tătari împotriva compatrioților Boris nu s-a certat cu Duma El, s-ar putea spune, chiar a depășit dorințele boierilor Tătarii de serviciu au devenit guvernatori înalți ai celor trei regimente principale Dar Kasimov Khan a rămas acasă Boris s-a scuzat spunând că Simeon nu se află la Moscova, că va dura mult timp să aștepte sosirea lui și nu putea să suporte timpul În loc de alesul Dumei, prințul Astrahan Araslanalei Keibulovich a condus un mare regiment Boierul Mstislavsky a fost oficial al doilea guvernator al său În fruntea regimentului de mâna dreaptă stătea prințul Kazan Urazmagmet, căruia i s-a supus Vasily Shuisky avansat * ALEXANDER PUTYATIN regimentul era condus de fostul guvernator siberian Mametkul și prințul Dmitri Shuisky În războaie reale, cei de-al doilea guvernator puteau "prelua controlul" de la comandanții lor (prinții de serviciu) dacă nu ascultau "sfaturile" colegilor lor ruși Dar în "operațiunea" concepută de Boris, rolurile s-au schimbat: acum, în cazul unei tentative de conspirație (precum și în cazul oricăror alte "neînțelegeri"), Godunov se putea baza pe tătari în confruntarea cu liderii Duma La mai , armata a mers spre Serpuhov Acolo, pe malul râului Oka, arhitecții și constructorii moscoviți au ridicat un întreg oraș de corturi albe ca zăpada, cu turnuri și porți fanteziste Timp de două luni, regimentele au stat aici în așteptarea inamicului Din prima până în ultima zi, Godunov, cu cuvinte pline de afecțiune, împărțiri generoase de salarii și numeroase sărbători, a căutat recunoașterea nobilimii provinciale El nu a ghicit Văzând entuziasmul micilor militari, conducătorii Dumei au încetat în cele din urmă încăpăţânarea La această decizie a boierilor a contribuit și succesul diplomatic al lui Godunov: la iunie, ambasadorii lui Kazy Giray au sosit la sediul său, iar chiar a doua zi Boris a semnat un tratat de pace cu ei Acum nu mai trebuia decât să preia tronul gol CAPITOLUL ÎNCOROAREA Țarului Boris SIGISMUND III OFERĂ PRIETENIE RUSIEI GRAUNE DE PROBLEME - EXTERNE ȘI INTERNE La iulie , Godunov a intrat în capitală Moscova l-a întâlnit ca un triumfător Iov, în discursul său de bun venit, l-a numit pe Boris "marele autocrat, ales de Dumnezeu, iubit de Dumnezeu"* Cu toate acestea, pe tot parcursul lunii iulie și cea mai mare parte a lunii august, Biroul Patriarhal a continuat să strângă semnăturile participanților * Zaichkin I A , Pochkaev I N istoria Rusiei Eseul popular al IX-lea - mijlocul secolului al XVIII-lea M , S FOC ȘI SABIA Zemsky Sobor sub o scrisoare electorală Cărturarii lui Iov, prin orice mijloace la îndemâna călugărilor, au încercat să obțină voturile lipsă Dar, deși multe s-au schimbat după Consiliul din mai, nu toți participanții "obligatori" au fost de acord să-și pună autografele pe foi Deci, de exemplu, conform R G Skrynnikov, în ediția din iulie a hărții (precum și în ediția din mai) nu există semnături ale

Mitropolitului Kazanului și Astrahanului Hermogenes, precum și ale arhimandriților săi Și asta în ciuda faptului că Hermogene a fost a treia persoană în ierarhia bisericii după Patriarhul Iov și Mitropolitul Isidor de Novgorod Motivul este simplu: Hermogenes a devenit deja faimos pentru rara sa intransigență în materie de principiu Nu l-a costat nimic să refuze public să semneze "backdating" și chiar să rupă hârtia falsă Și mai puțin succes îi aștepta pe cărturarii din cercurile boierești De aceea, după ce s-au încurcat cu noua ediție până la sfârșitul lunii august, Boris și Job au abandonat pentru a doua oară această idee S-a hotărât că la încoronare se poate face fără o scrisoare de alegere conciliară În schimb, la septembrie , s-a organizat o altă procesiune populară (deja a patra la rând) către Mănăstirea Novodevici Godunov nu s-a defectat de această dată, dar a acceptat imediat să fie căsătorit cu regatul "după obiceiul străvechi" Încoronarea a avut loc două zile mai târziu A avut loc nu în Duma, ca la foștii suverani, ci în Catedrala Adormirea Maicii Domnului de la Kremlin Boierii au jucat acolo, desigur, cele mai onorabile roluri: prințul Fiodor Mstislavski ținea pălăria Monomakh, prințul Dmitri Shuisky - sceptrul Cu toate acestea, nu ei au condus ceremonia, ci Patriarhul Iov, devotat lui Boris De obicei, la urcarea pe tron, monarhul acorda supuși cu ranguri, beneficii, daruri și bani Regele "ales" și-a întrecut predecesorii în daruri și favoruri Oamenii de serviciu primeau de la el un salariu de trei ani la un moment dat, familii nobile - ranguri boierești și duma pentru membrii lor În plus, Boris a făcut un jurământ secret: să conducă cu milă și să nu vărseze sânge timp de cinci ani În același timp, a încercat să facă cunoscut jurământul regal "secret" chiar și în cele mai îndepărtate colțuri ale țării După ce întreaga Rusie a simțit volumul binecuvântărilor regale, în ALEXANDER PUTYATIN Kremlinul și-a amintit din nou scrisoarea, care trebuia să confirme alegerea legală a lui Godunov la Consiliu Această a treia versiune, numită "carta aprobată", a fost întocmită de biroul regal în Desigur, nu se vorbea despre vreun liber arbitru în ea Potrivit R G Skrynnikov*, pe lângă simularea alegerilor, "scrisoarea aprobată" avea un alt scop important: a devenit un fel de notă scrisă de mână, conturând clar cercul de oameni de la care Boris le cerea dovada de loialitate Acest cerc era alcătuit din boieri, nobili mitropolitani și de provincie, funcționari, înalți ierarhi bisericești și vârful așezării urbane De îndată ce și-au pus semnăturile pe foaie, jurământul "secret de grație" a fost, desigur, uitat Țarul Boris, încet, treptat, a început să-i asuprească și să coboare în rang (și chiar supuși unei rușini directe) pe toți cei care s-au opus alegerii sale În următorii doi sau trei ani, fiecare dintre ei a trebuit să-și regrete poziția în Consiliu Nu a fost doar o răzbunare Se pare că Godunov a luat măsuri preventive de protecție Regele avea motive întemeiate să se grăbească: din cauza tulburărilor din "campania electorală", sănătatea lui era foarte zdruncinată, iar fiul său era încă prea tânăr și lipsit de experiență pentru a rămâne pe tron în cazul morții unui părinte Prin represiune, Boris a deschis moștenitorului calea către tron Și, prin urmare, vârful lor de lance nu a căzut asupra lui Shuisky și Mstislavskys, vechii adversari ai lui Godunov Rivalii fiului său în lupta pentru tron, Romanov, au fost atacați La sfârșitul lunii octombrie , arcași trimiși de țar au luat cu asalt complexul Romanov noaptea Frații Fedor, Alexandru, Mihail și Vasily au fost acuzați de cea mai gravă crimă de stat - un atentat la viața țarului Dovezile au fost găsite în rădăcinile "vrăjitoarelor" ale lui Alexandru La sfârșitul secolului al XVI-lea - începutul secolului

al XVII-lea, când toate bolile erau tratate cu ierburi sau cu rugăciune, o astfel de "dovadă" putea fi găsită în orice casă Cu toate acestea, pe baza acesteia, ancheta a concluzionat că romii * Skrynnikov R G Boris Godunov M , S - FOC ȘI SABIA cel nou a încercat să "obțină regatul prin vrăjitorie și rădăcină" Împreună cu frații, mulți dintre prietenii, rudele și susținătorii lor au ajuns în închisoare, ceea ce face versiunea "vrăjitoare" complet neplauzibilă Un alt detaliu important al procesului l-a condamnat direct pe Godunov pentru fals: cel mai bătrân dintre Romanov, Fyodor Nikitich, nu a fost doar întemnițat, ci și tonsurat un călugăr - o măsură complet redundantă din punctul de vedere al crimei presupuse comise de frați, dar garantând (conform conceptelor acelui secol) eliminarea din lupta pentru tron După ce și-a întărit poziția moștenitorului și șansele sale de a păstra tronul după moartea tatălui său, țarul Boris a preluat afacerile internaționale Și aici, pe vremea aceea, era o situație destul de curioasă Din , Hanatul Crimeei a fost atras într-un lung război cu Ungaria În , Kazy Giray a făcut pace cu Rusia, iar Boris nu mai avea nevoie să mențină forțe mari în sud Până la sfârșitul anului , Sigismund al III-lea a pierdut în cele din urmă tronul suedez Regele polonez și unchiul său Carol al IX-lea erau în război în Estonia Desigur, ambii monarhi erau interesați de modul în care vecinul lor estic intenționa să reacționeze la acest lucru Sigismund al III-lea era deosebit de îngrijorat, întrucât țara sa nu avea pace cu Rusia de de ani, iar armistițiul a expirat în trei ani Pentru a clarifica situația în , o "mare ambasadă" condusă de cancelarul lituanian Lev Sapega a părăsit Vilna spre Moscova Reprezentanții lui Sigismund al III-lea au oferit Rusiei o alianță similară cu cea care a funcționat între Lituania și Polonia până în În conformitate cu termenii tratatului, ambele state trebuiau să-și acorde reciproc asistență în cazul unui atac al unei terțe părți Aceștia s-au angajat să negocieze și să încheie acorduri cu alte țări " sub titluri comune ale ambelor state și prin ambasadori comuni"* Pentru aceasta, Sapieha a propus să înființeze reprezentanțe aliate la curțile regale și regale Pe lângă operațiunile militare coordonate împotriva turcilor și suedezilor, s-a planificat crearea de flote comerciale și militare comune pe * Skrynnikov R G Boris Godunov M , S ALEXANDER PUTYATIN Marea Neagră și Marea Baltică Materialele, armele și banii pentru ambele flotile urmau să fie depozitate pe teritoriul polonez Pentru construcția de nave maritime, Rusia s-a angajat să furnizeze șantierelor navale cherestea, rășină, frânghii și alte materiale valoroase Echipamentul flotelor a fost finanțat în comun Dar un set de marinari și "oameni cavalerești" Sigismund al III-lea a preluat "cu generozitate" La fel de unilateral, s-a propus rezolvarea altor probleme în noua unire Așa că, de exemplu, având grijă de răspândirea credinței catolice în Rusia, Sigismund al III-lea a sugerat autorităților ruse să construiască biserici pe pământurile lor și să deschidă "colegii pentru ca oamenii din Moscova să învețe latina, deoarece acest lucru poate fi necesar și util pentru ei" * Ambasadorii regali nu au vrut să vorbească despre același lucru, pentru a restabili drepturile călcate în picioare ale populației ortodoxe pe teritoriul Commonwealth-ului Propunerile privind problemele dinastice erau ca țarul Boris să nu interfereze cu "alegerea" liberă (alegerea regelui) în Commonwealth Dacă Sigismund al III-lea moare fără urmași, "tagărele coroanei Poloniei și ale Marelui Ducat al Lituaniei nu exclud de la sine alegerea conducătorului Rusiei ca pan (rege)" ** În cazul morții fără copii a lui Boris însuși, "regele grației sale polonezul ar trebui să fie conducătorul Rusiei" Dacă un suveran începe

vreodată să conducă țările aliate, atunci din trei ani va petrece doi ani în Commonwealth și doar un an în Rusia Moscova a respins acele clauze ale tratatului care dădeau avantaje unilaterale Poloniei și regelui său Dar, în același timp, Boris Godunov a fost de acord să discute probleme de pace și acțiuni comune împotriva suedezilor din Livonia Cu toate acestea, Sigismund al III-lea învățase deja tot ce își dorea: nu există o uniune între Rusia și Suedia și nu va fi posibilă organizarea expansiunii "târâtoare" a catolicismului cu ajutorul "colegiilor" Negocierile privind "conexiunea eternă" au fost imediat încheiate În schimb, în , părțile au încheiat * Skrynnikov R G Boris Godunov M , S ** Ibid S FOC ȘI SABIA armistițiu de de ani Deci, Boris a ratat o ocazie profitabilă de a lovi inamicul Trei ani mai târziu, când trupele lui Fals Dmitri recrutate în Polonia trec granița cu Rusia, Godunov își va regreta amarnic liniștea Relațiile cu vecinul din vest depășiseră deja linia dincolo de care, potrivit lui Niccolo Machiavelli, " războiul nu poate fi evitat, nu poți decât să-l amâni - în avantajul inamicului"* Între timp, domnia lui Boris părea prosperă tuturor: la granițe, cu excepția rarelor înfruntări cu detașamentele lui Vishnevetsky și alți magnați polonezi, era tăcerea În interiorul țării nu au existat revolte ale nobilimii, nici indignări populare Dar sub bunăstarea exterioară, semințele Necazurilor iminente se coaceau deja Iobăgia se înrădăcina din ce în ce mai adânc în stat Țăranii și "oamenii negri" au fugit la periferia liberă Hanatul Crimeei, legat de războiul din Ungaria, nu i-a putut opri În adâncurile Câmpului Sălbatic s-au format una după alta noi comunități de cazaci, completate cu iobagi fugiți și oameni "plimbători" Succesele colonizării spontane erau de obicei asigurate de guvernanții țariști Detașamentele lor i-au urmat pe cazaci, construind orașe și cetăți pe pământuri noi În vreme de război, coloniștii au salutat aceste acțiuni ale guvernului, deoarece fortificațiile au sporit stabilitatea apărării, iar garnizoanele lor au crescut forțele care se opuneau inamicului Dar acum, când la granițe domnea pacea, situația s-a întors spre cazaci "de cealaltă parte": guvernanții, fără prea multă ceremonie, recrutau oameni liberi "în serviciu", obligându-i adesea să semene pământul arabil al suveranului Până la începutul secolului al XVII-lea, cazacii Don au înaintat până la gura Seversky Donețului și au fondat acolo noua capitală a Discordiei Imediat după încoronare, Godunov a trimis mari forțe militare în această direcție Guvernatorii au primit un ordin: să construiască o cetate, Țarev-Borisov, nu departe de Razdrov Conform planului lui Godunov, garnizoana staționată acolo trebuia să supravegheze oamenii liberi cazaci Un alt mod de a influența coloniștii este tradițional * Machiavelli N Lucrări M : Eksmo, S ALEXANDER PUTYATIN era raţional să "ajustăm" oferta Armata Don nu s-a putut descurca mult timp fără muniție și alimente din Rusia Godunov, ca toți conducătorii dinaintea lui, a folosit acest factor fără ezitare Ca urmare, cazacii au atribuit orice scădere a proviziilor de cereale atitudinii ostile a Moscovei față de ei Punându-și pălăria lui Monomakh, Boris le-a promis locuitorilor tot felul de beneficii În unele privințe, și-a ținut promisiunile În ținuturile Vogulilor siberieni, de exemplu, yasak a fost anulat timp de un an Din decontarea capitalei, impozitele au fost pliate * timp de doi ani Și Godunov a eliberat de taxe districtul Karelian devastat de război timp de zece ani deodată Relaxările nu s-au aplicat însă pentru întreaga țară, ci doar pentru mai multe regiuni, iar efectul lor benefic s-a epuizat rapid Desigur, beneficiile au fost acordate mai des acelor localități și categorii de populație care au susținut la un moment dat ideea de a-

l alege pe Godunov Strângerea nucilor, dimpotrivă, i-a jignit de obicei pe cei încăpățânați și fără compromisuri Deci, în timpul reformelor "structurii posad", poporul suveranului nu a afectat cele mai numeroase "așezări albe **" din Moscova, amintindu-și evident participarea locuitorilor lor la toate procesiunile la Mănăstirea Novodevichy În majoritatea orașelor (Rostov, Vladimir, Kaluga etc), funcționarii "asediau în impozite" o parte din "albi-slobodochnikii", în mare parte negustori bogați, ale căror beneficii erau cele mai ruinoase pentru concurenții din "suburbia neagră" Iar în estul țării, la Kazan, așezările mănăstirii erau atribuite impozitului în plină vigoare Interesant este că acest lucru nu promitea niciun fel de beneficii speciale pentru trezorerie Dar printr-o coincidență ciudată, mitropolitul Kazan Hermogenes și arhimandriții săi au apărat până la ultima ocazie ideea unor alegeri corecte Dacă măsurile care vizau creșterea numărului de contribuabili în detrimentul "slobodocnicilor" boieri și monahali erau în mare măsură justificate, atunci impozitarea locuitorilor din * Adică au fost scutiți de plata impozitelor ** Districte ale orasului apartinand boierilor si manastirilor; locuitorii "aşezărilor albe" aveau în mod tradiţional mari beneficii pentru plata impozitelor şi impozitelor către vistieria statului FOC ȘI SABIA În alte orașe (cum ar fi Zaraysk) nimic altceva decât probleme au adus țarul Tunarii orașului și oamenii de serviciu "după instrument", care constituiau majoritatea populației "așezărilor albe" locale, percepeau taxa ca pe o nedreptate clară Poate că, într-o situație diferită, oamenii s-ar fi împăcat cu deteriorarea vieții În cele din urmă, schimbarea puterii începe întotdeauna cu promisiuni strălucitoare și se termină cu o opresiune crescută Dar imediat după eliminarea prestațiilor, dezastrele naturale au lovit țara În secolele XVI-XVII, în fiecare deceniu pe Câmpia Rusă a existat cel puțin un an când, din cauza condițiilor meteorologice, pâinea nu a avut timp să se coacă Alte una sau două eșecuri de recoltă au capturat cea mai mare parte a țării De regulă, acești ani "slăbiți" nu au mers la rând, ci au alternat cu cei "grași", iar Rusia i-a făcut față fără costuri mari Țăranii au reușit să țină "până la știri" rămășițele recoltei anterioare, iar orașele trăiau din stocurile acumulate în depozite Dar dacă recoltele au murit doi ani la rând, foamea nu ar putea fi evitată Este exact ceea ce s-a întâmplat la începutul secolului al XVII-lea Ploile lungi nu au permis boabelor să se coacă în vara rece a anului Înghețurile timpurii au agravat situația În multe locuri, fermierii au fost nevoiți să folosească semințe imature pentru însămânțarea culturilor de iarnă Bineînțeles, au dat lăstari "calma" Cu toate acestea, gerurile din i-au ucis chiar și pe ei În primăvara anului , țăranii nu aveau ce să semene câmpurile A fost o foamete cumplită După ce au terminat rapid cu darurile pădurii, oamenii au mâncat câini și pisici, apoi s-au apucat de urzică, quinoa și scoarță de tei În multe zone s-a ajuns la canibalism și la consumul de cadavre Moartea a tuns populația din toată țara La țară, cadavrele zăceau pe drumuri, abia aveau timp să le scoată din orașe la câmp, unde erau îngropate în grabă în gropi comune Administrația lui Godunov nu știa ce să facă Încercările de a introduce prețuri fixe pentru cereale, așa cum au făcut-o autoritățile din Sol-Vychegodsk, de exemplu, s-au încheiat cu dispariția pâinii din vânzare Rechizițiile au dus la faptul că proprietarii au îngropat boabele pentru a nu fi luate Ca urmare, s-a înrăutățit Decizia lui Godunov de a vinde pâine din grânarele regale la prețuri fixe ALEXANDER PUTYATIN nici nu a ajutat situația În primul rând, rezervele de stat nu au durat mult, iar în al doilea rând, o parte semnificativă a fost cumpărată de

speculatori care se așteptau (și nu fără motiv) la o creștere și mai mare a prețurilor Nu au eșuat Văzând că majoritatea populației nu are cu ce să cumpere pâine, autoritățile au încercat să ajute oamenii cu distribuiri în numerar Doar în Smolensk, Godunov a trimis în acest scop o sumă forfetară de de mii de ruble Locuitorii capitalei - desigur - au primit sume și mai mari Cu toate acestea, practic nu avea niciun sens în generozitatea regală Dacă în primăvara anului prețurile cerealelor au crescut de șase ori, atunci un an mai târziu au crescut atât de mult încât nici măcar păturile mijlocii ale populației nu au mai putut cumpăra pâine Pe de altă parte, zvonurile că banii erau împărțiți la Moscova s-au răspândit pe scară largă în toată țara Mulțime de oameni s-au revărsat în capitală, ceea ce nu a făcut decât să intensifice foametea de acolo Curând guvernul a rămas fără fonduri Până atunci, la Moscova s-au adunat mai mulți refugiați decât băștinași Oamenii s-au înghesuit în cabine și colibe adunate în grabă, mulți dormeau în aer liber Sfârșitul distribuirilor de numerar i-a condamnat la o moarte dureroasă Dar dacă autoritățile au încercat măcar să salveze așezările, atunci țărănimea multimilionară a fost lăsată la soarta ei Ce putem spune despre alte locuri, când chiar și în volosturile palatului, patrimoniul propriu-zis al Godunovilor, țăranilor li se dăruiau grâne în cantități reduse Cultivatorii "puternici" puteau obține aceste firimituri doar în baza bonificațiilor Iar grefierii nici nu vorbeau cu cei săraci și nou-veniți Dându-și seama că foamea transformă o mică moșie într-o capcană a morții pentru un țăran, la noiembrie , Boris Godunov a anunțat restaurarea Zilei Sf Gheorghe Decretul spunea că țarul " acordat în tot statul său din impozit și din vânzare, a poruncit țăranilor să dea drum" * A fost doar o declarație De fapt, legile din - , care au ușurat asuprirea iobagilor, nu se aplicau întregii țări Țăranii nu puteau părăsi moșiile aparținând membrilor Dumei Boierești, cele două capitale * Skrynnikov R G Boris Godunov M , S FOC ȘI SABIA riani, grefieri și clerici Ziua Sfântului Gheorghe nu a vizat districtul Moscovei, precum și pământurile cosite cu negru (de stat) În funcție de apartenența la clasă, oamenii interpretau decretele regale în moduri diferite Țăranii s-au mutat pe pământurile convenabile pentru ei, nefiind atenți la restricții și, în același timp, au refuzat să plătească impozite și taxe Proprietarii au împiedicat chiar și încercările legitime de a-și părăsi moșiile Amenințările verbale împotriva infractorilor nu au oprit pe nimeni, deoarece pentru amândoi era literalmente o chestiune de viață și de moarte Drept urmare, guvernul a abandonat încercările de a rezolva situația În anul nu au fost emise acte legislative dedicate Zilei Sf Gheorghe Dar până atunci Godunov era urât nu numai de țăranii care fuseseră înșelați în speranța lor, ci și de micii proprietari de pământ care li se opuneau Și pe cine altcineva ar putea învinovăți pentru necazurile lor? La urma urmei, ororile foametei au lovit țara în timp de pace și nu au fost însoțite de nicio epidemie vizibilă Și, în același timp, amploarea suferinței oamenilor a fost fără precedent: potrivit contemporanilor, "o treime din regatul Moscovei"* s-a stins din cauza foametei din - Cifra nu pare exagerată, având în vedere că doar în trei mari "skudelnitsa" (în cimitire fraterne) de lângă Moscova, autoritățile orașului au îngropat peste de mii de cadavre în acest timp Cu toate acestea, nu toată lumea a murit fără să se plângă În - , numărul revoltelor și mai ales jafurilor a crescut brusc Fugând de foame, săracii atacau conacele bogaților, dădeau foc pentru a fi mai ușor de jefuit, atacau căruțele, de îndată ce apăreau pe drumuri sau pe străzile orașului Spre deosebire de anii precedenți, tâlharii din această perioadă nu se temeau să se

angajeze în luptă cu trupele regale Deci, în septembrie , o bandă a unui anume Cotton a învins un detașament al guvernatorului Ivan Basmanov pe drumul Tver Însuși guvernatorul a murit în luptă Doar după ce au primit întăriri, trupele guvernamentale au putut să învingă * Skrynnikov R G Boris Godunov M , S ALEXANDER PUTYATIN tâlhari Bumbac și alți prizonieri au fost aduși în capitală și spânzurați acolo Succesul bandelor de "hoți" în luptele cu detașamentele regale este ușor de explicat Tâlharii acelor ani erau profesioniști militari - sclavi de luptă În condițiile declanșării foametei, proprietarii au încetat să-i hrănească, dar nici nu i-au lăsat liberi Pentru a rezolva această problemă, la august , Boris Godunov a emis un decret privind eliberarea imediată a tuturor iobagilor care nu erau sprijiniți de stăpânii lor Odată cu trimiterea echipelor militare pe drumuri, această măsură a ajutat la împingerea tâlharilor la periferia țării - spre ținuturile Seversk și Cernigov, precum și în regiunea Volga de Jos și Don Cei mai mulți dintre ei au mers să elibereze cazaci Este greu de spus câți iobagi de luptă s-au alăturat apoi vracului cazaci Avraamy Palitsyn, o contemporană a evenimentelor, estimează numărul acestora la de mii de oameni Înainte de a fi tonsurat călugăr, a fost militar și, cel mai probabil, știa despre ce vorbește Pe lângă lacheii de luptă, mai era o clasă de nemulțumiți în miliția nobiliară Aceștia sunt așa-numiții "copii boier cu scârțâitori" Erau mai ales mulți dintre ei la granița de sud Formal, conform Codului din , din o sută de sferturi de pământ arabil, nobilii trebuiau să pună un soldat de serviciu regimentar (adică ecvestre) și unul pe jos cu scârțâitul Cu toate acestea, potrivit R G Skrynnikov *, în același , protecția liniei Zasechnaya de la pădurile Bryansk până la Ryazan a fost dusă de de copii ai serviciului regimental boier și de de copii boier cu un scârțâit Și aceasta nu face excepție: la revizuirea din în districtul Ryazhsky, s-au prezentat de fii ai serviciului regimental boieresc, cu scârțâitori și nu au sosit deloc Pentru a rezolva cumva problema sărăcirii nobilimii, autoritățile au plasat copii boieri la periferia stepelor, în vecinătatea noilor cetăți Belgorod și Baluyki, precum și în raioanele Voronezh, Kursk și Putivl Neavând țărani, acești "moșieri" de stepă au fost nevoiți să cultive ei înșiși pământul care le-a fost alocat Mai mult, prin decretul lui Boris Godunov, guvernanții au adus * Skrynnikov R G Boris Godunov M , S FOC ȘI SABIA aici "pământul arabil de zeciuială" al suveranului și pentru cultivarea lui a început să atragă întreaga populație locală, fără a exclude acești mici nobili Astfel, soldații plecați pe noile pământuri au păstrat doar titlul de copii boieri, ceea ce nu-i scăpa de sărăcie și nici de munca grea țărănească Războinicii au perceput această stare de lucruri ca pe o nedreptate clară Așadar, când în aceste părți a apărut un impostor cu armata sa, care a luat numele țareviciului Dmitri, care a murit în , numărul celor nemulțumiți de Godunov depășise de mult masa critică "Bomba" socială nu avea nevoie decât de un "puplet" adecvat De unde a venit această "siguranță"? Când arcașii țariști în au învins ferma Romanovului, iar executorii judecătorești i-au dus pe susținătorii acestui clan boieresc în închisori, Iuri Otrepiev, un servitor liber al prințului Cerkaski exilat la Belozero, se număra printre cei care se ascundeau de detectiv Evident, Otrepiev avea motive să se teamă pentru viața lui, pentru că nu numai că a fugit din capitală, ci și-a luat jurămintele ca monah După ce rătăcise prin mănăstirile de provincie, umilul Grigori negru s-a întors curând la Moscova și s-a stabilit în Mănăstirea Miracolului Kremlin Mai târziu, mulți au recunoscut că viitorul impostor avea abilități rare: pentru ce și-au petrecut alții

jumătate din viață, a aflat el în glumă Otrepiev a avut nevoie de doar un an pentru a face o carieră strălucitoare Curând a devenit unul dintre angajații biroului Patriarhului Iov Viața monahală l-a plictisit repede pe Grigore Au existat zvonuri în toată țara, care era pe moarte de foame, că egalul său, țarevici Dmitri, de fapt, nu a murit în Uglich la mai Oamenii credincioși l-au salvat de la moarte Și acum acest "suveran natural" rătăcește nerecunoscut prin țară Dar va veni vremea - el va revendica tronul, va răsturna uzurpatorul Godunov și prosperitatea va veni din nou în Rusia Aceste legende i-au arătat lui Grigore calea către culmile puterii Potrivit R G Skrynnikov, pe baza cercetărilor sale despre "Izvet" Varlaam Yaitsky *, "Nou * Varlaam Yaitsky este unul dintre cei doi călugări care au fugit împreună cu Grigorie de la Mănăstirea Chudov ALEXANDER PUTYATIN cronicar" * și alte mărturii, Otrepiev, încă în Mănăstirea Chudov, a încercat să "se deschidă fraților" și " pe cuvânt, de parcă aș fi țarul la Moscova" ** Călugării au râs de Grigore și s-au liniștit în privința asta Dar Otrepiev a înțeles că în orice moment ar putea raporta autorităților despre discursurile sediţioase ale unui coleg, iar atunci necazurile nu vor fi evitate La începutul anului , Grigore, împreună cu doi susținători și complici - Varlaam și Misail - au fugit în străinătate În viitor, mulți cercetători au încercat să găsească în acțiunile lor urme de intrigi boierești viclene S F Platonov a scris pe această temă: "Pregătirea impostorului poate fi pusă pe seama acelor case boierești în ale căror curți a slujit Grigori Otrepiev" *** Este clar că istoricul are în vedere Romanov și Cherkassky Dar sunt suspiciunile lui justificate? La urma urmei, nu era rentabil pentru acest clan să pregătească un impostor înainte de arestare Conducătorul lor, boierul Fiodor Nikitich, a revendicat el însuși tronul Și a începe o intrigă din închisoare sau exil este o afacere insuportabilă Pur teoretic, impostorul ar fi putut fi pregătit de un alt boier care a suferit de Godunov în același timp cu Romanov, dar nu a fost trimis la închisoare sau exil, ci trimis într-un sat sau într-o provincie dintr-un orășel Există o astfel de persoană Fostul patron și aliat al lui Godunov, Bogdan Belsky, tocmai în acești ani a cunoscut a doua ascensiune în cariera sa dificilă, urmată de o cădere destul de "dureroasă" După ce a fost înlăturat de la putere în , boierul a trăit în mediul rural, îndeplinind ocazional sarcini neimportante pentru Godunov Dar în , răbdarea lui a fost în cele din urmă răsplătită Belsky a plecat într-o expediție militară la Don El a fost instruit să construiască însăși cetatea, Țarev-Borisov, care, conform planului lui Godunov, urma să asigure controlul asupra Discordiei cazaci Voievodul a condus un detașament de trei mii, format din arcași, * Skrynnikov R G Boris Godunov M , S - ** Ibid S *** Acolo S FOC ȘI SABIA Cazaci și copii boieri Toată această armată, Belsky favorizată cu bani și haine, adăpată și hrănită din rezervele sale Zvonurile despre generozitatea lui s-au răspândit pe scară largă în toată Rusia Și totul ar fi bine, dar Belsky a glumit fără succes pe campanie "Lasă-l pe Boris Fedorovich să domnească la Moscova", a spus el odată, "și acum sunt țarul din Țarevo-Borisov "* Mercenarul german i-a raportat lui Godunov despre discursurile nepăsătoare ale boierului Boris l-a chemat imediat pe guvernator la Moscova Adevărat, nu a pedepsit Și curând a intrat într-o nouă poveste De când Ivan cel Groaznic și-a prăjit doctorul pe un scuipat uriaș, medicii străini nu au fost dornici să ocupe un post la curtea regală Godunov a fost tratat multă vreme de căpitanul scoțian Gabriel, care cunoștea bine medicina În toamna anului , medicul Christopher Richtinger a sosit de la Londra la Moscova De ceva timp,

Richtinger și Gabriel au pregătit medicamente pentru Godunov Dar apoi Belsky a intervenit Sub Grozní, el a fost responsabil de Ordinul Farmaceutic și acum se considera consilierul medical al lui Godunov Suspectând străinii de conspirație, Belsky a început să înlocuiască medicamentele lui Richtinger cu ale sale Când Gabriel a încercat să prevină acest lucru, Belsky a ordonat să-l ia în custodie Cu toate acestea, scoțianul a reușit să raporteze totul regelui Plângerea "germanului" a dus la dizgrația lui Belsky A fost supus unei "execuții" umilitoare: "răzvrătitul" a fost legat de un pilori, iar Gabriel și-a smuls tot părul de barbă de păr Nu i-a fost ușor boierului să îndure umilința publică de la un străin Dar chiar și cu înlocuirea Romanov-urilor cu Belsky, versiunea lui S F Platonov nu rezistă la o coliziune cu faptele Impostorul sosit în Polonia nu avea nici un plan de acțiune, nici o versiune plauzibilă a "mântuirii miraculoase" Despre ce s-a întâmplat în Uglich, Fals Dmitry a avut o idee superficială Așadar, a spus în repetate rânduri că a scăpat de moarte datorită unei persoane credincioase Se presupune că tutorele prințului, după ce a aflat despre planurile pentru crimă, l-a înlocuit noaptea cu un alt băiat Togo a fost înjunghiat de moarte în pat, în dormitorul palatului Uglich Iar regina mama nu a observat nimic * Skrynnikov R G Boris Godunov M , S ALEXANDER PUTYATIN pentru că fața copilului după crimă a devenit gri-plumb Dar prințul a murit în curte, la lumina zilei și în fața a zeci de martori La Moscova, acest lucru era cunoscut de toți boierii și de un număr mare de funcționari Comisia Shuisky, care a investigat tragedia Uglich, a raportat în detaliu și în detaliu Dumei cu privire la rezultatele muncii sale Dacă unul dintre boieri l-ar pregăti pe impostor pentru rolul său, cu siguranță ar împărtăși aceste informații "prințului" Capitolul POLON Rătăcirile unui impostor ÎNCEPUTUL TIMPULUI NECESULUI SUD RUSIEI MERGE DE LADO FALSEUL DMITRY I La începutul anului , trei călugări fugari au trecut granița de vest a Rusiei în apropiere de satul Slobodki Oriunde a reușit să prindă rădăcini, Grigory a repetat același scenariu: mai întâi a intrat în încrederea proprietarului, iar apoi la mărturisire sau în timpul unei "boali grave" a recunoscut că este "prințul Moscovei" Această scenă s-a repetat de cel puțin patru ori: în Mănăstirea Peșterilor din Kiev, în Ostrog, în Goshcha și în Brachin Primul spectator al "performanței", starețul Peșterilor, fără ceremonie, l-a îndreptat pe Otrepiev spre ușă Prințul Ostrozhsky a făcut același lucru puțin mai târziu Ținând cont de Mănăstirea Chudov, aceasta a fost deja a treia oară când ortodocșii au respins hărțuirea lui Grigorie Desigur, a decis să-și încerce norocul într-un mediu diferit După o conversație cu Ostrozhsky, "prințul" și-a dat seama că sutana monahală și tovarășii dubioși doar interferează cu chestiunea De aceea impostorul a ajuns în "capitala" ariană Goshcha singur și într-o ținută lumească Magnatul local , Gavrila Khoysky, a mărturisit Ortodoxia până în Apoi a devenit interesat de predicarea arienilor-anti-trinitarienilor și a devenit susținătorul lor înfocat Pentru rasstriga nu i-a fost greu să joace rolul unui fost condecredin în fața lui Pan Khoysky, căruia i s-a dezvăluit "adevărata cunoaștere" În Goshcha Otrepiev aștepta FOC ȘI SABIA primul succes Arienii erau complet dependenți financiar de generozitatea lui Choysky Sub influența lui, l-au recunoscut în mod natural pe "Dmitry" A fost o singură problemă: Khoysky nu dorea să intre într-o campanie pentru a obține "țareviciului" tronul Apoi Otrepiev a părăsit tigaia ospitalieră și a intrat în posesia lui Adam Vishnevetsky Aici, în Brachin, impostorul a reușit să realizeze mult mai mult Prințul Adam avea o reputație în Polonia ca un aventurier,

vânzător ambulant și, mai important, un campion zelos al Ortodoxiei În același timp, el a fost de mult în dușmănie cu Moscova și a purtat propriile războaie private împotriva lui Godunov, în ciuda armistițiului interstatal Și această familie princiară a fost, de asemenea, înrudită cu dinastia Kalita (Dmitri Vishnevetsky a fost un văr al doilea cu Ivan cel Groaznic), ceea ce a dat o importanță deosebită recunoașterii lor a lui Fals Dmitry Vishnevetskys erau strâns legați de Zaporizhzhya Sich, unde puteau recruta rapid o armată pentru a invada Rusia Prințul Adam a avut contacte și cu Kazy Giray, un posibil aliat în acest război În Brachin, impostorul i s-a oferit o locuință magnifică, haine bogate și o suită de haiduk Vishnevetsky i-a dat tot felul de semne de atenție Curând, zvonurile că un "prinț rus" locuia în casa unui magnat ortodox s-au răspândit pe scară largă în district Au ajuns la Moscova Boris Godunov a cerut imediat extrădarea impostorului, dar acest lucru nu a făcut decât să agraveze situația Temându-se că trupele ruse ar putea ataca Brachin și să-l bată cu forța pe "țarevici", prințul l-a luat pe Otrepiev departe de graniță, în orașul Vișneveți Aici False Dmitry l-a întâlnit pe fratele lui Adam, Konstantin Vishnevetsky Mai târziu, socrul acestuia din urmă, voievodul Sandomierz Yuri Mniszek, care era și senator polonez, s-a alăturat intrigii Curând, regele Sigismund al III-lea a aflat și el despre "prinț" Bineînțeles, dorea să-l vadă cu propriii ochi pe concurentul la tronul Rusiei Impostorul a ajuns la Cracovia Aici, chiar înainte de întâlnirea cu regele, a fost vizitat de nunțiul papal Rangoni, care i-a explicat "moscovitului" că pentru succesul întreprinderii este mai bine să se convertească la catolicism Otrepiev, desigur, a promis imediat că va face acest lucru Apoi la număr ALEXANDER PUTYATIN susținătorilor săi li s-a alăturat cardinalul Maciejowski (șeful clerului polonez și vărul lui Mniszek) Cu toate acestea, nu toată lumea din Cracovia a susținut intriga Cancelarul Jan Zamoyski a ridiculizat în mod usturator povestea salvării "miraculoase" a unui impostor Senatorii, în cea mai mare parte, l-au numit pe Otrepiev un înșelător Susținătorii intrigii au văzut și neconcordanțe în poveștile "țareviciului" Dar fiecare dintre ei a conceput întreprinderea promitea o soluție rapidă la problemele personale Sigismund era interesat în special de impostor În timpul care a trecut de la înfrângerea ultimei răscoale, Sich-ul Zaporozhian s-a intensificat și s-a întărit În zonele înconjurătoare, de ani de zile a fost un ferment plictisitor, gata să se transforme într-un alt "război cazaci" Acum regele are ocazia să adune toți potențialii rebeli și să-i contopească cu Rusia vecină Sigismund a înțeles: să ratezi o șansă atât de favorabilă ar fi culmea prostiei La urma urmei, el primește beneficiul în orice caz Acești tulburători vor câștiga - urâtul "Moscovy" va fi acoperit de haos și va fi posibil să "pescuiți în ape tulburi" Și dacă pierd, nici nu contează! Cu cât cazacii se întind pe câmpurile de luptă mai multe capete rebele, cu atât mai puțină neliniște îi vor aduce regelui lor în viitor Acordurile dintre Sigismund al III-lea, Yuri Mnishek și "prinț" au primit forma "condițiilor" regale În conformitate cu acestea, False Dmitry s-a angajat să transfere pământul Seversky în Polonia, de la care regele a primit cele mai mari șase orașe, iar restul s-a dus la Mnishek În plus, guvernatorul Sandomierz a achiziționat Smolensk cu jumătate din districtele sale și alte orașe, orașe și țări A doua parte a pământului Smolensk i-a revenit lui Sigismund Impostorul s-a angajat să permită construirea de biserici, să admită iezuiții la Moscova și să promoveze răspândirea catolicismului în Rus' În "condiții" a fost înregistrat un acord cu privire la căsătoria lui False Dmitry cu un subiect al regelui

Numele miresei nu a fost menționat, dar aici Mnisheks nu au ratat ideea La întoarcerea sa la Sambir, Pan Yuri a logodit-o pe fiica impostoarei, Marina Au decis să amâne nunta până la încoronare În același timp, False Dmitry a fost de acord să cedeze viitoarei sale soții FOC ȘI SABIA Novgorod și Pskov cu toate județele și suburbiile, pentru ca "ea să-i poată judeca și să-i îmbrace autocratic" * În chestiuni religioase, Mnisheki i-au pus "țareviciului" condiții și mai stricte decât Sigismund al III-lea Falsul Dmitri le-a jurat că într-un an își va converti întregul regat la catolicism Pan Yuri, ca răspuns, s-a angajat să adune o armată de voluntari pentru viitorul ginere Guvernatorul nu avea bani pentru asta, dar regele a ajutat cu ei Cu ajutorul lui, Mniszek a obținut o amânare a vechilor datorii și a primit noi împrumuturi După încheierea campaniei, False Dmitry s-a angajat să ramburseze toate cheltuielile trecute, curente și viitoare ale lui Mnishek Umflând intriga în toate felurile posibile, principalul său inspirator, Sigismund, a încercat să mențină aspectul unei atitudini loiale față de Rusia În primul rând, a emis un decret privind dizolvarea detașamentelor recrutate de Mniszek pentru impostor Adevărat, acest lucru s-a făcut la o săptămână și jumătate după ce "armata" a părăsit ospitalierul Lvov În plus, conform mărturiei nunțiului papal Rangoni, mesagerul regal a fost instruit să nu se grăbească să pronunțe decretul Servitorul a justificat încrederea monarhului Detașamentele lui Mnishek au înaintat până la graniță cu o viteză medie de două sau trei mile pe zi, dar formidabila scrisoare "nu le-a putut ajunge din urmă" Falsul Dmitri se aștepta ca pe drum să i se alăture magnați care au promis ajutor Cu toate acestea, nici Vishnevetsky, nici Sapega, nici Rujinski, nici Strus, nici Khaletsky nu și-au condus detașamentele la impostor În plus, o parte din drumurile ucrainene către "prinț" a fost blocată de guvernatorul Kievului Vasily Ostrozhsky Este puțin probabil ca trupele sale să fi încercat să-l rețină pe Fals Dmitri, așa cum au spus mai târziu ambasadorii regali la Moscova Mai degrabă, polonezii au vrut să se asigure că cazacii și cazacii Don care mergeau la impostor se vor întoarce în Rusia și nu vor începe un nou "război cazaci" conform rețetelor din - În septembrie , armata "țareviciului" a ajuns la graniță La acea vreme, în ea se aflau aproximativ de oameni: de husari, de cazaci și aproximativ de mercenari pe jos Aici s-au alăturat armatei * Zaichkin I A , Pochkaev I N istoria Rusiei Eseul popular al IX-lea - mijlocul secolului al XVIII-lea M , S ALEXANDER PUTYATIN de Doneț și de miliții Kiev-Seversky ale lui Ratomsky Pe malul stâng al Niprului, Fals Dmitry a împărțit armata: un detașament a urcat pe Desna, al doilea s-a mutat spre Belgorod Agitația desfășurată timp de doi ani în zonele de frontieră de către trimișii "țareviciului" s-a dovedit a fi surprinzător de eficientă Pe octombrie, trupele sale au intrat în Rusia și deja pe , unul dintre detașamente a intrat în Moravsk fără luptă Pe octombrie, falsul Dmitri a fost întâmpinat cu pâine și sare de locuitorii din Cernigov Cu toate acestea, apoi progresul a încetinit S-a întâmplat că, în același timp cu Otrepyev, detașamentele de arcași sub comanda prințului Trubetskoy și Peter Basmanov au mers la Cernigov Înainte de a ajunge în orașul de mile, guvernanții au primit vestea că Cernigov era deja în mâinile unui impostor Apoi s-au întors la Novgorod-Seversky Și acolo se coace o conspirație în favoarea "prințului", dar Basmanov l-a descoperit și s-a ocupat de rebeli Apoi guvernanții au ars așezarea și cu de arcași s-au stabilit în cetate Formal, Trubetskoy a condus trupele, dar energicul și talentatul Basmanov a devenit adevăratul suflet al apărării Impostorul s-a apropiat de zidurile cetății pe noiembrie Guvernatorii

au refuzat propunerea lui de a capitula Asaltul întreprins de False Dmitry s-a încheiat cu eșec Dar restul din sud-vestul Rusiei s-a opus lui Boris La noiembrie, garnizoana Putivl a declarat sprijin pentru impostor Apoi falsul Dmitri a recunoscut volost Komaritskaya Rylsk, Borisov, Kursk și alte orașe și-au deschis porțile în fața trupelor "țareviciului" În fiecare zi, lui Basmanov îi era din ce în ce mai greu să țină garnizoana în ascultare Guvernatorul a fost nevoit să încheie un armistițiu cu False Dmitry Basmanov i-a promis că va contacta imediat Moscova și, în două săptămâni, dacă nu se va schimba nimic, să predea orașul Până atunci, trupele țariste ieșiseră deja din Bryansk pentru a-l salva pe Basmanov Armata era condusă de șeful Dumei, Fyodor Mstislavsky A fost un politician influent, dar un guvernator mediocru Regimentele erau conduse de prinții Teliatevski, Dmitri Shuisky, Golițin și Saltykov La decembrie, lângă Novgorod-Seversky, trupele lui Mstislavsky s-au întâlnit cu detașamentele impostorului Bo FOC ȘI SABIA Conform picturii, componența armatei țariste era de de oameni În total, ținând cont de iobagii de luptă și oamenii de câmp cu vagoane, R G Skrynnikov (cu referire la datele lui J Marzha-ret) estimează numărul său la - de mii de oameni Datele despre armata impostorului de la diferiți autori variază de la la de mii de oameni Chiar dacă această din urmă valoare este mai aproape de adevăr, trebuie avut în vedere că în spatele falsului Dmitri se afla cetatea Novgorod-Seversk O parte semnificativă a forțelor "prințului" a trebuit să fie lăsată la zidurile sale pentru a-i bloca pe arcașii lui Basmanov Se pare că guvernatorul regal avea aproximativ o superioritate și jumătate în forță Cu toate acestea, bătălia a început prost pentru ei Cu un atac izbitor, husarii polonezi au răsturnat regimentul de la mâna dreaptă și au mers în spatele unui regiment mare Mstislavsky a fost doborât de pe cal și rănit la cap Polonezii i-au tăiat steagul de aur, montat pe mai multe vagoane în apropierea sediului Niciunul din armata lui Fals Dmitry nu a susținut impulsul îndrăzneț al husarilor De îndată ce arcașii au ajuns pe câmpul de luptă, polonezii au fost nevoiți să se retragă Majoritatea au reușit să scape, restul au fost capturați În ciuda pierderilor din prima încăierare, guvernanții țariști și-au păstrat o superioritate numerică Introducerea unor forțe noi în luptă le-ar putea aduce victoria Cu toate acestea, rănirea comandantului șef a adus confuzie în rândurile rusești Armata lui Godunov s-a retras la Starodub Mercenarii au cerut plata pentru victoria lui Fals Dmitry Impostorul nu avea bani, iar la ianuarie soldații s-au răsculat Polonezii au jefuit convoiul, au rupt haina de samur de la "țarevici", l-au certat și l-au insultat Peste de oameni au părăsit tabăra și s-au întors în patria lor Printre ei a fost Yuri Mnishek Potrivit versiunii oficiale, el a plecat pentru a participa la Seimas Dar, cel mai probabil, nobilul în vârstă și-a dat seama că armata așteaptă lupte grele și nu a vrut să ispitească soarta Cu toate acestea, majoritatea mercenarilor, de la la două mii de oameni, după o oarecare ezitare, au rămas cu "prințul" Iezuiții care au mărșăluit cu armata au ajutat să-i țină cu predici și persuasiune Curând, peste patru mii de Zaporizhzhya și peste de cazaci Don s-au alăturat regimentelor subțiate ale lui Fals Dmitry În general ALEXANDER PUTYATIN dar de la plecarea lui Mnishek, impostorul a câștigat mai mult decât a pierdut Intervenția polonezilor în vremea necazurilor i-a unit involuntar pe nobili, i-a adunat în jurul dinastiei Godunov Și odată cu întărirea rolului elementului rus, ortodox, armata lui Fals Dmitry a devenit "mai bună" pentru ei, a încetat să mai pară "dușman" După ce au ridicat asediul de la Novgorod-Seversky, regimentele "țareviciului" s-au mutat în adâncurile Rusiei

Curând au ajuns la Sevsk, centrul volostului Komaritskaya Aici armata impostorului a fost completată cu țărani și orășeni locali Potrivit lui Yakov Marzharet, lângă Sevsk, Fals Dmitry "a câștigat un număr bun de țărani care erau obișnuiți cu armele" * Locuitorii răzvrătiți din volost au oferit cu bucurie apartamente calde, hrană și furaje războinicilor "prințului" Între timp, țarul Boris l-a rechemat pe Piotr Basmanov la Moscova, iar Mstislavski, care și-a revenit după rănile sale, a trimis întăriri sub comanda lui Vasily Shuisky O altă armată regală, condusă de Fyodor Sheremetev, s-a îndreptat către regiunea Krom, unde un mare detașament de cazaci și orășeni rebeli a funcționat sub conducerea Don ataman Karela După ce s-au unit lângă Starodub, trupele lui Mstislavsky și Shuisky s-au mutat spre Sevsk Potrivit diverselor estimări, comandanții regali aveau de la la de mii de oameni Pe ianuarie, au înființat tabăra în satul Komaritsky Dobrynichi, nu departe de închisoarea Chemlyzhsky, în care se afla sediul lui False Dmitry În ceea ce privește numărul de trupe ale "țareviciului", istoricii diferă și mai mult ca număr, oferind un interval de la la de mii de oameni Acest lucru este ușor de explicat: armata rebelă este întotdeauna mai greu de numărat Având în vedere dimensiunea întăririlor primite de False Dmitry, figura de sus este mai aproape de adevăr Astfel, se dovedește că forțele partidelor sunt aproape egale Impostorul era dornic să lupte, fără să se gândească la apărare Odată cu începutul nopții, țăranii Komaritsky și-au condus războinicii pe căi secrete către Dobrynich Rebelii urmau să dea foc satului din diferite părți, să provoace panică în regimentele regale și să provoace * Skrynnikov R G Trei Dmitri falși M , S FOC ȘI SABIA lovește în momentul celei mai mari confuzii Cu toate acestea, gardienii vigilenți au dejucat o tentativă de atac surpriză În dimineața devreme a zilei de ianuarie , armatele au convergit pe câmpul de luptă Cavaleria Zaporizhzhya urma să avanseze în centrul poziției, ținând apăsat principalele forțe rusești în luptă Cazacii de picioare au acoperit armele care stăteau în spatele cazacilor atacatori Lovitura principală a fost dată de husarii polonezi ai hatmanului Dvorzhetsky Urmau să răstoarne cavaleria lui Shuisky, stând pe flancul drept, și apoi să intre în spatele unui regiment mare Cu alte cuvinte, "prințul" plănuia să repete aici scenariul care i-a adus victoria în bătălia anterioară Husarii au zdrobit rapid flancul drept al armatei ruse Retrăgându-se, războinicii lui Shuisky l-au târât pe Dvorzhetsky la marginea satului, unde erau poziții de arcași și baterii de artilerie În acest moment, cazacii tocmai începuseră să se miște, iar husarii nu aveau de la cine să primească ajutor de tunuri rusești și de puști au tras simultan, tăind rândurile cavaleriei poloneze Călăreții supraviețuitori s-au transformat într-o fugă În nori de fum, husarii i-au întâlnit pe cazacii care mergeau la atac și le-au dat peste cap rândurile Încurajați de succesul regimentelor rusești, au lansat o ofensivă generală Armata rebelă a fost învinsă bannere și standarde au căzut în mâinile câștigătorilor Trupele țariste au capturat toată artileria impostorului, potrivit diverselor surse, de la la de tunuri Pierderile umane ale rebelilor au fost de asemenea mari Potrivit rapoartelor guvernatorului, ei au îngropat peste , mii de cadavre inamice pe câmpul de luptă Nu ar fi exagerat să spunem că impostorul și-a pierdut toată infanteriei sub conducerea lui Dobrynich Trupele țariste nu au urmărit cavaleria în retragere a rebelilor Toată lumea a văzut cum False Dmitry călărea în acele rânduri de husari care mai târziu au fost sub foc de pușcă și de tun Și pentru că Mstislavsky l-a considerat pe impostor mort, iar revolta - înăbușită Dar "prințul" uns cu sânge pe un cal

rănit a ajuns la Sevsk și a putut să adune acolo rămășițele trupelor învinse Noaptea, False Dmitry a fugit cu ei la Rylsk, apoi s-a mutat la Putivl După victorie, războinicii lui Godunov s-au separat ALEXANDER PUTYATIN a capturat polonezi și i-a trimis la Moscova Restul - arcași, copii ai boierilor, cazaci și komariși - au fost spânzurați pe loc din ordinul lui Mstislavsky Apoi trupele țariste au mărșăluit prin regiunea rebelă Bryansk cu o sabie pedepsitoare Ei au comis atrocități mai ales puternic în volost Komaritskaya Țăranii din sate care i-au jurat credință impostorului au fost executați cu mii Autorul cărții "O altă poveste" a scris că, la ordinul țarului Boris, nobilii și tătarii slujitori au ucis "nu numai soți, ci și soții și bebeluși fără frunte care sugeau lapte și băteau de la om la vite"* După înfrângerea de lângă Dobrynichy, companiile poloneze supraviețuitoare au fugit în străinătate Din armata care se forma lângă Lvov, doar câteva sute de cazaci și omniprezenti părinți iezuiți au rămas alături de Fals Dmitry Intervenția poloneză a slăbit pentru un timp Dar rebeliunea din sud nu s-a stins Pe măsură ce zvonurile despre represaliile împotriva țăranilor din Bryansk s-au răspândit în toată țara, ura față de Godunov a crescut în rândul oamenilor, iar rezistența rebelilor a crescut Plecarea companiilor poloneze a pus capăt unanimității nobililor din Moscova și provinciei, care luptaseră anterior împreună împotriva invaziei străine În războiul intern, fiecare grup avea propriul program politic, care avea puține în comun cu planurile guvernului țarist După ce a aflat că impostorul a fugit la Rylsk, armata lui Mstislavsky a asediat orașul Dar era deja prea târziu În primul rând, cu o zi înainte, Otrepiev se mutase la Putivl, bine fortificat Și în al doilea rând, trupele țariste nu au putut nici măcar să ia Rylsk Guvernatorul rebel Dolgorukov avea doar câteva sute de cazaci și strelți, dar a reușit să atragă în apărare întreaga populație a orașului Locuitorii auziseră despre atrocitățile din volost Komaritskaya și luptaseră cu curajul disperării Timp de două săptămâni, armata lui Mstislavsky a tras cu arme, încercând să dea foc pereților de lemn Fără succes Dar focul tunerii Rylsk a fost foarte eficient Locaturile din zidurile orasului impiedicau trupele sa se apropie de cetate Dificultățile de aprovizionare au început curând să se vadă Camping la * Skrynnikov R G Trei Dmitri falși M , S FOC ȘI SABIA Rylsk, armata a ajuns într-un semicerc de cetăți ocupate de inamic Susținătorii lui False Dmitry au avut loc în nordul orașului Kromy, în sudul Putivl, în vestul Cernigovului Detașamentele lor au luptat cu cărucioarele cu provizii militare, au împiedicat procurarea de hrană și furaje Tentativa de asalt a eșuat Apoi Mstislavsky a ridicat asediul și s-a retras la Sevsk Cu toate acestea, de îndată ce regimentele regale s-au îndepărtat de Rylsk, locuitorii săi au făcut o ieșire și au învins ariergarda rămasă în tabără Vestea asta l-a înfuriat pe Godunov A trimis regimentelor sensul giratoriu Piotr Șeremetev și diaconul șef Vlasiev Li s-a ordonat să " învinuiască și să se întrebe de ce au părăsit Rylsk" Referirile la oboseala războinicilor nu l-au convins pe rege Boris nici nu a vrut să audă de desființarea trupelor până în primăvară Limitați în acțiunile lor, pe de o parte, de cererea superiorilor lor și, pe de altă parte, de murmurul nobililor obosiți de război, guvernanții au luat o decizie logică în această situație Au concentrat trupele sub zidurile cetății Kromy Garnizoana rebelă condusă de Grigori Akinfiev în toamna anului a transformat-o într-un avanpost avansat al armatei impostorului După încercarea lui Akinfiev de a-l lua pe Orel Godunov a trimis trupele lui Sheremetev împotriva lui Krom Garnizoana din Krom a avut dificultăți și i-a cerut ajutorul "prințului" Cererea de ajutor nu a rămas fără

răspuns Până la sfârșitul lui decembrie , aproximativ de cazaci Don ai lui Ataman Korela au pătruns în fortăreață Trupele guvernamentale au primit și întăriri În ianuarie , un detașament al guvernatorului Shcherbaty s-a apropiat de Sheremetev din Mtsensk A sosit artileria de asediu: două mortiere mari și un tun În februarie, un detașament de stolnik Buturlin a apărut lângă Kromy Cu toate acestea, nu a fost posibil să luați cetatea Și apoi regele a trimis întreaga armată a lui Mstislavsky la ea Această decizie, contrar părerii majorității istoricilor, nu a fost nici întâmplătoare, nici stupidă Până la martie , când trupele lui Mstislavsky au tabărat lângă Krom, revolta a măturat majoritatea orașelor și fortărețelor din sudul Rusiei La începutul lunii martie, la Putivl, unde era ALEXANDER PUTYATIN impostor, l-a adus pe guvernatorul capturat din Oskol, Valuyek, Voronezh, Tsarev-Borisov și Belgorod Curând, garnizoanele cetăților Yelets și Livny au trecut de partea rebelilor Astfel, regiunea Krom s-a transformat într-o trambulină convenabilă pentru armata țaristă, permițându-i să amenințe simultan trupele impostorului situate în sud și sud-vest De aici, Mstislavsky, dacă este necesar, ar putea acționa cu succes în ambele direcții operaționale Și, în același timp, un drum bun prin Orel și Tula lega în mod fiabil armata țaristă cu Moscova, de unde putea primi în mod liber provizii Curând, un detașament al prințului Baryatinsky a livrat artilerie de asediu de la Karachev, care fusese adunată acolo, iar bătălia principală a campaniei a intrat în faza decisivă Kromy era o fortăreață relativ mică, cu ziduri de stejar construite cu zece ani înainte de începerea asediului Principalul său avantaj a fost amplasarea excepțional de avantajoasă la sol Cetatea stătea pe vârful unui deal lângă râu Prin mlaștinile și stufurile din jur, o singură potecă îngustă ducea la Krom Pe măsură ce primăvara a devenit proprie, oportunitățile de a se deplasa în afara acestui drum au devenit din ce în ce mai puține Primul asalt a fost efectuat de guvernanții țariști chiar înainte de sosirea artileriei grele Noaptea, infanteriștii boierului Saltykov s-au strecurat până la zidurile orașului și le-au dat foc Karel, care conducea apărarea, a fost nevoit să-i ducă pe cazaci la închisoare Războinicii regali s-au apropiat de zidurile sale, dar apoi s-a dovedit că întreaga așezare era împușcată din cetate Atacatorii au suferit pierderi uriașe din cauza focului bine țintit din Doneț Pentru a-și salva oamenii de la exterminare, Saltykov a trebuit să se retragă în lagăr Curând, mlaștinile din jurul Krom au devenit impracticabile Dându-și seama că un al doilea asalt va duce la noi pierderi fără sens, guvernatorii țariști și-au instalat baterii și au început să bombardeze Kromy, fără a cruța praful de pușcă Curând, tot ce putea arde în cetate a ars Pe locul pe unde trecea zidul a mai rămas doar sâmburi de pământ Dar cazacii au adâncit șanțurile și au săpat labirinturi întregi de tranșee, șanțuri și cămine de vizitare, prin care nu numai că se puteau mișca în secret în jurul cetății, ci și să facă atacuri de noapte Al lor FOC ȘI SABIA locuințe - "vizuini de pământ" - poporul Don aranjat sub conturul interior al meterezei În timpul bombardării, s-au așezat acolo, apoi au alergat agil prin tranșee în tranșee pentru a întâlni grindina de gloanțe atacatoare Această tactică a uzat treptat trupele lui Mstislavsky Disciplina în ei a căzut Nici pentru cei asediați nu a mers totul bine Pierderile nu au fost la fel de mari ca în armata țaristă, dar moartea fiecărui luptător s-a simțit mai greu Stocurile de alimente și echipamente se epuizau Curând, Ataman Karel i-a trimis un mesager lui False Dmitry cu mesajul că, dacă nu vor veni întăriri, cetatea va trebui să fie predată Impostorul a înțeles sensul lui Krom și, prin urmare, a trimis toate

forțele pe care le putea aduna în salvarea cazacilor Putivl în acel moment a rămas aproape fără soldați "Țareviciul" l-a numit pe centurionul Yuri Bezzubtsev să comandă detașamentul care merge la descoperire Tabăra lui Mstislavsky era întinsă pe o zonă mare mlaștină În ea a început recent o epidemie de dizenterie În ciuda interdicțiilor, nobilii au părăsit regimentele și au plecat la tratament Pentru a compensa parțial pierderea, autoritățile au trimis întăriri în regiunea Krom Convoaiele și echipele militare treceau adesea prin avanposturi în ambele direcții Așa că cazacii lui Bezzubtsev au trecut ușor pentru ai lor Un detașament de de luptători proaspeți a condus de vagoane cu pâine și provizii militare în Kromy fără să tragă niciun foc La scurt timp după aceea, luptele au încetat Ataman Karela, inițiatorul unor întreprinderi îndrăznețe, a fost grav rănit într-una dintre bătălii, iar asediații și-au oprit o vreme ieșirile La rândul lor, guvernatorii regali nu au mai încercat să asalteze sau să bombardeze orașul A fost o pauză în ostilități Întărindu-se la granițele de sud ale Rusiei și atins echilibrul pe fronturi până în primăvara anului , False Dmitri a început să caute activ aliați în afara țării pentru a-i folosi în lupta împotriva dinastiei Godunov Așadar, după ce a aflat că armata a șapte mii a lui Ivan Buturlin a fost distrusă în Caucazul de Nord de către cercasi, tătari și turci, în aprilie impostorul a trimis ambasadori cu daruri în Crimeea Chiar mai devreme ALEXANDER PUTYATIN solii săi au plecat spre Marea Hoardă Nogai "Țareviciul" a invitat toți nomazii de stepă la o campanie comună împotriva Moscovei În același timp, False Dmitry a încercat să stârnească principalul aliat - Commonwealth-ul El l-a trimis pe Sulesh Bulgakov lui Sigismund al III-lea cu o scrisoare în care îl îndemna pe rege să ia pământul Seversk sub protecția sa Cu toate acestea, la Dieta, care s-a deschis în ianuarie , senatorii s-au pronunțat în favoarea menținerii unui armistițiu cu Rusia Cancelarul polonez Jan Zamoyski i-a plimbat pe susținătorii lui Fals Dmitry cu ridicol caustic: " cel care se preface a fi fiul țarului Ivan spune că altcineva a fost ucis în locul lui Doamne miluiește, este o comedie de Plautus sau Terence, sau ce? Este un lucru probabil să porunci cuiva să fie ucis și apoi să nu vezi dacă a fost ucis Dacă da, atunci era posibil să se pregătească o capră sau un berbec pentru asta "* Astfel, Sigismund al III-lea nu putea oferi asistență militară directă impostorului Cu toate acestea, datorită patronajului regelui, emisarii lui False Dmitry au continuat să recruteze mercenari în armata sa Din primăvara anului , recrutarea se face sub pretextul pregătirilor pentru nuntă Zholknerii și haiduk-ii care au fost de acord să-l slujească pe False Dmitry au fost înscriși de către secretari în listele de "prieteni", adică prieteni **, mireasa Și în acest moment, țarul Boris, anterior activ și energic, a fost din ce în ce mai îndepărtat din afaceri Puterea lui se stingea rapid Odată ce Godunov a câștigat simpatia Rusiei, punând capăt politicii oprichno-curte Acum, în contextul războiului civil, a fost nevoit să revigoreze regimul represiv În cele mai crude forme, teroarea a fost folosită împotriva claselor inferioare care simpatizau cu Fals Dmitry Dar nici celelalte nu au fost prea rele Cu fiecare zi care trecea, șeful Consiliului Privat, Semyon Nikitich Godunov, câștiga din ce în ce mai multă influență El conducea departamentul de detectivi și era cunoscut ca o persoană extrem de crudă Au circulat zvonuri că Semyon a cerut de la țar dreptul de a executa fără judecată, sub simpla suspiciune de trădare, chiar și membri ai Dumei * Skrynnikov R G Trei Dmitri falși M , S ** Druzhki - ceremonia de nuntă FOC ȘI SABIA Sub influența

eșecurilor și a bolii, Boris a căzut din ce în ce mai mult în apatie Fiul său era prea tânăr și lipsit de experiență pentru a rămâne pe tron Consilierii păreau prea vicleni și perfidă Numeroase rude care au ocupat funcții cheie în stat sunt proști și mediocri În ultimele zile ale vieții sale, regele a apelat adesea la ghicitori, vrăjitori și ghicitori pentru ajutor Se pare că nu era sigur de viitor și îi era foarte frică de soarta dinastiei Capitolul MOARTEA ȚARULUI BORIS PRĂCISIREA DINASTIEI GODUNOV La aprilie , țarul s-a simțit rău - după cină, i-a sângerat nasul, iar la scurt timp după aceea i-a fost luată limba Medicii chemați la palat nu l-au găsit pe Godunov în viață Imediat au existat multe versiuni diferite Unii au șoptit că regele a fost otrăvit, alții că s-a sinucis luând otravă Dar cel mai probabil, mai aproape de adevăr este versiunea lui N M Karamzin, care credea că "o lovitură, nu o otravă, a pus capăt zilelor furtunoase ale lui Borisov, spre adevărata durere a patriei"* Apoplexia în vremurile lui Karamzin era numită un accident vascular cerebral, al cărui tablou clinic este clar vizibil din descrierea bolii bruște a lui Boris În ceea ce privește a doua parte a citatului, în care Rusia regretă moartea țarului, nu sunt deloc sigur de acest lucru Toată lumea din țară și-a amintit foarte bine că acum șapte ani, Godunov nu a vrut să organizeze alegeri corecte, ci a "storcat" literalmente coroana regală de la Catedrală Oamenii din secolele al XVI-lea și al XVII-lea erau foarte superstițioși Îngrozitoarea foamete din - , care i-a lovit în timp de pace, a fost considerată de mulți o pedeapsă din cer Și ei au legat această "pedeapsă a lui Dumnezeu" cu faptul că statul este condus de un uzurpator și nu de "eul natural" * Karamzin N M Istoria guvernului rus Carte III T XL S ALEXANDER PUTYATIN titular " Până la sfârșitul domniei sale, Boris Godunov a avut mulți nedoritori În primul rând, revoltele și jafurile, iar apoi apariția unui impostor, au dus la faptul că în - sfera represiunilor a depășit toate limitele imaginabile În ultimii ani ai vieții sale, Ivan cel Groaznic a interzis legal denunțurile servile ale stăpânilor Boris și-a încheiat domnia acordând moșii căștilor Utilizarea pe scară largă a acestei practici este evidențiată de faptul că False Dmitry, care a venit după el, a fost obligat să emită un decret special privind confiscarea terenurilor distribuite escrocilor sub Godunov Unii contemporani au văzut în calomnia servilă principala sursă a Timpului Necazurilor care a urmat curând Acest lucru nu este corect Motivul principal a fost criza profundă care a cuprins nobilimea rusă și societatea în ansamblu Și creșterea naushnichestvo a devenit doar unul dintre indicatorii problemelor Bârfe despre neputința guvernului, bârfe despre otrăvirile răutăcioase și execuțiile secrete ale dușmanilor lui Boris, zvonurile despre salvarea miraculoasă a "Țareviciului Dmitri" s-au răspândit în toată țara ca o nebunie Apoi, când impostorul a invadat granițele Rusiei, acestea au fost completate de agitație în favoarea "țarului bun" Mulți și-au amintit că Godunov a fost ales cu multe încălcări, că de fapt a uzurpat puterea Țarul Boris nu a avut ce să răspundă Încercările de contra-propaganda au eșuat una după alta De ceva timp, confesiunile publicate ale celor care cunoșteau adevărata istorie a impostorului, numele său real și biografia au ajutat Cu toate acestea, False Dmitry și-a dat seama rapid cum să neutralizeze aceste informații La februarie , Lzherastriyu, "capturat de slujitori credincioși", a fost adus în tabăra sa și demonstrat în fața oamenilor Un bărbat în vârstă de treizeci și cinci până la treizeci și opt de ani a fost prezentat oamenilor, admițând că era adevăratul Yushka Otrepiev, un vrăjitor cunoscut la Moscova Pentru a opri posibilitatea expunerii,

False Dmitry "s-a indignat" și l-a ascuns pe "hoț" în închisoare Cuvântul despre acest lucru s-a răspândit în toată țara cu viteza fulgerului, reducând la tăcere propaganda oficială Nimeni nu a fost interesat de faptul că, în anul nașterii lui False Grishka, "tatăl" său Bogdan Otrepyev nu avea mai mult de opt ani În lupta pentru Marele Voievod Vasily III Din cartea lui S Herberstein "Note despre Moscovia" Prințul D V catelus Figura din monumentul "Mileniul Rusiei" din Veliky Novgorod cavalerie locală rusă Gravura din cartea lui S Herberstein "Note despre Moscovia" Luptă boierească Copilăria lui Ivan al IV-lea cel Groaznic Artist necunoscut Alexey Adashev și preotul Sylvester Artist necunoscut Monumentul lui I Vorotynsky în satul Vorotynets Grozny în Aleksandrovskaya Sloboda Artistul K V Lebedev Piatră memorială la locul bătăliei de la Molodi Asediul orașului Livonian de către trupele lui Ivan cel Groaznic în timpul războiului Livonian Artistul F A Modorov Trupele ruse atacă Polotsk Gravura germană din secolul al XVI-lea Armura lui Stefan Batory Artistul J Matejko Armura noilor poloneze din secolele XVII-XVII Asediul Pskovului de către regele polonez Stefan Batory Artistul K P Bryullov În vremea necazurilor Artistul S V Ivanov Patriarhul Hermogene refuză să semneze scrisoarea Artistul P P Chistiakov Boierul Boris Godunov și magicieni reprezentând domnia sa Artistul A D Kivșenko Moartea lui Boris Godunov Artistul K V Lebedev Nunta Mariei Mnishek și False Dmitry la mai Gravură din secolul al XVII-lea Călugărița Martha și prințul Shuisky confirmă moartea țareviciului Dmitri gravura secolului al XIX-lea Falsul Dmitri I Din cartea "Portrete adevărate ale țarilor din Moscova" Falsul Dmitri II Gravura poloneză din secolul al XVII-lea Marina Mnishek Artistul F Snyadetsky Bătălia trupelor lui V Shuisky cu miliția lui P Bolotnikov Detaliu al planului Moscovei Artist I Massa Bolotnikov îi mărturisește lui Vasily Shuisky gravura secolului al XIX-lea Guvernatorul M B Shein, apărătorul Smolenskului în gravura secolului al XIX-lea Asediul Smolenskului în - Gravura din secolul al XVII-lea M V Skopin-Shuisky Parsuna din secolul al XVII-lea Prințul M V Skopin-Shuisky moare la o sărbătoare gravura secolului al XIX-lea Minin și Pojarski Artistul M I Scotty Expulzarea polonezilor de la Kremlin Artistul E Lissner Filaret Romanov Din "Titular" Primirea de către țarul rus a unei ambasade străine la Moscova Din cartea lui Adam Olearius "Călătorie în Moscovia" Țarul Mihail Fedorovici Romanov Din "Titular" Binecuvântarea regelui de către mama călugăriță Marta Din "Cartea căsătoriei țarului Mihail Fedorovich cu fecioara Evdokia Lukyanovna Streshneva" FOC ȘI SABIA mințile și sentimentele oamenilor impostorul l-a învins pe rege El a răspuns cu o groază sporită Iobagii, orășenii și țăranii rebeli nu puteau conta pe îngăduință Nobilii și copiii boierilor, care au sărutat crucea lui Fals Dmitry sub amenințarea cu moartea, Godunov nu a iertat nici el Cu execuții crude, el a încercat să se protejeze de rebeliunea în creștere În timpul domniei lui Boris, autoritățile au ținut secret tot ce s-a întâmplat în Curtea Torturii Politica tăcerii a dus la faptul că zvonuri teribile despre cruzimea Godunovilor se târau prin țară Mulți erau siguri că la Moscova nu ai face nici un pas fără ca doi-trei spioni să te vegheze Se spunea că slujitorii țarului pun mâna pe oricine menționează chiar numele lui Dmitri și îl pun la o moarte îngrozitoare Se presupune că, în departamentul de detectivi, Stepan Godunov și oamenii săi "în secret mulți oameni au fost torturați, trimiși în exil, otrăviți pe drum și un număr infinit înecați" * ** În ultimii ani ai vieții sale, țarul Boris practic nu s-a despărțit de fiul său, "de fiecare dată a vrut să-l aibă în fața ochilor și i-a refuzat extrem de reticent prezența" * *

Curtenii din rândul străinilor învățați au încercat să-l convingă pe Godunov că prințului ar trebui să i se acorde o oarecare libertate în studii Cu toate acestea, monarhul a respins aceste sfaturi Drept urmare, până la moartea lui Boris, Fedor, în vârstă de șaisprezece ani, era complet dependent Dându-și seama de acest lucru, tatăl său a decis să-l înconjoare cu consilieri credincioși și cunoscători Rămâne de decis pe cine să aleagă pentru aceste roluri Până la sfârșitul domniei lui Boris, printre nobilimea moscovită existau cinci clanuri boierești principale Un grup mic, dar foarte bogat a fost familia Godunov, care s-a dezvoltat în ultimii douăzeci de ani Cu toate acestea, rudele regale nu au strălucit cu talente Erau doar suficient de buni pentru a asigura moștenitorului o majoritate în Duma Contați pe loialitatea celor mai influente două clanuri - Rurikovici și Gediminovici - față de Boris * Skrynnikov R G Trei Dmitri falși M , S ** Ibid S Prin foc și sabie ALEXANDER PUTYATIN părea culmea frivolității Nobilimea Suzdal și lituaniană i-au considerat pe Godunov parveniți, nedemni să se gândească măcar la tron Țarul Boris s-a certat cu reprezentanții celui de-al patrulea grup - vechii boieri de serviciu de la Moscova - când, sub un pretext exagerat, s-a ocupat de liderii lor, Romanov Astfel, au rămas doar foștii gardieni Această opțiune i s-a părut lui Boris de succes El însuși a ieșit din mijlocul lor și a înțeles perfect că numiții din Groznîi erau urâți de toate celelalte straturi ale boierilor În ultimele săptămâni, Godunov l-a adus pe Piotr Basmanov mai aproape de tron, făcându-l principalul consilier al moștenitorului lui Fedor Regele spera că acest parvenit oprichny va lupta până la urmă cu dușmanii dinastiei La urma urmei, sub orice alt conducător, în cel mai bun caz, va pierde puterea Boris nu a prevăzut un lucru - că în lupta pentru tron, impostorul ar putea paria și pe paznici Cu toate acestea, primele zile ale domniei lui Fiodor Godunov au decurs fără probleme În timpul vieții sale, Boris și-a numit fiul co-conducător și a luat în considerare procedura pentru urcarea sa la tron Imediat după moartea regelui, patriarhul Iov a început să acționeze conform acestui plan El le-a spus moscoviților că Boris, pe moarte, a lăsat moștenire tronul fiului său Atunci Catedrala Consacrată a binecuvântat moștenitorul, iar membrii Dumei, nobilii, copiii boierilor, grefierii și aleșii din localitate au depus jurământul de credință lui Fiodor Borisovici Dar deja în textul jurământului, o persoană atentă ar putea vedea toate semnele unui colaps iminent Depunând jurământul, subiecții s-au angajat "să nu deranjeze hoțul, care se numește prințul Dmitri Uglitsky, și împreună cu el și consilierii săi să se refere la altcineva, să nu se schimbe sau să plece " * De unde provine, în general, această bâlbâială neputincioasă, este de înțeles Destul de recent, "țareviciul" a prins trei călugări minuni trimiși de Godunov pentru a demasca privarea și, dacă ai noroc, să-i organizeze uciderea În loc să-i execute pe spioni, False Dmitry i-a întors Din ordinul impostorului, monahii au trimis o scrisoare de la Putivl * Skrynnikov R G Trei Dmitri falși M , S FOC ȘI SABIA Țarului Boris și Patriarhului Iov, în care au raportat că "Dmitri este adevăratul moștenitor și prinț al Moscovei și, prin urmare, l-a lăsat pe Boris să nu se mai răzvrătească împotriva adevărului și dreptății" * Scrisoarea lor a venit la Moscova imediat după vestea apariției Strigăi false la Putivl, iar autoritățile au fost în pierdere de ceva timp În mod ironic, tocmai în această zi grefierii au compus textul jurământului După blestemele pe care le-au aruncat timp de câteva luni asupra "defrocatului, eretic și ateu Grișka Otrepyev", cuvintele despre "prințul Dmitri Uglițki" au sunat ca o recunoaștere oficială a drepturilor sale la tronul Rusiei Guvernul a mai făcut o

greșeală când s-a bazat pe simpatiile moscoviților, care pe vremuri îl susțineau pe Godunov Țarul Boris i-a trimis în armata activă pe toți cei care erau devotați dinastiei: ispravnici, rezidenți (gărzile palatului), torii regali, canisa Și la momentul potrivit la Moscova nu exista nicio forță militară capabilă să țină situația sub control Dacă primele tulburări ar putea fi stinse fără concesii ruinătoare pentru regim, totul s-ar putea totuși să se termine cu bine Urmând tradiția, Fedor, care a urcat pe tron, a anunțat o amnistie supușilor săi Cu toate acestea, contrar obiceiului, nu i-a iertat pe toți criminalii Din moment ce Epoca Necazurilor era în plină desfășurare, favoarea regală a ocolit oponenții politici ai Godunov Oamenilor din Capitală nu le-a plăcut încălcarea tradițiilor Mulțimile au început să se adune la zidurile Kremlinului, strigând numele unor boieri nobili care fuseseră disfavoriți sub Boris Guvernul a trebuit să cedeze Ei l-au întors pe Belsky, care servea o legătură în mediul rural, au îndepărtat dizgrația de la prințul Vorotynsky și i-au iertat pe mulți alți dușmani nobili ai dinastiei Din acel moment, guvernul s-a trezit într-o poziție de continuu zugzwang**, când fiecare dintre acțiunile sale a fost forțată și, cu toată logica aparentă, nu a făcut decât să înrăutățească situația * Skrynnikov R G Trei Dmitri falși M , S * * Zugzwang - o poziție în dame sau șah, în care oricare mutarea unui jucător duce la o înrăutățire a poziției sale * ALEXANDER PUTYATIN Pentru a opri tulburările de la Moscova, liderii Dumei au fost rechemați de urgență din armată Întorcându-se în capitală, Mstislavsky și frații Shuisky au început să se agite cu ardoare pentru tânărul Godunov, în ciuda propriilor dezacorduri cu rudele sale și cu guvernul Când mulțimea a umplut din nou piața din fața Palatului Kremlinului, prințul Vasily Shuisky a ieșit pe verandă El a convins poporul că schimbările necesare nu vor duce decât la prăbușirea regatului și la răsturnarea Ortodoxiei Boierul a jurat cele mai groaznice că țareviciul Dmitri a murit de mult, că el, Shuisky, a pus copilul într-un sicriu în Uglich cu propriile mâini, iar "hoțul" care se stabilise în Putivl era un călugăr fugar, un eretic și defrocat pe Grișka Otrepiev, învățat de diavol și trimis ca pedeapsă pentru păcate Tulburările din capitală au început să se estompeze Boierii au întărit avanposturile de pe drumuri și au poruncit paznicilor: să-i spânzureze pe solii "hoțului" fără întârziere Țarul Fiodor, la rândul său, a împărțit sume uriașe în memoria sufletului defunctului Boris Pomana generoasă a ajutat la calmarea oamenilor Cu toate acestea, agitatorii impostorului au continuat să se infiltreze în oraș Cearșafurile lor "fermecatoare" s-au împrăștiat pe străzi, piețe și cartiere, provocând noi tulburări în rândul moscoviților Între timp, guvernatori au sosit lângă Kromy, chemați să-i înlocuiască pe liderii Dumei care fuseseră rechemați la Moscova Mihail Petrovici Katyrev-Rostovsky a devenit noul comandant șef, iar boierul Piotr Fiodorvici Basmanov a devenit asistentul său Prințul Katyrev nu a strălucit cu talente, a primit postul din motive parohiale Basmanov - datorită rolului pe care l-a jucat în apărarea lui Novgorod-Seversky Imediat după ridicarea blocadei orașului, țarul i-a acordat guvernatorului un grad de boier, pământ, două mii de ruble și multe daruri Basmanov a plănuit Boris să încredințeze lupta împotriva rebelilor Pe el a contat și tânărul Fedor în primul rând Cu toate acestea, șeful departamentului de detectivi, Semyon Godunov, avea propriile sale planuri El a patronat un alt nominalizat oprichny, prințul Andrei Telyatevsky, care anterior jucase sub Fyodor Mstislavsky același rol de "ochiul suveranului", care i-a fost acum atribuit lui Basmanov Imediat după ce Katyrev a plecat în armată, Semyon FOC ȘI

SABIA Godunov a adus prin Ordinul de descărcare numirea lui Teliatevski ca comandant șef al regimentului de gardă, ceea ce i-a oferit mari avantaje parohiale față de Basmanov Intervenția șefului detectivului a provocat confuzie în regimente S-a întâmplat că nou-numitul comandant a adus un tablou aprobat de țar lângă Kromy, iar trei zile mai târziu a sosit în lagăr un mesager cu o nouă Descarcare, necoordonată nici cu Katyrev, nici cu Basmanov Dacă falsul Dmitri însuși ar fi condus mâna lui Semyon Godunov, nu ar fi putut veni cu ceva mai bun Tabloul care a sosit cu mesagerul nu numai că punea sub semnul întrebării autoritatea lui Katyrev, dar i-a și certat tocmai pe acei guvernatori pe care tânărul țar se putea baza în lupta împotriva rebelilor Conducerea armatei s-a cufundat într-un vârtej de certuri parohiale urâte Voievodul regimentului de mâna stângă, Saburov, a refuzat să se supună noului Rang și a trimis listele regimentale lui Katyrev "pentru a nu vrea să fie mai puțin decât prințul Ondrey Telyatevsky" * A fost susținut imediat de Piotr Basmanov, care a declarat că Semyon Godunov "l-a dat ca iobag ginerelui său Andrei Telyatevski, dar el, Basmanov, preferă moartea unei asemenea rușine"** *** Prințul Teliatevski și-a găsit aliați "parohiali": al doilea voievod al regimentului de mâna dreaptă, Kashin-Obolensky, "și-a lovit fruntea la Pyotr Basmanov din patrie și nu a mers la congres și nu a luat listele" *** Între timp, în regimente, o conspirație se coace în favoarea impostorului Frații Golitsyn au devenit sufletul intrigii Ei provin de la Marii Duci ai Lituaniei Capul conspirației, prințul Vasily Golitsyn, se considera mai nobil decât Mstislavsky, care a condus Duma, un descendent al ramurii mai tinere a dinastiei lituaniene Cu toate acestea, poziția parohială a clanului de la sfârșitul secolului al XVI-lea nu corespundea ambițiilor sale înalte Încercările Golitsinilor de a concura cu Trubetskoy și Shuiskys s-au încheiat invariabil cu un eșec Nu este surprinzător că într-un moment critic acest "oferit de locuri * Skrynnikov R G Trei Dmitri falși M , S ** Skrynnikov R G Boris Godunov M , S *** Skrynnikov R G Trei Dmitri falși M , S ALEXANDER PUTYATIN familie" a fost primul dintre boieri care a părăsit lagărul Godunov Golitsyns au fost foarte ajutați de Prokopy Lyapunov și de numeroasele sale rude Frații Lyapunov s-au distins întotdeauna prin curaj, hotărâre, un temperament nestăpânit și o înclinație invariabilă pentru aventură Relația lor cu Godunov era departe de a fi idilic Imediat după moartea lui Grozny, Lyapunov au luat parte la organizarea revoltelor de la Moscova, care aproape s-au încheiat cu moartea lui Boris Și cu un an înainte de războiul cu impostorul, țarul a ordonat ca Zakhar Lyapunov să fie biciuit cu biciul pentru că a trimis bunuri protejate către Don Conspiratorii au menținut contactul cu tabăra impostorului prin Artemy Izmailov, un prieten și rudă cu Prokopy Lyapunov Izmailov a fost capturat de cazacii lui Fals Dmitry în timpul unei revolte într-unul dintre orașele din sud În câteva zile, impostorul a transformat-o pe Artemy dintr-un prizonier într-un majordom, un nobil duma, cel mai apropiat consilier al său Și a fost pentru ce! Izmailov a construit în cel mai scurt timp posibil punți între tabăra impostorului și acele forțe din armata țaristă care au acceptat să se gândească la ofertele tentante ale "țareviciului" Potrivit lui Petru Arsudius*, conspiratorii au fost de acord să-l ajute pe "adevăratul Dmitri" să urce la tron, dar i-au cerut garanții pentru păstrarea credinței ortodoxe În plus, "Dmitri" a promis să nu-i favorizeze pe străinii cu grade mai înalte și să nu-i numească în Duma Dar putea să ia străini în slujba instanței, li sa permis să înceapă proprietăți în Rusia (inclusiv achiziționarea de pământ) Neamurile care intrau în slujba suveranului au primit

dreptul de a construi biserici pe pământ rusesc În toate celelalte privințe, tradițiile au rămas inviolabile Autocrația s-a păstrat în totalitate: "fiul" urma să primească aceleași drepturi pe care le avea "tatăl său", Ivan al IV-lea Până la începutul lunii mai, situația din lagărul de lângă Kromy devenise critică Când Piotr Basmanov a ajuns în armată, era gata să-l slujească cu credincioșie pe Fyodor Godunov Trebuie să-i dăm boierului cuvenitul: * Peter Arsudius a fost în Polonia confidentul Vaticanului pentru afacerile Bisericii de Răsărit, cu ajutorul episcopului de război din Vilna, a organizat o rețea de spionaj la scară largă la sediul impostorului FOC ȘI SABIA spre deosebire de alți guvernatori, chiar și în focul disputelor locale, nu a uitat de îndatoririle sale În fiecare zi, Basmanov trimitea oameni "în tot tabăra care au auzit cele spuse acolo și i-au raportat totul"* Desigur, guvernatorul a aflat curând despre conspirație și apoi s-a dus la principalii instigatori - Golitsyns Și atunci s-a ridicat în fața lui întrebarea: merită să fii credincios tânărului rege? Judecând după pictura adusă de mesager, în palat s-au impus neplăceștii lui Basmanov: văduva-țarina Maria (n Skuratova) și șeful departamentului de detectivi Semyon Godunov Ajutându-i să mențină puterea asupra armatei, Peter Basmanov a trebuit să verseze râuri de sânge Și departe de a fi un străin! Golitsyns i-au fost aduși de frații mamei sale Ca rude nobile cu legături mari, ei l-au ajutat pe Peter Basmanov în cariera sa în vremuri dificile În timp ce tatăl reginei-văduve, infamul Malyuta Skuratov, a fost principalul vinovat al morții tatălui și bunicului guvernatorului - Alexei și Fyodor Basmanov După ce s-a alăturat conspiratorilor, tânărul boier a avut ocazia să se descurce cu descendenții inamicului său natural, Skuratov-Belsky: fiica sa Maria și nepotul regal Fedor Golișinii, la rândul lor, nu au prevăzut niciun efort pentru a-l trage pe Basmanov în conspirație După ce a primit o ofertă de la rude, nu a ezitat mult timp Și trecând de partea impostorului, el a adus rapid cazul la un deznodământ decisiv Lângă Kromy, nobilii au condamnat deschis ordinul regelui, care a interzis demiterea războinicilor pentru odihnă Ei nu înțelegeau de ce era necesar să se țină o armată de de oameni sub zidurile unei cetăți minuscule, pentru al cărei asediu ar fi suficient un detașament de zece ori mai mic Mulți se temeau că, fără supravegherea stăpânului, treburile casei vor cădea în dezordine Odată cu începutul primăverii, fuga dinspre armată s-a intensificat Moartea lui Boris a devenit un pretext convenabil pentru plecarea moșierilor "pentru înmormântarea regală" În timp ce rândurile nobilimii se stingeau, numărul țăranilor "subiecți" creștea Sub Kromy a sosit un imens * Skrynnikov RT Trei Dmitri falși M , S ALEXANDER PUTYATIN au fost aduse flotă de arme, stocuri mari de praf de pușcă și miezuri Tabăra s-a dovedit a fi inundată de "oameni de la drum" ocupați cu transportul de tunuri, cu transportul și cu muniția În plus, "datele" trebuiau hrănite Lângă tabăra militară a apărut o piață, la care țăranii locali aduceau mâncare în fiecare zi Împreună cu vânzătorii, cercetașii de la Putivl cu foi de "hoți" au pătruns în licitație Și cu cât tabăra de lângă Kromy devenea mai nenorocită și mai ticăloșă, cu atât agitația în favoarea "adevăratului țar Dmitri" avea loc în ea La începutul lunii mai, totul era pregătit pentru răzvrătire, iar impostorul cu armata lui a pornit din Putivl Cu el nu erau mai mult de de mercenari polonezi sub conducerea lui Ratomsky și aproximativ de rebeli ruși În fața armatei principale se deplasa avangarda lui Jan Zaporsky, formată din de polonezi și aproximativ două mii de moscoviți "Spionii" lui Fals Dmitry trimiși la Kromy i-au informat pe guvernatorii țarului că de mii de

lăncieri și de mii de cazaci cu trei sute de arme vin cu "prințul" La începutul lunii mai, Zaporsky a învins un detașament de gardă al tătarilor de lângă Kromy și a luat de prizonieri Vestea acestei lupte a fost semnalul pentru începutul răscoalei În dimineața zilei de mai , războinicii lui Prokopiy Lyapunov au atacat din spate un detașament care apăra podul plutitor din Kromy În același timp, cazacii din Karelia l-au atacat din cealaltă parte De îndată ce au pătruns în tabără, rebelii din toate regimentele au început să proclame toast pentru "suveranul Dmitri" Aceste strigăte au fost imediat preluate de "băieți", "datari" și o parte din arcași Pentru a spori confuzia, conspiratorii au dat foc clădirilor taberei în mai multe locuri Mulți războinici au refuzat să susțină rebeliunea, dar erau dezbinați, dezorientați și nu știau ce să facă O forță puternică în mâinile comandantului ar putea fi corpul de artilerie al lui Sukin și regimentul de gardă al lui Teliatevski, în plină forță rămânând loial Godunov-ilor O mie de mercenari germani sub comanda căpitanului Walter von Rosenau, care făceau parte dintr-un mare regiment, l-au sprijinit la început pe Katyrev Și abia mai târziu Basmanov a reușit să-i cucerească în lateral FOC ȘI SABIA rebeli În regimentul de la mâna dreaptă, comandat de Vasily Golițin, impostorul avea atât de mulți dușmani, încât șeful conspiratorilor a ordonat slujitorilor să-l lege pentru ca ulterior să se justifice în fața țarului Fedor Cu toate acestea, ceilalți lideri ai rebeliunii au acționat cu îndrăzneală și energic De îndată ce a apărut un centru de rezistență organizată, războinicii lui Karel "au atacat acei militari care aveau artilerie și care erau staționați în partea stângă a cetății"* La sfatul conspiratorilor, cazacii nu au folosit arme, ci au bătut cu bici pe nobilii loiali lui Godunov Guvernatorul Mihail Saltykov a fost capturat de rebeli Katyrev, Telyatevsky, Morozov, Kashin și Sukin au fugit din lagăr Războinici demoralizați au mărșăluit prin Moscova timp de trei zile Au refuzat să susțină rebeliunea, dar nu au mai vrut să lupte pentru Godunov Liderii conspirației au încercat să consolideze succesul În primul rând, l-au convins pe Mihail Saltykov să se alăture revoltei Apoi, Golișinii s-au dus la Sheremetev, care conducea detașamentul staționat la Orel, și la prințul Kurakin, care a servit ca guvernator la Tula Ambele orașe au trecut curând de partea lui False Dmitry Astfel, liderii loviturii de stat nu s-au grăbit să se plece în fața impostorului Cu o armată de multe mii, Golitsyns și Lyapunovs se considerau stăpâni ai situației Ei considerau figura lui Fals Dmitry ca pe o figură intermediară, necesară doar pentru a-i răsturna pe urâții Godunov Cu toate acestea, nu degeaba Otrepiev i-a ținut pe iezuiți cu el Au văzut prin trucurile primitive boierești Timp de cinci luni ploioase, armata a stat în stepe și mlaștini Asediile inutile ale cetăților - mai întâi Rylsk, apoi Krom - i-au obosit pe războinici mai rău decât ridichea amară Nobilii, arcașii și oamenii din sat nu voiau să se gândească la altceva decât la odihnă Nobilii orașelor din afara Moscovei, care au fugit din Krom, au trecut prin capitală fără oprire Nici convingerile boierilor, nici ordinele dregătorilor nu le puteau păstra Aceeași dispoziție a prevalat printre rebelii care au rămas în tabără De la "Dmitri" se așteptau milă: dizolvarea acasă Acest lucru a fost în interesul impostorului În curând de la Putivl * Skrynnikov R G Trei Dmitri falși M , S ALEXANDER PUTYATIN lângă Kromy, a sosit prințul Lykov, care a jurat mai întâi regimentele sub jurământ, apoi a anunțat un decret grațios al "suveranului": să renunțe la toți nobilii și copiii boieri care au pământ "de această parte a Moscovei" pentru a se odihni Cu alte cuvinte, impostorul a trimis în moșii războinici din

orașele de dincolo de Okka - Ryazan, Tula, Aleksin, Kashira și alții - care erau principalul sprijin al conspiratorilor În același timp, i-a trimis acasă pe majoritatea arcașilor În viitorul apropiat, mulți dintre ei vor lua parte la revolte, ajutând la "predarea împărăției suveranului milostiv" Astfel, impostorul i-a întrecut pe boierii răzvrătiți Dar nici după aceea, nu și-a pierdut vigilența La Moscova, "Dmitri" s-a mutat înconjurat de mercenari polonezi, noaptea s-a oprit într-o tabără separată la nu mai puțin de jumătate de milă de cei mai apropiați compatrioți ai săi și a pus paznici de de persoane sau mai mult În curând, toate detașamentele ruse ale armatei sale și-au primit sarcinile separate și au urmat propriile lor rute Doar o mie de polonezi călare și tot atâtea cazaci Don au rămas la "prinț" Desigur, suveranul nu se poate descurca fără alaiul său și, prin urmare, "aristocrații hoților" au călărit alături de el: "scărcăciosii" Turenin, "boierii" Tatev, Mosalsky și Lykov, precum și "nobilii dumami" Izmailov și Mikulin Lângă Kromy li s-au alăturat dezertorii: Pyotr Basmanov și Mihail Saltykov În regiunea Orel, voievodul Fiodor Șeremetev și boierul Vasily Golițin, care l-au legănat de partea impostorului, au completat suita În scrierile istoricilor se pot găsi adesea afirmații că, după primele două sau trei săptămâni, influența elementului polonez asupra problemelor rusești a dispărut Ca, străinii l-au ajutat pe Fals Dmitri I doar să pătrundă în țară Și apoi câțiva mercenari au dispărut în marea forțelor ruse Pentru că, spun ei, Mnishek a plecat, pentru că nu a văzut rostul participării sale la evenimente Cu toate acestea, cursul primelor două bătălii ale lui Fals Dmitry arată că rezultatul lor a fost predeterminat de acțiunile polonezilor: un atac fulminant al husarilor a câștigat "țareviciului" o victorie lângă Novgorod-Seversky și eșecul cavaleria străină de lângă Dobrynich a dus la înfrângerea armatei impostorului FOC ȘI SABIA După plecarea lui Mniszek și a lui zholkners, doar apariția influenței poloneze a scăzut, deoarece agentul principal al lui Sigismund al III-lea nu era guvernatorul Sandomierz, ci însuși False Dmitry I După aceea, zholknerii din detașamentele de șoc au fost înlocuiți cu cazaci la fel de loiali, dar nu enervanti Însă străinii păstrau funcțiile de "gărzi suverane" și consilieri secreti Încrederea pe Doneț a devenit o decizie forțată, dar optimă în acele condiții Neclintirea trupelor care au trecut de partea impostorului lângă Kromy a lăsat mult de dorit Iar cazacii erau curajoși, întreprinzători, cunoscători într-un mediu în schimbare rapidă, puteau stabili în mod independent gama de sarcini principale și reconstruiau planuri operaționale din mers Aceste trăsături ale poporului Don s-au manifestat cel mai clar în cea mai importantă bătălie din - bătălia de la Moscova Dacă credeți cronicile și relatările martorilor oculari, capitalul a trecut de la sine în mâinile impostorului Doar într-o bună dimineață de vară, iunie, doi soli "țarevici", Gavrila Pușkin și Naum Pleshcheev, au intrat cu mașina în oraș Au adunat oamenii în piață și au citit scrisoarea lui Fals Dmitry, după care mulțimea a căzut cu fața la pământ și l-a recunoscut pe impostor drept regele lor Adevărat, în acest caz nu este clar: cum au reușit cei doi nobili să ajungă în careu? La urma urmei, Moscova era sub legea marțială: gărzile întărite erau de serviciu la avanposturi, tunurile stăteau pe zidurile cetății, străzile erau patrulate de detașamente de cavalerie ale nobililor Mesagerii anteriori ai lui Fals Dmitry au ajuns invariabil în închisoare sau pe spânzurătoare Dar inconsecvențele dispar dacă ne amintim că Pușkin și Pleșceev au intrat în capitală nu dinspre sud, ci din nord-est S-au deplasat pe drumul Iaroslavl, care cu o zi înainte, pe mai, a fost blocat de un detașament

al lui Ataman Karela trimis de Fals Dmitry După ce au inclus oamenii Don în calcul, este ușor de explicat de ce locuitorii din Krasnoe Selo, care nu au vrut să asculte de foștii ambasadori ai impostorului, au fost dintr-o dată atât de impregnați de discursurile lui Pușkin și Pleșcheev, * Skrynnikov R G Trei Dmitri falși M , S ALEXANDER PUTYATIN care a mers cu ei în capitală Cuvintele mesagerului sună mult mai convingător dacă sute de războinici înarmați stau în spatele lui Trebuie să spun că serviciul de supraveghere al Moscovei a răspuns prompt la amenințare Până la încheierea întâlnirii de la Krasnoye Selo, autoritățile orașului știau deja că "țăranii au înșelat și chiar vor să fie în oraș"* Un detașament de nobili s-a dus să înăbușe rebeliunea Cu toate acestea, în curând ei "s-au speriat, întorcându-se înapoi" Este greu de crezut că războinicii împietriți au fost alungați de sătenii înarmați cu furci Totuși, dacă presupunem că nobilii au fost întâmpinați de armata kareliană, a cărei forță și curaj au apreciat deja în luptele anterioare, retragerea trupelor țariste este destul de de înțeles Se pare că la Moscova Karela a folosit aceeași tactică ca și în tabăra de lângă Kromy Acolo, înaintând "pe umerii" inamicului, poporul Don i-a împrăștiat cu bici pe nobilii loiali țarului Așa că cazacii au intrat în capitală, ascunzându-se în spatele țăranilor Krasnoselsky, iar mai târziu - susținători din rândul moscoviților Poporul Don i-a livrat pe ambasadorii impostorului în Piața Roșie, împrăștiind paznicii de la porțile cetății și răsturnând barierele nobile înființate pe străzi Karela a procedat la fel de inteligent mai departe După ce a asigurat siguranța ambasadorilor lui False Dmitry, atamanul a trimis o parte din cazaci să atace închisorile și închisorile Astfel, imediat după discursul emoționant al lui Pușkin, care denunța crimele sângeroase ale Godunovilor, victimele acestor atrocități au apărut în Piața Roșie - sute de prizonieri eliberați Privirea lor chinuită se comporta ca o torță aruncată într-un magazin de pulbere Moscoviții s-au răzvrătit, au pus mâna pe Kremlinul, au ruinat și au jefuit curțile Godunov Țareviciul Fedor și văduva-țarina Maria au fost depuși și luați în arest Două zile mai târziu, când situația din capitală s-a mai calmat puțin, Duma a trimis soli la impostor În acest moment, armata lui False Dmitry a încercat fără succes să pătrundă la Serpukhov Trupele loiale lui Godunov, al căror nucleu era format din câteva mii de arcași de curte, au apărat cu succes trecerile de peste Oka La mai au luptat împotriva unui alt atac * Skrynnikov R G Trei Dmitri falși M , S FOC ȘI SABIA războinici impostori Cu toate acestea, revolta de la Moscova îi convinsese deja pe boieri că timpul confruntării lor cu "hoțul care se numește Dmitri Ugliciski" s-a încheiat A sosit momentul să negociem cu noul rege CAPITOLUL IMPOSTOR PE TRONUL RUSII NUNTA SI MOARTEA FALSULUI DMITRY I O ambasadă condusă de boierul Vorotinski, care se întorsese de curând din exil, s-a dus la sediul impostorului Liderii Dumei Fyodor Mstislavsky și frații Shuisky au decis să nu ispitească încă soarta Dar Andrei Teliatevski, un inamic evident al lui Fals Dmitri, a fost inclus în delegație În plus, Saburoșii și Velyaminovii* s-au alăturat voluntar la misiune, dorind să ceară iertare de la "regele natural" Rudele Godunov nu aveau voie să-l vadă pe impostor Piotr Basmanov i-a arestat și i-a trimis la închisoare Pe drum, cazacii i-au jefuit pe nefericiți După bătăi severe, prințul Telyatevski a ajuns și el în temniță Basmanov a dobândit încrederea și mila impostorului în același mod ca și sub Godunov A căutat "trădarea" peste tot și i-a pedepsit fără milă "sedițioșii țariști" Vorotynsky, sosit la Tula, a fost primit nepoliticos de falsul Dmitri: ambasadorii din Don au fost primii care

venerau "mâna regală", iar delegația de la Moscova a fost pusă să aștepte Trecând, cazacii i-au certat și i-au dezonorat pe boieri Impostorul a vorbit cu afecțiune cu poporul Don și cu boierii care au urmat - "pedeapsă și layash, ca un fiu regal direct" ** Dar membrii Dumei au fost politicieni experimentați și au putut să vadă acțiuni în spatele cuvintelor Mai întâi, Vorotynsky s-a întors viu din Tula Și în al doilea rând, a adus un mesaj că * Velyaminovii sunt familii înrudite cu Godunovii ** Skrynnikov R G Trei Dmitri falși M , S ALEXANDER PUTYATIN "Țareviciul" se îndreaptă spre Serpuhov și cheamă acolo pe boierii moscoviți Acum, conducătorii Dumei au mers să se întâlnească cu impostorul: prinții Fyodor Mstislavsky și Dmitri Shuisky O mare delegație a plecat cu ei: stolnici, avocați, nobili, funcționari, negustori mitropolitani Boierii au luat cu ei corturi magnifice, în care Boris Godunov i-a tratat pe participanții campaniei Serpuhov Slujitori ai curților Sytenny și Kormovy, numeroși bucătari și servitori au sosit în avans la locul de întâlnire Atmosfera de sărbătoare și sărbătoare a facilitat negocierile dintre False Dmitri și membrii Dumei Impostorul urma să intre în Moscova abia după ce oamenii credincioși i-au îndepărtat toate "obstacolele" din calea lui Un student capabil al iezuiților a înțeles că este mai bine să lase atrocitățile la îndemână, astfel încât acestea să fie create, dacă este posibil, în absența monarhului Dar recompensa ar trebui să fie publică și din propriile mâini Comisia boierească trimisă de Fals Dmitri, condusă de prințul Vasily Golițin, a fost chemată oficial să asigure intrarea "suveranului natural" în capitală Ea și-a început "Aprovizionarea" cu execuția secretă a țarului destituit Fedor și a mamei sale Maria Direct la fața locului, crima a fost condusă de foștii paznici Molchanov și Sherefedinov În curtea soților Godunov, unde era ținută familia regală arestată, aceștia au apărut împreună cu un detașament de arcași credincioși După execuție, boierul Golițin a anunțat oamenii adunați la pridvor că Fiodor și mama sa "au băut poțiuni și au murit de patimi"* Dar, desigur, nimeni nu l-a crezut pe boier Mii de oameni, trecând pe lângă sicriele expuse, au văzut urme ale frânghiilor cu care au fost sugrumați Godunov Cadavrele au fost ulterior îngropate în gardul mănăstirii Varsonofiev, împreună cu rămășițele țarului Boris aruncate din Catedrala Arhanghelului Iov a rămas credincios Godunovilor până la urmă și, prin urmare, a doua acțiune a comisiei a fost depunerea patriarhului Rochia ierarhului a fost ruptă public de bătrân, i-au fost puse haine monahale negre și trimise la bătrânul Uspensky * Skrynnikov R G Trei Dmitri falși M , S FOC ȘI SABIA mănăstire Înfrângerea dinastiei Godunov, începută de Golitsyn, a fost finalizată de Belsky și Basmanov Toate bunurile rudelor regale au fost duse la vistierie Fostul șef al Departamentului de Investigații, Semyon Godunov, a fost ucis în secret, restul au fost trimiși în Siberia Rudele îndepărtate - Saburov și Velyaminov - împreună cu soțiile și copiii lor au fost trimise în regiunile Kazan și Astrakhan În timp ce "curățarea liderilor" avea loc în capitală, False Dmitri termina pregătirile pentru intrarea solemnă în oraș Chiar și în Serpukhov, i s-au livrat trăsurile regale și de cai din curtea Konyushenny Acum boierii i-au adus impostorului "întregul rang regal" din Kolomenskoye: regalii prețioase și haine magnifice, croite pe măsură în atelierele Kremlinului Pregătirile s-au terminat, iar la iunie , "Dmitri" a intrat solemn în Moscova Companii poloneze au urmat în fața și în spatele "trenului regal" în ordine de luptă În total, erau câteva mii de zholkner și cazaci cu impostorul Falsul Dmitri a ordonat celui mai nobil dintre boieri să călărească alături de el, dar

fără urmări înarmate Sute de nobili și arcași au lovit chiar coada coloanei În timpul mișcării, mesagerii au depășit cortegiul regal în fiecare minut și apoi s-au întors cu rapoarte Paznicul a examinat cu atenție poteca, temându-se de ambuscade și de tentative de asasinat Străzile înguste erau pline de oameni Pentru a avea o vedere mai bună asupra procesiunii, oamenii au urcat pe garduri și pe acoperișuri Sunetul clopotelor și strigătele de bun venit s-au rostogolit prin Moscova ca un val împreună cu trăsura regală În Piața Roșie, falsul Dmitri a fost întâmpinat de cel mai înalt cler Episcopii au slujit o slujbă de rugăciune și l-au binecuvântat pe impostor cu o icoană Prin tradiție, False Dmitry a vizitat cele mai importante catedrale de la Kremlin: Arhanghelul și Adormirea Maicii Domnului Subiecții erau puțin stânjeniți că a adus "mulți polonezi la biserică" Dar "țareviciul" nu putea face altfel Garnizoana Kremlinului nu a fost încă curățată de susținătorii lui Godunov Prin urmare, despărțirea de bodyguarzi, chiar și în templu, a fost nerezonabilă De la Catedrala Adormirea Maicii Domnului, falsul Dmitri a mers în Sala Tronului, unde s-a așezat solemn pe tron Companiile poloneze au rămas ALEXANDER PUTYATIN sub ferestrele palatului în formație de luptă cu steaguri desfășurate Au simțit că sunt responsabili de situație Se părea că polonezii nu au fost înșelați în așteptările lor Primele acțiuni ale lui False Dmitry se încadrează bine în scenariul dezvoltat de rege Impostorul a înlocuit garda de la Kremlin cu mercenari străini Armata rebelă, formată din cazaci liberi, războinici ai pământului Seversk, iobagi și țărani, a preluat controlul asupra punctelor cheie ale capitalei După ce a asigurat siguranța personală, "prințul" s-a angajat în amestecarea în conducerea de vârf La iunie , grecul Ignatie, loial lui Fals Dmitry, a devenit noul patriarh Catedrala sfințită nu a îndrăznit să-l contrazică pe monarh în această chestiune Punând persoana potrivită în fruntea bisericii, Fals Dmitri a preluat Duma boierească Clanul Rurikovich, condus de Shuiskys, s-a bucurat de cea mai mare influență acolo O lovitură le-a căzut în cap Motivul masacrului a fost găsit rapid Vasily Shuisky în a investigat circumstanțele morții țareviciului Dmitri Prin urmare, sub Godunov, el a fost cel care de obicei l-a expus pe "ereticul Grișka Otrepyev" Este clar că și după urcarea pe tron a impostorului, prințul Vasily a continuat să-l huleze pe Fals Dmitry printre prietenii săi Aceste conversații erau uneori auzite de străini și raportate persoanei potrivite Desigur, această înjurătură nu a fost motivul principal al persecuției În toate păturile societății, oamenii bârfeau despre "Dmitri", deseori lansând astfel de sloganuri la adresa sa, în comparație cu care discursurile lui Vasily Vasilyevich pot fi considerate loiale Mai degrabă, falsul Dmitri i-a considerat pe Shuisky cei mai probabili "căutători ai tronului" Dar boierii care au efectuat căutarea au dat dovadă de un zel excesiv Bazându-se pe detașamentele cazaci și poloneze loiale "țareviciului", Basmanov, Saltykov și Belsky au arestat mulți oameni din diferite categorii sociale Cu toate acestea, dovezi sigure ale unei conspirații nu au putut fi obținute Unii dintre cei arestați, incapabili să reziste torturii, au mărturisit că au intenții criminale, în timp ce alții au negat totul Drept urmare, doar câteva persoane minore au fost aduse în judecată Cele mai semnificative dintre acestea au fost FOC ȘI SABIA nobilul Piotr Turgheniev și negustorul Fiodor Kalachnik Amândoi li s-au tăiat capul în Foc* Procesul Shuiskys a început imediat după această execuție Impostorul și-a îmbrăcat procedura sub forma unui fel de verdict conciliar Evident, acordurile Serpuhov prevedeau că țarul putea judeca pe boieri doar în prezența Dumei Falsul Dmitry a îndeplinit această

condiție Cu toate acestea, pentru a-i neutraliza pe susținătorii lui Shuisky, țarul a adăugat membrilor Dumei Catedrala Consacrată, condusă de credinciosul Ignatie, și reprezentanți ai populației capitalei Măsurile de precauție s-au dovedit inutile Impresionați de arestări, torturi și execuții, chiar și membrii Dumei care erau apropiați de Shuisky nu au îndrăznit să-i apere pe acuzat Inițiativa a trecut complet în mâinile "plăcuților" lui Fals Dmitri - Patriarhul Ignatie, boierii lui Belsky, Basmanov și Saltykov, precum și "aristocrații Putivl" Vasily Shuisky era un curtean experimentat Odată a căzut deja în dizgrație sub Godunov Și acum boierul înțelegea perfect ce i se cere El a mărturisit toate crimele pe care falsul Dmitri le-a enumerat în discursul său acuzator și i-a cerut "regelui" clemență Sinodul l-a condamnat la moarte pe Vasile, iar pe frații săi la închisoare și exil Impostorul a programat execuția pentru a doua zi Dimineața, câteva mii de arcași au izolat întreaga piață într-un semicerc Sute de cazaci loiali falsului Dmitri și companii poloneze cu sulițe și sabii au ocupat Kremlinul și toate punctele cheie ale orașului După ce a plecat la mijlocul incendiului, Basmanov, care a ordonat execuția, a citit verdictul Dumei și al Catedralei cu privire la crimele lui Shuisky Călăul a smuls hainele condamnatului și l-a condus la tocatorul, în care fusese deja înfipt un topor Prințul Vasily a cerut milă plângând: "Din prostie, s-a opus Prea Serenului Mare Duce, adevăratul său moștenitor și suveran natural " ** Momentul decisiv se apropia Dar apoi garda de corp a lui Fals Dmitry a urcat de la Kremlin cu ordinul de a opri executarea Și apoi a apărut un funcționar, care a citit un decret de grațiere * Foc - un pustiu unde au fost executați criminali ** Skrynnikov R G Trei Dmitri falși M , S ALEXANDER PUTYATIN Cazul Shuisky a devenit un punct de cotitură în politica impostorului După el, False Dmitry a făcut pace în cele din urmă cu Duma, a desființat companiile poloneze și detașamentele cazaci la casele lor Mulți caută motivul schimbării într-o ceartă cu Sigismund al III-lea sau în salariile prea mari pe care mercenarii trebuiau să le plătească Desigur, și acești factori au jucat un rol Totuși, mi se pare că motivul principal al "dezghețului" stă în altă parte: cei arestați în cazul Shuisky au tăcut în timpul torturii, deși cei mai mulți dintre ei au avut în mod clar ceva de vorbit Turgheniev și Kalachnik, condamnați la moarte, stând lângă călău și bloc, au continuat să-l acuze pe Fals Dmitri de apostazie Așa că, conform legendei, Fiodor Kalachnik a strigat cu voce tare oamenilor că noul țar era Antihrist și toți cei care se închină pe mesagerul Satanei "vor pieri de la el"* Văzând toate acestea, False Dmitri a înțeles, a simțit că nu-și poate încăpățâna poporul, nu poate forța poporul rus să-și schimbe credința Și, în consecință, înțelegerile secrete cu Sigismund al III-lea și cu părinții iezuiți nu vor reuși Deci, indiferent cum te eschizi, iar în viitorul apropiat regele polonez va deveni din nou cel mai mare dușman al țarului rus Și în lupta împotriva lui, va trebui să ne bazăm pe forțele foarte patriotice care s-au unit acum în jurul lui Shuisky Prin urmare, impostorul a anulat în ultimul moment "marele proces politic" și i-a trimis acasă pe aproape toți cei arestați Principalul susținător al renașterii regimului represiv, Bogdan Belsky a plecat în exil onorabil la Veliky Novgorod Afacerile secrete din jurisdicția părinților iezuiților au trecut treptat la secretarii biroului regal personal, protestanții Buchinsky Era un fel de compromis între catolicii care își pierduseră încrederea și ortodocșii care nu aveau timp să o câștige Încoronarea a avut loc la iulie , la trei zile după întâlnirea impostorului cu "mama sa", Maria Naga Falsul Dmitry a făcut tot

posibilul să sublinieze că nunta sa cu regatul a însemnat întoarcerea dinastiei antice și, prin urmare, a ordonat ca ceremonia să fie efectuată de două ori Mai întâi, în Catedrala Adormirea Maicii Domnului, Patriarhul Ignatie * Skrynnikov R G Trei Dmitri falși M , S FOC ȘI SABIA a pus coroana regală a lui Boris Godunov pe capul impostorului, iar boierii au adus sceptrul și orbul Apoi, în Catedrala Arhanghelului, lângă mormintele "părintelui" Ivan și "fratelui" Fiodor - de data aceasta cu șapca lui Monomakh - a fost din nou încoronat de Arhiepiscopul Arseni Ceremoniile au fost ținute cu asistența deplină a Dumei Boierii căutaseră de mult să revină la metodele tradiţionale de guvernare Asta și-a dorit recent False Dmitry Ca răspuns la concesiunile făcute boierilor, a avut ocazia să umple Duma cu oamenii săi Acordul s-a potrivit ambelor părți Astfel, la șase luni de la intrarea în Moscova, impostorul și-a schimbat complet mediul Companiile poloneze au primit un calcul și au plecat acasă Majoritatea detașamentelor de cazaci au fost desființate și trimise la sate Războinici din Putivl și din alte orașe de graniță au plecat spre garnizoanele lor În general, din acele forțe care l-au adus la putere pe Fals Dmitry, au mai rămas doar detașamente străine ale gărzii regale personale, cam de oameni Și, de asemenea, cazacii din satul Karely, care au îndurat toate greutățile asediului lui Krom Ei, ca și ilustrul lor ataman, False Dmitri și-au găsit serviciul la Moscova Dar nu a fost posibil să faci un curtean dintr-un cazac liber În tavernele capitalei, Karela se simțea mai bine decât în camerele regale Curând a băut singur și a murit Sub Boris Godunov, în Duma erau de oameni Falsul Dmitry a dublat acest număr Sub el s-au întors la Duma cei exilați și disgraziați, la care s-au adăugat "aristocrații Putivl" Cu toate acestea, o parte din membrii Dumei au servit ca guvernatori în orașe sau au fost în serviciul regimentului Chiar și dintre cei care locuiau permanent la Moscova, nu toată lumea a fost invitată la întâlniri Sub Groznîi, numărul Dumei nu a depășit de persoane Limitând personalul de lucru la aproximativ același număr, False Dmitry a demonstrat aderarea la tradiție Desigur, el și-a numit oamenii în posturi cheie Mihail Nagoy a primit funcția de boier ecvestru, Vasily Rubets-Mosalsky a devenit majordom, iar rangul de "mare spadasin", introdus după modelul polonez, i-a revenit tânărului Mihail ALEXANDER PUTYATIN Skopin* Dacă te uiți la structura clanului, atunci foștii paznici au avansat mai mult decât alții sub noul rege Deci, Piotr Basmanov a primit postul de șef al ordinului Streltsy Bogdan Belsky a devenit boier și mare armurier Au urcat Tatișciovii, Pușkinii, Ziuzinii, Voeikovii, Khvorostininii și alții Dar False Dmitri a încercat să cucerească "vechile" familii Duma de lângă el La un moment dat, Boris Godunov i-a interzis prințului Fiodor Mstislavski să se căsătorească, sperând să-și ducă vasta moștenire la vistierie după moartea boierului Falsul Dmitri nu numai că a ridicat interdicția, dar a dat și celor mai nobili dintre supușii săi vechea curte Godunov din Kremlin și, în același timp, o uriașă moșie în Venev Întors din exil, prințul Ivan Vorotinski, impostorul le-a acordat boierilor Vorotynsky era înrudit cu Mstislavsky prin faptul că strămoșii săi au părăsit și Lituania Se pare că în această perioadă impostorul a făcut un pariu pe Gediminovici Pe lângă Mstislavsky și Vorotynsky, alți aristocrați lituanieni au primit un număr mare de ranguri Duma: Patrikeyevs, Golitsyns, Kurakins și Trubetskoys Pe de altă parte, rolul nobilimii Suzdal și al vechilor familii de boieri din Moscova a scăzut semnificativ După ce a remanierat Duma, impostorul a început să stăpânească rolul unui monarh blând și milos Conform planului său, amnistia trebuia să pună capăt

amintirilor exceselor din perioada de tranziție Saburoșii și Velyaminovii, care fuseseră anterior trimiși în exil, s-au întors din nou în serviciu Mihail Saburov Fals Dmitry pentru vitejie ** chiar dăruit la boieri Godunovii supraviețuitori au primit iertare "regale" și poziții de voievodat în Tyumen, Ustyug și Sviyazhsk La început, False Dmitry a încercat să îndeplinească promisiunile date regelui la Cracovia În special, a ordonat să se pregătească o campanie împotriva suedezilor Dar Duma nu a vrut să rupă "pacea eternă" cu Carol al IX-lea Pretendentul a trebuit să cedeze Cu toate acestea, gândurile eroice nu l-au lăsat în pace În , cazacii Don erau obsedați * Mihail Skopin-Shuisky, nepotul lui Vasily, Dmitri și Ivan Shuisky ** El l-a apărat cu curaj pe Astrahan de guvernatorul lui False Dmitry FOC ȘI SABIA fie o victorie majoră asupra tătarilor Azov, cu care au purtat un război de graniță timp de câțiva ani Inspirat de acest succes, False Dmitry a decis să lovească Crimeea și Turcia Ca catolic secret, el a făcut o propunere Papei: să creeze o coaliție împotriva sultanului Conform planului impostorului, acesta urma să includă: Spania, Imperiul German, Rusia și Commonwealth Alianța planificată i-a provocat pe False Dmitry o nouă creștere a interesului față de iezuiți A vorbit din nou cu ei mult timp, s-a consultat, a căutat înțelegere și simpatie Totuși, Roma și-a jucat propriul joc, în care impostorul era o figură secundară "Să fie regele care să intre primul în arenă", a răspuns papa, "să poarte Europa cu el și să se acopere de glorie nemuritoare" * Sigismund al III-lea l-a împins și pe Fals Dmitry la război cu Turcia, dar în același timp nu a vrut să se lege cu o alianță Regele știa perfect că Habsburgii sunt gata să facă pace cu Imperiul Otoman și proiectul unei ligi anti-turce nu putea să-i intereseze decât ca factor de întărire a poziției imperiului în negocierile cu Sultanul Astfel, al doilea dintre războaiele planificate a eșuat din aceleași motive ca și primul Ea nu avea perspective pentru o finalizare rapidă și cu succes Și fără aceasta, era nerealist să convingi Duma Dar False Dmitry nu s-a descurajat Boierii nu-l lasa sa lupte? Nici o problemă! Nimeni nu poate interzice țarului să țese intrigi Chiar și în timpul pregătirii unei campanii împotriva Moscovei, impostorul a găsit sprijin nu numai de la rege, ci și de la magnații care erau nemulțumiți de domnia sa Printre aceștia s-au numărat viitorii lideri ai rebeliunii din - guvernatorul Cracoviei Nikolai Zebrzhidovsky și rudele lui Mniszek Stadnitsky După ce l-au ajutat pe Fals Dmitry împotriva Godunovilor, ei sperau acum să-și folosească sprijinul pentru a-l înlătura pe Sigismund al III-lea Viitorul Rokoshan i-a promis impostorului coroana poloneză pentru asta Falsul Dmitri a crezut de bunăvoie în perspectivele strălucitoare ale unei conspirații Mai mult, Yuri Mnishek l-a susținut cu entuziasm Afacerile financiare ale guvernatorului Sandomierz de atunci erau complet confuze El datora sume uriașe trezoreriei Prezentul C * Skrynnikov R G Trei Dmitri falși M , S ALEXANDER PUTYATIN Gizmund III de plătit, toate moșiile și moșiile Mnisheks ar merge imediat să plătească datoria Dar transferul tronului regal la ginere l-a salvat într-o clipă pe magnat de dificultăți financiare Falsul Dmitri nu a ținut cont de faptul că Sigismund al III-lea nu lasă niciodată pe nimeni fără spioni Spionii i-au raportat imediat despre planurile impostorului Regele a înnebunit Planul pentru unirea personală a Rusiei și Poloniei a fost ideea lui preferată, îngrijit cu tandrețe de peste zece ani Și deodată unul dintre instrumentele acestui plan a îndrăznit să scape de sub control Un impostor jalnic care trebuia să fie o păpușă fără minte în mâinile unui păpușar a încercat să intercepteze firele de control ale intrigii! Perspectiva pierderii tronului se profila

înaintea monarhului Commonwealth-ului Iar intriga a continuat să se ramifice între timp Ca parte a reconcilierii cu Duma, False Dmitry i-a întors pe Shuisky din exil și au început imediat să țese noi conspirații Impostorul și-a dat seama curând că are nevoie din nou de mercenari străini pentru a salva tronul și și-a amintit de promisiunea lui de a se căsători cu Marina Mnishek Ca "prieteni" cu mireasa și tatăl ei, au sosit companii de zholkner polonezi, participanți la campania către Novgorod-Seversky Sigismund al III-lea nu numai că l-a eliberat pe Mniszek cu armata sa din Polonia, dar a garantat și pentru guvernator creditorilor Regele știa că între magnați se pregătea o conspirație și a încercat să îndepărteze potențialii Rokoshani din țară în speranța că nu se vor mai întoarce niciodată în Polonia La Moscova, ambasadorii lui Sigismund au încetat din nou să recunoască titlul regal pentru suveranul rus Prin aceasta au dat un semn elitei boierești: prietenia regelui cu Fals Dmitry s-a încheiat Semnalul care venea nu a întârziat să apară Când Ivan Bezobrazov a ajuns la Cracovia în misiune diplomatică, pe lângă scrisorile lui Fals Dmitry, a adus un mesaj secret de la boieri Ei au scris despre intenția lor de a scăpa de impostor și de a-l invita pe fiul lui Sigismund, principele Vladislav, la tron Astfel, încâlceala de intrigi a fost complet încurcată Tigăile sperau să folosească ajutorul țarului pentru a-l lipsi pe Sigismund al III-lea de tron, iar boierii au căutat o înțelegere cu regele pentru a scăpa de falsul Dmitri I În același timp, pregătirile pentru nunta regală erau în plină desfășurare leagăn în Rusia După ea, impostorul urma să plece cu armata la Azov Scopul a fost destul de modest Cu ajutorul cazacilor, Fals Dmitry plănuia să-i alunge pe turci din gura Donului Bazează-te pe timp FOC ȘI SABIA antrenamentul a devenit Yelets Cetatea a fost anterior fortificată și extinsă În oraș erau amenajate depozite de echipamente militare și alimente Au început să fie construite nave pe râul Vorona la confluența acestuia cu Don În primăvara anului , pregătirile pentru campanie au intrat într-o fază decisivă Detașamente de războinici au mărșăluit din diferite părți ale țării către locurile de adunare Forțele principale au fost concentrate la Moscova și împrejurimile sale Printre altele, în capitală au ajuns detașamente de nobili din Novgorod În ciuda numărului relativ mic, nu mai mult de două mii de oameni, ei au jucat un rol important în evenimentele ulterioare Războinicii din Novgorod au fost comandați de prinții Shuisky timp de câteva generații Și acolo au avut mulți susținători devotați Odată cu sosirea novgorodienilor la Moscova, conspiratorii aveau o forță militară, deși mică, dar loială conducătorilor Boierii nu erau siguri de sprijinul Moscovei Cu cea mai mică ocazie de a câștiga înapoi, probabil că ar fi făcut-o Dar impostorul concentra prea elocvent forțele loiale către capitală, și nu către Yelets Pe lângă câteva mii de arcași moscoviți, la Kremlin au apărut din nou războinici din ținutul Seversk În regiunea Serpuhov au ajuns detașamente de copii boieri din Putivl și Ryazan Jolkners conduși de Yuri Mnishek țâșnesc pe străzile capitalei În plus, patru mii de cazaci Terek mărșăluiau spre Moscova, conduși de un nou impostor, "Țareviciul Petru" S-a autoproclamat fiul lui Fiodor Ioannovici și al Irinei Godunova, adică nepotul "Țarului Dmitri" Pe de o parte, cazacii erau - oarecum - răzvrătiți și s-au mutat în capitală din proprie inițiativă, iar pe de altă parte, boierii bănuiau că Fals Dmitry corespundea cu "Petru", având niște păreri secrete asupra lui Este posibil ca falsul Dmitri să folosească "hoțul Petrushka" și asociații săi pentru a reprima Duma Atunci pe cazaci se putea da vina pe toată responsabilitatea pentru vărsarea de sânge Shuisky și susținătorii săi

au înțeles că au puțin timp la dispoziție Logodna lui False Dmitry cu Marina Mnishek a provocat un scandal uriaș Mitropolitul Hermogene, în discuțiile cu impostorul, a cerut în repetate rânduri ca mireasa să fie botezată după ritul ortodox În ajunul nunții, văzând că persuasiunea privată nu a ajutat, arhipăstorul Kazanului s-a opus public căsătoriei suveranului cu un catolic Înfuriat de această "întâlnire", impostorul a ordonat ca Hermogenes să fie defrocat și trimis la închisoare Potrivit unei date, ALEXANDER PUTYATIN acest ordin a fost imediat executat Potrivit altora, Mitropolitul a fost trimis doar la Kazan, iar chestiunea nu a ajuns la închisoare Caracteristic este faptul că boierii nu au rezistat în fața celor dezamăgiți Dimpotrivă, conspiratorii și-au frecat mulțumiți mâinile La urma urmei, Hermogenes era cunoscut pe scară largă în țară ca un slujitor zelos al Ortodoxiei, iar dizgrația lui arunca o umbră asupra reputației unui impostor Inițial, sărbătoarea a fost programată pentru mai , dar din cauza dificultăților procedurale apărute, a fost amânată pentru mai Impostorul de după nuntă urma să-și încoroneze soția Ambele ceremonii au inclus crizmația Patriarhul Ignatie a fost de acord să creadă că crizmația va înlocui actul de convertire la Ortodoxie al Marinei Întrucât au fost multe lucruri noi și neobișnuite în ceremonie, ceremonia a continuat, iar impostorul a amânat sărbătoarea nunții de joi până vineri, care a căzut în ziua lui Nikolin Astfel, într-una dintre cele mai importante sărbători ortodoxe, cuplul regal nu a apărut în biserică Drept urmare, din mai, în capitală s-au răspândit zvonuri că țarul este un străin murdar, nebotezat, mănâncă mâncare necurată și spurcă sanctuarele din Moscova Primele tulburări au avut loc pe mai În această zi, ghidul prințului Vishnevetsky, după ce l-a bătut pe unul dintre orășeni, a dispărut în spatele porților casei în care locuia stăpânul său Moscoviții au asediat curtea și au cerut extrădarea vinovatului Până seara, aproape patru mii de oameni se adunaseră lângă poartă Toată noaptea străzile orașului au fost pline de mulțimi indignate Dimineața au continuat confruntările cu soldații străini Părțile și-au depus nenumărate plângeri una împotriva celeilalte, dar autoritățile le-au ignorat Oamenii erau foarte supărați pe mercenari, dar încercările de a se agita împotriva lui Fals Dmitry s-au încheiat cu un eșec În ciuda tuturor zvonurilor și bârfelor, impostorul nu și-a pierdut popularitatea în rândul oamenilor de rând Atunci conspiratorii au decis să acționeze sub masca salvatorilor regelui de la polonezi, împingând poporul la represalii împotriva străinilor urâți În zorii zilei de mai , Vasily Shuisky a adunat participanții la conspirație în curtea sa și s-a mutat cu ei prin Piața Roșie la Kremlin Când Golitsyn și frații Shuisky au apărut la Poarta Frolovsky, arcașii i-au lăsat să intre cu calm În spatele boierilor FOC ȘI SABIA aproximativ de nobili înarmați au pătruns în Kremlin Gardienii au fugit în panică, iar conducătorii conspiratorilor au ordonat să sune clopotele Acesta a fost un semnal pentru oponenții impostorului Pentru ca companiile poloneze să nu poată veni în ajutorul lui Fals Dmitry, vestitorii au galopat din piață în toate direcțiile, strigând: "Fraților, polonezii vor să-l omoare pe țar și pe boieri, nu-i lăsați să intre în Kremlin!" * Moscoviți nu trebuia să fie convins multă vreme Străzile au fost instantaneu acoperite cu praștii și baricade Mercenarii lui Mnishek au fost blocați în casele lor Între timp, o mulțime condusă de conspiratori a pătruns în palat și a dezarmat gărzile regale Piotr Basmanov, care a rezistat rebelilor, a fost ucis pe loc Impostorul a încercat să scape Sărind pe fereastra palatului, și-a întors piciorul și și-a pierdut cunoștința Arcașii Seversky care l-au găsit pe Falsul

Dmitri l-au dus în camere, dar nu l-au putut salva Rebelii au descoperit adăpostul, i-au dezarmat pe arcași și l-au ucis pe impostor Cadavrul gol a fost aruncat în piață, unde cu un an mai devreme călăul urma să-l decapiteze pe Vasily Shuisky În apropiere l-au pus în noroi pe Basmanov ucis La scurt timp, în palat a fost descoperit un cache, în care Falsul Dmitry ținea acorduri secrete cu Sigismund al III-lea și Mniszek, corespondență cu Papa și iezuiții Boierii au anunțat imediat descoperirea Acest lucru i-a ajutat să se justifice în fața moscoviților pentru masacrul "bunului țar Dmitri" CAPITOLUL ÎNCOROAREA LUI VASILY SHIISKY ARMATA BOLOTNIKOV MERGE ÎN CAPITALĂ APARIȚIA DEMITERII FALSE II După asasinarea impostorului, boierii au stat la Kremlin până în zori În timpul vieții lui False Dmitry, ei i-au promis prințului Vladislav tronul regal Cu toate acestea, este puțin probabil ca noaptea în Duma să-și amintească * Skrynnikov R G Trei Dmitri falși M , S ALEXANDER PUTYATIN această nominalizare Pe lângă Vasily Shuisky, Mstislavsky, Golitsyn și Romanov au revendicat coroana regală Trei zile au trecut în discuții fără rezultat După aceea, Vasily Shuisky și-a adunat frații, nepotul lui Mihail Skopin, precum și susținători dintre boieri, nobili și negustori: Kryuk Kolychev, Golovin, Tatishchev, Mylnikovs și alții la ferma sa Din cler a fost mitropolitul Pafnutiy de Krutitsy Adepții lui Shuisky au întocmit o scrisoare de alegere pentru regatul prințului Vasily și au mers cu ea la Terenul de execuție Cu puțin mai puțin de un an în urmă, Turgheniev și Kalachnik, condamnați la moarte, l-au certat pe impostor de aici, numindu-l Antihrist, distrugătorul adevăratei credințe Și acum Shuisky, condamnat în același dosar, s-a prezentat în fața Moscovei sub chipul unui suferind pentru ortodoxie Când a fost întrebat dacă este demn de tron, mulțimea a răspuns cu urale Astfel, prințul Vasily s-a declarat rege din proprie inițiativă El a înțeles că Catedrala Consacrată și Duma vor juca rolurile principale în alegeri corecte În vârful societății, Shuisky avea mulți dușmani și îi era frică să piardă Cel mai numeros dintre grupuri, vechii boieri moscoviți, prințul Vasily a reușit să neutralizeze o vreme Shuisky ia promis liderului său, Filaret, postul de patriarh Dar Vasily nu avea încredere că, în schimb, Romanovii îi vor susține candidatura la Zemsky Sobor Dar, făcând apel la mulțimea din piață, șeful conspiratorilor a primit repede decizia de care avea nevoie Shuisky a uitat cât de ușor este în Rusia să renunți la uzurpatorii care s-au impus țării Soarta Godunovilor nu l-a învățat nimic Din ordinul noului țar, cadavrul lui Fals Dmitry a fost legat de un cal, târât pe câmp și îngropat lângă drum Dar în curând capitala a fost copleșită de zvonuri despre semne peste mormântul său Se pare că cineva a văzut lumini albastre acolo Peste tot se spunea că peste trupul vrăjitorului dansau în fiecare noapte demonii, iar de sub pământ "își dezlănțuia obsesiile asupra creștinilor"* La sfatul călugărilor, Shuisky a ordonat ca cadavrul să fie dezgropat și dus în satul Kotly, la sud de Moscova Acolo * Skrynnikov R G Trei Dmitri falși M , S FOC ȘI SABIA trupul a fost ars, iar cenușa a fost împrăștiată în vânt Cu toate acestea, problema nu s-a încheiat aici Oricât de mult au încercat autoritățile să-l compromită pe Fals Dmitry cu relatări despre legăturile sale cu catolicii, indiferent cât de umilințe postume au supus un trup fără viață, simpatiile oamenilor obișnuiți erau de partea impostorului În orașele îndepărtate ale Rusiei, oamenii au continuat să se îndoiască de moartea "suveranului născut" Zvonurile că ar fi scăpat din nou de boierii "prietenți" nu au încetat nici o zi La o săptămână după lovitură de stat, pe străzile capitalei au apărut scrisori anonime, scrise de "Dmitri" însuși În ele, "regele" și-a anunțat

supușii că "a scăpat de crimă și Dumnezeu însuși l-a salvat de trădători"* R G Skrynnikov relatează că Shuisky l-a suspectat pe Filaret Romanov, care fusese trimis recent la Uglici pentru a recupera moaștele țareviciului Dmitri, de distribuirea acestor scrisori Se presupune că, tocmai din cauza acestor suspiciuni, Filaret a fost îndepărtat curând din gospodăria patriarhală, revenind la fosta sa funcție de mitropolit al Rostovului Există o mulțime de lucruri ciudate și de neînțeles în povestea depunerii în lipsă a noului patriarh numit În primul rând, de ce ar trebui Romanov să distribuie astfel de scrisori? Înainte de asta, a trăit mult timp în exil, sa întors la Moscova relativ recent și pur și simplu fizic nu a avut timp să organizeze o conspirație împotriva lui Shuisky într-un timp atât de scurt Dar totul este ușor de explicat dacă te uiți cu atenție la povestea "relicvelor țareviciului Dmitri, ucis nevinovat" După moartea impostorului, o comisie boierească reprezentativă a mers la Uglich Ea cuprindea: din Duma - boierii Ivan Vorotinski, Piotr Șeremetev și doi Nagy, de la Catedrala Sfințită - proaspătul proclamat Patriarh Filaret și Mitropolitul Astrahanului Teodosie Și aici întâlnim prima ciudățenie Potrivit S F Platonov și R G Skrynnikov, uglichienii nu au putut indica comisiei locul exact de înmormântare a prințului Mormântul "nu a fost găsit multă vreme și s-au cântat rugăciuni, iar după rugăciune a apărut trupul însuși: dacă a apărut fumul din marginea șanțului kopanovului * Skrynnikov R G Trei Dmitri falși M , S ALEXANDER PUTYATIN parfumat, l-au găsit curând aici "* Dar cum s-ar putea întâmpla asta? La urma urmei, orice locuitor al orașului știa că Dmitri a fost îngropat în Catedrala Schimbarea la Față Deci mormântul a fost distrus? La un moment dat, au existat zvonuri că impostorul urma să scoată cenușa "celui care a fost măcelărit în Uglich" și să o arate publicului moscovit Ca să fie clar pentru toată lumea: nici un prinț adevărat nu zace în mormânt Potrivit zvonurilor, acest proiect a fost îngropat de protestele "Reginei Mame" Maria Nagoya Se pare că False Dmitry i-a cedat doar pentru spectacol Abandonând o montare în public, a realizat în secret prima parte a proiectului Slujitori credincioși au aruncat cadavrul din catedrală și l-au îngropat într-un șanț de șanț, fără a pune măcar o cruce simplă Acum să ne gândim o clipă: în acest caz, comisia ar putea găsi atât de repede oasele îngropate în secret? Eu nu cred acest lucru Mai degrabă, se poate presupune că solii regali au scos din șanț un alt cadavru, mai mult sau mai puțin potrivit Dar în acest caz, cineva care nu este de acord ar apărea cu siguranță în comisie Și apoi Vasily Shuisky a trebuit să-l neutralizeze De exemplu, să-l acuze de conspirație Adăugând "factorul Uglich" la cazul scrisorilor anonime, putem înțelege cu ușurință de ce suspiciunile au căzut asupra lui Romanov, în vreme ce la Moscova mai existau Mnisheks care erau foarte interesați de apariția unor astfel de foi Dacă ne amintim că multe dintre scrisorile "încântătoare" erau bătute în cuie la porțile curților boierilor, se pune firesc întrebarea: nu le-au scris ei înșiși Șuiskii? Pentru că țarul Vasily a beneficiat de trei ori de apariția foilor de "hoți": l-a scos din postul său pe Filaret, devenit inacceptabil, a primit dreptul moral de a fi încoronat fără participarea "trădătorului-patriarh" și a deturnat atenția lui oamenii de la vorbit pe tema: "De ce l-au ucis boierii răi pe țarul bun?" Apropo, această discuție deja o dată, pe mai, a dus la tulburări majore Ipotezele despre motivele demisiei Filaret sunt confirmate indirect de evenimentele ulterioare iunie , chiar înainte ca comisia să se întoarcă din Uglich, Vasily Shuisky * Skrynnikov R G Trei Dmitri falși M , S FOC ȘI SABIA căsătorit cu regatul Ritul a fost săvârșit de mitropolitul

Isidor de Novgorod În ierarhia Bisericii Ruse, el a fost a doua persoană ca importanță după patriarh Cuvântul de salut al mitropolitului a sunat destul de obișnuit: "Acum, de către tine, suveran ales de Dumnezeu, evlavia este reînnoită și credința creștină ortodoxă este luminată și sfintele biserici ale lui Dumnezeu sunt eliberate de ispitele eretice Și marele tron împărătesc acceptă podoaba evlaviei de către tine Cu toate acestea, Isidore nu este menționat printre cei care au întâlnit cu Shuisky "moaștele adevăratului Dmitry" a doua zi Apropo, nici el nu a primit postul de patriarh Astfel, conducătorii recunoscuți ai bisericii nu au jucat niciun rol în dobândirea unui nou sfânt Însuși țarul Vasily a mers să întâlnească în afara orașului "moaștele adevăratului fiu al Groaznicului" cu boierii și cu o mulțime impresionantă de moscoviți Maria Nagaya, văzând ce a fost livrat de la Uglich, și-a pierdut puterea de a vorbi Apoi însuși Shuisky a proclamat că trupul adus sunt relicvele adevăratului Dmitry Acest lucru nu a salvat situația Oamenii credeau mai mult în tăcerea mamei decât în strigătele entuziaste ale regelui După ce targa cu cadavrul a fost închisă, cortegiul a mers spre Piața Roșie Shuisky spera să înece zvonurile despre impostor cu miracolele noului mare martir Odată, prințul Vasily a jurat că Dmitri s-a înjunghiat accidental în timp ce se juca cu un cuțit Dar nici măcar o sinucidere involuntară nu poate fi un sfânt, iar regele a propus o nouă versiune Când rămășițele au fost expuse în Catedrala Arhanghelului, pe cadavru zăceau nuci proaspete, pătate de sânge Toată lumea ar fi trebuit să vadă că viitorul martir înainte de moarte se juca cu ei, și nu cu un cuțit Cronicarii fideli lui Shuisky au început cu entuziasm să consemneze miracolele care au avut loc la mormânt În prima zi, treisprezece bolnavi au fost vindecați, în a doua zi, doisprezece La fiecare noua minune se batea clopote prin tot orasul Mulțimi uriașe s-au înghesuit la ușile Catedralei Arhanghelului În mod grăitor, scrisoarea care descrie miracolele lui Dmitri Uglich nu era patri * Kostomarov N I Epoca necazurilor în statul moscovit la începutul secolului al XVII-lea M : Charlie, S ALEXANDER PUTYATIN arshaya și biroul regal Cu toate acestea, achiziția sfântului nu a decurs conform planului pentru mult timp Fie dușmanii lui Shuisky s-au obosit să-i strice jocul, fie prietenii săi au trecut cu vederea sosirea Dar câteva zile mai târziu, unul dintre pacienții veniți pentru vindecare a murit chiar la mormântul lui Dmitri Mulțimea a fugit îngrozită de la ușile catedralei Au început zvonuri despre înșelăciune, iar autoritățile au închis accesul la sicriul prințului Clopotele au tăcut Astfel, Shuisky nu a reușit să rezolve problema lui Fals Dmitry "prin Uglich" În țară au început revoltele susținătorilor impostorului decedat Polonezii de la Moscova răspândesc cu încăpățânare zvonul că "omul ucis nu este țarul Dmitri" Oamenii care au văzut cadavrul nu i-au crezut Pe de altă parte, agitația a avut un efect previzibil asupra moșierilor din sudul Rusiei: " dar cernigoviții și putimiții și kromicii și komariții și toate orașele din Riazan nu au sărutat crucea pentru țarul Vasily și de la Moscova toată armata s-a dus la Riazan: avem de țareviciul Dmitri Ivanovici este în viață Cu toate acestea, Shuisky a reușit să stingă primul val al crizei I-a exilat pe polonezi, conduși de mnisheks, la Iaroslavl Locuitorii din Sudul rebel s-au împăcat după asigurările jurate ale țarului că impostorul, înainte de moartea sa, a anunțat "tuturor oamenilor cu voce tare că este un hoț direct Grișka Otrepyev" ** Situația părea să se liniștească Dar era doar calmul dinaintea furtunii Curând, orașele rusești au fost din nou inundate cu un val de scrisori "încântătoare" de la impostor Și ceea ce este cel mai teribil:

pe fiecare foaie era un sigiliu autentic al "Țarului Dmitri Ivanovici" Iar scrisorile au fost scrise cu aceeași scriere de mână ca și decretele regale primite înainte de lovitura de stat Curând a venit vestea că în Sambir, în casa soției lui Yuri Mnishek, a apărut un bărbat care s-a prefăcut a fi "Dmitry" Cel mai probabil, Pani Mnishek a acționat cu acordul soțului și al fiicei ei Yuri și Marina nu erau constrânși în mișcările lor în jurul Iaroslavlului și puteau coresponde în secret cu rudele lor Potrivit R G Skrynnikov, doi susținători de multă vreme ai lui False Dmitry, Mihail Molchanov și Bogdan Stupov, s-au refugiat în Sambir * Skrynnikov R G Trei Dmitri falși M , S ♦♦Ibid S FOC ȘI SABIA În ziua loviturii de stat, au fugit din Moscova, pretinzând cai de la grajdurile regale Și pentru a nu întâlni un refuz, fugari ingenioși au ordonat acolo "în numele împăratului Dmitri" * Molchanov, conform descrierii, era un pic ca un impostor ucis, iar Stupov, sub Fals Dmitry, a jucat rolul de secretar și tipograf, cu alte cuvinte, a scris scrisori pentru stăpânul său de la Putivl, iar la Moscova a pus și un mic sigiliu regal pe ele, pe care îl purta "pe guler" Împreună au jucat cu succes rolul "dmitri salvat în mod miraculos" Molchanov, îmbrăcat în haine regale magnifice, a fost demonstrat de Mniszek unui public special selectat Și Stupov a fost angajat într-o afacere obișnuită de mult timp: a compus scrisori regale și a pus pecete pe ele Astfel a început a doua etapă a Necazurilor rusești, pe care mulți istorici o numesc "un impostor fără impostor" În Polonia, până la acest moment, rokoșul era copt Adunați pentru congres, adversarii regelui așteptau ca "Dmitri" să vină de la Sambir pentru a conduce armata Liderul rebelilor, Zebzhidovsky, era o rudă cu Mnishek, iar printre Rokoshani se aflau mulți veterani ai campaniei de la Moscova În mod firesc, intriga Sambir nu putea trece de atenția lui Sigismund al III-lea Dar ceea ce este ciudat este că regele nici nu a încercat să-i dea la iveală pe escroci Mai mult decât atât, ambasadorii săi de la acea vreme au cerut insistent eliberarea mnisheks din captivitate, amenințându-l pe Shuisky cu război Se pare că regele avea un acord clar cu autorii intrigii Și au folosit imaginea lui "Dmitri" simultan în două direcții: în beneficiul lui Sigismund al III-lea și în detrimentul vecinilor săi de la Moscova Gentry rebelă nu l-a așteptat pe "rege" și a amânat rokosh-ul până anul viitor Între timp, îmbrăcat în "Dmitri", Molchanov îl instruia pe "marele guvernator" Ivan Bolotnikov la Sambor Alegerea inițiatorilor intrigii este ușor de explicat Ataman Bolotnikov a petrecut ultimii ani în captivitate turcească Nu l-a văzut pe Falsul Dmitri I și, prin urmare, l-a crezut cu ușurință pe Molchanov "Regele" i-a oferit "voievodului" o scrisoare celui care a slujit * Skrynnikov R G Trei Dmitri falși M , S ALEXANDER PUTYATIN Putivle prințului Grigori Shahovsky "Dmitri" l-a asigurat pe Bolotnikov că va primi de la Șahhovski atât bani pentru război, cât și o armată pe care să o comandă Și așa s-a întâmplat De îndată ce atamanul a apărut în Rusia, " Prințul Grigori Shekhovskoy l-a trădat pe țarul Vasily cu tot Putiml și i-a spus Putimelului că țarul Dmitri este în viață și trăiește sub acoperire " * Armata rebelă a reînviat în câteva zile Dar Shuisky nu a fost nevoit să adune trupe multă vreme Lângă Moscova existau regimente pentru războiul împotriva turcilor Este greu de găsit informații exacte despre numărul de trupe Potrivit istoricilor, Shuisky avea de la la de mii de oameni Rebelii sunt și mai greu de numărat Se știe că Bolotnikov a primit un detașament de mii de oameni de la Shakhovsky în Putivl, dar încă i-au venit întăriri A doua armată rebelă a fost condusă de Istoma Pașkov Baza armatei sale era formată din regimente adunate înainte de lovitura de stat în

vecinătatea Yelets Primele lupte s-au încheiat în favoarea lui Shuisky Mai întâi, guvernatorul său șef, prințul Ivan Vorotynsky, a învins trupele lui Pașkov sub zidurile lui Yelets, iar apoi Mihail Nagoi a învins regimentele lui Bolotnikov de lângă Krom Cu toate acestea, nu a fost posibil să se consolideze victoria armatei țariste Cavaleria nobilă a câștigat cu ușurință lupte de câmp, dar nu a putut lua "cetățile hoților" Armata Godunov s-a dezintegrat complet după un asediu de două luni al lui Krom Soarta sa a fost repetă în mare măsură de trupele lui Yuri Trubetskoy și de regimentele lui Ivan Vorotynsky care stăteau lângă Yelets După ce a format o nouă armată, Bolotnikov a lansat o ofensivă împotriva lui Kromy Curând trupele sale au reușit să pătrundă în cetate Trubetskoy a ridicat asediul și a retras în grabă regimentele la Orel Presat de Pashkov, Vorotynsky s-a retras de la Yelets la Tula Cu toate acestea, garnizoanele ambelor cetăți trecuseră deja de partea lui "Dmitri" Căderea lui Orel și Tula a deschis calea rebelilor către Moscova Înaintarea lor spre capitală nu a fost un cakewalk Pe septembrie, la trecerea râului Ugra, Bolotnikov a fost învins de Ivan Shuisky Cu toate acestea, fratele regal nu a reușit să profite de victorie Locuitorii s-au revoltat în spatele apropiat * Skrynnikov R G Trei Dmitri falși M , S FOC ȘI SABIA Kaluga și trupele lui Shuisky au trebuit să se retragă Următoarea lovitură adusă rebelilor a fost dată de Mihail Skopin Pe râul Pakhra din regiunea Serpuhov, el a învins armata lui Pashkov Pentru o vreme, acest lucru i-a oprit pe rebeli, dar ei au primit în scurt timp întăriri La începutul lunii octombrie, detașamentul Ryazan al lui Prokopy Lyapunov a ajuns la Pașkov lângă Kolomna Trupele țariste au întâlnit armata rebelă lângă satul Troitskoye-Lobanovo, la de mile de zidurile Moscovei Rebelii din această bătălie au fost comandați de Lyapunov, unul dintre cei mai talentați lideri militari ai Epocii Necazurilor Trupele regale au fost complet învinse După bătălie, Lyapunov și Pashkov i-au trimis acasă pe războinicii capturați Au trimis la Putivl numai câţiva nobili nobili La octombrie , regimentele Lyapunov și Pashkov au ocupat satul Kolomenskoye și au început să se pregătească pentru asediul capitalei Trupele lui Bolotnikov li s-au alăturat curând Istoricii estimează dimensiunea armatei rebele în diferite moduri, în scrierile lor există valori de la la de mii de oameni Cu toate acestea, la Moscova până atunci erau mai puțin de mii de soldați Și dacă bolotnikoviții nu au avut suficientă putere pentru a înconjura capitala din toate părțile, atunci numărul lor nu a depășit - de mii de oameni Regele avea foarte puține trupe cu adevărat loiale În lupta împotriva rebelilor, el se putea baza doar pe detașamentele curții Suveranului: de ispravnici, câteva sute de "mari" nobili moscoviți, chiriași și avocați În total - mai puțin de o mie de oameni Garnizoana Kremlinului nu a inspirat încredere în țar Prea des, în ultimele luni, sute de streltsy au trecut de partea rebelilor Situația părea fără speranță Cu toate acestea, în acest moment, un alt factor important a început să influențeze situația În primele zile ale lunii iulie, la mai bine de o lună de la încoronarea lui Shuisky, Rusia avea un nou patriarh, ales în conformitate cu toate regulile la Sfântul Sinod Ce considerații l-au forțat pe țar să fie de acord cu candidatura mitropolitului Kazan Hermogenes vor rămâne pentru totdeauna un mister pentru istorici Încăpățânarea și insolubilitatea bătrânului erau cunoscute pe scară largă în toate domeniile vieții Dintre cei trei regi sub care a domnit Prin foc și sabie ALEXANDER PUTYATIN metropolă, cel puțin doi se temeau de arhipăstorul mișto Kazan Poate că influența decisivă a fost vârsta înaintată: la momentul alegerii sale, patriarhul avea deja de ani

Shuisky ar fi putut să-l considere pe Hermogenes ca pe o figură temporară în această postare Faptul că mitropolitul Kazanului s-a certat cu falsul Dmitri I și chiar a suferit din cauza lui a avut și o anumită influență La un moment dat, Mihail Bulgakov a definit esența oricărei frământări rusești într-o singură frază: "Devastarea nu este în dulapuri, ci în capete!" Se pare că marele scriitor nu a fost primul care a ajuns la această concluzie În orice caz, o analiză a acțiunilor noului patriarh arată că acesta s-a apucat imediat de eradicarea "devastării din mintea rușilor" Încă din prima zi, Hermogenes a luat o poziție clară și lipsită de ambiguitate: bărbatul ucis pe mai la Kremlin este hoțul și l-a defrocat pe Grișka Otrepyev, iar toți cei care îl susțin sunt rebeli Astfel, patriarhul nici nu a discutat problema "un țar bun care a reușit din nou să scape de boierii răi" Nu conta pentru el dacă falsul Dmitri a fost salvat sau a murit Scrisori de denunțare a impostorului s-au răspândit în toată țara, întărind spiritul susținătorilor lui Shuisky și stânjenind pe cei care erau gata să-l susțină pe Bolotnikov Dar patriarhul nu s-a oprit aici Germogenes a lucrat mulți ani în regiunea heterodoxă Kazan și a înțeles bine că numai propaganda pozitivă însoțită de agitație vizuală poate avea succes La sfârșitul lunii septembrie , la Moscova, din inițiativa sa, a avut loc o reînhumare publică a lui Boris Godunov și a membrilor familiei sale, care au fost uciși la ordinul impostorului Cadavrele au fost săpate dintr-o groapă din gardul Mănăstirii Varsonofiev și transferate solemn în sicrie Boierii și călugării au purtat în brațe rămășițele Godunovilor pe străzile capitalei Mulți preoți au însoțit alaiul cu cântece funerare În spatele lor, într-o sanie închisă, era fiica lui Godunov Ksenia, chemată special la Moscova de la mănăstire, unde a fost închisă de falsul Dmitri Oamenii au auzit tunetul * Aceste cuvinte au fost rostite de profesorul Preobrazhensky, protagonistul povestirii lui M Bulgakov "Inima de câine" FOC ȘI SABIA tac plângând și blestemându-i pe ucigași "Amară-mă, orfan fără rădăcini! - se plânge Xenia - Hoțul ticălos, care se numea în mod fals Dmitri, mi-a ruinat tatăl, mama inimii, fratele meu drag, - toată familia mea a rămas blocată! Și el însuși a dispărut, iar în viața lui și după moarte a făcut nenorocire întregului nostru pământ rusesc! Doamne, judecă-l cu o judecată dreaptă!"* Nu este greu de înțeles cum au perceput oamenii obișnuiți aceste cuvinte Anterior, orășenii le era rușine că Moscova a încălcat jurământul și a ridicat mâna împotriva bunului suveran Acum s-a dovedit că au avut de-a face cu monstrul și uzurpatorul care a ordonat uciderea țareviciului Fyodor Godunov și a mamei sale, țarina Maria! Aceste sentimente populare au decis totul Vasily Shuisky nu avea până atunci nici o armată, nici pâine, nici o vistierie Relațiile sale cu Duma boierească au escaladat Cercetașii cu litere "încântătoare" de la "Dmitri" au pătruns constant în Moscova Dar nu au reușit să-i provoace pe moscoviți la revoltă Pe octombrie, după căderea Kolomnei, protopopul Catedralei Buna Vestire Terenty, cu permisiunea țarului și a patriarhului, a anunțat povestea unei viziuni profetice Preotul a descris pe larg cum i s-au arătat Maica Domnului și Hristos în vis Primul a cerut să-i ierte pe moscoviți, iar al doilea le-a denunțat faptele nedrepte După ce au citit povestea, patriarhul și țarul, înconjurați de mulțimi mari de oameni, au postit cinci zile și au umblat prin biserici Greva foamei publică a liderilor apărării i-a liniştit pe săraci, care sufereau din cauza costului ridicat al pâinii Nefericiții și săracii au văzut cu ochii lor că conducătorii seculari și spirituali erau gata să-și împărtășească de bunăvoie necazurile Shuisky nu avea suficiente forțe militare pentru a întrerupe contactele

dintre moscoviți și tabăra hoților Chiar și pentru a învinge atacul, dacă se întâmplă, regele ar putea doar cu ajutorul orășenilor Decizia de a înarma întreaga populație metropolitană într-un război civil a fost nemaiauzită Cu toate acestea, vrând-nevrând, Shuisky a trebuit să se bazeze pe supușii săi Înainte de luptă, moscoviții "cu toată lumea" * Kostomarov N I Epoca necazurilor în statul moscovit la începutul secolului al XVII-lea M : Charlie, S * ALEXANDER PUTYATIN a trimis o delegație în tabăra lui Bolotnikov pentru negocieri La un moment dat, locuitorii orașului au văzut cadavrul lui "Dmitri" timp de trei zile Și acum povestea "mântuirii sale miraculoase" a stârnit îndoieli în rândul deputaților Ei au cerut să aranjeze o întâlnire personală cu "Dmitri", se presupune că pentru a-i aduce o mărturisire Bolotnikov a jurat că a vorbit cu "suveranul" din Polonia "Nu, trebuie să fie altfel", i-au răspuns ambasadorii, "l-am ucis pe Dmitri"* Moscoviții care au călătorit la Kolomenskoye i-au oferit lui Shuisky un serviciu neprețuit Au semănat îndoieli în tabăra rebelilor, mai ales în rândul nobililor din Ryazan Și când, după întreruperea negocierilor, Bolotnikov a încercat să pătrundă în Zamoskvorechye, Lyapunov și oamenii săi au trecut de partea lui Shuisky Desigur, discursul recent al patriarhului a jucat un rol aici, informând turma că "hoții" care s-au stabilit în Kolomenskoye " își scriu foile blestemate la Moscova și poruncesc iobagului boier să-și bată boierii și soțiile lor, şi moşii, şi moşii li se promit, iar iscoadele şi hoţul fără nume li se ordonă să bată oaspeţii şi pe toţi negustorii şi să le jefuiască stomacul Mândrul și dominatorul Lyapunov nu a vrut să-l slujească pe "guvernatorul" **, care cheamă iobagii să-i extermine pe stăpâni și promite moșiile și soțiile celor uciși drept răsplată pentru aceasta Bătălia decisivă dintre trupele țariste și armata rebelă a avut loc pe decembrie lângă satul Zaborye, situat nu departe de Porțile Serpuhov Voievodul Skopin a atacat închisoarea construită de cazaci Forțele principale conduse de Pașkov și Bolotnikov au venit în ajutorul rebelilor asediați Aici, "guvernatorul șef al țarului Dmitri" a avut o altă surpriză neplăcută În mijlocul bătăliei, detașamentul lui Istoma Pașkov a trecut de partea lui Shuisky Bolotnikov s-a retras în grabă de la Gard Cazacii rămași în închisoare au luptat împotriva atacurilor timp de trei zile Apoi au trebuit să capituleze Prizonierii au fost tratați cu amabilitate Nu au fost nicio rușine, nici execuții Toți au fost numiți în serviciul regal * Skrynnikov R G Trei Dmitri falși M , S * * Iobagul de luptă Bolotnikov a fost un vâslator în galeră în captivitate turcească FOC ȘI SABIA Trecerea către partea lui Shuisky a celor doi lideri ai revoltei a fost departe de a fi întâmplătoare Zilele petrecute în aceeași tabără cu Bolotnikov i-au trezit pe nobilii răzvrătiți Apelurile sale pentru exterminarea claselor superioare ale societății nu au fost pe gustul lui Pașkov și Lyapunov Tot nu le plăcea țarul Vasily, dar cel puțin era previzibil În plus, nu trebuie uitat că suveranul-tată a fost pentru nobilul de atunci sursa tuturor binecuvântărilor vieții Fără o scrisoare de import emisă de el, nimeni nu avea dreptul să intre în posesia moșiei Bolotnikov nu putea decât să promită favorurile viitoare ale "Țarului Dmitri", iar Vasily Shuisky dădea deja prime la salariul local și dădea bani pentru fiecare rană primită în luptă, pentru livrarea limbii, pentru vitejia în luptă Această diferență a fost înțeleasă și în tabăra rebelilor De acolo, au fost trimise în mod regulat scrisori în Polonia cu cereri către "Dmitry": să meargă mai repede Pentru a avea cel puțin un reprezentant al "rădăcinii regale" cu rebelii, Grigory Shakhovskoy a apelat la ajutor "Prințul Petru", care, după moartea lui Fals Dmitri I, și-a dus cazacii în orașul mănăstire de

lângă Azov Șahhovskoi i-a scris lui "Peter" că "Țarul Dmitri" trăiește și va fi în curând cu o armată mare în Putivl Armata lui "Petru" a ajuns în oraș până la sfârșitul lunii noiembrie Adevărat, încercările rebelilor de a chema Armata Don într-o campanie împotriva Moscovei s-au încheiat cu un eșec Dar la începutul anului , numeroase detașamente de cazaci s-au alăturat "țareviciului" Cazacul Ileyka Korovin, care a luat numele de "Peter", fiul neexistent al lui Fiodor Ioannovici și Irinei Godunova, provenea din orășeni săraci Spre deosebire de Fals Dmitri I, el nici măcar nu a văzut curtea de departe Limbajul și manierele "țareviciului" au indicat fără îndoială tuturor celor care fuseseră la Kremlin că participau la o mascarada grosolană În asemenea condiții, a atrage mase largi ale nobilimii provinciale în rândurile armatei rebele era exclusă Și, prin urmare, detașamentele lui "Peter Fedorovich" în compoziția lor până la sfârșit au rămas aproape exclusiv cazac Deci, apariția "prințului" nu a dat efectul dorit Apoi, Bolotnikov s-a adresat rudelor porturii "Reginei" din Sambir cu o cerere ca unul dintre oamenii credincioși să ia numele de Dmitry ALEXANDER PUTYATIN și a plecat imediat în Rusia În decembrie , în căutarea "unchiului" în zona Orșa și Mogilev, la cererea "voievodului șef", "Țareviciul Petru" a mers În orașele și satele din jur, a început căutarea unui candidat pentru Fals Dmitry Cu toate acestea, în a doua jumătate a lunii decembrie, Orsha a auzit zvonuri despre înfrângerea rebelilor de lângă Moscova "Tsarevich Peter" s-a întors imediat la Putivl Armata sa a mers rapid spre salvarea "guvernatorului șef" Între timp, Bolotnikov renova fortificațiile dărăpănate din Kaluga și se pregătea pentru apărare Datorită eroismului cazacilor rămași la Gard, a reușit să păstreze nucleul armatei rebele Regimentele țariste care se apropiau de Kaluga au încercat să dea foc zidurilor de lemn ale orașului Pe una dintre parcele au târât un munte întreg de lemne de foc culese în pădurile învecinate Cu toate acestea, bolotnikoviții au făcut săpături și au aruncat în aer "nametul" Guvernatorii au abandonat ideea lor și au trecut la un asediu sistematic al cetății Și la Moscova, de la începutul lunii februarie , Patriarhul Hermogene a pregătit cu grijă o acțiune religioasă nemaivăzută până acum El a plănuit să rezolve poporul rus de mărturie mincinoasă împotriva țarului Boris și a fiului său Fedor Și, în același timp, dorea să elibereze oamenii de toate jurămintele false la impostori Ideea a permis atingerea a două obiective importante deodată În primul rând, iertarea unor astfel de păcate grave a ușurat povara sufletelor credincioșilor, un sentiment de puritate morală a fost reînviat în oameni, respectul și încrederea unul în celălalt au fost restaurate Și în al doilea rând, după soluționarea păcatelor vechi, Hermogenes a avut ocazia de a excomunica canonic viitorii încălcatori ai jurământului din biserică Rolul principal în ceremonie urma să fie jucat de primul patriarh rus Iov, care a sosit la Moscova la cererea lui Hermogene Pe februarie, moscoviții, în numele "mulțimii populare", au început să se roage lui Iov să-și elibereze sufletele de păcate În discursurile de răspuns, ambii patriarhi i-au iertat pe oameni de sperjurul lor Atunci Hermogene a chemat pe toți rușii să "se trezească ca din somn" și să oprească războiul civil Ceremonia s-a dovedit a fi foarte interesantă, sinceră și emoționantă Nu a lăsat pe nimeni indiferent FOC ȘI SABIA Între timp, situația de lângă Kaluga a început să se schimbe În mai, prințul Andrei Telyatevski a pătruns în oraș cu un mare detașament de rebeli Trupele lui Boris Tatev care au încercat să-l rețină au fost învinse Panica a izbucnit în tabăra de asediu Când Bolotnikov a plecat la o ieșire, regimentele lui Shuisky au fugit din Kaluga Rebelii au primit toată artileria de asediu

Mai multe detașamente ale armatei țariste, inclusiv un grup mare de mercenari germani, au trecut de partea rebelilor Pierderile ar fi putut fi mai mari, dar ultimul regiment al lui Skopin, care se retragea, a respins atacurile bolotnikoviților și a prevenit o catastrofă Rebelii au continuat să dea lovitura În regiunea Tula, detașamentele "Țareviciului Petru" s-au apropiat de Bolotnikov În curând, armata lor combinată s-a mutat la Moscova Într-un efort de a schimba curentul, de a opri panica și de a rali societatea, patriarhul i-a blestemat pe Bolotnikov și pe principalii săi complici Autoritățile seculare au început să semneze pământul de la nobilii care dezertau Măsuri severe au fost aplicate și în cazul netchik-ilor care s-au sustras de la serviciul de stat După ce a anunțat colectarea unei noi miliții nobiliare, Duma l-a confruntat pe Shuisky cu o alegere: fie el conduce personal armata în luptă, fie abdică pentru ca boierii să poată alege un țar mai hotărât Pe mai, noi trupe au mărșăluit de la Moscova la Serpuhov Aici Shuisky s-a unit cu detașamentele care se retrăseseră din Kaluga O parte din forțele guvernamentale s-au stabilit în Bryansk și Kashira Profitând de pasivitatea lui Shuisky, armata lui Bolotnikov a atacat detașamentul lui Andrei Golițin de lângă Kashira În zorii zilei de iunie , cazacii au trecut râul Vosma, care despărțea adversarii, și s-au înrădăcinat într-o râpă adâncă Golitsyn a trimis nobilii Ryazan împotriva lor Au atacat inamicul de mai multe ori, dar au fost forțați să se retragă sub o val de gloanțe Între timp, războinicii lui Golitsyn au respins cu greu atacul forțelor principale ale lui Bolotnikov Guvernatorii au avut o perioadă grea, "începe hoții poporului Moscova să învingă" * În momentul decisiv al bătăliei, Prokopiy Lyapunov * Skrynnikov R G Țarul Vasily Shuisky M , S ALEXANDER PUTYATIN s-a retras de bunăvoie din poziții și a atacat cu toată puterea rebelii care îl apăsau pe Golitsyn Nu au putut rezista loviturii bruște a cavaleriei grele și au fugit Trupele țariste au alungat inamicul timp de treizeci de mile Și apoi s-au întors și i-au terminat pe cazacii care se întăriseră în râpă După victoria de la Vosma, regimentele Golitsyn și Skopin au lansat o ofensivă împotriva Tula Bolotnikov a încercat să-i rețină pe râul Voronia Trupele sale au fost învinse și s-au refugiat în cetate iunie Skopin s-a apropiat de zidurile orașului Aici, luându-l pe Aleksin de-a lungul drumului, regimentele lui Vasily Shuisky s-au apropiat pe iunie A început asediul Tula - de mii de războinici care au înconjurat orașul li s-au opus până la de mii de rebeli care s-au stabilit în cetate Nu a fost ușor să o ia Tula a fost mult timp considerat un punct cheie în apărarea granițelor sudice Pe lângă un puternic Kremlin de piatră, era înconjurat de o centură exterioară de fortificații - o închisoare de stejar Orașul era bine pregătit pentru apărare Cu toate acestea, liderii rebeliunii au înțeles că doar o lovitură de deblocare ar putea schimba radical situația Când inelul trupelor țariste s-a închis în jurul Tula, l-au trimis pe ataman Ivan Zarutsky la Starodub Din iunie locuia acolo un candidat la impostori, venit din Lituania sub numele de Andrei Nagogo Se crede că acesta a fost un profesor din Shklov, în care Pans Mekhovetsky și Zenovich l-au "recunoscut" pe țarul salvat Acum Makhovetsky a apărut în Starodub aproape simultan cu Zarutsky și a adus un detașament de de nobili din Lituania Acești doi s-au cunoscut bine din prima campanie de la Moscova Destul de repede, s-au împăcat cu liderul rebelilor locali, Gavrila Verevkin Și curând această trinitate a organizat un spectacol emoționant pentru orășeni, numit "Întoarcerea țarului în popor" Se presupune că autoritățile din Putivl, auzind de la "înaintași" că "Dmitri" a sosit recent la Starodub, au trimis acolo o ambasadă de la

mai mulți nobili și copii boieri Cei care au venit în oraș au aflat de la locuitori că nimeni nu a auzit de "rege" aici Apoi au decis să-l interogheze pe unul dintre "precursori", Alyoshka FOC ȘI SABIA Rukin, care a început să refuze și să reziste Cu toate acestea, când a fost târât pentru a fi torturat, Rukin a arătat spre Lzhenagov și a strigat că acesta este "suveranul" Oamenii, desigur, l-au recunoscut imediat pe "Dmitri", au căzut la picioarele regelui și au fost bătute clopote în tot orașul Noul impostor nu avea nici curajul, nici voința, nici experiența practică de a conduce afaceri pe cont propriu Din prima până în ultima zi a încercat să apară cât mai puțin în public Scrisorile către "subiecți" în numele "regelui" erau compuse de asistenți Din câte se poate judeca din comportamentul său, False Dmitri II nu avea opinii politice clare El a fost doar stindardul rebelilor și se deosebea de ceilalți "prinți" cazaci din această perioadă doar prin tovarăși de arme energici și ajutorul polonez CAPITOLUL TRUPELE LUI FALS DMITRY II BEGILE MOSCOVA DUPĂ AȘTEPTAREA SLABĂRII MAXIMALE A RUSIEI, SIGISMUND III INTRA ÎN RĂZBOI Cu toate calitățile remarcabile ale cetății Tula, avea un defect semnificativ Orașul se afla într-o zonă joasă, iar în anumite condiții putea fi inundat prin blocarea râului Lucrările la realizarea unui lac artificial au fost supravegheate de grefierii Ordinului de descărcare de gestiune, care au condus peste de mii de țărani "pământeni" la construcție Mai întâi, pe malul drept - în pantă ușor și mlăștinoasă - al Upei, s-a construit un baraj lung de jumătate de verstă pentru a bloca cu el întreaga luncă a râului, apoi au blocat Upa însuși cu un baraj și au început să aștepte viitura de toamnă Asediații au încercat să se amestece în lucru: "Din Tula se făceau ieșiri în toate direcțiile în fiecare zi de trei ori și de patru ori și toți lacheii ieșeau cu luptă cu foc și mulți moscoviți erau răniți și bătuți"* Cu toate acestea, Shui * Skrynnikov R G Țarul Vasily Shuisky M , S ALEXANDER PUTYATIN a reușit să finalizeze construcția înainte de sfârșitul verii Și acum nu mai rămânea decât să așteptăm ce se va întâmpla mai întâi: potopul de toamnă avea să forțeze garnizoana să capituleze, sau "Dmitry", care a apărut în Starodub, va aduce o nouă armată lângă Tula Impostorul a trecut granița în mai , dar a apărut în Starodub abia la jumătatea lunii iulie Până atunci, Sigismund al III-lea a provocat o înfrângere zdrobitoare Rokoshanilor Mulți războinici "liberi" au apărut în Commonwealth, gata să-și vândă serviciile oricărei persoane dispuse să plătească pentru ele Dar chiar și în aceste condiții, strângerea trupelor a fost lentă Nobilii locali nu s-au grăbit să se ridice sub steagul rebelilor Mulți au părăsit moșiile și au plecat în secret spre Moscova unul câte unul Nu este greu să le înțelegi După ce Lyapunov și Pașkov au părăsit tabăra lui Bolotnikov, detașamentele cazaci ale "Țareviciului Petru" au organizat o adevărată "vânătoare de nobili" în Severshchina Execuțiile în Putivl au continuat continuu Cei care au fost târâți imediat la toc cu toporul puteau considera că au coborât ușor Prinți și nobili au fost tăiați la rosturi, otrăviți de urșii flămânzi, aruncați de pe zidurile cetății Oamenii au fost arși de vii pe rug, opăriți cu apă clocotită, înțepați Mediul "hoțului" Starodub a încercat să grăbească mobilizarea Invitând mercenari din Commonwealth, False Dmitri II a promis că va plăti de două ori și de trei ori mai mult decât salariile europene Forțând nobilii Seversky să slujească, "hoțul" i-a amenințat pe netchiki cu privarea de moșiile lor Deci, conform mărturiei lui Konrad Bussov, "Dimitrie a poruncit să declare pretutindeni unde se află posesiunile prinților și boierilor care au trecut la Shuisky, pentru ca iobagii să treacă la el, să jure credință și să primească de la el moșiile lui

stăpânii lor, iar dacă fiicele stăpânului au rămas acolo, atunci iobagii să le ia de neveste și să-i slujească Cu aceste apeluri, el a încercat nu numai să rezolve problema recrutării în armata sa Făcând o pană între proprietarii terenurilor și alaiul lor servil înarmat, Fals Dmitri al II-lea a vrut să distrugă miliția nobilă a lui Shuisky * Skrynnikov R G Trei Dmitri falși M , S FOC ȘI SABIA Pe septembrie, după ce a adunat puțin mai mult de o mie de mercenari și câteva mii de ruși, majoritatea "oameni plimbați", impostorul s-a mutat de la Starodub la Pochep Populația l-a întâmpinat cu aceeași bucurie ca și falsul Dmitri I Oamenii au ieșit în mulțime la drum, întâmpinându-l pe "adevăratul rege" Dar dificultățile lui False Dmitri al II-lea au fost exact aceleași cu cele ale predecesorului lor: trezoreriei nu aveau întotdeauna bani pentru a plăti pentru mercenari Deja pe septembrie, polonezii s-au răzvrătit și, luându-și armele, au plecat noaptea Până dimineață, impostorul i-a ajuns din urmă și i-a convins să se întoarcă pentru o lungă perioadă de timp În cele din urmă, mercenarii au fost de acord să continue campania Până atunci, rebelii asediați în Tula ajunseseră la ultima extremă Inundarea orașului a dus la faptul că rezervele de sare au fost spălate cu apă, iar cerealele din depozite s-au umezit și s-au deteriorat De foame, oamenii cu greu puteau sta în picioare "Țareviciul Petru" și "voievodul" Bolotnikov au fost nevoiți să intre în negocieri cu Shuisky Au fost de acord să capituleze cu condiția ca învingătorii să salveze viețile tuturor participanților la rebeliune Liderii revoltei nu știau că falsul Dmitri al II-lea se apropia deja de Kozelsk în acel moment Informațiile despre succesele impostorului au provocat ferment în trupele țariste Țarul Vasily a fost nevoit să jure pe cruce, promițând "că va da tuturor hoților o ieșire, oriunde vor, și nu se va întâmpla nimic guvernatorilor lor, hoțului Ivașka și altora"* La octombrie , Tula a capitulat Shuisky a salvat majoritatea rebelilor viața și libertatea Cu toate acestea, liderii rebeliunii nu se numărau printre cei amnistiați "Voievodul" Ivan Bolotnikov a fost exilat la Kargopol "Boyarin" Grigory Shakhovskoy a mers la mănăstirea "pe piatră" Ataman Fyodor Nagiba și alții au plecat sub escortă către "orașele Pomor" Ceva mai târziu, când falsul Dmitri al II-lea s-a apropiat de Moscova, Bolotnikov și alți lideri ai rebeliunii au fost uciși în secret Dar "prințul Peter" a avut cel mai rău Executorii judecătorești l-au dus în capitală, în curtea torturilor În ianuarie , "hoțul Petrushka", epuizat de călăi, a fost spânzurat public la Ser * Zaichkin IA , Pochkaev IL istoria Rusiei Ese popular din secolul al IX-lea - mijlocul secolului al XVIII-lea M , S ALEXANDER PUTYATIN avanpostul puhovsky Mulți oameni știau despre jurământul lui Shuisky, iar încălcarea cinică a cuvântului regal, confirmată de sărutul crucii, a făcut o impresie proastă asupra locuitorilor țării Dar acest lucru s-a întâmplat mai târziu, iar în octombrie vestea predării lui Tula a provocat panică în armata lui Fals Dmitri al II-lea Lăsând Kozelskul recent ocupat, ea s-a retras în grabă la Karachev Apoi, detașamentul cazacilor Zaporizhzhya l-a părăsit pe impostor Mercenarii au împărțit prada luată la Kozelsk și au anunțat că se întorc acasă Armata s-a prăbușit în fața ochilor noștri Falsul Dmitry cu oameni credincioși a fugit în volost Komaritskaya Aici a fost găsit de întăririle sosite din Polonia: câteva sute de zholkners din Pan Tyszkiewicz În noiembrie, un detașament de trei mii de Doneț s-a apropiat sub comanda unui alt prinț autoproclamat, "Fyodor Fedorovich" Curând au sosit cazacii lui Ataman Yuri Bezzubtsev, care s-au predat în timpul căderii Tula Pan Lisovsky, prințul Adam Vishnevetsky și alții și-au adus armatele private în tabăra impostorului din Polonia Între

timp, după Tula, Shuisky a considerat războiul încheiat A desființat armata și s-a întors la Moscova Furia lui Hermogenes nu a cunoscut limite Cu toate acestea, țarul Vasily a hotărât că puterea lui este acum de nezdruncinat, ceea ce înseamnă că venise timpul să-l pună în locul lui pe "bătrânul aiurea" În loc să intensifice ostilitățile, asupra cărora patriarhul a insistat, Shuisky a arătat o activitate complet diferită Pentru a continua familia regală, monarhul în vârstă de de ani a decis să se căsătorească cu tânăra prințesă Maria Buynosova "Noul Cronicar" notează că "patriarhul l-a implorat din căsătorie" Curând a devenit clar că Hermogenes trase alarma nu în zadar Răgazul le-a dat rebelilor să adune puteri Până la începutul lunii decembrie, sub steagul lui False Dmitry II existau deja peste mii de războinici Rebelii au încercat să asedieze Bryansk, dar detașamentele prinților Kurakin și Litvin-Mosalsky au pătruns în oraș la timp Au livrat un convoi cu alimente și provizii militare Șansele unui atac de succes au scăzut imediat la zero Impostorul nu a persistat și s-a retras la Oryol pentru iarnă Prințul Roman Rujinski a condus aici o armată de patru mii de oameni în aprilie Angajare in curand FOC ȘI SABIA poreclele aveau un nou "colo" Postul de hatman i-a fost transferat de la Makhovetsky la Rujinski De atunci, cazacii Bolotnikov au cedat din ce în ce mai mult puterea mercenarilor polonezi Rujinski era o persoană foarte energică Odată cu sosirea lui în tabăra rebelilor, totul s-a intensificat Una după alta, scrisori au zburat: către Mnishek cu cerere de influențare a regelui, către agenți din Polonia pentru a grăbi colectarea și expedierea întăririlor, către boierii ruși - foști favoriți ai primului impostor - cu convingeri în adevărul "țar supraviețuit" Curând, sub conducerea noului hatman, armata a pornit într-o campanie împotriva Moscovei În zona orașului Volkhov, a fost întâmpinată de regimentele lui Dmitri Shuisky și Vasily Golitsyn Guvernatorul avea la dispoziție aproximativ de mii de oameni, cu câteva mii mai mult decât impostorul Pe aprilie, companiile de cavalerie poloneze au atacat pozițiile rusești în mișcare Toată ziua, bătălia a continuat cu succese diferite Noaptea, Dmitri Shuisky a decis să retragă armata la Volhov și să se apere de-a lungul liniei de crestătură Nici Rujinski nu a căutat să reia bătălia Ieri a început bătălia "din marș", și-a găsit un loc de parcare convenabil abia în dimineața zilei de mai Profitând de liniștea din față, hatmanul a hotărât să conducă convoaiele de trupe peste râu către o poiană aleasă pentru tabără Războinicii ruși în acest moment au scos armele din pozițiile lor și le-au dus în spate Pornind de la drum, vagoanele poloneze au ridicat nori de praf în spatele zgomotului Guvernatorii țariști au luat această mișcare a convoiului pentru concentrarea forțelor pentru a lovi flancul expus Regimentele au început să intre în panică Odată cu vestea acestui lucru, mai mulți dezertori au venit la Rujinski Le-au spus polonezilor unde era mai bine să lovească Hatmanul a aruncat toate forțele disponibile în ofensivă Trupele regale au fugit în dezordine de pe câmpul de luptă Armata impostorului a capturat multe tunuri și un mare tren de aprovizionare Vina pentru această înfrângere este nu numai a fratelui regal incompetent Într-un război civil, factorul moral este de mare importanță Și pe frontul propagandei, țarul a distrus până acum tot ceea ce patriarhul reușise să realizeze cu atâta greutate Ofensiva lui False Dmitri II a început imediat după țară ALEXANDER PUTYATIN s-a răspândit vestea despre încălcarea ciică de către Shuisky a sărutării crucii În înaintarea rapidă a rebelilor, războinicii ruși au văzut "pedeapsa Domnului" În întreaga armată s-au răspândit zvonuri că toți cei care au rămas în tabăra Shuisky ar trebui să răspundă lui Dumnezeu

pentru sperjurul regelui lor Numărul dezertorilor a crescut rapid După Volhov, mișcarea armatei lui Fals Dmitry semăna cu o procesiune triumfală Kozelsk, Kaluga, Mozhaisk și Zvenigorod l-au întâmpinat cu pâine și sare și clopoțel Oamenii de rând s-au bucurat sincer de întoarcerea "bunului rege" Nu știau că la una dintre parcări Rujinski obținuse de la impostor o revizuire radicală a condițiilor de "angajare" Sub presiunea domnilor lacomi, falsul Dmitri al II-lea a acceptat să împartă între ei vistieria regală, care îl aștepta la Moscova Astfel, noua relație a lui Rujinski cu "Dmitri" a încetat chiar și de departe să mai semene cu un acord între monarh și hatmanul său Fernando Cortes și Francisco Pizarro au încheiat "acorduri" similare cu Montezuma și Atahualpa, conducătorii aztecilor și incașilor Falsul Dmitri al II-lea s-a apropiat de Moscova la iunie Câteva zile mai târziu, războinicii săi și-au stabilit tabăra în satul Tushino Văzând câte trupe străine au venit cu rebelii, țarul Vasily s-a grăbit să încheie un acord cu Polonia Potrivit termenilor ei, în schimbul eliberării mercenarilor capturați la Moscova în timpul loviturii de stat, Sigismund al III-lea s-a angajat să-și retragă imediat din Rusia toate forțele care au luptat de partea lui Fals Dmitri al II-lea Acest acord a fost îndeplinit doar de partea rusă Polonezii nu au dat atenție "coacei goale" Toți războinicii lui Rujinski au rămas în Tushino Iar în ziua în care ambasadorii lui Sigismund au semnat acordul, armata lui Jan Sapieha a invadat Rusia Mnisheks nu s-au dus în Polonia Pe drum, s-au despărțit de caravana ambasadei și s-au dus la Tushino, unde la septembrie , Marina s-a întâlnit cu "soțul" ei El și False Dmitry II au început să înfățișeze oamenilor un cuplu fericit, reunit după o lungă despărțire Este clar că o mascarada ieftină nu ar putea înșela pe niciunul dintre inițiați, dar oamenii obișnuiți au luat totul pe piață FOC ȘI SABIA Sapieha a adus peste de zholkner în tabăra de la Tushino Curând au reușit să cadă de acord asupra egalității drepturilor lor de pradă cu cei care au început campania După aceasta, au venit întăriri din străinătate Până în toamna anului , conform mărturiei mercenarilor înșiși, " de cavalerie poloneză și de infanterie bună" * s-au adunat în tabăra lui Fals Dmitry II În plus, multe mii de cazaci din Zaporozhye și Don l-au slujit pe impostor Potrivit diferitelor surse, numărul total de trupe cazaci din armata lui Fals Dmitri II a variat între și de mii de oameni Evident, ca și în cazul polonezilor, vorbim despre toate unitățile care au acționat în numele impostorului Nu mai mult de jumătate din acest număr se aflau în tabără la un moment dat De îndată ce impostorul s-a stabilit în Tushino, acest sat s-a transformat în capitala Rusiei rebele Curând, puterea lui Fals Dmitri II a fost recunoscută de Pskov și Astrahan, Pereslavl-Zalessky și Yaroslavl, Kostroma și Vologda O bună jumătate din țară a ajuns sub controlul hoțului Tushinsky Din toată Rusia, prinți și guvernatori, capturați de poporul insurgent, au fost aduși sub escortă la Tushino Dintre cei care au fost de acord să-l slujească, Falsul Dmitri al II-lea și-a format "hoții" Duma De-a lungul timpului, a inclus Ivan Godunov, Dmitry Cherkassky, Alexei Sitsky, Dmitri Trubetskoy și alții Dar figurile cheie de acolo au fost boierul Mihail Saltykov și atamanul Ivan Zarutsky Influența acestui cuplu s-a bazat pe faptul că au îndeplinit fără îndoială toate ordinele lui Rujinski Tushino avea și propria "catedrală consacrată" a ierarhilor capturați de "hoți" Falsul Dmitri al II-lea l-a "repus" pe Filaret Romanov, "retrogradat" de Shuisky, la postul de patriarh În calitate de mitropolit al Rostovului, a participat activ la apărarea orașului de detașamentele lui Jan Sapieha La octombrie , tușinii au luat cu asalt Rostov, iar Filaret, împreună

cu guvernatorul orașului, a fost adus în tabăra impostorului Voevoda a fost executată de falsul Dmitri al II-lea, iar lui Romanov i s-a oferit să devină patriarh de "hoți" Mitropolitul practic nu avea de ales Cu scorpii în Tushino * Skrynnikov R G Trei Dmitri falși M , S ALEXANDER PUTYATIN erau la ceremonie, iar Romanov, jignit de el, nu a vrut să moară "pentru părintele țar Vasily Shuisky" Istoricii susțin adesea a cui influență a prevalat în Duma "hoților" din acea perioadă: Saltykov, Trubetskoy sau Filaret Aceste argumente sunt lipsite de sens, deoarece Duma în sine era o "operă" Nici cu ea, nici cu "regele" mercenarii străini nu au fost luați în considerare Capul lor, hatmanul Rujinski, a devenit principala putere din Tushino A doua cea mai importantă forță din tabăra impostorilor au fost cazacii În același timp, cazacii i-au depășit numeric pe Doneț Șeful ordinului cazac "boier" Ivan Zarutki a postat zilnic paznici pe metereze și porți și a trimis patrule de gardă pe drumuri I-a fost foarte util lui Rujinski prin faptul că a reușit să-i înfrâneze pe oamenii liberi cazaci și a forțat-o să servească interesele invadatorilor Asediul Moscovei, început în vara anului , a durat peste un an și jumătate În tot acest timp, datoria "regelui" față de mercenari a crescut După o altă ceartă pe bani, polonezii de pe "kolo" militar au ales o comisie specială de zece reprezentanți - "decemviri" - pentru a controla veniturile și cheltuielile impostorului De fapt, l-au luat pe "autocrat" în arest la domiciliu Arbitrariul "decemvirilor" a anulat puterile anterior mici ale "hoților" Duma, ordinelor și guvernatorilor districtual Tushino Aceste structuri s-au transformat în cele din urmă în decor, maschând puterea sângeroasă a cuceritorilor străini Incapabil să-și achite datoriile, impostorul le-a înmânat polonezilor scrisori pentru hrănirea și colectarea taxelor Hetmanul Rujinski și căpitanii săi au dispărut în "posesiunile" lui Fals Dmitry, ca într-o țară cucerită Au luat vitele de la țărani, au greblat cereale și furaje din hambare Arbitrarul, violența și crima au fost larg răspândite Oamenii erau convinși prin experiență că polonezii și slujitorii lor, guvernatorii Tushino, le-au adus o asuprire mai mare decât vechiul regim Negăsind "regele" care să conducă asupra invadatorilor, locuitorii înșiși au început să ia armele Rebelii au curățat Vologda, Galich și Kostroma de Tushini Curând stăpânirea "hoțului" s-a prăbușit în Dvina și Pomorie FOC ȘI SABIA Până în primăvară, milițiile orașului au eliberat regiunea Volga de invadatori, iar în aprilie-mai , detașamentele lui Pan Lisovsky au fost alungate din Iaroslavl La Moscova, asediată de "hoți", nici viața oamenilor nu era dulce Detașamentele Tushino au împiedicat livrarea alimentelor Prețurile alimentelor au crescut Popularitatea guvernului era în scădere În februarie , un grup de nobili, condus de prințul Roman Gagarin, a pătruns în Duma, cerând ca Shuisky să fie înlăturat de la putere Nefiind sprijinit de la boieri, conspiratorii au mers la Catedrala Adormirea Maicii Domnului L-au capturat pe Hermogenes și l-au adus la locul de execuție, unde până atunci complicii adunaseră o mulțime mare de moscoviți Aici, prințul Gagarin l-a anunțat public pe patriarh: s-au răzvrătit împotriva lui Shuisky pentru că el pregătea execuții secrete ale adversarilor săi În plus, subiecții au dreptul să-l răstoarne La urma urmei, acesta este "regele greșit", ales fără participarea "Întregului Pământ" Patriarhul a început să se opună rebelilor La început, a reușit să convingă oamenii că țarul Vasily nu avea de gând să execute pe nimeni În disputa cu privire la legitimitatea alegerii lui Shuisky, Hermogenes a jucat cu pricepere pe patriotismul orășenilor de la Moscova El i-a spus lui Gagarin că capitala, pe care "statele pământului rusesc au ascultat-o mereu", l-a

ales pe țarul Vasily Aceste cuvinte măgulitoare ale patriarhului i-au liniștit pe moscoviți Când trupele au ajuns în piață, și Shuisky a ieșit la oameni și a anunțat că în curând va veni sfârșitul dezastrelor Regimentele lui Skopin și Sheremetev se grăbesc să salveze capitalei - vor ridica blocada și vor aduce căruțe cu pâine Mulțimea s-a calmat și s-a împrăștiat Pentru cei care sunt familiarizați cu părerile lui Hermogenes, comportamentul lui în piață la momentul rebeliunii pare destul de ciudat La urma urmei, dacă patriarhul și-a făcut iluzii despre Shuisky, atunci după "evenimentele Tula" probabil că au dispărut Programul politic al lui Gagarin a fost, în esență, o declarație a punctelor de vedere ale patriarhului: dacă cineva alege un țar, atunci "Tot Pământul" Pentru această idee, Hermogenes "a luat nuci" de la Boris Godunov Deci care e treaba? Cred că trei circumstanțe importante ar putea juca un rol aici deodată ALEXANDER PUTYATIN dovezi În primul rând, Hermogenes este un om de cuvânt Regele căruia i-a jurat credință s-a dovedit a fi un sperjur, mediocritate, un intrigant meschin și laș Dar aceasta nu a anulat însuși faptul jurământului și nu a dat dreptul de a trăda În al doilea rând, patriarhul a înțeles că ar fi încă imposibil să se organizeze alegeri normale într-o cetate asediată de inamici: nu puteai convoca deputați din orașe și nu puteai aranja dezbateri normale În al treilea rând, mi se pare că la acea vreme Hermogenes nu avea încă un candidat potrivit pentru rege Și în ciuda importanței primelor două circumstanțe, acest factor a devenit aproape sigur decisiv Soarta ulterioară a lui Gagarin este orientativă: imediat după evenimentele de pe piață, prințul și susținătorii săi au fugit la Tushino, dar în curând s-au întors la Moscova cu o mărturisire Iar în timpul următoarei tulburări, la mai , Gagarin îi agita deja pe orăşeni să nu cedeze "farmecul diavolului" şi să păstreze apărarea împotriva "hoţului" Fostul rebel le-a explicat moscoviților că în spatele lui Fals Dmitri stă principalul vinovat al tuturor necazurilor rusești, Sigismund al III-lea Și scopul lui este să pună mâna pe țară și să distrugă Ortodoxia în ea Astfel, nu toate "zborurile Tushino" erau niște ticăloși fără principii Printre ei au fost cei care au căutat dureros adevărul, dar nu l-au găsit nici la Shuisky, nici în tabăra "hoțului" Armata țaristă nu a putut rupe inelul de blocaj din interior Pentru a organiza o lovitură de deblocare din exterior, cei mai energici și talentați susținători ai lui Vasily Shuisky au plecat la Novgorod încă din : guvernatorul Tatișciov și nepotul regal Skopin Toată lumea știa că nu se plac Evident, regele spera să folosească această împrejurare pentru a-i ține sub control pe amândoi Cu toate acestea, Shuisky și-a subestimat nepotul - în viclenie și înșelăciune, el nu era inferior unchiului său Când detașamentele Tushino s-au apropiat de Novgorod, Tatișciov s-a oferit voluntar să conducă lupta împotriva lor Înainte de aceasta, voievodul a luptat energic împotriva agitatorilor "hoților" din Novgorod și, prin urmare, a reușit să atragă ura claselor de jos ale orașului Și apoi Skopin a fost informat că Tatișciov "merge pentru ceea ce vrea să-l schimbe pe țarul Vasily" * * Skrynnikov RT Trei Dmitri falși M , S FOC ȘI SABIA Prințul Mihai a folosit imediat acest pretext pentru a-l pedepsi pe "trădătorul" Fără a se împovăra cu proces și anchetă, și-a trădat colegul pentru a fi pedepsit de mulțime Oamenii l-au sfâșiat pe Tatișciov, iar cadavrul a fost aruncat în Volhov Vestea execuției a făcut o impresie neplăcută în Kremlin Cei mai apropiați consilieri ai lui Shuisky nu credeau că nepotul țarului a acționat din proprie inițiativă În crima de la Novgorod, boierii au văzut un semnal: data viitoare, oricare dintre ei ar putea deveni victimă Curtenii nu au vrut să aştepte o asemenea

desfăşurare a evenimentelor Majordomul Ivan Kryuk Kolychev a stat în fruntea conspirației Timp de două decenii a fost cel mai loial susținător al lui Shuisky Lovitura de stat a fost planificată pentru Duminica Floriilor - aprilie În această zi, țarul trebuia să conducă "măgarul" sub patriarhul care intra în Kremlin Kolychev spera că, în timpul tulburărilor, oamenii săi vor putea să-i împingă pe paznici și să-l omoare pe Shuisky Dar nu a fost posibil să țină secretă ideea - producătorul de pahare Vasily Baturlin l-a denunțat pe majordom Conspiratorii au fost arestați Shuisky nu a regretat fostul său favorit Kolychev a fost executat la incendiu Agenții polonezi ai lui Sigismund al III-lea au raportat regelui că principalul complice al majordomului era Vasily Golitsyn, pe care conspiratorii plănuiau să-l troneze Se pare că spionii regelui nu s-au înșelat La urma urmei, potrivit R G Skrynnikov, în timpul rebeliunii Gagarin, în piață a fost și Vasily Golițin, în mulțimea de spectatori În timp ce capitala era într-o febră a conspirațiilor, în nord Skopin a încheiat negocierile cu Carol al IX-lea Pe februarie, la Vyborg, părțile au semnat un acord, conform căruia Suedia a trimis o armată de mercenari pentru a ajuta Moscova - trei mii de infanterie și două mii de cavalerie Acest serviciu nu a fost ieftin, mai mult de de mii de ruble pe lună În plus, Shuisky a renunțat la toate pretențiile asupra Livoniei în favoarea Suediei și a promis că va ceda orașul Korela cu comitatul lui Carol al IX-lea La mai , o armată comună ruso-suedeza sub comanda lui Mihail Skopin și Jacob Delagardie a pornit în campanie împotriva Moscovei Era format din trei mii de războinici ruși și cinci mii de trupe suedeze În drum spre armată, detașamente de miliție molestate Împreună cu suedezii, ei ALEXANDER PUTYATIN a cules lângă Tver o victorie asupra celei de-a zece mii armate polono-tushino a lui Pan Zborovsky Bazându-se pe apărarea fermă a infanteriei suedeze, Skopin și Delagardi au epuizat și au învins inamicul la mijlocul celei de-a doua zile Pe măsură ce ne îndreptam spre Moscova, numărul soldaților ruși din armată a crescut Chiar și în Torzhok, cea de-a trei mii de armate din Smolensk s-a alăturat armatei aliate Detașamente s-au apropiat din orașele Iaroslavl, Kostroma și Pomerania Numărul total al armatei a crescut la mii de oameni Regimentele sale au ocupat Pereslavl-Zalessky, au intrat în Murom și au capturat Kasimov prin furtună Dar în scurt timp situația s-a schimbat La de verste de Moscova, mercenarii suedezi au refuzat să avanseze Soldații au cerut plata salariului promis, iar Delagardi a insistat că, conform acordului, rușii trebuiau deja să retragă trupele din Korela Nereușind să obțină concesii, corpul suedez s-a retras din lagăr și s-a mutat la graniță Vasily Shuisky a trimis un ordin la Novgorod: să predea lui Carol al IX-lea Korel Autoritățile locale nu s-au conformat Dar această scrisoare a jucat un rol pozitiv După ce a aflat de concesiunea lui Shuisky, detașamentul lui Delagardie s-a oprit în Valdai și a blocat polonezilor drumul către Novgorod Observându-și propriile interese, suedezii l-au ajutat de fapt pe Skopin Și el, lipsit de regimente străine persistente, a fost forțat să se retragă la Kalyazin pentru a se ascunde în spatele Volgăi de posibile atacuri ale lui Zborovsky Înainte de a relua ofensiva, guvernatorul rus trebuia să-și "echipeze" armata Dintre mercenarii cu trupele regale, a mai rămas doar un detașament condus de Christier Somme, aproximativ o mie de oameni Skopin a încheiat cu ei un acord special, conform căruia suedezii s-au angajat nu numai să lupte, ci și să învețe "înțelepciunea străină" milițiilor ruse Plecarea lui Delagardie a fost doar începutul unei serii de necazuri Chiar înainte de răsturnare, falsul Dmitri I a reușit să declare război Crimeei După urcarea pe tron, Vasily Shuisky a

trimis ambasadori la Han pentru a relua relațiile pașnice Dar rebelii i-au interceptat si i-au executat in Putivl După ce a așteptat un an de știri din Rusia, domnitorul Crimeei a decis că a venit momentul să acționeze FOC ȘI SABIA În iunie , hoarda a multor mii de țarevici Dzhanibek a invadat granițele ruse Tătarii se îndreptau încet spre Moscova Pe drum, au jefuit și au ars sate, au luat cu asalt orașele și au dus populația din plin După ce a învins-o pe Tarusa, armata Crimeea a traversat Oka Detașamente de tătari au apărut la Serpuhov, Kolomna și Borovsk Astfel, până la sfârșitul verii, situația de lângă Moscova s-a complicat până la limită Rujinski cu Fals Dmitri al II-lea stătea la marginea sa de vest, Jan Sapega deținea poziții în nord, asediând Mănăstirea Treime-Serghie Iar tătarii din Crimeea înaintau dinspre sud Skopin-Shuisky nu a putut ajuta capitala în niciun fel Folosind fortificațiile unei închisori pre-construite, armata sa, într-o luptă de două zile din - august, a respins ofensiva celor de oameni polonezi-tushino de pe Kalyazin Dar infanteriei ruse nu era încă pregătită pentru lupte de câmp cu cavaleria blindată, iar Dela Gardi stătea încă la Valdai În această situație, Sigismund al III-lea a decis să iasă din umbră Mai mult, nu a durat mult să căutăm un motiv pentru a rupe armistițiul: acordul lui Vasily Shuisky cu Carol al IX-lea a afectat nu numai interesele Commonwealth-ului, ci și monarhul său, care pretindea coroana suedeză La septembrie , detașamentele cancelarului lituanian Lev Sapieha s-au apropiat de zidurile Smolenskului Câteva zile mai târziu, li s-a alăturat regele polonez Garnizoana cetății rusești era mică Potrivit diverselor surse, aceasta a variat de la la două mii de oameni Voievodul Mihail Shein i-a trimis pe majoritatea războinicilor din Smolensk la Skopin în primăvară Armata regală număra peste mii de luptători Pe lângă ea, mai mult de mii de cazaci ruși mici și tătari lituanieni au participat la asediu Chiar și de la graniță, regele a trimis un vagon locuitorilor din Smolensk, unde a raportat că vine la cererea rușilor înșiși - pentru a restabili ordinea în statul lor Sigismund al III-lea a contat pe o plimbare ușoară Nu și-a pregătit trupele pentru asediul unei cetăți de primă clasă Armata avea mult mai multă cavalerie decât infanterie Iar parcul de artilerie era format din doar o duzină și jumătate de tunuri ALEXANDER PUTYATIN Nu degeaba Smolensk a fost considerat un punct cheie al apărării rusești în vest Zidurile săi de piatră, ridicate în - de Fyodor Kon, atingeau pe alocuri o înălțime de metri și aveau o grosime de până la , metri Lungimea fortificațiilor de piatră, care includea de turnuri, era de șase mile Artileria de fortăreață era formată din aproximativ de tunuri și era plasată în turnuri pe trei niveluri Mihail Shein, care conducea garnizoana, era îndrăzneț, hotărâtor și era considerat în cercurile militare un mare maestru al apărării Odată cu izbucnirea ostilităților, el a chemat orășenii la arme, ducând numărul trupelor sale la cinci mii de oameni Orașul avea stocuri mari de alimente și provizii militare Apropiindu-se de Smolensk, Sigismund al III-lea a cerut garnizoanei să depună armele Locuitorii au răspuns că preferă să moară decât să se supună inamicului octombrie a început primul asalt asupra orașului Inginerii regali au aruncat în aer o mină la Poarta Abraham Coloane poloneze au izbucnit în breșă Dar nu a fost posibil să mergem mai departe Cu un contraatac îndrăzneț, rușii au redus diferența Dându-și seama că nu va fi posibil să cucerească orașul într-o lovitură, regele a trecut la un asediu sistematic Artileria sa grea a rămas la Riga Ținând cont de starea drumurilor, armele ar fi trebuit să fie livrate abia după câteva luni Așteptându-se la arme de asediu, polonezii au săpat numeroase tuneluri Au încercat să pună mine sub ziduri și turnuri

Cu ajutorul pasajelor auditive și subminarea din sens opus, oamenii Smolensk au eliminat amenințarea de fiecare dată Războinicii ruși au făcut în mod constant incursiuni Într-una dintre raiduri, un detașament de temerari a reușit chiar să captureze steagul regal Invazia lui Sigismund al III-lea a sporit luptele din tabăra impostorului Dacă Rujinski și asociații săi au jurat unul altuia să rămână la linia anterioară, atunci Petru Sapieha, care a asediat Mănăstirea Treime-Serghie, nu a vrut să se certe cu ruda sa, cancelarul Jan Sapieha și, prin urmare, a luat o poziție neutră O altă consecință a asediului Smolenskului a fost întărirea uniunii dintre Rusia și Suedia Era mai profitabil pentru Carol al IX-lea să ducă război cu Sigismund lângă Moscova și cu banii ruși decât singur în Estonia FOC ȘI SABIA După ce a primit ordinul regelui, Jacob Delagardie împreună cu oamenii săi au ajuns la Kalyazin pe septembrie Skopin i-a întâmpinat cu bucurie și le-a dat imediat un salariu mercenarilor După ce a eliminat neînțelegerile, armata unită a avansat și deja la octombrie a intrat în Pereslavl Trei zile mai târziu, detașamentele ei avansate s-au înrădăcinat în Aleksandrovskaya Sloboda, unde au sosit în curând forțele principale Trupele lui Sheremetev, care au luptat în regiunea Volga și lângă Vladimir, au urmat din est Acum Skopin a adunat peste de mii de războinici Cu o astfel de armată, era posibil să se ofere inamicul o luptă campată Cu toate acestea, trupele ruse nu au putut încă lupta cu intervenționiștii pe picior de egalitate Tactica lui Skopin de-a lungul campaniei a constat în faptul că infanteria sa a ocupat poziții fortificate, pe care cavaleria poloneză a fost nevoită să le atace din nou și din nou Și numai după ce și-a pierdut capacitățile ofensive din cauza pierderilor mari, cavaleria rusă proaspătă și odihnită a dat lovitura finală inamicului Pentru a menține acest tipar de luptă, Skopin a trimis un detașament puternic înaintea armatei, care și-a luat o poziție și a construit fortificații care au făcut posibilă respingerea unui atac brusc al inamicului Abia după aceea detașamentul a ajuns din urmă forțelor principale Așa a fost în Aleksandrovskaya Sloboda Pe octombrie, unitățile lui Semyon Golovin și Grigory Valuev, precum și detașamentul suedez al colonelului Johann Mir, au fost primele care s-au apropiat de cetate Companiile poloneze lăsate de hatmanul Sapieha au fost înfrânte și au fugit de pe câmpul de luptă Unitățile avansate rusești au început imediat să renoveze zidurile cetății, să înființeze o "închisoare", să ridice fortificații de câmp: praștii, gușuri, crestături Și abia când au terminat munca, regimentele lui Skopin au luat poziții După aceea, situația s-a schimbat dramatic De la Aleksandrovskaya Sloboda, armata lui Skopin a amenințat atât tabăra de lângă Trinity, cât și "capitala hoților" din Tushino Chiar și dându-și seama că erau ademeniți într-o capcană, polonezii au fost nevoiți să atace fortificațiile ruso-suedeze Pe octombrie, cavaleria lui Sapieha a răsturnat barierele de înaintare și a pătruns în pozițiile de infanterie În fața gușurilor, ea s-a oprit și a intrat imediat sub focul mortal al arcașilor Nobilii călare s-au repezit după polonezii care se retrăgeau, scăpați ALEXANDER PUTYATIN rătăciți și s-au adăpostit din nou în spatele gurii Toată ziua bătălia a decurs conform acestui scenariu Noaptea, Sapega s-a retras la Mănăstirea Trinity-Sergius, iar Rujinski a condus regimentele la Tushino Moscova s-a bucurat Erau siguri că blocada se va prăbuși în câteva zile CAPITOLUL PRĂBUȘIREA TĂBĂRII TUSHINSKY MOARTEA LUI MIKHAIL SKOPIN ÎNFRINGERE SUB KLUSHIN Dintre conducerea de vârf a țării, doar Skopin nu și-a întors capul spre succes El a văzut perfect că cavaleria poloneză nu și-a epuizat capacitățile în ultima bătălie Retragerea a

fost tactică Rujinski și Sapega au decis să atragă regimentele rusești din pozițiile lor fortificate Era imposibil să mergi la Moscova, dar era și imposibil să rămâi inactiv Apoi Skopin a trecut la tactica unui mic război Forțele sale principale au continuat să dețină poziții în Alexander Sloboda, dar, în același timp, detașamente de cavalerie nobiliară, schiori și echipe de picior au mers în toate direcțiile Ei i-au alungat pe Tushino și polonezi din orașe și sate, au construit închisori, asigurând pământurile eliberate de invadatori Pe octombrie, un detașament de de călăreți trimis de Skopin a pătruns în Mănăstirea Treime-Serghie La începutul lunii noiembrie, soldații ruși s-au înrădăcinat în satele Konstantinov, Zabolotye, Nizinovo, Sarapovo și Bolotovo De îndată ce au construit fortificațiile, "regimentele mari" au avansat în poziție în spatele unităților avansate Bolotovo era situat lângă Mănăstirea Treime-Serghie A fost ocupată de armata lui Semyon Golovin, numărând câteva mii de oameni Sapieha a fost nevoită să înființeze avanposturi puternice în fața satului Zholknerii s-au săturat repede de înghețarea terenului și au cerut acțiuni decisive Hatmanul a fost nevoit să cedeze, deși a înțeles că va trebui să atace în vremuri extrem de grele FOC ȘI SABIA conditii adecvate Pe noiembrie, regimentele de cavalerie Rojinski, Mikulinsky și Stravinsky au atacat pozițiile rusești O încercare de a îndepărta infanteriei ruse din închisori s-a încheiat cu un eșec Polonezii au fost aruncați înapoi din sat cu pierderi grele pentru ei Pe noiembrie au venit întăriri la Sapieha, regimentul Pan Zagorsky Cu toate acestea, cel de-al doilea atac a avut ca rezultat doar noi victime Apoi hatmanul a schimbat tactica În spatele armatei lui Skopin, detașamentele Tushino au continuat să dețină cetăți importante: Suzdal, Iuriev-Polski, Mănăstirea Ipatiev de lângă Kostroma, Rostov, Starița, Rjev, Belaya și multe altele Sapieha a început să trimită trupe de cavalerie pentru extinderea teritoriilor ocupate Polonezii nu s-au mai ascuns în spatele "regelui" Tushino și a basmelor despre restabilirea ordinii în Rusia Revoltele soldaților, înfuriați de eșecuri, au atins apogeul Iată cum o descrie istoricul A Petrushevsky: "Nu era nici milă, nici milă în ei: i-au înecat pe prizonieri, i-au împușcat; copiii erau arși în fața părinților, capetele lor erau purtate pe sulițe, bebelușii erau zdrobiți de pietre Desigur, Skopin a trebuit să ia măsuri urgente pentru a proteja populația civilă Voievodului David Zhelyabov, care ocupa poziții avansate în apropiere de Aleksandrovskaya Sloboda, i s-a ordonat să organizeze ieșiri frecvente pentru a lega armata lui Sapieha cu ei În același timp, armatele prinților lui Khovansky și Baryatinsky au mers în regiunile Kashin și Rostov Voievodul Kornila Cheglokov a făcut un raid de cavalerie spre nord, în zona lui Bezhetsky Verkh Aici, în bătălia de lângă Zadubrovskaya Sloboda, a învins un mare detașament de polonezi și Tushino Până în ianuarie , Khovansky a reușit să alunge intervenționiștii din Rjev și Starița, dar garnizoana Belaya a opus rezistență acerbă Mercenarii suedezi, speriați de pierderi grele, au refuzat să continue asaltul Hovanski a trebuit să se retragă În timp ce Skopin curăța teritoriile nordice de invadatori, țarul a trimis armata prințului Mosalsky pe drumul Kolomenskaya * Petruşevski A Poveşti despre vremurile vechi în Rus' de la începutul pământului rus până la Petru cel Mare M , S ALEXANDER PUTYATIN Detașamentele polono-tushino l-au învins lângă satul Borşcheva și apoi, cu un atac nocturn brusc, au încercat să spargă centura exterioară a fortificațiilor Moscovei Și deși asaltul a fost respins, autoritatea lui Shuisky a continuat să scadă Cu toate acestea, "rivalul" său din Tushino a avut și mai rău Polonezii l-au tratat pe impostor ca pe niște gunoaie La decembrie ,

când ambasadorii lui Sigismund nici măcar nu l-au onorat pe Fals Dmitry cu o vizită de curtoazie, el a încercat să părăsească tabăra Polonezii au ajuns din urmă cu detașamentul de Doneț care îl însoțea pe "rege" și i-au obligat să se întoarcă După aceea, lui "Dmitry" i sa interzis să meargă și a încetat să mai ofere cai Dar pe decembrie, "autocratul" a fugit totuși din lagăr, ascunzându-se la fundul unui cărucior încărcat După dispariția "regelui", au început încăierări între polonezi Un grup de nobili l-a acuzat pe Rujinski de toate necazurile "armatei" Detașamentul lui Pan Tyshkevich a deschis focul asupra corturilor hatmanului În curând au fost lovituri de întoarcere Unii dintre mercenari, în căutarea lui Fals Dmitry, s-au repezit să cerceteze cărucioarele ambasadei, cineva pe furiș a încercat să pună mâna pe convoiul militar În cele din urmă, toată lumea și-a dat seama că acum nu mai avea de ales decât să se înțeleagă cu regele Tushianii ruși au trebuit să se supună părerii Jolknerilor Și ce trebuiau să facă? Să se miște după "rege" - polonezii nu vor avea voie Iar impostorul nu avea nicio șansă de succes în acel moment Fugi la Shuisky? Pe vremuri, când "Dmitry" era în vigoare, "zborurile Tushino" erau acceptate de bunăvoie la Moscova Dar puțini s-au îndoit că în noile condiții, răzbunătorul țar Vasily va începe să execute dezertori Prin urmare, la generalul "kolo", unde polonezii i-au invitat pe liderii Tushino, au convenit în unanimitate să recunoască autoritatea lui Sigismund al III-lea și să se predea sub protecția sa Cu toate acestea, acest lucru nu a însemnat că Tushino "Duma" a decis să se transfere la cetățenia poloneză În primul rând, "patriarhul hoților" Filaret și "boierii" lui Fals Dmitry le-au spus ambasadorilor regali că nu au dreptul să-l cheme la tron pe Sigismund sau pe vreunul dintre urmașii lui Acest lucru poate fi făcut doar de "Consiliul Întregului Pământ" În al doilea rând, i-au amintit regelui că Rusia îi recunoaște doar pe ortodocși FOC ȘI SABIA rege În curând, poporul Tushino i-a trimis lui Sigismund un proiect de acord privind alegerea prințului Vladislav pe tronul Rusiei Trebuia să fie botezat în credința ortodoxă, să jure să promită că va domni în conformitate cu Duma boierească și cu Catedrala Consacrată Cu privire la cele mai importante probleme, regele va trebui să se consulte cu "Tot Pământul" Astfel, proiectul a inclus posibilitatea de a consolida instituția Zemsky Sobors Sigismund a fost de acord cu principalele articole ale tratatului, dar nu a spus niciun cuvânt despre garanțiile punerii în aplicare a acestuia Regele polonez a încercat să folosească acordul de la Smolensk pentru a facilita cucerirea Rusiei Astfel, situația din țară este complet confuză Alături de doi țari - Shuisky la Moscova și False Dmitry în Kaluga - a apărut un al treilea - Vladislav Sigismundovich Regele a început imediat să trimită scrisori în numele fiului său și să acorde tușienilor pământuri care nu îi aparțineau Între timp, Mihail Skopin a continuat să construiască ofensiva În noaptea de ianuarie , un detașament de de luptători sub comanda lui Grigory Valuev a pătruns în Mănăstirea Treime-Serghie În dimineața următoare, împreună cu David Zherebtsov, care era responsabil de apărare, au organizat o ieșire Războinicii ruși au ucis avanposturile poloneze și au pătruns în tabăra inamicului Luptele de pe câmpul Klementyev, lângă iazul Kelarev, în regiunile munților Volokusha și Krasnaya au durat câteva ore Bătălia nu a adus succes nici uneia dintre părți Seara, hatmanul și-a dus trupele în tabără, iar apărătorii Treimii s-au refugiat în spatele zidurilor mănăstirii Cu toate acestea, aceste bătălii nu pot fi considerate neconcludente Când, pe ianuarie, informațiile l-au informat pe Sapega despre părăsirea regimentelor ruse din Aleksandrovskaya Sloboda, acesta s-a retras în grabă la Dmitrov

Blocada Moscovei s-a încheiat Numeroase convoai cu provizii militare și alimente s-au mutat în capitală Între timp, "regele" care a fugit din Tushin s-a stabilit în Kaluga Aici s-a plâns de trădarea lui Rujinski și de faptul că mercenarii trecuseră la Sigismund "Hoțul" a jurat că nu va da polonezilor nici măcar un centimetru din pământul rusesc, dar împreună cu toți oamenii va muri pentru credința ortodoxă Susținătorii lui False Dmitri II, aruncați de el în ALEXANDER PUTYATIN Tushina, a încercat să meargă la "rege" din Kaluga Două mii de Doneți și cinci sute de tătari slujitori cu stindarde desfășurate au părăsit tabăra Zarutsky a încercat să-i rețină Dar oamenii Don nu l-au ascultat Apoi atamanul l-a informat pe Rujinski despre tot Într-un câmp deschis, cavaleria grea a ajuns din urmă cu cazacii de picior Drumul de la Tushin la Kaluga era presărat cu cadavre Jolkners lui Pan Mlotsky s-au remarcat în special în acest masacru Dar asta a fost doar prima bătălie între foști camarazi de arme din tabăra "hoților" Câteva zile mai târziu, cazacii atamanului Iuri Bezzubtsev au distrus detașamentul lui Mlotsky din Serpuhov După aceasta, mai multe orașe controlate de Rujinski au trecut de partea lui Fals Dmitri II Simțind sprijinul populației, impostorul a încercat să "reunească familia" Totuși, detașamentul de trei mii de cazaci trimis la Marina a fost întâmpinat de polonezi pe teren și complet învins Când, pe februarie, "țarina" a reușit să scape din Rujinski, nu a mers la Kaluga la "soțul ei", ci la Dmitrov la Sapega În acel moment, din trei părți, hatmanul suprapunea detașamente zburătoare de schiori În iarna înzăpezită, în afara drumului, se mișcau mai repede decât cavaleria invadatorilor Toate încercările polonezilor de a impune o bătălie mare inamicului s-au încheiat invariabil cu un eșec Rușii s-au retras în păduri, fără a înceta să împodobească inamicul cu o grindină de gloanțe Dinspre vest, războinicii lui Skopin, sfidător, nu au blocat abordările spre oraș Așa că i-au anunțat pe polonezi că îi vor lăsa liber să treacă la graniță Cu toate acestea, Sapieha nu a înțeles indicii Atunci au venit în ajutorul schiorilor observatorii lui Grigory Valuev, soldații regimentului de pază al prințului Lykov și companiile de mercenari străini Numărul total de războinici țariști de lângă Dmitrov a ajuns la mii de oameni Sapieha nu avea mai puține trupe, dar în oraș, în afara zidurilor cetății, a plasat doar companii poloneze Cazacii, care constituiau mai mult de jumătate din armată, s-au stabilit într-o închisoare construită în apropiere Curând hatmanul a trebuit să regrete această decizie Pe februarie, cu o lovitură neașteptată, trupele ruse au spart fortificațiile cetății Abandonând tunurile și convoiul, cazacii au fugit în panică spre zidurile orașului Pe parcurs s-au amestecat și au frustrat FOC ȘI SABIA rândurile cavaleriei poloneze care au ieşit pe poartă Pierderile Sapezhilor au fost groaznice Într-o singură zi hatmanul și-a pierdut cea mai mare parte din armată Restul puteau încă apăra zidurile orașului, dar nu erau potrivite pentru ostilități active Skopin nu a terminat cu inamicul După ce a alocat câteva sute de schiori și nobili de echitație pentru blocada tripartită a lui Dmitrov, a abordat alte probleme Războinicii ruși au înconjurat detașamentele Pan Lisovsky din regiunea Suzdal, i-au eliminat pe polonezii din Mozhaisk Pe februarie, Sapega l-a ars pe Dmitrov și s-a retras la Smolensk Detașamentele polono-cazaci au mers la graniță, jefuind județele de pe Volga Superioară Pe martie, armata lui Rujinski a distrus tabăra Tushino și s-a retras la Volokolamsk O parte dintre "hoții" ruși au fugit în Kaluga la "rege" Mulți "boieri Tushino" s-au dus la țarul Vasily să se pocăiască Alții, în frunte cu "patriarhul" Filaret, s-au mutat împreună cu Rujinski la Sigismund al III-lea La

martie , regimentele lui Mihail Skopin-Shuisky au intrat solemn în capitală Oamenii de rând l-au salutat cu entuziasm pe tânărul câștigător O atitudine complet diferită față de el era în cercurile superioare Succesele nepotului țarului printre boieri au stârnit invidie și au stârnit ură Nici Skopin însuși nu era dornic să se întâlnească cu curtenii Potrivit R G Skrynnikov*, voievodul a vrut să mărșăluiască repede de la Aleksandrovskaya Sloboda la Smolensk Și numai ordinul categoric al lui Shuisky l-a forțat pe Skopin să aducă regimentele la Moscova Cu toate acestea, în exterior totul părea decent Conducătorii Dumei s-au întrecut între ei pentru a da sărbători solemne în cinstea învingătorului, țarul i-a arătat în toate modurile posibile recunoștința și dragostea sa Dintre toți "marii boieri", doar îngustul și invidiosul Dmitri Shuisky a arătat sentimente adevărate față de nepotul său Nu este de mirare că zvonurile îl acuzau pe fratele regal că l-a otrăvit pe Skopin, când, după una dintre sărbători, s-a îmbolnăvit brusc și a murit Prințul Mihail a fost cu adevărat otrăvit? Cel mai probabil, da Soția lui Dmitri Shuisky l-a drogat cu vin otrăvitor * Skrynnikov R G Trei Dmitri falși M , S ALEXANDER PUTYATIN Ekaterina, fiica faimosului gardian Malyuta Skuratov? Destul de posibil Familia Belsky* știa multe despre medicamente și otrăvuri Dar alte posibilități nu pot fi excluse Când armata lui Skopin a stat în Aleksandrovskaya Sloboda, trimisii de la Prokopy Lyapunov au venit la el Liderul nobililor din Ryazan ia oferit prințului Mihail să ia parte la o conspirație împotriva lui Shuisky Mulți istorici interpretează acest lucru ca pe o încercare de a realiza un transfer voluntar de putere de la unchi la nepot Ei uită că frații Lyapunov au acționat aproape întotdeauna în concert cu un alt candidat la tron, Vasily Vasilyevich Golitsyn Este posibil ca de data aceasta vechii prieteni să fi fost în aceeași echipă politică Susținătorii acestui grup au încercat cu toată puterea să "elimine" tronul de sub dinastia Suzdal Au beneficiat de orice disensiuni din clanul Shuisky Cu toate acestea, opțiunile ideale pentru Golitsyn au fost o astfel de moarte a popularului și talentatului Skopin, în care zvonurile ar da vina pe țarul Vasily și familia sa Dar aceasta, subliniez, este doar una dintre opțiunile posibile În acel cuib de șarpe, care a devenit Palatul Kremlinului sub Shuisky, aproape orice nobil ar putea "înțepa" un rival de succes Dintre grupurile mari dincolo de bănuieli, poate, doar bătrânii boieri moscoviți Liderul lor, Filaret Romanov, stătea la acea vreme cu polonezii la Volokolamsk Dezghețul de primăvară i-a închis multă vreme în Mănăstirea Iosif Din lenevire, domnii s-au certat repede În timpul încăierarii, Rujinski a căzut fără succes pe treptele de piatră cu partea rănită Pe aprilie a murit După moartea hatmanului, cea mai mare parte a armatei, condusă de Zborovsky, s-a dus la Smolensk, în timp ce detașamentele lui Rutskoi și Marchotskoi au rămas pe loc La mai , mănăstirea a fost luată cu asalt de trupele lui Valuev Din cei o mie și jumătate de polonezi și "hoți ruși" mai puțin de trei sute au rămas în viață, printre care și Filaret Romanov "Patriarhul Tushino" a sosit la Moscova deja în iunie Și nu a mers la închisoare sau pe rafturi, așa cum se așteptau mulți, ci la conacele strămoșești din Kitay-Gorod * Numele complet al lui Malyuta este Skuratov-Belsky FOC ȘI SABIA Nu se știe ce avea să facă țarul Vasily cu unul dintre "răucătorii principali", dar Hermogenes l-a susținut cu căldură pe Romanov L-a declarat public pe Filaret victima unui "hoț răutăcios" și i-a redat gradul de Mitropolit al Rostovului Să notăm două puncte importante în actul lui Hermogene Aceasta a fost prima acțiune semnificativă a patriarhului din ianuarie Apoi, după căsătoria lui Vasily Shuisky cu

Maria Buynosova, Hermogenes părea să ia apă în gură Dar, mai important, o asemenea complezență față de inamicul de ieri este complet atipică pentru el Potrivit celor mai mulți dintre contemporanii săi, Hermogenes era "nepoliticos la temperament", "întorcat în cuvinte și vederi*" Este și mai interesant că în curând, potrivit R G Skrynnikov, mitropolitul de Rostov a pus mâna pe "mare putere asupra patriarhului"** Ciudățeniile în comportamentul lui Hermogenes pot fi explicate prin poziția pe care Filaret a luat-o în momentul prăbușirii lagărului de la Tushino Articolele Tratatului de la Smolensk propuse de Romanov, în care Vladislav trebuia să treacă la ortodoxie, iar politica sa a fost făcută dependentă de "Tot Pământul", au făcut o impresie favorabilă lui Hermogenes A simțit în Filaret o persoană cu gânduri asemănătoare care, în același fel, înrădăcinează soarta Rusiei Trecerea la slujba dușmanilor lui Shuisky, patriarhul nu mai putea învinovăți pe nimeni Țarul Vasily a trădat în mod repetat pe toată lumea și totul, a încălcat cu cinism jurămintele sacre și, prin urmare, nu a meritat loialitatea supușilor săi Cu toate acestea, înțelegându-i și iertându-i pe ceilalți, Hermogenes a considerat că este imposibil pentru el însuși să încalce acest jurământ o dată Filaret a fost mai flexibil din punct de vedere politic Când situația s-a schimbat, a găsit rapid un limbaj comun cu cei care pregăteau răsturnarea lui Shuisky Schimbarea bătea deja la uşă În locul defunctului Skopin, țarul l-a numit comandant pe fratele său Dmitri La prima întâlnire cu trupele poloneze, el a încălcat toate principiile de luptă la care a aderat predecesorul său victorios Dmitri Shuisky a început prin a împărți trupele * Biblioteca istorică a Rusiei T XIII pp - ** Skrynnikov R G Cruce și coroană SPb , S ALEXANDER PUTYATIN Cu mult înaintea armatei principale, avangarda cinci mii a lui Grigory Valuev a acționat Pe iunie, în zona Țarev Zaimishch, regimentele hatmanului coroanei Zholkevsky s-au apropiat de pozițiile sale fortificate Ei au inclus cel puțin două mii de zholkner, puțin mai mult de o mie de infanteriști polonezi și aproximativ trei mii de cazaci Zholkevsky nu a luat cu asalt închisoarea lui Valuev Cel mai bun comandant al lui Sigismund al III-lea nu a acționat niciodată conform unui șablon În acest moment, veteranul în vârstă de de ani a avut multe victorii de mare profil din contul său: asupra suedezilor din Livonia și asupra cazacilor din Na-Livaiko și asupra trupelor polonezilor Rokoshans Pe iunie, Valuev a trimis un mesager lui Dmitri Shuisky cu un mesaj despre o întâlnire cu inamicul, dar fratele țarului a ezitat Între timp, întăririle conduse de Pan Zborovsky s-au apropiat de inamicul Lui Zholkevsky s-au alăturat și cazacii Tushino din Zarutsky Astfel, dimensiunea armatei regale aproape s-a dublat înainte de bătălie Totuși, nici acum hatmanul nu a luat cu asalt pozițiile lui Valuev În schimb, Zholkevsky a înființat un lagăr în jurul închisorii și, lăsând în ea un detașament de de infanterişti, cu forțele principale, în noaptea de spre iunie, a ieșit în întâmpinarea lui Shuisky În armata ruso-suedeză, conform diverselor surse, erau de la la de mii de luptători Acesta este de cel puțin o dată și jumătate mai mult decât cel al lui Zholkiewski Dar hatmanul știa cu cine are de-a face și conta pe elementul surpriză Intuiția nu l-a înșelat pe polonez Regimentele lui Dmitri Shuisky s-au oprit la marginea unui câmp mare lângă satul Klushino, la de kilometri nord de Gzhatsk În principiu, au ales un loc bun pentru a petrece noaptea Pădurile înconjurau tabăra pe trei laturi A fost suficient să-l acopere pe al patrulea cu un zid puternic din lemn și pământ, iar această fortificație avea să oprească cavaleria poloneză Însă fratele țarului s-a limitat la un gard de nuci, la care nici măcar nu și-a înființat avanposturi noaptea Tabăra în

sine, în loc de șanț și metereze, a înconjurat doar cu un inel de căruțe de convoi În zorii zilei de iunie , armata regală a trecut la atac În prima linie se aflau cele mai bune regimente de cavalerie ale lui Zborovsky și Strus, în a doua - restul companiilor de cavalerie și picior În spatele flancului stâng, vizavi de corturile Delagardie, s-au ascuns înăuntru FOC ȘI SABIA tufișează câteva sute de cazaci Detașamentele de avans de infanteriști s-au apropiat în secret de gardul nepăzit și au început să taie pasaje în el pentru cavalerie Sunetul topoarelor i-a trezit pe arcașii ruși și pe muschetarii lui Delagardie Aceștia au reușit să ajungă la rămășițele gardului de vată și au deschis focul înainte ca bannerele husarelor să declanșeze un atac În timp ce lupta se desfășura, regimentele aliate s-au aliniat pentru luptă Dar dacă Delagardie a plasat infanteriei în față și a pus cavaleria în urmă, atunci Vasily Shuisky a făcut opusul Zholkevski nu a întârziat să profite de greșeala comandantului rus O avalanșă de cinci mii de cavalerie blindată, punând în față vârfuri lungi, a căzut peste "copiii boierilor" și le-a răsturnat rândurile Retrăgându-se, cavaleria și-a zdrobit și și-a deranjat propria infanterie Curând, mulțimi dezordonate de războinici ruși au alergat spre tabără pentru a se adăposti în spatele vagoanelor Polonezii nu i-au urmărit Au întors rândurile și au doborât același meterez tras de cai pe infanteriei lui Delagardie Din când în când, armata lui Zolkiewski a atacat densa falangă suedeză Fără succes În acest moment, Shuisky a avut o oportunitate fabuloasă de a lovi flancul polonezilor care înaintau Cu toate pierderile, fratele țarului avea cel puțin cinci mii de războinici În trenul de vagoane erau tunuri, care puteau fi și ele puse în acțiune Cu toate acestea, Shuisky a urmărit doar cu indiferență când infanteriei regale veneau în ajutorul husarilor Sub loviturile ei, cele mai puțin rezistente detașamente de mercenari au început să se împrăștie Cu toate acestea, Delagardie a scăpat de înfrângere Peste trei mii de soldați ai săi au luat o poziție confortabilă la marginea pădurii, în spatele taberei, și s-au pregătit pentru o luptă ulterioară Poate că și acum Shuisky mai avea șansa de a câștiga De ceva vreme, războinicii polonezi au fost duși de jaful taberei suedeze, iar o lovitură bruscă din spate i-ar putea lua prin surprindere Delagardie ar fi susținut cu siguranță atacul rusesc Cu toate acestea, fratele regal a ratat această ocazie de a schimba valul bătăliei Zholkiewski s-a distins întotdeauna prin inteligență bună și capacitatea de a-și folosi fructele El știa că mercenarii se aflau încă la Moscova, cerând plata salariilor întârziate Regele a plătit parțial datoria și a promis că va plăti restul în viitorul apropiat Ia asta Prin foc și sabie ALEXANDER PUTYATIN În timpul bătăliei, străinii le-au amintit comandanților lor acest lucru Erau mulți bani în vistieria militară Dar Dmitri Shuisky i-a reținut în speranța că după bătălie vor trebui să plătească mai puțin Când a fost o pauză în luptă, hatmanul și-a trimis nepotul la mercenari În numele regelui, el a invitat soldații să treacă de partea învingătorilor, promițând o răsplată bună "pentru ostenelile lor" Detașamentele de scoțieni, francezi și germani s-au "transferat" imediat la polonezi După aceea, Delagardie și cei de suedezi rămași au trebuit să accepte armistițiul separat propus de Zholkiewski După ce au terminat cu flancul drept al armatei aliate, polonezii au început să se pregătească pentru asaltul asupra taberei rusești Până atunci, Dmitri Shuisky dăduse deja ordinul de retragere, care, sub loviturile inamicului, s-a transformat într-o fugă Numai pădurile dese i-au salvat pe ruși de la exterminare completă Câștigătorii au primit un convoi al armatei, artilerie și chiar o trezorerie militară, pe care

"comandantul" cu pumnii strâns a fost nevoit să-l abandoneze pentru a-și salva viața De lângă Klushin, Zholkevsky s-a întors la Tsarevo Zaimishche și l-a informat pe Valuev despre victoria sa Nu l-a crezut pe hatman La urma urmei, Dmitry Shuisky la începutul bătăliei nu și-a dat seama să trimită un mesager în avangarda Și nu uitați de fratele regal să facă acest lucru, Valuev ar putea doborî cu ușurință barierele lăsate de Zholkiewski În acest caz, a șase mii armată rusă a avut timp să se apropie de Klushin înainte ca apărarea infanteriei angajate să se prăbușească Pentru a dovedi corectitudinea cuvintelor sale, hatmanul a arătat trofee Valuev și captivi nobili După ce i-a explicat astfel că nu era unde să aștepte ajutor, hatmanul a început să-i convingă pe asediați că Sigismund nu mai duce război împotriva Rusiei La urma urmei, boierii au fost de acord să-l aleagă pe domnitorul Vladislav la tron Iar el, Zholkiewski, se îndreaptă spre Moscova ca guvernator al noului țar Și scopul armatei poloneze este să-i ajute pe ruși în lupta împotriva hoțului Tushino Nu se știe dacă Valuev l-a crezut pe hatman, dar l-a pus pe Zholkiewski să jure că Vladislav va onora credința ortodoxă, iar regele va curăța pământul Smolensk de trupele sale Numai în aceste condiții războinicii ruși au sărutat crucea noului țar și s-au alăturat armatei lui Zholkiewski Curând, exemplul lui Valuev a fost urmat de garnizoanele din Mozhaisk, Borisov, Borovsk, FOC ȘI SABIA Mănăstirea Iosif de lângă Volokolamsk, Rzhev și Pogorely Gorodishche Astfel, după Klushin, hatmanul și-a dublat armata, adăugându-i la ea majoritatea mercenarilor lui Delagardie și aproape de luptători ruși Curând, Zholkevsky a reușit să o ia pe Vyazma În acest moment, hoțul Tushinsky a primit un sprijin neașteptat Trupele lui Petru Sapieha s-au alăturat armatei sale de trei mii Înainte de asta, au avut lungi negocieri cu Zolkiewski și Sigismund Majoritatea istoricilor cred că regele a refuzat să plătească salarii sapezhiților, iar regele, dimpotrivă, i-a sedus cu salarii mari Poate că așa este Dar nu este exclusă posibilitatea ca Cañera să fi mers la False Dmitry II prin înțelegere cu Zholkiewski Doi hatmani polonezi au decis să ducă capitala Rusiei într-un fel de "furcătură" politică Zholkevsky în acest "pachet" a jucat rolul unui bun apărător al Moscovei de "hoți" Iar Sapieha trebuia să le ofere acestor "hoți" putere de lovitură Curând, cu ajutorul zholknerilor, False Dmitri al II-lea a intrat în posesia Mănăstirii Borovsky Pafnutiev După aceea, Serpukhov, Kashira și Kolomna au trecut de partea impostorului Susținătorii "hoțului" au încercat să pună mâna pe Zaraisk, dar guvernatorul Dmitri Pojarski a apărat orașul Curând a alungat detașamentele impostorului din Kolomna Totuși, acesta a fost doar un succes local Armata lui Fals Dmitri al II-lea se apropia de Moscova dinspre sud Forța principală din ea era cavaleriștii polonezi de la Piotr Sapieha Vasily Shuisky a mai făcut o greșeală Războinicii săi nu au vrut să lupte pentru dinastia "nefericită" Iar când hoarda a zece mii din Crimeea a lui Murza Kantemir s-a apropiat de Tula dinspre sud, țarul a apelat la tătari pentru ajutor Kantemir a luat banii, dar nu a luptat serios pentru interesele lui Shuisky După mai multe lupte cu trupele lui Fals Dmitry II, tătarii au jefuit împrejurimile și au pornit înapoi cu prada bogată Detașamentele lui Vorotinski și Lykov, care s-au opus impostorului, după plecarea "aliaților" Crimeii, s-au retras la Moscova A fost deja o explozie În urmă cu șase luni, Skopin a eliberat capitala de blocada "hoților" Și acum totul se ducea din nou în iad Moscoviții au cerut o explicație Au fost revoltați de acțiunile regelui și ale lui * ALEXANDER PUTYATIN frate înzestrat Susținătorii Golitsyn au decis că este timpul să acționeze Cu toate acestea, prințul Vasily Vasilyevich însuși, ca de

obicei, a încercat să rămână în umbră Dar un rol activ în evenimente a fost jucat de aliatul său de lungă durată, Zakhar Lyapunov Al doilea conducător al rebeliunii a fost fostul "șef al Dumei hoților", iar acum un dirijor activ al intereselor lui Vladislav, Mihail Glebovici Saltykov Tratatul de la Smolensk cu Sigismund, născut în măruntaiele "Dumai Tushino", a câștigat în fiecare zi din ce în ce mai mulți susținători la Moscova Candidatura lui Vladislav li s-a părut atrăgătoare multora Curând, susținătorii prințului au fost conduși de șeful Dumei, Fyodor Miloslavsky Cu toate acestea, în tot ceea ce ține de răsturnarea lui Shuisky, forțele de opoziție au fost de acord fără dificultate Neînțelegerile îi așteptau în etapa următoare Cu toate acestea, fiecare dintre părți a sperat că, după abdicarea lui Shuisky, vor putea câștiga Moscova și armata de partea lor La scurt timp, conspiratorii au primit încă un impuls din afară "Boierii" lui Fals Dmitri al II-lea le-au oferit o variantă "zero": moscoviții îl răstoarnă pe Shuisky, iar "Duma Tushino" condusă de Trubetskoy îl elimină pe impostor După aceea, ei organizează în comun alegerea unui nou rege Să nu credeți că Trubetskoy a acționat independent În tabăra lui Fals Dmitri II, totul a fost decis de polonezi Încă din iulie , armata de mercenari a lui Sapieha a reușit să-l facă pe impostor să recunoască oficial puterea lui Sigismund III* asupra sa În ceea ce privește viitoarele alegeri, "articolele" propuse de mercenari prevedeau două variante Dacă Moscova îl cheamă pe rege la tron, "regele" ca recompensă pentru "lucrările" sale va avea multe în Commonwealth Dacă rușii aleg "Dmitri", el va recunoaște puterea supremă a lui Sigismund al III-lea și va deveni vasalul său Din care putem concluziona că, dacă Sapieha nu s-a înțeles cu Zolkiewski, atunci amândoi au acționat în favoarea aceleiași persoane Astfel, mâna de fier a intervenţioniştilor strângea din ce în ce mai mult gâtul Rusiei Părea că nu se poate mai rău Cu toate acestea, câteva luni mai târziu, realitatea a respins această presupunere * Skrynnikov R G Trei Dmitri falși M , S FOC ȘI SABIA CAPITOLUL Răsturnarea lui VASILY SHUISKY TRANZIREA PUTERII LA SEMIBOIERI MOARTEA FALSULUI DMITRY II La iulie , trupele lui Fals Dmitri al II-lea s-au apropiat de zidurile capitalei A doua zi, la Moscova au izbucnit tulburări Shuisky stătea încă în Palatul său de la Kremlin, dar oamenii s-au adunat în mulțime sub ferestrele lui și au strigat: "Nu mai ești țarul nostru!" Este greu de spus care a fost motivul principal al scandalului: sosirea impostorului la Kolomenskoye, ofensiva lui Zholkievsky sau transferul documentului contractual dintre hatman și Valuev de către agenții polonezi la Moscova Cu toate acestea, conspiratorii, conduși de Zakhar Lyapunov, au prins clar starea de spirit a așezării și nu au ratat șansa Dându-și seama că nu merită să conduci oameni neînarmați să asalteze palatul regal, rebelii au pătruns în curtea patriarhală și l-au capturat pe Hermogenes Apoi, împreună cu patriarhul, s-au mutat la Porțile Serpuhov, unde se aflau regimentele care apărau Moscova de falsul Dmitri al II-lea Conspiratorii sperau că războinicii, supărați de eșecuri, își vor sprijini apelul pentru depunerea lui Shuisky Și așa s-a întâmplat Boierii care conduceau armata au luat imediat partea lui Lyapunov și, dacă o parte a nobililor era împotrivă, atunci vocile lor erau înecate într-un cor general de aprobare Curând, în ciuda protestelor lui Hermogenes, mulțimea a decis că Shuisky ar trebui să fie privat de tron, deoarece el "nu în adevăr, nici prin alegerea întregii țări rusești, s-a așezat pe tron și a fost nefericit în regat" * Mai târziu, mulți istorici au prezentat cazul ca și cum Shuisky ar fi fost destituit de "corectul" Zemsky Sobor Această afirmație este

îndoielnică Adunarea rebelilor la avanpostul Serpuhov, după ce marea majoritate a armatei i s-a alăturat, a devenit singura forță organizată din capitală Aici s-au adunat oameni de diferite trepte Erau mulţi boieri şi * Zaichkin I A , Pochkaev I N istoria Rusiei Eseul popular al IX-lea - mijlocul secolului al XVIII-lea M , S ALEXANDER PUTYATIN nobili, locuitori ai asezarii si ierarhi bisericesti Cu toate acestea, nimeni nu i-a ales ca delegați Iar strigătele incoerente ale mulțimii încântate nu semănau puțin cu discuția de la Zemsky Sobor Cu toate acestea, șeful Dumei, Fyodor Mstislavsky, a aprobat verdictul "adunării" Boierii au hotărât să "trimită de la ei înșiși din convoiul de peste râul Moscova la țarul Vasily Ivanovici al Întregii Rusii, pe prințul boier Ivan Mihailovici Vorotynsky, astfel încât el, țarul Vasily Ivanovici al Întregii Rusii a refuzat statul Moscova și a dat domniei regale personal pentru [din cauza] vărsării sângelui creștin intestin"* Ca răspuns la retragerea voluntară de la putere, rebelii au promis că vor lăsa Nijni Novgorod ca moștenire Shuisky s-a mutat la vechea sa fermă boierească Totuși, a continuat să țese intrigi: a adunat adepți, a negociat cu instabilii, a încercat să mituiască arcașii Acest lucru ia forțat pe conspiratori să ia măsuri extreme Pe iulie, Zakhar Lyapunov și susținătorii săi au venit la fostul țar, însoțiți de călugări Chudov Vasily și Maria Shuisky au fost forțați să ia tonsura Apoi amândoi au fost duși în chiliile lor: "călugărul Varlaam" a mers la Mănăstirea Miracle a Kremlinului, iar fosta lui soție a fost repartizată la mănăstirea Ivanovo Pentru a elimina în cele din urmă posibilitatea de restaurare, Duma i-a predat în curând pe frații Shuisky lui Zholkiewski Hatmanul i-a trimis lângă Smolensk la Sigismund al III-lea Hermogenes a luptat până la capăt pentru regele neiubit căruia i-a jurat credință Multă vreme, patriarhul nu a recunoscut legalitatea tonsurii lui Vasily, declarându-l călugăr pe prințul Tyufyakin, care la iulie a pronunțat jurăminte monahale pentru fostul autocrat El a protestat împotriva deciziei Dumei de a extrăda frații Shuisky către Sigismund al III-lea El a insistat ca țarul depus să fie trimis în schimb la una dintre mănăstirile rusești: la Solovki sau la Kirillo-Belozersky Hermogenes a înțeles că încercările lui de a-l ajuta pe fostul autocrat erau, evident, sortite eșecului Că sprijinirea depusului Vasile ar putea dăuna însuși mijlocitor Totuși, într-un mod diferit * Skrynnikov R G Țarul Vasily Shuisky M , S FOC ȘI SABIA patriarhul nu putea face În curând, aceste calități - perseverența în chestiuni de principiu și loialitatea față de un cuvânt odată dat - îl vor face din Hermogene liderul recunoscut al națiunii și ultima speranță a patrioților ruși Între timp, tronul gol părea a fi principalul lucru pentru boieri Mulți oameni nobili au început să conteste dreptul la putere supremă Susținătorii lui Vasily Golițin au fost primii care au vorbit despre candidatul lor Acest intrigant viclean își întinde de mult mâinile spre coroana Moscovei La un moment dat, prințul Vasily Vasilyevich a jucat roluri principale în masacrele lui Fiodor Godunov și falsul Dmitri I O încercare de a înlătura pe Shuisky Golitsyna a fost zădărnicită de Hermogenes, dar a doua a fost un succes Adevărat, lucrurile s-au blocat și mai mult Chiar și în prima zi a loviturii de stat, pe iulie, Zakhar Lyapunov și susținătorii săi au început să "vorbească cu voce tare pentru a-l pune în stat pe prințul Vasily Golitsyn"* Dar campania nu a avut succes În Duma au fost și alți Gediminizi care au revendicat tronul Șeful acesteia, Fyodor Mstislavsky, nu a fost de acord să cedeze coroana Golitsynilor Prințul Vorotynsky a aderat și el la o poziție similară Pentru a nu lăsa niciunul dintre concurenți să se apropie de tron, acești doi erau gata

să-l cheme pe Vladislav în regat Curând, un alt concurent a intrat în lupta împotriva lui Golitsyn Filaret Romanov, duhovnic fiind, nu putea conta pe coroană, dar l-a desemnat candidat pe fiul său Mihail În ochii multor oameni, tânărul Romanov avea cea mai mare pretenție la tron La urma urmei, el a fost vărul lui Fiodor Ioannovici, ultimul țar legitim din dinastia Kalita Astfel, conducătorii au fost hotărâți rapid Cel mai promițător dintre ei a devenit imediat Vladislav Armata lui Zolkiewski care se apropia de Moscova era gata să lupte pentru interesele tânărului Sigismundovich Războinicii lui Valuev i-au jurat credință prințului Candidatura sa a fost susținută de liderii Dumei Boierești: Mstislavsky și Vorotynsky Locul al doilea sau al treilea a fost împărțit de Gediminovici Vasily Golitsyn și fiul conducătorului vechilor boieri moscoviți, Mihail Romanov Nobilimea Suzdal după răsturnarea lui Shuisky nu a putut * Skrynnikov R G Țarul Vasily Shuisky M , S ALEXANDER PUTYATIN nominalizează un candidat demn, iar reprezentanții clanurilor oprichnina s-au discreditat slujind cu un impostor Campania electorală nu a durat mult Principala plângere împotriva monarhului anterior a fost secretul alegerii sale Așadar, boierii au ajuns curând la concluzia că votul pentru noul țar să fie "tot deodată cu toată pământul, exilat cu toate orașele"* Este puțin probabil ca acesta să fi fost motivul real pentru care Duma a amânat alegerile Nu a existat o unitate în vârful societății Conducătorii boieri Mstislavsky și Vorotynsky l-au susținut pe Vladislav, în timp ce șeful Catedralei Consacrate Hermogenes a militat pentru candidații ruși: Golițin și Romanov Drept urmare, ei au convenit că înainte de a avea loc alegerile "corecte", Duma va crea o comisie specială care să guverneze țara Era condus de boierul Fiodor Mstislavski Pe lângă șeful Dumei, au fost incluși Ivan Vorotynsky, Vasily Golitsyn, Ivan Romanov, Fyodor Sheremetev, Andrey Trubetskoy și Boris Lykov Așa au apărut infamii Șapte Boieri, care s-au pătat curând cu o trădare a intereselor poporului O poziție activă la începutul campaniei electorale a fost primul act politic cu adevărat independent al lui Hermogenes Prin urmare, este logic să ne oprim în detaliu asupra analizei acțiunilor patriarhului De ce a desemnat doi candidați deodată? Pe cine voia cu adevărat Hermogenes să vadă pe tron? Și a existat un astfel de concurent în primele trei? Pentru a răspunde la aceste întrebări, va trebui să aruncăm o privire atentă asupra Patriarhului Moscovei, să ne familiarizăm cu istoria vieții sale, să încercăm să înțelegem nivelul de cunoaștere și sistemul de motivații și să ne facem o impresie despre afacerile și calitățile spirituale a acestei persoane remarcabile Se știu puține despre primii ani ai vieții lui Hermogene Știm chiar și data nașterii aproximativ - Polonezii credeau că preotul Yermolai (așa era numele lui înainte de a fi tonsurat călugăr) provenea de la cazacii Don, istoricii ruși l-au scos uneori pe Hermogene din clerul orașului, uneori l-au clasat ca membru al clanului Shui * Skrynnikov R G Trei Dmitri falși M , S FOC ȘI SABIA cer sau Golitsyns O asemenea abundență de ipoteze arată în mod clar că nu știm aproape nimic despre primii de ani din viața uneia dintre cele mai proeminente figuri din istoria Rusiei, cu excepția numelui său lumesc Primul eveniment semnificativ din viața viitorului patriarh a avut loc abia în la Kazan Preotul paroh al Bisericii Sf Nicolae din Gostiny Dvor a participat la achiziționarea unuia dintre cele mai mari sanctuare ortodoxe - icoana Maicii Domnului din Kazan Dacă credeți legendele, viitorul patriarh a fost cel care a scris în același timp o versiune scurtă a "Povestea Apariției Icoanei și a minunilor sale", trimisă de cler lui Ivan cel Groaznic Mulți istorici cred că însuși Yermolai s-a mutat la Moscova în acel moment,

unde în , după moartea soției sale, a luat tunsura în Mănăstirea Miracle Așa cum s-a întâmplat adesea cu preoții parohi talentați, trecerea la viața monahală a dus la o creștere bruscă a carierei lui Hermogene În a devenit stareț și apoi arhimandrit al Mănăstirii Schimbarea la Față Dar acesta a fost doar începutul ascensiunii rapide a umilului călugăr La mai , patriarhul Iov l-a ridicat pe Hermogene la rang de episcop și l-a pus aproape imediat la conducerea nou-înființată Mitropolie Kazan Nu mă tem să spun că munca pe care a primit-o Hermogenes era la acea vreme cea mai grea și responsabilă din Biserica Rusă De fapt, a fost numit în prima linie, unde avea loc o luptă grea pentru convertirea la creștinism a multor triburi diverse: mordovieni, mari, chuvași, tătari și altele Mai mult, mitropolitul rus a trebuit să rezolve probleme mai complexe decât omologii săi catolici și protestanți din America și Africa Într-adevăr, în estul Rusiei, natura interacțiunii creștinilor cu populația locală a fost semnificativ diferită De fapt, europenii nu i-au recunoscut pe "sălbatici" drept oameni și i-au exterminat cu sânge rece pe toți cei care au îndrăznit să se certe cu "domnii albi" Rușii, spre deosebire de ei, îi considerau pe nativi egali cu ei înșiși De aceea, nici în gândurile lor nu au păstrat posibilitatea distrugerii fără milă a vecinilor lor Faptul că, în multe privințe, nivelul de dezvoltare al ținuturilor Kazan și Astrakhan nu a fost inferior Moscovei a jucat și el un rol ALEXANDER PUTYATIN mu Desigur, locuitorii lor au avut multe de învățat de la ruși Noile metode de management au contribuit la creșterea economiei regiunii Dar coloniștii au descoperit și o mulțime de abilități utile, tehnici meșteșugărești și obiceiuri de la populația locală, pe care nu a fost păcat să le adopti Comunicarea religioasă avea și ea același caracter reciproc Turma noului mitropolit s-a dovedit a fi presărată în insule separate în mijlocul serviciului heterodox și al populației plătitoare de impozite Mulți proaspăt botezați, realizând rapid că trecerea la Ortodoxie nu le oferă niciun privilegiu, au început să se abată la vechile obiceiuri și credințe Lucrurile nu au stat mai bine în comunitățile rusești Numai în anale cazul apare ca și cum coloniștilor le-ar păsa mai mult de suflet decât de trupul muritor Se presupune că, ajungând într-un loc nou, și-au început afacerea cu construirea și consacrarea templului În practică, cetele de cazaci violente în rătăcirile lor se bazau mai des pe sabii și scârțâituri decât pe sfânta cruce Chiar și fermierii pașnici, care și-au părăsit casele pentru pădurile și stepele din regiunea Volga, în Urali și dincolo de Urali, au încărcat seceri și pluguri, saci cu bunuri casnice și semințe, dar nu ustensile bisericești, pe căruțe În aceste condiții, mitropolitul trebuia să-și înceapă munca nu cu agitație aprinsă în mediul necreștin, ci cu acțiuni de protecție și de apărare Dându-și seama că mulți enoriași rămăseseră deja în urma vechii credințe, și încă nu s-au așezat în noua credință, Hermogene și-a concentrat la prima etapă principalele eforturi pe învățături, insuflându-le cu răbdare regulile de viață în comunitatea creștină În același timp, a acționat exclusiv cu metode pozitive, de parcă nu ar fi observat prezența unei întregi mări de necredincioși în jurul creștinilor Următorul pas important în lucrarea mitropolitului a fost "sfințirea" noului pământ Hermogenes a înțeles bine sufletul poporului, știa că credința devine puternică doar dacă este hrănită și susținută invizibil de localnici, ai lui, rude, sfinți mijlocitori pe înțelesul oamenilor Iar dezvoltarea pământului nu poate fi completă fără consacrarea lui prin isprăvile noilor făcători de minuni, fără a-și găsi propriile icoane La inițiativa sa, nu numai soldații care s-au remarcat în luptele de lângă Kazan au fost

glorificați, FOC ȘI SABIA dar și trei martiri care au suferit în acest oraș pentru credința lor În același timp, viitorul patriarh a aprobat memoria veșnică a Iluminatorilor Kazanului: Arhiepiscopii German și Gury "Viețile" ambilor sfinți, scrise în stilul laconic încăpător al lui Hermogenes în - , caracterizează în mod viu erudiția și talentul literar al Mitropolitului Kazanului Grijând în toate modurile de componenta spirituală a Ortodoxiei, Hermogenes nu a uitat de chestiunile pământești care îl susțin Odată cu el, construcția de temple și mănăstiri a mers într-un ritm accelerat Mulți recunosc că primul Mitropolit Kazan a muncit mai mult la amenajarea și sfințirea eparhiei încredințate lui decât oricare dintre numeroșii săi urmași Forțat să se concentreze asupra sarcinilor moderne, Hermogenes nu a uitat de istorie Așa că, de exemplu, a devenit unul dintre susținătorii înfocați ai legendei Sfântului Andrei Cel Întâi Chemat S-au păstrat tradițiile conform cărora i-a botezat pe locuitorii Marii Sciții cu multe secole înainte de Sfântul Vladimir Recunoașterea acestui eveniment a pus imediat țara rusă printre primii care au adoptat creștinismul Legenda antică nu numai că a flatat conștiința națională în curs de dezvoltare A întărit credința poporului rus în scopul său special, i-a ajutat pe oameni să supraviețuiască necazurilor din Epoca Necazurilor Toate acestea ne permit să afirmăm că Hermogenes a fost inteligent, bine citit, activ, capabil să rezolve în mod independent probleme complexe și ambigue Mulți istorici (în special, N I Kostomarov) l-au considerat un zelot zelos al antichității și un urâtor al tuturor lucrurilor străine E chiar asa? Pentru cea mai mare parte a vieții sale, Hermogenes a rezolvat probleme legate de neamuri Aceasta este colonizarea de noi pământuri în est și opoziția față de invazia polono-lituaniană din vest Dar a considerat el alte națiuni dușmani ai Rusiei? A chemat la o luptă în primul rând cu ei, și nu cu problemele interne ale țării? Răspunsul la aceste întrebări este ușor de găsit comparând discursurile lui Iov și Hermogene la o slujbă de rugăciune solemnă la Catedrala Adormirea Maicii Domnului din Kremlin, pe februarie Acolo, vechii și noii patriarhi, împreună cu moscoviții, au cerut permisiunea puterilor superioare ALEXANDER PUTYATIN oameni din mărturie mincinoasă săvârșită de aceștia în vremurile fostelor domnii Se vede clar că în discursul lui Hermogene se pune accentul pe apelurile de a opri războiul fratricid, care este reprezentat de o afacere internă, rusă Iov, pe de altă parte, îndreaptă marginea acuzațiilor nu numai asupra lui Fals Dmitri I însuși, ci și asupra armatei sale străine Desigur, ideea nu este că Hermogenes a neglijat pericolul unei invazii polono-lituaniene Pur și simplu a înțeles că este mai bine să lupte împotriva invadatorilor străini cu măsuri pozitive care să întărească unitatea poporului rus Și a considerat slăbiciunea internă a patriei sale, discordia dintre locuitorii ei ortodocși, drept principalul motiv al eșecurilor Comportamentul lui Hermogenes în iunie , când Filaret, capturat la Volokolamsk, a fost adus la Moscova este de asemenea indicativ Să nu uităm că pe vremea aceea era "patriarhul hoților"! Un dușman și rival al lui Hermogenes, care controla jumătate din clerul rus din Tușin Cineva ar vedea în asta doar o oportunitate fabuloasă de represalii Nicio persoană - nicio problemă! Dar Hermogenes a procedat diferit A reușit să găsească o construcție politică în care dușmanul de ieri să devină aliatul său devotat și loial Este ușor de ghicit că numirea lui Mihail Romanov ca candidat de rezervă la tron nu ar putea deveni baza acordului Până la urmă, în chestiunea coroanei regale, Filaret putea aranja doar primul loc! Și dacă Să presupunem că cei doi patriarhi nu numai că au eliminat

scindarea bisericii, ci au convenit și asupra nominalizării comune a unui candidat la rege A avut sens în acest caz să-și declare pretențiile la tronul de la Moscova asediată de inamici? În condițiile în care este practic imposibil să se organizeze alegeri corecte?! Da, fără îndoială! Solicitantul ar trebui să fie discutat între oameni, să fie ascultat Alegerile nu pot fi câștigate fără publicitate! Dar este necesar în aceste condiții să arăți toate forțele și resursele care stau în spatele lui? Nicicum! Lasă-l să rămână mai bine în coadă - este mai sigur așa Mai târziu, când nu s-a mai putut face nimic, polonezii l-au acuzat pe Filaret că a conspirat în secret cu Hermogenes pentru a nu-l lăsa pe Vladislav pe tronul Rusiei Ca, sarcina bătrânului Romanov era FOC ȘI SABIA pentru a zădărnici semnarea tratatului cu Sigismund, iar Hermogenes "a încercat să-i conducă pe toți oamenii să-și pună fiul Mihail în regat"* Ca dovadă, ghicitorii regali au citat mărturia unui anume Fiodor Pogoji, care, interogat la Moscova, "a scris întreaga plantă rea și sfatul lui Filaret" ** Poate e doar o defăimare simplă? Dorința de a da vina fără discernământ pe bătrânul Romanov? Cu greu Mai degrabă, se poate crede că înțelegerea dintre patriarhi a fost de fapt Și că "partidul bisericii unite" nu numai că l-a nominalizat pe tânărul Mihai drept candidat, dar a dezvoltat și un plan pentru a-l promova la țari Cel mai probabil, Hermogenes și Filaret au schimbat toate jurămintele și garanțiile posibile Atunci bătrânul Romanov, principalul autor și susținător al ideii "Tushino" de a-l chema pe Vladislav la tron, s-a transformat brusc în principalul adversar al lui Sigismund în negocieri Fiind în tabăra inamicului, Filaret a înțeles că nu fără motiv își riscă viața și credea că Hermogenes nu-l va dezamăgi Desigur, cel mai probabil nu vor fi găsite dovezi directe și explicite ale "conspirației celor doi patriarhi" Dar multe ciudatenii din urmatorii trei ani ai istoriei Rusiei se potrivesc bine in curentul principal al acestei teorii *Cu toate acestea, numai cei care nu stiu cum s-au comportat conducatorii celor Sapte Boieri pot fi indignati de jocul din culise al bisericii ierarhi În rândurile acestui guvern Duma a prevalat nobilimea de origine lituaniană Boierii, care aveau rude în Commonwealth, și-au comparat involuntar poziția cu viața luxoasă și lipsită de griji pe care o duceau senatorii polonezi Și în adâncul lor, acești aristocrați ruși nu erau deloc împotriva subordonării țării lui Sigismund Formal, cei Șapte Boieri trebuiau doar să asigure alegeri corecte pentru țar Nimeni nu a autorizat-o să conducă tronul Cu toate acestea, acest lucru nu a oprit comisia Dumei Când trupele lui Jholkevski au apărut la periferia Moscovei pe iunie, Mstislavsky a plecat la negocieri cu hatmanul Simultan * Skrynnikov R G Mihail Romanov M , S ** Ibid ALEXANDER PUTYATIN boierii au dialogat cu Sapieha, îndemnându-l să părăsească "hoțul" și să se întoarcă în patria sa Sapezhiților li s-au arătat scrisori în care Zholkevski susținea că soldații săi au venit să apere Moscova de falsul Dmitri al II-lea Cu toate acestea, "hoții" nu s-au temut Pe august, detașamentele lui Sapieha au lansat un asalt la Porțile Serpuhov Zholkiewski a declarat imediat neutralitatea Atacurile au venit unul după altul În timpul celui de-al treilea atac, guvernatorul Valuev, scuipat la ordinele lui Zholkiewski, i-a atacat pe polonezii care se grăbeau în oraș din flanc "Sapezhtsy", fără să se aștepte la o lovitură, a luat zborul După aceea, negocierile au fost reluate La august , Semiboyarshchina a convenit cu Zholkevsky asupra condițiilor pentru alegerea lui Vladislav pe tronul Rusiei Hermogenes a insistat în ultimul moment ca în contract să fie introdusă o clauză privind botezul preliminar al domnitorului în Ortodoxie La cererea patriarhului, au fost ajustați semnificativ și

alți termeni importanți ai acordului În versiunea originală a lui Zholkiewski, toate promisiunile polonezilor au fost făcute mai întâi în numele regelui și apoi în numele lui Vladislav Soluționarea problemelor controversate a fost complet amânată până în momentul în care Sigismund însuși "s-ar afla la Moscova" După ce a curățat toate rezervele cu privire la participarea regelui din text, Hermogenes s-a asigurat că oportunitatea de a prelua tronul Moscovei rămâne numai lui Vladislav și numai după convertirea sa la ortodoxie Astfel, dacă părțile au respectat acordul, pericolul ca Rusia să fie absorbită de Commonwealth a fost complet înlăturat Sigismund catolic nu putea prelua tronul Rusiei, iar ortodoxul Vladislav nu putea revendica coroana poloneză Astfel, această rundă de duel diplomatic a fost lăsată în seama lui Hermogenes Cu toate acestea, nu a fost suficient să se introducă condiții favorabile Rusiei în tratat, a fost mult mai dificil să obțină aprobarea lor de către Sigismund Având în vedere "tremurul" nobilimii ruse, patriarhul, nu fără motiv, a bănuit că ambasadorii trimiși la Smolensk ar putea schimba cu ușurință interesele țării pentru propriile lor beneficii personale De fapt, toate acțiunile celor șapte boieri au indicat această opțiune Fără a aștepta acordul scris al lui Sigismund, fără a avea garanții de la Zholkiewski, domnitorii boieri au organizat un jurământ către domnitor În aceste condiţii, unii dintre credincioşi FOC ȘI SABIA Orașele Moscovei au început să se refere în secret la Fals Dmitri II, dorind să treacă de partea lui Locuitorilor încă nu le plăcea impostorul, dar când era vorba de credință, oamenii l-au preferat pe "regele" ortodox în detrimentul catolicului Vladislav Dacă mai devreme, armata lui Fals Dmitri al II-lea a fost nevoie de Zholkevsky ca o amenințare suplimentară pentru capitala rusă, atunci după jurământul moscoviților prințului, situația s-a schimbat În plus, i-au fost aduse noi instrucțiuni hatmanului de la Sigismund al III-lea Regele a cerut fără echivoc Rusiei să-i asculte, și nu fiului său Zholkevsky s-a trezit într-o poziție dificilă A anunța rușilor o schimbare a condițiilor nu este nimic de gândit! Asemenea știri i-ar putea uni cu ușurință pe patrioții moscoviți cu cazacii lui Fals Dmitri În plus, regele nu a trimis bani pentru mercenari, care, din cauza întârzierilor salariale, începeau deja să se îngrijoreze Doar Moscova putea oferi fonduri pentru a plăti "trupele" De aceea hatmanul nu s-a certat cu guvernul boieresc În schimb, a decis să "strângă Rusia într-o îmbrățișare prietenoasă" Pe august, trupele lui Zholkevsky și Mstislavsky au înconjurat tabăra impostorului "Sapezhtsy" a trecut de partea regelui, iar False Dmitry II și Marina au fugit la Kaluga, însoțiți de Ataman Zarutsky și de cazacii Don După ce a eliminat amenințarea la adresa capitalei, hatmanul a început să insiste să trimită o misiune diplomatică regelui cât mai curând posibil Zholkevski s-a asigurat că Vasily Golițin a fost numit ambasadorul șef al celor șapte boieri La cererea hatmanului și cu acordul lui Hermogene, Filaret Romanov a devenit cel mai înalt duhovnic reprezentând interesele bisericii În total, în cadrul ambasadei au plecat cinci membri ai Dumei, de nobili din de orașe, mulți negustori, preoți și alte "grade" moscovite Zholkevski a încercat să-i trimită pe cei mai activi politicieni ruși la Smolensk Întrucât Sigismund nu avea de gând să se retragă de la noile cereri, încă necunoscute rușilor, acești oameni urmau să devină ostatici, asigurând loialitatea rudelor rămase la Moscova Nu toți ambasadorii au fost dispuși să se certe cu regele pentru interesele țării Chiar și șeful misiunii, prințul Vasily Golițin, ALEXANDER PUTYATIN odată declarat public lui Hermogene: el și alți boieri îi vor cere, desigur, lui Vladislav să fie botezat în

credința ortodoxă, "dar dacă maiestatea sa domnitorul nu este de acord cu aceasta Dumnezeu și suveranul sunt liberi: dacă avem a sărutat deja crucea, apoi el să stăpânească peste noi" Cu toate acestea, voința de sine a diplomaților nu a fost ceva excepțional în Rusia Și de la el la Moscova cu mult timp în urmă au venit cu un "antidot": o comandă detaliată, în care toate problemele discutate și limitele posibilelor concesii au fost stipulate în prealabil De această dată, ambasadorii au primit astfel de instrucțiuni în numele patriarhului, al boierilor și al tuturor funcționarilor statului rus În primul articol al mandatului, scria că Vladislav ar trebui botezat chiar lângă Smolensk, în al doilea - pentru ca prințul să rupă relațiile cu papa de acolo, în al treilea - pentru ca rușii care doreau să treacă de la Ortodoxie la Catolicismul a fost executat prin moarte În plus, Vladislav s-a angajat să vină la Moscova cu un grup mic, să scrie cu un titlu regal rus, să se căsătorească cu o fată ortodoxă și așa mai departe În mod caracteristic, ambasadorilor li s-a interzis "să se certe despre credință" la discuții Ideea despre schimbările teritoriale suna la fel de categoric - ordinul nu permitea să se vorbească pe această temă Pe alte chestiuni, concesiile erau mici: de exemplu, Vladislav avea voie să se căsătorească cu un străin dacă putea conveni asupra candidaturii sale cu patriarhul și Duma Zholkiewski a înțeles, desigur, că instrucțiuni atât de dure erau pline de un conflict serios în viitor Dar spera că, până când problema va apărea, Kremlinul va fi deja ocupat de trupele poloneze Iar apoi, folosind forța brută, se va putea obliga pe boieri să schimbe ordinea ambasadorilor Majoritatea celor șapte boieri, conduși de Mstislavsky, simpatizau cu planurile lui Zholkevsky Cu toate acestea, prima încercare de a captura Kremlinul a fost zădărnicită de patriarh Când colonelul Gonsevsky inspecta locurile de încadrare, la Moscova s-a dat alarma Hermogenes, cu sprijinul a doi membri ai celor Șapte Boieri, Andrei Golițin și Ivan Vorotinski, a adunat o mulțime mare în curtea sa Printre * Skrynnikov R G Trei Dmitri falși M , S FOC ȘI SABIA Restul erau și membri ai Zemsky Sobor care se adunaseră la Moscova, care, conform planului inițial, trebuia să aleagă țarul După ce s-au adunat un număr suficient de oameni, patriarhul ia chemat la el pe Mstislavsky și Zholkevsky Au încercat să se scuze fiind ocupați și s-au oferit să discute toate problemele din Duma Hermogene a amenințat că va veni acolo nu singur, ci cu oamenii Abia după aceea, Mstislavsky și Zholkevsky au ajuns la o întâlnire improvizată a lui Zemsky Sobor Patriarhul și susținătorii săi i-au acuzat pe cei șapte boieri și pe hatman de încălcarea acordurilor Zholkievski a promis că va extermina armata lui Fals Dmitri, au spus ei, dar în schimb el se pregătește să ocupe Kremlinul Desigur, Hermogenes a înțeles că detașamentele "regelui" alungate la Kaluga nu reprezentau un mare pericol Dar era important pentru el să trimită cât mai multe trupe poloneze În acest caz, patriarhul a avut șansa de a prelua inițiativa politică și de a realiza transferul puterii către Zemsky Sobor Este greu de controlat starea de spirit a mulțimii Curând, Gonsevski, chemat de hatman, a ajuns la complexul patriarhal Colonelul a spus adunării că nu va trimite trupe la Moscova, ci, dimpotrivă, pregătea bannere poloneze pentru o campanie împotriva lui Kaluga Nobilii și negustorii, care constituiau majoritatea adunării, au crezut aceste cuvinte false și au încetat să mai fie indignați Mstislavsky, profitând de pauză, a anunțat încheierea dezbaterii În concluzie, a spus că patriarhul ar trebui să aibă grijă de biserică și să nu se amestece în treburile lumești, "pentru că nu s-a întâmplat niciodată ca preoții să conducă statul" Golitsyn și Vorotynsky s-au retras curând din Hermogenes În

câteva zile, cei Șapte Boieri au spart rezistența aliaților patriarhului Unii au fost convinși, alții au fost intimidați, alții au fost luați în arest În noaptea de spre septembrie, companiile poloneze au intrat în Moscova Unii dintre ei, împreună cu Zholkevsky, s-au stabilit în Kremlin, restul au ocupat Kitay-Gorod, Orașul Alb și Mănăstirea Novodevichy Acum hatmanul nu mai putea socoti cu Mstislavsky și colegii săi Ambasadorii ruși, între timp, se îndreptau încet spre Smolensk Dezghețul de toamnă nu a permis să meargă mai repede Abia pe octombrie ALEXANDER PUTYATIN în tabăra regală a ajuns o misiune condusă de Goliţin şi Romanov Prima întâlnire cu diplomații polonezi a avut loc pe octombrie Ambasadorii i-au cerut oficial lui Sigismund să-și lase fiul să plece în regat Polonezii, în numele regelui, au declarat că dorește pacea în statul moscovit și, prin urmare, se va gândi la propunere și va stabili un timp pentru audiență Conversația de fond a început abia pe octombrie Acolo, fericitii domni au spus că prințul era încă foarte tânăr * și de aceea regele a vrut mai întâi să restabilească ordinea în Rusia Ambasadorii au obiectat că pacea în țară ar veni mai repede dacă armata regală ar opri asediul Smolenskului și ar merge acasă Și pentru a lupta cu "hoțul" este suficient pentru acele trupe care au venit la Moscova Disputele au continuat o jumătate de lună Pe octombrie, hatmanul Zolkiewski a sosit în tabără De la el, ambasadorii au aflat despre intrarea trupelor poloneze la Moscova și că colonelul Gonsevsky a devenit șeful ordinului Streltsy Sigismund a spus clar că vrea să conducă el însuși Rusia Prin decrete în care semnătura sa era mai mare decât semnătura fiului său, regele a început să acorde pământuri și titluri Fiodor Mstislavski, pentru asistența acordată la capturarea Moscovei, a primit rangul de servitor și călăreț al țarului Anterior, acest titlu era deținut doar de Boris Godunov Mihail Saltykov "pentru servicii" Sigismund a dat lui Vazhsky pământ Mihail Molchanov, care sub pretextul "Țarului Dmitri" l-a trimis pe Ataman Bolotnikov din Sambir, a devenit un sens giratoriu Sigismund l-a numit trezorier regal pe negustorul Fiodor Andronov, care fura sub Shuisky La Moscova, indignarea a crescut față de arbitrariul regelui Pentru a restrânge opoziția, Gonsevsky a folosit serviciile lui Saltykov și ale poporului său Trădătorii au organizat denunțuri false împotriva lui Hermogene și a doi membri ai celor șapte boieri care l-au susținut: Andrei Golițin și Ivan Vorotinski Autorii mărturiei au fost un anume cazac captiv din armata lui Fals Dmitry, preotul Khariton și unul dintre iobagii lui Fiodor Mstislavsky Escrocii au susținut că patriarhul și doi boieri plănuiau să facă o lovitură de stat pe octombrie Pentru a face acest lucru, ei ar fi încheiat un acord cu guvernatorul Serpuhov Fedor * Vladislav avea ani pe atunci FOC ȘI SABIA Pleshcheev, care a luat partea impostorului Denunțurile spuneau că conspiratorii urmau să intre în Kremlin printr-un pasaj subteran secret, să pună mâna pe Poarta Apei și apoi să lase prin ele detașamentele hoților să intre în oraș Pleșceev cu cazacii a trebuit să aștepte un semnal la Pakhra Rebeliunea a fost planificată să declanșeze sunetul de alarmă Potrivit escrocilor, rebelii urmau să-i omoare pe toți cei "cei mai buni" oameni și să-și dea soțiile și proprietățile iobagilor și cazacilor Procesul a continuat cu numeroase scandaluri Pop Khariton, care sub tortură a semnat tot ce dorea Gonsevsky de la el, a declarat public în instanță că acuzații nu sunt vinovați și i-a calomniat de frică Țara îl cunoștea pe Hermogenes drept cel mai hotărât adversar al lui Fals Dmitri II Era clar pentru toată lumea că mărturiile "martorilor" că patriarhul era în corespondență cu "hoțul" erau cusute cu ață albă Dar asta nu a contat pentru instanță Verdictul conținea un decret privind dizolvarea

slujitorilor metochionului patriarhal Și nici Andrei Golițin nu s-a descurcat bine El a fost de fapt expulzat din Duma și ținut în arest la domiciliu până la sfârșitul zilelor sale Ivan Vorotynsky a fost singurul care a dat dovadă de conformitate și "s-a pocăit" Pentru aceasta, în curând a fost "iertat" și s-a întors la Duma După ce a zdrobit opoziția, Gonsevsky a preluat "reforma" garnizoanei În locul rușilor, mercenari germani au fost repartizați la gărzile de la Kremlin și Kitay-gorod Majoritatea arcașilor moscoviți s-au împrăștiat în toată țara Formal - pentru a lupta cu "hoții" De fapt, pentru a slăbi forțele ruse din capitală Dacă în septembrie, față de șapte mii de polonezi, cei Șapte Boieri aveau mii de războinici, dar acum raportul s-a schimbat Apropierea iernii și-a jucat și ea rolul ei În acest moment, nobilii se împrăștiau în mod obișnuit în moșiile lor Astfel, până la sfârșitul lunii noiembrie, toate oportunitățile de luptă armată împotriva invadatorilor din interiorul Moscovei au fost pierdute Polonezii lui Gonsevsky au devenit stăpâni absoluti ai capitalei ruse Sigismund al III-lea a trebuit să înlăture ultimul obstacol de pe potecă - Smolensk La început regele a încercat să folosească diplomația Prin acord secret cu Zholkevsky, boierii au trimis un ordin de predare la Smolensk la începutul lunii septembrie Cu toate acestea, Shein a refuzat să o îndeplinească În schimb, el a regizat ALEXANDER PUTYATIN în tabăra regală o delegaţie care cuprindea reprezentanţi ai tuturor claselor Timp de două săptămâni de negocieri, locuitorii Smolenskului au fost convinși că au de-a face cu un cuceritor cinic și nemilos "Locuitorii orașului", le-au spus diplomații regali, "aparțin de mult stăpânirile coroanei; au fost și vor rămâne supuși ai regelui, așa că ar trebui să ceară milă După ce a fost refuzat, Sigismund a încercat să facă presiuni asupra lui Shein cu ajutorul ambasadorilor Moscovei Cu toate acestea, Golitsyn și Romanov nu au făcut concesii Ambii s-au referit la ordinul primit la Moscova și au cerut respectarea textuală a tratatului încheiat cu Zholkiewski Regele se întoarse către Gonsevski A primit cu ușurință noi instrucțiuni de la Mstislavsky către ambasadori Cu toate acestea, polonezii nu au reușit să învingă rezistența lui Hermogenes Nici persuasiunea, nici amenințările cu represalii nu au avut vreun efect asupra patriarhului Iar ambasadorii ruși au refuzat să recunoască noul mandat, semnat numai de boieri "Am fost trimiși de la patriarh, din toată Sfânta Catedrală, de la boieri, din toate treptele și de pe tot Pământul", le-a spus Filaret polonezilor, "și aceste scrisori au fost scrise fără acordul patriarhului și fără știre a întregului Pământ: cum să-i ascultăm?" ** Atunci Sigismund a întrerupt tratativele, iar trupele sale au început asaltul asupra Smolenskului În zorii zilei de noiembrie, în tabără s-a auzit un vuiet asurzitor A fost o mină care a explodat sub unul dintre turnurile cetății A fost o breșă de de metri în zid De trei ori companiile regale au pătruns prin ea în Smolensk și de fiecare dată au fost alungate de războinici ruși Atacul s-a încheiat cu eșec Dar asediul a continuat Arme grele, aduse vara de lângă Riga, bombardau cetatea non-stop Tunetul tunurilor le-a explicat celor îndoielnici că Sigismund nu avea de gând să îndeplinească termenii acordului Deoarece cei șapte boieri au acționat la ordinul invadatorilor, simpatiile provinciei s-au îndreptat din nou către falsul Dmitri al II-lea Nu numai Kazan și Vyatka i-au jurat credință, ci și Perm, care anterior fusese loială Moscovei Înaintea suporterilor * Skrynnikov R G Mihail Romanov M , S ** Ibid S FOC ȘI SABIA Regele s-a confruntat cu sarcina de a lupta cu "regele Kaluga" Rolul forței de atac în acest război a fost atribuit detașamentelor fostului său aliat Jan Sapieha Cu toate acestea, planul ofensiv a eșuat lamentabil Trupele

lui Zarutsky i-au preemptat pe invadatori La sfârșitul lunii noiembrie, ei înșiși i-au atacat pe sapezhiți și le-au provocat mai multe înfrângeri dureroase Regele nu avea ce să-l întărească pe Sapeia Armata lui era ferm blocată lângă Smolensk Regimentele lui Gonsevsky au ținut cu greu sub control Moscova în clocot Și atunci Sigismund a decis măsuri extreme În acele zile, când falsul Dmitri al II-lea a apărut pentru prima dată în regiunea Moscovei, Uraz-Muhamed, servitorul Kasimov Khan, a trecut de partea lui După prăbușirea lagărului de la Tushino, a trecut la Sigismund al III-lea Dar o parte din tătari au continuat să slujească cu "hoțul" De ce a încercat Uraz-Muhamed să se întâlnească cu ei a rămas necunoscut Dar el i-a cerut regelui însuși permisiunea de a călători În tabăra impostorului, hanul nu a avut noroc A fost identificat și capturat Liderul detașamentului de gărzi de corp "regale", Peter Urusov, a încercat să obțină eliberarea lui Uraz-Mukhamed Nu a ajutat După o scurtă căutare, impostorul l-a executat pe han și a ordonat ca Urusov să fie biciuit și aruncat în închisoare Curând, "regele" l-a iertat pe bodyguard Dar Urusov nu a fost unul dintre cei care îndură bătăile Pe decembrie, în timpul vânătorii "regale" de iepuri, un detașament de tătari a înconjurat sania lui Fals Dmitry Războinicii lui Urusov i-au împins pe nobilii loiali impostorului și l-au spart până la moarte pe hoțul Tușinski CAPITOLUL PRIMA MILIȚIE ZEMSKOY ARDEREA MOSCOVEI APARIȚIA DEMITĂRII FALSE III Moartea lui Fals Dmitri al II-lea a schimbat radical situația politică din țară Acum, singurul candidat la tronul Rusiei a fost prințul Vladislav După ce l-au pierdut pe impostor, cazacii și locuitorii din Kaluga s-au întâlnit cu ambasadorul celor șapte boieri, Yuri Tru ALEXANDER PUTYATIN Betsky După ce i-au ascultat propunerile de pace, locuitorii din Kaluga au trimis o delegație de aleși la Moscova pentru a se familiariza cu situația din capitală Majoritatea fostei conduceri Tushino erau în mod clar înclinate să-l recunoască pe Vladislav ca rege Cei Şapte Boieri s-au bucurat Dar bucuria ei a fost prematură Revenind la Kaluga, deputații au spus "lumii" că toate scrisorile și decretele de la Vladislav vin de lângă Smolensk semnate de rege La Moscova, au văzut un popor indignat, gata în orice clipă să se repeze la boierii trădători Aleșii au vorbit și despre trupele străine care au comandat la Kremlin ca și cum ar fi acasă Aceste știri au provocat o explozie de indignare în rândul oamenilor de rând Adunarea a hotărât ferm: să nu-l recunoască pe Vladislav până nu ajunge la Moscova, iar trupele poloneze părăsesc Rusia Așadar, lupta cazacilor Tushino cu boierii "privili" s-a dezvoltat în mod firesc într-un război împotriva intervenționștilor și a complicilor acestora Acest lucru i-a făcut pe foștii soldați ai lui False Dmitry aliați naturali ai detașamentelor zemstvo, care până atunci fuseseră deja formate în toată țara Începutul mișcării de eliberare a fost stabilit printr-o scrisoare a lui Prokopy Lyapunov După ce a aflat de asalta de la Smolensk, liderul nobililor din Ryazan a trimis un mesaj celor șapte boieri, unde l-a acuzat pe rege că a încălcat tratatul și a chemat toți patrioții să lupte împotriva invadatorilor străini Guvernul boieresc a reacţionat prompt O armată condusă de guvernatorul Grigori Sambulov a pornit de la Moscova către ținutul Ryazan În curând, trupele loiale lui Vladislav au asediat detașamentul Lyapunov din Pronsk Cetatea de lemn era destul de puternică și de încredere, în pivnițe erau depozitate o mulțime de tot felul de provizii, dar nu erau suficiente forțe pentru apărare Războinicii Zemsky erau doar de oameni Sambulov nu a reușit însă să profite de oportunitatea favorabilă Guvernatorul Dmitri Pojarski s-a grăbit să-l salveze pe Lyapunov Pe lângă garnizoana cetății Zaraisk, a

adus cu el și detașamente din Kolomna și Ryazan Sambulov s-a retras fără luptă În loc să lupte cu armata zemstvo, a decis să captureze Zaraysk, care a rămas fără garnizoană Cu toate acestea, Pozharsky a reușit să se întoarcă la timp O bătălie aprigă a urmat pe străzile așezării din fața cetății FOC ȘI SABIA Armata lui Sambulov a fost învinsă și a fugit din oraș În curând Kazan, Murom, Nijni Novgorod și alte orașe s-au alăturat lui Lyapunov Treptat, s-au creat condițiile pentru marșul milițiilor Zemstvo la Moscova Și în capitala Rusiei până în acest moment, patrioți necunoscuți au compilat și distribuit un apel extins, intitulat "O nouă poveste despre gloriosul regat rus, despre suferințele Sanctității Sale Hermogene și noii trădători" În ea, autorii au promis o binecuvântare patriarhală tuturor celor care se ridică pentru a-și apăra patria Cu toate acestea, chemând poporul la arme, ei i-au avertizat pe oameni care au aceleași gânduri că nu trebuie să se aștepte la sprijinul deschis al revoltei de la marele preot care se afla la Moscova "Ce au devenit, ce au greșit? - întrebarea lor furioasă răsuna din paginile poveștii - Aștepți ca acel stâlp mare (Germogenes - R S) să-ți spună cu propriile buzele să îndrăznești împotriva dușmanilor tăi? Tu însuți știi dacă este treaba lui să poruncească sângelui să îndrăznească Această poveste a fost răspândită pe scară largă în toată țara Iar după ea s-au revărsat în toate direcțiile scrisori și scrisori pasionate, în care, în numele patriarhului, patrioții chemau poporul să se ridice împotriva cotropitorilor și complicilor lor Mulți au înțeles că Hermogenes nu putea întocmi personal toate aceste contestații, pentru că până atunci cei șapte boieri l-au lipsit de propria sa funcție Dar nimeni nu s-a îndoit că pontiful de la Moscova a împărtășit pe deplin ideile autorilor Astfel, decizia din octombrie a instanței de dizolvare a slujitorilor Metochionului Patriarhal juca acum împotriva ocupanților înșiși Nu aveau nici măcar o dovadă împotriva liderului recunoscut al patrioților Pentru a remedia situația, Gonsevsky și Mstislavsky l-au înconjurat pe Hermogenes cu o mulțime întreagă de spioni Au înțeles că patriarhul va trebui să scrie el însuși măcar una dintre scrisori Și atunci va fi în sfârșit în puterea lor Capcana a funcționat curând Hermogenes a compus scrisoarea către oamenii din Nijni Novgorod în secret profund În ea, el a anunțat ferm și necondiționat tuturor rușilor că i-a eliberat de jurământul față de catolic * Skrynnikov R G Mihail Romanov M , S ALEXANDER PUTYATIN Vladislav "Tarul latin", a scris Hermogenes în această scrisoare, "ne este impus cu forța, el aduce moartea în țară, trebuie să alegem un țar liber din familia rusă!" Primind denunțul la timp, polonezii au pus ambuscade pe drumuri și l-au interceptat pe mesager cu scrisoarea lui Hermogenes Gonsevski a cerut de la Duma cele mai severe măsuri împotriva "răzvrătiților", inclusiv a inspiratorului lor ideologic, patriarhul Drept dovadă, s-au prezentat foi cu îndemnuri la rebeliune împotriva lui Vladislav Evident, colonelul avusese de-a face toată viața cu intrigători deștepți Nu a avut niciodată șansa de a avea oameni cu principii care erau gata să moară pentru convingerile lor Gonsevski aștepta ca Hermogenes să se joace, să-l mulțumească și să nege, salvându-i viața Dar patriarhul a ales o cu totul altă tactică Nici nu s-a gândit să nege autenticitatea documentelor prezentate În schimb, Hermogene a afirmat ferm că nu a întreținut legături cu inițiatorii răscoalei împotriva boierilor și lui Vladislav Gonsevsky nu a putut respinge această afirmație Nici o singură scrisoare patriarhală către Ryazan către Lyapunov sau către Kaluga către Zarutsky nu a fost interceptată de agenții polonezi O încercare de a o declara o trădare a eliberării

jurământului lui Vladislav, care el însuși a încălcat grav termenii Tratatului de la Smolensk, s-a lovit imediat de rezistența majorității Dumei Mstislavsky și complicii săi erau conștienți că represaliile împotriva patriarhului, în prezența unor dovezi atât de slabe, îi vor compromite în cele din urmă în ochii poporului Ca urmare, planul lui Gonsevski a eșuat lamentabil: boierii au decis să fie mulțumiți de explicațiile lui Hermogene și să-i păstreze postul de șef al bisericii Pentru o vreme, totul a revenit la normal De la Moscova, apelurile "patriarhale" au venit din nou într-un flux Unii dintre ei au fost interceptați de polonezi, dar Gonsevski nu a putut lega aceste scrisori de Hermogenes, a cărui semnătură lipsea de pe foi Între * Skrynnikov R G Mihail Romanov M , S FOC ȘI SABIA între timp, teritoriul controlat de susținătorii mișcării zemstvo a continuat să se extindă Într-o zonă vastă de la Severshchina în sud până la Vologda în nord și Kazan în est, orașele rusești și-au declarat dorința de a participa la campania de eliberare Lyapunov și-a coordonat acțiunile și a pregătit forțele pentru un atac asupra Moscovei La începutul lunii februarie , guvernatorii Kaluga și Ryazan au convenit asupra planurilor pentru o campanie generală împotriva capitalei În curând trupele lor au ocupat Kolomna și Serpuhov Până la sfârșitul lunii, detașamentele miliției zemstvo au ajuns în apropierea Moscovei Cu toate acestea, aceste forțe erau foarte eterogene Au petrecut prea mult timp cu tot felul de aprobări Războinicii Zemstvo nu puteau acționa rapid și eficient în astfel de condiții Ideea lui Lyapunov era destul de simplă și logică După apropierea forțelor principale de Moscova, urma să cheme orășenii să se revolte, iar apoi, cu lovituri simultane din exterior și din interior, să cucerească fortificațiile Guvernul boier știa de planurile guvernanților zemstvi Mstislavsky a emis un decret privind confiscarea armelor de la locuitori Soldații lui Gonsevsky au luat de la moscoviți nu doar scârțâituri și sabii, ci chiar și cuțite și topoare La avanposturile orașului, paznicii au cercetat cu atenție căruțele Nu a ajutat Oamenii se pregăteau activ pentru luptele cu invadatorii Armele și munițiile au fost livrate orașului pe rute secrete, militarii s-au infiltrat în grupuri mici Printre altele, prințul Dmitri Pojarski s-a mutat și el la Moscova până la jumătatea lunii martie R G Skrynnikov crede că Lyapunov l-a instruit să conducă protestul orășenilor "Dacă atacul miliției ar fi fost susținut de o răscoală în interiorul orașului", scrie istoricul, "s-ar fi decis soarta guvernului boieresc"* Din păcate, și polonezii au înțeles asta Comandanții lor au făcut totul pentru a-i provoca pe locuitori la o acțiune prematură * Skrynnikov RT Minin și Pojarski Cronica vremurilor necazurilor M , S ALEXANDER PUTYATIN Pe martie, soldații lui Gonsevsky au început să tragă tunurile pe zidurile Kremlinului și Kitay-gorod Unul dintre căpitani, care a supravegheat instalarea tunurilor lângă Poarta Apei, a ordonat să fie implicați taximetriștii care urmăreau polonezii din lateral Rușii au refuzat Încărcarea spontană care a apărut spontan s-a transformat rapid într-un masacru general Companii de mercenari în ordine de luptă au atacat mulțimea neînarmată Mulți orășeni au fost uciși pe loc Dar munții de cadavre nu i-au oprit pe invadatori Înaintând din centru spre periferie, polonezii au continuat să extermine fără milă civilii Cu toate acestea, situația a început curând să se schimbe Sunetul clopotelor i-a ridicat pe moscoviți să lupte împotriva invadatorilor Pe Sretenka, Streltsy Sloboda a devenit principalul centru de rezistență Aici patrioții au fost conduși de Dmitri Pojarski A organizat rapid livrarea pieselor de artilerie din curtea Pușkarski la Poarta Sretensky Oamenii orașului i-au întâlnit pe mercenarii care înaintau cu foc dens

de pușcă și tun Războinicii lui Pozharsky de la Biserica Vvedenskaya nu numai că au oprit înaintarea inamicului Cu un contraatac îndrăzneț, i-au împins pe polonezi înapoi la pozițiile inițiale Unul după altul, au apărut buzunare de rezistență În zona Porții Ilyinsky, cetățenii înarmați erau conduși de Ivan Baturlin Detașamentul său i-a întâlnit pe mercenari la Kulishki și nu i-a lăsat să treacă la Porțile Yauza Baricadele de pe strada Tverskaya au ținut ferm Detașamentul lui Ivan Kolotovsky i-a împiedicat pe polonezi să intre în Zamoskvorechye După ce au respins atacul, războinicii săi au instalat tunuri pe podul plutitor și au început să tragă în Kremlin Astfel, prima încercare de a înăbuși răscoala s-a încheiat cu eșec Trupele poloneze au fost forțate să părăsească Orașul Alb și Zamoskvorechye Apoi Gonsevski le-a ordonat mercenarilor să dea foc Moscovei și să înainteze după incendiu Coloane de fum se ridicau deasupra așezărilor în multe locuri La scurt timp, focul a cuprins cartiere întregi Vântul a împins ascultător flacăra în adâncurile Orașului Alb Iar în spatele puțului de foc se îndreptau înainte soldații inamici Doar la Lubianka au eșuat polonezii FOC ȘI SABIA duce la îndeplinire intenția ta Prințul Pojarski și-a dat seama rapid de situație Războinicii săi, fără întârziere, au atacat torțele lui Gonsevsky și le-au "călcat" înapoi la Kitai-Gorod Un alt detașament de arcași, aproximativ o mie de oameni, fortificat sub chiar zidurile Kremlinului, la Porțile Certolsky Clopotele au sunat toată noaptea Incendiul a distrus o stradă după alta Dar au fost și vești bune Mesagerii trimiși pe martie s-au întors cu ajutor noaptea Chiar înainte de zori, sutele avansate de miliție au intrat în Zamoskvorechye Cu toate acestea, imediat după ei, trupele poloneze s-au apropiat de oraș din Mozhaisk Acum Gonsevsky a avut ocazia să străpungă inelul suburbiilor rebele cu lovituri simultane din exterior și din exterior În dimineața zilei de martie, membrii celor Șapte Boieri au plecat din Kitai-Gorod către oamenii așezați pe baricade Apropiindu-se de dărâmături, Fiodor Mstislavski și Ivan Romanov au început să-i roage pe moscoviți să depună armele și să se supună lui Vladislav Oamenii au respins aceste apeluri Cu toate acestea, Gonsevsky nu a contat pe nimic altceva Boierii, după planul său, nu aveau decât să distragă atenția moscoviților În timpul negocierilor, detașamentele de mercenari de peste gheața râului Moscova au mers în spatele liniilor arcașilor, care se fortificaseră în Certolye, și au incendiat cartierele adiacente baricadelor Apăsați de zidul de foc, arcașii s-au retras După ce a eliminat amenințarea de la zidurile Kremlinului, Gonsevsky și-a putut concentra eforturile asupra lui Zamoskvorechye Aici, regimentul Strusya care înainta din exterior a fost oprit la zidurile Orașului de Lemn Și din nou polonezii au cerut ajutor la foc Ziua era vântoasă, iar asta a ușurat munca aprinzătorilor de torțe Retrăgându-se înaintea puțului de foc, detașamentele de miliție, împreună cu populația, au părăsit Zamoskvorechye Acum, după ce polonezii și-au unit forțele și amenințarea din sud a dispărut, Gonsevski a putut să concentreze trupele împotriva Orașului Alb Aici regimentele sale aveau o majoritate covârșitoare în oameni Dar detașamentul Pozharsky care li se opunea a reușit să construiască o închisoare fortificată pe Sretenka Streltsy a ripostat toată ziua ALEXANDER PUTYATIN din forțele inamice superioare În cele din urmă, mercenarii au spart apărarea rusă Majoritatea apărătorilor au murit în luptă Moscoviții l-au transportat pe Pozharsky grav rănit de pe câmpul de luptă și l-au transportat la Mănăstirea Trinity-Sergius Incendiul de la Moscova a mai răvășit câteva zile Gonsevsky a căutat să înconjoare Kitay-Gorod și Kremlinul cu un deșert ars, astfel încât miliția Zemstvo, care se apropia dinspre sud-est, nu

avea unde să-și găsească un punct de sprijin Rușii nu l-au putut opri Detașamentele Ryazan ale lui Lyapunov au ajuns la Moscova abia pe martie Zarutsky și Trubetskoy cu cazacii s-au apropiat și mai târziu Pe martie, Gonsevsky și-a retras trupele de la Porțile Yauza și a încercat să impună rușilor o luptă de câmp în zona Mănăstirii Simonov Ofensiva poloneză nu a avut succes Mai mult decât atât, în curând milițiile au ocupat întregul teritoriu al Orașului Alb și au început să asedieze Moscova A fost o pauză lungă în ostilități Lyapunov și asociații săi nu aveau o armată mare care să blocheze orașul din toate părțile De asemenea, nu aveau artilerie grea capabilă să-i distrugă zidurile Întregul plan al ofensivei a fost construit inițial cu așteptarea unei revolte a locuitorilor Moscovei Arderea capitalei a distrus aceste planuri Polonezii și acoliții lor au ținut Moscova în mâinile lor Cu toate acestea, invadatorii au pierdut mai mult decât au câștigat După "atacul de foc" al mercenarilor asupra cartierelor insurgenților, oamenii s-au îndepărtat în cele din urmă de "țarul latin" Vladislav și de cei șapte boieri loiali lui După ce a învins atacul trupelor Zemstvo, Gonsevsky a decis că a sosit momentul să pună capăt rămășițelor opoziției din interiorul orașului Oamenii lui au tratat cu brutalitate Andrei Golițin Boyarin nu a putut participa fizic la revoltă, în tot acest timp a fost în arest la domiciliu, dar un astfel de fleac nu i-a oprit pe polonezi Invadatorii l-au arestat pe patriarh și l-au aruncat în închisoare Nu a fost defrocat, pentru că, potrivit legii, doar o instanță conciliară putea face acest lucru Și toată lumea știa cât de bine se putea apăra "sprețul" mare preot din Moscova Prin urmare, Gonsevsky involuntar FOC ȘI SABIA limitat la închisoarea lui Hermogenes Conducerea treburilor bisericii a trecut în mâinile Arhiepiscopului Arsenie, credincios celor Şapte Boieri Puterea zemstvo în lagărul militar de lângă Moscova câștiga treptat putere În aprilie, guvernanții au depus jurământul în regimente Războinicii ruși au jurat să stea împreună împotriva regelui, a prințului și a tuturor celor care s-au împăcat cu ei Ei și-au exprimat disponibilitatea de a curăța statul moscovit de trupele poloneze și apoi de a-l servi pe suveran, care va fi ales de "Tot Pământul" Înainte de alegerile regale, "Consiliul Întregului Pământ" a concentrat puterea în mâinile a trei guvernatori supremi: prințul Dmitri Trubetskoy, nobilul Prokopy Lyapunov și Ataman Ivan Zarutsky Când orașele au echipat milițiile într-o campanie, era de la sine înțeles ca șapca lui Monomakh să fie dată unuia dintre candidații ortodocși ruși Cu toate acestea, în timpul asediului, mulți dintre războinici au început să se îndoiască de corectitudinea acestei opțiuni Toți "marii boieri", printre care, conform concepțiilor din acea vreme, era posibil doar găsirea unui candidat pentru rege, stăteau la Kremlin cu Gonsevsky și nici măcar nu s-au gândit să treacă de partea asediatorilor Gândul s-a strecurat involuntar în capul patrioților: ne riscăm cu adevărat viața pentru a pune pe tron pe unul dintre complicii unui dușman crud? De îndată ce "Consiliul Întregului Pământ" a început să discute despre candidați anumiți, între deputați-nobili au izbucnit dezacorduri violente Pentru a le depăși, "Consiliul", sub presiunea lui Lyapunov, a adoptat o rezoluție cu privire la posibilitatea de a alege un prinț suedez la tron Acest lucru a calmat partea nobilă a miliției, dar a stârnit un scandal printre cazaci și poporul "negru" din Moscova Înainte să avem timp să scăpăm de un necredincios, spuneau ei, iar nobilii sunt deja gata să ne impună altul! Mulți cazaci care au slujit sub steagul impostorului și-au amintit de "Țareviciul Ivan", care fusese botezat după ritul ortodox Împreună cu mama sa, Marina Mnishek, locuia la acea

vreme în ALEXANDER PUTYATIN Kolomna Zarutsky a susținut în mod tacit această idee Fiind iubitul văduvei "reginei", nu fără motiv a contat pe postul de domnitor cu o "pâlnie" minoră În plus, în lagăre au început să circule zvonuri că "Țarul Dmitri Ivanovici", care supraviețuise deja de trei ori, a apărut în țara Pskov În curând, această persoană va deveni cunoscută în țară ca False Dmitry III În timp ce tabăra rusească de lângă Moscova era din ce în ce mai sfâșiată de contradicții, situația de lângă Smolensk a continuat să se deterioreze Dându-și seama că ambasadorii ruși nu vor face nicio concesiune, la aprilie Sigismund a ordonat să fie arestați și trimiși în Polonia Între timp, scorbutul era deja răspândit în Smolensk Forțele garnizoanei erau în scădere Bombardarea orașului de la tunurile de asediu nu s-a oprit nici măcar o zi În zorii zilei de iunie , s-au auzit câteva explozii puternice O parte a zidului de lângă turnul Krysholevsky s-a prăbușit Companiile poloneze au intrat în decalaj Luptele au început pe străzile orașului Majoritatea apărătorilor din Smolensk au murit în luptă Voevoda Shein a fost luat prizonier Din ordinul regelui, a fost torturat și apoi trimis în Lituania în lanțuri de fier Unii locuitori s-au închis în Biserica Bogoroditskaya din centrul orașului Smolensk Când polonezii au spart ușile și au dat buzna în catedrală, orășenii au aruncat în aer praful de pușcă stivuit în subsol Mulți războinici polonezi au murit sub dărâmăturile clădirii de piatră Căderea Smolenskului a fost un șoc pentru toate forțele patriotice În lagărul lui Lyapunov, ei așteptau cu groază ca Sigismund al III-lea să mute armata eliberată la Moscova În schimb, regele s-a întors în Polonia Nu avea bani să plătească salariile mercenarilor Vestea acestui lucru nu le-a plăcut mult timp milițiilor La mai puțin de o lună și jumătate de la căderea Smolenskului, Veliky Novgorod și-a repetat soarta Pe iulie , războinicii lui Carol al IX-lea au pătruns în oraș și au organizat acolo un masacru sângeros Soldații ruși s-au retras la Kremlin, dar acesta nu a fost pregătit pentru apărare În pivnițe nu existau stocuri de alimente și muniții Vrând-nevrând, guvernanții au trebuit să capituleze FOC ȘI SABIA Prin acord între conducătorii orașului și comandamentul suedez, această capturare a fost oficializată ca un apel către "statul Novgorod" al prințului suedez Principala clauză a acordului spunea: "Mitropolitul Isidor și Sfânta Catedrală, prințul boier Odoevski, guvernanți, prinți, boieri, negustori, țărani l-au ales pe prințul suedez ca regi și mari prinți asupra principatului Novgorod, precum și asupra lui Vladimir iar Moscova, dacă acestea din urmă vor să se alăture principatului Novgorod"* Acțiunile suedezilor, alianța cu care Lyapunov o promovase de atâta vreme, i-au revoltat pe cazaci Atamanii nu erau mai puțin iritați de încercările guvernatorului de a stabili disciplina în armată și de a opri fărădelegile Cert este că aprovizionarea centralizată în lagărul zemstvo nu a funcționat bine și unii dintre cazaci au fost nevoiți să se angajeze în rechiziții - sau, mai simplu, să jefuiască populația - pentru a nu muri de foame Printre ei s-au numărat și cei care, în cruzimea lor, nu au fost inferiori invadatorilor Voievodul Matvey Pleshcheev a prins de cazaci "hoți" care jefuiau și ucideau și a ordonat să fie înecați Tovarășii sosiți la timp i-au recapturat pe condamnați Atamanii au adunat un cerc și au protestat împotriva acțiunilor lui Pleșcheev În cele din urmă, Ivan Zarutsky a reușit să tacă conflictul Cu toate acestea, la scurt timp după aceasta, o scrisoare falsă a lui Prokopiy Lyapunov a intrat în lagăr În ea, autorităților orașelor zemstvo li s-a ordonat să-i execute pe cazacii "hoților" prinși jefuiați la fața locului sau să-i trimită într-o tabără de lângă Moscova pentru judecată Când șefii au citit

public textul scrisorii pe iulie, în lagăre s-a iscat un val de indignare Cazacii au adunat în grabă un cerc și i-au cerut lui Liapunov să răspundă Trimișii au garantat că armata nu va face rău guvernatorului Crezându-i, Lyapunov a venit în cerc Cu toate acestea, cazacii nu s-au ținut de cuvânt L-au ucis nu numai pe guvernatorul zemstvo însuși, ci și pe nobilul Ivan Rjevski, care a încercat să-l protejeze pe Lyapunov de represaliile extrajudiciare Trubetskoy și Zarutsky nu au reacționat în niciun fel la uciderea colegului lor * Skrynnikov R G Mihail Romanov M , S - ALEXANDER PUTYATIN triumvirat Curând, a început un exod în masă de nobili și alți oameni de serviciu din apropierea Moscovei Tabăra Primei Miliții a devenit din ce în ce mai mult ca o tabără de cazaci "hoți" Acești oameni liberi puteau încă bloca mica garnizoană a lui Gonsevsky din Kitai-Gorod, dar era absolut nepotrivit pentru luptele de câmp cu armata regulată Astfel, până la începutul lunii august, situația din Rusia se deteriorase până la extrem Apărarea granițelor de vest și de nord s-a prăbușit Armata Zemstvo de lângă Moscova sa prăbușit efectiv Părea că moartea statului rus devenise inevitabilă, iar nimeni nu putea opri dezintegrarea lui Dar, din fericire, nu toată lumea credea așa La august , Patriarhul Hermogene a trimis o scrisoare lui Nijni Novgorod cu un chemare de a începe adunarea unui nou Zemstvo rati După de zile, această scrisoare a ajuns la destinatar Există multe povești despre cine a transmis mesajul patriarhal și cum Mai multe surse oferă diferite nume și prenume ale mesagerilor R G Skrynnikov, de exemplu, în unele dintre lucrările sale îl numește Moseev*, iar în altele Moiseev** Cu toate acestea, toată lumea este de acord cu un singur lucru: mesagerul de la Nijni Novgorod a pătruns personal la Hermogenes, ceea ce înseamnă că ar putea aduce de la patriarh nu numai scrisori, ci și ordine orale Acest lucru este important, deoarece Nijni Novgorod nu avea în mod tradițional propriul episcop, ci era subordonat direct marelui preot de la Moscova Hermogenes, care a aprofundat mereu în chestiuni, știa cel mai probabil cui dintre orășeni i se putea încredința vistieria publică Și întrucât Kuzma Minin, care a început să strângă fonduri pentru miliție, a fost ales șef zemstvo la aceeași adunare de la septembrie , unde a fost citită scrisoarea patriarhului, se poate presupune cu mare probabilitate că Hermogenes a fost cel care a recomandat candidatura lui la "lume" Aceasta explică în mare măsură influența pe care Minin a dobândit-o rapid în rândul susținătorilor noii mișcări zemstvo * Skrynnikov RT Mihail Romanov M , S ** Skrynnikov R G Cruce și coroană SPb , S - FOC ȘI SABIA Mulți istorici percep cu oarecare scepticism informațiile despre întâlnirea dintre Moseev și Germogen La urma urmei, patriarhul era arestat din aprilie Chilia sa din mănăstire era păzită de arcași loiali celor șapte boieri și executorii polonezi Pentru a înlătura aceste îndoieli, este suficient să amintim că la august , armata lui Petru Sapieha s-a apropiat de Moscova cu un convoi mare Intrând în Kremlin, polonezii au atacat închisorile cazaci din spatele Yauza În același timp, războinicii lui Gonsevsky i-au lovit spre ei Cazacii în ambele cazuri au reușit să respingă atacul A doua zi, Sapieha a repetat încercarea de străpungere Numai că atacul a fost de data aceasta nu asupra Porților Yauza, ci asupra Arbatului și Nikitsky Și din nou Gonsevsky a lovit înainte Deoarece trecerea căruțelor cu mâncare la Kremlin era o chestiune de viață sau de moarte pentru invadatori, aceștia și-au aruncat toate forțele disponibile în atacul asupra Orașului Alb Supravegherea lui Hermogenes a fost semnificativ slăbită, de care Moseev a profitat Pe august, convoiul cu provizii a trecut în siguranță la Moscova Războinicii lui Sapieha au întărit

semnificativ garnizoana poloneză a capitalei ruse Dar, în același timp, un călător neobservat a părăsit Kremlinul printr-una dintre porțile secrete Foarte curând, scrisoarea primită de la patriarh va duce la distrugerea puterii invadatorilor și a celor Șapte Boieri loiali lui Vladislav Cu toate acestea, cazul, pe care poporul Nijni Novgorod l-a întreprins la cererea lui Hermogenes, a fost foarte dificil Minin s-a dovedit a fi un organizator excelent, dar armata zemstvo avea nevoie de un comandant Despre modul în care Dmitri Pojarski a fost ales și convins de ambasadorii Posadului Nijni Novgorod, este scris în toate cărțile dedicate Timpului Necazurilor Și, în același timp, aproape nicăieri atenția nu este concentrată asupra celor mai importante trei circumstanțe În primul rând: printre cei care i-au oferit lui Pojarski postul de comandant șef, nu există guvernatori locali! Deși înainte de asta au jucat un rol important în viața orașului: Repnin a condus armata Nijni Novgorod lângă Moscova, ca parte a Primei Miliții, iar Alyabyev, împreună cu orășenii, au trimis liste cu scrisori în jurul cartierului Cu foc și sabie ALEXANDER PUTYATIN Hermogen În al doilea rând, după ce a acceptat oferta, Pozharsky a apărut la Nijni abia pe octombrie, iar guvernatorii orașului nu au îndrăznit să-i conteste superioritatea Desigur, prințul Dmitri nu a ajuns acolo singur, ci însoțit de câteva sute de nobili Smolensk, Dorogobuzh și Vyazma, dar, de obicei, astfel de fleacuri nu interferau cu disputele locale Și, în cele din urmă, a treia: în viitor, situații similare - când detașamentele conduse de guvernatori mai nobili, care aveau avantaje parohiale față de "născutul subțire" Pozharsky, s-au alăturat armatei, s-au repetat de multe ori, dar niciunul dintre boieri și okolnichi nu au făcut-o nici măcar să nu încerce să se certe cu modestul stolnik pentru puterea asupra armatei terestre! Un caz fără precedent până acum în istoria Rusiei Moscovite Pregătirea cu care autoritățile civile și în special cele militare au recunoscut puterile lui Minin și Pozharsky poate fi explicată presupunând că ambii au fost recomandați la posturi înalte de Hermogenes Autoritatea patriarhului, conducătorul spiritual al patrioților ruși, până atunci se ridicase la o înălțime de neatins Am scris deja mai sus că marele preot din Moscova ar fi trebuit să-l cunoască bine pe Kuzma Minin Pozharsky era, de asemenea, binecunoscut lui Hermogenes Spre deosebire de cetățenii obișnuiți din Nijni Novgorod, patriarhul cunoștea toate detaliile despre victoriile strălucitoare ale prințului Dmitri: mai întâi asupra unui mare detașament de ataman Salkov pe drumul Vladimir și apoi asupra armatei lui Sambulov lângă Zaraisk Ei bine, Hermogenes a putut vedea isprăvile Sretensky ale detașamentului de arcași și orășeni conduși de Pozharsky cu proprii săi ochi Dar de ce, atunci, vor spune scepticii, Minin și Pojarski nu au anunțat public recomandările patriarhale? Este ușor de explicat Hermogenes a lânceit în captivitatea poloneză și nu a meritat să se răspândească pe scară largă despre rolul său în crearea celei de-a doua Gărzi De aceea, Minin s-a referit doar la vise profetice în care Serghie de Radonezh îl numește pe el, un simplu măcelar, la o mare ispravă Din același motiv, Pozharsky, ca răspuns la întrebări - cum s-a întâmplat să-și ia postul, ocolind guvernatorii mai nobili - doar FOC ȘI SABIA a ridicat din umeri neîncrezător Dar, menținând reținerea în discursurile lor, liderii poporului au subliniat rolul principal al patriarhului cu simboluri Principalul altar al celei de-a doua Miliții din primăvara anului a fost icoana Maicii Domnului din Kazan, în a cărei achiziție în urmă cu de ani Hermogenes a jucat un rol cheie În timp ce Minin și Pojarski și-au format, înarmat și echipat regimentele, situația de lângă Moscova a devenit din nou mai complicată Hetmanul

Khodkevich, care, din ordinul lui Sigismund al III-lea, a continuat cucerirea Rusiei, s-a săturat să asedieze Mănăstirea Pskov-Pechora După ce a retras artileria grea în Livonia, s-a mutat cu un mare detașament la Moscova pentru a-l salva pe Gonsevsky Pe septembrie, după ce au aflat despre apropierea lui Khodkevich, războinicii lui Trubetskoy și cazacii lui Zarutsky au început să tragă în blocurile ocupate de polonezi cu ghiulele încinse Când a început un incendiu în ei, miliția a intrat la asalt și a intrat în Kitai-gorod Cu toate acestea, ei au fost alungați în scurt timp de întăririle venite de la Kremlin În octombrie , Khodkevich a reușit să pătrundă la Moscova Înlocuind mercenarii care doreau să plece acasă cu unități mai de încredere, el a completat garnizoana din Moscova pe cheltuiala armatei sale, ducând numărul acesteia la două mii și jumătate de luptători Cu restul trupelor, hatmanul s-a retras "în cartierele de iarnă" din regiunea Rzhev Împreună cu ei, Alexandru Gonsevski a părăsit și Moscova, transferând puterile comandantului Kremlinului colonelului Nikolai Strus În detașamentele lui Zarutsky și Trubetskoy, care au asediat Moscova, mai erau puține forțe rămase până la acest moment, aproximativ de la patru până la șase mii de oameni Astfel, situația din jurul capitalei ruse de la începutul anului dezvoltase un impas Forțele părților au fost epuizate până la limită Mililțiile nu au putut lua Moscova, garnizoana poloneză a Kremlinului nu a reușit să spargă blocada Doar o armată proaspătă și puternică ar putea decide în favoarea ei rezultatul războiului Singura întrebare a fost cine îl va colecta primul - Khodkevich sau Pozharsky Toate acestea au fost bine înțelese la Nijni Novgorod, dar au refuzat să fie recunoscute în tabăra Primei Gărzi a Casei În loc să încerce să-și unească forțele cu noua mișcare zemstvo, * ALEXANDER PUTYATIN cazacii au început o altă intrigă de impostori În vara anului , Pskov le-a cerut liderilor Primei Gărzi Interne ajutor împotriva polonezilor și suedezilor Până atunci, la Moscova au ajuns deja zvonuri despre apariția în Ivangorod a unui bărbat care se numește "Țarul Dmitri" Desigur, toți acei cazaci care credeau în următoarea mântuire a "țarului bun" au luat legătura cu detașamentele lui Velyaminov și Hvostov trimise la Pskov Sosirea lor în oraș a schimbat raportul de putere Dacă mai devreme pskoviții nu au vrut să lase un nou impostor, atunci sub influența cazacilor, "pacea" a fost de acord să trimită o delegație la Ivangorod pentru el Falsul Dmitri III nu s-a forțat să cerșească Pe decembrie, a intrat solemn în Pskov După ce s-a stabilit într-un sat local, "regele" l-a trimis pe atamanul Gerasim Popov în tabăra de lângă Moscova, cu un apel către trupe Cazacii au adunat un cerc și l-au ascultat cu atenție pe trimisul "suveranului" După o lungă discuție, au decis să trimită o delegație în nord pentru a-l identifica pe "Dmitri Ivanovici" În timp ce în apropierea Moscovei încercau și vâsleau despre știrile de la Pskov, în ianuarie Pojarski a anunțat că armata adunată la Nijni Novgorod va merge la salvarea lui Suzdal, asediată de polonezi În viitor, liderii noii mișcări urmau să facă din acest oraș străvechi un loc de adunare pentru toate forțele celei de-a doua Miliții S-a anunțat că la Suzdal vor veni și delegați de la Zemsky Sobor Cu ajutorul lor, Minin plănuia să organizeze managementul colectiv al acelei părți a Rusiei care recunoaște noul guvern Acest plan părea rezonabil din toate punctele de vedere În primul rând, oamenii au investit deja destul de mult efort și bani în crearea unei noi armate și era timpul ca aceasta să-și dezvolte încrederea pe care o primise în avans - să înceapă lupta împotriva ocupanților polonezi În al doilea rând, nu a fost posibil să mergem direct la Moscova în situația actuală Zarutsky și Trubetskoy s-au

cufundat din ce în ce mai adânc într-o nouă intrigă a impostorilor Sosirea detașamentelor Pojarski în lagărul de la Moscova ar fi dus, cel mai probabil, la ciocnirea lor cu cazacii, adică la reluarea războiului civil Cu toate acestea, lui Zarutsky nu i-a fost frică să lupte cu a doua miliție După ce a aflat că războinicii Nijni Novgorod din Pozharsky urmau să plece FOC ȘI SABIA la Suzdal, atamanul a trimis de urgență acolo detașamentele de cazaci ale lui Ivan Prosovetsky Trupele poloneze s-au retras fără luptă Pur și simplu au visat că cele două armate rusești se vor sângera reciproc într-un război fratricid Cu toate acestea, Pozharsky s-a dovedit a fi nu numai un guvernator curajos, ci și un politician înțelept El a dat dovadă de prudență și a trimis detașamente avansate la Iaroslavl în loc de Suzdal Strategic, acest oraș a fost situat chiar mai convenabil decât Suzdal, deoarece permitea controlul drumurilor către nordul Rusiei Trubetskoy și Zarutsky au încercat încă o dată să treacă înaintea echipei Nijni Novgorod Dar cazacii lui Andrei Prosovetsky trimiși de ei au dat peste barierele sutelor avansate ale Miliției a II-a și au fost forțați să se retragă Între timp, forțele principale ale lui Pozharsky se deplasau de-a lungul Volgăi din oraș în oraș, alăturându-se detașamentelor de guvernatori locali pe parcurs Astfel, cazacii nici nu au îndrăznit să fie primii care au început ostilitățile împotriva lui Pojarski și, de ceva timp, s-au stabilit relații în exterior pașnice, deși extrem de ostile între cele două tabere zemstvo Falsul Dmitri III a primit mesageri din apropierea Moscovei la cel mai înalt nivel Bătrânii cazaci, admiși la mână, au mers la tron printr-o mulțime de gardieni înarmați Desigur, și-au dat seama imediat că aceasta era o persoană complet diferită, deloc ca "regele" Tushino Dar nu au îndrăznit să-l demască pe "hoț" Mai mult decât atât, sub presiunea pskoviților, ambasadorii s-au întocmit imediat și au trimis o scrisoare în care confirma adevărul "Țarului Dmitri" în tabăra Primei Gărzi de Interne Acest mesaj a provocat o furtună de încântare în lagărele de lângă Moscova Oamenii de rând s-au bucurat "Suveranul" lor a scăpat din nou de moarte! La martie , cercul cazaci, la care au participat și mulți moscoviți "negri", a proclamat solemn un alt rege impostor Liderii Primei Miliții - Zarutsky și Trubetskoy - amintindu-și de soarta lui Lyapunov, s-au supus deciziei generale și i-au jurat credință lui Fals Dmitri III Cu toate acestea, în cele câteva detașamente nobiliare, care stăteau la distanță de lagăre, jurământul a eșuat Guvernatorii Pogoji și Izmailov cu susținătorii lor au preferat să fugă din lagăr ALEXANDER PUTYATIN Lovitura de stat efectuată de cazaci în favoarea lui Fals Dmitri al III-lea a divizat în cele din urmă mișcarea Zemstvo Decizia cercului a fost susținută doar la periferia suică, care anterior servise ca coloană vertebrală a taberei Kaluga Dar în estul și nordul țării, majoritatea orașelor au luat inițiativa cazacilor în mod negativ Kazan, Nijni Novgorod, Yaroslavl, Kostroma au protestat ferm împotriva unui asemenea arbitrar Chiar și apariția lui False Dmitry II a fost percepută de majoritatea oamenilor sănătoși cu scepticism Doar cei mai îngusti la minte credeau în adevărul celui de-al treilea impostor Iar aceasta nu a întârziat să afecteze poziția liderilor Primei Miliții care l-au susținut Teritoriul controlat de ei a început să se micșoreze rapid Nobilii cu arcași au părăsit taberele cazaci și s-au dus la Pojarski Între timp, Kuzma Minin, "omul ales de întreg pământul", a organizat conducerea efectivă a acelei părți a teritoriilor zemstvo unde au refuzat să-l recunoască pe Fals Dmitri III Treptat, tot mai multe orașe au ajuns sub controlul guvernului Iaroslavl CAPITOLUL SUCCESELE POLITICII LUI MININ SI POZHARSKY Răsturnarea ULTIMULUI

IMPOSTER Eliberarea Moscovei Pe ținuturile care recunoșteau puterea lui Minin și Pozharsky s-a stabilit o ordine mai mult sau mai puțin clară Soldații Miliției a II-a au forțat treptat detașamentele de cazaci "hoți" din orașele și satele din jur, iar pe alocuri i-au dat afară cu luptă Destul de repede, războinicii lui Pozharsky au reușit să preia controlul asupra tuturor drumurilor care legau centrul țării de nordul încă nedevastat Alături de orașele din Volga, Pomorie a devenit o altă bază de aprovizionare pentru a doua Miliție Taxele erau, desigur, mari "Al cincilea bani", ca în Nijni Novgorod, au fost colectați de la toți FOC ȘI SABIA fără excepție Dar rigiditatea fiscală a lui Minin i-a costat pe locuitori mai puțin decât "rechizițiile" cazacilor lui Zaruțki În comparație cu atrocitățile cazacilor loiali lui Sigismund și cu atrocitățile bandelor de magnați polonezi care nu erau subordonați nimănui, asemenea acelorași "lisovici" *, noua ordine părea un paradis Stabilirea controlului asupra teritoriului sub control controlul său, Minin a reînviat munca de ordine, a organizat o aprovizionare regulată cu alimente pentru armată și orașe, a intensificat munca atelierelor de meșteșuguri, a început să bată monede Treptat, "Consiliul întregului pământ" din Iaroslavl a început să fie perceput atât în interiorul țării, cât și în străinătate ca guvern cu drepturi depline al Rusiei Curând, nu numai orașele învecinate, ci și țările străine au început să stabilească contacte cu Minin și Pozharsky: Suedia și Imperiul German Inițiatorul creării celei de-a doua Gărzi de Acasă, Hermogenes, era până atunci lipsit de orice legătură cu lumea exterioară Supravegherea Patriarhului, ocupanții s-au înăsprit la extrem Regimul de detenție al deținutului a devenit și el extrem de strict Bătrânul singuratic, care în acel moment avea deja de ani, era păzit de peste cincizeci de temniceri Patriarhul a putut judeca succesele lui Minin și Pojarski doar prin insistența crescândă cu care invadatorii i-au cerut să semneze o scrisoare de dizolvare a Miliției a II-a Prizonierul încăpățânat a fost ținut în temnița Mănăstirii Chudov, înfometat și însetat Dar Hermogenes nu a făcut nicio concesiune La februarie , a murit în închisoare, lăsând susținătorilor săi un exemplu de statornicie neclintită și de fidelitate neclintită față de datorie După martiriul patriarhului, simpatiile țării obosite de Epoca Necazurilor s-au concentrat pe ultima sa creație - armata lui Minin și Pozharsky Zarutsky și-a dat seama rapid că, odată cu recunoașterea lui False Dmitry III, s-a entuziasmat și a încercat să recâștige Atamanul a acționat simultan în două direcții În primul rând, el a încercat prin toate mijloacele să întărească simpatia pentru Marina Mnishek și "suveranul țarevici al Rusiei Ivan" * Acesta era numele armatei de tâlhari a lui Pan Lisovsky, pe care chiar și regele polonez Sigismund al III-lea îl considera un bandit și un monstru rar ALEXANDER PUTYATIN Dmitrievici În al doilea rând, prin Trubetskoy și alții, Zarutsky a început să cerceteze intens terenul cu privire la un acord cu guvernul Iaroslavl Cu un set de împrejurări reușit, noua intriga i-a oferit atamanului o dublă victorie: el a combinat forțele ambelor miliții și, în același timp, a sporit șansele de a alege un candidat favorabil ca rege În acest joc periculos, Zarutsky, așa cum i s-a întâmplat de mai multe ori, și-a pus cu ușurință viața în joc Nu a lui, desigur, ci viața lui Fals Dmitry III În aprilie , o nouă ambasadă condusă spre nord de "boierul" Tushino Ivan Pleshcheev a părăsit tabăra de lângă Moscova Formal, pentru a "vedea" încă o dată dacă suveranul este adevărat în Pskov De fapt, sarcina lui Pleshcheev a fost să pregătească în secret arestarea lui Fals Dmitri III Timp de o lună, "boierul" a jucat rolul unui slujitor devotat al "țarului", atrăgând în același

timp locuitorii din Pskov, războinicii locali și guvernatorul într-o conspirație împotriva lui Între timp, conducerea Primei Miliții a încercat să găsească un compromis cu Pozharsky La începutul anului , focul principal de agitație pentru ideea patriotică s-a mutat de la chilia în care era ținut patriarhul Hermogene în curtea Mănăstirii Treime-Serghie De acolo au fost trimise scrisori în toată țara, care cereau încetarea stăpânirii poloneze și alegerea unui nou țar dintre candidații ruși După cum se cuvine unui centru ideologic, arhimandritul Dionisy și bătrânii săi s-au străduit să urmeze o politică echilibrată Ei au întreținut bune relații atât cu Prima Miliție, cât și cu detașamentele lui Pojarski Conducerea Mănăstirii Treime-Serghie considera ca sarcina sa principală să fie lupta pentru unirea tuturor forțelor patriotice Minin și Pozharsky s-au mutat de bunăvoie către Dionisie Au făcut tot posibilul pentru a evita conflictele care nu erau direct legate de sarcina principală Formal, liderii Miliției a II-a nu s-au certat cu "armata" de lângă Moscova Ei l-au declarat personal pe Zarutsky ca fiind vinovat de uciderea lui Lyapunov Cu toate acestea, Minin și Pozharsky nu au trimis niciun ultimatum, cereri sau cereri de extrădare a criminalului în tabăra Primei Gărzi de Interne FOC ȘI SABIA În mod grăitor, chiar și majoritatea membrilor celor șapte boieri nu au fost declarați dușmani de către guvernul Iaroslavl! Minin și Pozharsky i-au considerat oficial pe "deținuții de la Kremlin", ale căror familii se aflau în Kitay-gorod, ca fiind victime ale armatei de ocupație, care le-a luat ostatici rudele și prietenii Liderii Zemstvoi i-au pus toată vina pentru trădare în scrisorile trimise în toată țara fostului șef al "Dumai hoților" Mihail Saltykov "cu tovarăși" Aceste circumstanțe i-au dat lui Zarutsky speranță pentru un rezultat favorabil al viitoarelor negocieri A avut impresia că, după eliminarea "hoțului din Pskov", relațiile cu "fără spinare" Iaroslavl ar putea fi restabilite fără dificultate Va fi suficient doar să fie de acord cu alegerea viitorului monarh al "Întregului Pământ" Ataman nu a acordat atenție cât de ferm au acționat Minin și Pozharsky, dacă au considerat problema cu adevărat importantă Când situația a cerut hotărâre, aceștia nu au ezitat nicio clipă Așadar, la începutul anului , liderii zemstvi, cu un mare scandal, au confiscat "pentru nevoi publice" imaginea Maicii Domnului din Kazan transportată prin Iaroslavl Această icoană a ajuns la un moment dat într-o tabără de lângă Moscova împreună cu războinicii Volga care s-au alăturat armatei lui Lyapunov Și acum imaginea se întorcea înapoi în eparhia ei Dar la Iaroslavl, la ordinul conducătorilor Miliției a II-a, a fost făcută o copie din icoană Ea a fost cea care a continuat în locul originalului Și inițialul Minin și Pozharsky au declarat solemn altarul principal al celei de-a doua miliții Din cauza arbitrarului conducătorilor zem£kih, în curând a izbucnit un conflict serios între Kazan și Yaroslavl Dar, deși relațiile au rămas tensionate pentru mai multe luni, o pauză a fost în cele din urmă evitată Trebuie remarcat faptul că Minin și Pozharsky au condus afacerile de politică externă la fel de flexibil, dar ferm Negocierile dintre "Consiliul Întregului Pământ" și coroana suedeză au avut loc prin medierea "Statului Novgorod" Acest lucru a făcut posibilă ademenirea vecinului din nord cu perspectiva alegerii prințului Carl Philip în regatul Moscovei, fără a promite nimic sigur ALEXANDER PUTYATIN Curând, o astfel de politică echilibrată a guvernului Iaroslavl a început să-i aducă succese după altele Tver, Rostov, Ryazan, Pereyaslavl-Zalessky, Kashin, Torzhok, Vladimir și multe alte orașe au trecut de partea liderilor celei de-a doua miliții La mai , la Pskov a avut loc o lovitură de stat Falsul Dmitri al III-lea a reușit să scape, dar două

zile mai târziu cazacii l-au prins din urmă și l-au luat în arest După aceasta, la începutul lunii iunie, Consiliul Primei Miliții a decis să-și anuleze jurământul față de "hoțul din Pskov" Cu toate acestea, Zarutsky a așteptat în zadar declarații conciliante de la Minin și Pozharsky ca răspuns la aceasta Liderii Miliției a II-a au arătat clar că sunt gata să ajungă la o înțelegere cu Trubetskoy, cu "armata", cu cercul cazac, dar nu cu omul care a fost catalogat la un moment dat drept ucigașul lui Lyapunov Atamanul, împins într-un colț, a trimis cercetași cu ordin să-l omoare pe Pozharsky Conspiratorii urmau să-l măcelleze pe guvernator în momentul în care acesta avea să inspecteze noi arme în piața centrală a Iaroslavlului Cu toate acestea, protecția prințului Dmitri a funcționat bine Încercarea a eșuat Cazacii prinși la locul crimei au mărturisit totul și au indicat persoana care a ordonat crima După cum s-a dovedit, Zaruțki se grăbea din motive întemeiate Situația de lângă Moscova a început să se deterioreze rapid Conflictele dintre nobili și cazaci s-au încheiat tot mai mult în ciocniri sângeroase În același timp, din vest au început să sosească vești că armata lui Hetman Khodkevich, după ce a adunat un convoi mare, a început să se deplaseze spre Moscova După ce lagărele de lângă Moscova și-au renunțat la jurământul față de impostor, Pojarski a continuat să fie ținut la Iaroslavl doar pentru negocieri lungi cu suedezii și statul Novgorod Până atunci, armata lui Delagardie luase cu asalt ultimele fortărețe de graniță și se pregătea să treacă mai departe pentru a captura nordul Rusiei Pozharsky nu a avut puterea să lupte simultan cu suedezii și polonezii Aceasta însemna că trebuia să obțină de la tânărul Gustavus Adolph * o promisiune de a se ține * Gustav al II-lea Adolf, regele Suediei de la octombrie până la noiembrie , a urcat pe tron după moartea tatălui său, Carol al IX-lea FOC ȘI SABIA în timpul bătăliei pentru Moscova, neutralitate binevoitoare pentru Garda a II-a Acasă Negocierile au fost dificile Rusia în acel moment avea puțin de oferit suedezilor Gustavus Adolphus a fost intens chemat de posibilitatea iluzorie de a-și plasa fratele, Carl Philip, pe tronul Rusiei Regele suedez a vrut, desigur, să primească măcar niște garanții Pe iulie, toate problemele controversate au fost în sfârșit convenite Ambasadorii din Novgorod au părăsit Yaroslavl cu instrucțiuni de a încheia un armistițiu oficial cu Suedia Reprezentanții Zemstvo și-au exprimat disponibilitatea de a-l accepta pe prințul Carl Philip ca țar, chiar dacă acesta va trece la ortodoxie și va ajunge în Rusia înainte de sfârșitul verii În mod evident, reclamantul suedez nu a avut timp să îndeplinească ambele condiții pentru luna rămasă, astfel că, în ansamblu, acordul privind alegerea sa a fost inutil Dar acum nu era nevoie să ne temem de un război cu Gustav Adolf și asta a fost ceea ce a căutat în cele din urmă guvernul Iaroslavl În scopuri de asigurare, a fortificat Kargopol, Belozerok, Uglich, Ustyuzhna, care au devenit frontiere și a lăsat acolo mici garnizoane Asigurând astfel neutralitatea și securitatea la granița de nord, Pojarski, împreună cu forțele principale, au început imediat o campanie împotriva Moscovei Mutarea lui în capitală s-a adâncit și a accelerat disputa în Prima Miliție Pe iulie, Zarutsky a cerut "armata" să se retragă din tabără și să se retragă la Kolomna A fost urmat de vreo două mii și jumătate de cazaci Ulterior, șeful cu susținătorii săi au jefuit orașul și, după ce a capturat "Regina Marina cu țareviciul Ivan", s-a mutat la sud-est la Ryazan Cu Trubetskoy lângă Moscova, au rămas aproximativ trei până la patru mii de războinici Regimentele lui Pojarski au mers la Moscova cu un convoi mare, în care era de toate, până la tunuri grele Guvernatorul nu a exclus că va trebui să spargă zidurile puternice ale Kremlinului

și Kitay-gorod cu ghiulele Desigur, armata Zemstvo nu se putea mișca rapid Pentru a acoperi drumul spre Smolensk cu bariere, Pojarski a trimis înainte două detașamente de cavalerie cu un număr total de de oameni Acești soldați au ocupat poziții pe abordările vestice dintre Tver ALEXANDER PUTYATIN și porți Nikitsky Sosirea lor a întărit blocada Kremlinului și Kitay-gorod, care de mai bine de un an fuseseră asigurate din sud de cazacii lui Trubetskoy Pe august, forțele principale ale Miliției a II-a și-au așezat tabăra sub zidurile Mănăstirii Treime-Serghie Negocierile cu Trubetskoy privind crearea unei comenzi unificate nu au dat rezultate Nu era nimic neobișnuit în faptul că boierul nu voia să se supună oficial stolnikului Pojarski nu a cerut acest lucru de la Trubetskoy Deja la Iaroslavl, șeful Miliției a II-a a semnat scrisori de consiliu către a zecea, dând primatul boierilor și vicleanilor Andrei Kurakin, Vasily Morozov, Semyon Golovin și alții Dar Trubetskoy, spre deosebire de ei, a vrut să-l comandă efectiv pe Pojarski Și șeful celei de-a doua miliții nu a putut fi de acord cu acest lucru, deoarece Dmitri Trubetskoy nu avea deloc talente militare Între timp, avanposturile avansate au raportat că armata lui Khodkevich era deja pe drum Era imposibil să mai amânăm Pe august, forțele principale ale lui Pozharsky au pornit de sub Trinity spre Moscova și două zile mai târziu s-au oprit în zona Porților Arbat Armata lui număra în acel moment o mie de arcași, o mie și jumătate de cazaci, trei mii de nobili cai și o ținută cu tunieri În total, ținând cont de detașamentele avansate sosite mai devreme, de la șapte la opt mii de războinici În timp ce în trupele lui Khodkevich, care se apropia dinspre vest, erau peste mii de luptători Alți două-trei mii de polonezi se pregăteau să lovească pozițiile rusești din spate, de la Kremlin și Kitay-gorod Pojarski, în schimb, spera doar în ajutorul detașamentelor lui Trubetskoy, care aveau până la patru mii de luptători Cu toate acestea, șeful Miliției a II-a nu se putea baza cu fermitate pe cazaci: poziția conducerii lor a rămas neclară până în ultimul moment Direcția loviturii principale a lui Khodkevich Pozharsky a determinat corect Știa că polonezii aveau nevoie de un drum cât mai convenabil pentru trecerea convoiului Prințul Dmitri a ținut cont și de faptul că hatmanul, care avea o superioritate și jumătate în forță, nu ar fi deosebit de înțelept La urma urmei, mai devreme în luptele de teren cu mililițiile ruse, trupele poloneze regulate s-au arătat cu cele mai bune FOC ȘI SABIA laturi Dar de data aceasta, Khodkevich a trebuit să se confrunte cu surprize neplăcute Războinicii lui Pozharsky erau bine înarmați și bine echipați În Nijni Novgorod și Iaroslavl, guvernatorul nu a crutat timp și efort pentru educația și pregătirea lor Acum Pojarski credea că ofensiva polonezilor ar trebui să fie așteptată de pe marginea drumului Smolensk În același timp, a înțeles că Khodkevich nu va trece râul Moscova direct în fața Porții Arbat Trupele sale vor încerca să o facă undeva în zona Luzhniki Și apoi polonezii se vor deplasa pe teren plan, unde vor putea folosi pe deplin avantajele numeroasei lor cavalerie În acest caz, cel mai convenabil ar fi pentru Khodkevich să treacă pe lângă Mănăstirea Novodevichy de pe Certolye Aici cotul râului, caz în care, își va acoperi armata și convoiul de atacurile de flanc Pentru a uza inamicul la apropierile îndepărtate de fortificațiile Moscovei, Pojarski a înaintat cavaleria nobilă la Mănăstirea Novodevichy Infanteria a ocupat fortificațiile de la Poarta Certolsky Abia în ultimul moment, Pozharsky a reușit să-l convingă pe Trubetskoy să mute o parte din forțele sale în vadul Crimeei, pentru a nu lăsa polonezii să treacă prin el în Zamoskvorechye Nebizându-se cu adevărat pe cazaci, guvernatorul a trimis cinci sute de

nobili să-i ajute Bătălia a început la august Așa cum se aștepta Pozharsky, cavaleria lui Hodkevich a traversat râul lângă mănăstirea Novodevichy dis-de-dimineață și a atacat cavaleria rusă Aici hatmanul s-a întâlnit cu prima surpriză În ciuda faptului că erau depășiți numeric, șocanții săi nu au putut să răstoarne inamicul Abia după o luptă aprigă de șapte ore, nobilii au întrerupt bătălia și s-au retras în spatele liniei de fortificații a infanteriei lor Arcașii și tunerii ruși, galopând în spatele lor, i-au întâlnit pe zholkneri cu un baraj de foc și i-au pus pe fugă De îndată ce cavaleria poloneză a părăsit câmpul de luptă, a fost înlocuită de infanterie germană mercenară De asemenea, ea avea o superioritate și jumătate față de arcași și cazaci, și plus, în același timp, soldații garnizoanei de la Kremlin au trecut la atac Și apoi Khodkevich a avut o a doua surpriză Infanteria lui Pojarski a devenit brusc aproape de două ori mai mare Aceasta, după ce a predat crescătorii de cai ALEXANDER PUTYATIN dey, cavalerii ruși au luat stindardele și scârțâiturile Sosirea deținuților din Moscova s-a încheiat rapid și fără rezultat și o luptă aprigă a început să fiarbă pe meterezele exterioare ale orașului de pământ Hatmanul polonez credea în victorie Mercenarii săi, spre deosebire de nobilii descălecați din Pojarski, nu s-au săturat de bătălia de dimineață de la Mănăstirea Novodevichy Părea că încă un mic efort - și apărarea rusă se va prăbuși Cu toate acestea, Khodkevici nu a avut nimic care să sporească lovitura Între timp, Trubetskoy, fie din invidia pe adversarul său, fie din prostia obișnuită, stătea nemișcat la vadul Crimeei Boierul arogant și-a ținut pe loc nu numai cazacii, ci și cavalerii trimiși la el de Pojarski În cele din urmă, nu au putut rezista Încălcând interdicțiile autorităților, cinci sute de nobili și peste patru sute de cazaci care păzeau vadul au trecut râul Moscova și i-au lovit pe flanc pe polonezii care înaintau Un atac neașteptat al unei noi mii de cavalerie a uimit inamicul Războinicii lui Hodkevici s-au dat înapoi Și Pozharsky nu a ratat ocazia Fără nicio secundă de ezitare, regimentele sale au atacat în unanimitate inamicul Hatmanul a putut să-și oprească armata bătută doar la Poklonnaya Gora Cu toate acestea, Khodkevich a fost un comandant cu experiență și nu a considerat cazul pierdut Nu ai reușit să spargă apărarea lui Pozharsky? Nici o problemă! Poți să traversezi râul și să atingi pozițiile lui Trubetskoy Frontierele rusești din Zamoskvorechye erau mult mai prost fortificate decât pe Arbat și în Certolye Zidurile Orașului de Lemn au ars până la pământ în timpul unui incendiu din și nu au mai fost restaurate de atunci Apărarea lagărelor cazaci s-a bazat doar pe două închisori, dintre care una era mai aproape de Kremlin la Biserica Yegoryevskaya, iar a doua se întindea de la Bolshaya Ordynka până la Biserica Sf Clement Învățat de înfrângerea de ieri, Khodkevich a decis să acționeze cu siguranță Chiar înainte de zorii zilei de august, haidukii săi, conduși pe lângă avanposturile cazaci de către trimisul celor șapte boieri Grigori Orlov, au atacat închisoarea din apropierea Kremlinului În același timp, soldații garnizoanei Kremlin l-au atacat din cealaltă parte Prinși prin surprindere, cazacii nu au putut lupta împotriva inamicului FOC ȘI SABIA Încurajat de succes, Khodkevich și-a transferat armata la Mănăstirea Donskoy Trubetskoy, pentru toată ziua, nici nu a încercat să-și recapete poziția pierdută dimineața Realizând că cazacii nu vor putea să-l țină singuri pe Zamoskvorechye, Dmitri Pojarski a trimis regimentele lui Turenin și fratele său Lopata-Pozharsky să-i ajute O altă grupare a guvernatorului s-a concentrat în vadul vizavi de Ostozhenka Astfel, nu numai că a acoperit Certolye de un posibil atac al polonezilor, ci a oferit și o trecere pentru transferul de întăriri

în zona Zamoskvorechye În zorii zilei de august, Pojarski a trimis detașamente de cavalerie la Mănăstirea Donskoy O bătălie sângeroasă de cavalerie a avut loc pe câmpul din fața Orașului de Pământ Conform planului, atacul urma să fie susținut de cavaleria lui Trubetskoy Cu toate acestea, ea a avansat încet și nu a luat măsuri decisive Acest lucru i-a permis lui Hodkevici să-și concentreze forțele împotriva războinicilor lui Pozharsky După o luptă încăpățânată, sute de nobili s-au retras prin vadul Crimeei până pe malul stâng al râului Moscova De îndată ce pericolul unui atac de flanc a trecut, hatmanul și-a trimis toate forțele în poziția lui Trubetskoy După o luptă încăpățânată, infanteriei de elită maghiară a capturat închisoarea de pe Ordynka și a deschis calea către Kremlin pentru armata poloneză Fără a pierde timpul, Khodkevich a mutat cărucioare cu alimente și provizii militare în breșă Un convoi uriaș, care includea peste de căruțe grele, a umplut întreaga Ordynka Trubetskoy a pierdut controlul asupra situației, dar cazacii nu aveau de gând să renunțe Bătălia din ruinele orașului, când totul este decis nu de ordin, nu de ordinul autorităților, ci de inițiativa personală a fiecărui războinic, a fost un element familiar pentru ei Curând, războinicii din a doua Miliție au venit în ajutor Și în acel moment, când polonezii sărbătoreau deja victoria, din ruinele de pe ambele părți ale Ordynka, au răsunat deodată salve dense de puști Când caii convoiului, înspăimântați de împușcături, au început să răstoarne căruțele și să calce în picioare oamenii care mergeau în apropiere, rușii s-au repezit mână în mână Regimentul care ocupa închisoarea a fost aproape complet ucis, ungurii supraviețuitori transformați într-o fugă ALEXANDER PUTYATIN De ceva vreme, bătălia a continuat cu succes diferite Nobilii lui Pozharsky, principala sa forță de lovitură, după trei zile de marșuri și bătălii (fie călare, fie pe jos) au fost epuizați până la limită Mercenarii lui Khodkevich dețineau încă multe dintre pozițiile capturate dimineața, dar deja refuzau categoric să meargă înainte În efortul de a schimba curentul, Pojarski a decis să lovească flancul și spatele grupării principale inamice din partea vadului Crimeei Kuzma Minin s-a oferit voluntar să conducă atacul După o scurtă trecere în revistă, a selectat trei sute de nobili, care păreau mai proaspeți decât ceilalți Cu o lovitură bruscă, această mână de bărbați îndrăzneți a zdrobit companiile de mercenari care păzeau vadul și i-a condus în tabăra poloneză Profitând de panică, toate forțele ruse au trecut la ofensivă Trupele poloneze au fugit sub protecția zidurilor Mănăstirii Donskoy Pe august, rămășițele armatei lui Hodkevich au plecat de-a lungul drumului Smolensk către Mozhaisk și Vyazma Victoria a fost completă Dar bătălia pentru Moscova nu sa încheiat Garnizoana poloneză stătea în spatele zidurilor puternice din Kitay-gorod și nu avea de gând să se predea Înainte de a pleca la granița cu Lituania, Khodkevich a reușit să trimită un mesager la Strus Hatmanul a jurat că se va întoarce în trei săptămâni cu o armată proaspătă și un nou convoi Între timp, au izbucnit divizii între rândurile învingătoare Datorită eforturilor lui Minin, Miliția a II-a nu a cunoscut lipsa de îmbrăcăminte și mâncare Cu totul alta era situația în detașamentele lui Trubetskoy Cazacii nu puteau decât să viseze la o aprovizionare regulată Chiar și sub Zarutsky, li s-au dat bani rar, iar după plecarea lui au încetat deloc să plătească În timp ce zilele erau fierbinți, războinicii Primei Miliții nu au acordat atenție cât de uzate erau hainele lor Dar au venit nopțile reci de septembrie, iar cazacii s-au agitat Nemulțumirea luptătorilor a încercat să-i folosească pe "boierii Tushino" - Grigory Shakhovskoy, Ivan Pleshcheev și alții În buzunarele lor au curs fondurile strânse

pentru Prima Miliție Încălzind rebeliunea, tușinii au arătat cazacilor flămânzi și înghețați regimentele vecine ale lui Pozharsky drept autorii situației grele din lagăre "Nobilii sunt hrăniți și îmbrăcați", au spus crescătorii revoltei, "pentru că ei iau totul pentru ei! Ei sunt plătiți cu un salariu, în tabăra lor FOC ȘI SABIA vin cărucioare cu mâncare, dar nu primești nimic!" A fost o minciună flagrantă Înainte de un atac decisiv asupra mercenarilor care au pătruns în Kremlin, Minin le-a spus cazacilor că guvernanții le vor ceda întregul convoi polonez dacă reușesc să-l captureze Pozharsky și-a îndeplinit promisiunea: soldații săi nu au luat nici o căruță, nici măcar un sac din această pradă Conducerea Primei Miliții, condusă de Dmitri Trubetskoy, a fost de vină pentru faptul că alimentele și echipamentele nu au ajuns la războinici Dar nu s-a gândit să se pocăiască În schimb, boierul a cerut din nou stolnikului Pozharsky să-și recunoască puterea supremă și să cedeze comanda armatei Zemstvo Conflictul ar putea fi stins doar de un "arbitru extern", a cărui decizie ambele părți ar fi de acord să o accepte O, dacă Hermogenes ar fi fost în viață! Dacă ar fi fost liber! Dar până atunci patriarhul murise deja în temnița poloneză În schimb, călugării Trinity și-au asumat rolul de negociatori Înainte de aceasta, ei au ajutat în mod repetat "armata" cu bani și provizii Într-un moment critic, când cazacii care asediau Moscova au rămas fără praf de pușcă, călugării au renunțat la întreaga lor aprovizionare, chiar au scos încărcăturile de la tunurile cetății Mănăstirea nu avea banii pe care i-au cerut taberele pentru slujbă, așa că arhimandritul Dionisie a trimis o scrisoare prin care promite că va plăti o mie de ruble în viitorul apropiat și a trimis ca gaj bunurile bisericești: veșminte, surplis, stole etc Calculul bătrânului s-a dovedit a fi corect Cazacii și-au amintit cât de des i-a ajutat Mănăstirea Treime, cât de mult efort și bani a investit în cauza comună Căpeteniile au returnat lucrurile bisericești și au jurat că nu se vor retrage de la Moscova până când inamicul va fi învins complet După ce a pus capăt revoltei din lagăre, Dionisie a adresat un mesaj amplu lui Trubetskoy și Pojarski "O, evlavioși prinți Dmitri Timofeevici și Dmitri Mihailovici! - a scris arhimandrit guvernatorilor "Fă dragoste peste tot pământul rusesc, cheamă pe toți la iubirea ta cu dragostea ta "* Negocieri între reprezentanții Miliției a II-a și cazac * Skrynnikov R G Mihail Romanov M , S ALEXANDER PUTYATIN taberele prin mijlocirea călugărilor Trinity au durat câteva zile Drept urmare, Trubetskoy a trebuit să-și modereze pofta de mâncare Acordul privind comanda comună a ordonat guvernatorilor să stabilească un nou sediu - la Neglinnaya pe Truba Un ordin unitar de descărcare a fost în curând construit acolo Formal, Trubetskoy era acum considerat comandantul șef, dar în realitate influența sa scăzuse considerabil Toate problemele majore au fost rezolvate de triumvirat: Trubetskoy, Pozharsky și Minin Totuși, pentru boier, această înțelegere avea și o latură atractivă: nu mai trebuia să se gândească la aprovizionarea armatei Această sarcină a fost preluată de Kuzma Minin Unificarea detașamentelor din prima și a doua miliție a pus capăt influenței asupra cazacilor "boierilor Tushino" - Grigory Shakhovsky și Ivan Pleshcheev În ultimele zile ale lunii septembrie, Trubetskoy și Pozharsky au informat orașele zemstvo că și-au unit forțele, supunând verdictului reprezentanților catedralei "Acum", au scris guvernatorii, "între noi, Dmitri Trubetskoy și Dmitri Pojarski, ne-am întărit astfel încât noi și alesul Kuzma Minin al statului Moscova să avem acces"* Pojarski a folosit fuziunea celor două miliții pentru a intensifica munca de asediu În zona Cannon Yard, în Mănăstirea Yegoryevsky și lângă Biserica Tuturor Sfinților de pe

Kulishki, războinicii Zemstvo au echipat baterii care au deschis imediat focul asupra Kremlinului și Kitay-gorod Pe capetele invadatorilor plouau acum ghiulea înroșite și bombe de mortar, non-stop În același timp, s-a decis blocarea Zamoskvorechye cu un șanț adânc și o palisadă Poziția fortificată a făcut posibilă excluderea posibilității unei descoperiri la Kremlin prin deblocarea detașamentelor Pozharsky și Trubetskoy au monitorizat alternativ progresul lucrărilor de terasament A fost o foamete cumplită în cartierele asediate Prețurile alimentelor au crescut nemaiauzit Pâinea a dispărut O piele de boi era vândută cu trei ruble, o pâine cu quinoa pentru o rublă Pisicile și câinii au dispărut din oraș Chiar și șoarecii sunt acum numărați * Skrynnikov R G Mihail Romanov M , S FOC ȘI SABIA aproape o delicatesă Dintre polonezi, primii care au murit au fost soldații lăsați de Chodkiewicz Au ajuns fără provizii de mâncare și aproape fără bani Până când foametea a ajuns la restul garnizoanei, aproape toată noua infanterie pierise Mai târziu, vorbind despre viața lor în capitala rusă asediată, mercenarii au apăsat în toate modurile posibile asupra episoadelor morții lor dureroase Descrierea modului în care un haiduk și-a mâncat fratele, iar celălalt fiul, este plină de toată literatura istorică Cu toate acestea, este greu de imaginat că războinicii polonezi înfometați s-au repezit unul la altul tot timpul, în loc să unească și să mănânce rușii neînarmați De fapt, asta s-a întâmplat de cele mai multe ori Cotropitorii, desigur, nu s-au atins de boieri și de familiile lor Dar restul locuitorilor din Kitai-Gorod nu s-au putut simți în siguranță de la începutul lunii octombrie Comandamentul polonez nu numai că nu a oprit canibalismul în garnizoană, dar l-a legalizat Deci, în special, la ordinul colonelilor Strus și Budila, prizonierii din închisorile din Moscova au fost dați haidukilor pentru a-i hrăni Polonezii au înțeles că nu au nicio ieșire Dar mercenarilor le-a părut rău să se despartă de averea jefuită Pe octombrie au început negocierile de predare Cu toate acestea, nu s-a ajuns la niciun acord în ziua aceea Reprezentând "cavalerismul", colonelul Budila a insistat asupra unei predari onorabile pentru a depăși cordonul cu arme și pradă Pozharsky a fost de acord doar cu capitularea necondiționată Și nu se știe cum s-ar fi rezolvat această dispută, dar cazacii au "intervenit" în ea Pe octombrie, s-au repezit brusc să asalteze zidul Kitaygorod Polonezii nu se așteptau la un atac Apărarea lor s-a prăbușit în câteva ore Rămășițele garnizoanei au fugit în panică la Kremlin Această bătălie a doborât ultimele rămășițe de aroganță din tigăile arogante Acum, personajele principale au plecat la negocieri cu Trubetskoy și Pozharsky: comandantul garnizoanei, colonelul Strus și șeful celor șapte boieri Fyodor Mstislavsky După ce l-au pierdut pe Kitay-gorod, polonezii au fost de acord cu toate condițiile părții ruse Pe octombrie, prin Porțile Trinității de la Kremlin, invadatorii i-au eliberat pe boierii "capturați" Și a doua zi dimineața, guvernanții zemstvo au acceptat predarea garnizoanei inamice ALEXANDER PUTYATIN Regimentul lui Strusya a mers la Kitay-gorod, la locul detașamentelor lui Trubetskoy Regimentul lui Budila s-a predat lui Pojarski De îndată ce polonezii capturați au fost dezarmați și luați în custodie, trupele lui Trubetskoy și Pozharsky au intrat solemn în Kitai-Gorod În fața ambelor armate se aflau reprezentanți ai clerului cu cruci și icoane În acel moment, când regimentele rusești s-au întâlnit la Porțile Spassky, ușile lor s-au dizolvat solemn și acei ierarhi bisericești care erau asediați de cei șapte boieri au ieșit din Kremlin cu imagini sfinte Conform planului conducătorilor miliției, această acțiune trebuia să simbolizeze faptul că de acum încolo toți

poporul ruși se unesc împotriva invadatorilor și își asumă munca grea de a renaște patria-mamă chinuită de tulburări Între timp, Sigismund al III-lea a adunat în cele din urmă trupe pentru a salva garnizoana din Moscova și s-a mutat cu ei în Rusia Armata sa a pornit în campanie de la Smolensk și la sfârșitul lunii octombrie s-a unit în regiunea Vyazma cu detașamentele lui Hodkevici Împreună au avut, conform diverselor surse, de la la mii de războinici De îndată ce a trecut granița, regele a anunțat că își va așeza fiul pe tronul Moscovei În apelurile sale, el a promis rușilor pace și prosperitate Patriarhul Ignatie, care fusese detronat sub Shuisky, a călărit în convoiul armatei Conform planului lui Sigismund, acesta urma să-l încoroneze pe Vladislav în Catedrala Adormirea Maicii Domnului de la Kremlin De dragul revenirii în funcție, Ignatie a recunoscut Unirea de la Brest și a acceptat să subordoneze Biserica Rusă Papei Această previziune s-a dovedit a fi redundantă Trupele lui Sigismund al III-lea au fost urmărite de eșecuri În primul rând, polonezii au atacat fără succes Burnt Hillfort timp de câteva zile După un alt asalt, guvernatorul local l-a sfătuit în glumă pe Sigismund: "Mergi lângă Moscova, Moscova va fi cu tine, iar noi suntem gata să fim ai tăi"* Regele nu știa despre capitularea garnizoanei de la Kremlin El s-a grăbit să-l salveze pe Strus și, prin urmare, nu s-a implicat cu "imprudentul" rus Pentru guvernanții zemstvi, apariția lui Sigismund a fost neașteptată Era puțină mâncare la Moscova și cea mai mare parte * Skrynnikov R G Mihail Romanov M , S FOC ȘI SABIA Pojarski i-a concediat pe nobili să petreacă iarna pe moșiile lor Cu toate acestea, oamenii nici nu au vrut să audă de vreo negociere cu polonezii Apropiindu-se de suburbiile capitalei, trupele regale au încercat să pătrundă într-o lovitură în Orașul Alb Acest atac a fost ușor respins După ce a aflat despre capitularea Kremlinului, Khodkevich a sfătuit să nu caute o bătălie generală, ci să se retragă în cartierele de iarnă din satul Fedorovskoye, unde petrecuse iarna precedentă Pe drum, regele a decis să ia cel puțin Volokolamsk Cu toate acestea, garnizoana sa a respins toate atacurile Și după al treilea asalt, războinicii ruși au plecat la o ieșire și au capturat mai multe tunuri regale Înghețurile timpurii au venit cu ninsori abundente Populația locală a ascuns pâinea și s-a ascuns în păduri În tabăra de asediu au început problemele de aprovizionare La noiembrie, Sigismund a ordonat o retragere generală Tranziția la Smolensk s-a dovedit a fi extrem de dificilă Frigurile au fost înlocuite de mai multe ori cu dezghețuri, ninsori - ploi torenţiale Partizanii au apărut în păduri Râurile și pâraiele s-au umflat de viitura de toamnă Mlaștinile au devenit impracticabile Armata regală a fugit din Rusia, pierzând oameni, vagoane și echipamente Astfel s-au încheiat visele lui Sigismund al III-lea de a crea un imperiu vast și puternic care să includă pământurile Commonwealth-ului, Rossin și Suedia Cu doar un an în urmă, regelui i se părea că aceste planuri erau deja aproape de finalizare Și acum rămășițele speranțelor sale strălucitoare se înecau în noroiul rusesc de netrecut CAPITOLUL ALEGERI REGALE DIN -MOTIVE PENTRU VICTORIA LUI MIHAIL ROMANOV Kremlinul, curățat de polonezi, i-a îngrozit pe eliberatori cu apariția sa Bisericile lui au fost jefuite și murdare Ocupatorii au demontat majoritatea clădirilor din lemn pentru lemn de foc și le-au ars În pivnițe, miliția a găsit cuve mari cu cadavre de oameni măcelărite și sărate Tezaurul regal a dispărut ALEXANDER PUTYATIN Între timp, cazacii așteptau calculul promis lui Trubetskoy de la guvern Dar era și mai important să găsim regalia regală Într-adevăr, fără coroană, sceptru și orb, fără haine magnifice pentru tron, este imposibil să ții o încoronare Triumviratul de conducere a luat măsuri de urgență pentru a

localiza tezaurul dispărut Au fost arestați oficialii celor șapte boieri care au părăsit Kremlinul împreună cu polonezii: Fiodor Andronov, Ivan Bezobrazov și mai mulți funcționari Cu trădătorii nu a stat la ceremonie Trei diaconi au murit sub tortură Noaptea, complicii care au rămas în libertate l-au ajutat pe Fyodor Andronov să scape din arest Dar nu a ajuns departe Autoritățile au ridicat Moscova în picioare și l-au readus la închisoare pe servitorul ocupanților Încă o dată pe raft, Andronov a arătat ascunzătoarele cu comorile regale Astfel, acea parte din bunurile de valoare care, în timpul împărțirii, mergeau la regimentele Struș și Budila, a revenit la visterie Comorile duse în Polonia de detașamentul Gonsevsky s-au pierdut pentru totdeauna Dacă cazacii doreau hrană și salarii bănești de la guvern, atunci nobilii erau interesați în primul rând de problema locală Tulburările au încurcat incredibil relațiile terestre Guvernele în război au răsplătit cu generozitate războinicii distinși cu moșii și moșii Până la eliberarea Moscovei, multe terenuri aveau doi sau trei proprietari nominali Lista funciară întocmită la sfârșitul anului - începutul anului a fost chemată pentru a rezolva problema Conținea informații despre rangurile și terenurile membrilor Dumei, administratori și nobili moscoviți La alcătuirea listei, autoritățile Zemstvo au anulat complet toate titlurile și premiile primite de la Sigismund al III-lea Pierderile suferite de servitorii regelui nu au fost compensate în niciun fel În același timp, așa-numitele "dachas ilegale" - acordarea de terenuri ale impostorilor - au fost revizuite Mulți foști tușini au servit în Prima Miliție, care au primit scrisori de la "Dmitry" pentru teritorii vaste Doar câțiva dintre ei au reușit să salveze o parte din aceste bunuri Și numai șeful "Dumai hoților" Dmitri Trubetskoy nu și-a pierdut-o FOC ȘI SABIA de la impostorul de moşii şi moşii Mai mult, pentru "capturarea Moscovei", boierul a primit de la guvernul zemstvo pământul Vazhsky ca posesie ereditară Foști camarazi din tabăra Tushino au luat acest premiu ca pe o plată pentru că și-au trădat interesele Actul de cadou către Vaga a fost întocmit ca un verdict conciliar Documentul simboliza poziția înaltă a conducătorului suprem al Rusiei, pe care Trubetskoi a ocupat-o nominal imediat după eliberarea Moscovei Pergamentul conținea cuvintele pe care boierii le-au adunat în jurul lui Trubetskoi și "pentru rațiune și înțelepciune, și pentru generozitate, și pentru curaj, și pentru adevăr și râvnă pentru sfintele biserici ale lui Dumnezeu prin noblețea sa din statul moscovit l-au ales pe domnitor" * Clerul și guvernatorii zemstvo i-au înmânat solemn această scrisoare lui Trubetskoy în Catedrala Adormirea Maicii Domnului, lângă principalele sanctuare din Moscova Scolarul, decorat cu inscripții de aur, simbolizează însăși influența, cea mai mare parte din care boierul a pierdut-o când l-a primit, pierzând sprijinul "nobililor Tushino" Scrisoarea despre darul lui Vaga a început în mod semnificativ cu cuvintele că țarul Boris a deținut anterior acest pământ Trubetskoy a luat din greșeală o întorsătură plină de culoare pentru o disponibilitate generală de a-și recunoaște dreptul la tron Prințul din apropiere s-a înșelat Predarea simbolică către el a întregii puteri a colegilor săi din triumvirat, fără ezitare, a fost folosită împotriva lui Trubetskoy De acum înainte, fiecare sac de făină neprimit de la depozit și fiecare rublă neplătită din vistierie a fost trecută de cazaci în contul personal al șefului guvernului Iar influența lui în lagăre a început să scadă rapid La un moment dat, Trubetskoi a promis că-și va îmbogăți tovarășii de arme pentru "capturarea Moscovei" Mulți cazaci și-au început serviciul în Tushino și auziseră despre milioanele pe care le obțineau mercenarii străini

Trezoreria le-a plătit doar opt ruble de persoană, și chiar și atunci nu tuturor Salariul se dădea doar "bătrânilor" cazaci Restul guvernului a permis "să se alinieze * Skrynnikov R G Mihail Romanov M , S ALEXANDER PUTYATIN Moscova și alte orașe fără să plătească taxe și datorii timp de doi ani"* Banii și beneficiile primite nu au îndeplinit așteptările taberelor Cazacii au comparat involuntar aceste firimituri mizerabile cu acea bucată grasă pe care Trubetskoi și-a luat-o pentru sine "Armata", care era în război cu guvernul Mstislavsky timp de un an și jumătate, era din ce în ce mai pătrunsă de gândul: liderul lor s-a dovedit a fi același "boier rău" ca toți ceilalți Și un mincinos Acest lucru a fost de mare importanță, deoarece în timpul Necazurilor cazacii au devenit principala clasă militară din Rusia Agenții suedezi și polonezi în rapoartele lor au estimat numărul total de zemstvo rati la - de mii de oameni, dintre care două treimi erau cazaci Și mai important a fost faptul că în ceea ce privește statutul lor social, stilul de viață și viziunea asupra lumii, cazacii erau mai apropiați decât toți ceilalți războinici de orășeni Adică chiar "globul" care alcătuia majoritatea populației capitalei În condițiile în care autoritatea și influența Dumei boierești au căzut, iar majoritatea nobililor s-au dus la moșiile lor pentru iarnă, opinia taberelor cazaci și a suburbiilor Moscovei era destinată să aibă o influență decisivă asupra alegerilor regale Prima întâlnire a Zemsky Sobor a fost programată pentru decembrie , dar până atunci doar câțiva dintre reprezentanții săi s-au adunat Drumuri proaste și distanțe lungi afectate Din această cauză, deschiderea Catedralei a trebuit să fie amânată cu o lună, însă campania pentru candidați a început mult mai devreme Nobilul Filosofov, care a fost capturat de polonezi în noiembrie , le-a spus oficialilor regali că cazacii din Moscova "încercă pe tronul fiului lui Filaret și pe hoții Kaluga", în timp ce boierii "vorbesc pentru a transforma un străin la domnie" * * Poziția Dumei a fost similară în , când nobilimea Moscovei a cerut ca Vladislav să domnească Această decizie a adus țării doar nenorociri și suferințe și, prin urmare, oamenii nici nu voiau să audă de prințul polonez În timp ce se afla în Iaroslavl, Pojarski a încercat * Skrynnikov R G Mihail Romanov M , S ** Ibid S FOC ȘI SABIA convinge-l pe Gustavus Adolphus că fratele său, Carl Philipp, are cele mai mari șanse la tron Candidatura prințului a fost discutată între reprezentanții catedralei Agenții suedezi l-au informat pe rege că toți boierii sunt gata să-și voteze candidatul Cu toate acestea, acesta a fost doar un mit creat de conducerea zemstvo în scopuri diplomatice Este caracteristic faptul că condiția botezului lui Carol Filip până în ianuarie a dispărut din corespondența funcționarilor cu Gustavus Adolphus Și asta înseamnă că nimeni din Rusia nu a mai luat în considerare în mod serios candidatura prințului suedez Închizând lista candidaților străini, ar trebui să ne amintim de recentele negocieri ale lui Pojarski cu austriecii La mijlocul lunii iunie , ambasada împăratului Rudolf al II-lea a trecut din Persia prin Iaroslavl Liderul Miliției a II-a a promis apoi tronul Rusiei arhiducelui Maximilian dacă Austria va ajuta guvernul Zemstvo cu împrumuturi și va pune, de asemenea, presiuni militare și diplomatice asupra Poloniei Rudolf al II-lea nu s-a arătat însă interesat de proiect și, prin urmare, problema candidatului austriac nici măcar nu a fost discutată în Consiliu Astfel, până la sfârșitul lunii decembrie, liderii zemstvi a devenit clar că Duma nu avea propuneri constructive pentru candidatura țarului Visul secret al celor șapte boieri a fost revenirea lui Vladislav la numărul de solicitanți și, prin urmare, Minin și Pozharsky au considerat cel mai bine să-l îndepărteze pe

Mstislavsky "cu tovarăși" de la Moscova până când restul s-a înțeles asupra unui singur candidat rus Trubetskoy nu s-a opus În fiecare boier nu vedea decât un concurent pentru voturile alegătorilor Oficial, oamenii au fost informați că membrii Dumei au plecat de la Moscova într-un pelerinaj Este de remarcat faptul că toți au plecat spre Yaroslavl, recenta capitală a Miliției a II-a Aici, membrii și susținătorii celor Șapte Boieri puteau fi asigurați nu numai cu protecție împotriva cazacilor "hoți", ci și cu supraveghere non-stop Oficial, ședințele Consiliului au început în ianuarie Primele săptămâni au arătat că alegerile amenință să se prelungească la infinit Mulți oameni nobili au revendicat tronul și niciunul dintre ei nu era gata să cedeze altuia Situația a dispărut ALEXANDER PUTYATIN într-o fundătură În acest haos, o singură forță organizată a supraviețuit - cercul cazacului El a propus succesiv Consiliului trei candidați: Dmitri Trubetskoy, Mihail Romanov și Dmitri Cerkaski Dar niciunul dintre ei nu a primit majoritatea de voturi În general, singurul lucru pe care Minin și Pozharsky au reușit să-l obțină în prima etapă a fost decizia Consiliului de a refuza solicitanții străini A fost un pas decisiv El a condus țara la război pe două fronturi: împotriva Poloniei și a Suediei Acum, alegerea regelui trebuia finalizată fără întârziere Și Minin și Pozharsky au știut cum să accelereze procesul Ordinul de descărcare de gestiune a emis un ordin de a trimite armata într-o campanie împotriva lui Zarutsky "Trupa" a refuzat Zemsky Sobor a scris despre acest lucru kazanienilor: "Și fără suveran (înainte de alegerea monarhului), oamenii militari - nobili și copii boieri, și atamani și cazaci și tot felul de oameni militari, nu au vrut să du-te la Cherkasy și Ivashka Zarutsky" * Pentru a grăbi alegerile, cazacii s-au hotărât asupra cercului: să-l susțină puternic pe candidatul care va avea cele mai mari șanse de a ajunge la tron Și li s-a dat un nume imediat În toate alegerile țariste anterioare, pontiful de la Moscova a jucat un rol important Și deși după moartea lui Hermogene tronul era gol, nimeni nu a uitat încă cum, în , patriarhul a propus să aleagă în regat Vasily Golițin sau Mihail Romanov Prințul Vasily Vasilyevich a murit în captivitatea poloneză, dar Mihail se afla în Rusia și putea să stea pe tron în cel mai scurt timp posibil În momentul decisiv, Mănăstirea Treime-Serghie a preluat rolul de "patriarh colectiv" Călugării nu numai că i-au sprijinit pe susținătorii lui Romanov, ci și-au asigurat și ferma din Kitay-Gorod pentru întâlnirea lor Adevărat, arhimandritul Dionisie a lipsit de la adunare Se pare că a decis să joace în siguranță Dar rolul principal a fost jucat de cel mai apropiat asistent al său, pivnița Avraamiy Palitsyn și alți călugări La întâlnire au participat nobili, negustori, atamani, reprezentanți ai așezărilor și regimentelor Au decis să caute alegerea la tronul lui Mihail ♦ Skrynnikov R G Mihail Romanov M , S FOC ȘI SABIA Romanov, subliniind că tatăl său era nepotul natural al țarinei Anastasia, soția lui Ivan cel Groaznic* Pe februarie, la următoarea ședință a Consiliului, aleșii cazacilor au propus din nou candidatura lui Romanov Ei au fost susținuți imediat de alți participanți la întâlnirea de la Trinity Compound Potrivit lui Avraamy Palitsyn, care a fost prezent la întâlnire, discursurile susținătorilor lui Mihail "nu au găsit nicio diferență într-un singur cuvânt" ** Evident, nemizând pe elocvența aleșilor, slujitorii mănăstiresc le-au pus la dispoziție copii ale foilor de șmecherie din aceeași carte Discursurile susținătorilor lui Romanov nu au făcut impresie la început pe Trubetskoy, care a condus întâlnirea El a spus că ar fi mai bine să aștepte cu această întrebare până la sosirea reclamantului în capitală Cu toate acestea,

reprezentanții conciliari până atunci s-au săturat deja de întârzieri nesfârșite Pivnița Avraamiy Palitsyn a sugerat să ducă discuția în afara zidurilor palatului și să afle ce cred oamenii despre Mihail Monk a fost susținut călduros de alți participanți la întâlnirea de la Trinity Compound Văzând câți oameni au cerut alegerea lui Romanov, boierul Vasily Morozov, arhiepiscopul Ryazan Feodorit și arhimandritul mănăstirii Novospassky Iosaf au trecut de partea lui Această trinitate, împreună cu inițiatorul ideii, Abraham Palitsyn, a părăsit palatul spre Terenul de execuție, unde Morozov s-a adresat oamenilor cu un discurs Mulțimea a răspuns cu un hohot de aprobare Dar alegerea țarului fără participarea Dumei nu a făcut parte din planurile lui Minin și Pozharsky Prin urmare, liderii Consiliului au propus să amâne decizia privind candidatura lui Mihail cu două săptămâni și, în acest timp, să-i returneze pe Mstislavsky și alți boieri la Moscova pentru a le asculta părerea Este puțin probabil ca Duma să poată fi atrasă într-un vot oficial asupra unei decizii deja adoptate Este și mai puțin probabil ca Mstislavsky și alții să fi convenit în avans să dea coroana "subțirilor" Romanov Cel mai probabil, boierilor li s-au oferit câteva * Vezi: Legenda lui Avraamy Palitsyn S ** Ibid S ALEXANDER PUTYATIN compromite Iată ce scrie R G despre asta Skrynnikov: "Unii au spus că trebuie să se roage cu stăruință lui Dumnezeu și apoi să se tragă la sorți între trei persoane - prințul Dmitri Trubetskoy, prințul Ivan Golițin și Mihail Romanov"* De fapt, Consiliului i s-a cerut să aleagă un rege după aceeași schemă ca și primul patriarh Trubetskoy în această trinitate a reprezentat mișcarea Zemstvo, Golitsyn a reprezentat cei șapte boieri, Romanov a fost nominalizat de popor Propunerea pentru trei candidați a fost respinsă de Duma Liderii săi nu au vrut să-i dea lui Mihail o șansă În schimb, au prezentat o listă alternativă de șapte persoane spre discuție Acesta a inclus: Mstislavsky, Vorotynsky, Trubetskoy, Ivan Romanov, Fedor Sheremetev, Ivan Cherkassky și Dmitry Pozharsky Cu toate acestea, această opțiune nu i-a mulțumit pe participanții la întâlnirea de la Trinity Compound, la care majoritatea cazacilor și locuitorilor Moscovei reușiseră deja să se alăture Toți acești oameni au cerut în unanimitate revenirea la discuția despre candidatura lui Mihail Boierii au încercat să influențeze mulțimea prin unchiul unui candidat popular Ivan Romanov le-a subliniat oamenilor vârsta tânără a nepotului său: "Că prințul Mihailo Fedorovici este încă tânăr și nu în minte, cine ar trebui să fie suveran?" ** Cu toate acestea, această obiecție a fost respinsă cu ușurință de susținătorii "pretendentul poporului" Ești bătrân, i-au spus lui Ivan Nikitich, "în sens deplin" și "vei fi un sprijin puternic pentru el" *** În timp ce unchiul, care dorea să primească coroana, agita oamenii împotriva lui Mihai, membrii Dumei au încercat să convingă Consiliul să revină asupra problemei prinților străini Aflând acest lucru, o mare mulțime de cazaci și orășeni a dat buzna în palat și a început să-i mustre pe boieri "Am rezistat asediului Moscovei și am eliberat-o", au strigat orășenii și războinicii, "și acum trebuie să înduram sărăcia și să murim complet, vrem să jurăm imediat credință țarului pentru a ști cui îi slujim și cine ar trebui să ne răsplătească pentru * Skrynnikov R G Mihail Romanov M , S ** Ibid S ♦♦♦Ibid S FOC ȘI SABIA serviciu!"* Mulțimea nu a ascultat obiecțiile și nu a vrut să se împrăștie până când oficialii catedralei nu au votat pentru alegerea lui Mihail Romanov Dar nici aceasta nu s-a terminat pentru boieri Au fost nevoiți să-i sărute crucea lui Mihai chiar acolo, în palat, după care jurământul a fost transferat în piață Acolo au fost amplasate șase cruci, la care se întindeau cozi lungi de oameni obișnuiți Funcționarii

au făcut în grabă o intrare sărutând în cruce Membrii Dumei și ai Consiliului nu au avut de ales decât să o aprobe Jurământul cerut de la supușii slujirii credincioase lui Mihai, viitoarea lui regină și posibilii lor copii Toți cei care au jurat s-au angajat să nu transfere tronul nici regilor lituanieni, nici regilor suedezi, nici principilor, nici boierilor "din familiile rusești", nici Marinka și fiul ei** Alegerea lui Mihail în regat este de obicei descrisă de istoricii interni fie ca un lanț de evenimente întâmplătoare, fie ca rezultat al presiunii asupra Catedralei de către cazacii rebeli Mi se pare că victoria tânărului Romanov a fost rezultatul acțiunilor coordonate ale liderilor zemstvi și ale călugărilor Trinity În ianuarie, în etapa preliminară a alegerilor, cazacii au fost cei mai activi Rând pe rând, cercul a prezentat trei candidați: Trubetskoy, Romanov și Cherkassky Consiliul le-a respins în mod constant, unul câte unul Cu toate acestea, mulți istorici notează că candidatura lui Romanov a primit cea mai mică opoziție din partea alegătorilor De fapt, nu i se potrivea doar Dumei boierești În timpul alegerilor și revoltelor anterioare, aristocrații au adunat în mod tradițional partide nobile în jurul lor Apoi, pentru caracterul de masă, comercianții și reprezentanții suburbiei Moscovei au fost implicați în ele Conform acestei scheme, frații Shuisky au organizat o revoltă împotriva falsului Dmitri I Scenarii similare au fost jucate în mod repetat din culise de Vasily Golitsyn, încercând să-l răstoarne pe Shuisky însuși Și acum, pentru a împiedica clanurile boierești să facă campanie printre nobilii și locuitorii capitalei, Minin și Pozharsky * Povestea lui Zemsky Sobor în // Întrebări de istorie Nr S ** Skrynnikov RT Mihail Romanov M , S ALEXANDER PUTYATIN a făcut doi pași importanți În primul rând, au elaborat și aprobat Lista Terenurilor într-un ritm accelerat După aceea, cei mai mulți dintre nobili și-au pierdut interesul pentru alegeri S-au împrăștiat la moșii pentru a rezolva problemele personale pe timpul iernii La urma urmei, toată lumea a înțeles că războiul nu s-a terminat! Și oricine devine rege, noi bătălii așteaptă armata în primăvară În al doilea rând, liderii mișcării zemstvo l-au exilat pe Mstislavsky și pe alți lideri ai Dumei la Yaroslavl Astfel, i-au lipsit pe boieri de posibilitatea de a influența activ evenimentele Trebuie remarcat faptul că, în ambele cazuri, Minin și Pozharsky l-au susținut activ pe Trubetskoy Şeful nominal al guvernului a văzut că datorită acţiunilor colegilor săi din triumvirat, lagărele cazaci deveneau forţa principală din capitală Cu alte cuvinte, același cerc care l-a nominalizat pe Trubetskoi drept primul candidat la tron Inutil să spun că boierul simțea deja literalmente gustul victoriei pe buze Până la urmă, înainte de asta, timp de o lună și jumătate, a udat și a hrănit căpetenii din curtea lui, "implorându-i să fie rege în Rusia" * Oaspeții l-au lăudat în ochii lor pe Trubetskoy și au promis sprijin în alegeri Și în spate râdeau de boierul îngust la minte Având în vedere că voturile cazacilor i-au fost asigurate, șeful guvernului a susținut și inițiativa Ordinului de descărcare de gestiune cu o campanie împotriva lui Zarutsky Boyarin a crezut în mod eronat că accelerarea procesului electoral îl va duce la o anumită victorie Decizia cercului de a re-nomina Romanov a fost un șoc pentru Trubetskoy Cazacii aveau nevoie urgent să fie echilibrați de cineva! Și așa a profitat cu plăcere de oportunitatea oferită de colegii săi - să-i întoarcă pe conducătorii Dumei de la Iaroslavl Trubetskoi nici nu-și putea imagina că călugării Trinității făceau campanie pentru Mihail Romanov de multă vreme Că au câștigat majoritatea așezărilor capitalei de partea tânărului rival Drept urmare, boierii s-au întors din Iaroslavl doar

"la analiza capacului" Până atunci, partidul lui Romanov, care a lipsit de la alegeri, nu numai că a câștigat o victorie în piețele Moscovei și în lagărele cazaci, dar a făcut campanie pentru majoritatea membrilor de rangă * Skrynnikov R G Mihail Romanov M , S FOC ȘI SABIA Catedrală Dacă conducerea Dumei se va uni, lupta pentru tron ar putea continua Dar boierii nu au putut să desemneze un candidat dintre ei, iar oamenii din Moscova nici nu au vrut să audă despre un prinț străin Astfel, februarie a fost ziua victoriei fulgerătoare a partidului Romanov Chiar și dimineața, la Consiliu, au discutat o listă de șapte solicitanți, în care numele lui Mihai nici măcar nu era menționat, iar spre seară, în piețe avea loc jurământul de credință față de noul țar Trubetskoy, care nu și-a pierdut speranța de succes până în ultimul moment, a fost de neconsolat Eșecul aproape l-a adus în mormânt pe șeful guvernului Zemstvo Dacă credeți "Povestea lui Zemsky Sobor", la care R G Skrynnikov, după alegeri, Trubetskoy s-a îmbolnăvit grav: "Fața lui este neagră de chin, cade într-o boală și zace trei luni fără să-și părăsească curtea" * A fost victoria lui Romanov un accident, rezultatul unei rebeliuni cazaci sau o acțiune bine planificată a partidului Romanov? Nu contează prea mult Pentru istorie, altceva este mai important Alegerea lui a fost cea mai bună opțiune posibilă Pentru a ne convinge de acest lucru, să luăm în considerare alternative reale: un prinț străin, un reprezentant al dinastiei Rurik sau Gediminizi Țara nu ar accepta un nou impostor, așa cum a arătat exemplul recent al lui Fals Dmitri III Să începem cu candidații străini Curtea austriacă nu s-a arătat interesată de alegeri, ceea ce înseamnă că au fost doar concurenți polonezi și suedezi Vladislav reuşise deja să semene cu ţarii ruşi Nu a făcut nimic bun pentru țară Carl Philip era mai bun? Situația cu "alegerea" lui la tronul de la Novgorod sugerează contrariul "Marele prinț" nu a ajuns niciodată în Rusia, nu s-a convertit la credința ortodoxă Aceasta înseamnă că nu numai Pozharsky l-a păcălit pe Gustav Adolf, promițându-i fratelui său coroana Moscovei Diplomații suedezi au răspuns rușilor cu aceeași monedă Regele obișnuia să negocieze * Skrynnikov R G Mihail Romanov M , S ALEXANDER PUTYATIN bătălia lui Carol Filip numai pentru a asigura în siguranță pământurile confiscate din Rusia la acea vreme În ceea ce privește prinții Rurikovici și Gediminovici, principalul lor dezavantaj a fost numărul mare al acestor dinastii ramificate Orice candidat, dacă era ales la tron, împreună cu coroana, a primit sute, dacă nu mii, de potențiali rivali Până atunci, genealogiile princiare erau deja atât de împletite încât puterea stabilă a unui astfel de rege nu putea, prin definiție, să devină stabilă Dacă chiar și cel mai în vârstă dintre Rurikovici, Șuiskii, la primele succese ale lui Skopin au fost forțați să recurgă la otravă pentru a păstra coroana, atunci câți ar trebui să fie otrăviți de același Trubetskoy, dacă întâmplător ar ajunge la Tronul Moscovei? Când a fost ales Mihail Romanov, Consiliul a legitimat de fapt principiul conform căruia relația de sânge cu ultimul țar era considerată mai importantă decât apartenența la familia mare-ducală Această prevedere a redus drastic numărul candidaților la tron și a scos pământul de sub picioarele iubitorilor de lovituri Țara a avut ocazia să se ralieze în jurul unei noi dinastii Aceasta înseamnă că țarul Mihail Fedorovich ar putea conduce cu bunăvoință, fără a aranja, precum Vasily Shuisky, o rușine masivă și execuții secrete Un alt avantaj important al noului rege a fost, oricât de ciudat ar suna, vârsta lui fragedă În timpul Necazurilor, mulți politicieni s-au mutat dintr-o tabără în alta, și-au încălcat jurămintele, au mințit și au dezonorat Romanovii nu au făcut excepție Tatăl lui Mihail, Filaret, l-a

servit multă vreme pe Fals Dmitri al II-lea ca "patriarh al hoților" Unchiul, Ivan Nikitich, a fost unul dintre liderii celor șapte boieri Noul țar ales și-a jurat credință lui Vladislav și a stat la Kremlin cu polonezii Dar asta, în tinerețe, nu l-a compromis deloc La urma urmei, așa cum ar trebui să fie pentru un tânăr, Michael a îndeplinit doar voința rudei sale mai în vârstă Și, în sfârșit, ceea ce este de asemenea important, tânărul Romanov a lipsit de la Zemsky Sobor În timpul campaniei electorale, nu a promis nimic nimănui și acum își poate conduce politica în mod rezonabil și oportun Procedând în ea doar din interesele țării și din nimic altceva FOC ȘI SABIA Cu toate acestea, noul rege mai trebuia să joace toate aceste atuuri politice Sarcina părea copleșitoare la prima vedere La urma urmei, Mihail nu avea experiență în guvernarea țării Da, există experiență! Reprimările lui Godunov au lovit familia Romanov când băiatul avea patru ani Tatăl și mama lui au luat involuntar tunsura, iar judecătorii i-au trimis pe Mihail și pe sora lui Tatyana la închisoare pe Beloozero Acolo, potrivit cronicilor, copiii erau "timp considerabil"* Anii de închisoare au coincis cu cea mai severă foamete, care nu a avut cel mai bun efect asupra sănătății viitorului rege Mihail a crescut ca un "copil înfometat" De atunci și până la sfârșitul zilelor sale, a rămas slab și bolnav Și mai rău, închisoarea și exilul au afectat educația viitorului autocrat Abia la zece ani, deja sub Fals Dmitri I, Mihail a scăpat de supravegherea executorilor judecătorești și a ajuns în capitală, unde pentru prima dată a avut ocazia să învețe măcar ceva Totuși, timpul a fost pierdut fără speranță Dar, cel mai important, în personajul viitorului rege, trăsăturile unui deținut de închisoare au fost fixate pentru o lungă perioadă de timp: conformare, prudență, tendință de ascultare, teamă de a arăta măcar o oarecare independență Prin urmare, imediat a apărut întrebarea: cine ar conduce țara în numele lui Michael? Cel mai bun candidat a fost, desigur, Filaret Dar tot trebuia să fie salvat din captivitatea poloneză Între timp, instanța și cazul, mama tânărului rege a preluat rolul de conducător Trebuie să spun că a fost o doamnă puternică, energică și inteligentă Până la urmă, nu degeaba Boris Godunov, dintre toate femeile familiei Romanov, a ordonat doar ei, Xenia Shestova, să fie tonsurată călugăriță Mai mult decât atât, călugărița Marfa nu a fost trimisă la o mănăstire după aceea, ci închisă într-un cimitir din deșert din Zaonzhye Potrivit mărturiei lui Isaac Massa, pedeapsa aspră s-a datorat faptului că Boris Godunov a considerat ambițioasa Xenia "sufletul conspirației"** La începutul lunii martie, o delegație din Zemsky Sobor, condusă de o rudă apropiată a Romanovilor, boierul Fyodor Shere * Skrynnikov R G Mihail Romanov M , S ** Ibid S Prin foc și sabie ALEXANDER PUTYATIN Metev, a părăsit Moscova în căutarea noului țar ales Nimeni nu știa exact unde se află Michael și, prin urmare, ambasadorii s-au dus la Iaroslavl și mai departe "unde va fi el, suveran," * De la conducerea Dumei, pe lângă Sheremetev, au plecat în căutare prințul Vladimir Bakhteyarov-Rostovsky și vicleanul Fiodor Golovin De la cler - arhiepiscopul Ryazan Feodorit, pivnița Trinității Avraamiy Palitsyn și alți bătrâni ai catedralei Pe martie, delegația a ajuns în satul Novoselki de lângă Kostroma În dimineața zilei următoare, împreună cu guvernanții locali, orășeni și reprezentanți ai clerului Kostroma, ambasadorii s-au mutat în procesiune la zidurile Mănăstirii Ipatiev, unde îi așteptau Marta și Mihail Scena negocierilor s-a desfășurat ca un ceas Cel mai mare dintre păstorii spirituali, arhiepiscopul Theodoret, i-a dat bătrânei modeste o scrisoare de la Zemsky Sobor cu privire la alegerea fiului ei pe tronul Moscovei Faptul că Martha ar refuza să-l binecuvânteze pe

Michael pentru prima dată era destul de previzibil În Rusia acelor ani, a fi de acord imediat cu ceva a fost considerată o formă proastă Totuși, în loc de scuze stupide, călugărița a început să justifice motive destul de pământești Astfel, ambasadorii, în numele Consiliului care i-a trimis, au fost nevoiți, în cadrul unei negocieri aparent formale, să depună promisiuni pe cele mai importante probleme ale politicii actuale Mai mult, tocmai în acele zone în care interesele dinastiei regale se ciocneau cu propriile interese de clasă La început, bătrâna "cu mare tânguire"** le-a arătat ambasadorilor tinerețea fiului ei și lipsa de experiență a acestuia, nesiguranța supușilor săi, care " a devenit de nesuportat în sărutul crucii", " dându-și sufletele foștilor suverani, ei nu au slujit direct " Boierii au jurat că acum toată lumea îl va sluji pe Mihail cinstit și apoi au fost de acord cu orice pedeapsă pentru trădători Statul este complet distrus, a continuat să se plângă Martha Din lipsa banilor din vistierie, țarul nu poate onora militarii pe merit, nici cu * Skrynnikov R G Mihail Romanov M , S ** Ibid S FOC ȘI SABIA lupta cu trupele poloneze Ce este acolo - să lupți, chiar să asiguri familia regală și apoi presupun că nu există provizii la Moscova! Ei bine, ce ești, mamă, au răspuns ambasadorii Da, suntem de dragul așa ceva O strângem cu toată lumea! Nu, orice vrei, și n-o să binecuvântez, Marfa cere încă o concesie, pentru că regele este Sigismund De îndată ce află că Mihail s-a așezat pe tronul Moscovei, apoi tatăl său, care trudește în captivitate, va fi pedepsit cu o moarte cruntă! Nu va îndrăzni, mamă, răspund ambasadorii Îi vom da captivii polonezi în schimbul lui Filaret - cine vrea și cât vrea! Pe scurt Vom face orice, chiar dacă doar pentru a-l răscumpăra pe tatăl regal de adversar! Deci chiar la prima întâlnire, mama a negociat pentru Mihail Romanov dreptul de a dezonora în mod arbitrar împotriva subiecților neglijenți El a putut impune oricând taxe militare de urgență În plus, în viitoarele negocieri ruso-polone, i s-a permis în prealabil să pună interesele familiei deasupra nevoilor statului Acum, că ea scoase toate concesiile posibile de la boieri, Marta a fost de acord să-și lase fiul să plece în împărăție După ce a primit binecuvântarea ei, Mihail a mers împreună cu Teodoret și alți clerici la Catedrala Treimii a Mănăstirii Ipatiev, unde a fost numit solemn Țarul Rusiei În semn de dobândire a puterii supreme, tânărul monarh a primit un "personal suveran" de la bătrânii ambasadei Toate celelalte ceremonii au fost amânate până la sosirea la Moscova Vestea numirii lui Mihai ca rege în capitală a fost primită la martie Oamenii îi așteptau de la o zi la alta sosirea la Kremlin Cu toate acestea, țarul nu se grăbea să meargă la Moscova În schimb, a stat aproape o lună la Iaroslavl Aici, în jurul lui Mihai și Marthei, a început să se contureze un cerc guvernamental, care în următorii ani avea să conducă țara în numele tânărului monarh Cele mai apropiate rude ale țarului au devenit nucleul noului guvern: Șeremetevii, Morozovii și Saltykovii Demnitarii lui Romanov erau bine conștienți că nu putea intra în Moscova fără o armată puternică și măcar un fel de tezaur Imediat după numirea lui Mihail, boierul Sheremetev ia trimis lui Mstislavsky un decret suveran din * ALEXANDER PUTYATIN cererea de a trimite imediat sigiliul regal și "lista boierească", întrucât " la noi, domnilor, multe scrisori suverane au ajuns în spatele sigiliului suveran" * Membrii Dumei au încercat să tragă problema în jos La alcătuirea Listei funciare, au împărțit o mulțime de terenuri proprietate de stat "după verdictul boieresc" și acum le era frică să revizuiască aceste premii Totuși, Sheremetev a continuat să trimită decret după decret, cerând neobosit o listă și un sigiliu În cele din urmă, Duma a trebuit să

cedeze Deci cea mai importantă dintre pârghiile de influență asupra nobilimii a trecut în mâinile regelui Între timp, oamenii de serviciu au început să se adună la Iaroslavl la el Unii sperau la rezolvarea disputelor funciare, alții la noi premii Mihail i-a lăsat rapid pe nobili să simtă că toate "dachasele boierești" erau preliminare El a anulat cu îndrăzneală cele mai odioase premii Duma și a distribuit cu generozitate moșii și moșii participanților la "campania sa de la Moscova" Curând noul țar a convocat membri ai curții suveranului: ispravnici, avocați, chiriași Când a devenit clar că toți cei care doreau să vină, guvernul Romanov, la aprilie , a aranjat o revizuire generală a miliției nobile din satul Lyubilovo Cei care nu s-au prezentat acolo au fost aspru pedepsiți Mihail Romanov a ordonat să se dezaboneze la vistieria moșiilor și moșiilor lor Nu numai micii militari au fost cei care și-au pierdut proprietatea Lista netchikov alungați de pe pământ include nume cunoscute precum Buturlin, Kolychev, Golovin și Gagarin Acum că noul țar avea o armată nobilă în mâinile sale, pozițiile sale în lupta împotriva Dumei au fost întărite semnificativ În același timp, influența cercului militar a început să scadă în capitală Detașamentele loiale guvernului au fost trimise unul după altul la periferie Doar pe martie, peste de cazaci au plecat la granița cu Lituania Alte câteva sute au întărit în curând garnizoana din Pskov Oamenii liberi ai hoților violenti au fugit încet pe cont propriu La urma urmei, a devenit din ce în ce mai periculos să trăiești prin jaf și jaf în centrul țării În timp ce se afla la periferie, era încă posibil să profite bine * Skrynnikov R G Mihail Romanov M , S FOC ȘI SABIA În cele din urmă, situația s-a îmbunătățit atât de mult încât regele și guvernul său au putut intra în siguranță în capitală La mai , Mihail a sosit solemn la Moscova La poartă a fost întâmpinat de Catedrala Sfințită "cu cruci", Duma, trupele garnizoanei și orășenii Cea mai mare parte a orașului ars de polonezi era încă în ruine Clopotele au sunat doar de la câteva clopotnițe supraviețuitoare Puțini dintre boieri credeau că Romanov va putea să stea pe tron Situația din țară era prea grea Nimeni nu și-ar fi putut imagina că în câțiva ani noua dinastie va obține o asemenea putere asupra Dumei, pe care nici măcar Ivan cel Groaznic nu o avea Demnitarii care conduc în numele lui Mihail folosesc cu pricepere dușmănia dintre clanurile boierești, nobilimi și cazaci, nepermițând niciunei moșii militare să limiteze semnificativ puterea suveranului Capitolul ÎNCUNAREA ȚARULUI MICHAEL RĂZBOI CU POLONIA, SUEDIA ȘI CĂDERILE DE AFARA Deulin armistiţiu Încoronarea lui Mihai a avut loc, așa cum s-ar spune acum, în stare de funcţionare Ceremonia a avut loc la iulie în Catedrala Adormirea Maicii Domnului de la Kremlin În lipsa unui patriarh, a fost condus de mitropolitul Efrem de Kazan Şapca lui Monomakh a fost purtată în faţa tânărului ţar de unchiul său, Ivan Nikitievici Guvernatorii Zemsky Dmitri Trubetskoy și Dmitri Pojarski i-au dat suveranului un sceptru și un glob Șeful Dumei, Fyodor Mstislavsky, l-a umplut pe Mihail cu monede de aur La Moscova, toată lumea s-a uitat cu atenție la primele decizii ale autocratului încoronat, încercând să determine noul curs al statului din ele Michael nu s-a lăsat să aștepte Imediat după încoronare, a primit un denunț de abatere gravă a unuia dintre supușii săi, pentru care, potrivit legii, se datora o pedeapsă aspră ALEXANDER PUTYATIN Curtenii se întrebau ce va alege noul suveran: închisoare sau executare? Dar Romanov din copilărie a fost chinuit în "deținuții de închisoare" A decis să transforme totul într-o glumă "Nu știți", le-a spus țarul demnitarilor, "că urșii noștri din Moscova nu atacă fiara în primul an, ci încep să vâneze numai cu vârsta?" * Așa că tânărul

autocrat a precizat că nu intenționează să recurgă la represiune fără nevoie urgentă Cu toate acestea, merită remarcat faptul că favorurile sale au mers nu numai către vinovați Comandanții de succes ai Rusiei pre-romanove nu se puteau lăuda cu longevitate Ivan cel Groaznic l-a executat pe protagonistul boierului "capturarea Kazanului" Alexandru Gorbaty Voievodul Ivan Shuisky, care a oprit invazia lui Stefan Batory lângă zidurile Pskovului, a fost ucis în secret din ordinul domnitorului Boris Godunov Cu doi ani înainte de isprava lui Minin și Pozharsky, frații Shuisky, conform zvonurilor populare, l-au otrăvit pe salvatorul lor, prințul Mihail Skopin Noul rege a devenit un "încălător al tradiției" Nu numai că i-a răsplătit pe eroii "capturării Moscovei", dar și-a menținut o atitudine favorabilă față de ei pe viață Stolnik Dmitri Pozharsky a primit nobilimea în ziua încoronării lui Mihail În același timp, Kuzma Minin a fost promovat la nobilii duma Ambii lideri zemstvo au ocupat după aceea în mod repetat posturi înalte în guvern Spre deosebire de mulți alți demnitari, Pozharsky și Minin nu au căzut niciodată în dizgrație Gradurile și moșiile au rămas cu ei până la moartea lor Cu toate acestea, imediat după urcarea lui Michael, ambii lideri ai miliției s-au retras în umbră pentru o vreme Suveranul și anturajul său au căutat să urmeze o politică echilibrată, fără a face prea multă diferență între guvernanții zemstvo și adversarii lor Deci, în același timp cu Dmitri Pojarski, Ivan Cherkassky a fost promovat boier El a devenit faimos pentru că i-a ajutat pe polonezi să înăbușe însăși revolta moscoviților, care în martie era condusă de prințul Pojarski Cu toate acestea, mai târziu Ivan Cerkassky a trecut de partea patrioților și a luptat sincer împotriva regelui polonez Incercarea mea * Skrynnikov R G Mihail Romanov M , S FOC ȘI SABIA Khaila Romanov de a împăca dușmanii de ieri a fost cauzat de o crudă necesitate Rusia se confrunta cu un război pe mai multe fronturi simultan și, prin urmare, fiecare sabie, fiecare suliță, fiecare țeavă de pușcă era importantă pentru țară acum În sud, cazacii lui Zarutsky amenințau Tula, în estul Kazanului și Astrahanul erau de fapt depusă, în nord suedezii au continuat să dețină ținutul Novgorod, iar polonezii au înaintat dinspre vest În același timp, mulți "hoți" au cutreierat țara Au jefuit civili, au ars orașe și nu au vrut să asculte de nimeni Minin și Pozharsky, luptând cu mai mulți oponenți, au concentrat de fiecare dată trupe alese pe un sector decisiv al frontului și, datorită acestui fapt, au obținut invariabil succesul Succesorii lor în guvernul lui Mihail Romanov au încercat să urmeze aceeași tactică Și treptat situația din țară a început să se îmbunătățească În primăvară, liderul funcționarului "regatului suveran Kazan", Shulgin, a fost arestat la Sviyazhsk Curând a plecat în exilul siberian, iar Kazanul s-a întors sub stăpânirea Moscovei La sfârșitul lunii iunie , în stepele de lângă Voronezh, războinicii moscoviți ai lui Ivan Odoevski s-au întâlnit cu armata cazacului lui Zarutsky Bătălia a durat câteva zile și a avut, din câte se poate aprecia, un rezultat incert Pierderile cazacilor au fost mult mai mari, dar înainte de a pleca în stepă, aceștia au reușit să captureze și să ardă orașul Voronej Dar, în ciuda acestui fapt, Zarutsky nu a putut menține unitatea armatei Don și Terek au refuzat curând să-l sprijine După retragerea din Voronej, cei mai mulți cazaci au căzut în spatele atamanului Cea mai mare parte s-a împrăștiat în sate, iar peste de oameni au trecut de partea guvernului de la Moscova Țarul Mihai i-a luat în serviciu și i-a trimis la Smolensk împotriva lui Sigismund al III-lea Zarutsky cu Marina, "Vorenko" și o mână de cei mai apropiați susținători au fugit de trupele lui Odoevski la "suveranul" Astrahan Aici atamanul a dezvoltat din nou o activitate

furtunoasă Mai întâi, el a anunțat localnicii că "Lituania a preluat controlul"* asupra Moscovei * Skrynnikov R G Trei Dmitri falși M , S ALEXANDER PUTYATIN Crezând într-un truc simplu, "oamenii mai mici" și arcașii din Astrakhan au întâlnit "pâlnia" cu onoare Oamenii fugari s-au înghesuit la Zarutsky din diferite direcții Atamanul și-a asigurat o alianță cu Nogai Khan Ishterek, a început relații cu persanul Shah Abbas și a câștigat orașul Terek de partea lui Din toamna anului , agitatorii săi încearcă să ridice satele Don pentru o campanie împotriva Moscovei Mesagerii Astrahan au plecat și ei spre Teritoriul Zamoskovsk și Beloozero Ei au reușit să-i convingă pe majoritatea cazacilor "hoți" care operau acolo de partea lui Zarutsky Astfel, în scurt timp, s-a format o nouă coaliție de cazaci, gata să mute forțe uriașe împotriva Moscovei din mai multe părți deodată până în vară Dar nici guvernanții regali nu au moștenit Guvernul lui Michael a identificat corect principala amenințare și a lovit primul Deja în martie , voievodul Pyotr Golovin a returnat orașul Terek sub mâna lui Mihail De acolo, a trimis un detașament din capul arcașului Hokhlov la Astrahan În drum spre oraș, a reușit să-i agite pe aliații de stepă ai lui Zarutsky de partea Moscovei Hoarda Nogai i-a jurat credință lui Michael Aflând că Rusia era condusă de țarul ales la Consiliu, războinicii garnizoanei Astrahan s-au răzvrătit împotriva atamanului Nobilii și arcașii au ocupat închisoarea, în timp ce Zarutsky cu oamenii săi credincioși s-a închis la Kremlin Acum nu avea mai mult de de susținători Nu exista nicio speranță de victorie, deoarece armata prințului Odoevski înainta deja spre Astrahan dinspre nord Zarutsky și-a dat seama că era timpul să fugă Fără să aștepte apropierea războinicilor regali, pe mai, atamanul cu Marina și "vorenok" s-a aruncat pe pluguri și a urcat râul Evident, ei sperau să se strecoare în teritoriul Zamoskovsk pentru a se alătura aliaților Drumul spre nord a fost însă blocat Zarutsky trebuia să se întoarcă În acel moment, când detașamentul său a trecut pe lângă Astrahan, arcașii au atacat avioanele cazaci Doar un număr mic de nave au reușit să treacă peste bariera După ce a mers cu ei la mare, Zarutsky a traversat de la Volga la Yaik Acolo, cazacii au construit un ostrog pe Insula Ursului și l-au pregătit pentru apărare Ataman a trebuit să se retragă de mai multe ori și să o ia de la capăt și, prin urmare, înfrângerile sale FOC ȘI SABIA nu a dezamăgit Totuși, Mihail Romanov nu l-a lăsat în pace pe "boierul Tushino" Armata navei i-a depășit pe rebeli de pe Yaik Cazacii lui Zarutsky s-au săturat de războiul nesfârșit După primele lupte nereușite, au fost de acord să dea conducătorilor guvernanților și ei înșiși au jurat credință regelui La iulie , captivii au fost duși la Astrahan De acolo, sub o escortă puternică, au fost trimiși la Moscova Procesul a fost de scurtă durată Zarutsky a fost pus pe un țăruș și a murit într-o agonie teribilă "Prințul Ivan Dmitrievici" în vârstă de trei ani a fost condamnat la moarte prin spânzurare În contextul războiului în desfășurare, consilierii lui Mihail au găsit imposibil să-l părăsească pe "Vorenka" în viață Mai mult, mama lui a fost deja eliberată din închisoare în timpul lui Shuisky Apoi Marina a promis că se va întoarce în Polonia și va uita pentru totdeauna de Rusia, dar nu s-a ținut de cuvânt și a continuat lupta pentru putere Ea a primit acum o închisoare pe viață În primăvara anului , prizonierul a murit "de dor" în temnița de la Kremlinul Tula Până în vara anului , problemele din estul și sudul țării fuseseră rezolvate într-o primă aproximare, iar guvernul Romanov a început să lupte pentru restituirea pământurilor ocupate de străini Acțiunile s-au intensificat în nord împotriva Suediei și în vest împotriva Poloniei Istoricii reproșează adesea

guvernului rus decizia eronată de a duce război pe două fronturi Cu toate acestea, aceasta nu este vina lui Războiul împotriva Poloniei durase mai bine de un secol, iar în Suedia însăși a trecut la ofensivă Adevărat, potrivit lui Gustav Adolf, acest lucru s-a întâmplat numai după ce cazacii "hoții" care cutreiera nordul Rusiei au atacat teritoriul Finlandei În momentul în care armata suedeză a avansat, trupele ruse ale prințului Dmitri Cerkasski erau ferm blocate lângă Smolensk Au asediat orașul, dar polonezii au spart blocada, livrând cărucioare de mâncare către cetate Era imposibil să se retragă trupele de pe frontul de vest, iar țarul a trebuit să trimită o nouă armată împotriva suedezilor Acesta era condus de Dmitri Trubetskoy, cu care ultimele detașamente ale Zemstvo rati, care asediau garnizoana poloneză din ea, au părăsit Moscova ALEXANDER PUTYATIN La iulie , trupele lui Yakov Delagardie, lângă satul Bronnitsy, la de kilometri de Novgorod, au învins armata de de oameni a lui Trubetskoy După aceea, guvernatorul a dat ordin pentru o retragere generală Dar a uitat să acopere retragerea cu unități de ariergarda Iar suedezii nu au ratat ocazia În fiecare zi l-au urmărit pe Trubetskoy din ce în ce mai activ Retragerea s-a transformat curând într-o fugă Detașamente, cazacii nu mai credeau în guvernatorul lor Mulți au părăsit linia și s-au împrăștiat pentru a "fura" prin raion Unii, rămânând fideli jurământului, pe riscul și riscul lor, au făcut raiduri pe liniile din spatele inamice Și erau cei care mergeau în slujba lui Sigismund sau Gustavus Adolf toamnă , regimentele suedeze au luat Gdov În curs de dezvoltare, Gustav Adolf cu o armată a -a în iunie a asediat Pskovul Timp de trei luni trupele sale au încercat să cucerească orașul Dar garnizoana cetății, condusă de Vasily Morozov și Fedor Buturlin, a luptat împotriva tuturor atacurilor Regele suedez nu a persistat decembrie , a semnat un armistițiu cu Rusia Și deși tratatul de pace a fost încheiat abia în februarie , ostilitățile din Nord nu au mai fost reluate În - , Sejm nu i-a permis regelui Sigismund al III-lea să lupte cu Rusia Și, prin urmare, a chemat doar supușii săi, în primul rând Micii cazaci ruși, să lupte pentru interesele Commonwealth-ului Detașamentele de cazaci au spulberat spatele regimentelor ruse care asediau Smolenskul Mulți Cherkasy au făcut echipă cu armatele private de magnați polonezi și "hoți" ruși pentru raiduri profunde pe teritoriul regatului moscovit Cea mai mare armată de cazaci din această perioadă este considerată a fi armata atamanului rebel Mihail Balovnya, care a asediat Moscova în vara anului În această armată mafioasă, conform diverselor surse, erau de la cinci la opt mii de cazaci Servitorul și maiștrii săi au cerut regelui "salariu" suplimentar, iar în caz de refuz au amenințat să se unească cu Pan Lisovsky și să treacă în slujba lui Sigismund În acel moment, garnizoana din Moscova era foarte slăbită și nu putea rezista la o ciocnire cu armata cazacilor Negocierile cu "hoții" nu au dus la nimic A apărut o situație critică FOC ȘI SABIA Cu toate acestea, în acel moment, trupele prințului Boris Lykov s-au apropiat de la Iaroslavl și, în curând, a sosit un detașament din sensul giratoriu Artemy Izmailov Guvernul avea acum regimente loiale la dispoziție Guvernatorii țarului au respins atacul rebelilor și i-au aruncat înapoi de pe zidurile capitalei Cu toate acestea, problema nu s-a încheiat aici pentru Balovnya Curând, armata lui Lykov i-a depășit pe "hoții" de lângă Maloyaroslavets și i-a forțat să capituleze Potrivit R G Skrynnikov *, voievodul a predat capitalei de cazaci, care i s-au predat "pentru sărutul crucii" La Moscova, toți au fost duși la jurământul repetat de credință față de țarul Mihai și acceptați în serviciu Crescătorii rebeliunii, ataman Balovnya și de maiștri, au fost

spânzurați de verdictul instanței Dacă printre căpeteniile cazaci care au acționat împotriva guvernului rus, superioritatea incontestabilă îi aparține lui Balovny, atunci printre magnații polonezi Pan Lisovsky s-a remarcat pe fondul general După ce s-a retras de sub zidurile Mănăstirii Treime-Serghie, detașamentul său a devastat periferia Pskovului timp de patru ani Însă în primăvara anului , când amenințarea unei invazii suedeze planează asupra acestei zone dinspre nord, Lisovsky a făcut pace cu regele Sigismund După ce au jefuit pentru ultima oară suburbiile Pskov, "lisovicii" s-au înconjurat în jurul regimentelor lui Cerkassky, care asediase Smolensk, și l-au capturat pe Karachev cu o lovitură bruscă Astfel, detașamentele lui Lisovsky atârnau peste comunicațiile armatei Smolensk Era necesar să-l ajutăm urgent pe Cherkassky, dar nu existau trupe pentru asta Situația ar putea fi salvată de un comandant care ar aduna o armată la fața locului, compensând lipsa de fonduri prin forța talentului și a autorității sale Țarul l -a chemat pe Dmitri Pojarski Ordinul de descarcerare a făcut un "pictură" pentru regimente În conformitate cu aceasta, ilustrul guvernator urma să primească peste șapte mii de războinici Cu toate acestea, când "armata" lui Pojarski a pornit de la Moscova pe iunie, în ea se aflau doar aproximativ o mie de nobili, arcași și cazaci Și, prin urmare, chiar înainte de a ajunge la Borovsk, guvernatorul a trimis colecționari prin district cu ordin de a invita de pretutindeni * Skrynnikov R G Mihail Romanov M , S ALEXANDER PUTYATIN oameni de serviciu Armata a crescut în marș În Belev, prințul Dmitri a fost depășit de un grup mare de cazaci care părăsiseră Balovnya Mulți dintre ei au servit anterior în milițiile zemstvo și acum erau gata să se întoarcă sub comanda ilustrului comandant Mai târziu, două mii de tătari în serviciu au venit la Pozharsky, pe care i-a inclus și în armata sa Desigur, cavaleria ușoară a fost de puțin folos în luptele deschise, dar pentru luptele manevrabile pe o suprafață mare, cavaleria de stepă era cea mai potrivită Pan Lisovsky, în ciuda superiorității numerice a armatei sale, nu l-a așteptat pe Pozharsky la Karachev Tehnica de semnătură a comandantului polonez a fost raidurile rapide de cai După ce au aflat despre apropierea detașamentelor rusești, "lisovicii" s-au retras rapid la Orel Dar nu în zadar Pozharsky a inclus cavaleria tătară în armată Polonezii nu au reușit să se desprindă de persecuție La august , un detașament avansat de cavalerie sub comanda lui Ivan Pușkin a pătruns pe neașteptate în tabăra poloneză Până când "lisovicii" s-au înarmat și s-au aliniat pentru luptă, rușii au reușit să omoare mulți nobili Dar Lisovsky a reușit să oprească panica și să restabilească controlul armatei Regimentele lui Pozharsky au sosit la timp, polonezii s-au întâlnit deja în formație strânsă O bătălie aprigă care se apropie a durat câteva ore Și cu fiecare oră care trecea, cursul său era din ce în ce mai influențat de superioritatea numerică a polonezilor În cele din urmă, Lisovsky a reușit să adune toată cavaleria grea într-un pumn și să lovească cea mai slabă verigă a apărării ruse, regimentul de cai ușori al lui Isleniev Tătarii nu au putut rezista loviturii cavaleriei blindate Mai întâi s-au dat înapoi, apoi au fugit de pe câmpul de luptă Războinicii lui Lisovsky, între timp, au avut succes, răsturnând un regiment rus după altul Dar Pozharsky însuși nu a putut fi depășit de Pozharsky Detașamentul combinat de nobili, arcași și cazaci sub comanda guvernatorului a ripostat cu atâta furie încât Lisovsky a fost nevoit să oprească atacurile Comandantul polonez spera că mâna de luptători supraviețuitori vor recunoaște înfrângerea și vor părăsi câmpul de luptă Dar nici un astfel de noroc Prințul Dmitri s-a întărit repede în

vagon, înconjurând detașamentul său cu mai multe rânduri de căruțe Nu mai avea mai mult de de oameni, FOC ȘI SABIA de zece ori mai puţin decât inamicul Dar Pojarski a refuzat categoric să se retragă la Volhov, așa cum i-au sfătuit camarazii săi de arme "Este mai bine ca toată lumea să moară pe loc", a declarat el, "decât să cedeze câmpul de luptă inamicului!"* Nu a fost încăpățânare stupidă Guvernatorul a simțit situația mai bine decât alții, a înțeles ritmul bătăliei și logica acțiunilor inamicului Pierderile grele suferite în timpul multor ore de luptă au făcut o impresie deprimantă asupra soldaților lui Lisovsky Asaltul asupra pozițiilor fortificate ale lui Pozharsky a fost imposibil fără multă vărsare de sânge Și a dat-o mercenarilor care nu erau dornici să moară pentru interesele regelui polonez În plus, ziua se apropia de sfârșit și nu era obiceiul lui Lisovsky să lanseze un atac la amurg A mai fost o circumstanță importantă care l-a ajutat pe Pojarski să țină linia El credea în trupele sale și se aștepta ca războinicii care fugeau să se întoarcă în tabără noaptea Calculul era justificat Polonezii nu au rezistat Armata lor s-a retras două verste și a tăbărât noaptea Până dimineață, războinicii ascunși în păduri s-au adunat în tabăra rusească, la lumina focurilor aprinse Au fost relativ puține decese Până în zori, tabăra lui Pozharsky era deja apărat de aproximativ cinci mii de oameni Acum Lisovsky nu avea nicio șansă să pătrundă în apărarea rusă Timp de trei zile, armatele pregătite pentru luptă au stat una față în față Și fiecare oră de răgaz a jucat în mâinile lui Pozharsky În primul rând, aștepta întăriri care părăsiseră deja Moscova, iar Lisovsky nu avea pe cine să se bazeze În al doilea rând, mercenarii străini nu se distingeau prin loialitatea față de steagul lor și, cu o anumită dexteritate, puteau fi pur și simplu cumpărați În acest scop, guvernatorul rus s-a folosit de "germanii" care au servit în armata sa În numele lui Pozharsky, căpitanul scoțian Yakov Shaw i-a contactat pe compatrioții săi și le-a oferit să intre în serviciul regal Mercenarii englezi și scoțieni, văzând că norocul le trădase liderul, au început să se mute în tabăra rusă Armata lui Lisovsky se topea în fața ochilor noștri * Skrynnikov R G Mihail Romanov M , S ALEXANDER PUTYATIN Atunci comandantul polonez a decis să depășească soarta Ieșind liniștit din parcare, s-a mutat împreună cu rămășițele armatei în regiunea Krom, apoi s-a întors brusc spre nord, spre Volkhov și a galopat rapid către Kaluga Lisovsky spera că va fi capabil să cucerească acest oraș bogat cu o lovitură bruscă și, astfel, să-și restabilească reputația zdrobită în rândul trupelor După ce au făcut un marș rapid de de kilometri, polonezii au ocupat Przemysl și s-au pregătit pentru un atac asupra Kaluga Cu toate acestea, nu au reușit să depășească Pozharsky Voievodul și-a dat seama de manevra lui Lisovsky și a trimis sute de cavalerie direct la Kaluga Prințul Dmitri și-a concentrat restul forțelor la Tikhvin, amenințând armata poloneză din flanc Întăririle adunate pentru Pojarski de guvernul rus în țara Kazanului se grăbeau deja spre Przemysl: de la șase mii la șapte mii de tătari, ciuvași și cheremis Lisovsky nu a așteptat deznodământul A ars orașul capturat și s-a retras la Vyazma și de acolo la Rzhev În armata poloneză în retragere, mai puțin de jumătate din puterea sa inițială a rămas Pericolul care amenința Moscova din direcția Kaluga a fost eliminat Cu toate acestea, efortul enorm al forțelor nu a trecut fără urmă pentru Pozharsky Rănile primite în timpul revoltei de la Moscova din s-au făcut simțite din ce în ce mai mult Curând, "atacul de epilepsie" pentru o lungă perioadă de timp l-a legat pe guvernator de pat În Kaluga, a fost forțat să predea comanda fratelui său, Lopata-Pozharsky Dar nu a putut ține armata sub control La scurt timp după

plecarea lui Lisovsky, Lopata-Pojarski a raportat Moscovei că "oamenii kazani au fugit toți la Kazan"* Boierul Fedor Șeremetev, care se afla la Rjev, a avut destulă putere pentru a încerca să-l pună pe Lisovsky, dar a ales să nu-și asume riscuri, ci să stea în spatele zidurilor cetății Lipsa urmăririi și timiditatea garnizoanei Rzhev i-au încurajat pe războinicii polonezi Lisovicii s-au întors și s-au deplasat spre est, spre Uglich Au mai rămas puține forțe după luptele cu Pozharsky și, prin urmare, detașamentul * Skrynnikov R G Mihail Romanov M , S - FOC ȘI SABIA Lisovsky a mers pe drumurile de țară, ocolind orașele mari Polonezii au devastat împrejurimile Yaroslavl, Suzdal, Murom, Ryazan și Tula Guvernatorii ruși nu au putut împiedica raidul rapid al cavaleriei poloneze Numai armata prințului Kurakin l-a prins din urmă pe Lisovsky pentru o vreme, când acesta, după ce a închis cercul, a mers la Kaluga dinspre est Dar comandantul rus a acționat indecis, iar polonezii s-au desprins de urmărire fără prea multe pierderi Lupta împotriva "lisovicilor" arată foarte clar de ce cariera militară a lui Pozharsky nu a luat contur după Opal sau uitare nu era la vedere Regele a oferit în mod repetat celui mai bun guvernator al său cele mai înalte funcții în armată Uneori, prințul Dmitri a fost de acord să le ia Dar de fiecare dată vechea boală l-a doborât, nepermițându-i să ducă la bun sfârșit campania lansată genial Și pentru că Pojarski a fost din ce în ce mai forțat să refuze numirile militare Dar după , cariera sa civilă s-a dezvoltat cu succes Rusia și Polonia și-au petrecut întregul an pregătindu-se pentru o nouă ciocnire decisivă Finanțarea armatei a necesitat eforturi extraordinare La Zemsky Sobor din Moscova, aleșii din orașe și localități au fost de acord să colecteze "al cincilea bani" în toată țara Erau însă gata să plătească taxa de urgență cu condiția ca în fruntea acestei chestiuni să fie o persoană care se bucură de încrederea necondiționată a societății Așa a fost, în opinia lor, prințul Dmitri Pojarski Consiliul l-a numit ca asistenți ai lui pe grefierul Semyon Golovin și trei călugări Pe lângă pregătirea financiară pentru o nouă campanie militară, Rusia s-a confruntat cu o altă sarcină importantă Armistițiul cu Suedia, care era în vigoare din decembrie , trebuia transformat într-o pace favorabilă țării Și aici nici Pozharsky nu a stat deoparte Folosind o cunoaștere apropiată cu John Merik, care și-a asumat funcția de intermediar între Moscova și Stockholm, prințul Dmitri l-a convins neobosit pe Gustav Adolf de necesitatea unei alianțe între Suedia și Rusia Drept urmare, pacea Stolbovsky încheiată la februarie s-a dovedit a fi cât mai benefică pentru țara noastră ALEXANDER PUTYATIN in acele conditii Potrivit acesteia, Suedia a returnat Rusiei cea mai mare parte din "statul Novgorod", inclusiv Novgorod cel Mare, Staraya Russa, Ladoga și alte orașe Pentru a justifica aceste concesii, regele suedez le-a spus asociaților săi că " Rusia nu își bănuiește propria putere, altfel, datorită fondurilor sale uriașe și limitelor incomensurabile, ar inunda Marea Baltică cu navele sale"* Pacea "eternă" cu Gustavus Adolphus a fost semnată în mod excepțional la timp În Polonia, ultimele pregătiri pentru o campanie împotriva Moscovei erau în curs de finalizare În ținuturile regale s-au introdus taxe speciale pentru a plăti mercenarii Datorită acestui fapt, Sigismund al III-lea a adunat o armată a coroanei de o mie de oameni Trimișii săi au solicitat sprijinul cazacilor din Zaporozhi ai hatmanului Sahaidachny În noiembrie , unii dintre "atamanii hoților" care operau în regiunile de vest ale Rusiei au trecut în slujba regelui polonez În aceste condiții, era extrem de important pentru guvernul țarist să securizeze flancul nordic al armatei sale În aprilie , trupele poloneze conduse de hatmanul

Hodkevici și "țarul Moscovei" Vladislav au pornit solemn din Varșovia Dar aici, din fericire pentru Rusia, a intervenit factorul "sudic" S-a dovedit că cazacii nu au putut lua parte la campanie, deoarece au fost atacați brusc de trupele turce Sigismund a trebuit să întoarcă armata la Varșovia și să trimită o parte din trupe la sud la dispoziția lui Zolkiewski Abia în a doua jumătate a verii, polonezii au putut să-și reia ofensiva spre est În august, armata lui Vladislav s-a apropiat de Smolensk Trupele ruse au ridicat asediul și mai devreme și s-au retras la propriile frontiere Polonezii au înaintat precauți Abia la sfârșitul lunii septembrie armata lor principală s-a apropiat de Dorogobuzh Voievodul local Ivan Adadurov, fostul paturier al lui Vasily Shuisky, a trecut de partea lui Vladislav cu cazacii și nobilii După ce au aflat despre trădarea garnizoanei Dorogobuzh, guvernatorii Vyazma împreună cu o parte din arcași au fugit la Moscova Hodkevici nu a pierdut timpul * Skrynnikov R G Mihail Romanov M , S FOC ȘI SABIA oraș părăsit La octombrie , Vladislav a intrat solemn în Vyazma Forțele principale ale armatei poloneze s-au oprit aici pentru cartierele de iarnă Cu toate acestea, Khodkevich nu sa limitat la o singură direcție operațională El a ordonat regimentului Opalinsky și detașamentelor recent decedat Lisovsky să înainteze din sud-vest către Kaluyu Calculul era să-i forțeze pe ruși să-și disperseze forțele În plus, regiunile de sud-vest au suferit mai puțin de pe urma războiului și, dacă aveau succes, era mai ușor să furnizeze hrană armatei care avansa acolo Importanța acestei zone a fost însă înțeleasă nu numai la sediul lui Vladislav Țarul nu a putut aloca armate pentru a proteja Kaluga Prin urmare, a trimis acolo un bărbat care, în campania precedentă, dovedise că poate găsi trupe la fața locului În a doua jumătate a lunii octombrie, prințul Dmitri Pojarski a sosit în oraș, însoțit de două duzini de nobili moscoviți și trei sute de arcași Până atunci, aproximativ de militari s-au adunat deja în Kaluga Aceste forțe nu au fost, desigur, suficiente Și de aceea, din drum, voievodul a trimis o scrisoare atamanilor din Ugra Pozharsky a scris că era gata să accepte o mie de oameni în regimentul său cu un salariu egal cu salariul unui "novik" nobil La scurt timp, peste două mii de cazaci au ajuns în oraș Atamanii au înțeles că banii aduși de Pozharsky nu vor fi suficienți pentru toată lumea, dar erau gata să-l creadă pe prințul Dmitri pe cuvânt În curând, factorul "sudic" și-a jucat și rolul: odată cu debutul toamnei, amenințarea unei invazii tătarilor s-a slăbit, iar lui Pozharsky i s-a permis să cheme mai mult de o mie de nobili, arcași și cazaci de la cetățile de graniță la Kaluga În plus, guvernatorul zemstvo a chemat întreaga populație masculină a orașului să apere orașul Ceea ce i-a dat încă o mie de luptători Această armată improvizată nu a devenit imediat un organism de luptă Războinicii lui Pozharsky și-au pierdut prima luptă cu polonezii La decembrie , slujitorii lui Opalinsky au luat o ambuscadă la unul dintre detașamentele de gardă și l-au bătut rău Rușii în această luptă au pierdut aproximativ o sută de oameni uciși și peste cincizeci de prizonieri Printre altele, polonezii l-au capturat pe nepotul lui Pojarski Succesul i-a inspirat pe invadatori Zece zile mai târziu, noaptea târziu, au luat cu asalt Kaluga ALEXANDER PUTYATIN fortificaţii Pozharsky a lăsat inamicii să treacă pe lângă gușuri, i-a lăsat să pătrundă în cetate Și atunci rușii i-au atacat pe polonezi cu toată puterea lor Au fugit din oraș, lăsând sute de morți și răniți pe câmpul de luptă Opalinsky și-a învățat bine lecția Războinicii săi nu au mai încercat să asalteze Kaluga Polonezii au stabilit tabăra în satul Tovarkovo, la mile de oraș Pe tot parcursul iernii, luptele poziționale vâscoase au continuat Rezultatul lor a fost refuzul

comandamentului polonez de a ataca Kaluga La începutul verii, Opalinsky a mers la Mozhaisk pentru a se conecta cu Khodkevich Astfel, trupele regale au fost nevoite să se deplaseze de-a lungul drumului Smolensk, pe care erau concentrate principalele forțe ale armatei ruse Avansul nu a mers bine Hatmanul a început-o cu atacul asupra așezării Borisov Așa că Hodkevici spera să ademenească armata lui Lykov din Mozhaisk și să-i impună o luptă de câmp Dar planul nu a funcționat În primul rând, garnizoana lui Borisov Gorodische a respins ambele atacuri Și în al doilea rând, armata rusă nu a cedat provocării Apoi Khodkevich și-a schimbat tactica A mutat regimentele la Mozhaisk, a instalat baterii de asediu și a început un bombardament sistematic al cetății Hetmanul știa ce face Sunt prea multe trupe în oraș Au suferit pierderi grele Mâncarea și furajele se terminau Pentru a-l ajuta pe Lykov, comanda țaristă a trimis un detașament al lui Dmitri Cerkaski cu un convoi mare Conform planului, acești războinici urmau să câștige un punct de sprijin în pozițiile din apropierea Mănăstirii Luzhetsky pentru a asigura trecerea liberă către și dinspre Mozhaisk Cu toate acestea, soldații lui Cherkassky nu au avut timp să înființeze o închisoare lângă zidurile mănăstirii, deoarece Khodkevich i-a atacat cu forțe mari și i-a forțat să se retragă în cetate Convoiul a mers la inamic Între timp, artileria poloneză și-a intensificat bombardamentul Situația din Mozhaisk s-a înrăutățit în fiecare zi Regimentele au pierdut mulți oameni fără a intra în contact cu inamicul Au rămas fără provizii de hrană Acum toată speranța era doar pe Pozharsky Nu a înșelat așteptările și s-a mutat rapid de la Kaluga la Borovsk Aici, lângă zidurile Mănăstirii Pafnutiev, războinicii ruși au înființat o închisoare și au început să tulbure tabăra polonezilor cu raiduri Puterea la FOC ȘI SABIA Pozharsky nu a fost suficient și, prin urmare, a evitat ciocnirile cu mari detașamente ale inamicului, dar și-a distrus continuu patrulele, a atacat transporturile și a capturat prizonieri Între timp, țarul a trimis la Borovsk toate întăririle pe care le putea strânge Mai întâi, a sosit un detașament de arcași Astrahan, apoi s-au apropiat tătarii de serviciu din Murza Karmash și, în curând, li s-a adăugat un detașament nobil al lui Grigory Volkonsky Acum Pojarski avea destulă putere pentru ceea ce avea în minte După ce a așteptat vremea rea, prințul Dmitri a trimis cavalerie în vecinătatea Mozhaisk Și noaptea, regimentele lui Lykov, avertizate de Pojarski, s-au retras în liniște la Borovsk Doar un mic detașament de infanterie a rămas în oraș, condus de guvernatorul de asediu Fiodor Volynsky Trupele lui Lykov au scăpat la timp din Mozhaisk Armata de de oameni a lui hatman Sagaidachny se îndrepta deja dinspre sud spre Moscova Cazacii i-au luat pe Livny, Yelets și s-au apropiat de Oka Pentru a-i opri, armata a șapte mii a lui Dmitri Pojarski a ieșit la trecerile "țărmului" Cu toate acestea, în drum spre Serpuhov, guvernatorul zemstvo a fost doborât de un alt atac de "boală neagră" Din ordinul țarului, Pojarski, care s-a îmbolnăvit, a fost trimis pe o căruță la Moscova, iar Grigori Volkonski a preluat comanda armatei Nu a reușit să-i oprească pe cazaci După o luptă de două zile, trupele ruse s-au retras de la Serpuhov la Kolomna Aici armata a început să se destrame O altă ceartă între cazaci și nobili s-a încheiat cu atamanii refuzând să se supună lui Volkonsky și au dus lagărele lui Vladimir Evident, neînțelegerile erau legate de plata serviciului, întrucât cazacii s-au oprit în patrimoniul șefului Dumei Mstislavsky și au început sfidător să "strângă hrană" în posesiunile sale și pe pământurile altor boieri Faptul că rechizițiile neautorizate nu erau "furt" obișnuit este indicat de o decizie curioasă a adunării cazaci, care a devenit curând

cunoscută guvernului de la Moscova "În Vyazniki, printre cazaci în cerc", i-au raportat țarii mesagerii trimiși lui Vladimir, "a fost condamnat să nu intre în moșiile prințului boier Dmitri Pojarski în moșiile din sate și sate și să nu ardă ţăranii şi nu ALEXANDER PUTYATIN sparge și nu jefuiește Caracteristic este faptul că boierii și funcționarii de la negocieri nu i-au amenințat pe cazaci cu pedeapsă, ci doar i-au implorat să se întoarcă la Moscova Șefii au răspuns că sunt gata să servească, dar numai sub comanda lui Pozharsky Între timp, armata lui Hodkevici a luat Mozhaisk și Zvenigorod, iar detașamentele lui Sahaidachny au intrat în Bronnița La septembrie , armata poloneză și trupele Zaporojie s-au unit la zidurile Mănăstirii Donskoy În Duma domnea confuzia Adepții secreti ai lui Vladislav au încercat să semene panica în rândul populației Patrioții au cerut să înarmeze toți locuitorii capitalei și să lupte până la capăt Într-un moment critic, Mihail Romanov a luat-o de partea acestuia din urmă fără ezitare Prin decizia țarului și a lui Zemsky Sobor, întreaga populație a capitalei a fost implicată în apărarea Moscovei alături de militari Ordinul de descărcare pictat pe pereții și porțile orășenilor înarmați La sfârșitul lunii septembrie, de îndată ce medicii i-au permis lui Pojarski să se ridice din pat, țarul l-a invitat la palat și l-a răsplătit pentru apărarea lui Kaluga și salvarea armatei lui Lykov Guvernatorul a fost înmânat solemn cu un pahar aurit și o haină de samur După ce grefierii au enumerat toate meritele prințului Dmitri, Mihail Romanov l-a invitat la masa regală Khodkevich, între timp, era presat de timp Sejmul a fost de acord să finanțeze războiul doar până la sfârșitul anului Asediul "corect" al Moscovei amenința să se prelungească mult timp Hatmanul a încercat să cucerească orașul printr-un asalt brusc În noaptea de octombrie , trupele sale sub comanda lui Pan Novodvorsky s-au apropiat de Zemlyanoy Gorod fără nicio lovitură După ce a aruncat în aer porțile unei închisori de lemn, polonezii au pătruns pe teritoriul capitalei Au trecut repede pe străzile pustii până la porțile Arbat și Tver ale Orașului Alb, dar nu au putut înainta mai departe Toate încercările sapatorilor lui Novodvorsky de a înființa o încărcare la Poarta Arbat s-au încheiat cu un eșec Și nu e de mirare! La urma urmei, aici apărarea era condusă de prințul Pozharsky, a cărui fermă era situată * Skrynnikov R G Mihail Romanov M , S FOC ȘI SABIA din apropiere Apărătorii porții au împroșcat inamicul cu o asemenea grămadă de gloanțe care i-a forțat rapid pe polonezi să-și oprească atacurile Și în zori, rușii înșiși au trecut la ofensivă Novodvorsky a trebuit să se retragă Lucrurile nu au stat mai bine pentru detașamentul care încerca să pătrundă în oraș dinspre Porțile Tver Pierderile uriașe suferite în timpul asaltului nocturn au răcit ardoarea armatei regale Chodkiewicz și-a dat seama că încercările ulterioare nu vor duce decât la noi victime Armata sa a ridicat asediul și s-a retras pe zidurile Mănăstirii Treime-Serghie Vladislav a trimis parlamentari la călugări cerând capitularea Ca răspuns, s-au auzit salve de arme de fortăreață Și neîndrăznind să asalteze zidurile mănăstirii, armata poloneză a fost împărțită Hodkevici și Vladislav s-au retras verste și și-au stabilit tabăra lângă satul Rogachevo Sahaidachny s-a retras spre sud, la Serpukhov, și apoi chiar mai departe - la Kaluga Până la încheierea armistițiului, cazacii au stat sub zidurile acestei cetăți, dar nu l-au putut lua Khodkevich a încercat să trimită detașamente de furajatori în jurul zonei, dar au început să fie interceptați și distruși de războinicii prințului Tyufyakin Hatmanul nu avea mijloace sigure de comunicare cu Polonia Încrederea că Sejm-ul va continua să finanțeze și un război fără speranță Chodkiewicz a început negocierile de pace Drept

urmare, la decembrie , în satul Deulin, nu departe de Mănăstirea Treime-Serghie, s-a încheiat un alt armistițiu între Rusia și Polonia pe o perioadă de ani și jumătate Potrivit termenilor săi, pământul Smolensk și Cernigov a trecut sub autoritatea lui Sigismund al III-lea Țarul Mihai a fost privat de titlurile de "Prinț al Livoniei, Smolensk și Cernigov", transferând drepturile asupra acestora Regelui Poloniei În schimb, Sigismund a refuzat titlul de "Țar al Rusiei", precum și de "Mare Duce al Rusiei" În februarie , după ce o serie de fortărețe de graniță au fost predate guvernului polonez, părțile au plănuit să facă schimb de prizonieri Condițiile armistițiului erau umilitoare și dificile Alături de orașele capturate de armata poloneză, Moscova a dat un număr de ALEXANDER PUTYATIN cetăți care au respins cu succes atacurile inamice Noua graniță a trecut lângă Vyazma, Rzhev și Kaluga Cu toate acestea, Rusia avea nevoie de un armistițiu ca aerul Acest lucru a fost bine înțeles nu numai la Moscova, ci și în Polonia Regele a amânat schimbul de prizonieri timp de patru luni și jumătate Din când în când a amânat transferul lui Filaret, târâind din ce în ce mai multe concesii În cele din urmă, la iunie , bătrânul Romanov, Mihail Shein și alții s-au întors în patria lor În drum spre Moscova, Filaret a fost întâmpinat cu toate onorurile Pe drum a fost întâmpinat de prințul Pojarski, boierul Morozov și prințul Trubetskoy, pe Khodynka a fost întâmpinat de Mstislavsky cu membrii Dumei, pe Presnya de țarul Mihail Tatăl și fiul s-au închinat unul altuia până la pământ Atunci țarul cu boierii s-a deplasat pe jos, iar Filaret a mers pe o sanie În mod grăitor, după încheierea ceremoniei, Mitropolitul, eliberat din captivitate, nu a mers la Kremlin la fiul său, ci în curtea Mănăstirii Treime-Serghie Acțiunile bătrânului Romanov nu au fost nici un accident, nici un capriciu Până atunci, toți politicienii ruși au înțeles că țara are nevoie de o restructurare serioasă a statului și a instituțiilor publice Una dintre cele mai urgente a fost reforma bisericii O parte din deciziile în acest domeniu au devenit atât de urgente încât au început să fie puse în aplicare chiar înainte ca Filaret să se întoarcă din captivitate Și acum șeful partidului Romanov a vrut să se familiarizeze personal cu starea treburilor bisericești Ca politician cu experiență, era bine conștient că greșelile, dacă erau descoperite, trebuiau corectate cât mai repede posibil La iunie , la o săptămână după sosirea sa la Moscova, Filaret a fost numit solemn patriarh La acest titlu, el a adăugat curând titlul de "mare suveran" După ce a egalat "rândurile" cu fiul său, bătrânul Romanov a demonstrat întregului popor că este gata să preia guvernarea țării De acum încolo, guvernul rus a dobândit un lider de necontestat care a fost capabil să realizeze toate reformele necesare și a avut un plan clar de acțiune pentru mulți ani de acum înainte FOC ȘI SABIA Capitolul REFORMA PATRIARHULUI FILARET PREGĂTIREA PENTRU O NOUA CĂLĂTORIE LA SMOLENSK Filaret a fost nevoit să se alăture luptei politice imediat după ce s-a întors din captivitate Conflictul, care până atunci îi despărțise pe călugării Mănăstirii Treime-Serghie, a necesitat intervenția imediată a conducătorului bisericii Cert este că în timpul Necazurilor, incendiile au distrus un număr mare de cărți religioase în Rusia În - , Tipografia a început să pregătească publicația Trebnikului și a altor publicații liturgice Desigur, a fost nevoie să se corecteze greșelile făcute de scribi în timpul copierii repetate În numele țarului, arhimandritul Dionisie de la Mănăstirea Treime-Serghie a fost angajat în corectarea textului, care a fost ajutat de călugărul Arseni Glukhoy și de preotul Ivan Nasedka Au luat lovitura cu mult zel Pentru a face corecturi, a fost folosit în acea perioadă cel mai bun sistem de critică filologică

dezvoltat de Maxim Grek Lucrările au fost finalizate la timp, dar apoi lucrările au blocat Așa cum se întâmplă adesea în astfel de cazuri, nu tuturor le-au plăcut corecturile propuse de Dionisie Fanii "sfintei antichități rusești" și atunci au perceput cu ostilitate orice schimbare în cărțile religioase, indiferent de motivele corectării Partidul călugărilor nemulțumiți era condus de liderul Trinity* Autentificare Avea cunoștințe foarte slabe de "filozofie divină", dar se pricepea la țesut intrigi și știa unde și cui să se plângă, pentru ca cazul să i se dea cursul corect După ce au primit denunțul lui Login, autoritățile l-au arestat pe Dionysius și pe colegii săi Arhimandritul Treimii a fost audiat mai întâi la Complexul Patriarhal cu Mitropolitul Iona, iar apoi în chilia călugăriței * Directorul este solistul și conducătorul corului mănăstirii ALEXANDER PUTYATIN Marta în Mănăstirea Înălțarea Ea a considerat corecturile eretice, iar în curând Sfântul Sinod din a confirmat opinia suveranei călugărițe Ei au decis să-l închidă pe Dionisie în mănăstirea Kirillo-Belozersky, dar din moment ce țara era agitată, el a fost plasat temporar în Mănăstirea Novospassky din Moscova Filaret, care s-a întors din Polonia, a găsit acest caz într-o astfel de stare și a intervenit imediat în situație Pentru bătrânul Romanov, arhimandritul Trinității nu era un slujitor obișnuit al bisericii Filaret și-a amintit bine când și în ce scop l-a numit pe Dionisie Hermogenes în acest post În acele vremuri, neînțelegerile pe probleme politice dintre Curtea Patriarhală și cei Șapte Boieri au reușit să se manifeste cu forță și, prin urmare, poziția arhimandritului Trinității a căpătat o semnificație deosebită pentru Partidul Patriot Hermogenes și Filaret în acel moment, ca și aerul, aveau nevoie de un centru de agitație care nu era Moscova, în frunte cu un tovarăș de arme inteligent și loial Trebuie să recunoaștem că Dionisie a justificat cu brio speranțele liderilor de partid După arestarea lui Hermogene și capturarea lui Filaret, mănăstirea pe care o conducea a devenit principala sursă de propagandă patriotică Călugării Trinity au oferit un ajutor neprețuit mișcării de eliberare Timp de un an și jumătate au fost organizatorii și finanțatorii săi În acest moment, Dionisie a luptat neobosit pentru a uni toate grupurile patriotice El a reușit în momentul cel mai decisiv să-i împace pe conducătorii celor două miliții zemstvo, să-i convingă să creeze acel triumvirat Trubetskoy-Minin-Pojarski, care în a condus armata unită la victoria finală în bătălia pentru Kremlinul și Kitay-gorod Apoi, în ianuarie-februarie , curtea Mănăstirii Treimi a devenit punctul central al partidului Romanov Acolo, susținătorii lui Michael au decis să-și nominalizeze din nou candidatura la rege Filaret nu avea obiceiul să trădeze aliați loiali De îndată ce s-a familiarizat cu treburile, a convocat un nou Sfânt Sinod Au fost multe ore de dezbatere Pe lângă ierarhii ruși, în ei a vorbit Patriarhul Ierusalimului Teofan, care a venit la Moscova pentru a participa la numirea lui Filaret L-a sprijinit fără rezerve pe Dionisie, FOC ȘI SABIA declarând că nu era nimic greșit sau eretic în argumentele și corectările Arhimandritului Treime Pentru a întări aceste cuvinte ale lui Teofan, Filaret i-a cerut, la întoarcerea sa la Ierusalim, "să țină conciliu cu patriarhii ecumenici" și "să scrie traduceri antice din cărțile grecești, așa cum este scris acolo"* Feofan a îndeplinit cererea lui Romanov și a trimis în scurt timp certificatul necesar În mod caracteristic, după achitarea lui Dionisie, Filaret nu a început să-și persecute adversarii, ci a continuat să efectueze reforma bisericească, după cum se spune, "fără mișcări bruște" Ofensiva împotriva zeloților antichității Moscovei a continuat încet și precis timp de aproape ani și abia în patriarhul a

ordonat confiscarea statutelor emise sub Vasily Shuisky Motivul este că au fost publicate de "hoțul și vânzătorul" Login, care "a publicat multe articole nu după tradiția apostolică și nu după tradiția paternă, ci prin voința sa de sine" * * Astfel, Filaret nu numai că a adus prin Sfântul Sinod hotărâri comparabile ca direcție și noutate cu celebra reformă a lui Nikon, dar a și reușit să evite chiar și cel mai mic indiciu de schismă Și mai importantă a fost reforma administrației publice inițiată de patriarh În iulie , conducerea Catedralei Consacrate a venit la palat la țar pentru a discuta despre starea de lucruri din Rusia Imediat după această întâlnire, Filaret a trimis scrisori către orașe, în care dă vina pe "oameni puternici" pentru problemele din țară El a propus să discute situația cu arbitrar boieresc la Zemsky Sobor În discursurile lor adresate delegaților, Mihail și Filaret au promis "că vor avea grijă de statul moscovit pentru a îmbunătăți totul, pentru ca toți oamenii statului nostru, prin mila lui Dumnezeu și prin grija noastră împărătească, să trăiască în pace și bucurie" *** Zemsky Sobor din a aprobat propunerea Patriarhului de a organiza un Ordin de Detectivi, ai cărui muncitori "au primit ordin să caute oameni puternici în tot felul de infracțiuni " Program de lupte * Skrynnikov R G Mihail Romanov M , S ** Ibid S *** Acolo S ALEXANDER PUTYATIN cu abuzurile de putere a căpătat o popularitate excepțională în rândul oamenilor Filaret l-a pus în fruntea Departamentului de Investigații pe una dintre cele mai apropiate rude ale sale, prințul Ivan Cerkaski Curând, el a dobândit în rândul oamenilor aceeași reputație de judecător corect și incoruptibil, pe care o avea Alexei Adashev sub Grozny Noul departament nu s-a limitat la a aștepta pasiv plângeri împotriva boierilor și funcționarilor Din proprie inițiativă, a convocat reprezentanți aleși din provincii "care să poată exprima nemulțumiri"* După ce a început lupta împotriva abuzurilor, Filaret a condus treptat nobilimea rusă la ideea că legea este aceeași pentru toți și de acum încolo incalcătorii ei vor fi urmăriți, indiferent de fețele lor În prima jumătate a anilor , patriarhul le-a luat aristocraților terenuri de stat însușite ilegal Printre "victime" se numărau și familiile apropiate dinastiei Așadar, Filaret a luat moșia Vologda de de sferturi de la nepotul călugăriței Marfa, majordomul Boris Saltykov Totuși, acesta a fost doar începutul unor schimbări fundamentale Pentru a înțelege mai bine adevăratul scop al reformelor patriarhului, să luăm în considerare pe scurt istoria dezvoltării preromânești a aristocrației ruse Sub primii urmași ai lui Daniel**, toate treburile din stat erau conduse de boierii fără titlu După subjugarea principatelor Rusiei de Nord-Est de către Moscova, descendenții dinastiilor locale - prinții Suzdal, Iaroslavl, Rostov și Starodub - au completat Duma Boierească și au început să conducă țara împreună cu rudele lor apropiate, marele duci din dinastia Kalita În cele din urmă, în secolul al XV-lea, membrii familiilor nobile lituaniene au apărut în serviciul de la Moscova: Patrikeyevs, Shchenyatevs, Golitsyns, Kurakinii și alții Ivan al III-lea a fost primul mare duce care a numit un reprezentant al gediminizilor în fruntea Dumei sale Din acel moment, acea "plăcintă aristocratică cu trei straturi" a luat în sfârșit contur, care a devenit una dintre * Skrynnikov R G Mihail Romanov M , S ** Daniil Alexandrovici, fiul cel mic al lui Alexandru Nevski, primul dintre prinții Moscovei FOC ȘI SABIA cauzele necazurilor rusești În centrul acesteia se afla grupul boieresc, pe care Ivan al IV-lea îl considera cel mai periculos adversar al puterii sale - nobilimea Suzdal Reprezentanții săi s-au simțit ca o "frăție" a țarilor Moscovei, și nu slujitorii lor De aceea

prinții Rurik au rezistat mai mult decât alții stabilirii ordinelor autocratice Represiunile lui Grozny au fost îndreptate în primul rând împotriva nobilimii Suzdal Cu toate acestea, nici măcar execuțiile oprichninei nu au putut rupe puterea rurikovicilor Boris Godunov a abordat problema dintr-un unghi diferit În timpul domniei țării, el a distrus principalul privilegiu al nobilimii Suzdal - serviciul conform listelor princiare Această măsură a avut efectul dorit - a dus la dezbinarea rurikilor supraviețuitori Cu toate acestea, fiecare medalie are un revers În momentul în care căderea dinastiei Shuisky a forțat țara să-și aleagă propriul monarh, pozițiile de conducere din Duma erau ocupate de nativii Lituaniei - prinții Gediminovici, care nu au ezitat să se angajeze pe calea trădării intereselor Rusiei Având o majoritate stabilă în cei șapte boieri, ei au devenit principalii vinovați în invitarea prințului Vladislav în regat Reforma managementului planificată nu a fost un capriciu personal al lui Filaret După întoarcerea din captivitate, bătrânul Romanov a devenit șeful partidului patrioților, pe care l-a creat în împreună cu Patriarhul Hermogenes de atunci În ultimul deceniu, acest partid a acumulat o mulțime de pretenții împotriva liderilor Dumei Iar faptul că interesele de partid în acest caz au coincis cu cele dinastice, iar antipatiile personale ale lui Filaret s-au suprapus peste toate acestea, a devenit doar un stimulent suplimentar pentru acțiune decisivă La un moment dat, Mstislavsky "cu tovarășii" l-a ajutat pe Boris Godunov să se ocupe de familia Romanov Apoi au refuzat să ajute Marea Ambasada și l-au condamnat astfel pe Filaret la mulți ani de captivitate Cu acordul Gediminovicilor care au condus pe cei Șapte Boieri, polonezii l-au aruncat în închisoare și l-au torturat pe șeful de atunci al patrioților, Patriarhul Hermogene Firește, Filaret nu a putut lăsa aceste acțiuni nepedepsite ALEXANDER PUTYATIN Totuși, s-a comportat cu prudență și a mers treptat spre poartă Fiind un politician cu experiență, bătrânul Romanov a înțeles consecințele catastrofale ale discordiei cu aristocrația puternică Au trecut aproape trei ani până când Filaret a finalizat pregătirile pentru a doua parte a operațiunii și a început să pună în aplicare măsuri menite să limiteze puterea Gediminidelor Semnalul pentru o ofensivă împotriva nobilimii lituaniene a fost moartea șefului Dumei, Fyodor Mstislavsky, care a avut loc în Prințul Fedor a murit fără copii și, prin urmare, principatul său specific a fost lichidat Curtea Kremlinului lui Mstislavsky nu a trecut la noul lider al Dumei, așa cum sa întâmplat de obicei înainte În schimb, țarul și patriarhul au dat acest pământ ordinului Pushkar Curând a apărut un depozit de piese de artilerie În locul lui Mstislavsky, Filaret l-a numit pe Ivan Button Shuisky, care s-a întors din captivitatea poloneză în Ultimul din felul său, prințul Ivan a purtat cu bună știință o poreclă atât de frivolă Era o persoană incoloră, nu a dat dovadă de inițiativă Nu este surprinzător că sub conducerea sa Duma și-a pierdut curând influența asupra afacerilor statului După ce a smuls postul principal de boier din mâinile gediminoviciilor, Filaret și-a desăvârșit ruina clanului lor fără prea multe piedici În , după o încercare nereușită de a o dispută parohială cu Buttons, Shuisky, un membru proeminent al celor șapte boieri, Ivan Golițin, a căzut în disfavoare La sugestia părintelui-patriarh, țarul a poruncit de la acest prinț " pentru neascultarea și trădarea moșiilor și a moșiilor, să se semneze pe el însuși, suveranul, și să distribuie moșiile pentru distribuire și să administreze moșiile în Palatul; iar după el părăsiți un sat din moșia lui din Arzamas, pe care îl schimbați, și exilați-l și pe soția lui cu executor judecătoresc la

Perm "* Un alt lider al nobilimii lituaniene, Dmitri Trubetskoy, a mers în ianuarie în provincia din Tobolsk, care, de fapt, nu se deosebea puțin de dizgrație Cu toate acestea, fostul șef al guvernului a locuit în acest oraș doar aproximativ o lună După moartea prințului, el a fost înlocuit de un văr, Alexei Trubetskoy, care a rămas în Siberia până în Cel mai bun guvernator al celor șapte boieri, prințul Ivan Kurakin, a căzut în dizgrație în , înainte ca * Skrynnikov R G Mihail Romanov M , S FOC ȘI SABIA Întoarcerea lui Filaret din captivitate În ciuda lipsei de personal militar cu experiență, patriarhul nu și-a amintit de el și nu l-a returnat în serviciu Kurakin a murit în exil în Influența Dumei asupra afacerilor după a scăzut constant În decretele de stat, formula "țarul a indicat și boierii au fost condamnați" era din ce în ce mai puțin frecventă, a fost înlocuită cu alta - "țarul și patriarhul au indicat" Mult mai rar se putea vedea "regele indicat" sau "patriarhul indicat" Documentele publicate "după verdictul boieresc" în anii - practic dispar din circulație Odată cu declinul rolului Dumei, centrul de control al țării s-a mutat din ce în ce mai mult către ordine Din cine constau oamenii birocratici din perioada Romanov timpurie? Mulți istorici notează că rolul cel mai important în ordinele sub Filaret l-au jucat funcționarii care au făcut carieră în Tushino Acest lucru se explică de obicei după cum urmează: cea mai mare parte a funcționarilor de la Moscova sub cei șapte boieri au servit polonezilor După eliberarea Moscovei, aceste figuri au fugit din oraș, temându-se de răzbunarea cazacilor Posturile lor au fost preluate de acei grefieri Tushino care au servit în guvernul Zemstvo al lui Lyapunov și apoi sub triumviratul lui Trubetskoy, Pozharsky și Minin Uneori sună un alt argument: Filaret Romanov însuși a fost mult timp "patriarhul hoților" și, prin urmare, a târât prietenii și asociații în ordine Cred că motivul carierei de succes a Tushins este diferit Pyotr Tretyakov, Fyodor Shusherin, Ivan Gramotin, Semoy Zaborovsky, Bad Lopukhin, Fyodor Apraksin și alți funcționari care au făcut o carieră sub primul Romanov au venit în slujba lui False Dmitri al II-lea din considerente ideologice Toți erau dușmani ai aristocrației Toți au venit în tabăra Tushino, dorind să lupte împotriva "boierilor răi" Tocmai de astfel de oameni avea nevoie Filaret pentru a înfrâna nobilimea tribală, pentru a o obliga să servească interesele țării și ale dinastiei Ca urmare a reformelor efectuate de patriarh, puterea a fost concentrată în mâinile unui nou grup de aristocrație de serviciu, a cărui bază era alcătuită din familii apropiate dinastiei În fruntea cercului conducător se aflau rudele Romanovilor: Cherkassky, Saltykov, Morozov, Sheremetev, Odoevsky, Lvov și ALEXANDER PUTYATIN Streshnevs O proporție semnificativă au fost eroii mișcării de eliberare: Pozharsky, Shein și alții Influența noilor aristocrați a fost legată nu de posturile Dumei, ci de munca în ordine Cele mai importante dintre ele, Ordinul Marelui Trezorerie și Ordinul Streltsy, au fost conduse de Ivan Cherkassky pentru o lungă perioadă de timp În mâinile sale se afla și Ordinul Farmaceutic, care avea grijă de sănătatea și siguranța membrilor familiei regale Cele mai înalte ordine au fost ocupate și de alți demnitari ai lui Mihail: Yamskaya Prikaz a fost condus de Boris Lykov pentru o lungă perioadă de timp, Dmitri Pozharsky a fost responsabil de Jaful Prikaz timp de mai bine de șapte ani, Fedor Sheremetev a fost responsabil de Posolsky Prikaz Un indicator al unei apropieri deosebite de dinastie a fost participarea la evenimentele familiei Romanov, la care boierii li s-a ordonat să se comporte "fără ranguri" Cel mai important dintre aceste evenimente a fost nunta țarului Mihail și Maria Dolgoruky, care a avut loc în septembrie Apartenența la treapta

monahală nu i-a permis lui Filaret să stea la cununia împărătească "în locul tatălui său", iar patriarhul și-a cedat scaunul fratelui său Rolul a miei i-a revenit lui Ivan Cherkassky Prietenii mirelui au fost Dmitry Cherkassky și Dmitry Pozharsky, mireasa - Mihail Shein și Roman Pozharsky Principalii potrivitori ai țarului au fost soția lui Dmitri Cherkassky și soția Danilei Dolgorukov, din partea miresei - soția lui Mihail Shein și soția lui Roman Pozharsky Viața de familie a lui Mihail cu prima sa soție nu a avut timp să se îmbunătățească Maria Dolgorukaya s-a îmbolnăvit în timpul nunții A murit în ianuarie La a doua nuntă regală, care a avut loc în februarie , doar mireasa, Evdokia Streshneva, era nouă Restul sunt practic la fel: Cherkassky, Pozharsky și Sheiny Evdokia și Mihail au avut zece copii Din cei trei fii, doar Alexei a supraviețuit până la maturitate, dintre cele șapte fiice, trei: Irina, Anna și Tatiana În timp ce Mihai a întărit poziția dinastiei cu ajutorul căsătoriilor și al nașterii, tatăl său a lansat o nouă etapă de reforme Acum comerțul, industria și afacerile militare au intrat în sfera intereselor lui Filaret În fiecare an, patriarhul a intrat mai adânc în acest lucru FOC ȘI SABIA opera fiului său regal Mihail a preferat să stea la umbra tatălui său, dar pe nesimțite celor din jur, în fiecare an a învățat știința guvernării țării din ce în ce mai bine Încă din , comercianții englezi de la Compania Comercială din Moscova aveau dreptul la comerț fără taxe vamale în Rusia Cu toate acestea, a vizat numai operațiunile angro și s-a extins doar la agenții Companiei Moscovei În același timp, negustorii englezi aveau dreptul să cumpere mărfuri rusești doar din vistieria țaristă și, de asemenea, s-au angajat să vândă trezoreriei tot ce cumpărat în alte țări În timpul Troubles, drepturile britanicilor s-au extins, iar restricțiile s-au restrâns Guvernul Romanov a păstrat privilegiile acordate anterior Companiei de la Moscova, interzicând doar importul de tutun în Rusia și exportul de mătase în străinătate S-a stipulat în mod specific că britanicii ar trebui să furnizeze țesături și alte bunuri vistieriei regale la aceleași prețuri la care sunt vândute în țara de fabricație În schimb, comercianților li se permitea să lucreze liber pe piața angro internă Cu toate acestea, aici britanicii aveau o surpriză neplăcută Alți negustori străini au primit aceleași drepturi Drept urmare, foarte curând compania din Moscova a fost nevoită să împartă piața angro rusă cu olandezii și francezi Mai mult, i-au presat sincer pe britanici, pătrunzând în noi nișe ale economiei ruse Această intensificare a concurenței în comerțul cu ridicata a dus curând la două consecințe importante În primul rând, marii jucători de pe piață au trebuit să concureze pentru fiecare cumpărător angro și să creeze condiții atractive pentru cooperare Acest lucru a avut un efect benefic asupra poziției comercianților ruși mici și mijlocii, precum și a artizanilor Astfel, majoritatea locuitorilor comunei s-au dovedit a fi beneficiarii deciziilor guvernului În al doilea rând, capitalul străin i-a forțat pe marii comercianți ruși în acele regiuni ale țării în care străinilor le era interzis să lucreze - în Siberia și Orientul Îndepărtat Drept urmare, dezvoltarea acestor teritorii s-a accelerat brusc Unul câte unul pe meleaguri noi ALEXANDER PUTYATIN Așezările rusești au fost distruse: Krasnoyarsk (în), Bratsk Ostrog (în), Yakutsk (în) În , în timpul vieții lui Mihail Romanov, pionierii au ajuns la gura Amurului și la Marea Okhotsk Dacă te gândești la motivele care l-au determinat pe patriarh să creeze condiții favorabile de muncă pentru străinii în Rusia Cel mai probabil, sunt și două În primul rând, sub țarii anteriori, elita boierească a fost implicată activ în operațiuni comerciale pe scară largă Filaret nu era interesată de

îmbogățirea ei În al doilea rând, până de curând, negustorii patrioti dădeau partea leului din capitalul lor nevoilor miliției, iar apoi apărării țării de polonezi Bani mari au fost economisiți în principal de către cei care căutează sine și trădători Apăsând un mare capital intern pe teritoriul european al țării, patriarhul a creat condiții pentru refacerea fermelor negustorilor patrioti El i-a forțat pe bogați să-și asume riscuri, investind în fabrici emergente sau angajându-se în dezvoltarea Siberiei Faptul că privilegiile pentru străini nu erau măsuri de înăbușire a întregului capital mare al Rusiei poate fi judecat după beneficiile pe care le-au primit negustorii de top din Moscova sub primul Romanov Camera de zi și sutele de pânză, care au participat activ la nominalizarea lui Mihail la Zemsky Sobor în , au fost scutite de taxa de oraș, de plata myta la frontierele interne și de taxa pentru trecerea podurilor Romanovii le-au permis să dețină moșii și să călătorească în străinătate pentru afaceri Acum doar țarul și vistiererii puteau judeca negustorii moscoviți, dar nu guvernatorii și magistrații Oriunde a apărut o astfel de oportunitate, Filaret a încercat să realizeze cea mai eficientă combinație de mecanisme de piață și reglementare de stat O ilustrare vie a acestui lucru este transformarea pieței de cereale din Rusia la sfârșitul anilor În contextul Războiului de de ani, prețurile cerealelor în Europa au crescut brusc Suedia și apoi alte țări și-au exprimat dorința de a cumpăra pâine rusească În , au început vânzările de loturi mari de cereale către Europa Achiziții în Rusia FOC ȘI SABIA efectuate de trezorerie Apoi pâinea a fost adusă la Arhangelsk, unde, în numele țarului, au făcut înțelegeri cu negustorii străini, în principal cu olandezii Datorită cererii puternice din străinătate, proprietarii de pământ au fost stimulați să crească producția Suprafața însămânțată din țară s-a extins semnificativ Și în cazul unei recolte eșuate, exportul de cereale, desigur, era interzis Astfel, guvernul a reușit să evite foametea în masă chiar și în anii "slab" Spre deosebire de multe alte afaceri de stat, Mihail s-a angajat cu plăcere în problemele dezvoltării industriale a țării și, prin urmare, munca începută sub Filaret privind căutarea diferitelor minereuri, precum și construcția de fabrici și fabrici nu a fost doar continuată , dar și întărit semnificativ după moartea sa Mai ales activ în Rusia au încercat să găsească minereu de aur și argint În toți anii Epocii Necazurilor, a existat o ieșire intensă de bani în străinătate, iar acum lipsa monedelor a împiedicat foarte mult dezvoltarea economiei ruse În , autoritățile l-au invitat în țară pe inginerul minier englez Bulmerr, despre care se știa că "știe și știe să găsească aur și argint și minereu de cupru și piatră scumpă prin meșteșugul și mintea lui, cunoaște destule astfel de locuri" * Doi ani mai târziu, încă doi exploratori, Fritsche și Herold, au ajuns în Rusia din Viena Expedițiile conduse de străini au explorat teritorii vaste: de la Solikamsk la Dvina de Nord, Mezen, Pechora, Kanin Nos, Yugorsky Shar și Yenisisk Pentru a putea aproviziona armata cu noi arme, statul a încurajat și subvenționat metalurgia internă La sfârșitul anilor , olandezul Andrei Vinius a găsit minereu de fier în regiunea Tula și a primit imediat o scrisoare de laudă de la Mihail Romanov, scutind întreprinderile în construcție de orice taxe și plăți către trezorerie pentru o perioadă de zece ani În plus, guvernul țarist i-a oferit lui Vinius o subvenție anuală de trei mii de ruble pentru livrările viitoare A dat * Skrynnikov R G Mihail Romanov M , S Prin foc și sabie ALEXANDER PUTYATIN i-a avut ocazia de a construi furnale mari după cele mai bune modele europene La fierărie lucrau meșteri străini și

muncitori ruși Patru ani mai târziu, fabricile din Tula au livrat trezoreriei primele de lire de fier După ceva timp, surplusul de produse au început să intre pe piața liberă Prin decretul țarului Mihai, oamenii au plecat în străinătate, angajând străini pentru a înființa topitorii de cupru Reprezentanții ruși i-au asigurat pe meșteri din Saxonia și Braunschweig că "au mult cupru de făcut în statul moscovit"* Curând, cu ajutorul străinilor, uzina Pyskorsky a fost construită lângă zăcământul din zona de sare Kamskaya, care a devenit prima topitorie de cupru din Rusia Invitând maeștri din străinătate, țarul le-a însărcinat cu datoria de a forma studenți ruși, care erau la curent cu toate secretele profesiei La început, au chemat în principal specialiști în minerit, metalurgiști și tunieri Cu toate acestea, în curând au început să vină la Moscova maeștri de catifea și ceasornicarie, zidari, pictori și tot felul de artizani Rușii și-au găsit profesori în diverse domenii și sfere de producție În ultimii ani ai domniei lui Mihail, mai mult de o mie de străini în serviciu au trăit la Moscova În acest moment, au întemeiat așezarea germană de pe Kukuy, pe care tânărului Petru I îi plăcea să o viziteze mai târziu După sfârșitul Epocii Necazurilor, Rusia a fost extrem de slăbită militar Proprietatea locală s-a dovedit a fi distrusă, majoritatea nobililor nu au avut ocazia să intre în serviciul "cal și arme" Economia orașului era în ruine, iar orășenii nu aveau de ce să plătească impozite Comerțul a fost, de asemenea, în declin Principalul impozit militar, "bani streltsy", a fost încasat cu mare dificultate Dar pe măsură ce situația din economie s-a îmbunătățit, conducerea țării s-a gândit din ce în ce mai mult la reformarea armatei Se apropia termenul limită pentru încheierea armistițiului Deulin, era timpul să ne pregătim pentru lupta pentru întoarcerea dimineții * Skrynnikov R G Mihail Romanov M , S FOC ȘI SABIA terenuri fertile Între timp, din , în țară erau doar de mii de războinici Dintre aceștia, "partea de câmp" a armatei, cea care putea fi scoasă în campanie, nu depășea de mii de oameni Aproximativ jumătate dintre ei trebuiau ținuți la granița de sud pentru a respinge raidurile Crimeei Pentru a relua Smolensk din Polonia, a fost necesar să se mărească numărul total de trupe la cel puțin de mii de oameni De asemenea, armata rusă avea nevoie de schimbări structurale Până atunci, țările europene trecuseră deja de la milițiile feudale la trupe regulate, formate din mercenari profesioniști Principala forță de luptă a armatei era infanteria, înarmată cu arme moderne cu tăiș și arme de foc, capabilă să mențină formația și manevra pe câmpul de luptă Guvernul a ținut cont de cerințele vremii În a doua jumătate a anilor , a fost luată decizia de a crea regimente de soldați, reiter și dragoni pe un model străin Au fost multe dificultăți Au lipsit armele moderne - din guvernul și-a organizat achizițiile în Anglia, Danemarca, Olanda și Suedia Cu greu au cumpărat arme din străinătate, și-au făcut propriile lor Dar au angajat un maestru olandez, care deține tehnica modernă de turnare a miezurilor de fier Era nevoie de ofițeri cunoscători pentru a antrena trupele în noi tactici de luptă - țarul și patriarhul i-au invitat pe străini să slujească Așa cum se întâmplă de obicei în astfel de cazuri, noul caz a progresat lent Autoritățile au putut începe formarea primelor două regimente de soldați abia la începutul anului Dificultățile au apărut imediat cu recrutarea de soldați Potrivit scrisorilor trimise orașelor, voevozii trebuiau să accepte în serviciul soldaților "copiii boierilor" neașezați, care să fie "bunători și tineri și apți pentru serviciu"* Cu toate acestea, în șase luni, din aprilie până în septembrie , doar de persoane s-au înscris Procesul a fost îngreunat de un moment psihologic

important Când "copiii boierilor" au apărut la reviste "cu scârțâit", ei au rămas încă în mod formal parte din miliția nobiliară * Karaloe V V guvernatorii ruși din secolele XVI-XVII M : Veche, S * ALEXANDER PUTYATIN Iar trecerea la soldați a fost o pierdere serioasă de statut pentru ei La urma urmei, serviciul în "pietoni" a fost considerat în mod tradițional lotul "oamenii de culoare" Situația cu recrutarea s-a îmbunătățit rapid când autoritățile au anunțat angajarea cazacilor și a altor "oameni liberi" ca soldați Pentru ei, condițiile de plată (cinci ruble pe an plus un altyn pe zi pentru furaje) erau acceptabile Locurile vacante din ambele regimente s-au umplut rapid Dar, din moment ce timpul se scurgea, colonelei din serviciul rus Indrik van Dam și Alexander Leslie au plecat în Suedia și Olanda la începutul anului cu ordin să recruteze patru regimente de soldați din mercenarii străini Misiune finalizată cu succes Astfel, până la începutul campaniei de la Smolensk din - , guvernanții țariști aveau la dispoziție șase regimente de sistem străin Un altul era în stadiul de formare - Reitarsky Nu au fost probleme cu asamblarea lui "Copiii boierilor" au mers de bunăvoie la cavaleria grea, deoarece în opinia lor era o ramură "tradițional nobilă" a forțelor armate Regimentul Reiter din stat era format din două mii de luptători de cavalerie A fost împărțit în companii conduse de căpitani Reiters erau bine înarmați Luptătorul a primit o sabie, o carabină, două pistoale și armură de la trezorerie Fiecare dintre regimentele de infanterie avea de soldați Avea companii de de oameni, dintre care de muschetari și de șugari Apoi, deja în timpul războiului, din recruți ruși s-au format încă doi soldați și un regiment de dragoni Dragonii puteau lupta atât pe jos, cât și călare Numărul lor a fost determinat la de oameni cu arme mici Astfel, înainte de război în sine și în timpul acestuia, s-au format zece regimente de sistem străin, cu un număr total de aproximativ mii de oameni În general, până la încheierea armistițiului Deulino, guvernul rus a fost capabil să creeze o armată de câmp destul de puternică și bine înarmată, capabilă de luptă "suplеră" Cu toate acestea, noile regimente au avut mai multe deficiențe semnificative, care mai târziu au avut un impact negativ asupra cursului și rezultatului ciocnirii militare cu trupele Commonwealth-ului În primul rând, majoritatea soldaților, dragonilor și reytarului nu au trecut suficient FOC ȘI SABIA antrenament militar Ei nu aveau experiență de a duce război într-o formațiune liniară În al doilea rând, au existat probleme cu personalul de comandă din armată: companiile și regimentele erau conduse de străini care erau mai interesați de salarii și pradă decât de victoria regelui asupra regelui Soldații ruși nu aveau încredere în ofițeri Amintirea trădării străinilor de lângă Klushino era prea proaspătă Cel mai înalt stat major nu avea abilitățile de a duce războiul "în mod european", guvernatorii habar n-aveau cum să combine tactica liniară a infanteriei cu tehnicile de luptă ale cavaleriei nobiliare Mulți au considerat că este rușinos și chiar periculos să se consulte cu ofițerii europeni Ei bine, cum se va schimba un străin? Atunci plătește cu capul pentru bacșișurile lui Nu se poate argumenta că guvernul Romanov nu a înțeles aceste probleme Pentru a netezi contradicțiile, a nominalizat pentru posturi militare legate de pregătirea armatei și studiul teatrului de operații, tocmai acei generali pe care plănuia să-i folosească în campania de la Smolensk Deci, prințul Dmitri Pozharsky a devenit guvernator în Veliky Novgorod în , iar boierul Mihail Shein a condus, în același timp, ordinul Pușkar Dmitri Cerkasski și Boris Lykov au fost angajați în pregătirea noilor regimente împreună cu ofițeri străini Ultimele două au fost inițial planificate pentru posturile de

guvernatori șefi Țarul și patriarhul au acordat și mai multă atenție sprijinului diplomatic al războiului Rusia se pregătea să lovească într-un moment în care Europa era împărțită în două de Războiul de de ani Unirii țărilor catolice s-a opus o coaliție formată din Franța, Suedia, Danemarca și mai multe principate germane Rusia a avut un acord secret cu Suedia privind acțiunile comune împotriva Poloniei Turcia la acea vreme era implicată într-un război dificil cu Iranul, iar Romanovii contau pe neutralitatea sa prietenească De asemenea, aveau motive să spere că o parte semnificativă a armatei inamice va fi legată în luptă de trupele Hanatului Crimeea Și la început totul a mers chiar mai bine decât se așteptau țarul și patriarhul Termenul armistițiului Deulino a expirat la iunie și tocmai în acest moment Moscova plănuia să înceapă campania Pregătirea ALEXANDER PUTYATIN era în plină desfășurare Trupele de la "frontiera lituaniană" au început să se concentreze chiar și în vara anterioară În iunie , Mihail Romanov a numit guvernatorii principali: Dmitri Cerkasski și Boris Lykov În general, până la moartea lui Sigismund al III-lea, în aprilie , totul era pregătit pentru campanie Cu toate acestea, trupele nu au înaintat spre Smolensk Prințul Lykov a început o dispută parohială cu Cherkassky, declarând țarului că slujește de de ani și "de treizeci de ani merge cu propria sa alarmă * și nu pentru alarma altcuiva și nu în tovarăși" **, și de aceea nu vrea să intre în campanie ca al doilea guvernator Romanovii nu au încurajat localismul Țarul nu a acceptat petiția lui Lykov O amendă de de ruble a fost amendată de "pentru dezonoare" obstinată a guvernatorului șef Dar țarul și patriarhul l-au înlăturat și pe Cerkassky de la comandă Romanovii l-au considerat vinovat că a ascuns până la urmă conflictul și nu l-a raportat țarului Așadar, "primul set" de comandanți s-a retras înainte de începerea campaniei În schimb, la aprilie , Mihail Shein și Dmitri Pojarski au fost numiți în funcțiile de conducere ale armatei Cu toate acestea, această pereche nu a fost în zadar o rezervă Fiecare avea un defect semnificativ care putea cauza eșec Shein a devenit faimos doar pentru apărarea sa fermă, era un tipic "No-Step-Back" Exista posibilitatea ca operațiunile ofensive majore să fie prea grele pentru el Pozharsky, pe de altă parte, în fiecare an a fost doborât din ce în ce mai des de "boala neagră" După ce și-a evaluat sobru vârsta și bunăstarea, prințul Dmitri a refuzat numirea din motive de sănătate Guvernatorul nu a jucat sigur Chiar înainte ca armata să înceapă o campanie, un alt atac de boală l-a pus pe Pojarski la culcare pentru o lungă perioadă de timp În locul lui, Artemy Izmailov a fost numit tovarășul Sheinei Ambii au primit ordin să se adune cu regimente în Mozhaisk și Vyazma, apoi să ia Dorogobuzh și de acolo să plece la Smolensk Dar aici a intervenit o altă împrejurare Hoarda Crimeea de de oameni a invadat granițele de sud ale Rusiei Mai mult decât atât, contrar calculelor de dinainte de război, pe lângă tătari și nogai, * "Umblă cu alarma" - este primul guvernator din regiment ** Kargalov V V guvernatorii ruși din secolele XVI-XVII M : Veche, S FOC ȘI SABIA Ieniceri turci cu "bătălie aprinsă" Toată vara în judeţele sudice au avut loc bătălii În general, cursul lor a fost favorabil Rusiei Dar nimeni nu putea garanta că hanul nu va aduce forțe noi în luptă Abia spre sfârșitul lunii august a fost raportat la Moscova că "marile hoarde" s-au retras în stepe Cu toate acestea, în ciuda timpului pierdut, guvernul credea că șansele de victorie nu fuseseră încă pierdute În tabăra inamicului, "neregina" încă domnea Aliatul Rusiei, Gustavus Adolf, a luptat cu succes în Germania, forțând polonezii să mențină forțe mari la frontierele de nord și de vest În aceste condiții, la septembrie , trupele ruse au primit ordin de a începe

operațiuni militare împotriva Commonwealth-ului CAPITOLUL CAMPANIA MILITARĂ DIN - PREDAREA ARMATEI LUI SHEIN CONDIȚII MONDIALE POLYANOVSK Per total, planul de campanie a fost relativ bun Armata centrală condusă de Mihail Shein și Artemy Izmailov a înaintat de-a lungul ei din regiunea Mozhaisk până la Smolensk Includea peste șase mii de nobili ecvești și copii boieri, peste o mie și jumătate de cazaci, aproximativ trei mii de tătari slujitori, peste nouă mii de soldați în regimentele noului sistem, precum și peste o mie și jumătate de arcași, un total de de mii de războinici Spre sud, din regiunea Kaluga, se deplasau detașamentele de cavalerie ale lui Boris Nagogoy, în număr de aproximativ două mii de oameni Pe flancul nordic, din regiunea Rzhev, înaintau regimentele lui Semyon Prozorovsky, în care erau aproximativ cinci mii de luptători Un alt detașament puternic condus de Ivan Eropkin și Baim Boltin, în număr de peste o mie și jumătate de soldați, trebuia să opereze în regiunea Seversk Ucraina Cu toate acestea, amenințarea din Crimeea Hanatul a forțat guvernul să-l redirecționeze spre sud În schimb, în vara anului , Shein a fost trimis cu o mie de arcași moscoviți ALEXANDER PUTYATIN Armata principală, împovărată cu o flotă uriașă de tunuri, a înaintat cu mare dificultate pe drumurile de toamnă În condiții de noroi, chiar și tunurile ușoare de regiment au rămas în mod constant blocate în noroi Aproximativ cincizeci de "mari scârțâitori", inclusiv de asediu și patru tunuri montate, Shein a trebuit să plece în Vyazma Pe octombrie, trupele au luat Dorogobuzh, unde rătăciții l-au așteptat pe guvernator aproape o lună În acest timp, războinicii ruși au echipat depozite în oraș, transformându-l în baza principală din spate Shein a mers la Smolensk abia după noiembrie și abia pe decembrie principalele forțe ruse au înconjurat orașul Până în acest moment, armatele de flancare au obținut un mare succes Regimente de cai din sud au capturat Serpeisk, Roslavl, Baturin, Pochep, Trubcevsk, Novgorod-Seversky, Surozh, precum și câteva orașe și închisori mai mici Detașamente zburătoare de "oameni dornici" s-au plimbat la periferia orașelor Karachev și Staro-dub, au atacat Gomel și Cernigov În primele două luni, trupele lui Boris Nagogo în direcția lor au eliberat aproape întregul teritoriu pierdut în condițiile armistițiului Deulino Pe flancul nordic, regimentele Prozorovsky și Beloselsky până la mijlocul lunii noiembrie au reușit să captureze cele mai puternice două fortărețe - Belaya și Nevel În total, până la începutul lunii decembrie, trupele ruse au eliberat de orașe Totul părea să meargă bine Dar acesta a fost doar un succes interimar Până la momentul în care Shein a asediat Smolensk, situația internațională se schimbase semnificativ Contrar obiceiului, anarhia din Polonia nu a durat mult Deja la noiembrie , Sejmul din Varșovia l-a proclamat pe Vladislav al IV-lea noul rege Propaganda antirusă, pe care tatăl său a condus-o toată viața, numind țara noastră doar "dușmanul ereditar al Commonwealth-ului"*, după moartea lui Sigismund al III-lea a ajuns în sufletele senatoriale Fără dispute, certuri, * Skrynnikov R G Țarul Vasily Shuisky M , S FOC ȘI SABIA și cu atât mai mult, nu au existat încercări de rokosh în tabăra inamicului Aceasta înseamnă că în curând avea să apară în teatrul de operațiuni o armată regală plină de sânge, întărită de numeroase detașamente de magnați polonezi A doua surpriză neplăcută pentru Rusia a fost moartea principalului său aliat, regele Gustav al II-lea Adolf, la noiembrie , în bătălia de la Lützen După moartea sa, tronul suedez a fost moștenit de fiica sa, Christina, în vârstă de șase ani Regenții care conduceau țara în numele ei erau preocupați doar de problemele interne Nici măcar nu s-au gândit la o luptă comună cu Rusia împotriva Poloniei Aceasta înseamnă că regele

Vladislav al IV-lea ar putea să-și retragă trupele de la granițele de nord și să le trimită la Smolensk împotriva lui Shein Între timp, guvernatorul șef a continuat să acționeze conform planului aprobat la Moscova El a ordonat conducătorilor grupurilor de flancuri să se deplaseze spre oraș, ceea ce Prozorovsky și Nagim au făcut, aducând regimentele lor la Smolensk la ianuarie, respectiv februarie Acum Shein avea la dispoziție peste de mii de oameni Garnizoana Smolensk număra de războinici Pe lângă aceștia, comandamentul polonez putea conta pe de cetățeni înarmați În principiu, acest număr de soldați a fost suficient pentru a apăra cetatea de trupe care nu aveau artilerie grea În asediu, garnizoana putea să stea mult timp, deoarece datorită mișcării lente a armatei lui Shein, polonezii au reușit să-și aprovizioneze multă hrană Cu toate acestea, apărarea a avut și puncte slabe În primul rând, orașul avea o abundență de cereale și cereale, dar puțin furaje Din această cauză, doar de cai au rămas în scurt timp în cavalerie, restul au căzut În graba lor, polonezii au uitat complet de lemne de foc Și pentru că sobele erau acum încălzite, demontând colibe și cuști După ce au renovat zidurile și turnurile în timpul armistițiului, ocupanții nu s-au gândit la fântâni, din cauza cărora a existat o lipsă de apă "bună" în oraș Era suficient doar pentru garnizoană Restul au fost forțați ALEXANDER PUTYATIN bea apă "rea", din care mulți s-au îmbolnăvit și chiar au murit Este clar că într-un astfel de mediu, nu toți orășenii au simțit simpatie pentru Vladislav al IV-lea și soldații săi Un alt dezavantaj în pregătirea apărării Smolensk a fost stocurile relativ mici de praf de pușcă Deci, să luăm în considerare ce oportunități a avut Shein, ținând cont de situația actuală În primul rând, ar putea încerca să ia fortăreața cu un atac surpriză chiar înainte de apropierea "ținutei mari" O astfel de încercare a fost făcută în Ajunul Crăciunului Exact la miezul nopții, trupele ruse, fără nicio lovitură, au luat cu asalt unul dintre turnuri, dar au fost respinse În plus, a fost posibil să se încerce să epuizeze garnizoana poloneză cu bombardamente și atacuri În timpul asediului, nu a avut de unde să compenseze pierderile de oameni și muniții Deci, cu o conducere pricepută, această tactică ar putea aduce succes Desigur, numeroase atacuri sunt pline de mari pierderi Dar capturarea Smolenskului i-a răscumpărat complet, deoarece odată cu transferul său în puterea țarului, toate sarcinile militar-politice ale campaniei au fost rezolvate Shein nu și-a asumat riscul El aștepta să sosească de la Vyazma tunurile "marelui ordin" Cu toate acestea, primele regimente ale armatei poloneze s-au apropiat de oraș mai devreme La mijlocul lunii februarie , în apropiere de satul Krasnoe, care se află la de mile sud-vest de Smolensk, trupele guvernatorului Gonsevsky și ale hatmanului Radziwill s-au ridicat Istoricii estimează numărul detașamentelor lor la cinci până la șase mii de oameni Aici polonezii au construit o închisoare puternică și, cu ajutorul unor mesageri cai, au stabilit contactul cu Smolensk La sfârșitul lunii februarie, au reușit să treacă de blocada de două ori, aducând peste de războinici proaspeți și un mic convoi în oraș Astfel, tacticile pasive ale lui Shein au început să dea roade amare Garnizoana cetății a primit întăririle necesare cu oameni și provizii militare La martie , în apropiere de Smolensk a sosit o "ținută mare" După zile, tunurile au luat poziții și au început să bombardeze zidurile cetății Timp de zile, au bubuit "scârțâituri nominale" grele in orice caz FOC ȘI SABIA nu au reușit să distrugă zidurile și turnurile orașului După o pauză de o săptămână cauzată de întreruperi în aprovizionarea cu praf de pușcă, bombardamentele au reluat Din aprilie până pe aprilie, tunerii lui Shein au reușit să

distrugă trei turnuri și să spargă zidurile În timp ce bombardarea avea loc, sapatori ruși săpau o galerie de mine Guvernatorul Shein plănuia să arunce în aer zidul înainte de atacul decisiv Cu toate acestea, atacul a trebuit din nou amânat și din nou din cauza lipsei de praf de pușcă Până pe aprilie, când a fost adusă praful de pușcă, s-a dovedit că polonezii au reușit să construiască metereze de pământ în spatele breșelor Iar trupele ruse au trebuit să o ia de la capăt: bombardarea zidurilor și meterezelor, dotând tunelul cu praf de pușcă La mai , mina a fost în sfârșit aruncată în aer de kilograme de "poțiuni" au avut efectul dorit O mare parte a zidului s-a prăbușit Soldații lui Shein s-au repezit spre gol Dar au fost întâmpinați de un uragan de foc În spatele mormanului prăfuit de moloz se înălța un meterez de pământ ocupat de războinici polonezi În lagărul rusesc au început să sosească știri tulburătoare de la granița de sud Tătarii și nogaiii din Crimeea din aprilie au început să ruineze "Ucraina" rusă Turcia și Crimeea au acționat împotriva propriilor interese Peste un an vor înțelege asta și vor schimba frontul Dar acum, hanul a pornit de la calculele de dinainte de război, încercând să sprijine Polonia "slabă" în lupta sa împotriva puternicei coaliții ruso-suedeze Speranțele lui Shein pentru întăriri de la Moscova se stingeau pe zi ce trece Și dinspre vest, armata de de oameni a regelui Vladislav al IV-lea se apropia de Smolensk În această situație, Shein a pregătit febril ultimul asalt asupra orașului La iunie , o altă mină a explodat sub zid Dar decalajul s-a dovedit a fi îngust, polonezii au adus rapid pistoale la el și au acoperit înaintarea cu fulgi După ce a suferit pierderi grele, armata rusă a revenit la pozițiile inițiale Cinci zile mai târziu, trupele lui Vladislav s-au apropiat de tabăra poloneză din apropierea satului Krasnoe De mai multe ori au încercat să ia cu asalt închisoarea de pe Pokrovskaya Gora, apărată de regimentul lui Mathison Timp de o lună și jumătate au fost comise atacuri Lui Shein i-a devenit clar că Smolensk nu poate fi luat Armata lui însăși era în pragul unei blocade Stabilit în mai multe fortificate ALEXANDER PUTYATIN închisorile din jurul orașului, regimentele rusești erau legate cu artilerie de asediu și nu puteau manevra Trebuie să recunoaștem că trupele lui Shein au suferit pierderi nu numai din cauza gloanțelor și ghiulelor, ci și din cauza dezertării în masă În tabără au ajuns informații că, la începutul verii, hoarda de de oameni a prințului Mubarek-Girey a trecut prin avanposturile de graniță Tătarii au spart fortificațiile "țărmului", au devastat multe regiuni din sud Unele dintre detașamentele lor au ajuns chiar și în districtul Moscovei Aflând acest lucru, nobilii au început să părăsească regimentele fără permisiune Au fugit spre sud pentru a încerca să-și salveze familiile și moșiile Shein mai avea șansa de a câștiga El putea trage trupele într-o singură tabără și apoi aducea armata pe câmp pentru o luptă campată Adevărat, raportul de putere era deja în favoarea inamicului Ținând cont de detașamentele care trebuiau lăsate pentru a păzi tabăra, Shein nu a putut pune mai mult de - de mii de oameni "în câmp" Dar polonezii aveau nevoie să apere cetatea și tabăra regală, ceea ce înseamnă că trupele de câmp ale lui Vladislav al IV-lea ar fi însumat nu mai mult de - de mii de războinici În același timp, regimentele rusești ale sistemului "străin" aveau arme de calibru mic mai puternice, care compensau lipsa forței de muncă Avantajul armatei lui Shein în artileria regimentară, cu utilizarea sa pricepută, a oferit oportunități suplimentare de succes În aceste condiții, războinicii ruși puteau bine să învingă armata lui Vladislav al IV-lea Dar Shein nu și-a asumat riscul El încă mai spera la sosirea întăririlor și, prin urmare, a preferat tactica defensivă La început,

lucrurile păreau să meargă bine La august , trupele regale au luat cu asalt închisorile Mathison și Prozorovsky, situate lângă Muntele Pokrovskaya Armata rusă a respins atacurile Totuși, Shein nu a ținut cont de un punct important: dacă tătarii din Crimeea atacau sudul Rusiei cu toată puterea, au lăsat în pace periferia poloneză Aceasta înseamnă că trupele de la granițele sudice ar trebui să se apropie în curând de rege Nu s-au lăsat să aștepte Pe septembrie, peste de cazaci din Zaporozhi au ajuns în lagărul polonez Acum superioritatea numerică a inamicului a devenit aproape dublă FOC ȘI SABIA În plus, trupele regale aveau un avantaj pozițional Regimentele ruse au fost dispersate în închisori separate, iar inamicul putea concentra în mod constant forțe superioare împotriva lor Acum Shein putea evita distrugerea armatei doar adunând pe toți într-o singură tabără Cu toate acestea, nu a decis să facă acest lucru imediat Cu o retragere urgentă în poziții, a fost necesar să se abandoneze o parte din "ținută" Și pierderea armelor în regatul Moscovei a fost considerată o mare rușine Dar apărarea focală nu a avut nicio șansă de succes După o luptă de două zile din - septembrie, polonezii au capturat închisoarea Mathison de pe Pokrovskaya Gora Pe septembrie, au mers să asalteze tabăra colonelului van Dam Toată ziua, o luptă grea avea loc lângă palisada lui Ambele părți au suferit pierderi grele Noaptea, rușii au părăsit închisoarea, sparte de obuze, și s-au retras în pozițiile lui Prozorovsky Abia după aceea, Shein a ordonat tuturor să se retragă în tabăra principală Trebuie să aducem tribut guvernatorilor, retragerea trupelor s-a efectuat cu pricepere și pe ascuns Vladislav al IV-lea nu l-a putut opri Cu toate acestea, acest succes special al lui Shein nu a negat principalul său eșec Până la septembrie , regele a spart în cele din urmă blocada de la Smolensk Și acum a apărut întrebarea înaintea comenzii ruse: ce să faci în continuare? Cel mai logic lucru în această situație era să se retragă la Vyazma, în timp ce drumul spre Dorogobuzh era blocat doar de o cortină subțire de bariere de cavalerie Dar Shein a ezitat Două circumstanțe importante l-au ținut de Smolensk În primul rând, ultima scrisoare regală conținea un ordin clar: nu te retrage Mihail Romanov a promis că va trimite ajutor și a raportat că se formează o nouă armată lângă Mozhaisk pentru aceasta În al doilea rând, Sheina a legat o "ținută mare" de tabără Predarea voluntară a armelor de asediu scumpe inamicului nu era doar rușinoasă În Rusia moscovită, aceasta a fost considerată o crimă militară Cu toate acestea, calea de evacuare a fost în scurt timp blocată Câteva zile mai târziu, majoritatea trupelor regale au trecut de la Pokrovskaya Gora în satul Zhavoronki pe drumul Moscovei Detașamentele lui Kazanovski și Gonsevsky au trimis înainte ALEXANDER PUTYATIN în număr de peste opt mii de oameni au ocupat Dorogobuzh, oferind o barieră împotriva grevelor de deblocare Astfel, regimentele lui Shein au fost înconjurate Pe și octombrie, cazacii din Zaporojie au încercat să ia cu asalt lagărul rusesc, dar au fost respinși Atunci Vladislav al IV-lea a ordonat să fie instalate baterii pe dealul Zhavoronkova Această înălțime domina zona, iar tabăra lui Shein din ea era vizibilă dintr-o privire Tunerii polonezi puteau să efectueze foc țintit asupra țintelor selectate Artileria rusă a răspuns practic "orb", iar împușcăturile sale nu au dat efectul dorit Abia acum Shein a încercat să dea o luptă de câmp Cu toate acestea, nici acum trupele sale nu au făcut o descoperire, dar pe octombrie au început să ia cu asalt fortificațiile de pe Zhavoronkova Gora Bătălia a durat până noaptea Mount Shein nu a reușit să ia A doua zi, bombardarea lagărului rusesc a reluat Poziția trupelor țariste era din ce în ce mai înrăutățită La începutul lunii noiembrie, a existat o

lipsă de hrană și furaje Trezoreria militară era goală, iar pentru a-i plăti pe mercenari, Shein a fost nevoit să împrumute bani de la propriii ofițeri Frigul a venit în decembrie Războinicii ruși au fost tăiați de foame și boli Între timp, Vladislav al IV-lea i-a oferit lui Shein un armistițiu în condiții destul de favorabile: după schimbul de prizonieri, ambele trupe s-au retras la propriile granițe Mulți istorici îi reproșează guvernatorului că nu a fost de acord imediat, dar au trimis un mesager la Moscova pentru permisiune Ei uită însă că trimisul a mers în secret în capitala Rusiei, pentru că polonezii nu au lăsat pe nimeni să iasă din tabăra lui Shein Mai mult decât atât, patrulele inamice au interceptat în curând câțiva mesageri regali care purtau scrisori de acord cu termenii regelui Deci, Vladislav al IV-lea nu avea nevoie de pace, ci doar să vorbească despre ea Polonezii au jucat timp, așteptând ca trupele lui Shein să ajungă la ultima extremă Dar cum rămâne cu Mihail Romanov? În acel moment nu era la înălțimea lui Smolensk Filaret a murit la octombrie Regele , vrând-nevrând, a trebuit să se concentreze asupra problemelor interne Trebuia să controleze alegerile FOC ȘI SABIA noul patriarh și reconfigurează aparatul de stat pe principiile unității de comandă Prin urmare, decizia de a aduna o nouă armată, care trebuia să meargă la salvarea lui Shein, a fost luată de Mihail Romanov abia la noiembrie Dmitri Cerkasski și Dmitri Pojarski au fost numiți să conducă trupele în direcția principală, Vyazma Peste de mii de războinici urmau să fie puși la dispoziție Pentru sprijinul de flanc, au început să se formeze încă două armate Unul era condus de Odoevski și Shakhovskoy, celălalt de Kurakin și Volkonsky Fiecare dintre aceste grupuri trebuia să aibă aproximativ trei mii și jumătate de soldați Toate cele trei armate arătau foarte amenințătoare pe hârtie Unde, ca să fiu sincer, practic erau Calculul regelui a fost simplu și elegant S-a bazat pe informații despre capacitățile operaționale ale informațiilor inamice De îndată ce Cerkasski și Pojarski "au raportat la Moscova despre pregătirea armatei pentru campanie", iar Mihail Romanov "trimite ordine lui Mozhaisk și Kaluga să înceapă ofensiva", spionii polonezi au transmis această informație regelui Drept urmare, cinci zile mai târziu, Vladislav al IV-lea a semnat un acord de armistițiu cu Shein, conform căruia armata rusă, epuizată de lupte, a primit dreptul de a părăsi tabăra Smolensk și de a merge acasă De fapt, Ordinul de descărcare de gestiune a reușit până la acest moment să adune mai puțin de mii de oameni Abia erau suficiente pentru a acoperi granițele de vest ale Rusiei de eventualele atacuri ale lui Vladislav al IV-lea Nu se punea problema vreunei campanii la Smolensk cu forțe atât de mici Cu toate acestea, la februarie , Vladislav al IV-lea a încheiat un armistițiu cu Mihail Shein pe dealul Zhavoronkova Condițiile sale erau favorabile pentru armata țaristă, care în acel moment era literalmente pe un pas de distrugere "Toți militarii ruși se puteau retrage liber din Smolensk, ținând frigul ALEXANDER PUTYATIN noi arme și muschete cu încărcături "* Toți pacienții care nu au putut părăsi imediat tabăra au primit dreptul de a se întoarce acasă după recuperare De asemenea, era important ca armistițiul să se extindă doar asupra trupelor care părăseau tabăra Ei s-au angajat să nu ia parte la războiul împotriva regelui timp de patru luni Restul armatelor ruse și-au păstrat libertatea deplină de acțiune Astfel, într-o lună sau două, guvernul ar putea transfera regimentele retrase din Smolensk spre sud și, în schimb, ar putea trimite unități noi "pe câmp" Dar totuși, a fost o înfrângere Mihail Shein a trebuit să lase întreaga ținută de asediu în lagăr, ceea ce înseamnă că guvernul țarist a trebuit să uite mult timp de întoarcerea Smolenskului Din

artileria regimentală, rușii aveau dreptul să ia cu ei tunuri cu încărcături Cu toate acestea, au mai rămas puțini cai și, în loc de tunuri, Shein a preferat să scoată numărul maxim de răniți și bolnavi În total, aproximativ opt mii de oameni au părăsit tabăra, jumătate dintre ei călare în căruțe În lagăr au rămas încă trei mii și jumătate de pacienți La Moscova, au aflat despre armistițiu la începutul lunii martie Regele l-a trimis pe Moise Glebov să-l întâlnească pe Shein A trebuit să-l întrebe pe voievod despre termenii acordului și să transmită cuvinte încurajatoare trupelor care au părăsit încercuirea: "Serviciul și bucuria, nevoia și puterea lor împotriva regelui polonez și împotriva poporului polonez și lituanian și că s-au luptat cu ei, necruţându-şi capetele, suveranul şi întreg statul moscovit este conştient"** Din aceasta putem concluziona că Mihail Romanov a apreciat foarte mult acțiunile armatei Smolensk În acest caz, guvernatorul a trebuit să aștepte la Moscova premii nobile Cu toate acestea, recepția a fost dezamăgitoare Chiar înainte de întoarcerea lui Shein în "cazul său", regele a numit o comisie de anchetă Acesta era condus de boierul Ivan Pugovka Shuisky, care, pe lângă Duma, a mai condus * Eseuri despre istoria URSS perioada feudalismului Secolul al XVII-lea M , S ** Kargalov V V guvernatorii ruși din secolele XVI-XVII M : Veche, S FOC ȘI SABIA Ordin de judecată În comisie au inclus prințul Andrei Khilkov, okolnichi Vasily Streșnev, grefierii Tihon Bormosov și Dmitri Prokofiev Ce s-a întâmplat în timp ce armata Smolensk a ajuns la Moscova? Potrivit Cronografului, boierii au început să-l defăimească pe Shein, despre care guvernatorul a luat cunoștință Justificându-se, a început să "se dezaboneze nepoliticos de la Moscova", de acolo au răspuns "cu condamnare și rușine"* Cu alte cuvinte, a început o ceartă între conducerea țării și guvernatorul Shein, în care partidele nu au fost timide în exprimare Cum a putut guvernatorul să-l enerveze atât de mult pe țarul Mihai? Mergând în război cu polonezii, Shein nu numai că s-a lăudat cu mândrie cu meritele sale anterioare, dar și-a comparat apărarea eroică a lui Smolensk cu comportamentul "celorlalți" care " stăteau în spatele aragazului și era imposibil să-i găsești , și și-a defăimat pe toți frații săi în fața suveranului cu mare ocară, în slujba și patrie, nu și-a pus nimănui egal pentru sine " * * Aparent, acesta a fost discursul preferat al lui Shein, pe care l-a repetat de mai multe ori Regele a rămas apoi tăcut Mihail Shein, după ce s-a întors din captivitatea poloneză, a mers la favoriții patriarhului Și astfel de oameni aveau voie în orice moment Cât a fost în viață Filaret, fiul nu și-a contrazis tatăl în nimic Cu toate acestea, în interior nu mai era acel băiat slab și naiv care a urcat pe tronul Rusiei în Neobservat de cei din jur, până la vârsta de de ani, Mihail Romanov se transformase într-un politician tenace și înțelept Timp de ani de muncă cot la cot cu tatăl său-patriarh, a reușit să învețe multe Și deși regele încă mergea cu greu pe picioarele lui bolnave, putea să se certe cu oricare dintre supușii săi cu puterea voinței și ascuțimea minții Din propriile amintiri și din poveștile bătrânilor săi, Mihail știa că trupele învinse s-au revoltat în mod repetat sub Boris Godunov și Vasily Shuisky De aceea interpreții săi au ascultat cu atenție discursurile războinicilor care se întorceau de la Smolensk Despre ce fel de dispoziție * Skrynnikov R G Mihail Romanov M , S ♦♦Ibid S ALEXANDER PUTYATIN a domnit în mediul imediat al lui Shein, mărturisesc "vinovățiile" citite înainte de execuție lui Vasily și Semyon Izmailov, fiii celui de-al doilea guvernator Judecătorii i-au reamintit lui Vasily că el " fiind lângă Smolensk și venind de lângă Smolensk la Mozhaisk, l-a lăudat pe regele lituanian, spunând: "Cum poate să lupte

jurământul nostru de la Moscova împotriva unui monarh atât de mare? Ce a fost țarul Ivan, și nu și-a scos sabia împotriva regelui lituanian și nu s-a luptat cu regele lituanian "* La sfârșitul Războiului Livonian, a existat într-adevăr o perioadă în care Ivan cel Groaznic le-a ordonat guvernatorilor să evite luptele campate cu Stefan Batory Cu toate acestea, aceasta a fost o soluție temporară din cauza lipsei de forțe Și pentru că vorbim despre "înjurăturile" monarhului conducător în unele țări, poți plăti cu capul și acum Cariera soților Shein și Izmailov s-a bazat în mare parte pe bunăvoința bătrânului Romanov față de ei Cu toate acestea, "tinerețea de aur" s-a remarcat întotdeauna prin ingratitudine și cinism "Dar tu, Vasily", suna din pagina următoare a acuzației, "auzind de moartea marelui suveran, Patriarhul Filaret Nikitich, ai rostit multe cuvinte necuvenite ale hoților, pe care nici nu le poți scrie" ** Al doilea fiu al lui Izmailov, Semyon, a fost acuzat de aceleași "cuvinte nepotrivite", rostite doar în comunicarea cu "poporul lituanian" Împreună cu Shein și cei trei Izmailov, au fost judecați și voevozii, care nu au reușit să apere pozițiile avansate de pe Pokrovskaya Gora Prinții Semyon Prozorovsky și Mihail Beloselsky au fost condamnați la moarte Dar la cererea războinicilor din regimentul lor, care l-au asigurat pe rege că acești guvernatori "au îndeplinit în serviciu", executarea lor a fost înlocuită cu exilul în Siberia Este caracteristic faptul că nobilii de regiment nu au susținut pentru Shein și Izmailov Iar aceasta "neinima" nu este intamplatoare Shein era un om cu un caracter puternic Și-a atins obiectivele, indiferent fie de pierderile din trupe, fie de interesele altor oameni În timpul unuia dintre atacuri, guvernatorul a ordonat trăgătorilor să continue să bombardeze zidurile * Skrynnikov R G Mihail Romanov M , S ♦♦ Ibid S FOC ȘI SABIA Smolensk, în ciuda pierderilor din rândurile atacatorilor După ce au început dificultățile cu proviziile în tabăra de asediu, Shein a selectat cele mai bogate volosturi pentru a strânge furaje, iar când vânătorii au încercat să ia hrană acolo pentru războinicii obișnuiți, a ordonat să fie biciuiți pentru arbitrar Ca general, a fost vinovat de război pasiv Ca boier - în declarații nepotrivite despre personalitatea monarhului Ca comandant, că le-a permis subordonaților săi să le dizolve limba Dar puțin din asta a fost inclus în verdict Comisia Boierească i-a acuzat pe guvernatorii Mihail Shein și Artemy Izmailov de infracțiuni complet diferite În primul rând, au fost găsiți vinovați de deplasarea armata prea încet spre Smolensk, drept urmare inamicul a avut timp să se pregătească pentru asediu Într-o oarecare măsură, critica a fost justificată Dar au existat și motive obiective pentru întârziere, pe care Shein nu le-a putut elimina cu puterea sa Luați, de exemplu, disputa locală dintre Lykov și Cherkassky sau atacul asupra "Ucrainei" al tătarilor din Crimeea În al doilea rând, guvernatorul a fost acuzat că a acționat neglijent și inept împotriva trupelor poloneze Și aici putem fi oarecum de acord cu comisia: atunci când un asediu al unei armate de de oameni este spart de două ori la rând de un corp inamic de de oameni, acesta nu este cel mai bun indicator al densității asediului și al calității conducerea trupelor Cu toate acestea, o astfel de neglijare în mod clar nu se bazează pe pedeapsa cu moartea Demitere maximă În al treilea rând, Shein și Izmailov au fost reproșați pentru lașitate Nu au atacat cu forțe mari detașamentele lui Gonsevsky și Radziwill după ce au cantonat la Krasnoe Și atunci, când armata lui Vladislav al IV-lea s-a apropiat de Smolensk, "nu au arătat nici un fel de pescuit asupra poporului lituanian și asupra regelui lituanian și nu s-au luptat cu regele lituanian și cu poporul lituanian" * Este dificil

să fiți de acord pe deplin cu această concluzie a comisiei Shein este, fără îndoială, vinovat de pasivitate, dar nu de evitarea bătăliilor A luptat cu armata poloneză Și nu rău Un alt lucru este că rezultatul * Kargadov V V guvernatorii ruși din secolele XVI-XVII M : Veche, S ALEXANDER PUTYATIN lupta ar fi putut fi diferită dacă guvernatorul rus ar fi dat dovadă de mai multă hotărâre și inițiativă În paragrafele următoare, boierii amintesc că în timpul captivității Shein i-a sărutat crucea lui Vladislav ca rege al său După aceea, presupusul voievod la polonezi tot timpul "a făcut și a vrut bine, dar l-a trădat pe suveran" * Sigismund al III-lea a cerut cu adevărat de la nobilii captivi ruși să sărute crucea lui și a prințului Vladislav Toată lumea a trebuit să treacă prin această umilință, inclusiv Filaret Romanov și Ivan Button Shuisky, care au condus comisia judiciară împotriva lui Shein Mai târziu, Patriarhul Filaret a îndepărtat păcatul de la toți captivii ruși pentru acel sărut în cruce și i-a eliberat de un jurământ nesincer Poate că singurul punct de nerefuzat al acuzației a fost predarea către rege a acelor tunuri ușoare pe care, în condițiile acordului, Shein avea dreptul să le ia cu el Pierderea "ținutei" în condițiile în care a existat o oportunitate reală de a o salva, în acele vremuri grele, a fost atrasă de o condamnare la moarte Shein a obiectat în mod rezonabil că acest act avea ca scop dezinformarea regelui Armele abandonate au demonstrat în mod clar inamicului că Rusia mai avea o mulțime de arme Dar comisia de judecată nu a ținut cont de aceste argumente aprilie Mihail Shein, Artemy Izmailov și fiul său Vasily au fost condamnați la moarte Zece zile mai târziu, capetele lor au fost tăiate "în Foc" Al doilea fiu al lui Izmailov, Semyon, a plecat în exil siberian Acolo au mers și Semyon Prozorovsky și Mihail Beloselsky, care au fost implicați în acest caz Fratele guvernatorului Izmailov Timofey, care a slujit la Moscova într-unul dintre ordinele, a fost exilat la Kazan Fiul lui Mihail Shein, care a fost și el implicat în acest caz, a scăpat de execuție datorită mijlocirii reginei Dintre persoanele fără titlu, Lyubim Ananiev, un nobil care a slujit cu Shein, a căzut sub instanță Lyubim a fost acuzat că și-a certat cu răutate boierul cu alte persoane nobile Pentru aceasta, Ananiev a fost biciuit și trimis la închisoare * Cap auto V V guvernatorii ruși din secolele XVI-XVII M : Veche, S FOC ȘI SABIA După capitularea lui Shein, războiul nu s-a încheiat Regele Vladislav al IV-lea, care avea o idee exagerată cu privire la dimensiunea armatei lui Cherkassky și Pozharsky, nu a îndrăznit să atace Mozhaisk În schimb, în a doua jumătate a lunii martie, a înconjurat cu toată puterea cetatea Belaya Mica garnizoană rusă, în număr de aproximativ o mie de războinici, a refuzat să capituleze Regele a încercat să ia cetatea cu o lovitură, dar a fost respins Două zile mai târziu, armata poloneză a repetat atacul Și din nou, eșec Până atunci, diplomații regali începuseră deja negocierile pentru pace Vladislav al IV-lea spera că nu azi, mâine războiul se va termina și, prin urmare, a amânat constant asaltul În cele din urmă, la începutul lunii mai, s-a săturat să aștepte Tânărul rege a decis să împingă Moscova spre pace cu un atac reușit asupra cetății Cu toate acestea, s-a dovedit că minerii lui au făcut o greșeală în calcule Din explozia din tunel, o parte din coloana de infanterie, aliniată pentru atac, a pierit Cetatea nu a fost avariată Trupele poloneze au fugit îngrozite de zidurile orașului Până în acest moment, detașamentele ruse de "oameni dornici" suprapuneau armata regală, împiedicând-o să obțină furaje și provizii În tabăra poloneză a început să se simtă lipsa de hrană Foamea și boala i-au tăiat pe soldați De la granița de sud au început să sosească știri tulburătoare Turcia și Crimeea au schimbat

din nou frontul și au pregătit o lovitură pentru Commonwealth În această situație, Vladislav al IV-lea a fost nevoit să accepte condițiile Moscovei Din partea poloneză, negocierile au fost conduse de cancelarul coroanei Zadzik și hatmanul lituanian Radziwill Din rusă - alternativ Fedor și Ivan Sheremetev La cererea țarului Mihail, la întâlniri a fost prezent și Dmitri Pojarski Guvernatorul la acea vreme suferea de un atac de boală și, prin urmare, a păstrat tăcerea în timpul negocierilor Dar diplomații ruși au folosit participarea lui ca un factor puternic în a pune presiune asupra inamicului Pentru Pozharsky, Pozharsky a fost întruchiparea vie a acelei forțe irezistibile care le-a îngropat speranțele de a cuceri Rusia La iunie , în satul Semlevo de pe râul Polyanovka *, a fost semnat un acord privind pacea "eternă" între regatul Moscovei și discurs * La acea vreme, râul de graniță dintre Rusia și Commonwealth, situat între orașele Vyazma și Dorogobuzh ALEXANDER PUTYATIN Commonwealth În condițiile sale, părțile și-au păstrat în general pozițiile în care se aflau după armistițiul Deulino Granița s-a schimbat semnificativ într-un singur loc: orașul Serpeisk cu județul a mers în Rusia În plus, Vladislav al IV-lea a renunțat la titlul de "Țar al Moscovei" și pretinde la tronul Rusiei El s-a angajat să returneze carta aprobată emisă de cei Șapte Boieri În schimb, Rusia a plătit regelui o indemnizație secretă de de ruble Ambasadorii polonezi au propus să construiască două movile mari la locul încheierii Tratatului Polyanovsky și să așeze obeliscuri de piatră pe ele La care diplomații moscoviți au spus că în statul lor "nu existau astfel de obiceiuri și nu exista niciun motiv să facă asta"* Apoi și-au luat rămas bun și au plecat acasă * Skrynnikov R G Mihail Romanov M , S CONCLUZIE Războiul din - nu a fost începutul luptei strămoșilor noștri cu alianța polono-lituaniană, iar pacea Polyanovsky nu a devenit sfârșitul ei Cu toate acestea, în acești de ani, problema suveranității Rusiei a fost în cele din urmă rezolvată Toate bătăliile ulterioare au mers doar pentru teritorii disputate Regii polonezi nu au mai încercat să-l supună pe vecinul din răsărit Cu toate acestea, nu au avut nicio șansă Dacă, sub Vasily al III-lea, o asociație de principate aparținând și dependente a intrat în război pentru "moștenirea Kiev", atunci a ieșit din aceasta un stat centralizat A fost epuizat până la limită de Timpul Necazurilor, devastat de intervenţionişti şi "hoţi", dar pe de altă parte a fost lipit de credinţa în scopul său special Formula "Moscova este a treia Roma", care exprima această credință, a devenit pivotul în jurul căruia s-a format noua Rusie Credința în viitorul mare al țării noastre și dorința de a câștiga pe baza lui au ajutat de mai multe ori poporul nostru să supraviețuiască și să câștige acolo unde nu mulți ar putea supraviețui Războiul a adus nenorociri teribile, a dat naștere a nenumărați ticăloși, egoiști și trădători Totuși, în același timp, i-a îndemnat pe mari eroi la acțiune, gata pentru orice sacrificiu, doar pentru a salva patria Multe dintre ele sunt celebre de secole Oamenii onorează pe merit memoria lui Mihail Skopin și Prokopy Lyapunov, Kuzma Minin și Dmitri Pojarski Totuși, principalul organizator și inspirator al luptei de eliberare, omul care a venit cu planul de salvare a Rusiei și a condus mult timp implementarea acestuia, Patriarhul Hermogene, rămâne nemeritat uitat Dar în jurul personalității sale puternice și extraordinare s-au adunat forțele patrioților în cea mai grea oră pentru țară, el a fost cel care a dirijat și coordonat politica miliției populare Vocea pasionată a Moscovei ALEXANDER PUTYATIN Patriarhul a cerut neobosit poporului rus să pună capăt Necazurilor și ia ridicat să lupte cu invadatorii Într-o serie faimoasă de science-

fiction, un bătrân profesor îl admonestează pe erou cu cuvintele: "Treci prin viață pe propria ta cale: dacă ești suficient de înțelept, puternic și ferm în alegerea ta, Universul ți se va alătura!" Mi se pare că aceste cuvinte sunt foarte potrivite pentru Hermogenes Încă din vremea lui Boris Godunov, fiind mitropolitul Kazanului, el a aderat la o poziție fermă și lipsită de ambiguitate: țara are nevoie de un țar rusesc, ales de "Tot Pământul" Numai în acest caz poporul se va putea uni în jurul personalității monarhului și va opri conflictele civile În anii Epocii Necazurilor, fericirea a zâmbit nu o dată uzurpatorilor, impostorilor și străinilor Coroana regală a fost cumpărată * și luată cu forța Înainte de alegerile din , boierii au oferit tronul prinților din trei țări vecine: Polonia, Suedia și Imperiul German Dar, până la urmă, istoria a urmat calea indicată de Hermogenes! Conducătorii patrioților, deja după martiriul său, l-au ajutat pe tânăr să urce pe tron, pe care patriarhul și-a propus să-l aleagă ca rege încă din De ce l-a considerat Hermogenes pe Mihai cel mai potrivit candidat la tron? De ce a mers la moarte sigură pentru el? În condițiile Epocii Necazurilor, când interesele păturilor politic active ale societății - boierii, clerul, nobilimea, negustorii și lagărele cazaci - divergeau în direcții diferite, era nevoie de un candidat care să fie la fel de acceptabil să tuturor și nu a provocat respingere în nimeni Mihail Romanov se potrivea majorității boierilor, deoarece era fiul conducătorului celor mai numeroase dintre clanurile lor Masa covârșitoare de nobili și comercianți, cu toate celelalte lucruri, a fost mai profitabil să troneze un reprezentant al vechii nobilimi moscovite fără titlu, care înțelegea interesele "armatei" și așezărilor mai bine decât alții Clerul era mai potrivit pentru un candidat "înalt moral", care, spre deosebire de ceilalți, nu a fost implicat în trădare și sperjur în timpul Necazurilor Cazaci cu plăcere * Aceasta se referă la generoase "premii Serpuhov" ale lui Boris Godunov FOC ȘI SABIA l-a votat pe fiul "patriarhului Tushino" Filaret, unul dintre cei mai populari lideri ai lagărului "hoților" Cu toate acestea, în Rusia secolului al XVII-lea, "cel mai potrivit candidat" nu însemna încă "trecerea" În alegerea unui mare duce sau a țarului, Duma a jucat în mod tradițional un rol principal, iar printre "marii boieri" Romanovii au avut mulți răi Înalții Rurikovici și Gediminovici nu au vrut să-l lase pe Michael să treacă pe culmile puterii Se pare că Hermogenes a prevăzut acest scenariu Dându-și seama că el însuși cu greu va trăi pentru a vedea alegerile țariste, patriarhul a preselectat o echipă de oameni asemănători capabili să-și ducă planul la concluzia logică Minin, Pozharsky și Dionysius au structurat campania electorală în așa fel încât Duma a intrat în acțiune abia în etapa finală, când majoritatea conciliară era deja de partea Romanovilor Pentru a-i lipsi pe boieri de ultimele lor șanse de rezistență cu succes, a fost lansat un argument "de sânge": la îndemnul călugărilor Trinității, cazacii au cerut ca Mihail să fie ales rege ca rudă cea mai apropiată a dinastiei dispărute Kalita Dumei i-a fost greu să obiecteze la un principiu pe care l-a legitimat deja cândva prin plasarea pe tron pe Boris Godunov În plus, cazacii și locuitorii suburbiilor Moscovei au arătat fără ambiguitate cât de hotărâți au fost În această situație, boierii au considerat că este mai bine să se alăture părerii majorității catedralei Există o legendă conform căreia un susținător și rudă a viitorului țar Fyodor Sheremetev i-a scris lui Vasily Golitsyn în timpul lucrărilor Catedralei: "Vom alege pe Mishka Romanov, este slab la picioare și nu și-a ajuns la minte, se va obișnui pentru noi cu el " Aceasta, desigur, este o legendă Sheremetev nu avea nevoie să-l

convingă pe boierul aflat în captivitate poloneză, care nu putea influența în niciun fel hotărârile Consiliului Da, era imposibil să-l convingi pe Golitsyn de ceva - el însuși a visat să urce pe tronul Rusiei Dar fiecare dintre boierii care l-au votat s-au gândit în secret că sub tânărul Romanov vor fi "obișnuiți" Aristocrații s-au înșelat crunt Deja de ani mai târziu, Mihail și tatăl său Filaret au realizat ceea ce nici paznicii lui Ivan cel Groaznic, nici Ordinul Detectivilor nu au putut realiza ALEXANDER PUTYATIN Boris Godunov, nici paznicii angajați ai lui Fals Dmitry, nici spionii secreti ai lui Vasily Shuisky Romanovii au reformat radical sistemul de administrare a statului și au redus drastic influența Dumei boierești Rezultatele reformei politice au avut un efect benefic asupra soartei țării În a doua jumătate a secolului al XVII-lea, sub cel mai "liniștit" fiu al lui Mihail Alexei, Rusia a recucerit Smolenskul pierdut și, în același timp, a luat tot malul stâng al Ucrainei, împreună cu capitala Rusiei Antice, orașul Kiev, din Commonwealth învins Sub nepotul lui Mihail, Peter, supranumit cel Mare în timpul vieții sale , Moscova nu numai că a făcut din Polonia protectoratul său de facto, ci și a zdrobit una dintre cele mai puternice puteri europene ale acelei vremuri, Suedia, în Războiul de Nord Astfel, după trei generații, Rusia și-a revenit din Epoca Necazurilor și s-a transformat într-un puternic imperiu mondial Contrar credinței populare, noii conducători ai țării nu au uitat de cei care i-au ajutat în lupta pentru tron Liderii Miliției a II-a dețineau până la sfârșitul zilelor funcții înalte în guvernul Romanovilor Dmitri Pojarski a primit gradul de boier și, ulterior, a condus armata rusă în luptă de mai multe ori Minin a murit la trei ani după încoronarea lui Mihail Dar nici funcțiile înalte nu l-au ocolit - când în primăvara anului țarul a părăsit Moscova într-un pelerinaj, îndatoririle sale au fost îndeplinite de o comisie specială Mihail a numit în componența sa patru boieri și un nobil al Dumei Kuzma Minin Sub primul Romanov, numai Dionisie a fost persecutat, dar asta doar pentru că nimeni, în afară de Filaret, nu știa despre rolul său în implementarea planului secret al lui Hermogenes Când s-a întors din captivitate, toate acuzațiile împotriva arhimandritului Trinity au fost abandonate Totuși, ca și în cazul scrisorii lui Șeremetev, legenda "Romanovilor ingrați" are o bază serioasă Isprăvile Patriarhului Hermogene, care a murit pentru Patria și credință, sunt încă necunoscute publicului larg În primii ani, Mihail și Filaret nu au avut timp pentru eroul torturat de ocupanți - Doamne ferește să se ocupe de problemele actuale Apoi, sub Alexei Mihai FOC ȘI SABIA Lovici și Patriarhul Nikon, trupul lui Hermogene a fost transferat cu onoare de la Mănăstirea Chudov la Catedrala Adormirea Maicii Domnului a Kremlinului din Moscova Cu toate acestea, în curând șeful bisericii s-a certat cu regele din cauza puterii și amândoi nu erau la înălțimea lui Hermogene Împăratul Petru Alekseevici a desfiintat postul de mare preot, transferând biserica sub controlul colegiului birocratic de stat - Sfântul Sinod În lumina deciziilor luate, nu era corect ca el să glorifice pe vreunul dintre patriarhii care au trăit mai devreme Și așa s-a întâmplat că Hermogenes a fost amintit abia la de ani de la dinasstia Romanov În , Biserica Ortodoxă Rusă l-a canonizat ca sfânt La scurt timp după aceea, a început Primul Război Mondial, apoi revoluția Și din nou toată lumea nu a fost la înălțimea eroului-patriarh Au mai trecut o sută de ani În , în Piața Manezhnaya, lângă zidurile Kremlinului din Moscova, a fost dezvelit un monument al lui Hermogenes Cu toate acestea, în jurul faptei sale încă domnește un vid de informații: fără piese de teatru, fără filme, fără romane, fără cercetări istorice ample Această carte umple acest gol,

dar doar parțial Sper că situația se va schimba în viitor POSTFAŢĂ Chiar trebuie să rescriem istoria? Și care este, în esență, diferența - Rusia a purtat un război în - sau mai multe?! Poate este mai ușor să lăsăm totul așa cum este? Există ceva în noile cunoștințe care ne va permite să înțelegem mai bine lumea din jurul nostru sau să obținem beneficii suplimentare din aceasta în viitor? Dacă te uiți îndeaproape la cele mai importante evenimente politice din Rusia din secolele XVII-, poți găsi în ele multe asemănări cu istoria Franței După ce și-au încheiat războaiele de o sută de ani, ambele țări au mers cu încredere pe calea dezvoltării absolutismului În mod grăitor, "cel mai autocratic" dintre regii francezi - Ludovic al XIV-lea - a urcat pe tron în , la de ani după încheierea războiului din - La noi, la de ani de la pacea Polyanovsky, cea imperială ALEXANDER PUTYATIN Coroana a fost pusă de Nicolae I, sub care autocrația rusă a atins dezvoltarea maximă Apoi, la ceva timp după moartea "cel mai absolut dintre monarhi", în ambele țări au avut loc mari (și foarte sângeroase) revoluții sociale În Franța, acest lucru s-a întâmplat la de ani de la moartea lui Ludovic al XIV-lea Cu toate acestea, trebuie remarcat aici că majoritatea revoluționarilor activi înainte de aceasta au luptat timp de opt ani de cealaltă parte a oceanului pentru independența Statelor Unite Aliatul firesc al americanilor împotriva Angliei în tot acest timp a fost coroana franceză, lupta împotriva căreia viitorii "Marats" și "Robespierres" au amânat-o firesc pentru această perioadă Înainte de revoluția din , Rusia "s-a maturizat" deja la de ani de la moartea lui Nicolae I Dar această "accelerare" se explică ușor prin eșecurile cronice ale armatei țariste în luptele din - , precum și prin activitățile subversive a numeroşilor agenţi străini interesaţi de retragerea timpurie a Rusiei din primul război mondial În ambele țări, la scurt timp după marile revoluții, a început restaurarea efectivă a monarhiei sub un nou nume În Franța, în , Napoleon Bonaparte s-a autoproclamat Prim Consul și în curând Împărat În Rusia, după represiunile din - , s-a instituit singura dictatură a Secretarului General al Comitetului Central, Iosif Stalin Aceste două evenimente au avut loc la de ani după moartea lui Ludovic al XIV-lea și, respectiv, la de ani după moartea lui Nicolae I Și în sfârșit, ultimul lucru: ambele "monarhii secundare" nu erau deosebit de stabile În Franța, domnia lui Napoleon I în s-a încheiat cu restaurarea Bourbonilor Apoi, ca urmare a loviturii de stat din , puterea a trecut în mâinile regelui din dinastia Orleanidelor, Ludovic Filip, timp de ani După revoluția din , o republică a fost înființată pentru scurt timp în țară În , președintele său, Louis Bonaparte, a dat o lovitură de stat și a devenit dictator Un an mai târziu, s-a declarat noul împărat Napoleon al III-lea Cu toate acestea, în , după înfrângerea în războiul împotriva Prusiei, ultimul dintre monarhi a pierdut tronul De atunci, în Franța s-a instituit o guvernare republicană puternică FOC ȘI SABIA Puterea secretarilor generali din Rusia s-a dovedit, de asemenea, instabilă După moartea lui Stalin în , colegii săi din Biroul Politic au intrat într-o luptă mortală pentru scaunul de lider Ca urmare a unor lungi intrigi și a unei serii de lovituri de stat, Hrușciov a câștigat, promițând susținătorilor săi "restaurarea principiilor leniniste ale democrației" și "conducerea colectivă" a țării De ceva vreme s-a instaurat un dezgheț în stat: reprimații au ieșit din închisori și lagăre, conducerea la toate nivelurile a devenit mai democratică, o parte din puterile au trecut de la liderul partidului la Biroul Politic și Comitetului Central Cu toate acestea, acest lucru s-a încheiat curând În , după o altă lovitură de stat, Brejnev a ajuns la putere

Până în , el a restabilit puterea Secretarului General "în volumul stalinist" Timp de de ani, guvernul țării a fost concentrat în mâinile singurului său conducător Și abia în , deja sub Gorbaciov, puterea Secretarului General s-a prăbușit complet Astfel, în țara noastră "monarhia secundară" a încetat să mai existe la de ani de la Marea Revoluție din Octombrie, în timp ce în Franța au trecut de ani între începutul Marii Revoluții Burgheze și răsturnarea lui Napoleon al III-lea Totuși, trebuie avut în vedere că războiul rece epuizant a accelerat căderea puterii secretarilor generali, iar poziția internațională a Franței până în a fost extrem de favorabilă lui Napoleon al III-lea Poate că aceste coincidențe sunt întâmplătoare Dar este și posibil să avem de-a face cu două situații istorice similare în care aceleași cauze duc constant Rusia și Franța la consecințe foarte apropiate Dacă aceste motive au vreo legătură cu războaiele de o sută de ani, atunci avem puțin peste de ani de istorie franceză pe care are sens să-i studiem cu atenție Și apoi - încercați să înțelegeți: ce perspective poate aștepta Rusia în viitorul apropiat Este posibil ca în urma unor astfel de studii să avem un instrument care să facă posibilă în anumite situații politice creșterea șanselor de succes sau atenuarea consecințelor eșecurilor viitoare CONŢINUT Ediție populară științifică De la Rus' la Imperiu Putiatin Alexandru Iurievici FOC ȘI SABIA RUSIA ÎNTRE "VULTURUL POLON" ȘI "LEUL SUEDEZ" - Editor director AL Skorokhod corector O B Bublikova Layout A Yu Kiselev Art design EL Bessonova SRL Editura Veche Adresa actuală a locației: ,

Moscova, autostrada Altufevskoe, , clădirea Tel : ( ) - - (fax: ext), ( ) - - Adresă poștală: , Moscova, căsuța poștală Adresa legală: , Moscova, st Gilyarovsky, casa , clădirea E-mail: veche@veche ru http://www veche ru Semnat pentru publicare la martie Format x '/ Căști "PetersburgC" Imprimare offset Hartie offset Pech l Tiraj exemplare Ordinul nr Tipărit la JSC "Rybinsk Printing House" , Rybinsk, st Chkalova, e-mail: printing@rdp ru www rdp ru